C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Smith_Wilbur-Pobrezi_v_plamenech.pdb

PDB Name: Smith Wilbur-Pobrezi v plamenec
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.5.2007
Modification Date: 5.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Wilbur Smith
Pobřeží v plamenech
Gemini, 1993

Tuto knihu věnuji Danielle Antoinettě, své jediné a věčné lásce
Prý slýchati lze tam, kde Afriky žhne břeh, lva hladového žalostivý řev.
Wíliam Bames Rhodes: Bombastické Furioso.

Kapitola 1.

Michael procitl do nesmyslného burácení děl.
Byl to obscénní rituál, sloužený každodenně v temnotě před úsvitem, jímž sevřené řady baterii artilerie na obou stranách pahorkatiny vzdávaly svou šílenou oběť bohům války.
Michael ležel ve tmě pod tíží šesti vlněných přikrývek a pozoroval záblesky výstřelů z děl skrze plátno stanu jako jakousi děsivou auroru borealis. Přikrývky byly na omak studené a lepkavé jako pokožka mrtvého muže a lehký déšť mu bubnoval do plátna nad hlavou. Chlad pronikal ložním prádlem, a přece pocítil jiskřičku naděje. V tomhle počasí se nedá létat.
Falešná naděje rychle vyprchala, protože když se Michael znovu zaposlouchal do zvuku děl, tentokrát napjatěji, dokázal podle jejich burácení odhadnout směr větru. Vítr se vracel k jihozápadu, němá kakofonie. Zachvěl se a přitáhl si pokrývky až k bradě. Jako na potvrzení jeho odhadu lehký vánek náhle ustal. Bubnování deště o plátno zeslábloa pak zmlklo. V tichu uslyšel zvenčí šumění jabloňového sadu - a pak náhle prudký poryv větru, že se větve otřásly, jako kokršpaněl, když vyleze z vody, a na střechu stanu z nich spadl těžký vodopád krůpějí.
Rozhodl se, že se nebude natahovat po svých zlatých kapesních hodinkách s víčkem, ležících na převrácené bedně, která sloužila jako noční stolek. Stejně bude ještě moc brzo. Zavrtal se tedy do přikrývek a myslel na svůj strach.
Všichni trpěli strachem, a přece jim přísná pravidla, podle kterých žili, létali a umírali, zakazovala o tom promluvit zakazovala jim zmínit se o tom i v těch nejobecnějších termínech.
Bylo by to příjemné, pomyslel si Michael, kdyby byl včera večer dokázal říci Andrewovi, jak tak seděli nad lahví whisky a diskutovali o dnešním ranním letu - „Andrew, jsem bez sebe strachem z toho, co nás čeká.“
Ušklíbl se do tmy, když si představil Andrewovy rozpaky, a přece věděl, že Andrew je na tom stejně jako on. Měl to v očích a ve způsobu, jakým mu ve tváři cukal a poskakoval nějaký malý nerv, takže se tam musel soustavně dotýkat špičkou prstu, aby tik utišil. Všichni staří vojáci měli svoje malé idiosynkrazie: Andrew měl ten nerv ve tváři a prázdnou špičku na cigarety, kterou cucal jako nemluvně dudlík. Michael skřípal ze spaní zuby tak hlasitě, až sám sebe budil. Nehet na palci levé ruky si okousal až do masa a každých pár minut si foukal na prsty pravice, jako by se dotkl žhavého uhlí.
Všichni byli strachem trošku šílení a to je nutilo trochu moc pít - dost na to, aby to zničilo normální lidské reflexy. Jenže oni nebyli normální lidé a zdálo se, že alkohol na ně neúčinkuje, nerozostřil jim vidění ani nezpomalil nohy na pedálech kormidla. Normální lidé vymřeli za první tři týdny, šli k zemi v plamenech jako hořící stromy při lesním požáru nebo se roztříštili o těstovitou zem rozrytou granáty silou, která jim rozdrtila kosti, až jim jejich střepiny projely do masa. Andrew to vydržel čtrnáct měsíců a Michael jedenáct, mnohonásobně překročili délku života, kterou bozi války vyměřili mužům, létajícím v těch křehkých vymyšlenostech z drátů, dřeva a plátna. A tak se cukali a vrtěli, mrkali očima, pili whisky s kdečím, smáli se v rychlých hlasitých výbuších a pak v rozpacích šoupali nohama a leželi na úsvitu na kavalcích ztuhlí hrůzou a naslouchali kročejům.
Michael teď uslyšel kroky, muselo být později, než si uvědomoval. Před stanem Biggs tlumeně zaklel, když cáknul do louže, a jeho boty vyluzovaly v blátě obscénní zvuky. Baterka zasvítila skrz plátno, když se pachtil s chlopní stanu a pak vstoupil dovnitř.
„Už je ráno, pane,“ mluvil vesele, ale potichu, ze slušnosti vůči důstojníkům v sousedních stanech, kteří dnes ráno neletěli,“ vítr se votočil na jiho-jiho-západ, pane, a krásně se nám vyjasnilo, a jak! Venku svítěj hvězdy nad Cambrai -“ Biggs postavil na bednu podnos, který nesl, a šmejdil po stanu, zvedal oblečení, které Michael předchozího večera odhodil na prkennou podlážku.
„Kolik je hodin?“ Michael předvedl pantomimu procitání z hlubokého spánku, protahoval se a zíval, aby se

Biggs nic nedozvěděl o hodině hrůzy, aby se uchovala legenda.
„Půl šestý, pane.“ Biggs dokončil skládání šatstva, pak se vrátil, aby mu podal tlustý porcelánový šálek kakaa.
„A lord Killigerran je vzhůru a už je v jídelně.“
„Ten zatracenej chlap je ze železa,“ zasténal Michael a Biggs zvedl ze země pod kavalcem prázdnou láhev od whisky a postavil ji .na podnos.
Michael vypil kakao, zatímco Biggs rozdělal v holicí misce mýdlo a pak držel naleštěné ocelové zrcadlo a baterku, zatímco se Michael holil ostrou břitvou vsedě na kavalci s pokrývkou přes ramena.
„Jaké jsou sázky?“ otázal se Michael nosovým hlasem, když si stiskl nozdry a zvedl nos, aby si mohl oholit horní ret.
„Dávají tři ku jedné, že to s majorem zvládnete.“
Michael si otíral břitvu a uvažoval o tom. Seržant, který řídil sázky, měl před válkou v Ascotu a Aintree sázkovou kancelář. Usoudil, že je tu šance.jedna ku třem, že buď
Andrew, nebo Michael, nebo oba, budou v poledne mrtvi - nejsou packalové ani lajdáci.
„Kapku vysoko, nemyslíte, Biggsi?“ zeptal se Michael.
„Myslím jako oba, hergot?“
„Na vás bych dal krk, pane,“ namítl Biggs.
„To je od vás hezké, Biggsi, vsaďte na mě pětku.“ Ukázal na pouzdro na sovereigny, které leželo vedle hodinek.
Biggs vytlačil pět zlatých mincí a zastrčil je do kapsy. Michael vždycky sázel sám na sebe. Byla to sázka na jistotu: kdyby prohrál, nebude mu to stejně nijak moc vadit.
Biggs zahřál Michaelovy kalhoty nad cylindrem lampy a pak je podržel, než se Michael vymotal z přikrývek a vklouzl do nich. Cpal si noční košili do kalhot, zatímco
Biggs konal složitou proceduru - oblékal svého pána na ochranu před smrtícím chladem při letu v otevřeném kokpitu. Přes noční košili následovala hedvábná vesta, dvě vlněná rybářská trika, pak kožená kazajka a konečně důstojnický kabát se šosy odstřiženými tak, aby se nezapletly do leteckých přístrojů.
To už byl Michael tak navlečený, že se nemohl ani ohnout, aby se obul. Biggs před ním poklekl a navlékl mu na bosé nohy hedvábné ponožky, pak dva páry vlněných loveckých ponožek a nakonec vysoké boty z béžové kůže kudu, které si dal Michael vyrobit v Africe. Přes jejich měkké, ohebné podrážky měl Michael hmat a cit pro pedály kormidla. Jeho štíhlé, svalnaté tělo bylo pod břemenem oděvu tlusté a beztvaré a paže mu odstávaly jako křídla tučňáka. Biggs podržel chlopeň stanu odhrnutou a pak mu svítil na cestu po prkenném chodníčku přes sad k jídelně.
Když míjeli ostatní setmělé stany pod jabloněmi, bylo ze všech stran slyšet pokašlávání a vrtění. Všichni jsou vzhůru, naslouchají jeho míjejícím krokům, bojí se o něj, někteří z nich se snad radují z úlevy, že to nejsou oni, kdo jde dnes za úsvitu proti balónům.
Michael vyšel ze sadu, na okamžik se zastavil a pohlédl na oblohu. Tmavé mraky se valily k severu a hvězdy jimi probleskovaly, ale už bledly před hrozbou svítání. Tyhle hvězdy byly Michaelovi stále ještě cizí. Dokázal rozeznat jejich konstelace, ty se však zdaleka nepodobaly jeho milovaným jižním souhvězdím - Jižnímu kříži, Orionu, Argusu a ostatním. Sklopil tedy zrak a klopýtal za Biggsem a jeho rozhoupanou lucernou.
Jídelna eskadry byla rozbořená dělnická chaumiere. Zabrali ji, natřeli a zakryli opadané došky térovým papírem, takže tam bylo sucho a teplo.
Biggs u dveří ustoupil stranou. „Až se vrátíte, pane, budu tady pro vás mít patnáct babek,“ zamumlal. Nikdy nepřál Michaelovi hodně štěstí, protože to by mu přineslo tu nejhorší možnou smůlu.
V krbu praskal oheň a major lord Andrew Killigerran seděl před ním, nohy ve vysokých botách zkřížené na okraji ohniště, zatímco sluha z jídelny uklízel špinavé nádobí.
„Ovesná kaše, hochu,“ když Michaela zdravil, vyndal z úst ambrovou cigaretovou špičku, kterou předtím držel mezi bílými zuby, „s rozpuštěným máslem a zlatým sirupem. Uzené sledě vymáčené v mléce -“
Michael se otřásl. „Najím se, až se vrátíme.“ Žaludek, už tak sevřený napětím, se mu zachvěl strachem z hutné vůně uzených sledů. S pomocí strýčka z generálního štábu, který zařizoval přednostní dodávky, zásoboval Andrew eskadru nejjemnějším zbožím, jaké mohlo jeho rodinné panství na vysočině poskytnout - skotské hovězí, v sezóně tetřevy a lososy a zvěřinu, vejce a sýry a marmelády, zavařené ovoce - a vzácnou, báječnou, jedinečnou sladovou whisky s nevyslovitelným jménem, která pocházela z rodinné palírny.
„Kávu pro kapitána Courtneye,“ zavolal Andrew na kantýnskeho kaprála, a když ji přinesli, sáhl do hluboké kapsy své letecké bundy podšité beránkem a vyndal z ní stříbrnou plochou láhev s velkým žlutým kouřovým křemenem zasazeným v zátce. Nalil do kouřícího šálku slušný doušek.
Michael podržel první doušek v ústech, zakroužil jím, dovolil křehké lihovině, aby ho štípala a šimrala do jazyka, pak polkl a jeho prázdný žaludek zasáhlo horko. Skoro okamžitě pocítil účinky alkoholu v krevním oběhu.
Usmál se na Andrewa přes stůl. „Zázrak,“ zašeptal chraptivě a foukl si na špičky prstů.
„Živá voda, hochu.“
Michael toho úhledného, drobného muže miloval tak, jak ještě nikdy žádného jiného muže nemiloval - víc než svého otce, dokonce víc než strýčka Seana, který dřív býval pilířem jeho existence.
Od začátku tomu tak nebylo. Při prvním setkání byl
Michaelovi podezřelý Andrewův extravagantní, až zženštile hezký zevnějšek - dlouhé, zatočené řasy, měkké, plné rty, úhledné malé tělo, delikátní ruce a nohy a vznosné držení těla.
Jednoho večera brzy poté, co přijel k eskadře, učil
Michael ostatní nováčky hru bok-bok. Pod jeho velením vytvořilo jedno mužstvo lidskou pyramidu u zdi jídelny, zatímco druhé mužstvo se ji snažilo zbořit tak, že se rozběhlo a pak vrhlo na vrcholek stavby. Andrew čekal, až hra skončí v hlučném chaosu a pak si vzal Michaela stranou a řekl mu: „Chápeme, že pocházíš odněkud zpod rovníku a

snažíme se brát na vás z kolonií ohled.
Nicméně -“
Jejich vztah byl od té chvíle chladný a odtažitý, pozorovali se navzájem, jak střílejí a létají.
Jako chlapec se Andrew naučil brát si příklad z červeného tetřeva, který se nechává unášet větrem jen pár centimetrů nad vrcholky vřesu. Michael pochytil tutéž obratnost od etiopských sluk a písečného tetřívka, plachtícího v rychlém větru africkým nebem. Oba dokázali své schopnosti přizpůsobit problému střelby z kulometu Vickers z nestabilní plošiny Sopwith Pup, řvoucí třemi dimenzemi prostoru.
Pak se navzájem sledovali, jak létají. Létání, to byl dar.
Ti, kdo jej neměli, zemřeli v prvních třech týdnech. Ti, kterým byl dán, vydrželi o trochu déle. Po měsíci byl Michael ještě stále naživu a Andrew na něj znovu promluvil, poprvé od toho večera, kdy se v jídelně hrálo bok-bok.
„Courtney, dneska poletíš s mou letkou,“ bylo všechno, co řekl.
Měl to být rutinní přelet podél fronty. Měli „zaučit“ dva nováčky, kteří přijeli k eskadře předchozího dne rovnou z Anglie s náramným skóre čtrnácti nalétaných hodin dohromady. Andrew o nich mluvil jako o „Fokkerfutru“.
Oběma bylo osmnáct, byli zarůžovělí ve tváři a náramně dychtiví.
„Učili jste se vzdušnou akrobacii?“ otázal se jich Andrew.
„Ano, pane,“ odpověděli unisono. „Oba jsme dělali looping.“
„Kolikrát?“
Zahanbeně sklopili zářící oči. „Jednou,“ přiznali.
„Bože!“ zamumlal Andrew a hlasitě zatáhl ze své cigaretové špičky. „Plachtění?“
Oba se zatvářili užasle. Andrew svraštil obočí a zaúpěl.
„Plachtění?“ vmísil se Michael laskavým tónem. „Víte, když ztratíte rychlost a letadlo najednou padá z nebe dolů.“
Zavrtěli hlavami, opět unisono. „Ne, pane, to nám nikdo neukázal.
„Do vás dvou se Hunové zamilujou,“ zamumlal Andrew a pak stroze pokračoval: „Za prvé, zapomeňte na všechnu vzdušnou akrobacii, zapomeňte na loopingy a všechno tohle svinstvo, nebo vám Hun, až budete vzhůru nohama, prostřelí konečník skrz nosní dírky, rozumíte?“
Horlivě přikyvovali.
„Za druhé, sledujte mě, dělejte to, co já, sledujte signály, které dávám rukou, a okamžitě je poslechněte, rozumíte?“
Andrew si narazil na hlavu svůj skotský baret a přivázal ho zelenou šálou, která byla jeho poznávací značkou. „Jdeme, děti.“
S dvěma nováčky uprostřed se valili přes Arras ve výšce
3 000 metrů, motory Le Rhóne jejich Sopwith Pupů zapnuly na všech osmdesát koňských sil, princové nebes, nejdokonalejší létající válečné stroje, jaké kdy člověk vynalezl, stroje, které sestřelovaly z nebes Maxe Immelmanna a jeho vychloubačné Fokker Eindeckery.
Byl to krásný den, na nebi jen malý kumulus, příliš vysoko, než aby skryl nějaký bošovský Jagdstaffel, a vzduch byl tak jasný a svěží, že Michael zahlédl starý pozorovací dvojplošník Rumpler ze vzdálenosti deseti mil. Kroužil nízko nad francouzskými liniemi, pomáhal zaměřovat německé dělostřelectvo na zadní voje.
Andrew zahlédl rumplera okamžik po Michaelovi a mávl lakonický signál. Chtěl nechat nováčky, aby si ho sestřelili. Michael neznal žádného jiného velitele eskadry, který by stál stranou a přihlížel snadnému vítězství, když velké skóre znamenalo vyšlapanou cestu k povýšení a vyznamenání. Nicméně souhlasně přikývl a jako pastýři navedli ty dva mladé piloty dolů, trpělivě jim ukazovali kymácející se německý dvousedadlový letoun pod sebou, netrénovanýma očima jej však žádný z nich nerozeznal. Zmateně pokukovali po obou starších pilotech.
Němci byli tak zaujati výbuchy pod sebou, že si nevšimli smrtící formace, která se rychle blížila shora. Náhle se mladý pilot, který byl Michaelovi nejblíž, zasklebil radostí a úlevou a ukázal před sebe. Konečně rumplera uviděl.
Andrew zapumpoval pěstí nad hlavou ve starém kavaleristickém povelu „do útoku!“ a mladík zamířil nos letadla dolů, aniž by ubral plyn. Sopwith se s řevem potopil tak náhle, že sebou Michael až trhl, když uviděl, jak se dvojitá křídla zaklonila pod tlakem proudu vzduchu a látka u jejich kořenů se nakrabatila. Druhý nováček ho následoval stejně překotně. Připomínali Michaelovi dvě napůl vyrostlá lvíčata, která jednou pozoroval, jak se snažila strhnout zjizveného starého zebřího hřebce, převalovala se jedno přes druhé v komickém zmatku, zatímco hřebec se jim znechuceně vyhnul.
Oba novopečení piloti vypálili na vzdálenost tisíce yardů a německý pilot při tom včasném varování vzhlédl. Pak odhadl správný moment a naklonil svůj letoun pod nosy klesajících průzkumných letadel, takže je přinutil ke klopýtavému přeletu, který je zanesl - stále ještě divoce pálící z kulometů - půl míle za jejich zamýšlenou oběť. Michael viděl, jak zoufale kroutí hlavami v otevřených kokpitech a snaží se znovu rumplera najít.
Andrew smutně zavrtěl hlavou a vedl Michaela dolů.
Spustili se pěkné pod ocas rumplerova letadla a německý pilot se musel hluboko naklonit a současně otáčet, aby je jeho zadní střelec dostal na mušku. Andrew a Michael se společně obrátili opačným směrem, aby ho otrávili, ale jakmile si německý pilot uvědomil, že manévr selhal, a srovnal sklon letadla, zprudka nasadili svým sopwithkám ostruhy a přelétli mu nad kormidlem.
Andrew byl v čele. Vypálil z vickerse jednu krátkou dávku na vzdálenost třiceti metrů. Německý zadní střelec se zhroutil a rozhodil ruce. Strojní puška Spandau se bezmocně houpala v podstavci, zatímco ho kulky ráže .303 rozstřílely na kusy. Německý pilot se snažil uniknout směrem dolů a Andrewův sopwith se skoro srazil s jeho horním křídlem, když ho míjel.
Pak se do toho vložil Michael. Odhadl sklon klesajícího rumplera, dotkl se pedálu kormidla tak, aby mu stroj trhaně klesal, zrovna jako když rozhoupával loveckou pušku při střelbě na sluky, zahákl ukazováček pravé ruky pod spoušť vickerse a vypálil první dávku - kulky ráže .303.

Uviděl, jak se látka na trupu rumplera trhá hned pod okrajem pilotova kokpitu, v místech, kde musí mít pilot horní polovinu těla.
Němec se otočil a zadíval na Michaela ze vzdálenosti pouhých patnácti metrů. Michael viděl, že oči za čočkami brýlí má velice modré a že se toho rána neholil, protože měl bradu pokrytou krátkým zlatým strniskem. Otevřel ústa, když ho střely zasáhly, a krev z rozstřílených plic mu vytékala mezi rty a měnila se v růžový dým ve stopě rumplera - a pak byl Michael za ním a stoupal někam pryč.
Rumpler se potácivě převalil na záda a s mrtvým mužem zavěšeným v řemení padal k zemi. Dopadl doprostřed otevřeného pole a sesul se v dojemnou hromádku tkaniny a roztříštěných trámků.
Když Michael ustálil svého sopwitha zase do postavení vedle Andrewa, podíval se na něj Andrew, věcně přikývl a pak mu dal signál, aby pomohl najít ty dva nováčky, kteří ještě pořád v zběsilém kroužení hledali zmizelého rumplera. To trvalo déle, než by kdo z nich očekával, a než je měli zase bezpečně pod svou ochranou, posunula se celá formace dál na západ, do míst, kam Andrew ani Michael ještě nikdy nedoletěli. Na horizontu Michael rozeznával tlustou zářivou křivku řeky Sommy, plynoucí přes zelené pobřežní kraje k moři.
Stočili se od ní a zamířili zpět na východ k Arrasu, vytrvale stoupali, aby zredukovali možnost, že na ně nějaký fokker jagdstaffelu zaútočí shora.
Když nabrali výšku, otevřelo se pod nimi široké panorama severní Francie a jižní Belgie, pole záplat tuctů zelených políček protkaných tmavou hnědí rozorané půdy.
Skutečnou bitevní linii bylo těžko rozlišit - z takové výšky se úzká stuha země rozryté granáty zdála sotva znatelná a bída, bahno a smrt tam dole byly iluzorní.
Oba letečtí veteráni nepřestávali ani na okamžik pozorovat nebe a prostor pod sebou. Hlavy se jim otáčely v pravidelném rytmu, oči neúnavně přejížděly sem a tam, nikdy je nenechali zaostřit nablízko ani zhypnotizovat rotující vrtulí před sebou. Oba nováčci byli naopak bezstarostní a zpití vlastním úspěchem. Pokaždé, když se Michael podíval jejich směrem, zašklebili se a vesele zamávali. Nakonec se vzdal snahy naléhat na ně, aby sledovali nebe kolem sebe - jeho signálům stejně nerozuměli.
Dostali se na úroveň 4 500 metrů, což byl výkonnostní strop sopwithů. Pocit neklidu, který Michael měl, když letěl nízko nad neznámým územím, pominul, jakmile pod sebou uviděl město Arras. Věděl, že v tom pěkném kumulu nad nimi žádný fokker brousit nemůže - prostě by nedokázal vyletět tak vysoko.
Vrhl další pátravý pohled na linii fronty. Hned jižně od
Mons byly dva německé pozorovací balóny, kdežto pod nimi směřovala spřátelená letka jednomístných letounů DH2 zpátky k Amiens - to znamenalo, že je od eskadry číslo 24.
Za deset minut přistanou - Michael tu myšlenku nedokončil, protože náhle a jako zázrakem byla obloha všude kolem nich plná nevkusně pomalovaných letadel a rachotu kulometů spandau.
Přestože se vyděsil, Michael reflexivně zareagoval. Vytočil sopwithe do maximálních obrátek a červenočerně kostkovaný stroj žraločího tvaru s rozšklebenou bílou lebkou nad znamením černého maltézského kříže mu proletěl přímo před nosem. O setinu vteřiny později - a jeho špandavy by byly Michaela rozstřílely na cucky. Uvědomil si, že přiletěli shora - i když tomu nedokázal uvěřit, vylétli z mraku.
Jeden z nich, natřený krvavě rudou barvou, se zavěsil na
Andrewa. Špandavami už mu odřezal a odžvýkal okraj spodního křídla. Neodvratně stáčel střelbu tam, kde se v otevřeném kokpitu krčil Andrew, tvář jako bílou skvrnu pod skotským baretem a zelenou šálou. Michael se na něj instinktivně vrhl a Němec, než aby riskoval kolizi, raději stočil kormidlo stranou.
„Ngi dla!“ zařval Michael válečný pokřik Zuluů, když se blížil k vražděí čtvrtině ocasu červeného stroje a pak nevěřícně zíral, jak spouští palbu dřív, než mohl stisknout spoušť svého vickerse. Sopwith se divoce rozvibroval zásahy střel a drát konstrukce nad hlavou mu s cinknutím praskl jako uvolněná tětiva luku, když na něj další z těch strašných strojů zaútočil přes kormidlo.
Odpoutal se od nich a Andrew byl pod ním, snažil se vzdálit od dalšího německého stroje, který na něj svižně nalétával, aby se dostal do palebné vzdálenosti. Michael se na Němce vrhl střemhlav a červenočerná křídla se mu zatřepetala nad hlavou - ale okamžitě tu byl místo něj další Němec a tentokrát ho Michael nedokázal setřást.
Hbitý stroj byl příliš rychlý, příliš silný a Michael věděl, že už je mrtvý muž.
Náhle se proud palby ze špandavy zastavil a Andrew proplul Michaelovi podle okraje křídla, takže od něj Němce odehnal. Michael Andrewa zoufale následoval. Vytvořili obranný kruh, navzájem si kryli břicho a ocas letadla, zatímco mrak německých letadel se mlel kolem nich jako vražedný roj.
Jedna část Michaelovy mysli zaznamenávala skutečnost, že oba nováčci jsou mrtvi. Zemřeli v prvních vteřinách útoku -jeden se plnou rychlostí řítil kolmo k zemi, zmrzačená křídla sopwithe se tou rychlostí lámala, až se nakonec úplně roztrhala, zatímco druhý se změnil v hořící pochodeň, zanechávající za sebou při pádu na obloze mohutnou stopu hustého černého kouře.
Jako zázrakem, jak se objevili, tak Němci zmizeli - nedotčeni a nezranitelní, zmizeli zpět směrem k vlastní linii a nechali za sebou párek potlučených, rozstřílených sopwithů, belhajících se k domovu.
Andrew přistál před Michaelem a zastavili křídlo vedle křídla na okraji sadu. Oba pracně sešplhali na zem a zvolna obešli své stroje, aby zjistili rozsah škod. Nakonec stanuli proti sobě, tváře zkamenělé šokem.
Andrew sáhl do kapsy a vyndal stříbrnou plochou láhev.
Odšrouboval zátku a otřel hrdlo láhve okrajem zelené šály, pak láhev podal Michaelovi.
„Tumáš, hochu,“ řekl starostlivě, „dej si lok. Myslím, že si ho zasloužíš - to si tedy myslím.“
Tak se toho dne, kdy nadřazenost Spojenců z nebes nad
Francií vypráskaly průzkumné letouny německého Jagdstaffelu typu Albatros D se žraločím nosem, stali kamarády ze

zoufalé nezbytnosti, když létali bok po boku, když vytvářeli střídavě obranný a útočný okruh, když se na ně shora spouštěli vesele pomalovaní poslové smrti. Nejdřív se spokojovali s tím, že se jen bránili, pak si mezi sebou vyzkoušeli schopnosti tohoto nového, smrtelně nebezpečného protivníka, potili se spolu po nocích nad hlášeními výzvědné služby, která se k nim dostala se zpožděním dozvěděli se z nich, že albatros je poháněn motorem Mercedes se 160 koňskými silami, dvakrát tak silným jako motor Le Rhóne sopwithů, a že má kulometná dvojčata Spandau ráže 7,92 mm s přerušovačem, střílející dopředu skrz vrtuli, oproti jedinému vickersu .303, jímž byl vybaven sopwith. Měl převahu co do zbraně i co do síly. Albatros byl o 3500 kilo těžší než Pup a mohl vynést na oblohu obrovskou váhu střeliva.
„Takže, stará vojno, my je můžeme jedině přelétat," poznamenal Andrew, a tak vyráželi proti sevřeným formacím Němců a nalézali jejich slabiny. Byly jen dvě. Sopwith se mohl dostat nad ně a albatros měl chladič v horním křídle, rovnou nad kokpitem. Střela do nádrže měla za následek proud vroucí vody, která opařila pilota a znamenala pro něj jistou smrt. Využili této vědomosti k prvnímu zabíjení a zjistili, že při testování albatrosů se také testují navzájem a nenalézají na sobě žádné chyby. Z kamarádství se stalo přátelství, které se prohloubilo v lásku a úctu větší než mezi pokrevními bratry. Teď tedy spolu mohli za úsvitu tiše sedět, popíjet kávu ochucenou whisky, čekat, až vzlétnou proti balónům a čerpat jeden z druhého klid a sílu.
„Hodíme si?" přerušil Michael mlčení, byl skoro čas jít.
Andrew vyhodil do vzduchu sovereign a připlácl ho na desku stolu, zakrytý dlaní.
„Hlava," řekl Michael a Andrew zvedl ruku.
„Smůla!" zabručel, když se oba podívali na přísný, vousatý profil Jiřího V.
„Beru si pozici číslo dvě," řekl Michael a Andrew otevřel ústa k protestu.
„Já vyhrál, já si vybírám pozici." Michael vstal, aby ukončil hádku dřív, než začala.
Jít proti balónům bylo jako kráčet kolem spícího puffadem, toho velkého a netečného plaza afrických travnatých plání: první muž ho probudí, takže plaz vyklene krk do S a zaryje druhému muži do masa na lýtku dlouhé, zahnuté zuby. Na balóny se muselo útočit ze zadní linie první muž vzbudil pozornost pozemní obrany a proti druhému se pak její zuřivost obrátila naplno. Michael úmyslně zvolil druhou pozici. Kdyby vyhrál Andrew, udělal by totéž.
Zastavili se bok po boku u dveří jídelny, natáhli si rukavice, zapnuli kabáty a vzhlédli k obloze. Naslouchali rachotivému běsnění děl a posuzovali vánek.
„V údolích bude mlha," zamumlal Michael. „Vítr ji nerozežene, teď ještě ne."
„Za to se modli, hochu," odpověděl Andrew. Neohrabaní ve svém vystrojení se kolébali po prkenných chodníčcích tam, kde na okraji stromového porostu stály jejich stroje.
Michaelovým očím se kdysi zdály tolik vznešené - a tolik ošklivé teď, když mohl ten obrovský rotující motor, omezující přední vidění, porovnat se štíhlým žraločím čenichem albatrosů s jejich řadovým motorem. Tak křehké v porovnání s robustní konstrukcí Němců.
„Bože, kdy nám dají na lítání opravdická letadla!" zabručel a Andrew neodpověděl. Příliš často lamentovali na nekonečné čekání na nové SE 5, které jim slibovali - Scout
Experimental číslo 5, který by jim snad konečně umožnil čelit německému letectvu na stejné úrovni.
Andrewův sopwith byl natřen jasně zelenou barvou, aby mu ladil se šálou, a na trupu za kokpitem byla řádka čtrnácti bílých kroužků, jeden za každé z jeho potvrzených vítězství, jako vrypy na pušce ostřelovače. Jméno letadla bylo napsáno na krytu motoru: „Létající jitrnice".
Michael zvolil jasně žlutou a pod kokpitem měl namalovanou okřídlenou želvu s ustaraným výrazem a žádostí: „Mě se neptejte - já tu jen pracuju." Trup jeho letadla byl ověnčen šesti bílými kroužky.
Za asistence pozemního personálu se vyškrábali na spodní křídlo a pak se protáhli do úzkých kokpitů. Michael si usadil nohy na šlapkách kormidla a zapumpoval jimi doprava doleva, ohlédl se přes rameno, aby viděl, jestli kormidlo reaguje, jak by mělo. Spokojen zvedl palec na mechanika, který skoro celou noc vyměňoval jeden z kabelů, ustřelených při posledním letu. Mechanik se zašklebil a přeběhl k přední části stroje.
„Vypnuto?" zvolal.
„Vypnuto!" potvrdil Michael. Vyklonil se z kokpitu, aby viděl přes monstrózní motor.
„Startuj!"
„Startuj!" opakoval Michael a zapracoval s rukojetí ruční palivové pumpy. Když mechanik zatočil vrtulí, uslyšel, jak se palivo nasává do karburátoru pod kapotu a motor se připravuje ke startu.
„Zapnout! Kontakt!"
„Zapnout!"
Při následující otočce vrtule motor chytil a zabafal.
Z výfuků vyrazil modrý kouř a bylo cítit smrad spáleného motorového oleje. Motor zakašlal a zhasl, znovu chytil a ustálil se do svého vytrvalého, lenivého tlukotu.
Michael dokončil předletovou kontrolu a žaludek mu zakručel a stáhl se v křeči. Motorový olej zvlhčoval drahocenné motory a zplodiny, které vdechovali, jim všem způsobovaly soustavný mírný průjem. Staří vojáci se to brzy naučili zvládat - whisky zázračně stavěla, pokud byla užívána v dostatečném množství. Nováčkům se však často s citem říkalo „sirupové zadky" nebo „klouzavé gatě", když se vraceli z letu zrudlí a páchnoucí.
Michael si nasadil brýle a pohlédl na Andrewa. Kývli na sebe, Andrew přidal plyn a vyroloval na mokrý trávník. Michael ho následoval, mechanik mu klusal podél křídla, aby mu pomohl otočit a nabrat směr po úzkém blátivém pruhu mezi jabloněmi.
Andrew před ním se vznesl do vzduchu a Michael dal plný plyn. Skoro okamžitě se sopwith odlepil od země.
Michael teď viděl lépe před sebe a pocítil závan špatného svědomí za svou předchozí nevěru. Bylo to krásné letadlo a radost létat. Navzdory lepkavému blátu a dráze se svižně odlepili od země a ve 30 metrech se Michael dostal na úroveň

Andrewova zeleného stroje. Světlo bylo už dost dobré, aby rozeznal napravo zelenou měděnou věž kostela vesničky Mort Homme. Před sebou viděl porost dubů a buků ve tvaru T, dlouhá nožička T byla dokonale souběžná s přistávací plochou eskadry, nanejvýš příhodná pomoc při navigaci, když se člověk vracel za špatného počasí.
Za stromy stál zámek s růžovou střechou uprostřed trávníků a okrasných zahrad a za zámkem se zvedal nízký kopeček. Andrew postupně stáčel napravo, aby se kopečku vyhnul. Michael se přizpůsobil, pokukoval dopředu přes okraj kokpitu. Bude tam? Ještě je moc brzy - kopeček byl prázdný. Pocítil lehké zklamání a strach. Pak ji uviděl - letěla po pěšině k hřebeni. Velký bílý hřebec se mocně hnal pod jejím štíhlým dívčím tělem.
Dívka na bílém koni byla jejich talisman pro štěstí. Pokud čekala na kopečku, aby jim zamávala na rozloučenou, všechno dobře dopadne; dneska, když letěli proti balónům, ji potřebovali - jak zoufale potřebovali její požehnání!
Dorazila na hřeben pahorku a seskočila z hřebce. Sotva pár vteřin předtím, než nabrali výšku, si strhla z hlavy klobouk a zpod něj se vyhrnula hříva hustých, tmavých vlasů. Zamávala kloboukem a Andrew, když ji míjel, zamával křídly svého řvoucího stroje.
Michael se natlačil blíž k hřebeni. Bílý hřebec se napjal a nervózně cukl hlavou, když se k němu přiblížila rozeřvaná žlutá mašina, dívka však na něm seděla klidně a vesele zamávala. Michael jí chtěl vidět do tváře. Byl skoro ve stejné výši jako vrchol kopečku a velmi blízko místu, kde seděla. Na okamžik jí hleděl do očí. Byly obrovské a tmavé. Ucítil, jak se mu rozbušilo srdce. Dotkl se na pozdrav kukly a už věděl, kdesi v hloubi duše, že to dneska dobře dopadne - pak pustil vzpomínku na ty oči z hlavy a upřel pohled dopředu.
Patnáct kilometrů před sebou, tam, kde se rozprostíraly bílé křídové útesy, s úlevou spatřil, že měl pravdu - vánek ještě nerozfoukal ranní mlhu, která ležela v údolích. Křídové útesy byly strašidelně ohlodané dělostřelbou, nezůstala na nich žádná vegetace. Pahýly roztříštěných dubů nikde nesahaly výš než do úrovně mužských ramen a krátery po granátech byly těsně vedle sebe, po okraj plné stojaté vody. O útesy se bojovalo každý měsíc, ale momentálně byly v rukou Spojenců - získali je začátkem minulé zimy za cenu tolika lidských životů, že se rozum vzpíral tomu uvěřit. Malomocná, neštovicemi zjizvená země byla napohled pustá, obývaly ji však legiony živých a mrtvých, společně hnijících v mokré zemi. Pach smrti zanášela mírná bríza až k mužům v nízko letících strojích, ta nechutnost se jim usadila vzadu na patře a zvedala jim žaludek.
Za útesy připravovali spojenečtí vojáci spolu s Jihoafričany a Novozélanďany ze Třetí armády rezervní pozice, čistě jen pro každý případ, protože kdyby náhodou spojenecká ofenzíva, připravovaná dál na západ na řece Sommě, nevyšla, zaměřila by se veškerá zuřivost německého protiútoku proti nim.
Příprava nové obranné linie byla značně ohrožena německou artilerií, nahromaděnou na severní straně pohoří, která oblast soustavně bombardovala. Jak se řítili kupředu, viděl Michael žluté záblesky výstřelu z houfnic pod útesy a dokázal si představit úzkost těch mužů, krčících se v blátě a vyděšených nepřetržitou kanonádou.
Jak se Michael blížil k útesům, zvuk dělostřelby přehlušil i rámus velkého rotačního motoru Le Rhóne a klepotavý šum proudu vzduchu za vrtulí. Dělostřelba zněla jako příboj narážející na skalnaté pobřeží, jako bubnování šíleného tambora, jako horečnatý puls chorého, šíleného světa.
Michaelova divoká nenávist k mužům, kteří je poslali proti balónům, se vytrácela stejně rychle, jak sílil řev dělostřelby. Tahle práce se musí udělat - uvědomil si, když viděl to strašlivé utrpení.
A přece byly balóny nejobávanějšími a nejnenáviděnějšími cíli, proti kterým kdo kdy mohl letět - proto Andrew Killigerran neposlal nikoho jiného. Michael už je viděl, podobné tlustým stříbrným slimákům zavěšeným na šíravé obloze vysoko nad útesy. Jeden měl přímo před sebou, další byl pár mil na východ. Na tuhle vzdálenost byla lana, která je poutala k zemi, neviditelná. Proutěné koše, z nichž měli pozorovatelé spojenecký týl jako na dlani, vypadaly jako temné tečky, spíš jen tušené pod zářícími sférami hedvábí naplněného vodíkem.
V ten okamžik se do sopwithů opřel prudký nápor větru, zatřásl jim křídly a těsně před nimi vyrazil k obloze vodotrysk kouře a plamenů. Vyvalil se odnikud, černý a jasně oranžový, vytryskl vysoko nad nízko letící sopwithy a přinutil je prudce odbočit, aby se vyhnuly tomu ohnivému sloupu. Německá bomba, nasměrovaná z jednoho balónu, zasáhla předsunuté spojenecké skladiště munice a Michael pocítil záchvěv odmítavého strachu, který vystřídala horoucí nenávist k dělostřelcům a těm mužům se supíma očima, visícím na obloze, sesílajícím dolů smrt chladně a bez vášně.
Andrew zatočil zpět k útesům, vysoký sloup kouře nechali po pravém křídle. Spustil se níž a ještě níž, až se podvozkem div nedotýkal vršku předprsně, obloženého pytli s pískem. Viděli jihoafrické vojáky pohybující se v rýze spojovacího okopu, tažná zvířata blátivé barvy, ne už lidské bytosti, klopytající pod vahou své výzbroje a výstroje. Jen málokterý se obtěžoval vzhlédnout na vesele pomalované stroje, které se s řevem přehnaly nad jejich hlavami. Ty obličeje, které se zvedly, byly šedé, zastříkané blátem, s otupělým výrazem a očima prázdnýma.
Před nimi se otevíral jeden z mělkých průsmyku, které členily křídové pohoří. Průsmyk byl plný ranní mlhy. Ranní vánek se do ní opíral, takže se vrstva mlhy měkce vlnila, jako by se země milovala pod stříbrnou přikrývkou z kajčího prachu.
Někde blízko vepředu zarachotil kulomet vickers. Andrew testoval svou zbraň. Michael mírně vybočil ze směru, aby měl před sebou volno, a vypálil krátkou dávku. Kulky s fosforovými špičkami za sebou v jasném vzduchu nechávaly pěkné bílé stopy.
Michael se vrátil za Andrewa a pohroužili se do mlhy, vstoupili do nové dimenze světla a tlumeného zvuku. Rozptýlené světlo vytvořilo kolem obou letadel duhovou svatozář a Michaelovi se na brýlích kondenzovala vlhkost.
Zvedl si je na čelo, aby viděl před sebe.
Včera odpoledne si Andrew s Michaelem pečlivě připamatovávali tenhle úzký průsmyk mezi útesy, ujistili se, že tu nejsou žádné překážky ani léčky a naučili se nazpaměť z mapy, jak se kroutí a zatáčí mezi vyššími kótami - stejně to ale byl jen úzký průchod, s viditelností nanejvýš sto osmdesát metrů. Křídové srázy se strmě tyčily po obou stranách křídel.
Michael se zavěsil na ocas zeleného letadla a letěl podle něj. Důvěřoval Andrewovi, že ho provede. Ledový chlad mlhy

mu sžíravě pronikal oblečením a bral mu cit ze špiček prstů i skrz kožené rukavice.
Andrew před ním prudce naklonil letadlo, a jak ho Michael následoval, zahlédl ostnatý drát, zhnědlý povlakem rzi a zamotaný do kruhů jako zátaras.
Země nikoho, pomyslel si a pak se pod nimi zaleskly německé přední linie, zahlédl jen přední násyp zákopu, pod nímž se krčili muži v polní šedi uniforem a těch ohyzdných helmách, co vypadají jako uhláky.
Za pár vteřin vyrazili z mlhy do světa ozářeného prvními šikmými paprsky slunce, do nebe, které je oslnilo svou září - a Michael si uvědomil, že se jim podařil naprosto překvapivý útok. Vrstva mlhy je skryla před pozorovateli v balónech a utlumila bušení motorů
Přímo před nimi visel na obloze první balón, 135O metrů nad nimi. Jeho ocelové kotevní lano, jemné jako vlákno pavučiny, vedlo dolů, k ošklivému černému parnímu navijáku, napůl zahrabanému do pytlů s pískem. Vypadalo to úplně neškodně, až Michael zavadil pohledem o mírumilovně vyhlížející pole pod balónem a uviděl zbraně.
Kulometná hnízda připomínala jamky mravkolvů v africké půdě, malinké dolíčky v hlíně, olemované pytli s pískem. Nestihl je za těch pár vteřin spočítat, tolik jich bylo. Místo toho našel pohledem protiletecká děla, vysoká a vzpřímená jako žirafy na okrouhlých základnách, dlouhé hlavně už namířené k obloze, připravené chrlit proti nebi protiletecké granáty až do výše šesti tisíc metrů.
Čekali. Věděli, že dřív nebo později letadla přiletí, a byli připraveni. Michael si uvědomil, že mlha jim pomohla získat jen pár vteřin, protože viděl, jak dělostřelci běží ke svým zbraním. Jedna z dlouhých protileteckých hlavní se začala pohybovat, skláněla se a natáčela směrem k nim.
Michael přidal plyn na maximum a sopwith vyrazil kupředu. Pak uviděl, jak z mohutného navijáku vyrazila bílá pára, jak začala pozemní posádka zoufale stahovat balón dolů, kde by jej chránila dělostřelba. Matně třpytivá koule hedvábí rychle klesala směrem k zemi. Andrew zvedl nos svého stroje a vyrazil kupředu.
Velký otáčivý motor řval v plných obrátkách. Michael ho následoval vzhůru, držel se v polovině výšky mezi zemí a balónem, v bodě, kde asi balón bude, až k němu dorazí, a to bylo jen nějakých sto padesát metrů nad hlavami dělostřelců.
Andrew byl čtyři sta metrů před Michaelem a děla ještě stále nezahájila palbu. Teď byl na úrovni balónu a držel se jí.
Michael jasně slyšel rachot jeho vickerse a uviděl proud fosforeskujících stop zápalných střel, prorážejících ledový vzduch úsvitu, jak zasahují balón a pak ve zlomku vteřiny i zelené letadlo. Potom Andrew odbočil, špičkou křídla se otřel o vzduté hedvábí a to se důstojně zhouplo v proudu vzduchu.
Teď byla řada na Michaelovi. Právě když hledáčkem kulometu našel balón, dělostřelci dole zahájili palbu.
Uslyšel trhavý zvuk vybuchujících granátů a sopwith se nebezpečně zhoupl v tornádu střel, granáty však byly zaměřeny příliš daleko. Rozprskly se v zářivě stříbrné kouřové koule asi sto metrů nad ním.
Kulometčíci byli přesnější, mířili skoro navlas akorát.
Michael ucítil, že střela zasáhla letadlo, a uviděl kolem sebe hustý bílý kouř. Prudce stočil kormidlo a provedl krkolomný únik stranou. Na okamžik se dostal z palby, než dorazil na úroveň balónu.
Vypadalo to, jako by se řítil proti němu. Hedvábí mělo chladně jemný lesk larvy obalené ve stříbrném kokonu.
Uviděl dva německé pozorovatele, houpali se v otevřeném proutěném koši, oba nabalení proti mrazu. Jeden na něj zdřevěněle zíral, tvář druhého byla stažena hrůzou a zuřivostí, řval kletby nebo urážky, které zanikly v řevu motorů a rachotu kulometné palby.
Byl nejvyšší čas sáhnout po vickersu, balón mu zaplňoval celý obzor. Michael otevřel pojistku a stiskl spoušť.
Zbraň zabubnovala, otřásla celým letadlem a kouř z hořícího fosforu zápalných nábojů mu vyrazil zpátky do tváře, až se rozkašlal.
Teď letěl rovně a ve stejné výši, děla ze země si ho zase našla, rozstřílejí ho na cucky, ale Michael vydržel, mačkal různé páky, takže lehce stáčel nos letadla ze strany na stranu, mířil zápalnicemi do balónu, jako by kropil zahradní hadici.
„Tak hoř!“ řval. „Hoř! Mrcho zatracená, koukej hořet!“
Čistý vodík není hořlavý, musí se smísit s kyslíkem v poměru 1:2, pak se teprve stane prudce výbušným. Balón přijímal jeho střelbu bez viditelného účinku.
„Hoř!“ řval na něj. Sevřel ruku jako pařát kolem spoušti, vickers rachotil a z komory se sypaly prázdné mosazné nábojnice. Vodík musí proudit ze stovek děr po kulkách, které s Andrewem postříleli do hedvábí, plyn se musí promísit se vzduchem.
„Proč nechce hořet?“ Slyšel ve svém divokém křiku úzkost a zoufalství. Byl těsně u balónu - teď musí odbočit, musí uhnout, aby se nesrazil, všechno to bylo nadarmo.
Tehdy, v tom okamžiku porážky, věděl, že se nikdy nevzdá.
Věděl, že do toho balónu naletí, když to jinak nepůjde.
Právě když si to pomyslel, balón mu vybuchl před nosem. Vypadalo to, jako by se stonásobně zvětšil, zaplnil oblohu a současně vzplanul. Michaela ovanul omračující dračí dech, ožehl mu obnaženou pokožku na tvářích, oslepil ho, rozhoupal muže i stroj jako listí, které se pálí na zahradě. Michael bojoval o vládu nad sopwithem, který se snažil obrátit naznak a spadnout z oblohy. Zvládl ho dřív, než se roztříštil o zem, a když stoupal vzhůru, ohlédl se.
Vodík shořel v jediném démonickém okamžiku a prázdný, divoce žhoucí hedvábný obal se zhroutil a klesl jako plamenný deštník na koš a jeho lidský náklad.
Jeden z německých pozorovatelů vyskočil a padal k zemi z výše devadesáti metrů, plášť kolem něj vlál, křečovitě kopal nohama, náhle zmizel, beze zvuku a beze stopy, v nízké zelené trávě na poli. Druhý pozorovatel zůstal v koši a zmizel v záplavě hořícího hedvábí.
Pozemní posádka prchala od navijáku jako hmyz od rozbořeného hnízda, ale hořící hedvábí padalo příliš rychle a uvěznilo je ve svých plamenných záhybech. Michaelovi nebylo nikoho z nich líto, naopak, ovládl jej pocit šíleného

triumfu, prastará reakce na předchozí strach. Otevřel ústa ke svému válečnému pokřiku a v tu chvíli vedle sopwithe vybuchl granát, vypálený jedním z děl u severního okraje pole.
Znovu ho to vyhodilo nahoru. Bzučící a syčící střepiny oceli rozervaly břicho trupu letadla. Michael měl plné ruce práce, aby zvládl tento druhý divoký útok. Dno kokpitu bylo rozpáráno tak, že viděl zemi pod sebou a arktický vítr mu pronikl pod kabát a nadul jeho záhyby.
Držel letadlo co možná rovnoměrně, ale zásah byl zlý.
Něco pod trupem se uvolnilo, bouchalo to a zmítalo se ve větru, na jedno křídlo jako by bylo těžší, musel je držet nahoře hrubou silou - ale aspoň už byl konečně mimo dostřel děl.
Pak se mu na křídle objevil Andrew, úzkostlivě natahoval krk, aby na něj viděl. Michael se zašklebil a triumfálně zavýskl. Andrew signalizoval, aby na sebe upoutal jeho pozornost, a vztyčil palec na znamení „zpátky na základnu!“
Michael se rozhlédl. Zatímco bojoval o vládu nad letadlem, řítili se k severu, hlouběji a ještě hlouběji nad německé teritorium. Přelétali silnice plné dopravních prostředků, motorizovaných i tažených zvířaty. Užaslé postavičky v polní šedi se honem honem schovávaly v příkopech. Michael je ignoroval a zašilhal z kokpitu. O tři míle dál, za plochými a bezvýraznými zelenými poli ještě stále důstojně plul nad útesy druhý balón.
Michael dal Andrewovi záporné znamení a ukázal na zbývající balón. „Ne - pokračujeme v útoku.“
Andrewův signál byl naléhavý. „Zpátky na základnu!“
Ukazoval na Michaelův stroj, gestem si podřízl hrdlo,
„Nebezpečí!“
Michael shlédl dírou mezi svýma nohama tam, kde měla
Sopwithka ustřelené břicho. To bouchaní bylo nejspíš jedno z přistávacích koleček, houpajících se na vazných drátech. Díry po kulkách proděravěly křídla i trup letadla a vlající cáry potrhané tkaniny se třepetaly jako buddhistické modlitební praporky v proudu vzduchu, ale motor
Le Rhóne vztekle řval, ještě pořád na plný plyn, aniž by ho něco přinutilo ztlumit své válečné bubny.
Andrew znovu signalizoval, naléhal, aby se obrátil nazpět, ale Michael na něj jen stručně mávl - „za mnou!“ a stočil sopwithku na křídlo, stoupal obloukem, aby ušetřil její poškozenou konstrukci.
Michaela strhlo bojové šílenství, divoká vášeň berserků, v níž nebezpečí smrti nebo strašlivého zranění nehrálo roli. Měl teď až nepřirozeně ostré vidění, letěl s poškozenou sopwithkou, jako by byla pokračováním jeho těla - jako by byl napůl vlaštovkou, která se v letu dovede napít vody, tak zlehka, jen těsně minul pahorky a dotkl se jediným zbývajícím kolečkem podvozku strniště v poli, a napůl sokolem, tak krutý byl jeho nehnutě upřený pohled, soustředěný na rychle sestupující balón.

Kapitola 2.

Samozřejmě, uviděli ničivý oheň, který pohltil první balón a rychle navíjeli. Než se tam Michael dostane, bude balón dole. Střelci budou v plné pohotovosti čekat s prstem na spoušti. Bude to přízemní útok na připravené pozice ale ani ve svém sebevražedném vzteku Michael neztratil nic ze své lovecké lstivosti. Využíval každého kousíčku možného krytí, aby se dostal co nejblíž.
Před ním se zatáčela úzká venkovská silnice, řada štíhlých, rovných topolů, zmítaných větrem - to byl jediný význačný rys té pusté roviny pod útesy. Michael použil řady stromů, sestoupil a letěl souběžně s nimi, aby byly mezi ním a balónem. Podíval se do zrcátka, upevněného ke konstrukci křídla nad svou hlavou. Andrewova zelená sopwithka byla tak těsně za ním, že se roztočená vrtule bezmála dotýkala jeho kormidla. Michael se zašklebil jako žralok, vzal sopwithku pevně do ruky a zvedl ji nad palisádu topolů, jako když lovec při honu na lišku v plném cvalu přeskočí živý plot.
Balón byl tři sta metrů před ním. Právě v tu chvíli přistával. Pozemní posádka pomáhala pozorovatelům z koše a celá skupina se pak hnala do skrytu nejbližšího zákopu.
Kulometčíci, až dosud mající pohled zastřený řadou topolů, měli aspoň jasný cíl. Zahájili palbu současně.
Michael vletěl do deště střel. Vzduch kolem něj jich byl plný, střepiny granátů svištěly vzduchem, až mu v ušních bubíncích cvaklo a bolelo. Na stanovištích uviděl tváře střelců obrácené vzhůru k němu. Byly to bledé bubliny za zkrácenými hlavněmi, které se točily za ním. Plameny, které z nich šlehaly, byly jasné a hezké jako ohňostroj.
Sopwithka se však řítila kupředu nejméně stopadesátkou a zbývalo jí už sotva tři sta metrů k cíli. Ani důkladné zachřestění kulek v těžkém bloku motoru nedokázalo Michaela zastavit, jemnými dotyky páky kormidla se držel svého směru.
Skupina běžících mužů, prchajících od balónu, byla přímo před ním. Hnali se zpátky do zákopu. V jejich středu se pohybovali dva pozorovatelé, pomalí a neohrabaní, ještě pořád ztuhlí chladem vzduchu tam nahoře, nabalení ve svém těžkém oblečení. Michael je nenáviděl, jako by dokázal nenávidět jedovatého hada. Sklonil nos sopwithky a dotkl se spouště kulometu. Skupina mužů se rozprchla jako šedý kouř a zmizela v nízkém strništi. Michael okamžitě zvedl hledáček vickerse.
Balón byl upoután k zemi, vypadal jako cirkusový stan.
Vypálil do něj, kulky zanechávající za sebou stříbřité stopy fosforového kouře pronikaly do měkké hedvábné hmoty bez účinku.
Ve svém berserkovském vzteku měl Michael jasnou mysl, myšlenky tak čilé, že mu připadalo, jako by se čas zpomalil a pak ještě zvolnil. Mikrosekundy, v nichž se blížil k upoutané hedvábné nestvůře, trvaly věčnost, takže dokázal sledovat dráhu jednotlivých kulek, jak opouštěly hlaveň vickerse.
„Proč nehoří?“ zařval znovu svou otázku a napadla ho odpověď.
Atom vodíku je ze všech nejlehčí. Unikající plyn stoupal, mísil se s kyslíkem nad balónem. Teď mu bylo jasné, že střílel

moc nízko. Proč ho to nenapadlo dřív?
Postavil sopwithku na ocas a zacílil střelbu nahoru, přes vypouklou stranu balónu, a ještě výš, až střílel do vzduchu, nad vrcholek balónu - a vzduch náhle vzplanul. Jak se k němu valila ohromná vlna ohně, Michael dál držel sopwithku ve vertikálním směru a trhnutím zavřel plyn. Bez pohonu jako by okamžik visela za nos, pak ucouvla a padala. Michael rázně kopl do kormidelní páky, stočil ji do klasického salta nazad a pak zase přidal plyn a mířil nazpátek, pryč od nesmírné pohřební hranice, kterou zažehl.
Pod sebou zahlédl záblesk zeleně, Andrew se maximálním tempem otočil na křídle doleva, skoro se srazil s Michaelovým podvozkem, a pak se zařadil za něj.
Ze země už se nestřílelo. Náhlá akrobacie obou útočníků a řvoucí ohnivý sloup střelce naprosto ohromily a Michael se spustil zase za hradbu topolů. Když to teď měl všechno za sebou, hněv ho opustil skoro stejně rychle, jako přišel. Přelétl pohledem nebesa nad sebou a uvědomil si, že sloupy kouře budou signálními ohni pro albatrosy. Kromě kouře byla obloha jasná. Pocítil závan úlevy, a když přelétali nízko nad živými ploty, ohlédl se po Andrewovi. Byl tam, o kousek výš než Michael. Mířil už zpátky k útesům, ale otočil zpátky k němu.
Přiblížili se k sobě. Zvláštní, jak příjemné to bylo, mít
Andrewa na špici křídla. Zubil se a vrtěl hlavou v předstírané nespokojenosti s tím, že neuposlechl jeho rozkazu k návratu na základnu; a nad berserskou náladou, která
Michaela popadla.
Bok po boku se znovu řítili nízko nad německou přední linií, opovrhujíce palbou, kterou jejich přítomnost rozpoutala, a když pak začali stoupat nad útesy, Michaelův motor zaprskal a ztratil sílu.
Padal ke křídové zemi a pak motor zase chytil, zarval a zabral, zvedl ho nad hřeben, potom zase vynechal a nepravidelně zabouchal. Andrew byl stále ještě vedle něj, ze rtů mu odečítal povzbuzení - a motor znovu zařval, vynechával a bouchal.
Michael se snažil jej vzkřísit, pumpoval pákou plynu, kvedlal zapalováním a šeptal zraněné sopwithce: „No tak, miláčku. Vydrž to, holka. Už jsme skoro doma, zlatíčko.“
Pak ucítil, jak se jí v těle něco zlomilo, jeden z mnoha prostřelených trámků, řízení mu v rukou změklo, sopwithka se zhroutila, smrtelně chorá. „Vydrž,“ nutil ji Michael jenže náhle ucítil v nozdrách štiplavý pach benzínu a uviděl tenký průsvitný pramínek, prýštící zpod krytu motoru a měnící se v bílou páru v proudu vzduchu, vanoucím podél jeho hlavy.
„Oheň!“ To byla noční můra letců, ale v Michaelovi pořád ještě doznívál vztek a zatvrzele si mumlal: „Jedeme domů, holka. Už jen chvilku.“
Přelétli útesy a před nimi byl plochý terén, rozeznával už tmavé dřevěné T, které vyznačovalo přístup k letišti. „No tak, srdíčko.“
Pod nimi byli lidé, vylezli ze zákopů, stáli podél předprsní, mávali a jásali, když se těsně nad jejich hlavami potácela a komíhala rozbitá sopwithka, jedno kolečko podvozku ustřelené, kdežto druhé ji bouchalo do břicha.
Tváře měli obrácené vzhůru, viděl jejich otevřená ústa, jak na něj volali. Slyšeli tu bouři střel, ohlašující útok, viděli obrovské koule hořícího vodíku vybuchovat na obloze za útesy a věděli, že je na chvíli přestane trýznit dělostřelba, a tak zdravili vracející se piloty řevem až do ochraptění.
Michael je nechal za sebou, ale jejich vděčnost ho povznášela a před ním už ležela samá známá místa krajiny kostelní věž, růžová střecha zámku, pahorek.
„My to dokážeme, miláčku,“ zvolal na sopwithku, jenže pod krytem motoru se uvolněný drát dotkl kovu motorového bloku a přeskočila modrá jiskřička. Pod kapotou byl dostatek výbušné hořlaviny a bílý pramínek paliva vzplanul.
Otevřený kokpit zaplavila vlna vedra jako plamen z rozbité lampy a Michael instinktivně znovu stočil sopwithku na bok, aby mu plameny nešlehaly do tváře a on viděl dopředu.
Teď ji musí dostat dolů, kamkoliv, jakkoliv, ale rychle, moc rychle, než se uvaří a shoří v plápolajících troskách sopwithky. Klesal k poli, které leželo před ním, už mu hořel i plášť, pravý rukáv zuhelnatěl a vyrazily z něj plameny.
Podařilo se mu dostat sopwithku dolů, zvedl jí nos, aby zmírnil rychlost, ale narazila o zem takovou silou, až mu cvakly zuby, okamžitě se otočila na jediném zbývajícím kolečku a pak udělala přemet stranou, ztratila jedno křídlo a narazila do živého plotu, lemujícího pole.
Michael narazil hlavou o kraj kokpitu, omráčilo ho to, ale všude kolem něj praskaly plameny, olizovaly ho, plazil se z kokpitu, padl na rozbité křídlo a svalil se do blátivé hlíny. Po rukou a kolenou se zoufale plazil od plápolajícího vraku.
Hořící vlna kabátu vzplála, žár ho zvedl, vstal a křičel. Rval knoflíky, snažil se zbavit toho utrpení, běžel a mával rukama, tím plameny rozdmýchával, takže byly ještě divočejší a žhavější.
V praskajícím řevu hořícího vraku ani neuslyšel dusot koně v trysku.
Dívka přivedla velkého bílého hřebce k živému plotu a přelétla přes něj. Kůň i jezdkyně přistáli najisto a hned se zase hnali dál k hořící, řvoucí postavě uprostřed pole.
Dívka vyhákla nohu z přední rozsochy svého dámského sedla, a když dojela k Michaelovi, zarazila koně na místě, až sklouzl, a současně se svezla z jeho hřbetu.
Přistála plnou vahou Michaelovi mezi lopatkami a obě paže mu sevřela kolem krku, takže padl břichem na zem s dívkou na zádech. Převalila se, vyskočila a strhla ze sebe těžkou gabardénovou sukni svého jezdeckého úboru, kterou přehodila přes hořící postavu u svých nohou. Pak vedle něj padla na kolena a těsně ho zabalila do objemné sukně, holýma rukama tloukla do drobných plamínků ohně, které unikaly kolem ní.
Jakmile byly plameny zadušeny, stáhla z Michaela sukni a přitáhla ho do sedu na blátivé zemi. Hbitými prsty roze: pínala dýmající kabát, strhla mu ho z ramen a odhodila stranou. Stahovala doutnající svetr - plameny se mu dostaly ke kůži jen na jednom místě. Popálily mu rameno a paži.

Vykřikl bolestí, když se pokusila odtrhnout noční košili.
„Pro kristapána!“ Bavlněná košile se přilepila ke spáleninám.
Dívka se nad ním skonila, vzala látku do zubů a rvala ji, až povolila. Jakmile se jí to podařilo, dotrhala látku rukama a její výraz se změnil. „Mon Dieu!“ řekla a vyskočila.
„Viens ici tout de suitě Nuage!“ dupla nohou. „Pojď sem okamžitě, Mraku!“
Hřebec si nabral další sousto trávy, aby dal najevo svou nezávislost, a pak se ležérně přišoural.
„Prosím,“ požádala a Michael jí ze sepjatých rukou udělal třmen a vysadil ji do sedla. Byla lehoučká a svižná.
„Pojďte nahoru.“ Pomohla mu, usadil se za ní na širokém hřbetě hřebce. Vzala jednu Michaelovu ruku a položila si ji kolem pasu. Její tělo pod jeho prsty bylo pevné a i skrz látku cítil, jak je teplé.
„Tenez, držte se,“ nařídila mu a hřebec vyrazil k bráně na konci pole nejblíž k zámku.
Michael se ohlédl na kouřící vrak své sopwithky. Zbyl jen blok motoru, dřevo a plátno shořelo. Pocítil stín hluboké lítosti nad její ztrátou - ušli spolu dlouhou cestu.
„Jak vám říkají?“ zeptala se dívka přes rameno a on obrátil hlavu zpátky k ní.
„Michael - Michael Courtney.“
„Michael Courtney,“ opakovala zkusmo a pak, „já jsem mademoiselle Centaine de Thiry.“
„Enchanté, mademoiselle.“ Michael se odmlčel, aby si sestavil další konverzační klenot ve své pracné školácké francouzštině. „Centaine je divné jméno,“ řekl a ona mu pod rukou strnula. Použil slovo „dróle“, čili komický. Rychle se opravil. „Nezvyklé jméno.“
Náhle zalitoval, že se nevěnoval studiu francouzštiny horlivěji - jak byl pořád ještě roztřesený a v šoku, musel se velmi těžce soustředit, aby vnímal její rychlé vysvětlování.
„Narodila jsem se minutu po půlnoci prvního dne roku
1900.“ Takže je ji sedmnáct let a tři měsíce, balancuje na samém krajíčku ženství. Pak si vzpomněl, že jeho matce bylo sotva sedmnáct, když se narodil. Ta myšlenka ho tak povzbudila, že si rychle ještě jednou lokl z Andrewovy láhve.
„Vy jste moje spasitelka!“ Myslel to lehkovážně, ale vyznělo to tak tupě, že čekal, kdy vybuchne posměšným smíchem. Místo toho vážně přikývla. Sentiment byl v souladu s Centainiými rychle procitajícími emocemi.
Jejím oblíbeným zvířetem kromě hřebce Nuagea kdysi bývalo hubené štěně křížence, které našla ve škarpě, zakrvácené a roztřesené. Ošetřila je a uklidnila a milovala je až do minulého měsíce, kdy zahynulo pod koly jednoho z armádních nákladáků, spěchajících k frontě. Jeho smrt zanechala v její existenci bolavou prázdnotu. Michael byl hubený, vypadal skoro podvyživeně pod vším tím zuhelnatělým a zabláceným šatstvem. Tehdy kromě jeho fyzických zranění vycítila i trýzeň, jíž byl vystaven. Oči měl nádherně jasně modré, ale četla v nich o strašném utrpení. Chvěl se a třásl přesně jako ten malý voříšek.
„Ano,“ řekla pevně. „Postarám se o vás.“
Zámek byl větší, než vypadal ze vzduchu, a mnohem méně krásný. Většina oken byla rozbitá a zabedněná. Zdi byly poďobané od střepin granátů, ale krátery po granátech na záhonech zarostly trávou - boje loňského podzimu zasáhly až sem, než konečný úder Spojenců zahnal Němce zase zpátky za útesy.
Ohromný dům vypadal smutně a zanedbaně a Centaine se omlouvala. „Naše zaměstnance odvedli do armády a většina žen a všechny děti utekly do Paříže nebo do
Amiens. Jsme tu jen tři.“ Nadzvedla se v sedle a zavolala ostře, jiným jazykem. „Anno! Pojď se podívat, co jsem našla.“
Žena, která se vynořila ze zeleninové zahrady za kuchyní, byla podsaditá a rozložitá, se zadkem jako pivovarská kobyla a s obrovitými beztvarými prsy pod zablácenou blůzou. Husté, prošedivělé tmavé vlasy měla stažené nazad do drdolu na temeni a ve tváři byla červená a kulatá jako ředkev. Paže, až po lokty obnažené, měla silné a svalnaté jako muž a zacákané blátem. V jedné velké, mozolnaté ruce držela svazek vodnice.
„Co to je, kleinie - malá?“
„Zachránila jsem jednoho galantního anglického letce, ale je strašně poraněný -“
„Podle mě vypadá moc dobře.“
„Anno, nebuď taková stará brumla! Pojď mi pomoci.
Musíme ho dostat do kuchyně.“
Ty dvě se hašteřily a Michael jim k svému úžasu rozuměl každé slovo.
„Nepustím do domu vojáka, to víš, kleinjiel Nenechám kocoura v jednom košíku se svým malým koťátkem - „
„To není voják, Anno, to je letec.“
„A nejspíš je stejně mrouskavej jako každej jinej kocour-“
Použila slovo „fris“ a Centaine na ni vyjela: „Jsi nechutná stará ženská - a teď mi pojď pomoci.“
Anna si Michaela velmi pečlivě prohlédla a pak zdráhavě připustila: „Má hezké oči, ale stejně mu nevěřím - no tak dobře, ale jestli je jako -“
„Mevrou,“ promluvil Michael poprvé. „Vaše svěřenka je se mnou v bezpečí, na to vám dám čestné slovo. Je sice okouzlující, ale já se ovládnu.“
Centaine se otočila v sedle a zadívala se na něj a Anna se otočila na patě, nejdříve v šoku, potom se rozřehonila radostí.
„On mluví vlámsky!“
„Vy mluvíte vlámsky!“ řekla Centaine jako útočná ozvěna.
„To není vlámsky,“ bránil se Michael. „To je afrikánsky, jihoafrickou holandštinou.“
„Je to vlámsky,“ řekla mu Anna a přistoupila blíž.
„A každý, kdo mluví vlámsky, je v tomhle domě vítán.“
Natáhla se k Michaelovi.

„Buď opatrná," řekla jí Centaine úzkostlivě, „jeho rameno - „ Sklouzla na zem, obě pomohly Michaelovi dolů a vedly, ho mezi sebou ke dveřím do kuchyně.
Byla to kuchyně, ve které by tucet šéfkuchařů mohl připravovat banket pro pět set hostů, ale v jednom ze sporáků hořel jen slabý ohníček z kousků dřeva. Posadily
Michaela na stoličku k němu.
„Přines nějaké to svoje slavné mazání," nařídila Centaine a Anna odspěchala.
„Vy jste Vlámky?" zeptal se Michael. Měl radost, že jazyková bariéra vyprchala.
„Ne, ne." Centaine měla napilno s obrovskými nůžkami, odstřihovala mu od spálenin zuhelnatělé zbytky košile.
„Anna je ze severu - byla mou chůvou, když mi zemřela matka, a teď má pocit, že je moje matka, a ne jen služebná. Naučila mě ten jazyk už v kolébce. Ale vy, kde vy jste se jej naučil?
„Tam, odkud přicházím, tak mluví každý."
„To jsem ráda," řekla a nebyl si jist, jak to myslela, protože měla oči sklopené k práci.
„Hledám vás každé ráno," řekl tiše. „My všichni, když letíme."
Nic neřekla, ale uviděl, že se jí tváře zase zbarvily tou krásně růžovou barvou.
„Říkáme vám náš anděl pro štěstí, l'ange du bonheur," a ona se zasmála.
„Já vám říkám le petit jaune, žluťásek," odpověděla.
Žlutá sopwithka - Michael pocítil poryv radostné pýchy.
Znala ho jako jedince! Pokračovala: „Znám vás všechny, vždycky čekám, až se budete vracet, počítám svá kuřátka, ale ona se tak často nevracejí, zvlášť ta nová. Potom pro ně pláču a modlím se. Ale vy a ten zelený se vždycky vracíte, to pak z vás mám radost."
„Jste hodná," začal, ale Anne přišustila z přípravny s kameninovým hrnkem, který páchl terpentýnem, a bylo po náladě.
„Kde je papá?" otázala se Centaine.
„V suterénu, u zvířat."
„Musíme chovat dobytek ve sklepě," vysvětlovala Centaine, když zamířila ke vstupu na kamenné schodiště,
„jinak by nám vojáci rozkradli kuřata, husy i dojnice.
Měla jsem co dělat, abych si vybojovala dokonce i Nuagea."
Zaječela na schody: „Papá! Kde jsi?"
Zezdola se ozvala tlumená odpověď a Centaine zavolala znova: „Potřebujeme láhev koňaku." A pak přešla do varovného tónu: „Neotevřenou, papá. Není to pro společenské účely, ale pro léčebné. Ne pro tebe, ale pro pacienta sem."
Centaine hodila dolů ze schodů svazek klíčů a za pár minut se s těžkým funěním v kuchyni objevil velký, ošumělý, břichatý muž s lahví koňaku, kterou tiskl k hrudi jako nemluvně.
Měl stejnou houštinu kudrnatých vlasů jako Centaine, ale byla už protkaná šedými pramínky a visela mu do čela. Knír měl mohutný, navoskovaný do efektních špiček, a zamžoural na Michaela jediným tmavým třpytivým okem. Druhé oko bylo zakryté černou pirátskou plátěnou páskou.
„Kdo je to?" otázal se.
„Anglický letec."
Mrak z mužova čela zmizel. „Spolubojovník," řekl.
„Druh ve zbrani - další ničitel prokletých bosů!"
„Vy už jste žádného bose nezničil přes čtyřicet let," připomněla mu Anna, aniž by vzhlédla od Michaelových spálenin, ale ignoroval ji a přistoupil k Michaelovi, rozvíraje náruč jako medvěd, aby ho do ní uchvátil.
„Papá, buď opatrný. Je raněný."
„Raněný!" zařval papá. „Koňak!" jako by ta dvě slova spolu souvisela. Našel dvě těžké baňaté sklenice a postavil je na kuchyňský stůl, dýchl na ně výrazně česnekový odér, přeleštil je šosem a zlomil červený vosk na hrdle láhve.
„Papá, ty raněný nejsi," řekla mu Centaine přísně, když naplnil obě sklenice po okraj.
„Neurazil bych muže tak zjevných kvalit tím, že bych po něm žádal, aby pil sám." Donesl jednu sklenici Michaelovi.
„Comte Louis de Thiry, k vašim službám, monsieur."
„Kapitán Michael Courtney. Královský letecký sbor."
„Avotre santé, Capitaine!"
„A la vótre, Monsieur le Comte!"
Hrabě se napil s nelíčeným potěšením, pak vzdychl, otřel si nádherné tmavé kníry hřbetem ruky a řekl Anně:
„Pokračuj v ošetřování, ženská."
„Bude to pálit," varovala Anna a Michael se na okamžik domníval, že myslí koňak, ale nabrala z kameninové nádoby hrst masti a připlácla ji na otevřenou spáleninu.
Michael vydal úzkostné zakňourání a pokusil se vstát, ale Anna ho přidržela na místě obrovskou, červenou upracovanou rukou.
„Zavaž to," nařídila Centaine, a jak dívka přikládala obvazy, bolest utichala a měnila se v konejšivé teplo.
„Už je to lepší," připustil Michael.
„Samozřejmě," řekla mu Anna konejšivě. „Moje mazání je vyhlášené na všechno, od planých neštovic až po bradavice."
„Můj koňak taky," zamumlal hrabě a dolil oba poháry.
Centaine přistoupila k prádelnímu koši na kuchyňském stole a vrátila se s jednou z otcových čerstvě vyžehlených košil. Navzdory protestům do ní Michaelovi pomohla. Právě když mu upravovala poraněnou paži na pásku kolem krku, ozval se za kuchyňským oknem bzučivý rachot motoru a Michael zahlédl povědomou postavu na stejně povědomém

motocyklu, který zastavil ve sprše štěrku.
Motor se zakuckal a škytavě zmlkl, pak se ozval rozrušený hlas: „Michaeli, chlapče můj, kde jsi?“
Dveře se rozlétly a objevil se v nich Lord Andrew Killigerran ve svém baretu, těsně následován mladým důstojníkem v uniformě Královského zdravotního sboru. „Díky
Bohu, tady jsi. Žádnou paniku, vezu ti felčara - „ Andrew přitáhl doktora k Michaelově stoličce a pak s úlevou a stínem podráždění v hlase řekl: „Ty ses bez nás zřejmě náramně dobře obešel, jak tak koukám. Vzal jsem útokem polní nemocnici. Unesl jsem tohohle řezníka pod pistolí srdce mi puká, co je s tebou, a ty si tady sedíš se sklenicí v ruce a -“
Andrew zmlkl a poprvé se podíval na Centaine a pak úplně zapomněl na Michaelův zdravotní stav. Strhl si z hlavy baret. „Je to pravda!“ zadeklamoval dokonale sonorní francouzštinou, jejíž r se převalovala skutečně galsky. „Po světě doopravdy chodí andělé!“
„Jdi okamžitě do svého pokoje, dítě,“ vyštěkla Anna a tvář se jí svraštila jako jednomu z těch strašidelně vytesaných draků, co střeží vchod do čínských chrámů.
„Já nejsem dítě,“ Centaine se na ni stejně děsivě zamračila, pak vyrovnala obličej a obrátila se k Michaelovi.
„Proč vám říká můj chlapče?Jste mnohem starší než on!“
„On je Skot,“ vysvětloval Michael, jat žárlivostí už teď,
„a všichni Skotové jsou blázni - taky má ženu a čtyři děti.“
„To je všivá lež,“ protestoval Andrew. „Děti ano, to přiznávám, chudáci haverlanti! Ale ženu ne, ženu zaručeně nemám.“
„Ecossais,“ zamumlal hrabě, „velcí bojovníci a velcí pijáci.“ Pokračoval slušnou angličtinou: „Mohu vám nabídnout trochu koňaku, monsieur?“ Přešli do směsi jazyků, přeskakujíce z jednoho do druhého v půli věty.
„Představí mě někdo laskavě tomuto klenotu mezi muži, abych mohl přijmout jeho velkorysou nabídku?“
„Le Comte de Thiry, mám tu čest vám představit Lorda
Andrewa Killigerrana.“ Michael je gestem seznámil a oni si potřásli rukama.
„Tiens! Opravdový anglický milord.“
„Skotský, drahý brachu - veliký rozdíl.“ Pozvedl sklenici hraběti na pozdrav. „Těší mě, dozajista. A tahle krásná mladá dáma je vaše dcera - ta podoba - krásná - „
„Centaino,“ vmísila se Anna, „odveď si koně do stáje a vyhřebelcuj ho.“
Centaine ji ignorovala a usmála se na Andrewa. Ten úsměv zbavil výřečnosti i jeho, upřeně se na ni zadíval, protože úsměv ji proměnil. Vypadalo to, jako by jí rozzářil pokožku jako lampu s alabastrovým stínidlem, zasvítily jí zuby a v očích zajiskřilo jako v křištálové sklenici tmavého medu.
„Myslím, že bych se měl podívat na našeho pacienta.“
Mladý vojenský lékař prolomil kouzlo a přistoupil k Michaelovi, aby mu rozvinul obvazy. Anna to gesto pochopila, i když slovům nerozuměla, a zastoupila mu cestu v celé své mohutnosti.
„Povězte mu, jestli se dotkne mé práce, že mu zlomím ruku.“
„Obávám se, že vaší pomoci není zapotřebí,“ přeložil to
Michael doktorovi.
„Dejte si koňak,“ konejšil Jio Andrew. „Není špatný vůbec není špatný.“
„Vy jste vlastník půdy, milorde?“ zeptal se hrabě Andrewa taktně. „Samozřejmě?“
„Bien sur - „ Andrew udělal rozmáchlé gesto, jímž zobrazoval ty tisíce akrů a současně dopravil svou sklenici do míst, kde hrabě naléval sklenici doktorovi. Hrabě mu dolil a Andrew opakoval: „Samozřejmě, rodinné statky.“
„Ah,“ jediné oko hraběte se zatřpytilo, když pohlédl směrem k dceři. „Vaše zesnulá žena vám zanechala čtyři děti?“
Nerozuměl docela jasně předcházejícímu rozhovoru.
„Žádné děti, žádná žena - můj humorný přítel,“ ukázal
Andrew na Michaela, „on rád dělá vtipy. Velmi špatné anglické vtipy.“
„Ha! Anglické vtipy.“ Hrabě zařval smíchem a byl by poplácal Michaela po rameni, kdyby se Centaine nevrhla kupředu a nezachránila ho před úderem.
„Papá, buď opatrný. Je raněn.“
„Zůstanete na oběd - všichni,“ prohlásil hrabě. „Uvidíte, milorde, že moje dcera je jedna z nejlepších kuchařek v provincii.“
„S trochou dopomoci,“ zamumlala Anna znechuceně.
„Jářku, spíš si myslím, že bych se měl vrátit,“ zamumlal mladý doktor zdráhavě. „Připadám si dost nadbytečný.“
„Zvou nás na oběd,“ řekl mu Andrew. „Dejte si koňak.“
„Mně je to jedno.“ Doktor se podvolil snadno.
Hrabě ohlásil: „Je nutné sestoupit do sklepů.“
„Papá -“ začala Centaine varovně.
„Máme hosty!“ Hrabě jí ukázal prázdnou láhev od koňaku a ona bezmocně pokrčila rameny.
„Milorde, budete mi asistovat při výběru vhodného občerstvení?“
„Bude mi ctí, Monsieur le Comte.“
Centaine sledovala dvojici, zavěšenou do sebe, jak sestupuje po kamenném schodišti, a v očích měla zamyšlený výraz.
„On je dróle, ten váš přítel - a velmi oddaný. Jak vám sem přispěchal na pomoc. Jak okouzlil mého papá.“
Michaela v té chvíli překvapila síla vlastní nelibosti vůči
Andrewovi. „Ucítil koňak,“ zabručel. „To je jediný důvod, proč přišel.“
„Ale co ty čtyři děti?“ otázala se Anna. „A jejich matka?“ Bylo jí stejně zatěžko jako hraběti sledovat konverzaci.
„Čtyři matky,“ vysvětloval Michael. „Čtyři děti, čtyři různé matky.“

„On je polygamista!“ Anna se vzedmula úžasem a odporem a ve tváři zrudla o odstín sytěji.
„Ne, ne,“ ujišťoval ji Michael. „Slyšela jste, že to popřel.
Je to čestný muž, nic takového by neudělal. Se žádnou z nich není ženat.“ Michael nepociťoval vůbec žádné výčitky svědomí, musí mít v rodině nějakého spojence, v tu chvíli se ale šťastná dvojice vrátila ze sklepa s nákladem černých lahví.
„Alladinova jeskyně,“ radoval se Andrew. „Hrabě tam má plno dobrot!“ Postavil na kuchyňský stůl před Michaela půl tuctu lahví. „Podívej se na to! Třicet let starý, jestli to není šťastný den!“ Pak zblízka na Michaela zabrejlil. „Vypadáš strašně, stará vojno. Na umření.“
„Díky,“ Michael se na něj slabě zašklebil. „Ty jsi tak hodný.“
„Přirozená bratrská starost - „ Andrew s námahou tahal zátku z jedné láhve a snížil hlas do spikleneckého šepotu.
„Probůh, co to je za vývrtku!“ Mrkl přes stůl k místu, kde se obě ženy zabývaly něčím ve velkém měděném kotlíku.
„Radši by sis sáhnul na ni než na smrt, co?“ Michaelova nechuť k Andrewovi se změnila v nenávist.
„Tuhle poznámku považuji za naprosto odpornou,“ řekl.
„Mluvit takhle o mladé dívce, tak nevinné, tak jemné, tak tak -“ Michael se zakoktal a zmlkl, zatímco Andrew naklonil hlavu k jedné straně a užasle na něj zíral.
„Michaeli, chlapče můj, tohle je horší než pár modřin a popálenin, obávám se. Bude to vyžadovat intenzívní léčbu.“ Naplnil sklenici. „Pro začátek ti předepisuji důkladnou dávku tohohle výtečného klaretu!“
V čele stolu vyndal hrabě zátku z další láhve a znovu naplnil doktorovu sklenici.
„Přípitek!“ zařval. „Zkázu těm zatraceným bosům!“
„A bas les boches!“ zvolali všichni, a jakmile si připili, přiložil si hrabě ruku k černé pásce, zakrývající důlek po jeho chybějícím oku.
„To mi udělali v sedmdesátém u Sedanu. Připravili mě o oko, ale draho za to zaplatili, čerti - Sacré bleu, jak my bojovali! Tygři! Byli jsme jako tygři -“
„Mourovaté kočky!“ zavolala Anna přes kuchyň.
„Nic neví o bitvě a o válce. - tihle stateční mladíci, ti. vědí, ti chápou! Připíjím na ně!“ učinil tak a pak se otázal: „A kde je jídlo?“
Bylo to voňavé ragú ze šunky, klobásy a morkových kostí. Anna nosila kouřící mísy od sporáku a Centaine navršila na nepokrytý stůl malé bochníčky křupavého čerstvého chleba.
„A teď nám povězte, jak jdou boje?“ otázal se hrabě, když rozlomil chléb a namočil si ho do misky. „Kdy tahle válka skončí?“
„Nepokazme si dobré jídlo.“ Andrew gestem otázku odehnal, ale hrabě s drobečky a omáčkou na knírech naléhal.
„Co nová spojenecká ofenzíva?“
„To bude na západě, zase na Sommě. Tam musíme prolomit německé linie.“ To odpověděl Michael. Mluvil s tichou autoritou, takže k němu skoro okamžitě všichni upřeli svou pozornost. I obě ženy přišly od sporáku a Centaine vklouzla na lavici vedle Michaela, obrátila k němu vážné oči a pracně se snažila porozumět anglicky vedenému rozhovoru.
„Jak to všechno víte?“ přerušil ho hrabě.
„Jeho strýček je generál,“ vysvětloval Andrew.
„Generál!“ hrabě pohlédl na Michaela s novým zájmem.
„Centaine, nevidíš, že náš host má potíže?“ A zatímco
Anna vrčela a mračila se, Centaine se sklonila nad Michaelovu misku a rozkrájela mu maso na sousta, aby mohl jíst jednou rukou.
„Tak dál! Pokračujte!“ naléhal hrabě na Michaela. „Co potom?“
„Generál Haig se stočí doprava. Tentokrát se mu podaří vrazit Němcům do týla a rozbít jejich linii.“
„Ha! Takže tady jsme v bezpečí.“ Hrabě sáhl po láhvi klaretu, ale Michael zavrtěl hlavou.
„Bohužel ne, rozhodně ne docela. Tenhle úsek linie se tvoří z rezerv, přední linii zredukovali na sílu bataliónu všechno, co se dá postrádat, se přesouvá k novému úderu přes Sommu.“
Hrabě se zatvářil poplašeně. „To je kardinální pitomost - Němci se tady dozajista pokusí o protiútok, aby snížili tlak na jejich linie na Sommě?“
„Copak se ta linie tady neudrží?“ zeptala se Centaine úzkostlivě a mimoděk pohlédla ke kuchyňským oknům.
Z místa, kde seděli, bylo vidět útesy na obzoru.
Michael zaváhal. „Ach, určitě je dokážeme udržet dost dlouho - zvlášť když boje kolem Sommy budou probíhat tak dobře a tak rychle, jak očekáváme. Potom se tedy tlak rychle uvolní, hned jak Spojenci zaútočí na Němce z týlu.“
„Když se ale boj nebude hýbat z místa a situace zase uvízne na mrtvém bodě?“ zeptala se Centaine tiše vlámsky.
Na dívku, která navíc uměla jen málo anglicky, dovedla obdivuhodně vystihnout podstatné. Michael přijal její otázku s respektem, odpověděl afrikánsky, jako by mluvil s mužem.
„Pak na nás budou tvrdě tlačit, zvlášť když Hunové mají v tomhle prostoru převahu. Můžeme útesy zase ztratit.“
Odmlčel se a zachmuřil. „Budou mít rychlý přísun rezerv.
Mohli by nás přinutit stáhnout se až k Arrasu - „
„Arras!“ zalapala po vzduchu Centaine. „To znamená-“
Nedokončila, ale rozhlédla se po svém domově, jako by se s ním už loučila. Arras byl daleko v týle.
Michael přikývl. „Jakmile útok začne, budete tady v mimořádném nebezpečí. Budete včas upozorněni, abyste evakuovali zámek a odjeli na jih, do Arrasu nebo do
Paříže.“
„Nikdy!“ vykřikl hrabě, upadaje opět do francouzštiny.

„De Thiry se nevzdává!“
„Leda u Sedanu,“ zahuhlala Anna, ale hrabě nevěnoval sluchu takové podlosti.
„Zůstanu tady, na své půdě.“ Ukázal na prastarou pušku chassepot, zavěšenou na zdi kuchyně. „To je zbraň, se kterou jsem bojoval u Sedanu. Tam se jí bosové naučili bát. Musí si tu lekci zopakovat. Louis de Thiry jim dá za vyučenou!“
„Odvahu!“ vykřikl Andrew. „Připíjím na vás. Francouzská udatnost a triumf francouzských zbraní!“
Hrabě musel přirozeně odpovědět přípitkem: „Na generála Haiga a naše chrabré britské spojence!“
„Kapitán Courtney je Jihoafričan,“ zdůraznil Andrew.
„Měli bychom se napít na ně.“
„Á!“ zareagoval hrabě nadšeně anglicky. „Na generála jak se jmenuje ten váš strýček generál? Na generála Seana Courtneyho a jeho statečné Jihoafričany.“
„Tenhle pán,“ ukázal Andrew na lehce pošilhávajícího doktora, zdvořile spočívajícího na lavici vedle něj, „je důstojník Královského zdravotnického sboru. Skvělá služba, stojí nám za přípitek!“
„Na Královský zdravotnický sbor!“ přijal hrabě výzvu, když však opět sáhl po sklenici, otřásla se, ještě než se jí dotkl, a hladina červeného vína se rozhýbala v kruhových soustředných vlnkách, které zašplouchaly o křišťálové stěny sklenice. Hrabě ztuhl a všichni zvedli hlavy.
Sklo okenních tabulek v kuchyni zarachotilo v rámech a pak se od severu ozvalo zadunění děl. Německá děla znovu pálila přes útesy, hlučela a štěkala jako divocí psi, a jak je mlčky poslouchali, dokázali si představit bídu a utrpení mužů v blátivých zákopech jen pár kilometrů od místa, kde seděli v teplé kuchyni s břichy plnými jídla a dobrého vína.
Andrew zvedl sklenici a řekl tiše: „Na ty chudáky tam venku v blátě. Ať vydrží.“ A tentokrát si i Centaine usrkla z Michaelovy sklenice a oči jí při tom přípitku zaplavily temné slzy.
„Hrozně nerad kazím zábavu,“ mladý doktor nejistě vstal, „ale ta dělostřelba je pro mě siréna, která mě volá do práce. Řeznické nákladáky už budou bohužel na zpáteční cestě.“
Michael se pokusil vstát spolu s ním, ale rychle se chytil okraje stolu, aby udržel rovnováhu. „Rád bych vám poděkoval, Monsieur le Comte,“ začal formálně, „za vaši laskavost - „ Slova se mu spletla na jazyku a on je opakoval, ale jazyk mu ztoporněl a také ztratil nit. „Zdravím vaši dceru,
Mademoiselle de Thiry, Fange du bonheur -“ Nohy pod ním podklesly a tiše se zhroutil.
„Je raněný!“ vykřikla Centaine, sklonila se a zachytila ho dřív, než dopadl na podlahu, podpírajíc ho jedním štíhlým ramenem v podpaží. „Pomozte mi,“ zaprosila. Andrew se vrhl kupředu, aby ji podpořil, a ti dva napůl nesli, napůl vlekli Michaela z kuchyňských dveří.
„Opatrně, ta jeho ubohá paže,“ Centaine lapala po dechu pod tou váhou, když zvedali Michaela do postranního vozíku motocyklu. „Neubližte mu!“ Žuchl na čalouněné sedadlo s blaženým úsměvem v bledém obličeji.
„Mademoiselle, buďte ujištěna, že už ho nic nebolí - ten má ale kliku.“ Andrew cupital kolem stroje k řídítkům.
„Počkejte na mě!“ křičel doktor. On a hrabě se navzájem podpírali, narazili do dveřní zárubně a slezli ze schodů původně nezamýšleným bočním krokem.
„Nalez si,“ vyzval ho Andrew a na třetí pokus nastartoval ariela v řevu modrého kouře. Doktor se vyhrabal na tandem a hrabě strčil Andrewovi do postranní kapsy jednu ze dvou lahví klaretu, které nesl.
„Proti zimě,“ vysvětloval.
„Vy jste princ mezi muži.“ Andrew přidal plyn a ariel se skřípotem pneumatik vyrazil.
„Dejte pozor na Michaela!“ vykřikla Centaine.
„Moje zelí!“ zaječela Anna, když se Andrew vydal zkratkou přes zeleninovou zahradu.
„A bas les boches!“ hulákal hrabě a naposled si velkolepě přihnul z další lahve klaretu, než mu ji Centaine zkonfiskovala a znovu ho zbavila klíčů od sklepa.
Na konci dlouhé příjezdové cesty od zámku zabrzdil
Andrew motocykl a poklidnějším tempem dohnal dojemné procesíčko, klikatící se nazpátek od útesů zablácenou, rozrytou hlavní silnicí.
Řeznické dodávky, jak se neuctivě říkalo polním ambulancím, byly vrchovatě naloženy plody nové německé dělostřelby. Drncaly přes bahnité louže, mučidla plátěných nosítek v otevřených korbách se houpala a drkotala na každé nerovnosti. Krev raněných mužů v horních vrstvách nosítek, narovnaných na sebe, prosakovala plátnem a kapala na ty, kdo leželi pod nimi.
Po krajnicích silnice se potácely skupinky raněných, kteří byli schopni chůze, bez pušek, opírajíce se jeden o druhého, rány ovázané pomačkanými polními obvazy, všechny tváře bledé utrpením, mrtvý výraz v očích, uniformy zastříkané blátem a pohyby mechanické, lhostejné.
Doktor začal rychle střízlivět. Slezl z tandemu a vybíral z proudu muže s vážnějšími zraněními. Dva z nich naložili na tandem, jednoho před Andrewa na benzínovou nádrž a tři další do přívěsného vozíku k Michaelovi. Doktor běžel za přetíženým arielem, pomáhal ho tlačit přes díry plné bláta, a když dorazili do půldruhého kilometru vzdálené polní nemocnice v řadě domků před vesnicí Mort
Homme, byl naprosto střízlivý. Pomohl svým nově nabytým pacientům vystoupit z přívěsného vozíku a pak se obrátil k Andrewovi.
„Díky. Potřeboval jsem si orazit.“ Pohlédl dolů na Michaela, pořád ještě napůl bezvládného. „Dejte na něj pozor. Takhle to už dlouho nevydržíme.“
„Michael se jen kapku prdnul, nic víc.“
Doktor však zavrtěl hlavou. „Bojová malátnost,“ řekl.
„Bombardovací šok. Ještě tomu docela nerozumíme, ale vypadá to, že existuje určitá hranice toho, co tihle chudáci můžou vydržet. Jak dlouho lítá bez přestávky - tri měsíce?“

„Bude v pořádku," Andrewův hlas zněl horlivě, „on to zvládne." Položil ochrannou ruku na Michaelovo zraněné rameno a uvědomil si, že poslední dovolenou měl před šesti měsíci.
„Podívejte se na něj, má všechny příznaky. Hubený, jako by ho vytáhli z hladomorny," pokračoval doktor, „cuká sebou a třese se. Ty oči - vsadil bych se, že má projevy nevyváženého, nelogického chování, pochmurné pesimistické nálady střídavě s bláznivým veselím? Mám pravdu?"
Andrew zdráhavě přikývl. „Jednu minutu nadává nepříteli do hnusných červů a kulometům říká pozůstatky rozbitého německého letectva - a příště jsou to vznešení a slušní nepřátelé - minulý týden praštil jednoho nového pilota, že jim říkal Hunové."
„Lehkomyslná statečnost?"
Andrew si vzpomněl na ty balóny dnes ráno. Mlčel.
„Co se s tím dá dělat?" zeptal se bezmocně.
Doktor vzdychl a pokrčil rameny. Podal mu ruku.
„Sbohem a hodně štěstí, majore." Když se obracel k odchodu, už si stahoval sako a vyhrnoval rukávy.
Na okraji sadu, těsně předtím, než se ocitli v táboře eskadry, se Michael náhle v přívěsném vozíku napřímil a s veškerou vážností soudce, vynášejícího rozsudek smrti, řekl: „Mně je špatně."
Andrew sjel motocyklem ze silnice, zastavil a držel mu hlavu.
„Všechen ten skvělý klaret," lamentoval. „A to ani nemluvím o koňaku Napoleon - kdyby se to jen dalo nějak zachránit!"
Když si hlučně ulevil, Michael opět klesl a řekl se stejnou zachmuřeností: „Chci, abys věděl, že jsem se zamiloval," pak mu hlava klesla nazad a zase ztvrdl.
Andrew si sedl na ariel a zuby vytáhl zátku z láhve klaretu. „To si rozhodně říká o přípitek. Napijme se na tvou prvou lásku." Nabídl láhev bezvědomé postavě vedle sebe. „Nedáš si?"
Napil se sám, a když odtrhl láhev od rtů, začal nečekaně a nekontrolovatelně vzlykat. Snažil se potlačit slzy, naposled plakal, když mu bylo šest, pak si vzpomněl na slova mladého doktora, „nevyvážené a nelogické chování", a potom ho slzy přemohly. Stékaly mu po tvářích a on se ani nepokusil je setřít. Seděl za řídítky motocyklu a chvěl se mlčenlivým žalem.
„Michaeli, chlapče můj," zašeptal. „Co s námi bude?
Jsme prokleti, pro nás už není naděje, Michaeli, nikdo z nás už nemá vůbec žádnou naději," a zakryl si tvář oběma rukama a vzlykal, jako by mu mělo puknout srdce.
Michaela probudilo rachocení plechového podnosu, který mu Biggs postavil vedle kavalce.
Zasténal, když se pokusil usednout, ale zranění ho přinutilo zase si lehnout. „Kolik je hodin, Biggsi?"
„Půl vosmý, pane, krásný jarní ráno."
„Biggsi - prokristapána - proč jste mě nevzbudil? Propásl jsem ranní hlídku -"
„Nic sme nepropásli, pane," zamumlal Biggs konejšivě,
„sme na zemi."
„Na zemi?"
„Rozkaz lorda Killigerrana, nelítáme, dokud nedostaneme jinej rozkaz, pane." Biggs hodil cukr do šálku s kakaem a zamíchal. „Taky byl nejvyšší čas, jestli to smím říct. Lítali sme sedumatřicet dní bez přestání."
„Biggsi, proč je mi tak blbě?"
„Podle lorda Killigerrana - utrpěli jsme těžkej útok flašky koňaku, pane."
„Předtím jsem rozbil tu starou létající želvu -" začal si
Michael vzpomínat.
„Roztrousil jste ji po celý Francii, pane, jako dyž se maže máslo na chleba," přikývl Biggs.
„Ale dostali jsme je, Biggsi!"
„Voba ty puchejře, pane."
„Takže ta sázka se vyplatila, co Biggsi? Nepřišel jsi o své peníze?"
„Vydělali jsme pěknej balík, díky vám, pane Michael," a Biggs se dotkl dalších předmětů na podnose s kakaem.
„Tady je váš díl -" Byl to úhledný balíček pěti jednolibrových bankovek. „Tři ku jedné, pane, plus vaše původní sázka."
„Máte právo na deset procent provize, Biggsi."
„Mockrát děkuju, pane." Dvě bankovky jako zázrakem zmizeli v Biggsově kapse.
„Ale helemese, Biggsi, copak to tu ještě máme?"
„Čtyři aspiriny, s poručením od lorda Killigerrana."
„Ten samozřejmě lítá, Biggsi?" Michael vděčně spolykal pilulky.
„Samozřejmě, pane. Letěli za svítání."
„Kdo letěl s ním?"
„Pan Banner, pane."
„Nováček," zamračil se Michael nešťastně.
„Lord Andrew si poradí, nedělejte si starosti, pane."
„Ano, samozřejmě, že poradí - a co je tohle?" Michael se nadzvedl.
„Klíčky od motocyklu lorda Killigerrana, pane. Prej máte vyřídit od něj hraběti salám - i dyž nevím, co to je, pane - a vyjádřit jeho něžnej vobdiv ty mladý dámě -"
„Biggsi -" ty aspiriny dělaly hotové zázraky - Michael měl náhle pocit lehkosti, bezstarostnosti a veselí. Rány už ho nesužovaly a hlava nebolela. „Biggsi," opakoval, „co myslíte, mohl byste mi dát do pořádku parádní uniformu,

nablejskat všechno mosazné a kapku naleštit boty?“
Biggs se na něj láskyplně zašklebil. „Deme si namlouvat, co, pane?“
„To jdeme, Biggsi, to jdeme.“
Centaine procitla ještě za tmy a naslouchala dělům.
Děsila ji. Věděla, že si nikdy nezvykne na to bestiální, nepochopitelné burácení, které tak neosobně rozsévalo smrt a nepopsatelná zranění, a vzpomínala na měsíce pozdního léta předchozího roku, kdy byly na krátkou dobu německé baterie na dostřel od zámku. Tehdy vyklidili horní poschodí velikého domu a přestěhovali se do příze-, mí. Služebnictvo uteklo už dávno předtím - s výjimkou
Anny, samozřejmě - a komůrka, kterou teď Centaine obývala, náležela jedné ze služek.
Celý jejich životní styl se dramaticky změnil od té doby, co se přes ně převalila vlna války. Ačkoliv nikdy nežili v tak velkolepém stylu jako jiné čelné rodiny provincie, přece jen se tu vždycky pořádaly slavnostní večeře, domácí večírky, v domě bylo aspoň dvacet sloužících - teď však byla jejich existence skoro tak prostá, jako byl před válkou život jejich služebnictva.
Centaine odhodila svoje neblahé předtuchy spolu s přikrývkou a bosá přeběhla po kamenné dlažbě úzké chodby.
V kuchyni už byla u sporáku Anna a rozdělávala oheň z dubových třísek.
„Už jsem na tebe chtěla jít se džbánem studené vody,“ řekla nabručeně. Centaine ji objala a líbala, až se Anna usmála, a pak se šla ohřát ke sporáku.
Anna nalila do měděného umývadla na podlaze vařící vodu a pak přidala studenou. „Tak pojďte, mademoiselle,“ nařídila.
„Ach Anno, musím?“
„Dělej!“
Centaine si zdráhavě přetáhla noční košili přes hlavu a zachvěla se, chladem jí na předloktích a na malých kulatých hýždích vyvstala husí kůže.
„Honem.“ Vstoupila do umývadla, Anna poklekla vedle ní a namočila žínku. Její pohyby byly metodické a zkušené. Namydlila Centaine celé tělo, začala od ramen a propracovala se až ke špičkám prstů na rukou, ale nedokázala skrýt lásku a pýchu, kterou jí zněžněla ošklivá červená tvář.
„Musíš nosit letos v létě rukavice a dlouhé rukávy,“ mračila se. „Ta hnědá kůže je tak ošklivá!“
„Dělej rychle, Anno.“ Centaine si objala namydlená prsa a zachvěla se zimou. Anna jí jednu po druhé zvedla paže a vydrbala hustou houštinu tmavých kučeravých chloupků v podpaží. Pěna stékala v dlouhých krajkových krůpějích po štíhlých zádech, kde byla znát žebra.
„Ne tak surově,“ kvílela Centaine. A Anna kritickým okem zkoumala její údy: byly rovné a dlouhé, i když možná na dámu až moc silné - to dělá všechno to běhání a chození a jízda na koni. Anna potřásla hlavou.
„Co je zas?“ otázala se Centaine.
„Jsi tvrdá jako chlapec, břicho máš moc svalnaté, abys měla děti.“ Anna jí přejela žínkou po těle.
„Au!“
„Stůj klidně - nechceš přece smrdět jako kozel?“
„Anno, že se ti strašně líbí modré oči?“ Anna zabručela, neboť instinktivně vytušila, kam debata směřuje.
„Jaké oči by mělo děťátko, kdyby jeho matka měla hnědé a otec krásně zářivě modré?“
Anna ji plácla žínkou po zadku. „Tak už dost. Tvému otci by se takovéhle řeči nelíbily.“
Centaine nebrala tu hrozbu vážně. Zasněně pokračovala: „Letci jsou tak stateční, viď, Anno? Musí to být nejstatečnější muži na světě.“ Začala pospíchat. „Honem, Anno, musím spočítat kuřátka.“
Vyskočila z umývadla, postříkala vodou podlahu z kamenných dlaždic a Anna ji zabalila do ručníku, který nahřála před sporákem.
„Anno, venku už je skoro světlo.“
„Hned potom se vrať,“ nařizovala Anna. „Máme dneska spoustu práce. Kvůli tvému otci s tou jeho nemístnou štědrostí bychom taky mohli umřít hlady.“
„Museli jsme těm zdvořilým mladým letcům nabídnout něco k jídlu.“
Centaine si natáhla šaty a usedla na stoličku, aby si zašněrovala jezdecké boty.
„Ne aby ses toulala po lesích -“
„Ale pšt, Anno.“ Centaine vyskočila a už se hnala ze schodů.
„A rovnou domů!“ zaječela za ní Anna.
Nuage ji uslyšel přicházet a tiše zafrkal. Centaine ho objala oběma rukama kolem krku a políbila na sametově šedé nozdry.
„Bonjour, miláčku.“ Ukradla Anně pod nosem dvě kostky cukru a Nuage jí teď zaslinil ruku, když mu je dávala.
Otřela si dlaň o jeho krk, a když se pak obrátila, aby sundala z háku sedlo, drcnul jí do kříže - chtěl ještě.
Venku byla tma a zima. Poháněla hřebce do cvalu, vychutnávala ledový proud vzduchu ve tváři, až jí nos a uši zrůžověly a oči začaly slzet. Na hřebenu kopce přitáhla
Nuageovi otěže, zastavila ho a zahleděla se do matně modrošedého odstínu svítání, na nebe nad dlouhým horizontem, které mělo barvu zralých pomerančů. Za sebou měla falešný úsvit, způsobený drsnou, nepřetržitou září dělostřeleckých granátů, odrážejících se proti nebesům, ale vytrvale se k němu obracela zády a čekala, až přiletí letadla.
I přes zvuk děl uslyšela v dálce tlukot motorů - a pak letouny přivrčely žlutým svítáním, divoké, hbité a krásné jako sokoli, takže jako obvykle pocítila, jak se jí zrychluje tep, a vysoko se zvedla v sedle, aby je pozdravila.
Stroj v čele byl zelený, s tygřími pruhy vítězství - ten bláznivý Skot. Zvedla obě ruce nad hlavu.
„Jděte s Bohem - a vraťte se!“ zakřičela své požehnání a uviděla pod směšným kostkovaným baretem záblesk bílých

zubů. Zelený stroj zakýval křídly a byl pryč, stoupal do pochmurně vážných mraků, visících nad německými liniemi. Dívala se za nimi, druhé letadlo se drželo za zeleným velitelem v bojové formaci, a zaplavil ji pustý smutek, strašný pocit nemohoucnosti.
„Proč nemohu být mužem!“ vykřikla nahlas. „Ach, proč nemohu letět s vámi!“ Už ale byli z dohledu a ona otočila Nuagea nazpátek s kopce.
Všichni zemřou, pomyslela si. Všichni ti mladí, silní a krásní mladíci - a nám zbudou jen ti staří, zmrzačení a ošklivi. A zvuk vzdálených děl její obavy jen zesílil.
„Kéž, ach, kéž bych -“ řekla nahlas a hřebec zastříhal ušima, jako by jí naslouchal, ale nepokračovala, protože nevěděla, co by vlastně chtěla. Věděla jen tolik, že jakási touha v ní musí být naplněna, pustá touha - nevěděla, po čem - a strašný smutek nad celým světem. Zavedla Nuagea do ohrady na políčku za zámkem a přehodila si sedlo přes rameno. Její otec seděl u kuchyňského stolu, ledabyle ho políbila.
S páskou přes oko vypadal zajímavě, i když měl druhé oko podlité krví. Tvář měl laločnatou a svraštělou jako baset, páchl česnekem a zvětralým červeným vínem.
Jako obvykle s Annou společensky tlachali. Když Centaine usedla proti němu a vzala do dlaní velký kulatý šálek s kávou, napadlo ji náhle, jestli spolu Anna a její otec spí, a hned potom se podivila, proč ji to nenapadlo nikdy dříve. Jako venkovskému děvčeti jí proces plození nebyl žádnou záhadou. Navzdory Anniným původním protestům vždycky asistovala u toho, když přiváděli Nuageovi klisny z okolí. Byla jediná, kdo dokázal velkého bílého hřebce zvládnout, když ucítil klisnu, a uklidnit ho natolik, aby vykonal svůj úkol, aniž by zranil buď sebe, nebo objekt své náklonnosti. Logickou cestou dospěla k závěru, že mezi mužem a ženou to musí fungovat na stejném principu. Když se zeptala Anny, nejdřív vyhrožovala, že bude na Centaine žalovat tatínkovi a vymyje jí ústa louhovým mýdlem. Centaine trpělivě naléhala, až jí konečně Anna chraptivým šepotem potvrdila všechna podezření a podívala se přitom přes kuchyni na hraběte s výrazem tváře, který u ní Centaine nikdy dříve neviděla a který tehdy ani nedokázala pochopit, teď ale dával logický smysl.
Když je člověk viděl, jak se spolu hádají a smějí, všechno to do sebe zapadalo - ty chvíle, kdy procitla ze zlého snu a šla za Annou do jejího pokoje, aby ji uklidnila, a nalézala její postel prázdnou, překvapující přítomnost jedné Anniny spodničky pod otcovou postelí, když mu zametala ložnici.

Kapitola 3.

Zrovna minulý týden vyšla Anna ze sklepa, kde pomáhala hraběti uklízet improvizované stáje, a měla slámu vzadu na sukni i v drdolu šedivějících vlasů na temeni.
To odhalení jaksi zvětšilo Centainin pocit opuštěnosti a prázdnoty. Teď si připadala doopravdy sama, izolovaná a zbytečná, prázdná a bolavá.
„Jdu ven.“ Vyskočila od kuchyňského stolu.
„Kdepak,“ Anna jí zastoupila cestu. „Musíme sehnat do tohohle domu nějaké jídlo, protože tvůj otec rozdal všechno, co jsme měli, a ty, slečinko, ty mi pomůžeš!“
Centaine od nich musela utéci, být sama, vypořádat se s touhle novou strašnou opuštěností ducha. Hbitě se přikrčila pod Anninou rozpřaženou rukou a vyrazila z kuchyňských dveří.
Na prahu stál nejkrásnější člověk, jakého kdy v životě spatřila.
Byl oděn v naleštěných holínkách a neposkvrněných jezdeckých kalhotách světlejší béžové barvy než sako khaki uniformy. Úzký pas měl opásán luxusní kůží a třpytivou mosazí, řemen dohody mu křížil hruď a zdůrazňoval široká ramena. Na levé straně hrudníku měl křidélka RFC a řádku barevných stužek, na epoletách mu jiskřilo hodnostní označení a čapku měl pečlivě pomačkanou způsobem, který měli v oblibě bojoví piloti-veteráni, nasazenou ve smělém úhlu nad neuvěřitelně modrýma očima.
Centaine o krok ucouvla a vzhlédla k němu, protože se nad ní tyčil jako mladý bůh, a uvědomila si pocit, který byl pro ni úplně nový. Žaludek jako by se jí proměnil v rosol, horký rosol, těžký jako roztavené olovo, který se rozléval spodní polovinou těla, až jí připadalo, že už nohy tu váhu neunesou. Současně jí také bylo zatěžko dýchat.
„Mademoiselle de Thiry.“ Ztělesnění válečnické nádhery promluvilo a dotklo se na pozdrav štítku čepice. Ten hlas byl známý a ty oči poznávala, ty blankytně modré oči, a levou ruku měl ten muž zavěšenou na úzké kožené pásce „Michaeli - „ hlas měla nejistý a opravila se. „Kapitáne
Courtney,“ a pak přešla do jiného jazyka, „Mijnheer
Courtney?“
Mladý bůh se na ni usmál a jí se zdálo nemožné, že je to tentýž muž, rozcuchaný, krvácející a zablácený, nabalený v nepadnoucích zuhelnatělých hadrech, roztřesený a rozechvělý a dojemný, kterému pomáhala včera odpoledne, strnulému bolestí, slabostí a alkoholem, do postranního vozíku motocyklu.
Když se na ni usmál, ucítila Centaine, jak se jí svět otřásl pod nohama. Poté, co se zase ustálil, pochopila, že zeměkoule změnila oběžnou dráhu a vyrazila na novou trasu mezi hvězdami. Nic už nikdy nebude, jak bývalo.
„Entrez, monsieur.“ Ucouvla. Jakmile mladý hrdina překročil práh, vstal hrabě od stolu a spěchal mu vstříc.
„Jak se vede, kapitáne?“ Vzal Michaela za ruku. „Vaše zranění?“
„Je to mnohem lepší.“
„Trochu koňaku by pomohlo,“ navrhl hrabě a lstivě pohlédl na svou dceru. Michaelovi se sevřel při tom návrhu žaludek a vehementně zavrtěl hlavou.
„Ne,“ řekla Centaine pevně a obrátila se k Anně. „Musíme se podívat na kapitánův obvaz.“
Michael, protestující jen mírně, byl usazen na stoličku u sporáku.

Anna mu rozepnula opasek, kdežto Centaine si stoupla za něj a stáhla mu opatrně sako z ramen.
Anna rozmotala obvazy a spokojeně zamručela.
„Horkou vodu, dítě," nařídila.
Opatrně mu omyly a osušily spáleniny, natřely je čerstvou mastí a převázaly čistými pruhy plátna.
„Krásně se to hojí," pokývla Anna, zatímco mu Centaine pomáhala do košile.
Neuvědomovala si dříve, jak hladká může být mužská pleť, tam dole na lopatkách a na zádech. Tmavé vlasy se mu kudrnatily v týle a byl tak hubený, že mu všechny obratle vystávaly jako korálky růžence. Podél páteře po obou stranách sbíhaly dolů dva provazce dlouhých svalů.
Obešla ho, aby mu zapnula vepředu košili.
„Jste moc milá," řekl tiše a ona se mu neodvážila pohlédnout do očí, aby se neprozradila před Annou.
Chloupky na hrudi měl husté, tvrdé a kučeravé, když se jich skoro mimoděk dotkla špičkami prstů, a bradavky na ploché tvrdé hrudi hnědorůžové a maličké, ztvrdly však a vyvstaly pod jejím pohledem, což je oba ohromilo a ji nadchlo. Nikdy se jí ani nesnilo, že se to stává i mužům.
„No tak, Centaine," pokárala ji Anna a zarazila se, když si všimla, jak zírá na jeho tělo.
„Přišel jsem vám poděkovat," řekl Michael. „Nechtěl jsem vám přidělávat práci."
„To nic." Centaine se stále ještě neodvažovala pohlédnout mu do očí.
„Bez vaší pomoci bych možná uhořel."
„Ne!" řekla Centaine se zbytečnou vervou. Představa spojení smrti a tohohle nádherného stvoření byla pro ni naprosto nepřijatelná.
Teď se mu konečně zase podívala do tváře a připadalo jí, že otvory v jeho lebce vidí letní nebe - tak modré měl oči.
„Centaine, máme plno práce." Annin tón byl ještě ostřejší.
„Dovolte, abych vám pomohl," přerušil ji Michael horlivě. „Jsem na zemi - nesmím létat." Anna se zatvářila pochybovačně, ale hrabě pokrčil rameny.
„Každý pár rukou se může hodit."
„Malá oplátka," naléhal Michael.
„A co vaše pěkná uniforma." Anna si hledala výmluvy a všimla si jeho naleštěných holínek.
„Máme gumáky a overaly," skočila jí Centaine hbitě do řeči a Anna rozhodila rukama na znamení kapitulace.
Centaine si pomyslela, že i ten modrý serge de Nim anebo denim, jak se mu hovorově říkalo - a černé gumové holínky vypadají na Michaelově štíhlém těle elegantně, když v tom odění sestupoval do sklepa, aby pomohl hraběti vykydat hnůj ze stájí.
Centaine s Annou strávily zbytek dopoledne v zeleninové zahradě, kde připravovaly půdu pro jarní setí.
Každou chvíli sešla Centaine pod nějakou průhlednou záminkou do sklepa, zastavila -se u Michaela, ať pracoval pod velením hraběte kdekoliv, a ti dva vedli kostrbatý a vyjukaný hovor, až přišla ke schodům Anna.
„Kde zas je to dítě! Centaine! Co propána děláš?" jako by nevěděla.
Všichni čtyři obědvali v kuchyni - omelety ochucené cibulí a lanýži, sýr a hnědý chléb a láhev červeného vína.
Centaine se sice dala obměkčit, ale ne zas tolik, aby svěřila otci klíče od sklepa. Pro láhev došla sama.
Víno uvolnilo náladu, i Anna si vzala sklenku a dovolila to i Centaine, a hovor začal být lehký a nevázaný, přerušovaný výbuchy smíchu.
„No, kapitáne -" hrabě se obrátil konečně k Michaelovi s vypočítavým zablýsknutím v jediném oku," - copak vy a vaše rodina v té Africe děláte?"
„Sedlačíme," odpověděl Michael.
„Nájemci?" zkoumal hrabě obezřele.
„Ne, ne - „ zasmál se Michael. „Sedlačíme na vlastní půdě."
„Na vlastní půdě?" Hrabě změnil tón, protože - jak každý ví - půda je jediné opravdové bohatství. „Jak velké pozemky má vaše rodina?"
„No - „ Michael se zatvářil rozpačitě, „dost velké. Víte, většinou patří rodinnému podniku - mému otci a strýčkovi -"
„Vašemu strýčkovi, tomu generálovi?" vzpomněl si hrabě.
„Ano, strýčkovi Seanovi -"
„Sto hektarů?" naléhal hrabě.
„Trochu víc." Michael se zavrtěl na lavici a obíral se svým chlebem.
„Dvě stě?" Hrabě vypadal tak vyčkávavě, že už ho Michael nemohl déle napínat.
„Když do toho započtete i plantáže a dobytkářské ranče a ještě nějakou půdu, co máme na severu, je to něco kolem čtyřiceti tisíc hektarů."
„Čtyřicet tisíc?" Hrabě na něj užasle zíral a pak opakoval tu otázku anglicky, aby nemohlo dojít k nedorozumění.
Čtyřicet tisíc?
Michael neklidně přikývl. Teprve v poslední době se začal cítit trochu nesvůj, když přišla řeč na rozsah světských statků jeho rodiny.
„Čtyřicet tisíc hektarů!" Hrabě spokojeně vydechl a pak,
„a samozřejmě máte hodně bratrů?"
Michael zavrtěl hlavou. „Ne, naneštěstí jsem jedináček."
„Ha!" řekl hrabě s průhlednou úlevou. „To si tak neberme!" A otcovským gestem ho poplácal po rameni.
Hrabě střelil pohledem po své dceři a poprvé si uvědomil, jak se tváří, když se dívá na letce.
Taky dobře, pomyslel si spokojeně. Čtyřicet tisíc hektarů, a jediný syn! Jeho dcera je Francouzka a zná cenu každého sou a franku, sacré bleu, zná ji líp než on sám.

Zamilovaně se na ni přes stůl usmál. V mnoha ohledech dítě, ale v jiných zase mazaná mladá Francouzka. Od té doby, co hraběti utekl správce do Paříže a nechal po sobě účty a knihy v chaotickém stavu, držela kasu Centaine.
Hrabě se stejně nikdy moc nestaral o peníze, pro něj vždycky zůstávala půda jediným opravdovým bohatstvím, ale jeho dcera, ta byla chytrá. Měla spočítané i láhve ve sklepě a šunky v udírně. Nabral si doušek červeného vína a šťastně přemítal. Po téhle válce, po té apokalypse zbude tak málo mladých mužů na výběr... a čtyřicet tisíc hektarů!
„Chérie," řekl. „Kdyby tak vzal kapitán brokovnici a opatřil nám pár tlustých holubů a ty bys nasbírala košík lanýžů - možná bys ještě nějaké našla - to by byla dneska večeře!" Centaine radostí spráskla ruce, ale Anna se na něj přes stůl zamračila v rudolícím hněvu.
„Anna půjde s vámi jako gardedáma," dodal kvapně.
„Nechceme žádný skandál, no, že ne?" Ale taky by to mohlo zasít nějaké to semínko, pomyslel si, pokud už nevzklíčilo. Čtyřicet tisíc hektarů, merde!
Prase se jmenovalo Kaiser Wilhelm, nebo zkráceně Klein
Willie. Byl to černobíle strakatý kanec, tak velký, že když se hrabal do dubového lesa, připomínal Michaelovi hrošího býka. Špičaté uši mu visely dopředu přes oči a ocásek, zakroucený jako kotouč ostnatého drátu, měl zvednutý nad hřbetem, takže vystavoval na odiv pohlaví, uložené v zářivě růžovém šourku, který vypadal, jako by ho uvařili v oleji.
„Vas-y, Willie! Cherche!" křičely Centaine a Anna unisono. Současně měly obě co dělat, aby to obrovské zvíře udržely na vodítku. „Cherchel Hledej!" A kanec horlivě čenichal ve vlhké, čokoládově hnědé hlíně pod duby a táhl ty dvě ženy za sebou. Michael je následoval, lopatu přehozenou přes zdravé rameno, radostně se smál nad novostí toho lovu a klusal, aby jim stačil.
Hlouběji v lese překročili úzký potok, prudce uhánějící s vodou zkalenou po nedávných deštích, a pokračovali po jeho břehu za doprovodu chrochtání a povzbudivých výkřiků. Náhle prase šťastně zakvičelo a začalo plochým mokrým rypákem rýt v měkké hlíně.
„Našel jednoho!" zavřískla Centaine vzrušením a spolu s Annou bezvýsledně táhla za šňůru.
„Michaeli!" oddechovala přes rameno. „Až ho odtáhneme, musíte s tou lopatou hodně rychle. Jste připraven?"
„Připraven!"
Centaine vytáhla z kapsy sukně uschlou hlízu lanýže, svraštělou věkem. Odřízla z ní zavíracím nožem plátek a podržela ho co nejblíž kanci u rypáku. Několik vteřin ji prase ignorovalo. Když potom nasálo čerstvější vůni rozříznutého lanýže a hltavě zamručelo, pokusilo se jí chytit ruku chňapajícími čelistmi. Centaine ucukla a odcouvala, kanec ji následoval.
„Rychle, Michaeli!" vykřikla a on se pustil do země lopatou. Hodil šestkrát a odhalil pod zemí houbu. Anna padla na kolena a holýma rukama ji vyprostila z hlíny.
Zvedla ji, obalenou čokoládovou prstí, tmavou hrbolatou hlízu, velkou skoro jako pěst.
„Koukejte, ta krása!"
Konečně dovolila Centaine praseti vzít si z jejích prstů skrojek houby, a když ji spolklo, nechala ho vrátit se k prázdné díře a čenichat kolem v rozhrabané zemi, až se spokojilo tím, že lanýž zmizel. Pak na něj zase křikla
„Cherche!" a lov pokračoval. Za hodinu byl košíček plný nechutně vyhlížejících hrbolatých hub a Anna vyhlásila konec hledání.
„Víc už by to jídlo jenom zkazilo. A teď nějaké holuby.
Uvidíme, jestli náš kapitán z Afriky umí střílet!"
Spěchali za kancem, se smíchem a udýchaní, přes pole k zámku, kde Centaine zamkla lanýže do špižírny a Anna vrátila kance do kotce ve sklepě a pak sundala brokovnici ze skoby na zdi kuchyně. Podala zbraň Michaelovi a dívala se, jak otevírá zásobník a kontroluje hlavně, pak je s cvaknutím zavírá, klade si pušku přes rameno a snaží se ji vyvážit.
Přestože mu spáleniny trochu braly švih, poznala
Anna dobrého pracanta podle toho, jak zacházel s nářadím, a výraz jí trochu změkl spokojeností
Michael sám byl překvapen a pak potěšen zjištěním, že ta zbraň je opravdický Holland a Holland - jen angličtí puškaři dovedou vyrobit hlaveň, která střílí dokonale rovně bez ohledu na to, jak rychle se puška stočí ke straně.
Kývl na Annu. „Výtečná!" A ona mu podala plátěný pytlík nábojů.
„Ukážu vám dobré místo." Centaine ho vzala za ruku, chtěla ho vést a pak uviděla Annin výraz a rychle ji zase pustila.
„Odpoledne se holubi vracejí do lesů," vysvětlovala.
Šli po kraji lesa, Centaine v čele, zvedla si sukně, když překračovala blátivé kaluže, takže Michael občas zahlédl hladká bílá lýtka a tep se mu zrychlil víc než jen námahou z rychlé chůze. Anna na svých krátkých, silných nohách zůstala daleko za nimi a oni ignorovali její volání: „Počkejte, počkejte na mě!"
V cípu lesa, v rohu T, které piloti užívali jako značku pro přistání při návratu na letiště, byla propadlina s vysokými křovinami po obou stranách.
„Holubi přiletí odtamtud," Centaine ukázala přes pole a vinice, všechny přerostlé a zanedbané. „Měli bychom počkat tady."
Houští je skvěle krylo, a když dorazila Anna, všichni tři se schovali a začali zkoumat oblohu. Na severu se objevil těžký nízký mrak, hrozil deštěm a tvořil dokonalé pozadí, proti kterému Michaelovo trénované oko jasně rozeznalo drobné skvrnky holubího hejna.
„Tam," řekl. „letí rovnou sem."
„Já je nevidím." Centaine úporně hledala. „Kde - aha, už je vidím."
Ačkoliv měli rychlá křídla, letěli rovně a sestupovali směrem k lesu jen zvolna. Pro střelce Michaelova kalibru to bylo snadné míření. Počkal, až se dva ptáci překrývali, a vzal je oba prvním výstřelem. Zřítili se k zemi, a zatímco se zbytek hejna rozprchl a rozlétl všemi směry, sundal druhou hlavní třetího holuba.
Obě ženy se hnaly na pole pro ptáky.

„Tři na dvě rány.“ Centaine se vrátila a stanula těsně vedle něj, hladila měkké teplé tělíčko mrtvého holuba a vzhlížela k Michaelovi.
„To byla náhoda,“ řekla Anna mrzutě. „Nikdo nestřelí dva holuby naráz, když chce - ne za letu.“
Další hejno bylo větší a ptáci se drželi pohromadě. Michael zastřelil první ranou tři a druhou ranou čtvrtého a Centaine se triumfálně otočila k Anně.
„Zase náhoda,“ řekla se zlomyslným uspokojením. „Ten kapitán má ale dneska štěstí.“
Během další půlhodiny přelétla dvě další hejna a Centaine se vážně zeptala: „Copak se nikdy neminete, Mijnheer?“
„Tam nahoře,“ Michael ukázal k nebi, „když minete, jste mrtvá. Zatím jsem se pokaždé trefil.“
Centaine se otřásla. Smrt - zase to slovo. Smrt byla všude kolem, na útesech, kde teď zněl zvuk děl jen jako tiché dunění, smrt na obloze nad nimi. Pohlédla na Michaela a pomyslela si: Nechci, aby zemřel - nikdy! Nikdy!
Pak se oklepala, zahnala chmury a řekla s úsměvem:
„Naučte mě střílet.“ Ta žádost byla inspirující. Michael se jí mohl dotýkat i pod Anniným žárlivým dozorem. Postavil si ji před sebe a nastavil ji do klasické pozice, s levou nohou nakročenou kupředu.
„Tohle rameno trošku níž.“ Oba si elektricky uvědomovali každý dotek. „Jen takhle mírně natočte boky.“ Položil na ně ruce a Michaelův hlas zazněl, jako by se dusil, když se o něj opřela zadečkem - byl to dotek, který jí nenařídil, ale o to víc jej zasáhl.
Centaine hodil první výstřel na jeho hruď, ochranným gestem ji zachytil, zatímco holubi bez úhony směřovali k obzoru.
„Vy koukáte na mušku, ne na ptáka,“ vysvětloval Michael a pořád ještě ji držel. „Dívejte se na ptáka a puška půjde za ním.“
Po jejím dalším výstřelu žuchl z oblohy tlustý holub, doprovázen radostným výskotem obou žen. Když se ale Anna pro holuba rozběhla, spustil se na ně déšť jako stříbrná záclona.
„Stodola!“ vykřikla Centaine a hnala se před nimi úvozem. Déšť šlehal vrcholky stromů a vybuchoval jim na kůži jako miniaturní granátky, až se zajíkali, jak ledově štípal.
Centaine dorazila do stodoly první a blůza se jí lepila ke kůži, až mohl Michael vidět přesný tvar jejích prsů. Pramínky tmavých vlasů se jí lepily k čelu, střásala kapky ze sukně a smála se na něj, aniž by se snažila vyhnout jeho pohledu.
Stodola stála čelem k úvozu. Postavili ji z krychlových bloků žlutého kamene a došková střecha byla omšelá a opotřebovaná jako starý koberec. Byla napůl zaplněná balíky slámy, která dosahovala až ke střeše.
„Tohle potrvá,“ zabrblala temně Anna s pohledem na proudy deště a otřepávala ze sebe déšť jako vodní buvol, když se vynoří z bažiny. „Tady uvízneme.“
„Pojď, Anno, oškubeme ptáky.“
Našli si pohodlná bidýlka na otepích slámy. Centaine a Michael, téměř se dotýkajíce rameny, škubali holuby a povídali si.
„Povídejte mi o Africe,“ žádala Centaine. „Je vážně tak černá?“
„Je to nejslunečnější země na světě - dokonce je tam až moc slunce,“ řekl jí Michael.
„Já slunce miluju,“ Centaine potřásla hlavou. „Nenávidím zimu a mokro. Pro mě není nikdy slunce dost.“
Vyprávěl jí o pouštích, kde nikdy neprší. „Za rok tam toho nenaprší ani tolik, co tady za jediný den.“
„Já myslela, že v Africe jsou jen černí divoši.“
„Ne,“ zasmál se. „Je tam taky plno bílých divochů a černých džentlmenů,“ a vyprávěl jí o maličkých žlutých Pygmejích z lesů Ituri, vysokých muži po pás, a obrech z kmene Watusi, pro které je každý člověk pod dva metry Pygmej, i o vznešených válečnících kmene Zulu, kteří se nazývají dětmi nebes.
„Mluvíte, jako byste je miloval,“ obvinila ho.
„Zulu?“ zeptal se a pak přikývl. „Ano, nejspíš ano.
Aspoň některé z nich. Mbejane -“
„Mbejane?“ Nevyslovovala to jméno správně.
„To je jeden Zulu - je u mého strýčka Seana od dětství, vyrostli spolu.“ Použil zuluské slovo „Umfaan“ a musel jí je přeložit.
„Povídejte mi o zvířatech.“ Centaine nechtěla, aby přestal vyprávět. Poslouchala by jeho hlas a jeho příběhy navěky.
„Povídejte mi o lvech a tygrech.“
„Tygři tam nejsou,“ usmál se na ni, „ale lvů spousta.“
A i Anniny ruce, pilně škubající ptáky, ztichly, když naslouchala Michaelovu popisu loveckého tábora ve veldu, kde je se strýcem Seanem oblehla smečka lvů a oni museli stát celou noc u koní, chránit je a konejšit, zatímco se ty ohromné světlé kočky plížily sem a tam kolem světla ohně, řvaly a vrčely ve snaze odehnat koně do tmy, kde by byli snadnou kořistí.
„Vyprávějte nám o slonech.“ A on jí vyprávěl o těch moudrých zvířatech. Popisoval, jak, se pohybují pomalým náměsíčným krokem, plácají obrovskýma ušima, aby si zchladili krev, zvedají prach a sypou si ho na hlavy místo lázně. Vyprávěl jí o složitých společenských strukturách sloních stád, jak se staří býci vyhýbají řevu mláďat. „Přesně jako tvůj otec,“ řekla Anna. A jak na sebe neplodné staré královny berou povinnosti chůvy a porodní báby. Jak se mezi těmi ohromnými šedými zvířaty utvářejí vzájemné vztahy, skoro jako lidská přátelství, které trvají po celý život. A o jejich podivném vztahu k smrti. Když zabijí lovce, který je zabíjel a zraňoval, zakryjí jeho tělo zeleným listím, skoro jako by se snažili o usmíření. Vykládal o tom, jak když je jeden člen stáda zasažen, ostatní se snaží mu pomoci, drží ho na nohou choboty, podpírají ho z obou stran tělem, a když nakonec padne - pokud to byla samice, pak ji hlavní samec stáda obskočí, jako by se snažil zahnat smrt aktem plození.
Tohle poslední vyprávění vytrhlo Annu z transu naslouchání a připomnělo jí její roli gardedámy. Ostře pohlédla na Centaine.

„Přestalo pršet," ohlásila stručně a začala sbírat oškubané mrtvolky holubů.
Centaine stále ještě hleděla na Michaela velkýma, zářivě tmavýma očima.
„Jednou pojedu do Afriky," řekla tiše a on jí ten pohled pevně oplatil a přikývl.
„Ano," řekl. „Jednou."
Bylo to, jako by si něco slíbili. Bylo to něco mezi nimi, něco pevného a dohodnutého. V té chvíli se stala jeho ženou a on jejím mužem.
„Pojďte," naléhala Anna ve vratech stodoly. „Dělejte, než zase začne pršet." Stálo je oba velké přemáhání, aby vstali a následovali ji ven, do mokrého a zmoklého světa.
Vlekli se na olověných nohou úvozem k zámku, bok po boku, nedotýkali se, ale byli si tak naléhavě vědomi jeden druhého, že se stejně dobře mohli svírat v náručí.
Pak ze soumraku vylétla letadla, nízko a rychle, burácení jejich motorů se jim nad hlavami změnilo v crescendo. V čele byla zelená sopwithka. Z tohohle úhlu neviděli Andrewovu hlavu, ale mezi cáry látky na jeho křídlech prosvítalo denní světlo dírami, rozervanými kulkami ze špandavy. Andrewa následovalo pět letadel, všechna byla stejně rozstřílená. V křídlech i trupech byly trhliny a úhledně ohraničené otvory.
„To byl těžký den," zamumlal Michael s hlavou zakloněnou.
Za ostatními zaostávala další sopwithka, motor jí škytal a vynechával, jako stopu za sebou nechávala pramínek paliva, jedno křídlo vykloubené tam, kde mělo přestřílenou trámkovou konstrukci. Centaine se otřásla, když je uviděla, a přistoupila blíž k Michaelovi.
„Někdo z nich tam venku dneska zemřel," zašeptala a on nemusel odpovídat.
„Zítra budete zase mezi nimi."
„Zítra ne."
„Tak pozítří - nebo popozítří."
Opět nebylo nutné odpovídat.
„Michaeli, ach Michaeli!" V hlase měla fyzické utrpení.
„Musím se s vámi sejít o samotě. Možná už nikdy - možná už nikdy nebudeme mít příležitost. Od nynějška musíme prožívat každou vzácnou minutu našich životů, jako by byla poslední."
Její slova jím otřásla, jako by ho udeřila. Nedokázal promluvit a ona ztratila hlas.
„Stodola," zašeptala.
„Kdy?" Našel hlas a ten mu zaskřípal v uších.
„Dneska večer, před půlnocí - přijdu, hned jak to půjde.
Bude zima." Podívala se mu zpříma do tváře - společenské konvence pohřbil vír války. „Musíte přinést pokrývku."
Otočila se na patě a běžela za Annou, zatímco Michael za ní zíral v závrati nedůvěry a nejisté extáze.
Michael se umyl u pumpy před kuchyní a převlékl zase do uniformy. Když znovu vstoupil do kuchyně, byla už holubí paštika hotová, bohatě a líbě voněla čerstvými lanýži pod křupavou hnědou kůrčičkou a Centaine nalévala a dolévala otci sklenici, aniž by protestoval. Stejně si počínala s Annou, ale trochu mazaněji, takže si toho Anna snad ani nevšimla, ačkoliv byla ve tváři červenější a smála se hlučněji.
Centaine jmenovala Michaela velitelem obsluhy gramofonu His Masters Voice, svého nejdrahocennějšího majetku, a určila mu za povinnost natahovat jej a vyměňovat voskové kotouče. Z obrovské mosazné trouby stroje řvala nahrávka Aidy v podání orchestru La Scaly pod taktovkou
Toscaniniho, až byla kuchyně plná nádherného zvuku.
Když mu Centaine přinesla talíř naložený holubí paštikou k místu, kde seděl naproti hraběti, dotkla se Michaelova zátylku - těch tmavých, hedvábných kučer - a když se nad ním nakláněla, zapředla mu do ucha: „Já miluji Aidu, vy ne, kapitáne?"
. Když se ho hrabě podrobně vyptával na výnos rodinných statků, bylo Michaelovi zatěžko soustředit se na odpovědi.
„Pěstovali jsme hodně černého proutí, ale můj otec a strýc jsou přesvědčeni, že po válce automobily úplně vytlačí koně, a tak se drasticky sníží poptávka po kožených postrojích a tím i potřeba třísla -"
„Jaká hanba, že by musel kůň ustoupit těm hlučným, smradlavým ďábelským zplozencům," vzdychl hrabě, „ale mají pravdu, samozřejmě. Benzínovým motorům patří budoucnost."
„Sázíme místo nich borovice a australské blahovičníky.
Řezivo na výztuhy do zlatých dolů a surový materiál na výrobu papíru."
„Zcela správně."
„Pak máme samozřejmě cukrové plantáže a dobytkářské ranče. Strýc věří, že brzy budou existovat lodi vybavené chladírnami, které budou moci rozvážet hovězí do světa -"
Čím víc hrabě naslouchal, tím větší měl radost.
„Napijte se, hochu," pobízel Michaela na znamení své spokojenosti. „Měl jste sotva pár kapek. Nechutná vám?"
„Vynikající, skutečně, jenže le foie - moje játra." Michael se poplácal pod žebry a hrabě vydal zvuk soucitu a pochopení. Jako Francouz byl přesvědčen, že většina neduhů a chorob tohoto světa souvisí s poruchami tohoto orgánu.
„Nic vážného. Ale prosím, nenechte se omezovat mou malou indispozicí." Michael gestem naznačil, aby na něj nebrali ohled , a hrabě si poslušně dolil.
Když obsloužily muže, přinesly si ženy talíře ke stolu
,a přisedly k nim. Centaine seděla vedle otce a mluvila málo. Hlava se jí otáčela mezi dvěma muži jakoby v poslušné pozornosti, až Michael ucítil na kotníku lehký tlak a s nervovým škubnutím si uvědomil, že se ho pod stolem dotkla nohou. Provinile se zavrtěl a neodvažoval se na

Centaine naproti sobě ani pohlédnout. Místo toho si nervózním gestem pofoukal špičky prstů, jako by si je spálil o sporák, a rychle zamrkal očima.
Centaine odtáhla nohu stejně potajmu, jako ji přisunula, a Michael počkal dvě tři minuty, než k ní přisunul svou vlastní. Pak její nohu našel a vzal ji mezi obě své. Koutkem oka uviděl, jak se zarazila, a nával temné krve se jí rozlil od hrdla vzhůru ke tvářím a uším. Obrátil se a zahleděl na ni, tak okouzlen, že nemohl odtrhnout oči od jejího obličeje, až hrabě pozvedl hlas.
„Kolik?“ opakoval hrabě s mírnou drsností a Michael provinile odtrhl nohy a přitáhl je zpátky pod lavici.
„Promiňte, neslyšel jsem -“
„Kapitánovi není dobře,“ skočila mu Centaine rychle
,a trochu zadýchaně do řeči. „Jeho spáleniny se ještě nezahojily a dneska těžce pracoval.“
„Neměli bychom ho zbytečně zdržovat,“ souhlasila
Anna pohotově, „jestli už dojedl večeři.“
„Ano. Ano.“ Centaine vstala. „Musíme ho pustit domů, aby si odpočinul.“
Hrabě se zatvářil vpravdě zklamaně, že ho připravují o společníka v pití, až ho Centaine upokojila. „Nedej se rušit, papá, poseď tady a dopij si víno.“
Anna doprovodila párek ven do tmy kuchyňského dvora a stanula těsně u nich, orlí zrak, ruce v bok, zatímco se plaše loučili. Vypila pravě tolik klaretu, že to otupilo její instinkt, jindy ostrý jako břitva. Jinak by se asi byla divila, proč Centaine tolik dychtí vidět Michaela odjíždět na motocyklu.
„Mohu vás opět navštívit, Mademoiselle de Thiry?“
„Jak je libo, kapitáne.“
Annino srdce, zněžnělé vínem, nad nimi roztávalo. Musela se hodně nutit k zatvrzelé rozhodnosti.
„Sbohem Mijnheer,“ řekla pevně. „Tohle dítě chytne rýmu. Pojď už dovnitř, Centaine.“
Hrabě považoval za svou povinnost spláchnout klaret fine de champagne anebo dvěma. Srazí se tím kyselost vína, vysvětloval vážně Centaine. Bylo tudíž nutné, aby mu obě ženy pomohly do postele. Náročné stoupání absolvoval za zpěvu pochodu z Aidy, spíš s gustem než s nadáním. Když dorazil do postele, padl jako podťatý dub rovně na záda. Centaine vzala jednu jeho nohu po druhé, rozšněrovala a stáhla mu boty.
„Buď požehnána, maličká, tvůj papá tě má moc rád.“
Posadily ho mezi sebe a přetáhly mu přes hlavu noční košili, pak ho nechaly žuchnout naznak na matraci. Cudně ho zakryly noční košilí, stáhly mu kalhoty a převalily ho do postele.
„Nechť andělé střeží tvůj spánek, má rozkošná,“ zamumlal hrabě, když přes něj přetahovaly prošívanou pokrývku z prachového peří a Anna sfoukla svíčku.
Pod příkrovem tmy se Anna natáhla a pohladila zcuchanou kudrnatou houštinu na jeho hlavě. Odměnou jí bylo zvučné zachrápání. Vyšla za Centaine z místnosti a tiše za sebou zavřela dveře.
Centaine ležela a naslouchala, jak starý dům kolem ní za noci skřípe a sténá.
Moudře odolala pokušení vlézt do postele oblečená, protože Anna u ní vykonala jednu ze svých neohlášených návštěv právě ve chvíli, kdy se Centaine chystala uhasit svíčku. Sedla si na okraj její postele, rozpovídaná vínem, ale ne tak podroušená, aby nepoznala, kdyby Centaine nebyla v noční košili. Zíváním a vzdechy se Centaine snažila v ní telepaticky probudit ospalost, když to ale nezabíralo a ona uslyšela v dálce zvonkohru kostelních hodin v Mort Honíme odbíjet deset hodin, začala, sama předstírat spánek. Bylo to hotové utrpení, tiše ležet a ovládat dech, protože celá žhnula bolavým vzrušením.
Konečně si Anna uvědomila, že mluví sama pro sebe, a začala přecházet po komůrce, posbírala a poskládala Centainino rozházené oblečení a nakonec se nad ní zastavila, políbila ji na tvář a pak dvěma prsty uhasila knot lampy.
Jakmile osaměla, Centaine usedla a nechala se unášet proudem dychtivého očekávání a touhy. Ačkoliv měla v mysli zcela jasno stran toho, jak musí skončit tahle schůzka s Michaelem, přesný mechanismus jí v tomhle stadiu pořád ještě připadal trýznivě obskurní. Logický myšlenkový postup jí vnucoval úvahu, že pohlavní styk se nemůže nijak příliš odlišovat od toho, čeho byla nesčetněkrát svědkem na poli a na dvoře.
Potvrdilo se jí to jednoho ospalého letního odpoledne, když její pozornost upoutal jakýsi mírný zmatek v jedné nepoužívané stáji. Vyšplhala se do patra a škvírou mezi prkny s úžasem pozorovala děvečku Elsu a podkoního Jacquese, až jí postupně svitlo, že si hrají na kohouta a slepici, na hřebce a klisnu. Myslela na to pak ještě několik dní a pak věnovala víc pozornosti klepům služebných. Nakonec posbírala odvahu do hrsti a šla se zeptat
Anny.
Veškerá zkoumání, která podnikla, ji zanechala ve zmatku a změti protiřečících si informací. Podle Anny byla ta procedura mimořádně bolestivá, doprovázena mohutným krvácením a nezměrným nebezpečím otěhotnění a nemoci. Proti tomu stála neskrývaná potěcha, s kterou ostatní služebné o tom předmětu debatovaly, jakož i chichotání a ztlumené výkřiky rozkoše, které vyslechla od Elsy, když ležela pod Jacquesem na slámě ve stáji.
Centaine věděla, že má vysoký práh bolesti, toho si všiml i hodný doktor le Brun, když jí tehdy napravoval zlomené předloktí bez chloroformu. „Ani nekvikla,“ žasnul.
Ne, Centaine věděla, že dokáže snášet bolest stejně jako každá selská holka široko daleko, a kromě pravidelného měsíčního krvácení už zažila i jiné. Častokrát, když si byla jistá, že ji nikdo nepozoruje, sundala Nuageovi z hřbetu neohrabané dámské sedlo, vykasala si sukně a jezdila na něm obkročmo. Vloni na jaře, když jela bez sedla, navedla hřebce ke kamenné zdi kolem Severního pole, skočila z vyšší strany zdi a dopadla o dva metry níž na druhé straně. Při dopadu dosedla tvrdě na Nuageovy lopatky a bolest jí projela vzhůru tělem jako čepel nože. Krvácela tolik, až byly Nuageovy bílé plece pokryty růžovými skvrnami, a tolik se styděla, že ho navzdory bolesti umyla v rybníčku na konci pole, než se odbelhala domů, vedouc

Nuagea za sebou.
Ne, ani bolest, ani krev ji neděsily. Její úzkost měla jiný zdroj. Strašně se bála, že Michaela zklame - Anna ji před tím také varovala.
„Potom muži pokaždé o ženskou ztratí zájem, les cochons.“
Jestli o mě Michael ztratí zájem, tak asi umřu, pomyslela si a na okamžik zaváhala. Nepůjdu - nevyužiju té příležitosti.
„Ach, jak bych ale mohla nejít?“ zašeptala nahlas a cítila, jak se jí hruď zvedá silou lásky a toužení. „Musím. Já prostě musím.“
V agónii netrpělivosti naslouchala zvukům, které vydávala Anna, jak se připravovala do postele v sousední komoře. Ještě potom, co ztichla, počkala, slyšela kostelní hodiny odbíjet čtvrt a pak půl, než vyklouzla zpod peřiny.
Našla spodničku a kalhotkové kombiné tam, kde je
Anna poskládané odložila, a pak se zastavila s jednou nohou v nohavici kalhotek.
„Na co?“ zeptala se sama sebe a zdusila zachichotání dlaní, když je zase odkopla.
Zapnula si těžkou vlněnou jezdeckou sukni a kabátek, pak si přehodila přes hlavu a ramena tmavý šál. S botami v ruce vyklouzla na chodbu a zaposlouchala se před Anninými dveřmi.
Anna chrápala tiše a pravidelně a Centaine proklouzla do kuchyně. Vsedě na stoličce u ohně si zapnula boty a pak zapálila uhlíkem ze sporáku lucernu. Odemkla kuchyňské dveře a vyšla ven. Měsíc dorůstal, ostrou přídí proplouval cáry plujících mraků.
Centaine se držela na travnatém prostoru, aby jí pod botami nezaskřípal štěrk, a neotevřela kryt lucerny, ale spěchala úvozem ve slabém stříbřitém světle měsíce. Na severu, nad útesy se náhle rozsvítilo, úsvit oranžového světla, který zvolna uhasínal, a pak se ozvalo burácení výbuchu, tlumené větrem.
„Mina!“ Centaine se na okamžik zastavila, uvažovala, kolik mrtvých má asi na svědomí to nestvůrné vzedmutí hlíny a ohně. Ta myšlenka posílila její odhodlání. Všude kolem bylo tolik smrti a nenávisti, a tak málo lásky. Musela uchvátit každé zrníčko.
Konečně před sebou uviděla stodolu a rozběhla se. Nebylo v ní vidět žádné světlo, ani stopa po motocyklu.
„Nepřišel.“ Ta myšlenka v ní probudila zoufalství touhy.
Chtělo se jí křičet jeho jméno. Klopýtla o práh stodoly a skoro upadla.
„Micheli!“ Už se nedokázala ovládat, při druhém zavolání uslyšela ve vlastním hlase paniku. „Micheli!“ a otevřela kryt lucerny.
Přicházel k ní z šera stodoly. Vysoký a ramenatý, s krásnou bledou tváří ve svitu lucerny.
„Ach, já myslela, že nepřijdete.“
Zastavil se před ní. „Nic,“ řekl tiše, „nic na světě by mě nedokázalo zadržet.“
Stáli proti sobě, Centaine s bradou zvednutou, aby mu viděla do tváře, hladově na sebe upírali oči a přece žádný z nich nevěděl, co si počít, jak překlenout těch pár centimetrů vzdálenosti, která jako by znamenala celou věčnost.
„Nikdo vás neviděl?“ vyhrkl.
„Ne, ne, myslím, že ne.“
„To je dobře.“
„Micheli?“
„Ano, Centaine.“
„Možná jsem neměla přijít - snad bych se měla vrátit?“
Našla ta pravá slova, protože vyslovená hrozba Michaela galvanizovala, vztáhl ruce a objal ji skoro hrubě.
„Ne, nikdy - nechci, abys odešla, nikdy.“
Zasmála se, byl to chraplavý, bezdechý zvuk, a on ji k sobě přitáhl a pokusil se ji políbit, ale byl to neohrabaný pokus. Srazili se nosem a potom o sebe v chvatu narazili zuby, než našli navzájem své rty. Jakmile je však našel, zjistil, že Centaininy rty jsou horké a měkké a vnitřek jejích úst byl hedvábný a chutnal jako zralá jablka. Pak jí šál sklouzl z hlavy dopředu, napůl je oba omotal a museli se odtrhnout, bez dechu a se vzrušeným smíchem.
„Knoflíky,“ zašeptala, „ty knoflíky mě tlačí, a je mi zima.“ Teatrálně se otřásla.
„Promiň.“ Vzal jí z ruky lucernu a vedl ji dál do stodoly.
Pomohl jí přes otepi slámy a ve světle lampy uviděla, že v nich udělal hnízdečko z měkké slámy a vystlal je šedými armádními pokrývkami.
„Vrátil jsem se pro ně do svého stanu,“ vysvětloval, když opatrně stavěl lampu a pak se k ní zase dychtivě obrátil.
„Attends!“ Použila známou formu povelu, aby ho zarazila, a pak mu rozepnula řemení na hrudi. „Budu samá modřina.“
Michael odhodil opasek a znovu ji sevřel v náručí. Tentokrát našli svá ústa na první pokus a přitiskli se k sobě. Centaine zalila ohromná vlna citu, tak mocná, že pocítila slabost a závrať. Nohy se pod ní podlomily, ale Michael ji podepřel a ona se snažila zvládnout ten příval polibků, který jí pršel na ústa a oči a hrdlo - ona však chtěla, aby s ní klesl na pokrývky. Naschvál se na něj pověsila a vyvedla ho z rovnováhy, až padl na ni do pokrývkami vystlaného hnízda ve slámě.
„Promiň.“ Snažil se vymotat, ale ovinula mu jednu paži kolem krku a přidržela si jeho tvář u své. Natáhla se přes jeho .rameno a přikryla je oba pokrývkami. Slyšela se vyluzovat slabě mňoukavé zvuky, jak ho hladila po tváři a po vlasech. Bylo tak příjemné cítit na sobě jeho váhu, že když se s ní pokusil skutálet, zahákla mu kotník za koleno, aby mu v tom zabránila.
„Světlo,“ zaskřehotal a natáhl se po lucerně, aby zavřel její kryt.
„Ne. Chci ti vidět do obličeje.“ Chytila ho za zápěstí a přitáhla jeho ruku nazpátek, přitiskla si ji k hrudi a zadívala se mu do očí. Byly ve světle lampy tak krásné, až měla pocit, že jí to zlomí srdce - a pak ucítila jeho ruku na jednom ňadru a držela ji tam, a bradavky ji bolely touhou po jeho dotyku.

Přišlo to všechno jako delirium rozkoše a touhy, silnější a silnější, až nakonec nesnesitelné, něco se musí stát, než omdlí, tak je to silné - ale nestalo se to a ona cítila, jak se vrací z výšin, a to v ní probudilo netrpělivost a zklamání, skoro hněv.
Kritičnost, otupělá touhou, se jí vrátila a vycítila, jak se
Michael zmítá v nerozhodnosti, a to ji doopravdy pohněvalo. Měl být pánovitý, povznést ji tam, kam se toužila dostat. Znovu ho uchopila za zápěstí a stáhla mu ruku dolů a současně se pod ním pohnula tak, až jí tlustá vlněná sukně vyjela nahoru a shrnula se kolem pasu.
„Centaine," zašeptal. „Nechci udělat nic, co bys nechtěla."
„Tais-toi!" skoro na něj zasyčela. „Buď zticha!" - a věděla, že ho bude muset celou cestu vést, bude ho muset vždycky vodit, protože v něm byla zdráhavost, kterou si dříve neuvědomovala, ale neodradilo ji to. Jaksi jí to dávalo pocit, že je silná a sebejistá.
Oba se zajíkli, když se jí dotkl. Za okamžik pustila jeho zápěstí a zašátrala po něm, a když ho našla, znovu vykřikla, tak byl velký a tvrdý, až pocítila závrať. Na vteřinu si nebyla jistá, jestli zvládne ten úkol, který na sebe vzala pak se vzchopila. Byl nad ní neobratný, musela se trochu vrtět a pachtit. Potom náhle, když to neočekávala, se to stalo - a byl to takový šok, až zalapala po dechu.
Anna se však mýlila, nebolelo to, byl to jen pocit pnutí a plnosti, který jí bral dech, a když ten šok vyprchal, dostavil se pocit velké moci nad ním.
„Ano, Micheli, ano, miláčku," povzbuzovala ho a on do ní vrážel a sténal a zmítal se v rozevřeném krucifixu jejích údů a ona jeho útok snášela s lehkostí, věděla, že v těchto okamžicích jí úplně náleží, a to vědomí ji nadchlo.
Když se ho zmocnila závěrečná křeč, dívala se mu do tváře a viděla, jak se barva jeho očí ve světle lampy změnila v indigovou. Jakkoliv ho však tehdy milovala silou, která byla až fyzicky bolestivá, přece jí v hloubi vědomí dřímalo maličké podezření, že o něco přišla. Necítila potřebu vřískat jako Elsa na slámě pod Jacquesem a hned po té myšlence se začala bát.
„Micheli," zašeptala naléhavě, „ještě mě miluješ? Řekni, že mě miluješ."
„Miluju tě víc než svůj život." Hlas měl zlomený a vroucný, nemohla ani na okamžik zapochybovat o jeho upřímnosti. Usmála se do tmy úlevou .a přitiskla ho k sobě, a když ucítila, jak se v ní zmenšuje a měkne, přemohla ji vlna unylého soucitu.
„Miláčku," zašeptala, „no tak, miláčku, no tak," a hladila mu husté nepoddajné kučery vzadu na hlavě.
Chvíli trvalo, než se její citové pohnutí zklidnilo dost na to, aby si uvědomila, že za pár krátkých minut toho prostého aktu, k němuž mezi nimi došlo, se v ní cosi nenávratně změnilo. Ten muž v její náruči byl fyzicky silnější než ona, ale připadal jí jako dítě, ospalé dítě, jak se k ní tulil.
Kdežto ona se cítila moudřejší a živější, j ako by byl až do té chvíle její život podchlazený, zmítaný bez určitého směru, teď ale našla křídla a jako plavná loď se konečně vznášela za svým cílem.
„Probuď se, Micheli." Jemně jím zatřásla a on něco zamumlal a zavrtěl se. „Teď nemůžeš spát - povídej mi něco."
„A co?"
„To je jedno. Povídej mi o Africe. Povídej mi, jak spolu pojedeme do Afriky."
„To už jsem ti povídal."
„Tak mi to povídej znovu. Chci to všechno slyšet znovu."
A ležela vedle něj a pozorně naslouchala. Pokaždé, když se odmlčel, položila nějakou otázku.
Tak si povídali celou noc, stuleni v kukle šedých přikrývek.
Potom, pro oba příliš brzy, zahájila děla za útesy svůj vražedný chór a Centaine ho k sobě přitiskla se zoufalým steskem. „Ach, Micheli, já nechci, abys šel!" Pak se od něj odtáhla, posadila se a začala si navlékat šatstvo a zapínat knoflíky.
„Tohle byla ta nejkrásnější věc, která mě kdy potkala," zašeptal Michael, když se na ni díval. Ve světle lucerny a třpytných záblescích dělostřelby měla oči velké a něžné, když se k němu zase otočila.
„Pojedeme do Afriky, viď, Micheli?"
„Slibuju ti, že ano."
„A na sluníčku ti porodím syna a budeme žít šťastně až do smrti, přesně jako v pohádkách, viď, Micheli?"
Přivinuti k sobě kráčeli úvozem, zahaleni oba Centaininým šálem, a na rohu u stájí se líbali s tichou naléhavostí, až se Centaine vytrhla z jeho sevření a utekla přes dlážděný dvůr.
Neohlédla se, když dorazila ke kuchyňským dveřím, ale zmizela v tom obrovském tmavém domě a nechala Michaela osamělého a nečekaně smutného, i když vlastně měl být veselý.
Biggs stál nad kavalcem a láskyplně shlížel na spícího
Michaela. Biggsův nejstarší syn, který zemřel v zákopech u Ypres před rokem, by byl stejně starý. Michael vypadal tak unaveně, že se Biggs musel přemáhat, aby se dotkl jeho ramene a probudil ho.
„Kolik je hodin, Biggsi?" Michael se omámeně posadil.
„Už je pozdě, pane, a slunce svítí - ale my neletíme, eště sme na zemi, pane."
Pak se stala divná věc. Michael se na něj zašklebil jakýmsi nepříčetným idiotským šklebem, který u něj Biggs nikdy dříve nepozoroval. Polekalo ho to. „Bože, Biggsi, mně je dobře."
„To sem rád, pane." Biggse bodla obava, že je to možná z horečky. „Jak to máme s rukou, pane?"
„S rukou to máme skvělé, zatraceně skvělé, děkuju za optání, Biggsi."
„Nechal bych vás spát, ale major se po vás ptá, pane.
Něco důležitýho vám chce ukázat."
„Co je to?"

„To nesmím říct, pane Michael, lord Killigerran to přísně zakázal.“
„To jste hodný, Biggsi!“ vykřikl Michael bez zřejmé příčiny a seskočil z kavalce. „Nikdy nesmíme nechat lorda Killigerrana čekat.“
Michael vrazil do kantýny a zklamalo ho, když ji našel prázdnou. Chtěl se s někým podělit o svou dobrou náladu, nejraději s Andrewem, ale ani personál kantýny nebyl na svém místě. Nádobí od snídaně se ještě vršilo na jídelním stole, noviny a časopisy se povalovaly na podlaze, kam je zřejmě někdo v chvatu upustil. Adjutantova dýmka, z níž ještě stále stoupaly odporně zapáchající obláčky dýmu, ležela v jednom popelníku, což byl důkaz toho, jak překotně byla kantýna opuštěna.
Pak uslyšel Michael zvuk hlasů, vzdálených, ale vzrušených, přicházejících otevřeným oknem ze sadu. Spěchal ven, mezi stromy.
V plné síle čítala eskadra čtyřiadvacet mužů, ale po posledních ztrátách jich bylo jen šestnáct, včetně Andrewa a Michaela. Všichni se shromáždili na konci sadu, byli s nimi i mechanici a pozemní personál, posádka protileteckých baterií, které střežily pole, sluhové z kantýny a vojenští sluhové - kdo byl živý, vyrazil na pole, a zdálo se, že mluví všichni najednou.
Shromáždili se kolem letadla, zaparkovaného na pozici číslo 1 v čele sadu. Michael viděl jen horní křídla stroje a kryt motoru nad hlavami davu, ale ucítil, jak se mu náhle rozproudila krev. Ještě nikdy nic takového neviděl.
Nos letounu byl dlouhý, působil dojmem ohromné síly, a křídla byla krásně nakloněná, přece však s hlubokým úhlem vzepětí, který sliboval vysokou rychlost, a povrch kormidla byl plný, což značilo stabilitu a snadné ovládání.
Andrew se prodral vzrušeným houfem kolem letadla a spěchal k Michaelovi s jantarovou cigaretovou špičkou, trčící z koutku úst ve smělém úhlu.
„Holá, spící kráska vstává jako Venuše z vln.“
„Andrew, to je konečně SE 5, vid?“ snažil se Michael překřičet vřavu a Andrew ho popadl za rameno a táhl k letadlu. Dav se před nimi rozevřel a Michael se zarazil a v úžasu němě zíral: Na první pohled bylo vidět, že je těžší a robustnější dokonce i než německý Albatros DM - a ten motor!
Ten byl obrovský! Obrovitý!
„Dvě stě koní!“ poplácal Andrew milostně kryt motoru.
„Dvě stě koňských sil,“ opakoval Michael. „Větší než německý mercedes.“ Přistoupil blíž a pohladil krásně laminované dřevo vrtule. Přitom vzhlédl přes nos letadla ke zbraním.
Nad křídlem byla na Fosterově stojanu puška Lewis
.303, lehká, spolehlivá a účinná zbraň, pálící přes oblouk vrtule, a pod ní byl na trupu před kokpitem usazen těžší vickers s přerušovačem, aby mohl střílet skrz vrtuli. Dvě zbraně, konečně měli dvě zbraně a motor dost silný, aby je donesl do bitvy.
Michael vyrazil válečný pokřik skotských horalů, který ho Andrew naučil, a Andrew odšrouboval uzávěr své čutory a stříkl pár kapek whisky na kryt motoru.
„Požehnána tahle mašina a všichni, kdo v ní poletí,“ zanotoval a pak si z láhve přihnul, než ji předal Michaelovi.
„Už jsi v ní letěl?“ otázal se Michael hlasem ochraptělým od žáru wshisky a hodil láhev nejbližšímu ze svých bratří důstojníků.
„Kdo si, sakra, myslíš, že ji sem z Arrasu dostal?“ otázal se Andrew.
„Jaká je do ruky?“
„Přesně jako jedna mladá dáma, co jsem ji znal v Aberdeenu - rychle nahoru, rychle dolů a mezitím něžná a poslušná.“
Z řad shromážděných pilotů se ozvalo sborové hvízdání a výskot a někdo zaječel: „Kdy si s ní budeme moct zalítat, pane?“
„Podle služebního stáří,“ řekl jim Andrew a zlomyslně se zašklebil na Michaela. „Kdyby tak kapitán Courtney byl v stavu létat!“ Potřásl hlavou s líčeným soucitem.
„Biggsi!“ zařval Michael. „Kde mám leteckou kazajku, člověče?“
„Napadlo mě, že ji možná budete chtět pane.“ Biggs vystoupil z davu za ním a podržel Michaelovi kazajku, aby mohl vklouznout pažemi do rukávů.
Mohutný motor Wolseley Viper hnal SE 5 úzkou, blátivou rozjezdovou dráhou, a když se ocas letadla zvedl, měl Michael široký výhled dopředu přes kryt motoru. Bylo to jako sedět na posedu.
„Řeknu Mácovi, aby dal pryč to mrňavé přední sklo,“ rozhodl se, „a nepřehlídnu žádného Huna na sto mil.“
Zvedl velký stroj*do vzduchu a zazubil se, když ucítil, jak začíná stoupat.
„Rychle nahoru,“ řekl Andrew a on cítil, jak ho to pevně tiskne do sedadla, když zvedal stroj nosem nad horizont a stoupali jako sup v proudu teplého vzduchu.
„Ještě nepostavili takový albatros, aby nám utekl,“ nadchl se a v patnácti stech metrech vyrovnal a stočil ji doprava, ostřeji a ještě ostřeji, táhl k sobě pevně páku, aby stroj udržel nosem nahoru, až měl křídla kolmo k zemi a mozek se mu odkrvoval odstředivou silou, takže mu vidění zešedlo a ztratilo barvy, pak sebou rychle švihl opačným směrem a zaječel nadšením v závanu větru a řevu obrovského motoru.
„Jen pojďte, parchanti!“ Ohlédl se na německé linie.
„Jen se pojdte podívat, co teď na vás máme!“
Když přistál, obklopili ostatní piloti s rámusem stroj.
„Jaká je, Mikeu?“
„Jak jde nahoru?“
„Jak točí?“
Michael se postavil na spodní křídlo nad nimi, stiskl k sobě všechny prsty a pak je políbil a poslal ten polibek

vzduchem směrem k obloze.
Toho odpoledne vedl Andrew eskadru v těsné formaci, pořád ještě v rozstřílených, rozbitých a záplatovaných starých sopwithkách na hlavní letiště v Bertangles a pak čekali před hangárem číslo 3, shluknuti v netrpělivě vzrušené skupině, než jim pozemní personál vyvezl ven velké letouny SE 5 a zaparkoval je v dlouhé řadě na letištní ploše.
Přes svého strýce ve štábu divize sehnal Andrew fotografa. S novými bojovými letouny v pozadí se piloti eskadry seřadili kolem Andrewa jako fotbalové mužstvo. Každý z nich byl jinak oblečený, ani jeden neměl regulérní uniformu RFC. Na hlavách měli furažky, brigadýrky i kožené přilby, kdežto Andrew si jako vždy nasadil svůj kostkovaný baret. Na sobě měli krátké přiléhavé námořnické blůzy, kavaleristické tuniky, kůží přepásané letecké kabáty, každý však měl na hrudi našitá křidélka RFC.
Fotograf si postavil svou těžkou dřevěnou třínožku a zmizel pod černým přehozem, zatímco jeho asistent stanul vedle s deskami. Jen jeden z pilotů se nezařadil do skupiny. Hank Johnson byl tvrdý malý Texasan, ještě ne dvacetiletý, jediný Američan v eskadře, který býval před válkou cvičitelem koní - nebo, jak on to podával, krotitelem mustangů. Zaplatil si sám cestu přes Atlantik, aby se mohl přidat k Lafayettově eskadře, a odtud si našel cestu do Andrewova smíšeného spolku Skotů, Irů, Britů z kolonií a všech ostatních, kteří tvořili 21. eskadru RFC.
Hank se postavil za trojnožku s tlustým černým holandským doutníkem v ústech a dával utrápenému fotografovi špatné rady.
„Pojď sem, Hanku," zavolal na něj Michael. „Potřebujeme ten tvůj krásný ciferník, aby měl ten obrázek nějakou úroveň."
Hank se podrbal na nose, pokřiveném v důsledku kopnutí jedním z jeho mustangů, a zavrtěl hlavou.
„Nikdo z vás, staříci, nikdy neslyšel, že to nese smůlu, dát se fotografovat?"
Překřičeli ho a on na ně vlídně mávl doutníkem. „Jen do toho," vyzval je, „ale mého tátu kousnul chřestýš ten samý den, co se nechal poprvé vyfotit."
„Tam nahoře chřestýši nejsou," dobíral si ho jeden z nich.
„Ne," souhlasil Hank. „Ale to, co tam je, to je tisíckrát horší než hnízdo chřestýšů." Pohrdavé výkřiky ztratily na síle. Podívali se po sobě a jeden z nich se zatvářil, jako by chtěl ze skupiny odejít.
„Úsměv, prosím, pánové." Fotograf se vynořil zpod černého přehozu, ztuhli, ale jejich úsměvy byly strnulé a nucené, když se clona otevřela a vypálila jejich podobu navěky věků do dusičnanu stříbrného.
Andrew rychle hleděl změnit pochmurnou náladu, která je držela, když se rozcházeli. „Michaeli, vyber si pět lidí," nařídil. „My ostatní vám dáme deset minut náskok a vy se hleďte před námi udržet a udělat pěkný obranný útok, než doletíme k Mort Homme."
Michael se svou pětičlennou formací nastražil klasickou léčku, zaujali takové postavení, aby byli nad sluncem a kryti cáry mraků a mohli zablokovat cestu do Mort
Homme. Andrew jim však přesto skoro upláchl - zavedl svou skupinu hodně na jih a chystal se proklouznout rovnou na přistání. Fungovalo by to na méně bystré oči než měl Michael, ten ale zahlédl záblesk klesajícího slunce na skle ze vzdálenosti deseti kilometrů a vypálil červenou světlici na znamení „Nepřítel na obzoru", čímž upozornil celou skupinu. Andrew poznal, že byli odhaleni, a stoupal jim vstříc, načež se obě formace promísily ve víru otáček, klesání a kroužících strojů.
Michael si v tom houfu vybral Andrewovu SE 5 a šel po ní, oba se na sebe nalepili ve složitém leteckém duetu, hnali velké silné stroje do vyšších a ještě vyšších obrátek, hledali hranice jejich rychlosti a vytrvalosti - protože však byla jejich obratnost vyrovnána a měli stejné stroje, nedokázal žádný z nich nakonec zvítězit, až docela náhodou postavil Andrew letadlo na ocas, skoro do kritického bodu, Michael prošlápl páku kormidla a ocas SE 5 se prudce otočil naplocho a mrštil jím dokola silou, která mu div nevykloubila krk, a on shledal, že se s burácením pozadu řítí vstříc Andrewovi.
Těsně se minuli, jen bleskové reflexy starých bojových pilotů je zachránily před kolizí, a Michael okamžitě zopakoval plochou vývrtku, až prudce narazil o stěnu kokpitu, udeřil se částečně zahojeným ramenem o rám, až se mu vidění rozmazalo bolestí - ale v mžiku byl zase při smyslech a nalepil se Andrewovi na ocas. Andrew se zoufale točil, ale Michael každou únikovou otáčku sledoval, držel ho na mušce vickerse a tlačil se na něj blíž a blíž, až se vířícím listem vrtule skoro dotýkal Andrewova kormidla.
„Ngi dla!" zahulákal Michael triumfálně. „Jedl jsem!" pradávný válečný pokřik kmene Zulu, který řvali válečníci krále Čaky, když zabodávali dlouhou stříbrnou čepel asagaje do živého masa.
Uviděl odraz Andrewovy tváře ve zpětném zrcátku na zkřížených trámcích kontrukce křídla nad hlavou, oči dokořán otevřené bezmocí a nedůvěrou k tak neuvěřitelnému manévru.
Andrev vypálil zelenou světlici na znamení, že odvolává eskadru a přiznává vítězství Michaelovi. Eskadra byla roztroušená po nebi, ale na dané znamení se znovu zformovala za Andrewem a nechala se vést nazpátek do Mort Homme.
V okamžiku, kdy přistáli, vyskočil Andrew ze svého stroje a spěchal k Michaelovi, popadl ho za obě ramena a netrpělivě jím zatřásl.
„Jak jsi to udělal - jaks to krucinál udělal?"
Michael mu to rychle vysvětlil.
„To není možné," Andrew zavrtěl hlavou. „Plochá vývrtka - kdybych to neviděl - „ Zarazil se. „Pojď. Zkusíme to znova."
Obě letadla se společně přehnala úzkou rozjezdovou dráhou a vrátila se teprve, když dohasínalo poslední světlo dne. Michael a Andrew seskočili z kokpitů a vrhli se na sebe, plácali se po zádech a tancovali dokolečka, tak nabalení ve svém leteckém oblečení, že vypadali jako párek cvičených medvědů. Pozemní personál stál kolem a shovívavě se

šklebil. Teprve když trochu vystřízlivěli, přistoupil k nim hlavní mechanik Mac a dotkl se prsty čepice.
„Prosím za prominutí, pane, ale ten nátěr je jako nedělní šaty mý tchýně, pane, nudnej a špinavej a fujtajblovej.“
SE 5 přišly z továrny béžové - v barvě, která jim měla dodat nenápadnosti před nepřítelem.
„Zelenou,“ řekl Andrew. Několik pilotů na obou stranách, Němci stejně jako Britové, toužilo po opačném účinku. Pro ně bylo věcí hrdosti, aby měli nátěr dost jásavý, aby nepřítele na jejich přítomnost naopak upozorňoval jako přímá výzva. „Zelenou,“ opakoval Andrew. „Jasně zelenou, aby se mi hodila k šále, a nezapomeň napsat na nos
Létající tlačenka.“
„Žlutou bych prosil, Mácu,“ rozhodl se Michael.
„Pročpak já si jen myslel, že budete chtít žlutou, pane
Michael?“ zazubil se Mac.
„Jo, Mácu, a když už jsme u toho, sundejte z ní to strašné malé přední sklo a přitáhněte seřízení draka, ano?“
Staří mazáci byly přesvědčeni, že vypnutím seřizovacích drátů se zvýší úhel vzepětí křídel, což jim přidá pár uzlů na rychlosti.
„Postarám se o to,“ slíbil Mac.
„Seřiďte ji, ať lítá bez držení,“ dodal Michael. Záleželo na maličkostech, to věděl každý. Pokud mohla SE 5 letět rovně a ve stejné výši, aniž by se člověk musel zaměstnávat jejím ovládáním, měl pak pilot obě ruce na střílení.
„Už je seřízená, pane!“ zazubil se Mac shovívavě.
„Ach Mácu, a seřiďte zbraně na padesát metrů - „
„Ještě něco, pane?“
„To zatím stačí, Mácu,“ opětoval Michael jeho zašklebení, „ale budu na tom ještě pracovat.“
„To věřím, pane.“ Mac rezignovaně zavrtěl hlavou. „Do rána je hotová.“
„Když to stihnete, máte u mě láhev rumu,“ slíbil mu
Michael.
„A teď, hochu můj,“ Andrew objal Michaela kolem ramen, „co kdybychom si dali sklenku?“
Kantýna byla plná vzrušených mladých mužů, horlivě a hlasitě debatujících o nových strojích.
„Kaprále!“ zavolal přes jejich hlavy lord Killigerran na sluhu. „Všechno pití jde dneska večer na mě, prosím,“ a jeho piloti ho odměnili radostným jásotem, než se vrátili k baru, aby využili co nejdůkladněji jeho pozvání.
O hodinu později už se všechny oči horečně třpytily a smích dosáhl stupně nevázanosti, který se zdál Andrewovi přiměřený, zabušil pěstí na desku baru, aby upoutal pozornost, a vážně ohlásil: „Jako velký šampión Aberdeenu a veškerého Skotska ve hře bok-bok, a to ani nemluvím o okolních Hebridách, vyzývám všechny návštěvníky k utkání v tomto prastarém a vznešeném sportu.“
„U všech všudy, ba věru!“ rozkohoutil se Michael žertem. „Račte si zvolit mužstvo, pane!“
Michael prohrál los a jeho mužstvo muselo vytvořit u stěny kantýny ragbyovou skrumáž, zatímco personál kantýny hbitě odnášel všechno, co by se dalo rozbít. Potom se jeden po druhém Andrewovi chlapci rozbíhali přes kantýnu a vší možnou silou se vrhali do houfu ve snaze rozbít jej a tak zvítězit. Pokud by se však potom některou částí těla dotkli země, znamenalo by to okamžitou diskvalifikaci jejich mužstva.
Michaelova skrumáž přestála váhu i bojovnost útočníků a nakonec všech osm Andrewových mužů, pečlivě dbajících na to, aby se ani špičkou prstu u nohy nedotýkali země, viselo jako opice na špici Michaelovy pyramidy.
Z vrcholku hromady vznesl Andrew závěrečnou otázku, která měla rozhodnout o slavném vítězství nebo potupné porážce. „Bok-Bok, kolik prstů ukazuju?“
Hlasem ztlumeným vahou těl, která se na něm vršila,
Michael hádal: „Tři.“
„Dva!“ prohlásil Andrew vítězoslavně a skrumáž se za zklamaného sténání naschvál rozpadla. V nastalém zmatku se Michaelova ústa dostala na pár centimetru od Andrewova ucha.
„Poslyš, myslíš, že bych si mohl dneska v noci půjčit motocykl?“ zeptal se.
Andrew byl tak zavalený, že nemohl pohnout hlavou, ale otočil oči směrem k Michaelovi.
„Jdeš se nadýchat čerstvého vzduchu, hochu můj, už zas?“ a když se pak Michael zatvářil rozpačitě a nedokázal najít chytrou odpověď, pokračoval: „Všechno, co mám, je tvé - jdi s mým požehnáním a předej té šťastné dámě projevy mé nejhlubší úcty, ano?“

Kapitola 4.

Michael zaparkoval motocykl v lese za stodolou a přenesl náruč armádních přikrývek přes bahno u vchodu.
Když vstoupil dovnitř, oslnilo ho světlo, jak Centaine zved: la kryt lucerny a posvítila mu do obličeje.
„ Bonsoir, monsieur.“
Seděla na otepích slámy s nohama skrčenýma pod tělem a uličnicky se na něj seshora zubila. „To je ale překvapení, co tu děláte?“
Vyškrábal se k ní a popadl ji do náručí.
„Jsi tu moc brzo,“ obvinil ji.
„Papá šel brzo spát - „ dál se nedostala, protože jí zakryl ústa svými rty.
„Viděla jsem ta nová letadla,“ zalapala po dechu, když se od sebe odtrhli, „ale nevěděla jsem, které je tvoje. Jsou všechna stejná. Vadí mi, když nevím, který jsi ty.“
„Zítra bude moje letadlo zase žluté. Mac mi ho natře.“
„Musíme si domluvit signály,“ řekla mu, když od něj brala pokrývky a začala budovat hnízdečko mezi otepmi slámy.

„Když zvednu takhle ruku nad hlavu, bude to znamenat, že na tebe večer počkám ve stodole," navrhl.
„Tenhle signál budu vyhlížet nejvíc." Usmála se na něj a poplácala přikrývky. „Pojď sem," nařídila a hlas jí začal znít chraptivě jako kočičí předení.
Dlouho poté, když už ležela s uchem na jeho nahé hrudi a naslouchala, jak mu pracuje srdce, se trochu zavrtěl a pak zašeptal. „Centaine, to nejde! Nemůžeš jet se mnou do
Afriky!"
Rychle se posadila a upřela na něj pohled, ústa jí ztvrdla a oči, temné jako dělovina, se nebezpečně zablýskly.
„Totiž - co by tomu řekli lidi? Mysli na mou pověst, nemohu cestovat se ženou, která není moje manželka."
Dál se na něj dívala, ale ústa jí změkla v počínajícím úsměvu.
„Přece musí existovat nějaké řešení." Předstíral, že si tím láme hlavu. „Už to mám!" Luskl prsty. „Co kdybych si tě vzal!"
Položila zase tvářičku na jeho hruď. „Jen abych zachránila, tvou pověst," zašeptala.
„Ještě jsi neřekla ano."
„Ach ano! Ano! Miliónkrát ano!"
A potom, což bylo pro ni charakteristické, položila pragmatickou otázku. „Kdy, Micheli?"
„Brzo, hned, jak to bude možné. Tvou rodinu znám, ale zítra tě seznámím se svou."
„S tvou rodinou?" Odtáhla se od něj na délku paže.
„Tvoje rodina je v Africe."
„Ne celá," ujistil ji. „Většina z ní je tady. Když říkám většina, tak nemyslím početní většinu, myslím tím tu nejdůležitější část."
„Nerozumím."
„Porozumíš, má chérie, porozumíš!" ubezpečil ji.
Michael vysvětlil Andrewovi, co má za lubem.
„Jestli tě chytí, popřu, že bych měl o tvém zločinném plánu nějaké povědomí. A co víc, s velkou radostí budu předsedat tribunálu, který tě bude soudit, a osobně budu velet popravčí četě," varoval ho Andrew.
Michael si vyhlédl pevnou zem na okraji Severního pole, na té straně de Thiryových pozemků, která byla více vzdálená od základny eskadry. Musel proklouznout s jasně žlutou SE 5 dolů za řadu dubů, střežících pole, a když se pak přehoupl přes dvoumetrovou kamennou zeď, přiškrtil plyn a přistál na měkké hlíně. Rychle přibrzdil a nechal motor lenivě běžet, zatímco vylézal po křídle ven.
Centaine vyběhla zpoza rohu, kde čekala. Viděl, že uposlechla jeho instrukcí a teple se oblékla: kožešinou podšité boty pod žlutou vlněnou sukní a žlutou hedvábnou šálu kolem hrdla. Přes to všechno měla přepychovou pláštěnku ze stříbrných lišek a kapuce se jí v běhu házela na zádech. Na řemenu přes rameno nesla měkkou koženou tašku.
Michael seskočil a zatočil se s ní v náručí.
„Podívej! Jsem ve žlutém - tvoje oblíbená barva."
„Chytrá holka." Postavil ji. „Tumáš!" Vytáhl z kapsy kabátu vypůjčenou leteckou kuklu a ukázal jí, jak si ji má navléknout přes husté tmavé kučery a zapnout řemínek pod bradou.
„Vypadám elegantně a romanticky?" zeptala se a udělala před ním pózu.
„Vypadáš nádherně." A byla to pravda. Tváře měla zbarvené do červena vzrušením a v očích jí jiskřilo.
„Pojď." Michael vyšplhal zpátky na křídlo a pak se spustil do maličkého kokpitu.
„Je to moc malé." Centaine zaváhala na křídle.
„Ty taky, ale ty se asi taky bojíš, co?"
„Bojím, ha!" Vrhla po něm pohledem naprostého opovržení a začala šplhat přes něj.
Byla to komplikovaná záležitost, musela si zvednout sukně nad kolena a opatrně balancovat nad otevřeným kokpitem, jako když se krásný pták usazuje na své snůšce vajec. Michael nemohl odolat pokušení, a když si mu sedala na klín, zajel jí rukou pod sukně, skoro až k rozsoše stehen v přepychovém hedvábí. Centaine vykvikla rozhořčením. „Vy jste ale drzý, monsieur!" a žuchla mu na klín.
Michael je oba opásal bezpečnostním pásem a pak ji pošimral na krku pod okrajem kukly. „Teď jsi v mé moci. Nemůžeš uniknout."
„Nejsem si jistá, jestli bych chtěla," zachichotala se.
Trvalo ještě několik minut, než se jim podařilo uspořádat všechny Centaininy sukně a kožešiny a spodničky tak, aby mohl Michael manipulovat s ovládacími prvky letadla.
„Hotovo," řekl jí a zaroloval na konec pole, aby využil každého centimetru rozjezdové dráhy, kterou měl k dispozici, protože půda byla měkká a dráha krátká. Nařídil
Mácovi, aby mu odstranil munici z obou zbraní a vypustil z vickerse chladící kapalinu, čímž mu ubylo skoro třicet kilogramů váhy, ale pořád ještě byly přetíženi na to, jak krátkou rozjezdovou dráhu měli k dispozici.
„Drž se," řekl jí do ucha, přidal plyn a velké letadlo se zhouplo kupředu.
„Díky Bohu za jižní vítr," zamumlal, když ucítil, jak se odlepuje od bláta a mocně se snaží vyzvednout je do vzduchu.
Když se přeškrábali přes zeď na druhém konci, Michael letadlo mírně naklonil, aby nenarazil křídlem o jeden z dubů, a pak už stoupali do dáli. Cítil, jak je Centaine v jeho klíně strnulá, a napadlo ho, že se doopravdy bojí.
Zklamalo ho to.
„Už jsme v bezpečí," křikl přes tlukot motoru a ona obrátila hlavu k němu a v očích neměla strach, ale nadšení.
„To je krása," řekla a políbila ho. Vědomí, že sdílí jeho vášeň pro létání, ho potěšilo.
„Poletíme nad zámkem," řekl jí a předvedl prudké stoupání vystřídané vzápětí strmým klesáním.
Pro Centaine to byl druhý nejlepší zážitek za celý život, lepší než jízda na koni nebo hudba, skoro stejně pěkný jako milování s Michaelem. Byla ptákem, orlem, chtěla vykřičet svou radost nahlas, chtěla, aby tenhle okamžik trval navždy.

Chtěla navěky zůstat ve výškách s divokým větrem, hučícím všude kolem, a se silnou paží muže, kterého milovala, ochranně ovinutou kolem těla.
Pod ní ležel nový svět, známá místa, která znala od nejútlejšího dětství, teď viděla z jiné a okouzlující dimenze. „Takhle musí vidět svět andělé!“ vykřikla a on se usmál tomu fantazírování. Zámek se rozkládal před nimi - neuvědomovala si dřív, jak je velký, ani jak růžová a hezká je střecha z pálených tašek. A tamhle na poli za stájemi byl
Nuage, cválal před nimi, honil řvoucí žluté letadlo - a ona se smála a křičela do větru: „Utíkej, miláčku!“ a pak ho přelétli a ona uviděla v zahradě Annu, jak se napřímila od svých záhonků, když uslyšela motor, zaclonila si oči a zabrejlila na ně. Byla tak blízko, že Centaine viděla její zamračenou červenou tvář, a vyklonila se z kokpitu. Žlutá šála za ní vlála v proudu vzduchu, zamávala a uviděla na
Annině svraštělém obličeji výraz nedůvěry, když se mihli kolem ní. Centaine se zasmála do větru a zavolala na Michaela: „Leť výš. Leť hodně vysoko.“
Poslechl a ona nebyla chvilku v klidu, vrtěla se a hopsala mu na klíně, vykláněla se z kokpitu hned na jednu, hned na i druhou stranu.
„Koukej! Koukej! Tamhle je klášter - kdyby mě tak teď viděly jeptišky. Tamhle, to je kanál - a tamhle je katedrála v Arrasu - ach, a tamhle - „ Její vzrušení a nadšení byly nakažlivé a Michael se smál s ní, a když otočila hlavu zpátky k němu, políbil ji, ale odtáhla se.
„Ach, já nechci ztratit ani vteřinu!“
Michael uviděl hlavní leteckou základnu v Bertangles rozjezdové dráhy tvořily kříž požatého zeleného trávníku za temným lesem. Mezi pažemi kříže byl hlouček hangárů a budov.
„Poslouchej mě,“ křikl jí do ucha. „Musíš dát hlavu dolů, až budeme přistávat.“ Přikývla. „Až ti řeknu, skočíš dolů a poběžíš mezi stromy. Napravo najdeš kamennou zeď.
Půjdeš tři sta metrů podle ní, až se dostaneš na silnici.
Tam počkej.“
Michael opsal nad Bertangles kruh jako z učebnice, pečlivě prozkoumal pohledem letiště, nespatří-li nějaký rozruch, který by napovídal o přítomnosti vysokých důstojníků nebo jiných potenciálních tvůrců nesnází. Před hangáry parkovalo půl tuctu letadel a uviděl tam jednu nebo dvě postavičky, které na nich pracovaly nebo se potulovaly mezi budovami.
„Vypadá to, že vzduch je čistý,“ usoudil, zakřižoval proti větru a šel na přistání, přičemž se mu Centaine skrčila na klíně, aby ji ze země nebylo vidět.
Michael dosedal zvysoka, jako nováček. Ještě byl v patnácti metrech, když míjel hangáry, a dosedl hluboko na druhém konci rozjezdové dráhy a nechal letadlo dorolovat skoro až k okraji lesa, než je stočil ke straně a prudce zabrzdil.
„Vyskoč a utíkej!“ řekl Centaine a vystrčil ji z kokpitu.
Skryta před hangáry a budovami trupem SE 5 si podkasala sukně, strčila koženou tašku pod paži a pelášila mezi stromy.
Michael zajel zpět k hangárům a nechal SE 5 na letištní ploše.
„Radši se zapište do knihy, pane,“ řekl mu seržant-mechanik, když seskočil.
„Do knihy?“
„Nová procedura, pane - všechny lety se musí zaznamenávat.“
„Zatracení byrokrati,“ zavrčel Michael. „Dneska už nic nejde bez papíru.“ Ale šel vyhledat dozorčího.
„Ach ano, Courtney, máte tady řidiče.“
Řidič čekal za volantem černého rolls-royce, zaparkovaného za hangárem č. l, ale jakmile Michaela uviděl, vyskočil a postavil se do pozoru.
„Nkosana!“ zašklebil se s ohromnou radostí, zuby se mu blýskaly v tmavém obličeji, kulatém jako měsíc, a řízně Michaelovi zasalutoval, až se mu roztřásl štítek čepice.
Byl to vysoký mladý Zulu, dokonce vyšší než Michael, oblečený v khaki uniformě a ovinovačkách Afrického sboru.
„Sangane!“ Michael mu vrátil pozdrav se stejně širokým úsměvem, potom ho impulsívně objal.
„Vidět tvůj obličej je jako vrátit se domů.“ Michael mluvil plynně jazykem Zulu.
Ti dva spolu vyrůstali, honili se po travnatých žlutých kopcích země Zulu se svými psy a loveckými holemi.
Nazí spolu plavali v chladných zelených tůních řeky Tugela a chytali v nich úhoře dlouhé a tlusté jako jejich paže.
Vařili si pak svou kořist na čadícím ohni a v noci leželi vedle sebe, studovali hvězdy a vážně debatovali o záležitostech malých kluků, rozhodovali se, jak dál žít a jaký svět vybudují, až budou dospělí.
„Co nového doma, Sangane?“ otázal se Michael, když mu Zulu otevíral dveře rolls-royce. „Jak se má tvůj otec?“
Mbejane, Sanganův otec, byl starý služebník a přítel
Seana Courtneyho, princ z královského domu Zulu, který už následoval svého pána i do jiných válek. Teď už byl ale příliš starý a nedužívý a musel poslat místo sebe syna.
Živě rozprávěli, zatímco Sangan vyjel s rollsem ze základny a zabočil na hlavní silnici. Na zadním sedadle ze sebe Michael svlékl svoje letecké navlečení a odhalil vycházkovou uniformu, kompletní, s křidélky a vyznamenáními, kterou měl vespod.
„Tamhle zastav, Sangane, u těch stromů.“
Michael vyskočil a úzkostlivě zavolal: „Centaine!“
Vystoupila zpoza jednoho kmene stromu a Michael na ni užasle zíral. Využila času, který uplynul od chvíle, kdy se naposled viděli, a on si teď uvědomil, proč nesla tu koženou tašku. Michael ji ještě nikdy neviděl nalíčenou, ale nanesla si líčidla tak obratně, že si toho zprvu ani nevšiml. Prostě jen zdůraznila všechny své klady, zvýraznila si oči, pleť se zdála zářivější a perleťovější.
„Jsi krásná,“ vydechl. Nebyla už dítě-žena, získala novou jistotu a sebedůvěru a on jen žasl.

„Myslíš, že se budu strýčkovi líbit?“ zeptala se.
„Zamiluje se do tebe - jako každý mužský.“
Žluté šaty měly zvláštní odstín, který jako by jí pozlatil pleť a vrhl zlaté odlesky do temných očí. Okraj kloboučku měla na jedné straně úzký a na druhé široký. Tam byl připíchnut nahoru k dýnku svazkem žlutých a zelených per. Pod kabátkem měla blůzu z jemného krémového krepdešínu, s vysokým krajkovým límečkem, který zdůrazňoval linii jejího hrdla a půvabný tvar malé hlavy. Boty vyměnila za elegantní střevíce.
Vzal ji za obě ruce a nadšeně je políbil. Pak ji usadil na zadní sedadlo limuzíny.
„Sangane, tahle žena bude už brzo mojí manželkou.“
Zulu souhlasně přikývl. Odhadoval ji, jako by byla kůň nebo mladá chovná jalovice.
„Nechť ti přinese mnoho synů,“ řekl.
Když to Michael přeložil, Centaine se zarděla a zasmála se.
„Že mu děkuju, Micheli, ale řekni mu, že bych chtěla aspoň jednu dceru.“ Rozhlédla se po přepychové kabině rollse.
„Mají všichni angličtí generálové taková auta?“
„Strýček si ho přivezl z Afriky.“ Michael přejel rukou po jemném, měkkém koženém sedadle. „To je dárek od tety.“
„Tvůj strýc má tedy styl, když jede do války v takové káře,“ pokývla, „a tetička má dobrý vkus. Doufám, že jednoho dne ti budu moci dát taky takový dárek, Micheli.“
„Rád bych tě políbil,“ řekl.
„Nikdy na veřejnosti,“ řekla mu přísně, „ale až budeme sami, tak po libosti. A teď mi řekni, jak je to daleko?“
„Asi sedm nebo osm kilometrů, ale v tomhle provozu ví jen Bůh, jak dlouho nám to potrvá.“
Odbočili na hlavní silnici Arras-Amiens a ta byla ucpaná vojenským transportem, děly, sanitkami a těžkými zásobovacími nákladňáky, koňskými potahy a kárami. Krajnice byla plná pochodujících mužů, shrbených pod těžkou výstrojí. S ocelovými přilbami vypadali uniformně jako žampiony.
Michael zahlédl odmítavé a nepřátelské pohledy, když
Sangan s velkým nablýskaným rollsem předjížděl pomalejší vozidla. Muži, vlekoucí se v blátě, nahlíželi dovnitř a viděli elegantního důstojníka s hezkou dívkou na měkkém koženém sedadle vedle sebe. Většina z těch zachmuřených pohledů se však změnila ve veselé úšklebky, když jim Centaine zamávala.
„Povídej mi o strýčkovi,“ požádala, když se obrátila zpátky k Michaelovi.
„Ach, to je úplně obyčejný chlap, vlastně se toho o něm nedá moc říci. Vyhodili ho ze školy, protože ztloukl ředitele, bojoval ve válce proti Zulu a prvního člověka zabil, ještě mu nebylo osmnáct. Do pětadvaceti vydělal svůj první milión liber a za jediný den o něj přišel. Postřílel pár set slonů, když byl profesionálním lovcem slonoviny - holýma rukama zabil leoparda. Za burské války pak zajal Lerouxe, burského generála, skoro bez cizí pomoci, po válce vydělal další milión liber, pomohl dojednat chartu Jihoafrické unie. Byl kabinetním ministrem ve vládě Louse Bothy, ale rezignoval, aby mohl jít do téhle války. Teď velí pluku. Měří něco kolem sto devadesáti centimetrů a každou rukou uzvedne metrákový pytel kukuřice.“
„Micheli, já se ho bojím,“ zamumlala vážně.
„Proč propána -“
„Bojím se, že bych se do něj mohla zamilovat.“
Michael se radostně zasmál. „Já se taky bojím. Bojím se, že se zamiluje on do tebe!“
Štáb pluku byl dočasně umístěn ve vyklizeném klášteře na předměstí Amiens. Klášterní pozemky byly zpustlé a přerostlé, protože mniši je opustili za bojů minulého podzimu a rododendronové keře se změnily v džungli.
Budovy byly z červených cihel, pokrytých mechem a vistárií, šplhající k šedé střeše. Cihly byly poďobané starými střepinami granátů.
U předního vchodu na ně čekal mladý poručík.
„Vy jste určitě Michel Courtney - já jsem John Pearce, generálův pobočník.“
„Nazdar,“ Michael mu potřásl rukou. „Co se stalo s Nickem van der Heeverem?“
Nick chodil s Michaelem do školy a byl generálovým pobočníkem od té doby, co pluk dorazil do Francie.
„Copak vy jste to neslyšel?“ John Pearce se zatvářil zasmušile, tím známým výrazem, který byl v téhle době tak častý, když se někdo zeptal na známého. „Nick to bohužel koupil.“
„Proboha, to snad ne!“
„Bohužel ano. Byl s vaším strýcem nahoře v první linii.
Dostal ho ostřelovač.“ Podporučíkova pozornost však kolísala. Nedokázal odtrhnout oči od Centaine. Michael ho zdvořile představil a pak přerušil podporučíkovu obdivnou pantomimu.
„Kde je můj strýc?“
„Prosí vás, abyste chvíli počkali.“ Mladý podporučík je zavedl do malé ohrazené zahrádky, která pravděpodobně kdysi náležela opatovi. Po kamenných zdech se pnuly růže stejně jako po slunečních hodinách, vytesaných uprostřed úhledného trávníčku.
V rohu, kam svítilo slunce, byl stůl prostřený pro tři osoby. Strýček Sean si uchoval svůj obvyklý styl - Michael si povšiml královského stříbra a barokního křišťálu.
„Generál za vámi přijde hned, jak bude moci, ale požádal mě, abych vás upozornil, že to možná bude hodně krátký oběd. Jarní ofenzíva, víte - „ Podporučík ukázal na karafu na malém servírovacím stolku. „Mohu vám prozatím nabídnout sherry, nebo něco ostřejšího?“
Centaine zavrtěla hlavou, ale Michael přikývl. „Něco ostřejšího, prosím,“ řekl. Ačkoliv miloval svého strýce stejně jako vlastního otce, přece ho vždycky setkání s ním po dlouhé nepřítomnosti denervovalo. Potřeboval něco pro uklidnění.
Pobočník nalil Michaelovi whisky. „Odpusťte mi, ale musím udělat pár věcí - „ Michael ho gestem propustil a vzal

Centaine za rameno.
„Koukej, na růžích už se začínají dělat poupata - a ten narcis -“ Opřela se o něj. „Všechno zase ožívá.“
„Všechno ne,“ namítl Michael tiše. „Pro vojáka je jaro čas umírání.“
„Ach, Michaeli,“ začala a pak se zarazila a pohlédla ke skleněným dveřím za ním s výrazem, který Michaela přinutil rychle se otočit.
Dveřmi prošel muž, vysoký muž, vzpřímený a ramenatý.
Zarazil se, když uviděl Centaine, a pohlédl na ni pronikavě a zkoumavě. Oči měl modré a plnovous hustý, ale úhledně zastřižený podle stejné fazóny, jakou nosil král.
Ty oči jsou Michaelovy! pomyslela si Centaine. Oplatila mu pohled. Jenže jsou mnohem divočejší, uvědomila si.
„Strýčku Seane!“ vykřikl Michael a pustil její paži. Vykročil s rukou napřaženou k pozdravu a ty divoké oči se stočily k němu a zněžněly.
„Chlapče můj.“
„Miluje ho - „ pochopila Centaine. „Hluboce se milují,“ a zkoumala generálovu tvář. Pleť měl osmahlou sluncem a ztemnělou do barvy staré kůže, s hlubokými rýhami v koutcích úst a kolem těch nepopsatelných očí. Nos měl velký jako Michael a zahnutý, čelo široké a klenuté a nad ním hustou tmavou kštici vlasů, protkanou stříbrnými pramínky, třpytícími se v jarním slunci.
Mluvili spolu vážně, aniž by uvolnili stisk rukou, navzájem se tak ujišťovali, že jsou naživu, a Centaine, která je pozorovala, teprve zplna pochopila, co jí připomínají.
„Jsou stejní,“ uvědomila si, „liší se jen věkem a hodností.
Spíš jako otec a syn, než - „
Divoké modré oči se k ní vrátily. „Tak tohle je ta slečna.“
„Dovol, abych ti představil mademoiselle Centaine de
Thiry. Centaine, tohle je můj strýc, generál Sean Courtney.“
„Michel mi hodně povídal - velice moc - „ Centaine škobrtala přes anglická slova.
„Mluv vlámsky!“ přerušil ji Michael rychle.
„Michel mi o vás všechno pověděl,“ poslechla a generál se potěšeně zazubil.
„Vy mluvíte afrikánsky!“ odpověděl v tomtéž jazyce.
Když se usmíval, celý se změnil. Ten divoký, skoro krutý pramen, který v něm vycítila, se teď zdál iluzorní.
„To není afrikánsky,“ odporovala, pustili se do temperamentní debaty a diskuse - a za pár minut Centaine zjistila, že ho má ráda - ráda za to, jak se podobá Michaelovi i za nebetyčné rozdíly, které mezi nimi vypátrala.
„Pojďme jíst!“ vykřikl Sean Courtney a vzal ji pod paží.
„Máme tak málo času - „ usadil ji ke stolu.
„Michael si sedne tamhle - a necháme ho naporcovat kuře. Já se postarám o víno.“
Sean jim připil. „Na příští setkání nás tří,“ a všichni se horlivě napili, až příliš dobře si vědomi toho, co je čeká, ačkoliv nebyli na doslech od dělostřelby.
Lehce mezi sebou rozprávěli, generál rychle a bez námahy překlenul všechny nejisté pauzy. Centaine si uvědomila, že navzdory klamnému zevnějšku je intuitivně vlídný, ale neustále si byla vědoma bedlivě zkoumavého pohledu jeho očí, oceňování a odhadování, které probíhalo za nimi.
Tak dobře, mon General, pomyslela si vzdorovitě, jen se vynadívejte po libosti, ale já jsem já a Michel je můj.
A zvedla bradu a snesla jeho pohled a odpovídala mu zpříma a bez upejpání anebo váhání, až na jeho tváři spatřila úsměv - a skoro nepostřehnutelné pokývnutí.
Tak tuhle si Michael vybral, uvažoval Sean. Byl bych doufal v dívku, jako je on sám, která by mluvila jeho jazykem a vyznávala stejnou víru. Chtěl bych o ní vědět aspoň o jeden zatracený ždibec víc, než jim dám své požehnání. Rád bych je přesvědčil, aby si dali na čas, líp se poznali a rozmysleli, jenže není čas. Zítra nebo pozítří Bůh ví, co se stane.
Jak mohu zkazit to, co bude možná jediný šťastný okamžik v jejich životě? Ještě okamžik se na ni díval, pátral po známkách vzdoru nebo umíněnosti, slabosti nebo prázdnoty, a viděl jen tu malou odhodlanou bradu, ústa, která se dokázala snadno usmívat, ale stejně snadno ztvrdla, a tmavé inteligentní oči. Je tvrdá a má svou hrdost, usoudil, ale asi bude věrná, a bude mít sílu vydržet na dlouhé trati. Usmál se tedy a přikývl. Všiml si, jak se uvolnila, a viděl také, jak jí v očích svitla opravdová náklonnost a zalíbení, než se otočila k Michaelovi.
„No tak, hochu, nevážils celou tu dlouhou cestu, abys tady přežvykoval tohohle šlachovitého ptáka. Pověz mi, proč jsi přijel, a uvidíme, jestli mě dokážeš překvapit.“
„Strýčku Seane, požádal jsem Centaine, aby se stala mou ženou.“
Sean si pečlivě otřel kníry a odložil ubrousek.
Nezkaz jim to, varoval sám sebe. Nesmíš jim ani tím nejmenším mráčkem zkalit radost.
Vzhlédl k nim a nasadil úsměv.
„Tys mě nepřekvapil, tys mě ohromil! Už jsem se vzdal naděje, že bys někdy udělal něco rozumného.“ Obrátil se k Centaine. „Samozřejmě, slečno, že máte příliš dobrý rozum, než abyste přijala, viďte?“
„Generále, kaju se, ale musím přiznat, že ne. Přijala jsem.“
Sean láskyplně pohlédl na Michaela. „Ty máš ale štěstí, ty mizero! Je pro tebe až moc dobrá, ale nenech si ji uklouznout.“
„Žádné strachy, pane,“ zasmál se Michael s úlevou. Neočekával takový okamžitý souhlas. Ten stařík ho pořád ještě dove,de překvapit. Natáhl se přes stůl a vzal Centaine za ruku. Centaine se zmateně podívala na Seana Courtneyho.
„Děkuju vám, generále, ale vždyť o mně nic nevíte ani o mé rodině.“ Vzpomněla si na ten katechismus, kterému její otec podrobil Michaela.

„Pochybuju, že by si Michael chtěl vzít vaši rodinu," řekl
Sean suše. „A co se týká vás, má milá . . . No, já jsem jeden z nejlepších znalců koní v Africe, a to se neholedbám. Poznám pěknou klisničku na první pohled."
„Já jsem pro vás kůň, generále?" durdila se žertem.
„Jste pro mě čistokrevné stvoření, a divil bych se, kdybyste nebyla z venkova a od koní a kdybyste neměla pěkně dlouhý rodokmen - řekněte mi, jestli se pletu," útočil.
„Její papá je hrabě, jezdí jako kentaur a jejich majetek byly většinou samé vinice, než jim je Hunové rozstříleli."
„Ha!" Sean se zatvářil triumfálně a Centaine udělala rezignované gesto.
„On ví všechno, ten tvůj strýček."
„Všechno ne - „ Sean se obrátil zpět k Michaelovi. „Na kdy to plánujete?"
„Rád bych, aby tatínek - „ Michael nemusel dokončit větu, „ - ale máme tak málo času."
Sean, který vskutku věděl, jak málo je času, přikývl.
„Garry, tvůj otec, pochopí."
„Chceme se vzít, než začne jarní ofenzíva," pokračoval
Michael.
„Ano. Já vím." Sean se zachmuřil a vzdychl. Někteří jemu rovní dokázali hledět na ty mladíky tam venku bez pohnutí, ale on nebyl na rozdíl od nich profesionál. Věděl, že se nikdy nezatvrdil vůči té bolesti a pocitu viny z toho, že posílá lidi umírat. Promluvil a zarazil se, zase vzdychl a pokračoval.
„Michaeli, tohle je jen mezi námi. Ačkoliv se to stejně dost brzo dozvíš. Byl vydán polní rozkaz pro všechny bojové eskadry. Je to rozkaz zabránit všem nepřátelským pozorovatelům proniknout nad naše linie. Nasadíme všechny naše eskadry, aby v nadcházejících týdnech zabránily německým špehům sledovat naše přípravy."
Michael seděl tiše a uvažoval o tom, co mu strýc řekl.
Znamenalo to, že celá jeho budoucnost bude jediná nepřetržitá a nelítostná bitva s německým jagdstaffelem. Bylo to varování, že naději na přežití té bitvy má jen málokterý bojový pilot.
„Děkuju, pane," řekl tiše. „Centaine a já se vezmeme brzy - hned, jak to půjde. Mohu doufat, že přijdeš?"
„Mohu jen slíbit, že pro to udělám všechno, co je v mých silách." Sean vzhlédl, když se do zahrady vrátil John Pearce.
„Copak je, Johne?"
„Promiňte, pane. Naléhavá depeše od generála Rawlinsona."
„Už jdu. Dopřejte mi dvě minuty." Obrátil se ke svým mladým hostům. „Zatraceně divný oběd, promiňte."
„Víno bylo výborné a společnost ještě lepší," zalichotila mu Centaine.
„Michaeli, jdi sehnat Sangana s rollsem. Chci si promluvit s touhle slečnou mezi čtyřma očima."
Nabídl Centaine rámě a vyšli za Michaelem ze zahrádky, skrze ochozy ke kamenným portálům kláštera. Teprve když stála vedle něj, uvědomila si Centaine, jak je veliký a že lehce kulhá, takže ozvěna jeho kroků na kamenném dláždění byla nerovnoměrná. Mluvil tiše, ale naléhavě, mírně se nad ní skláněl, aby zdůraznil každé slovo, které vyslovil.
„Michael je skvělý mladík - je hodný, pozorný, citlivý.
Ale nemá tu bezohlednost, kterou v tomhle světě člověk potřebuje, aby se dostal na vrchol hory." Sean se odmlčel a ona k němu pozorně vzhlédla.
„Myslím, že vy tu sílu máte. Jste ještě velmi mladá, ale já jsem přesvědčen, že zesílíte. Chci, abyste byla silná i za Michaela."
Centaine přikývla. Nenalézala slov k odpovědi.
„Buďte silná za mého syna," řekl Sean tiše a ona se zarazila.
„Za vašeho syna?" a uviděla starost v jeho očích, kterou rychle zamaskoval a opravil se.
„Promiňte, jeho otec je mé dvojče - někdy ho tak beru."
„Chápu," řekla, ale jaksi vycítila, že to nebylo přeřeknutí. Jednou se do toho pustím a nedám si pokoj, dokud nezjistím pravdu, pomyslela si a Sean opakoval: „Starejte se o něj dobře, Centaine, a já budu vaším přítelem až k bránám pekla."
„To vám slibuju." Stiskla mu paži a dorazili ke vchodu, kde čekal Sangane s rollsem.
„Au revoir, generál," řekla Centaine.
„Ano," přikývl Sean. „Na shledanou," a pomohl jí na zadní sedadlo rollse.
„Dám ti vědět, jakmile budeme znát přesné datum."
Michael potřásl strýci rukou.
„I kdybych se tam nedostal, buď šťastný, chlapče," řekl
Sean Courtney a díval se za rollsem, který se zvolna a s důstojným předením vzdaloval příjezdovou cestou. Potom netrpělivě pokrčil rameny, otočil se a odkráčel ambitem dlouhými, nepravidelnými kroky.
S kloboukem, klenoty a střevíci zabalenými zase v měkké kožené tašce, obutá v botách podšitých kožešinou a s leteckou přilbou na hlavě se Centaine krčila na okraji lesa. Když Michael se svou SE 5 přiroloval k místu, kde čekala, a stočil letadlo napříč k letištním budovám v dálce, vyrazila ze svého úkrytu, hodila mu tašku a vyškrábala se na křídlo. Tentokrát nezaváhala a vklouzla do kokpitu jako starý voják.
„Hlavu dolů," nařídil Michael a stočil letoun k odletu.
„Vzduch je čistý," řekl jí, jakmile vzlétli. Zase vystrčila hlavu, stejně dychtivá a vzrušená jako při prvním letu. Stoupali výš a ještě výš.
„Koukej, jak ty mraky vypadají, jako zasněžené pláně a samá duha od slunce."
Vrtěla se mu na klíně, ohlížela se přes ocas letadla a pak se jí v očích objevil šibalský výraz a zdálo se, že ztratila zájem o duhu.
„Micheli?" Znovu se mu pohnula v klíně, tentokrát naschvál.

„Micheli!“ To už nebyla otázka. Její pevný kulatý zadeček rafinovaně zakroužil, až se Michael zasvíjel.
„Promiň!“ Zoufale se snažil zbavit toho dotyku, ale nenechala ho uniknout a zkroutila horní polovinu trupu tak, aby ho mohla oběma pažemi obejmout a šeptat mu do ucha.
„Ne za bílého dne - ne v patnácti stech metrech!“ Její návrh ho šokoval.
„Proč ne, mon chérť!“ Dlouze ho políbila. „Nikdy se to nikdo nedozví,“ a Michael si uvědomil, že SE 5 sklonila křídlo a začala klesat v mělké spirále. Kvapně upravil kurs. Objala ho a začala se mu v klíně pohybovat v pomalém, rozkošnickém rytmu.
„Ty nechceš?“ zeptala se.
„Ale, ale.- to ještě nikdy nikdo nedělal, aspoň ne v SE 5.
Nevím, jestli je to možné.“ Hlas mu slábl a neletěl už tak bezvadně.
„Zjistíme to,“ řekla pevně. „Ty řiď letadlo a o víc se nestarej.“ Lehce se nadzdvihla a začala si vzadu vyhrnovat kožich a s ním i žlutou sukni.
„Centaine,“ řekl nejistě a pak za chvíli, „Centaine!“ důrazněji, a ještě o něco později: „Ach Bože můj, Centaine!“
„Je to možné!“ vykřikla triumfálně a skoro okamžitě si uvědomila pocity, o kterých nikdy netušila, že v ní dřímou. Připadalo jí, jako by ji něco vynášelo nahoru a ven, jako by opouštěla vlastní tělo a přitom za sebou vlekla i Michaelovu duši. Nejdřív ji vyděsila ta síla a zvláštnost a pak všechny ostatní pocity zmizely.
Cítila, jak se. kácí a víří, výš a výš, divoký vítr řval kolem ní a na všech stranách se vzdouvaly zduhovělé mraky a pak se slyšela křičet a strčila si všechny prsty do úst, aby ten křik umlčela, ale byl příliš silný, než aby se dal potlačit, a tak zaklonila hlavu a křičela a vzlykala a smála se a žasla, když překročila vrchol a zřítila se na druhé straně do víru, krouživě se snášela dolů, měkce jako sněhová vločka přistála zase ve vlastním těle, ucítila kolem sebe jeho paže, uslyšela ho, jak jí sténá a oddechuje do ucha, zkroutila se, divoce ho k sobě přitiskla a vykřikla:
„Miluju tě, Micheli, navěky tě budu milovat!“
Mac spěchal Michaelovi vstříc, jakmile vypnul motor a vylezl z kokpitu.
„Jste tu zrovna včas, pane. V kantýně je schůze pilotů.
Major se po vás ptal - dělejte honem, pane,“ a pak, když
Michael vyrazil po prkenném chodníčku ke kantýně, zavolal za ním: „Jak lítá, pane?“
„Jako pták, Mácu. Jen mi zas naložte zbraně.“
To je poprvé, co nedělá okolky kolem mašiny, pomyslel si Mac udiveně, pohlížeje za Michaelem.
Kantýna byla plná pilotů, všechna křesla byla zabrána a jeden nebo dva nováčci se opírali vzadu o zeď. Andrew seděl u baru, houpal nohama a cumlal svou jantarovou špičku na cigarety. Přestal mluvit, když se ve dveřích objevil Michael.
„Pánové, dostalo se nám pocty. Kapitán Michael Courtney se laskavě uvolil obdařit nás svou přítomností. Navzdory jiným povinnostem a důležitým jednáním byl tak laskav, že se rozhodl věnovat hodinu nebo dvě, aby nám pomohl vyřešit náš drobný rozpor s Kaiserem Wilhelmem
II. Myslím, že bychom mu měli projevit své uznání.“
Zaznělo hulákání, pískot a někdo se hlasitě uprdnul.
„Barbaři,“ řekl jim Michael povzneseně a padl do křesla, kvapně uprázdněného nějakým nováčkem.
„Sedí se ti pohodlně?“ zeptal se Andrew starostlivě.
„Nevadilo by ti, kdybych pokračoval? Výborně! Jak jsem tedy říkal, eskadra obdržela naléhavou depeši, přivezl ji motocyklista ani ne před půl hodinou, rovnou ze štábu divize.“
Zvedl ji a zamával jí v napřažené paži, druhou rukou si stiskl nozdry, takže pokračoval nosovým hlasem.
„Kvalitu literárního stylu cítíte až z míst, na kterých sedíte - „
Ozvalo se několik zdvořilých uchechtnutí, ale oči všech se do něj nervózně zavrtávaly a tu a tam se někdo nervózně pohnul, zašoupal nohama, jeden starý mazák zapraskal klouby, jiný si oždiboval nehet na palci, Michael si podvědomě foukl na špičky prstů - protože všichni věděli, že ten cár hrubého žlutého papíru, kterým jim Andrew mává. před nosem, je možná jejich rozsudkem smrti.
Andrew ho podržel před sebou na délku paže a přečetl z něj:
Štáb divize, Arras.
Velícímu důstojníkovi 21. eskadry RFC. Poblíž Mort
Homme.
Počínaje“24.00 hod. 4. dubna 1917 zabráníte za každou cenu veškerému vzdušnému pozorování vašeho sektoru až do zrušení rozkazu.
„To je všechno, pánové. Čtyři řádky, prkotina, ale dovolte mi ještě jednou zdůraznit větné spojení za každou cenu, aniž bych to dále rozváděl.“
Odmlčel se, zvolna se rozhlédl po kantýně a zaznamenal pohledem každou napjatou a strhanou tvář.
Bože můj, jak zestárli, pomyslel si kdovíproč. Hank vypadá na padesát a Michael - pohlédl do zrcadla nad krbovou římsou, a když tam uviděl svůj odraz, nervózně si přejel prsty po čele, kde mu za posledních pár týdnů pískové vlasy ustoupily do dvou hlubokých koutů, zanechávajíce po sobě růžovou pokožku jako pláž za hlubokého odlivu. Pak rozpačitě ruku spustil a pokračoval.
„Od 5.00 hodin zítra ráno budou všichni piloti létat čtyřikrát denně až do odvolání,“ oznámil. „Budou obvyklé hlídky za svítání a za soumraku, ale od nynějška budou v síle plné eskadry.“ Rozhlédl se, má-li někdo otázku, ale neměl. „Potom poletí každý letoun ještě dvakrát - hodina ve vzduchu, dvě hodiny na zemi - aneb, jak říkají naši přátelé z královského námořnictva, nehneme se ze strážního koše. Tak si zajistíme soustavný přehled nad prostorem vymezeným naší eskadře.“
Všichni se zase zavrtěli a hlavy se jim otočily po Michaelovi, protože byl jako nejstarší jejich přirozeným mluvčím.

Michael si foukl na prsty a okamžik je upřeně pozoroval.
„Jsou nějaké dotazy?“
Hank si odkašlal.
„Ano?“ otočil se k němu Andrew vyčkávavě, ale Hank zapadl zpátky do křesla.
„Jen aby bylo jasno,“ promluvil konečně Michael.
„Budeme všichni létat dvě hodiny na ranní hlídce, dvě hodiny na večerní, to jsou čtyři hodiny - a pak ještě čtyři hodiny během dne? Počítám to správně, dělá to osm hodin denně v útoku?“
„Kapitán Courtney má jedničku,“ přikývl Andrew.
„Mojí odborové organizaci se to líbit nebude,“ a zasmáli se, nervózní hýkavý sbor, který rychle umlkl. Osm hodin bylo moc, bylo to příliš, nikdo nemůže udržet bdělost a rychlé reakce, nezbytné k přežití tak dlouhého leteckého útoku, ani jeden jediný den. Žádalo se po nich, aby to vydrželi den za dnem bez příslibu odpočinku.
„Ještě nějaké dotazy?“
„Servis a údržba letadel?“
„Mac mi slíbil, že to dokáže,“ odpověděl Andrew Hankovi. „Ještě něco? Ne? Tak dobře, pánové, účet je otevřený.“
Pouť k baru, kde bylo možno využít Andrewovy nabítky, však byla spořádaná a nikdo o nových rozkazech nediskutoval. Pili tiše, ale odhodlaně, vyhýbajíce se jeden druhému očima. O čem se tady dalo diskutovat?
Hrabě de Thiry s vyhlídkou na čtyřicet tisíc hektarů úrodné půdy před očima dal k sňatku halasný souhlas a potřásl Michaelovi rukou, jako by kroutil krkem pštrosovi.
Anna přivinula Centaine k hrudi. „Děťátko moje!“ zakvílela. Tučné slzy se jí zvolna přehouply přes rýhy kolem očí a skanuly po tváři. „Tak ty Annu opustíš.“
„Nebuď husa, Anno, ještě tě budu potřebovat. Můžeš se mnou jet do Afriky,“ a Anna se rozvzlykala nahlas.
„Afrika!“ a pak ještě bolestněji, „co to bude za svatbu?
Není koho pozvat, šéfkuchař Raoul je v zákopech a bojuje s bosi - ach, děťátko moje, to bude skandální svatba!“
„Přijde kněz a generál, Michaelův strýc, slíbil - a piloti z eskadry. Bude to báječná svatba,“ odporovala jí Centaine.
„Žádny sbor,“ vzlykala Anna. „Bez oslav, bez svatebních šatů, bez líbánek.“
„Papá bude zpívat, má báječný hlas, a my dvě upečeme dort a zabijeme jedno sele. Můžeme přešít maminčiny šaty a my s Michaelem budeme mít líbánky tady, přesně jako papá a maminka.“
„Ach děťátko moje!“ Jak jednou začala Anna slzet, nebylo snadné ji utišit.
„Kdy to bude?“ Hrabě ještě nepustil Michaelovu ruku.
„Řekněte datum.“
„V sobotu - v osm večer.“
„Tak brzo!“ kvílela Anna. „Proč tak brzo?“
Hrabě se plácl do stehen, jak ho oslovila inspirace
„Otevřeme láhev toho nejlepšího šampaňského - a snad i láhev napoleona! Centaine, má maličká, kde jsou klíče?“
A tentokrát mu neodepřela.
Ve svém hnízdě z přikrývek a slámy si leželi v náručí a Michael se jí zdrženlivými větami snažil vysvětlit nové rozkazy eskadry. Nedokázala plně pochopit jejich strašlivé poslání. Chápala jenom to, že ho čeká očistec, a držela ho v náručí vší silou.
„Ale budeš tu v náš svatební den? Ať se stane cokoliv, přijdeš ke mně v náš svatební den?“
„Ano, Centaine, budu tady.“
„Odpřisáhni mi to, Micheli.“
„Přísahám.“
„Ne! Ne! Tu nejstrašnější přísahu, kterou si dokážeš vymyslet!“
„Přísahám při svém životě a při své lásce k tobě.“
„Ach Micheli,“ vzdychla a přitiskla se k němu, konečně spokojena. „Budu se každý den za svítání a při soumraku dívat, jak letíš - a každou noc se tady sejdeme.“
Milovali se v zoufalém šílenství krve, jako by se snažili jeden druhého pohltit, a z té zuřivosti zbylo vyčerpání, takže si usnuli v náručí, až se Centaine probudila, a už bylo pozdě. Z lesa se ozývalo volání ptáků a do stodoly pronikalo první světlo.
„Micheli! Micheli! Je skoro půl páté.“ Ve světle lucerny se podívala na zlaté hodiny, přišpendlené ke kabátku.
„Ach Bože můj,“ Michael si začal navlékat oblečení, ještě omráčený spánkem, „propasu ranní hlídku - „
„Ne. Ne, když půjdeš rovnou.“
„Nemůžu tě nechat samotnou.“
„Nehádej se! Jdi, Micheli! Jdi rychle.“
Centaine celou cestu utíkala, klopýtala a klouzala v blátě úvozu, ale odhodlána být na kopci při odletu eskadry, aby jí zamávala na rozloučenou.
U stájí se zastavila, prudce oddechovala a držela se za hruď ve snaze ovládnout dech. V zámku byla tma, ležel v úsvitu jako spící šelma, a ona pocítila nával úlevy.
Zvolna přešla dvůr, dávala si načas, aby chytila dech, a u dveří se pečlivě zaposlouchala, než vklouzla do kuchyně. Shodila zablácené boty a postavila je na polici za sporákem, pak vyšplhala po schodech, držíc se těsně u zdi, aby jí pod bosýma nohama nezaskřípala prkna.
S dalším závanem úlevy otevřela dveře své komůrky, vklouzla dovnitř a zavřela za sebou. Obrátila se k posteli a pak ztuhla úžasem, když zaplálo světlo zápalky, dotklo se knotu lucerny a místnost rozkvetla žlutým světlem.
Anna, která právě rozsvítila lucernu, seděla na její posteli se šálem kolem ramen a s krajkovým nočním čepečkem na

hlavě. Zarudlý obličej měla jako z kamene a odmítavý.
„Anno!“ zašeptala Centaine. „Vysvětlím ti - neřeklas to papá?“
Pak zaskřípěla židle u okna a ona se obrátila a zjistila, že v ní sedí její otec a zírá na ni jediným rozhněvaným okem. Ještě nikdy neviděla na jeho tváři takový výraz.
Anna promluvila první. „Moje děťátko se v noci vykrádá ven, aby se mohlo kurvit s vojákama.“
„To není voják,“ zaprotestovala Centaine. „Je letec.“
„Pelešení,“ řekl hrabě. „Dcera z domu de Thiry se chová jako běhna.“
„Papá, budu Michelovou ženou. Je to, jako bychom už byly manželé.“
„Ne, až do soboty večer nejste.“ Hrabě vstal. Pod jediným okem měl temnou šmouhu nevyspalosti a hustá hříva vlasů se mu na jedné straně ježila.
„Až do soboty,“ pozvedl hněvivě hlas, „budeš zavřena v téhle místnosti, dítě. Vyjdeš odtud až hodinu před začátkem obřadu.“
„Ale papá, já musím na kopec -“
„Anno, vezmi klíč. Dohlédneš na ni. Nesmí vyjít z domu.“
Centaine stanula uprostřed místnosti, rozhlížela se, jako by hledala cestu, kudy uniknout, Anna však vstala a vzala ji za zápěstí silnou mozolnatou rukou a Centaine poklesla ramena, jak ji vedla do postele.
Piloti z eskadry byli roztroušeni mezi stromy na okraji sadu do temných skupinek po třech nebo po čtyřech, tiše mluvili a kouřili poslední cigarety před odletem, když Michael přiklopýtal po prkenném chodníku, ještě si zapínal kabát a navlékal rukavice. Propásl předletovou poradu.
Andrew mu kývl na pozdrav, když dorazil, nezmínil se o Michaelovu pozdním příchodu ani o příkladu novým pilotům a Michael se neomlouval. Oba si byli bolestně vědomi toho porušení služební povinnosti a Andrew odšrouboval uzávěr své stříbrné láhve a napil se, aniž by
Michaelovi nabídl. Bylo to úmyslné opomenutí.
„Odlet za pět minut,“ Andrew zkoumal oblohu,
„a vypadá to na pěkný den k umírání.“ Byl to jeho termín pro dobré letové počasí, dneska to ale Michaelovi zaznělo nepříjemně.
„V sobotu se žením,“ řekl, jako by ty myšlenky souvisely, a Andrew se zarazil s lahví v půli cesty ke rtům a zadíval se na něj.
„Ta malá Francouzka ze zámku?“ zeptal se a Michael přikývl.
„Centaine - Centaine de Thiry.“
„Ty potvoro mazaná!“ Andrew se začal šklebit, zapomněl na svou nespokojenost. „Tak o tohle ti šlo. Inu, máš mé požehnání, hochu.“
Udělal blahovolné gesto lahví. „Piju na váš dlouhý společný život plný radosti.“
Předal láhev Michaelovi, ten se ale zarazil, než se napil.
„Byl bych poctěn, kdybys mi šel za svědka.“
„Neboj se, hochu, poletím ti na křídle, až půjdeš do akce, na to můžeš vzít jed.“ Dloubl Michaela do ramene, šťastně se na sebe zazubili a potom bok po boku odpochodovali k zelenému a žlutému stroji, které stály vedle sebe v čele seřazené eskadry.
Jeden za druhým motory Wolseley Viper zapraskaly, zavrčely a modrý výfukový plyn zamlžil stromy v sadu.
Pak už letadla SE 5 drncala a poskakovala po nerovné zemi k hromadnému odletu.
Dnes, protože letěla celá eskadra, nepoletí Michael vedle Andrewa, ale jako velitel letky B. Měl ve své letce ještě pět dalších letadel a dva z jeho pilotů byli nováčci, kteří budou potřebovat ochranu a pastýřskou péči. Hank Johnson vedl letku C. Zamával na Michaela, když ho míjel, a pak se vměstnal se svým strojem do mezery za ním.
Jakmile byli ve vzduchu, dal Michael své letce signál, aby se zformovala do úzkého V a následovala Andrewa mírným levotočivým obloukem, který je nesl směrem k pahorku za zámkem.
Zvedl si brýle na čelo a sešoupl šálu z nosu a úst, aby mu
Centaine viděla do tváře. Řídil letadlo jednou rukou, připraven dát jí tajné znamení stran schůzky, až ji bude míjet.
Tady je ten kopeček - začal se už usmívat v očekávání, pak ho úsměv opustil.
Nuagea, bílého hřebce, nebylo vidět. Vyklonil se daleko z kokpitu a totéž udělal Andrew před ním, kroutil hlavou dokola, hledal dívku a bílého koně.
Přehnali se přes pahorek a ona tam nebyla. Vršek byl prázdný. Michael se ohlédl přes rameno ještě po přeletu, aby se ještě jednou ujistil. Cítil v břiše tupou tíži, chlad a těžký kámen neblahé předtuchy. Nebyla tam, jejich talisman je opustil.
Zvedl si šálu přes ústa a zakryl si oči brýlemi a všechny tři letky stoupaly vzhůru, šplhaly k životadárným výšinám s úmyslem přeletět útesy ve čtyřech tisících metrech, než vykonají obvyklou hlídku.
V myšlenkách se stále vracel k Centaine. Proč tam nebyla? Stalo se něco?
Přišlo mu zatěžko soustředit se na oblohu kolem sebe.
„Připravila nás o štěstí. Ví, co to pro nás znamená, a nechala nás být.“
Zavrtěl hlavou. „Nesmíš na to myslet - koukej na oblohu! Nemysli na nic než na oblohu a na nepřítele.“
Světla přibývalo, vzduch byl jasný a ledově studený.
Země pod nimi byla záplatována geometrickým vzorkem polí, ozdobeným vesničkami a městy severní Francie, přímo před sebou však měl hnojovitě hnědý pruh rozervané a rozbité země, vyznačující frontové linie, a nad ní roztroušené hromádky ranních oblaků, z jedné strany tmavých jako modřiny a zářivě zlatých na té straně, které se dotýkalo vycházející slunce.

Na západě ležela široká náruč řeky Sommy, kde se krčila válečná bestie připravena ke skoku, a na východě slunce probodalo oblohu obrovskými plamennými kopími ohně, takže když Michael odvrátil pohled, měl vidění zatmělé vzpomínkou na tu záři.
„Nikdy se nedívej do slunce," připomněl si přísně. Kvůli svému zklamání dělá chyby jako nováček.
Přeletěli útesy, shlédli dolů na vzorce nepřátelských zákopů, plazících se jako červi na zelených paloucích.
„Neupírej pohled!" varoval Michael znovu sám sebe.
„Nikdy se nesmíš na nic upřeně zadívat." Opakoval si rychle pravidlo starých válečných pilotů: „Stále přejížděj oblohu rychlým letmým pohledem, dopředu dozadu, dolů a nahoru."
Jakkoliv se snažil tomu ubránit, myšlenka na Centaine a její nepřítomnost na pahorku se mu vtírala zas a znovu zpátky do mozku, takže si náhle uvědomil, že už pět nebo šest vteřin zírá na mrak podobný velrybě. Zase!
„Bože, člověče, seber se!" zavrčel nahlas.
Andrew ve vedoucí letce dal signál a Michael stočil letadlo, aby viděl, co mu ukazuje:
Byla to letka tří strojů, šest kilometrů jihozápadně od jejích postavení, šest set metrů pod nimi.
„Přátelé." Poznal v nich dvousedadlové De Havillandy.
Proč-je neviděl první? Měl nejlepší oči u eskadry.
„Soustřeď se." Přelétl pohledem okraj lesa jižně od
Douai, města obsazeného Němci východně od Lens, a zahlédl podél stromů u lesa čerstvě vykopané okopy pro děla.
„Asi šest nových baterií," usoudil a poznamenal si to, aniž by se přestal rozhlížet.
Dorazili k západní hranici vymezeného hlídkovacího prostoru a jedna letka po druhé se otočila. Zamířily zpátky podél linie, jenže slunce jim teď svítilo přímo do očí a linii špinavě šedomodrých mraků měli po levici.
„Přijde studená fronta," pomyslel si Michael a pak náhle znovu myslel na Centaine, jako by mu vklouzla do mozku zadními dvířky.
„Proč tam nebyla? Možná je nemocná. Venku v noci, v dešti a zimě - pneumonie je zabiják." Ta myšlenka jím otřásla. Představil si, že by ji měl ztratit, že by se zadusila....
Před nosem stroje mu obloukem proletěl plamen z červené signální pistole a on se provinile zarazil. Andrew vypálil signál „Nepřítel na obzoru", zatímco on snil.
Michael horečně hledal. „Á!" ulevilo se mu. „Tamhle je to!" Dole a nalevo. ,
Byl to německý dvousedadlový letoun, osamělý pátrač artilerie, hned na východ od útesů, mířil dolů k Arrasu, pomalý a zastaralý typ, snadná kořist pro hbité a smrtonosné SE 5. Andrew vystřelil další signál, ohlédl se na Michaela, zelená šála se třepetala a na rtech měl úsměv „čert-tovem".
„Útočím! Kryj mě shora."
Michael i Hank potvrdili signalizaci rukama a zůstali ve výši, zatímco Andrew odbočil mělkým, klouzavým klesáním. Ostatních pět strojů z jeho letky zamířilo v útočné linii za ním.
„To je ale skvělý pohled!" Michael je sledoval. Celí žhaví do lovu, ti divocí vládci oblohy, kavalerie nebes v plném letu, hbitě se řítící na svou pomalou a nemotornou kořist.
Michael zavedl zbytek eskadry do série pomalých, mělkých esovitých obrátek, držel je v takové pozici, aby mohli krýt útok, a vykláněl se z kokpitu čekaje, až uvidí padat sestřelené letadlo, když náhle pocítil klouzavou nejistotu, zase tu chladnou tíži předtuchy v útrobách, instinktivní pocit nevyhnutelné katastrofy, a přelétl pohledem oblohu nad sebou a kolem sebe.
Byla čistá a mírumilovně prázdná, potom zalétl pohledem k oslepující záři slunce a zvedl ruku, aby si zaclonil oči, a jen jedním okem zažmoural mezi prsty - a tam byli.
Vyvřeli z mraků jako hejno vesele třpytivého jedovatého hmyzu. Byl to klasický útok. Poslali nízko letící a pomalou návnadu, aby přilákala nepřítele, a potom vyrazí ze slunce a z mraků hbití a smrtonosní zabijáci.
„Ach sladká Matko Boží," vydechl Michael a vytrhl z pouzdra vedle sedadla signalizační pistoli.
Kolik? To zlověstné hejno se nedalo spočítat. Šedesát, možná víc - plné tři jagdstaffely Albatrosů DUI v duhových barvách se vrhly jako hbití sokoli za Andrewovou titěrnou letkou SE 5.
Michael vypálil červenou světlici, aby varoval své piloty a pak se stočil do vývrtky ve snaze narušit nepřátelskou eskadru dřív, než dožene Andrewa. Hbitě odhadl trojúhelník rychlostí a vzdáleností a uvědomil si, že to nestihnou, čtyři nebo pět vteřin jim bude scházet k záchraně Andrewovy letky.
Ty čtyři nebo pět vteřin, které vyplýtval sněním a neplodným pozorováním útoku na německé vnadidlo, ty klíčové vteřiny, v nichž zanedbal svou povinnost, na něm ležely jako plotny olova, když tiskl plynovou páku SE 5 až na doraz.
Motor řňukal tím zvláštním kvílivým protestem přetaženého stroje, vířící vrtule se roztáčela stále rychleji, cítil, jak se křídla chvějí a ohýbají námahou způsobenou rychlostí a přetížením toho sebevražedného klesání.
„Andrew!" křičel. „Ohlídni se, člověče!" a jeho hlas se ztrácel v hukotu větru a řevu přetíženého motoru.
Veškerá Andrewova pozornost byla soustředěna na kořist, protože německý pilot je uviděl a také klesal k zemi, táhl letku SE 5 za sebou a měnil lovce v nic netušící oběti.
Shluk německého jagdstaffelu dál útočil směrem dolů, ačkoliv si museli být plně vědomi Michaelovy zoufalé snahy odříznout je. Stejně dobře jako Michael věděli, že je to snaha marná, že vyrazil příliš pozdě. Albatrosy stihnou zaútočit na Andrewovu letku, a protože využijí jejího naprostého překvapení, zničí většinu SE 5 jediným úderem, než se obrátí zpět, aby čelily Michaelovu mstivému protiútoku.
Michaelovi stoupla hladina adrenalinu v krvi jako Čistě zářivý plamen v lihové lampě. Čas jako by v těch věčných mikrosekundách útoku zpomalil, takže pozvolna plul směrem dolů a horda nepřátelských letounů se zdála viset na svých mnohobarevných křídlech, jako by to byly drahokamy zasazené v nebesích.
Barvy a vzory albatrosů byly fantastické, dominovala šarlatová a černá, ale některé byly kostkované jako harlekýni a

jiné měly na křídlech a na trupu namalované siluety netopýřích křídel nebo ptáků.
Konečně uviděl tváře německých letců, obracející se
Směrem k němu a pak zpátky k původnímu cíli.
„Andrew! Andrew!“ lamentoval Michael v agónii, jak bylo vteřinu od vteřiny jasnější, jaké má zpoždění na to, aby zabránil úspěšnému útoku nepřátel.
Prsty ztuhlými chladem, a děsem nabil Michael znovu signalizační pistoli a vypálil další světlici podél nosu svého letadla ve snaze upoutat Andrewovu pozornost, ale červená koule plamenů padala kamsi k zemi, hvízdala a točila se a nechávala za sebou dojemnou kouřovou stopu, zatímco třičvrtě kilometru před ním se Andrew dostal na stejnou výšku jako nešťastný německý pátrač a Michael uslyšel tata-ta jeho vickerse, když zaútočil odzadu.
V tomtéž okamžiku se nad Andrewovou letkou zlomila vlna albatrosů.
Michael viděl hned v prvních vteřinách dvě smrtelně zasažené SE 5, jak vířivě padají, jak se z nich kouří a odpadávají kusy trupu. Zbytek se divoce rozprchl, za každým letounem se hnaly dva nebo tři albatrosy, skoro bojovaly o příležitost dostat se do příhodné pozice k zabíjení.
Jen Andrew přežil. Jeho reakce na první zarachocení kulometu Spandau byla okamžitá. Strhl velký zelený stroj do plochého obratu, který s Michaelem tolikrát nacvičovali. Vrhl se nazpátek, rovnou do středu houfu, přinutil albatrosy divoce se rozprchnout před jeho střemhlavým útokem, zuřivě na ně pálil zepředu, vynořoval se za nimi zdánlivě nezranitelný.
„Výborně!“ zaradoval se Michael nahlas a pak uviděl zbytek Andrewovy letky, sestřelený z oblohy, hořící a zmítající se v pádu, a pocit provinilosti se změnil v hněv.
Německé stroje poté, co provedly to rychlé ničení, stočily se teď čelem proti Michaelově a Hankově letce. Srazily se a veškerá letadla se rozptýlila v přemílající se mračno, které vypadalo jako prach a smetí ve větrné smršti.

Kapitola 5.

Michael vyrazil za bytelným černým albatrosem se šarlatovými křídly, na kterých vyvstávaly černé maltézské kříže jako náhrobky. Když mu křížil cestu, využil spojení své a jeho dráhy a rychlosti a vypálil do chladiče mezi šarlatovými křídly nad hlavou německého pilota ve snaze uvařit ho zaživa ve vroucí chladící kapalině.
Uviděl, že jeho projektily zasáhly přesně tam, kam mířil, a současně si všiml malé změny v konstrukci křídel albatrosu. Němci albatrosy změnili. Nechali si ukázat smrtící omyl konstruktérů a chladič přemístili. Němec uklouzl Michaelovi z palebného pole a Michael zvedl nos svého stroje do výše.
Jeden albatros si vybral jednoho z Michaelových nováčků a přilepil se mu na ocas jako upír, o vlásek vzdálen od kritického bodu. „Michael vyrazil pod břichem albatrosu a natáhl se, aby otočil lewisku na Fosterově podstavci vzhůru, zamířil nahoru, tak zblízka, až se muška lewisky málem dotýkala jasně růžového břicha albatrosu.
Vypálil do Němcových útrob celý zásobník munice, zlehka kolíbal křídly, aby rozptýlil palbu ze strany na stranu, a albatros se zvedl na ocase jako harpunovaný žralok a pak přepadl přes křídlo a padal ve smrtelné křeči.
Nováček Michaelovi zamával na znamení díků - skoro se dotýkali špičkami křídel - a Michael panovačně zasignalizoval „Návrat na základnu!“ a pak mu ukázal zaťatou pěst. „Rozkazuji!“
„Vypadni odsud, ty zatracený pitomče!“ zařval zbytečně, ale jeho stažená tvář zdůraznila signál daný rukou a nováček se otočil a odletěl.
K Michaelovi se přiblížil další albatros. Prudce zakroužil, šplhal vzhůru a točil se, střílel na letící cíle, kroužil kroužil jak o život, a nejen jako. Byli v přesile šest nebo sedm ku jedné, nepřátelé byli samí veteráni, to bylo vidět na tom, jak létali, rychle a útočně a nebojácně. Zůstat a bojovat byla pošetilost. Michaelovi se podařilo znovu nabít signální pistoli a vypálil zelenou světlici na znamení ústupu. Za těchto okolností to byl rozkaz eskadře všeho nechat a pospíchat co nejrychleji domů.
V prudkém zakroužení vypálil na růžovo-modrého albatrosa a uviděl, že jeho kulky prorazily kryt motoru o pár centimetrů níž, než byla Němcova palivová nádrž.
„Kruci! Krucinálfagot!“ zaklel, a pak se on i albatros otočili každý jiným směrem a Michael měl volnou cestu k domovu.
Uviděl své zbývající piloty mizet v dálce, sklonil nos svého žlutého stroje a vydal se za nimi. Mířil k útesům a k Mort Homme.
Už jen jednou otočil hlavu, aby se ujistil, že vzduch za ním je čistý - a v tu chvíli uviděl Andrewa.
Andrew byl asi tisíc metrů vzdálen od Michaela, ve stejné výši. Byl oddělen od epicentra potyčky, zaměstnán třemi útočícími albatrosy, s nimiž bojoval bez pomoci, ale podařilo se mu uklouznout jim a teď prchal k domovu jako zbytek britské eskadry.
Potom se Michael podíval nad Andrewa a uvědomil si, že ne všechny německé albatrosy sestoupily dolů s první útočnou vlnou. Šest jich zůstalo tam nahoře pod mraky, vedl je jediný albatros, natřený čistě šarlatovou barvou od nosu až po ocas, od špičky jednoho po špičku druhého křídla. Čekali, až skončí potyčka, čekali na uprchlíky. To byly čelisti druhé pasti - a Michael věděl, kdo pilotuje ten červený albatros. Ten muž byl živoucí legendou na obou stranách fronty, protože už zabil víc než třicet spojeneckých letců. Byl to muž, kterému se říkalo Rudý Baron z Německa.
Spojenci legendě čelili, snažili se smazat představu neporazitelného barona Manfreda voň Richthofena, kterou o sobě sám vytvářel - nazývali ho zbabělcem a hyenou, která si zvyšovala skóre zabitých tím, že- se vyhýbala boji za rovných podmínek, snažila se odtrhnout od letky nováčky, opozdilce a poškozené letouny, na které pak zaútočila.
Možná to byla i pravda, protože byl tady, otálel nad bitevním polem jako šarlatový sup, a tamhle pod ním Andrew, izolovaný a bezmocný, s nejbližším spojencem, Michaelem, vzdáleným tisíc metrů - a Andrew si zřejmě tuto novou hrozbu neuvědomoval. Šarlatový stroj se spustil shora, žraločí nos mířil přímo na Andrewa. Pět dalších vybraných

německých pilotních bojových veteránů ho následovalo dolů.
Michael bez přemýšlení začal obrátku, která by ho zanesla na pomoc Andrewovi, a pak jeho ruce a nohy, jednající bez vědomého ovládání, obratu zabránily a dál hnaly žlutou SE 5 v mělkém klesání do bezpečí britských linií.
' Michael se ohlížel přes rameno a vířící letadla mu skládala obraz Centaininy milované tváře, těch velkých tmavých očí ztemnělých slzami, a slyšel její šepot silnější než střelba a řev motorů: „Přísahej mi, že přijdeš, Micheli!“
S Centaininými slovy znějícími mu ještě stále v uších uviděl Michael, jak se německý útok převalil přes Andrewovo osamělé letadlo a Andrew opět jako zázrakem tu první smrtonosnou vlnu přežil a zamířil jim bojovně vstříc.
Michael se snažil přinutit sám sebe, aby žlutou SE 5 otočil, ale ruce ho neposlouchaly a nohy na pedálech kormidla měl jako paralyzované. Díval se, jak němečtí piloti ženou osamělý zelený letoun, jako když smečka ovčáckých psů obklíčí zbloudilou bahnici, nelítostně si nadháněli Andrewa jeden druhému do rány.
Viděl, jak s nimi Andrew bojuje s nádhernou odvahou a leteckou obratností, odvrací zas a znovu jejich útoky a čelí jim střemhlav, jak nutí každého protivníka uhnout, ale vždycky tu zas byl někdo další, kdo na něj naletěl ze strany a pálil po něm ze špandavy. :
Potom Michael uviděl, že Andrewovy zbraně umlkly.
Zásobník lewisky byl prázdný a on věděl, jak zdlouhavý proces je jeho znovunabíjení. Kulomet Vickers na krytu motoru se jasně přehřál a zasekl. Andrew stál v kokpitu, bušil oběma pěstmi do závěru zbraně, snažil se jej uvolnit a voň Richthofenův červený albatros se spustil do kritického bodu za Andrewem.
„Ach Bože, ne!“ slyšel se Michael kňourat, a pořád ještě utíkal do bezpečí, zdrcen stejně vlastní zbabělostí jako Andrewovou zkázou.
Pak se stal další zázrak, protože červený albatros, aniž by jedinkrát vypálil, lehce odbočil a na okamžik letěl na stejné úrovni jako zelená SE 5.
Voň Richthofen si musel všimnout, že je Andrew odzbrojen, a odmítl zabít bezmocného muže. Když míjel jen pár metrů od kokpitu, ve kterém se Andrew pachtil se zablokovaným vickersem, pozvedl jednu ruku k lakonickému zasalutování - pocta odvážnému nepříteli - a pak se odvrátil a vyrazil za zbytkem prchajících britských SE 5.
„Děkuju ti, Bože,“ zachroptěl Michael.
Voň Richthofenova letka ho obloukem sledovala. Ne, všichni ho nesledovali. Jeden jediný albatros se od Andrewa neodloučil. Byl to nebesky modrý stroj s horním křídlem černobíle kostkovaným jako šachovnice. Klesl na kritický bod za Andrewem, který voň Richthofen vyklidil, a Michael uslyšel rachotivý zvuk špandavy.
Kolem Andrewovy hlavy a ramen vyrazil plamenný květ, když mu vybuchla palivová nádrž. Oheň, nejnebezpečnější hrozba pilota, ho zahalil a Michael viděl, jak se
Andrew zvedá z plamenů jako zčernalý a pokroucený hmyz a vrhá se přes okraj kokpitu, jak volí raději rychlou smrt pádem než plameny.
Zelená šála kolem Andrewova hrdla hořela, takže měl kolem sebe girlandu plamene, až se rychlost pádu zvýšila natolik, že vítr plameny sfoukl. Jeho tělo se obracelo s rukama a nohama roztaženýma do kříže a rychle zmizelo. Michael je ztratil z dohledu dřív, než dopadlo na zem, vzdálenou tři tisíce metrů.
Ve jménu všeho, co je nám svaté, copak nám nikdo nemohl dát vědět, že se voň Richthofen vrátil do našeho sektoru?“ řval Michael na adjutanta eskadry. „Copak v téhle armádě není, hergot himl, žádná výzvědná služba?
Ty kancelářské krysy na divizi jsou odpovědné za vraždu
Andrewa a šesti dalších mužů, které jsme dneska ztratili!“
„To je vážně nespravedlivé, starouši,“ zamumlal adjutant a bafal z dýmky. „Víš, jak tenhle voň Richthofen pracuje. Tuhle píchni, támhle bodni a uleť, však víš.“
Voň Richthofen si vypracoval svou strategii: naložil své letadlo na otevřený nákladňák a jezdil od jedné jednotky jagdstaffelu k druhé, po celé délce fronty. Objevoval se náhle, spolu se svými šedesáti útočnými piloty, pokaždé tam, kde byl nejméně očekáván, masakroval nepřipravené spojenecké letce pár dní nebo týden a pak se zase přestěhoval.
„Volal jsem na divizi hned, jak první z našich letadel přistálo, a oni sami zrovna dostali zprávu od výzvědné služby. Myslí si, že voň Richthofen se s tím svým cirkusem dočasně utábořil na starém nouzovém letišti jižně od Douai -“
„To nám teď hrozně pomůže, když je Andrew mrtvý.“
Když to Michael řekl, konečně na něj dolehla ta nesmírnost a začaly se mu třást ruce. Cítil, jak mu na líci pocukává nerv. Musel se odvrátit k okénku domku, který adjutant používal jako kancelář eskadry. Adjutant za ním nepromluvil, dával Michaelovi čas, aby se sebral.
„Staré nouzové letiště v Douai - „ Michael strčil ruce do kapes, aby je udržel v klidu, a násilím odpoutal myšlenky od vzpomínek na Andrewa k úvahám o technických aspektech věci, „ - ty nové okopy pro děla, která museli přestěhovat, aby střežila voň Richthofenův jagdstaffel.“
„Michaeli, velíš eskadře - aspoň dočasně, dokud to divize nepotvrdí nebo neustanoví jiného velitele.“
Michael se otočil nazpátek, ruce stále v kapsách, a přikývl, ještě nevěřil svému hlasu.
„Budeš muset udělat nový rozpis služeb,“ naléhal laskavě adjutant a Michael zlehka potřásl hlavou, jako by si ji chtěl pročistit.
„Nemůžeme posílat eskadru jinak než v plné síle,“ řekl,
„dokud tady bude ten cirkus. Což znamená, že nemůžeme zajistit kompletní krytí vymezeného sektoru po celý den.“
Adjutant přikývl na souhlas. Bylo jasné, že vyslat jednotlivé letky by byla sebevražda.
„Jakou máme operační sílu?“ otázal se Michael.
„Momentálně osm - čtyři stroje jsou zle rozstřílené.
Když to takhle půjde dál, mám obavu, že duben nebude stát za nic.“
„Dobrá,“ kývl Michael. „Překopeme starý rozpis. Dneska už můžeme letět jen dvě hlídky. Všech osm letadel.

V poledne a za soumraku. Pokud to jen půjde, ať do toho nejdou nováčci.“
Adjutant si dělal poznámky. Jak se Michael soustředil na své nové povinnosti, přestaly se mu ruce třást a mrtvolně šedý odstín v obličeji vymizel. „Zatelefonuj na divizi a upozorni je, že nebudeme schopni důkladně pokrýt sektor. Zeptej se jich, kdy můžeme čekat posily. Pověz jim, že přestěhovali přibližně šest nových baterií. a „ Michael přečetl souřadnice ze svých poznámek, „ - a taky jim řekni, že jsem si všiml konstrukčních úprav na albatrosech z cirkusu.“
Vysvětlil přemístění chladiče. „Pověz jim, že podle mého odhadu mají bosové ve voň Richthofenově jagdstaffelu těch nových albatrosů asi šedesát. Až to všechno uděláš, zavolej mě a vypracujeme nový rozpis, ale upozorni kluky, že v poledne bude schůze eskadry. Teď se potřebuju oholit a vykoupat.“
Bylo milosrdné, že po zbytek dne neměl Michael čas dumat nad Andrewovou smrtí. Letěl s oběma hlídkami zdecimované eskadry, a ačkoliv jim všem rozechvívalo nervy vědomí, že mají v sektoru německý cirkus, byly hlídky naprosto klidné. Neuviděli ani jediný nepřátelský stroj.
Když naposled přistáli za soumraku, odnesl Michael láhev rumu Mácovi a jeho mechanikům, kteří pracovali při světle lucerny na poškozených SE 5, a strávil s nimi hodinu. Povzbuzoval je, protože se všech zmocnila úzkost a deprese z dnešních ztrát - zvláště ze smrti Andrewa, kterého všichni obdivovali a zbožňovali jako hrdinu.
„Byl dobrej.“ Mac, ruce černé od kolomazi až po lokte, vzhlédl od motoru, na kterém pracoval, a přijal kalíšek rumu, který mu Michael podával. „Byl vážně dobrej, to zas major byl.“ Řekl to za všechny. „Takovej se často nenajde, to teda ne.“
Michael se vlekl zpátky sadem. Když vzhlédl mezi stromy k obloze, uviděl hvězdy. Zítra zas bude počasí na létání - a on se k smrti bál.
„Prohrál jsem,“ zašeptal. „Ujely mi nervy. Jsem zbabělec a moje zbabělost zabila Andrewa.“ Tohle vědomí měl kdesi v hloubi mozku celý den, ale potlačoval je. Když mu teď stanul tváří v tvář, bylo to, jako když lovec vystopuje zraněného leoparda do úkrytu. Věděl, že tam je, ale teprve když ho doopravdy uviděl, jako by měl najednou plné břicho vody.
„Zbabělec,“ řekl nahlas, bičoval se tím slovem a vzpoměl si na Andrewův úsměv a baret, frajersky nasazený na hlavě.
„Co tak smutně, chlapče můj?“ Skoro jako by slyšel
Andrewův hlas a pak ho uviděl padat z oblohy s hořící zelenou šálou kolem hrdla. Michaelovi se zase začaly třást ruce.
„Zbabělec,“ opakoval a bolelo to příliš, než aby to dokázal snášet sám, a tak spěchal do kantýny, oslepen svou vidinou tak, že ztratil cestu a nejednou klopýtl.
Adjutant a ostatní piloti, někteří ještě v leteckém, na
Michaela čekali. Bylo povinností starších důstojníků zahájit tryznu, to byl rituál eskadry. Na stole uprostřed kantýny stálo sedm lahví whisky Black Label Johnny Walker, za každého z chybějících letců jedna.
Když Michael vstoupil do místnosti, všichni vstali - ne kvůli němu, ale na znamení poslední pocty chybějícím mužům.
„V pořádku, pánové,“ řekl Michael. „Vypořádáme se
S nimi.“
Nejmladší důstojník, už zpraven ostatními o svých povinnostech, otevřel láhev whisky. Černé nálepky vytvářely
Mu správnou pohřební atmosféru. Přistoupil k Michaelovi naplnil mu sklenici, pak postupoval k ostatním, podle subordinace. Pozvedli vrchovaté sklenky a počkali, až se adjutant s briarkou stále ještě skousnutou v zubech usadí k prastarému pianu v koutě kantýny a začne vytloukat úvodní akordy Chopinova Smutečního pochodu. Důstojníci eskadry 21 stály v pozoru a klepali sklenicemi o desky stolů a barový pult v rytmu piana, a jeden nebo dva z nich si tiše bzučeli melodii.
Na barovém pultu byly rozloženy osobní věci chybějících pilotů. Po večeři je vydraží a piloti eskadry zaplatí přemrštěné ceny, aby se mohlo vdově nebo opuštěné matce poslat pár guinejí. Byly tu Andrewovy golfové hole, které ho Michael nikdy neviděl použít, a rybářský prut, a žal se k němu vrátil čerstvý a silný, takže bouchl sklenicí o pult takovou silou, až whisky vyšplíchla přes okraj a výpary ho zaštípaly v očích. Michael si je otřel rukávem.
Adjutant se prodral posledními takty a pak vstal a zvedl sklenici. Nikdo nepronesl ani slovo, ale všichni pozvedli své sklenky, vteřinu věnovali každý svým vlastním myšlenkám a pak sklenice vyprázdnily. Nejmladší důstojník okamžitě všechny poháry znovu naplnil. Všech sedm lahví se musí dopít, to patřilo k tradici. Mjchael nevečeřel, ale stál u baru a pomáhal zkonzumovat těch sedm lahví. Byl pořád ještě střízlivý, jako by na něj lihovina neúčinkovala.
Určitě už jsem konečně alkoholik, pomyslel si. Andrew vždycky říkal, že mám velké předpoklady. A lihovina ani neumrtvila bolest, kterou mu působilo Andrewovo jméno.
Vyplatil po pěti guinejích za Andrewovy golfové hole a rybářský prut ze štípaného bambusu. To už bylo všech sedm lahví prázdných. Objednal si další láhev a sám odešel do svého stanu. Sedl si na kavalec s rybářským prutem na klíně. Andrew se vychloubal, že na něj chytil pětadvacetikilového lososa a Michael mu řekl, že je lhář.
„Ó, ty malověrný,“ plísnil ho Andrew lítostivě.
„Celou tu dobu jsem ti věřil.“ Michael pohladil starý rybářský prut a napil se rovnou z láhve.
O chvíli později nahlédl dovnitř Biggs. „Gratuluju k vítězství, pane.“ Tři další piloti potvrdili, že Michael sestřelil růžového albatrosa.
„Biggsi, prokázal byste mi laskavost?“
„Samozřejmě, pane.“
„Odprejskněte.“
Zbývalo ještě třičtvrtě láhve whisky, když se Michael, ještě pořád v leteckém oblečení, vypotácel k místu, kde parkoval Andrewův motocykl. Jízda na studeném nočním vzduchu mu pročistila hlavu, ale cítil se křehký a lámavý jako staré sklo. Zaparkoval motocykl za stodolou a vstoupil do ní, aby čekal mezi balíky slámy.
Čas, odbíjený kostelními hodinami, zvolna míjel, a s každou hodinou jeho potřeba Centaine narůstala, až už byla skoro nesnesitelně naléhavá. Každou půlhodinu chodil k vratům stodoly a vyhlížel do tmavého úvozu, než se vrátil k láhvi a

hnízdečku z pokrývek.
Usrkával whisky a v hlavě se mu zas a znovu přehrávalo těch pár vteřin bitvy, v nichž zemřel Andrew, jako na poškrábané gramofonové desce. Snažil se ty představy zaplašit, ale nedokázal to. Byl nucen znovu, zas a znovu prožívat
Andrewovu poslední agónii.
„Kde jsi, Centaine? Teď tě tolik potřebuju.“ Toužil po ní, ona však nepřicházela, a znovu viděl nebesky modrého albatrosa s černobíle kostkovanými křídly, jak strmě klesá do kritického bodu za Andrewovým zeleným letadlem, a znovu zahlédl Andrewovu bledou tvář, jak se ohlíží přes rameno a vidí otevřenou palbu ze špandavy. Michael si zakryl oči a vtiskl si prsty do důlků, až představy potlačila bolest.
„Centaine,“ zašeptal. „Prosím tě, přijď ke mně.“
Kostelní hodiny odbily třetí a láhev whisky byla prázdná.
„Nepřijde.“ Konečně si to přiznal, a když se připotácel ke dveřím stodoly a vzhlédl k nočnímu nebi, věděl, co musí udělat, aby vykoupil svou vinu, žal a stud.
Doplněná eskadra vzlétla k ranní hlídce v šedém přísvitu. Hank Johnson byl teď zástupcem velitele a letěl na druhém křídle.
Michael mírně odbočil, jakmile se vznesli nad koruny stromů, a zamířil k pahorku za zámkem. Jaksi věděl, že tam dnes ráno nebude, přece si však posunul brýle na čelo a hledal ji pohledem.
Vrcholek kopce byl prázdný a on se ani neohlédl.
„Dneska je můj svatební den,“ pomyslel si, rozhlížeje se po nebi nad útesy, „a můj svědek je po smrti, a nevěsta - „
Myšlenku nedokončil.
V noci se zase nakupily mraky. Ve třech a půl tisících metrech byl pevný strop, temný a neproniknutelný, rozprostírající se souvisle až k obzoru na všech stranách. Pod ním bylo jasno až do patnácti set metrů, kde zbloudilé šedé oblaky vytvářely vrstvu různé hustoty, někde do sto padesáti, jinde do tří set metrů.
Michael vedl eskadru vzhůru jednou z děr v této středové vrstvě a pak vyrovnal výšku těsně pod vrchní vrstvou mraků. Obloha pod nimi byla prázdná, žádná letadla. Nováčkovi se zdálo nemožné, že by dvě velké formace bojových letounů mohly hlídkovat ve stejném prostoru, navzájem se hledat, a přece se jim nepodařilo zkontaktovat.
Obloha byla nicméně tak hluboká a široká, že bylo mnoho příležitostí takové setkání propást, pokud člověk přesně nevěděl, kde bude druhý v určitou dobu.
Michael přejížděl očima sem a tam. Volnou rukou sáhl přitom do kapsy kabátu a ujistil se, že balíček, který si připravil těsně před odletem, tam stále ještě je.
„Bože, já bych se napil,“ pomyslel si. Ústa měl vyprahlá a v hloubi lebky cítil tupou bolest. Oči ho pálily, ale vidění měl ještě jasné. Olízl si suché rty.
„Andrew vždycky říkával, že jen uznávaný pijan dokáže přepít kocovinu. Škoda že,jsem neměl tu kuráž a tolik rozumu, abych si vzal s sebou láhev.“
Dírami v mracích pod sebou letmo kontroloval pozici eskadry. Znal každý centimetr vymezeného prostoru eskadry, tak jako sedlák zná svou půdu.
Dorazili k vnější hranici, Michael otočil, eskadra zakroužila za ním. Podíval se na hodinky. Za jedenáct minut zahlédl zátočinu řeky a podivně tvarovanou skupinu buků, podle kterých mohl přesně určit pozici.
O něco ubral plyn a jeho žlutý stroj zůstal o pár metrů pozadu, až letěl na křídle Hanka Johnsona. Pohlédl na Texasana a kývl. Prodiskutoval své úmysly s Hankem před odletem a Hank se mu je snažil rozmluvit. Teď
Hank, oddělený od něj mezerou mezi letadly, zkroutil ústa, jako by cucal nezralou trnku, aby dal najevo svůj nesouhlas, pak pozvedl válkou znavené obočí a mávnutím poslal Michaela pryč.
Michael ještě trochu ubral a klesal pod eskadru. Hank ji vedl na východ, Michael však lehce otočil k severu a začal klesat.
Za několik minut eskadra zmizela v nekonečném nebi a Michael osaměl. Klesal, až dorazil k nižší vrstvě potrhaných mraků a tu pak použil ke krytí. Mizel ve studených vlhkých mracích a zase z nich vystupoval, pronikal dovnitř mezerami v oblacích, překročil frontovou linii několik kilometrů jižně od Douai a pak uviděl nová německá děla, zakopaná na okraji lesa.
Staré nouzové letiště měl vyznačené na polní mapě.
Rozeznal je ze vzdálenosti šesti i více kilometrů, protože kola německých albatrosů při přistávání i při odletu vyryla do trávníku blátivé koleje. O tři kilometry dál uviděl německé stroje zaparkované podél okraje lesa a mezi stromy za nimi rozeznal řady stanů a přenosných přístřešků, kde sídlily německé posádky.
Náhle se ozvalo zahvízdnutí a zapraskání výbušné nálože, protiletecký granát se rozprskl nad ním a kousek vepředu. Vypadal jako zralá tobolka bavlny, rozpukl se a vyplivl chundelatý bílý kouř, na pohled hezký v tlumeném světle pod mraky.
„Dobrýtro, Archie,“ pozdravil ho Michael zachmuřeně.
Byl to zaměřovací výstřel z jednoho děla a okamžitě ho následovalo zadunění a zapraskání celé salvy. Vzduch všude kolem něj byl plný vybuchujících granátů.
Michael sklonil nos letadla a zvýšil tempo, ručička otáčkoměru začala stoupat k červené značce. Zašátral v kapse, vytáhl balíček v plátně a položil si ho na klín.
Země a les se k němu rychle blížily, za sebou měl dlouhou šmouhu vybuchujících granátů. Šedesát metrů nad vrcholky stromů vyrovnal výšku a letiště měl přímo před sebou. Viděl mnohobarevné dvojplošníky, stojící v dlouhé řadě, žraločí čenichy obrácené směrem k němu. Hledal ten nebesky modrý stroj s kostkovanými křídly, ale nemohl jej najít.
Michael sáhl po spoušti. Letadla byla zaparkována v úhledné řadě, piloti se shlukli kolem nich - a on se bez humoru

usmál a sklonil nos, když je uviděl v kroužkovém hledí vickerse.
Na třiceti metrech zase vyrovnal, spustil pravou ruku ze spouště a zvedl z klína balíček. Když míjel střed německé linie, vyklonil se z kokpitu a balíček hodil přes palubu.
Stuha, ke které ho přivázal, se rozvinula v proudu vzduchu za jeho SE 5 a třepetala se, až dopadla na okraj pole.
Michael přidal plyn a zase stoupal k vrstvě mraků. Podíval se do zrcátka nad svou hlavou a uviděl, jak jeden z německých pilotů stojí nad balíčkem - a pak se SE 5 otřásla a zakymácela, jak po ní zase začaly pálit německé protiletecké zbraně a jeden granát vybuchl těsně pod ní.
Za pár vteřin byl ukryt vrstvou oblaků, zbraně studené, aniž by vystřelil, s několika trhlinami od granátů v břiše a na spodních křídlech.
Zakroužil a zamířil k Mort Homme. Při letu uvažoval o balíčku, který právě vyhodil.
V noci roztrhal jednu svou starou košili a udělal z ní
! 109 stuhu jako značku a na konci ji zatížil hrstí nábojů ráže
303. Na druhý konec stuhy pak přistehoval svůj ručně psaný vzkaz.
Nejdřív uvažoval o tom, že by se pokusil napsat zprávu německy, a pak si přiznal, že jeho němčina je beznadějně nedostatečná. Skoro určitě bude ve voň Richthofenově jagdstaffelu důstojník, který bude umět dost dobře anglicky na to, aby přeložil to, co napsal:
Německému pilotu z albatrosu s černobíle károvanými křídly.
Pane, ten neozbrojený a bezmocný britský letec, kterého jste včera zavraždil, byl můj přítel.
Dnes mezi 16.00 a 16.30 hod. budu hlídkovat nad vesnicemi Cantin a Aubigny-au-Bac, ve výši 2500 m.
Poletím v průzkumném letounu SE 5, natřeném žlutou barvou.
Doufám, že se tam sejdeme. zbytek eskadry už přistál, když se Michael vrátil na základnu.
„Mácu, vypadá to, že jsem potkal šrapnel.“
„Všim jsem si pane. Žádný strachy, spravíme to na to šup.“
„Nestřílel jsem, ale seřiďte mi pro jistotu mířidla, prosím vás.“
„Padesát metrů?“ zeptal se Mac, na jakou vzdálenost chce střílet z lewisky i vickerse.
„Radši třicet, Mácu.“
„Pracujete zblízka, pane,“ hvízdl Mac skrze zuby.
„Doufám, Mácu, a mimochodem, je kapku těžká na ocas. Ať ji trošku odlehčí.“
„Sám na to dohlídnu, pane,“ slíbil Mac.
„Děkuju, Mácu.“
„Vražte těm parchantům jednu za pana Andrewa, pane.“
Adjutant na něj čekal. „Zase máme všechna letadla v akci, Michaeli. Dvanáct na rozpisu služeb.“
„Tak dobře. Hank si vezme polední hlídku a já poletím v 15.39 sám.“
„Sám?“ Adjutant překvapením vyjmul dýmku z úst.
„Sám,“ potvrdil Michael. „Potom za soumraku celá eskadra, jako obyčejně.“
Adjutant si to poznamenal. „Mimochodem, vzkaz od generála Courtneye. Bude se snažit zúčastnit dnes večer obřadu. Prý tam bude skoro určitě.“
Michael se usmál, poprvé toho dne. Moc si přál, aby byl
Sean Courtney na jeho svatbě.
„Doufám, že to taky zvládneš, Bobe.“
„To bych řekl. Bude tam celá eskadra. Těší se na to jako blázni.“
Michael se strašně potřeboval napít. Zamířil ke kantýně.
„Bože, je osm ráno,“ pomyslel si a zastavil se. Cítil se zkřehle a vysušeně, whisky mu dodá do těla zase teplo a vláhu, už cítil, jak se mu ruce začínají třást hlubokou potřebou. Vyžadovalo všechnu jeho rozhodnost, aby se odvrátil od kantýny a odešel do svého stanu. Vzpomněl si, že předchozí noc nespal.
Biggs seděl na bedně před stanem, leštil Michaelovi holínky, ale vyskočil a postavil se do pozoru s tváří bez výrazu.
„Nechte toho!“ usmál se na něj Michael. „Promiňte mi ten včerejšek, Biggsi. Byl jsem odporně hrubý. Nemyslel Jsem to tak.“
„Já vím, pane.“ Biggs se uvolnil. „Pro mě to bylo s majorem to samý.“
„Biggsi, probuďte mě ve tři. Chci se trochu prospat.“
Nebyl to Biggs, kdo ho probudil, ale pokřik pozemního personálu, zvuk běžících mužů, hluboký zvonivý tón protileteckých děl na okraji sadu a řev leteckého motoru Mercedes nad hlavou.
Michael se vypotácel ze stanu s rozcuchanými vlasy zarudlýma očima, ještě napůl spící.
„Co se to krucinál děje, Biggsi?“
„Nějakej Hun, pane - nestydatej cvok letí na základnu.“
„Už je pryč.“ Ostatní piloti a pozemní personál křičeli mezi stromy a běželi k okraji pole.
„Ani nevystřelil.“
„Viděli jste ho?“
„Albatros - modrý s černobílými křídly. Ten ďábel div neshodil střechu kantýny.“
„Něco upustil - Bob to zvednul.“
Michael vklouzl zpátky do stanu, navlékl si sako a tenisky. Slyšel startovat dvě nebo tři letadla a vyběhl zase ze stanu. Někteří z jeho pilotů se hnali pronásledovat německého vetřelce.
„Ať ti muži nestartují!“ zaječel Michael, a než doběhl do adjutantovy kanceláře, uslyšel, jako na jeho rozkaz motory zase utichly.

Ve dveřích stála skupinka zvědavých pilotů a Michael se mezi nimi prodral, právě když adjutant rozvazoval provázek, jímž byl svázán otvor plátěného sáčku, který německý stroj upustil. Sbor otázek a poznámek a spekulací okamžitě umlkl, když všichni poznali to, co tvořilo obsah sáčku.
Adjutant jemně přejel prsty cár zeleného hedvábí. Byly v něm propáleny černě orámované díry a bylo poskvrněno černou zaschlou krví.
„Andrewova šála," řekl zbytečně, „a jeho stříbrná polní láhev." Stříbro bylo zle zprohýbáno, ale šroubovací kalíšek se třpytil žlutě a zlatě, když jím otočil v rukou, a obsah lehce zabublal. Odložil ji stranou a jeden za druhým vytahoval z váčku další předměty: Andrewovy stužky k vyznamenáním, jantarovou špičku na cigarety, peněženku s pružinou, obsahující ještě tři mince, náprsní tašku z vepřovice.
Když ji obrátil, vypadla z ní fotografie Andrewových rodičů, stojících před hradem.
„Co to je?" Adjutant vyndal béžovou obálku z tlustého lesklého papíru, zapečetěnou voskem. „Je to adresováno - „ přečetl z líce obálky, „ - pilotu žluté SE 5." Adjutant užasle pohlédl na Michaela.
„To je tvoje, Michaeli -jak, sakra...?"
Michael od něj vzal obálku a nehtem palce odloupl pečeť.
Byl tam jediný list téhož prvotřídního papíru. Dopis byl psán rukou, a ačkoliv byl rukopis zjevně kontinentální, protože velká písmena měla švabachový tvar, byl text napsán dokonalou angličtinou:
Pane,
Váš přítel, lord Andrew Killigerran, byl pohřben dnes ráno na hřbitově protestantské církve v Douai. Jagdstaffel mu poskytla veškeré vojenské pocty.
Mám tu čest Vás informovat a současně Vás i upozornit, že žádná smrt ve válce není vražda. Smyslem válčení je zničit nepřítele všemi dostupnými prostředky.
Těším se na setkání s Vámi.
OTTO VOŇ GREIM
Jasta poblíž Douai
Všichni vyčkávavě hleděli na Michaela, který složil dopis a zastrčil ho do kapsy.
„Našli Andrewovo tělo," řekl tiše, „a pohřbili ho se všemi vojenskými poctami dnes ráno v Douai."
„To je od nich zatraceně slušné," zamumlal jeden z pilotů.
„Ano, na Huny je to poměrně slušné," řekl Michael a otočil se ke dveřím.
„Michaeli," zastavil ho adjutant, „myslím, že Andrew by si přál, abys dostal tohle."
Podal Michaelovi stříbrnou kapesní láhev. Michael ji zvolna obracel v rukou. Zprohýbání kovu způsobil zřejmě náraz, pomyslel si a otřásl se.
„Ano," přikývl. „Postarám se mu o ni." Otočil se nazpátek ke dveřím a prodral se skupinou mlčících důstojníků.
Biggs mu pomáhal s oblékáním ještě pozorněji než obvykle.
„Pořádně jsem je vypígloval, pane," poznamenal, když pomáhal Michaelovi nazout měkké boty z kůže kudu.
Michael jako by tu poznámku neslyšel. Ačkoliv si po vyrušení přeletem německého letadla ještě lehl, nepodařilo se mu už usnout. A přece se cítil klidný, dokonce vyrovnaný. „Co je, Biggsi?" zeptal se roztržitě.
„Povídám, vyžehlil jsem vám nejlepší šaty, až se vrátíte a domluvil sem vám v kuchyni dobrejch pět galonů horký vody na koupání."
„Děkuju vám, Biggsi."
„To se nestává každej den, pane Michael."
„To je pravda, Biggsi, jednou za život to stačí."
„Vy budete s tou slečnou určitě moc šťastný. Já a moje paní spolu budeme v červnu dvaadvacet let, pane."
„To je dlouhá doba, Biggsi."
„Doufám, že můj rekord překonáte, pane Michael."
„Pokusím se."
„Ještě jednu věc, pane." Biggs byl v rozpacích, nevzhlédl od šněrování bot. „Neměli bysme lítat sami, pane. Není to vůbec bezpečný, pane, měli bysme vzít sebou aspoň pana
Johnsona, dyž vodpustíte, pane - já vím, že mi po tom nic nejni."
Michael položil krátce Biggsovi ruku na rameno. To ještě nikdy neudělal.
„Připravte mi tu lázeň, až se vrátím," řekl a vstal.
Biggs ho pozoroval, jak prošel pod chlopní stanu, aniž by se rozloučil nebo mu popřál hodně štěstí, ačkoliv ho stálo velkou námahu přemoci se, aby to neudělal. Pak zvedl Michaelovo odložené sako a složil je s přehnanou péčí.
Když motor Wolseley naskočil a zakašlal, držel Michael zapalování, až uslyšel pěkné hluboké rachocení. Pak mu třicet vteřin kriticky naslouchal, než vzhlédl k Mácovi, který stál na křídle vedle kokpitu. Vlasy a kombinéza se mu třepetaly ve víru vzduchu od vrtule.
„Nádhera, Mácu!" křikl, aby přehlušil motor, a Mac se zazubil.
„Dejte jim na prdel, pane," a seskočil, aby vyndal klíny zpod koleček podvozku.
Michael se instinktivně zhluboka nadechl, jako by se měl potopit do jedné z těch studených zelených tůní řeky Tugela, a pak přidal plyn a velký stroj vyrazil kupředu.
Pahorek za zámkem byl zase prázdný, ale nic jiného nečekal. Zdvihl nos ke stoupání a pak si to rozmyslel, zase ho spustil a zakroužil, až se skoro dotkl špičkou křídla vrcholků dubů.
Z obrátky vyšel přímo proti zámku a přeletěl jej ve výši růžové prejzové střechy. Neviděl žádné známky života.
Jakmile jej minul, spustil SE 5 do obrátky a přelet zopakoval, opět v úrovni střechy. Tentokrát zahlédl pohyb.
Jedno z oken v přízemí, vedle kuchyně, se rozlétlo. Někdo z něj mával žlutou látkou, ale nedokázal rozeznat, kdo to je.

Znovu obletěl zámek a tentokrát se spustil tak nízko, až se podvozkem skoro dotkl kamenné zdi kolem Anniny zeleninové zahrady. Uviděl v okně Centaine. Nemohl nepoznat tu temnou houštinu vlasů a obrovské oči. Vykláněla se daleko přes podokenici, něco volala a mávala žlutou šálou, kterou měla na sobě ten den, kdy spolu letěli navštívit Seana Courtneyho.
Když Michael zvedl nos letadla, přidal plyn a začal stoupat, měl pocit, že omládl. Malátná a pasivní nálada, kterou dosud měl, vyprchala a on si zase připadal ve své kůži, plný života. Viděl ji a teď bude všechno v pořádku.
„To byl Michael," křičela Centaine šťastně, když se odvrátila od okna k Anně, sedíci na posteli. „Já ho viděla, Anno, byl to dozajista on. Ach, on je tak hezký - přišel a našel mě, ať si papá dělá, co chce!"
Annina tvář se svraštila a zrudla nespokojeností. „To přinese ženichovi smůlu, když uvidí ve svatební den nevěstu."
„Ach, nesmysl, Anno, ty někdy říkáš takové koniny!
Ach Anno, on je tak krásný!"
„A ty nebudeš, jestli nebudeme do večera hotové."
Centaine si podkasala sukně a usedla na postel vedle
Anny. Vzala si do klína starodávnou, slonovinově zbarvenou krajku, a pak podržela jehlu proti světlu a zašilhala, jak ji navlékala.
„Už jsem se rozhodla," řekla Anně, když se pustila do práce na lemu šatů. „Budu mít jenom syny, aspoň šest synů, ale žádné dcery. Být děvče, to je taková nuda, že bych ji jen nerada přenesla na některé ze svých dětí."
Udělala tucet stehů a pak se zarazila. „Já jsem tak šťastná, Anno, a tolik rozčilená. Myslíš, že přijede generál? Kdy myslíš, že tahle pitomá válka skončí, abychom mohli jet s Michaelem do Afriky?"
Anna, naslouchající jejímu štěbetání, pootočila hlavu,
. aby skryla shovívavý úsměv.
SE 5 násilnicky pronikala do měkkého, šedého břicha nebe. Michael zvolil jednu trhlinu v nižší vrstvě mraků, hbitě skrze ni proletěl a vrazil do otevřeného koridoru. Vysoko nad sebou měl stále tutéž vysokou střechu z pevné vrstvy oblaků, ale pod ní byl vzduch průzračný jako křišťál. Když měl na výškoměru 2400 metrů, Michael vyrovnal dráhu letu. Byl v čistém prostoru, stejně vzdálen od vrstev mraků pod sebou i nahoře, ale trhlinami ve spodní vrstvě viděl na svoje poznávací znamení na zemi.
Vesnice Cantin a Aubigny-au-Bac byly opuštěné, rozbombardované kostry. Jen pár kamenných komínů přežilo vlny války, které se přes ně převalily tam a zpět. Ty trčely z blátivé, rozryté země jako náhrobní pomníky.
Ty dvě vesnice od sebe byly vzdáleny šest kilometrů, silnice, která je kdysi spojovala, byla zničená a přední linie se mezi nimi kroutily přes hnědá pole jako pár zmrzačených zmijí. Díry po granátech, plné stojaté vody, na něj mžouraly jako oči slepce.
Michael pohlédl na hodinky. Byly za čtyři minuty čtyři.
Okamžitě se vrátil očima k nekonečnému pátrání po prázdném nebi. Tu a tam zvedl ruce z pák a procvičil prsty, současně zakroutil prsty na nohou v botách z kůže kudu uvolňoval se jako běžec, než zazní startovní výstřel. Oběma rukama sáhl po spoušti kulometu, aby vyzkoušel vyváženost stroje, a ten letěl dál rovně a na stejné výši. Vystřelil z obou zbraní, z každé krátkou dávku, a kývl a foukl si na prsty pravé ruky, ukryté v rukavici.
„Potřebuju se napít," řekl si a vyndal z kapsy Andrewovu stříbrnou láhev. Nabral si doušek a něžně jím zakloktal a pak polkl. Jeho oheň mu zaplanul v krevním oběhu, ale odolal pokušení napít se ještě jednou. Zazátkoval láhev a strčil ji zpátky do kapsy. Dotkl se levého pedálu, aby začal kroužit jako obvykle, když byl na hlídce, a v tu chvíli zahlédl na šedé matraci mraků daleko před sebou černou blešku a přestal kroužit, podržel ji na místě a mrkal rychle očima, kontroloval, jestli viděl správně.
Druhý stroj byl na 2400 metrech, přesně v jeho výšce, a hbitě se blížil, přilétal ze severu, směrem od Douai, a on ucítil v krvi stoupající adrenalin smíšený s alkoholem. Tváře mu hořely a útroby se sevřely. Přidal plyn a vyrazil mu vstříc. Spojením obou rychlostí se letadla řítila k sobě, takže druhý stroj Michaelovi před očima rostl jako zázrakem.
Viděl jasnou modř nosu a vrtule, rozmazané vířícími lopatkami, a široká roztažená křídla černého jestřába. Mezi dvěma černými kulomety špandava uviděl temeno pilotovy hlavy v přilbě a záblesk jeho brýlí za krytem motoru, když se předklonil a pohlédl do mířidel.
Michael přidal plný plyn a motor zařval. Levou rukou, tak jako drží malíř štětec, s tím nejlehčím tlakem špiček prstů, nastavil si Němce přesně doprostřed soustředných kruhů svých mířidel a pravou rukou sáhl po spoušti.
Jeho nenávist a hněv narůstaly stejně rychle, jako se k němu nepřítel blížil, a on vystřelil. Bitevní budík v hlavě se mu spustil tak, že se čas zpomalil. Uviděl, jak se k němu začínají stáčet ústí hlavní špandav, uviděl jasné jiskry ohně, třpytící se červeně jako planeta Mars za bezměsíčné noci.
Mířil na hlavu druhého pilota a stiskl kohoutek a ucítil, jak letadlo kolem něj zapulsovalo, když se jeho zbraně otřásly a zarachotily.
Michaela ani nenapadlo, že by mohl ten střemhlavý útok přerušit. Byl zcela absorbován svým cílem, snažil se zamířit proud svých projektilů do Němcovy tváře, vystřílet mu oči a mozek z lebky. Cítil, jak kulky ze špandavy pronikají a zavrtávají se do látky a konstrukce jeho stroje, slyšel, jak mu prolétají kolem hlavy s ostrým hvízdavým zvukem jako divoké kobylky, a ignoroval je.
Viděl, jak jeho kulky odštípávají z Němcovy otáčející se vrtule bílé třísky a ve vzteku si uvědomoval, že je to odvrátilo od skutečného cíle. Obě letadla se div nesrazila a Michael se řítil do srážky, aniž by zvedl ruku ze spouště, aniž by se pokusil uhnout.
Pak se albatros divoce postavil na křídlo, na poslední okamžik se vyhnul srážce, prudce se naklonil. Ozvalo se bouchnutí, které SE 5 otřáslo. Obě křídla o sebe jen zavadila, jak se míjela. Michael uviděl utržený cár látky, vlající z jeho křídla. Dal plný plyn do ploché obrátky, jaké byla schopná jen SE 5, a ucítil, jak se křídla třesou napětím, a už to

bylo. Albatros měl před sebou, ale ještě pořád ne na dostřel.
Michael vší silou zatlačil na páku plynu, ale už byl naplno, motor se pachtil ze všech sil a albatros byl stále ještě mimo dosah.
„To není ten samý albatros.“ Michael si v šoku uvědomil, že přemístění chladiče není jediná modifikace. Bojoval s novým typem letounu, s pokročilým typem, rychlejším a silnějším, než byla dokonce i jeho SE 5.
Uviděl široké rozpětí těch černobíle kostkovaných křídel a hlavu německého pilota, natahující se, aby ho uviděl v zrcátku, a pokusil se nastavit zbraně, otáčel kroužkem mířidel v krátkém oblouku přes nos svého letadla.
Němec udělal s albatrosem přemet a vyrazil přímo proti
Michaelovi, zase střemhlav, špandavy na něj mrkaly červenýma očkama a tentokrát musel Michael uhnout, protože Němec měl výšku i rychlost.
Předlouhý okamžik Michael kroužil, ztratil rychlost a Němec ho obletěl a zavěsil se mu na ocas. Němec byl dobrý, Michaelovi se sevřely útroby, když si to uvědomil.
Sklonil nos letadla, aby zvýšil rychlost, a současně strhl
SE 5 do vertikálního obratu. Albatros ho následoval, točil se s ním, takže se motali kolem sebe jako dvě planety zachycené na propletených oběžných drahách.
Pohlédl na druhého pilota, musel zvednout bradu, protože obě letadla stála na křídle. Němec se na něj ohlížel, v ochranných brýlích vypadal obludně a nelidsky, a pak se na okamžik Michael podíval za jasně modrý trup, nahoru k vysokému stropu z mraků, kde jeho lovecké oči přitáhl pohyb jakéhosi droboučkého hmyzu.
Na okamžik mu srdce přestalo bít a krev jako by mu zhoustla a zpomalila oběh - pak se mu skokem jako překvapenému zvířeti srdce zase rozbušilo a dech mu zasyčel v hrdle.
„Mám tu čest Vás informovat a současně Vás též upozornit,“ napsal ten Němec, „že účelem války je zničení nepřítele všemi dostupnými prostředky.“
Michael si to varování přečetl, ale pochopil ho až teď.
Z jeho pošetile romantické představy souboje udělali smrtící past. Jako dítě se jim vydal napospas. Udal jim čas a místo, dokonce i výšku. Modrý stroj použili jenom jako návnadu. Jeho vlastní naivita ho teď ohromovala, když viděl, jak se řítí dolů z mraků.
„Kolik jich je?“ Nebyl čas je spočítat, ale vypadalo to jako kompletní jasta albatrosů nového typu, aspoň dvacet jich bylo v tom hbitém a mlčícím hejnu, zářivé barvy jiskřily jako klenoty proti pochmurnému pozadí mraku.
Nebudu moci dodržet svůj slib Centaine, pomyslel si a podíval se dolů. Nízký mrak měl 600 metrů pod sebou, byl to vzdálený úkryt, ale jiný neměl. Neměl naději v boji proti dvaceti nejobratnějším letcům Německa, vydržel by nanejvýš pár vteřin, až ho dostihnou, a blížili se rychle, zatímco modrý stroj ho držel v šachu a zdržoval k smrtícímu úderu.
Náhle tváří v tvář smrti, kterou úmyslně vyhledal, chtěl
Michael žít. Zatáhl za rukojeť vší silou, aby udržel SE 5 v oblouku. Vrazil do kniplu a jeho SE 5 vyrazila vpřed jako kámen vržený z praku.
Odstředivá síla vrhla Michaelovo tělo proti popruhům, ale ovládl velký stroj a použil jeho vlastní hnací síly, aby ho dostal do prudkého klesání, řítil se k nízké vrstvě mraků, až se mu svíjely vnitřnosti. Ten manévr vyvedl jeho protivníka z rovnováhy, ale okamžitě se vzpamatoval a řítil se za ním oblohou jako modrá šmouha, zatímco mnohobarevný roj se na ně oba hnal shora.
Michael je pozoroval v zrcátku nad hlavou, uvědomoval si, oč je tenhle nový typ albatrosa rychlejší v klesání. Pohlédl před sebe do mraků. Jejich šedé záhyby, které se před několika vteřinami ještě zdály tak mokré a nehostinné, teď byly jedinou nadějí na život a záchranu, a když teď začal unikat, hrůza se mu vrátila a padla na něj jako temný a strašlivý ďábel, vysávající z něj odvahu a mužnost.
Nedokáže to, chytnou ho dřív, než se stihne, skrýt, a přivinul se k páce, ztuhlý novou a znehybňující hrůzou.
Probral ho rachot dvou špandav. V zrcátku viděl tančící červené plameny v hlavních, tak blízko za sebou, a něco ho zasáhlo omračující silou do dolní části zad. Síla toho úderu mu vyrazila dech z plic, věděl, že se musí dostat z dostřelu zbraní modrého albatrosa.
Vší silou se opřel do pedálu kormidla ve snaze o plochý obrat, kterým by se dostal tváří v tvář svým trýznitelům, ale měl příliš vysokou rychlost, úhel klesání příliš strmý SE 5 nereagovala. Zakolísala a zakolébala se v obratu, kterým se dostal bokem k pronásledovatelům, a ačkoliv modrý albatros přestřelil, ostatní se na něj vrhali jeden za druhým, jeden úspěšný útok následoval zlomek vteřiny za druhým. Obloha byla plná míhajících se křídel a jasně barevných trupů.
Praskání střel v jeho letadle bylo soustavné a nesnesitelné, SE 5 klesla na křídlo a dostala se do vývrtky.
Obloha a mraky a záplatovaná země, přerušované pestrobarevnými albatrosy s blýskajícími, klevetícími zbraněmi, to vše vířilo v Michaelově zorném poli v závratné směsici. Pocítil další úder, tentokrát do nohy, hned pod rozkrokem. Podíval se dolů a uviděl, že má prostřelenou podlahu a kulka, deformovaná a znetvořená, mu rozpárala stehno. Z rány stříkala jasně červená tepenná krev. Viděl jednoho zuluského nosiče zbraní, napadeného raněným buvolem, takhle vykrvácet z prasklé stehenní tepny. Zemřel za tři minuty.
Ještě pořád na něj pršely kulky z kulometů ze všech úhlů a on se nemohl bránit, protože neovládal svůj letoun, zmítající se v otáčkách vývrtky, zásahy jej ohavně obracely nosem vzhůru a pak na něj zase pršely v tom divém rytmu.
Michael bojoval o vládu nad strojem, tlačil na opačný pedál kormidla ve snaze zarazit rotaci a při té námaze mu krev z roztrženého stehna vystříkla silněji a on ucítil v hlavě první slabou závrať. Spustil jednu ruku z rukojeti a vrazil si palec do rány, hledal tlakový bod, a ohromné rudé tryskání se zmírnilo, když jej našel.
Znovu přemlouval zmrzačené letadlo, tlačil je dopředu, aby zarazil ten střemhlavý pád, a přidával plyn, aby je dostal ze spirály. Reagovalo zdráhavě a on se snažil nemyslet na střelbu z kulometu, která ho trhala ze všech stran.
Mraky a země se kolem něj přestaly točit, kroužení se zpomalilo a začal klesat rovně. Pak ji jednou rukou zvedl nosem

vzhůru a cítil přetížení jejích křídel a zemskou tíži v břiše trupu letadla, ale svět se mu konečně před očima naklonil, když vyrovnala směr.
Podíval se do zrcátka a viděl, že ho modrý albatros zase našel a tlačí se mu na ocas, aby provedl coup de grace.
Než mohl zase začít ten děsný rachotivý štěkot špandav, pocítil Michael na tváři studenou vlhkost, jak šedá pára mraku pronikla do otevřeného kokpitu, a pak světlo zhaslo a on byl v šerém, slepém světě, v tichém, němém světě, kde už špandavy nemohly narušit mlčení nebe. V mracích už ho nenajdou.
Automaticky upřel oči na maličké, glycerinem naplněné skleněné trubičky na palubní desce před sebou a drobnými, kontrolovanými úpravami směru srovnal bublinky v trubičkách se značkami, takže SE 5 letěla rovně a na stejné úrovni. Pak ji něžně obrátil podle kompasu směrem na
Mort Homme.
Chtělo se mu zvracet - to byla první reakce na hrůzu a stres bitvy. Polkl a zhluboka dýchal, aby to ovládl, a pak pocítil, jak na něj jde zase slabost. Bylo to, jako by měl v lebce uvězněného netopýra. Temná měkká křídla ho bila za očima a vidění mu vybledlo do pouhých skvrn.
Mrkáním zahnal temnotu a podíval se dolů. Palec měl ještě pořád vražený do slabin, ale tolik krve ještě nikdy neviděl. Pokrývala mu celou ruku, slepovala mu prsty.
Rukáv kazajky měl nasáklý až k lokti. Kalhoty měl nasáklé krví a stékala mu do bot. Na podlaze kokpitu byla jezírka krve, srážející se už do chuchvalců jako džem z černého rybízu a hádci krve klouzali dopředu dozadu s každým hnutím stroje.
Na okamžik pustil páku, opřel se kupředu do popruhů a zašátral si za zády. Našel další střelnou ránu, sedm nebo osm centrimetrů od páteře a hned nad pletencem pánevním. Kulka nikudy nevyšla. Byla ještě uvnitř a on krvácel vnitřně, tím si byl jist. V břiše měl pocit opuchlého napětí, jak se mu břišní dutina plnila krví.
Stroj klesl na křídlo a on zašátral po kniplu, aby jej srovnal, ale trvalo mu mnoho vteřin, než provedl tak prostý úkon. V prstech ho šimraly jehličky a bylo mu velmi zima. Reakce se mu zpomalovaly, takže každý pohyb, jakkoliv nepatrný, se stával námahou.
Nic ho však nebolelo, jen ta ztuhlost se mu rozlévala od kříže ke kolenům. Vyndal palec, aby vyzkoušel zranění ve stehně, a okamžitě z něj vystřelil proud krve, jasně červené sjako peří plameňáka, kvapně jej opět zastavil a soustředil se na let.
Jak dlouho mu to potrvá do Mort Homme? Snažil se to spočítat, ale mozek měl pomalý a zamlžený. Devět minut z Cantin, počítal, jak dlouho už letí? Nevěděl. Otočil zápěstí, aby viděl na hodinky. Zjistil, že odpočítává dílečky lna ciferníku jako dítě.
Nechtěj vyjít z mraku moc brzo, budou na tebe čekat,
: pomyslel si těžce a číselník hodinek se mu před očima zmnohonásobil.
Dvojité vidění, uvědomil si.
Rychle pohlédl před sebe a stříbrné mraky se kolem něj zhouply, měl pocit, že padá. Skoro škubl kniplem, aby tomu zabránil, ale trénink ho zadržel a zkontroloval si bublinky v umělém horizontu - byly v pořádku. Klamaly ho smysly.
„Centaine," řekl náhle, „kolik je hodin? Přijdu pozdě na svatbu." Pocítil, jak hladinou močálu jeho slabosti proniká panika a křídla temnot mu za očima tloukla divočeji.
„Já to slíbil. Odpřisáhl jsem to!" Podíval se na hodinky.
„Čtyři a šest minut - to není možné," pomyslel si divoce.
„Ty zatracené hodinky jdou špatně." Ztrácel smysl pro realitu.
SE 5 vyrazila z mraku do jedné z děr v oblačné vrstvě.
Michael prudce zvedl ruku, aby si ochránil oči před zářivým světlem, a pak se rozhlédl.
Byl ve správném směru na letiště, poznával silnici a železnici a to pole ve tvaru hvězdy mezi nimi. „Ještě šest minut letu," počítal. Pohledem na zem se znovu zorientoval. Chytil se skutečného světa a vzhlédl. Uviděl je tam, kroužili jako supi nad lví kořistí, čekali, až se vynoří z mraku. Uviděli ho, viděl, jak se k němu obloukem blíží na svých duhově zbarvených křídlech - ale zapadl do mraku na druhé straně otvoru a studené mokro ho zase obklopilo a ukrylo před jejich krutýma očima.
„Musím dodržet slib," mumlal si. Ztráta kontaktu se zemí ho mátla. Cítil, jak ho zase přepadají vlny závrati.
Nechal SE 5 zvolna klesat skrz vrstvu mraku, až zase vyplula na světlo. Pod sebou měl všechnu tu známou krajinu, útesy a bitevní linie daleko za sebou, les a vesnici a kostelní věž před sebou, tak mírumilovné a idylické.
Centaine, jdu domů, pomyslel si a padla na něj strašná únava, jako by ho její ohromná tíže měla v kokpitu zavalit a rozdrtit.
Zakroutil hlavou a uviděl zámek. Jeho růžová střecha byla jako maják, neodolatelně ho přitahovala, nos letadla se stáčel směrem k ní zdánlivě bez jeho pomoci.
„Centaine," zašeptal. „Už jdu - počkej na mě, už jdu."
A obestřela ho temnota, takže to bylo, jako by vstupoval do dlouhého tunelu.
V uších mu hučelo, jako by poslouchal zvuk příboje z mořské lastury, soustředil všechnu svou zbývající sílu na pohled upřený tím zužujícím se tunelem do temnot, hledal její tvář a přes zvuky moře v uších naslouchal, neuslyší-li její hlas.
„Centaine, kde jsi? Ach Bože, kde jsi, má lásko?"
Centaine stála před těžkým zrcadlem ve zlaceném ořechovém rámu a hleděla na svůj obraz očima tmavýma a vážnýma.
„Zítra už budu Madame Courtneyová," řekla zachmuřeně, „už nikdy Centaine de Thiry. Není to impozantní myšlenka, Anno?" Dotkla se rukama spánků. „Myslíš, že se budu cítit nějak jinak? Taková jedinečná událost mě určitě musí změnit - potom už nikdy nebudu, jaká jsem bývala!"
„Probuď se, dítě," žďuchla do ní Anna. „Máme ještě hodně práce. Není čas na snění." Zvedla bachratou sukni a přetáhla ji Centaine přes hlavu, pak ji, stojíc za ní, upevnila v pase.

„Jestlipak se maminka dívá, Anno? Jestlipak ví, že mám na sobě její šaty, a jestlipak má ze mě radost?“
Anna zabručela, klekla si, aby překontrolovala,obrubu.
Centaine si přihladila jemnou starou krajku na bocích a naslouchala tlumenému zvuku mužského smíchu ze salónu o patro níž.
„Jsem tak šťastná, že generál mohl přijet. Že je hezký,
Anno, zrovna jako Michel? Ty oči - všimla sis?“
Anna opět zamručela, ale nadšeněji, při vzpomínce na generála se jí na okamžik ruce zastavily.
„To je teda opravdickej chlap,“ řekla si pro sebe, když uviděla Seana Courtneyho vystupovat z rollse a stoupat po venkovním schodišti zámku.
„Vypadá v té uniformě s medailemi tak velkolepě,“ pokračovala Centaine.“ Až bude Michel starší, budu trvat na tom, aby si nechal narůst takový plnovous. Taková účast -“
Zezdola zazněl další výbuch smíchu. „On a papá v sobě našli zalíbení, nemyslíš, Anno? Poslouchej!“
„Doufám, že nechají trochu koňaku pro ostatní hosty,“ zabrblala Anna a vyhrabala se na nohy, pak se zarazila s jednou rukou v kříži, jakoby ji něco napadlo.
„Měly jsme prostřít radši ten modrý drážďanský servis ne sevreský. S těmi růžovými růžemi by to vypadalo líp.“
„Na to jsi měla myslet včera,“ přerušila ji rychle Centaine. „Nebudu to zas celé předělávat.“
Obě strávily celý předchozí den a většinu noci prací na úpravách salónu, zavřeného od té doby, co odešlo služebnictvo. Drapérie byly pomoučené prachem a vysoké stropy tak obetkané pavučinami, že scény z mytologie, které je zdobily, byly skoro k nerozluštění.
Úklid dokončily se zarudlýma očima a kýchajíce a pustily se do stříbra, které bylo začernalé a skvrnité. Pak se musel každý kousek červeno-zlatého sevreského jídelního servisu umýt a osušit utěrkou. Hrabě, jakkoliv divoce protestoval - „Veterán od Sedanu, veterán armády Třetí říše přinucen pracovat jako obecní slouha!“ - byl přinucen pomáhat.
Konečně bylo všechno hotovo. Salón byl zase nádherný, podlaha ze složitě poskládaných a vzorkovaných dřevěných kostek se leskla voskem, nymfy a bohyně a faunové tančili, skotačili a honili se navzájem po klenutém stropě, stříbro se třpytilo a první z Anniných hýčkaných růží ze skleníku zářily ve světle svící jako velké drahokamy.
„Měly jsme udělat ještě pár koláčů,“ starala se Anna, „ti
Vojáci mají apetyt jako koně.“
„Nejsou to vojáci, jsou to letci,“ opravila ji Centaine, a máme toho dost, abychom nakrmily celou spojeneckou armádu, nejen jedinou eskadru - „ Centaine se zarazila.
„Poslouchej, Anno!“
Anna se odkolébala k oknu a vyhlédla ven. „To jsou voni!“ prohlásila. „Tak brzo!“ Šedavě hnědý náklaďák se valil dlouhou štěrkovou příjezdovou cestou, na vysokých úzkých kolech vypadal upjatě a staropanensky, vzadu nacpaný všemi nesloužícími důstojníky eskadry, adjutant seděl za volantem s dýmkou v čelistech, s upřeným a zděšeným výrazem ve tváři řídil vozidlo klikatě od jednoho okraje široké příjezdové cesty k druhému, hlasitě povzbuzován cestujícími.
„Zamkla jsi špajz?“ otázala se Anna úzkostlivě. „Jestli ti divoši najdou jídlo, než budeme moci servírovat - „
Anna obešla své staré kamarádky z vesnice, ty, které neutekly před válkou, a špižírna byla jako Aladdinova jeskyně plná koláčů a paštik a báječných místních terrin, šunek a jablečných dortů, vepřových nožiček s lanýži v aspiku a tuctu jiných dobrot.
„Nepřijeli tak brzo kvůli jídlu,“ přistoupila k ní u okna
Centaine. „Papá má klíče od sklepa. Bude o ně dobře postaráno.“
Její otec už byl v půli mramorového schodiště, aby je uvítal, a adjutant zabrzdil tak prudce, až dva jeho piloti přistáli u něj na předním sedadle ve spletenci nohou a paží.
„Jářku,“ vykřikl se zřejmou úlevou, že zase stojí, „vy jste určitě ten veselý starý hrabě, co? My jsme předsunutá hlídka, jak to říkáte francouzsky, le ď avant garde, víte?“
„Á, no jistě!“ Hrabě napřáhl ruku. „Naši stateční spojenci. Jste vítáni! Vítejte! Mohu vám nabídnout skleničku něčeho?“
„Vidíš, Anno,“ usmála se Centaine a obrátila se od okna, „nemusíš si dělat starosti. Oni si rozumějí. Tvoje jídlo před nimi bude v bezpečí, aspoň prozatím.“
Zvedla z postele svatební závoj a volně si jej naaranžovala přes hlavu. Prohlížela se v zrcadle.
„Tohle musí být ten nejšťastnější den mého života,“ zašeptala. „Nesmí se stát nic, co by jej pokazilo.“
„Nic se nestane, dítě moje,“ Anna k ní přistoupila zezadu a upravovala jí průsvitnou krajku závoje na ramenou.
„Budeš ta nejkrásnější nevěsta, škoda jen, že tu nebude nikdo ze společnosti, aby tě viděl.“
„Už dost, Anno,“ řekla jí Centaine laskavě. „Nelituj.
Všechno je dokonalé. Nijak jinak bych to ani nechtěla.“
Lehce naklonila hlavu. „Anno!“ ožila ve tváři.
„Co je?“
„Slyšíš?“ Centaine se otočila od zrcadla. „To je on. To je
Michel. Vrací se ke mně.“
Rozběhla se k oknu a nemohla se udržet, hopkala a tančila jako děvčátko u výlohy hračkářství.
„Poslouchej! Letí tudy!“ Rozpoznávala vzdálené bušení motoru, kterému tak často naslouchala.
„Já ho nevidím.“ Anna stála za ní, kroutila očima, dívala se nahoru do roztrhaných mračen.
„Musí být hodně nízko,“ začala Centaine. „Ano! Ano!.
Tamhle je, hned nad lesem!“

„Už ho vidím. Letí na letiště v sadu?“
„Ne, v tomhle větru ne. Myslím, že letí sem.“
„Je to on? Víš to jistě?“
„Samozřejmě, že to vím jistě - copak nevidíš tu barvu?
Mon petit jaune!“
Ostatní to také slyšeli. Pod oknem se ozvaly hlasy a tucet svatebních hostí se vyhrnulo francouzským oknem ze salónu na terasu. Vedl je Sean Courtney ve sváteční uniformě britského generála a hrabě ještě malebnější v modrozlatém stejnokroji plukovníka infanterie Napoleona III. Všichni si nesli sklenice a hlasy pozvedali ve stoupající náladě a veselém kamarádství.
„To je určitě Michael,“ zavolal někdo. „Vsadím se, že nám předvede útok zblízka. Shodí zámku střechu, uvidíte!“
Centaine zjistila, že se směje s nimi a zatleskala rukama, když uviděla, jak se žlutý stroj blíží - pak jí ruce ztuhly právě v okamžiku, kdy se měly setkat.
„Anno,“ řekla, „něco se stalo.“
Letoun už byl dost blízko, aby viděli, jak nerovnoměrně letí - jedno křídlo níž, stroj se kolíbal a klesal směrem k vrcholkům stromů, pak se ostře vznesl a křídla se mu zapotácela a pak se naklonil na druhou stranu.
„Co to dělá?“ Tón hlasů z terasy se změnil.
„Proboha, on má potíže - myslím - „
SE 5 začala kličkovat, bezdůvodně se otočila na bok, viděli ze strany poškozený trup a potrhaný povrch křídel. Vypadalo to jako zdechlina ryby, napadené hejnem žraloků.
„Je zle rozstřílený!“ zaječel jeden pilot.
„Ano, dostal těžký zásah.“
SE 5 se stáčela zpátky příliš zprudka, nos se jí sklopil a skoro uhodil o stromy.
„Zkusí nouzově přistát!“ Někteří piloti přeskočili zídku terasy a vyběhli na trávník, divoce signalizovali na zmrzačené letadlo.
„Tudy, Michaeli!“
„Zvedni jí nos, člověče!“
„Moc pomalu!“ křičel další. „Překlopíš ji! Přidej plyn.
Nakopni ji!“
Řvali své dobře míněné rady a letadlo těžce klesalo k trávníku.
„Micheli,“ vydechla Centaine, kroutíc krajku mezi prsty a nevnímajíc, že se trhá, „pojď ke mně, Micheli,“
Zbývala už jen poslední řada stromů, prastarých měděných dubů, na jejichž pokroucených větvích právě vyrážely pupence, z nichž vyraší nové listy. Střežily okraj louky nejblíže u zámku.
Žlutá SE 5 klesla za ně, tlukot motoru umlkl.
„Zvedni ji, Michaeli!“
„Nahoru! Krucinál!“
Řvali na něj a Centaine se k nim přidala.
„Prosím tě, Michaeli, přeleť ty stromy. Pojď ke mně, miláčku.“ *
Motor Viper opět zařval na plný plyn a uviděli stroj vzlétnout, jako když se velký žlutý bažant zvedne z úkrytu.
„Dokáže to.“
Nos byl moc vysoko, všichni to viděli, jako by SE 5 zaváhala nad strohými holými větvemi a ty se po ní natáhly jako spáry nestvůry - potom žlutý nos klesl.
„Přeletěl!“ vykřikl jeden z pilotů, ale jedno kolečko podvozku se zachytilo o silnou pokroucenou větev a SE 5 udělala ve vzduchu salto a pak spadla z oblohy.
Narazila na měkkou zemi na okraji louky, přistála na nose, rotující vrtule se rozprskla ve změti bílých třísek a s praskáním dřevěné konstrukce trupu se celý stroj zhroutil, rozpadl se jako motýl - a Centaine uviděla Michaela.
Byl zalit vlastní krví, stékala mu po tváři, hlavu měl zakloněnou a napůl visel z otevřeného kokpitu, houpal se v popruzích jako oběšenec.
Michaelovi bratři důstojníci se hnali přes louku. Viděla, jak generál odhodil sklenici a vrhl se přes zídku terasy.
Běžel zoufalým, nerovnoměrným krokem, kulhání ho vyvádělo z rovnováhy, ale dohánělo i mladší muže.
První z nich už skoro dorazil k vraku letadla, když z něj náhle, jako zázrakem vyrazily plameny. Vystřelily vzhůru s rachotem podobným bubnům, velmi světlé, ale na hřebeni orámované černým kouřem - a běžící muži se zastavili a zaváhali a pak se stáhli nazpátek, zvednutýma rukama si chránili tváře před žárem.
Sean Courtney se mezi nimi prodral, šel rovnou do plamenů, lhostejný ke spalujícím, tančícím vlnám žáru, ale čtyři mladí důstojníci k němu přiskočili, chytili ho za ruce a za ramena a stáhli nazpátek.
Sean se zmítal v jejich sevření tak divoce, že museli přiběhnout další tři a pomoci ho zadržet. Sean řval, vydával hluboký, hrdelní, neartikulovaný zvuk, jako divoký býk v pasti, snažil se dosáhnout skrze plameny na muže uvězněného v rozbitém těle žlutého letadla.
Pak zničeho nic zmlkl a zhroutil se. Kdyby ho nedrželi, byl by padl na kolena. Ruce mu klesly k bokům, ale zíral dál na zeď z plamene.
Před léty, když byla na návštěvě v Anglii, sledovala
Centaine se zděšeným úžasem, jak děti jejích hostitelů upalují figurínu anglického atentátníka jménem Guy Fawkes na hranici, kterou si samy vystavěly v zahradě. Figurí. na byla chytře sestrojená, a když k ní plameny dosáhly, zčernala a začala se kroutit a sníjet jako živá. Centaine procitala zpocená ze zlých snů ještě několik týdnů potom.
Když se teď dívala z horního okna zámku, slyšela, jak někdo vedle ní začíná křičet. Pomyslela si, že je to možná

Anna. Byly to výkřiky nejvyšší úzkosti a ona zjistila, že se třese jako mladý stromek ve větru.
Byl to stejně zlý sen jako tehdy. Nedokázala odvrátit pohled od figuríny, která černala a začala se kroutit, s údy křečovitě cukajícími a ohýbajícími se žárem zvolna jako zavírací nůž, a toho křiku měla plnou hlavu, ohlušoval ji.
Teprve tehdy si uvědomila, že to není Anna, že ten křik je její. Poryvy zmučeného zvuku vycházely z hlubin její hrudi, jako by byly z čehosi škrablavého, jako částice rozdrceného skla, které jí rozdíraly vnitřek hrdla.
Ucítila kolem sebe Anniny silné ruce, zvedly ji ze země, odnášely ji od okna. Bojovala s ní vší silou, ale Anna byla příliš silná. Položila Centaine na postel a přitiskla si její tvář na širokou měkkou hruď, zdusila ty divoké výkřiky.
Když konečně umlkla, hladila jí po vlasech a začala ji něžně kolébat, broukala jí, jak to dělávala, když byla Centaine ještě dítě.
Pohřbili Michaela Courtneyho na hřbitově v Mort Homme, na místě vyhrazeném rodině de Thiry.
Pohřbili ho té noci při světle lucerny. Jeho bratři ve zbrani mu vykopali hrob a páter, který je měl oddat, nad ním provedl pohřební obřad.
„Já jsem vzkříšení a život, řekl Pán - „
Centaine se držela pod paží svého otce, s tváří zakrytou černou krajkou. Anna ji vzala za druhou paži a protektor.sky ji držela.
Centaine neplakala. Potom co umlkl ten křik, nepřišly slzy. Jako by jí ty plameny vysušily duši na troud, jako Saharu.
„Zapomeniž na hříchy a prohřešky mého mládí - „
Slova byla vzdálená, jako by přicházela z druhé strany zdi.
Michel neměl žádný hřích, pomyslela si. Neprohřešil se, ale ano, byl příliš mladý - ach Pane, příliš mladý. Proč musel zemřít?
Sean Courtney stál naproti ní, na druhé straně nakvap připraveného hrobu, a krok za ním jeho zuluský řidič a sluha Sangane. Centaine ještě nikdy neviděla černého muže plakat. Slzy se mu třpytily na sametové pleti jako kapky rosy, stékající po okvětních lístcích tmavé květiny.
„Člověk je zrozen z ženy a je mu dán jen krátký čas k životu, plný útrap - „
Centaine se podívala dolů, do hlubokého blátivého zákopu, na tu dojemnou truhlu ze syrového dřeva, tak rychle sbitou v dílně eskadry, a pomyslela si: To není Michel.
Tohle není doopravdy. Je to pořád ještě nějaký hrozný sen. Brzo se probudím a Michel přiletí zpátky - a já budu čekat s Nuagem na kopečku a uvítám ho.
Probral ji drsný, nepříjemný zvuk. Generál postoupil kupředu a jeden z mladších důstojníků mu podal lopatu.
Hroudy zarachotily a bouchly o víko rakve a Centaine se podívala vzhůru, nechtěla se na to dívat.
„Tam dole ne, Micheli,“ zašeptala za tmavým závojem.
„Ty nepatříš tam dolů. Pro mě budeš vždycky stvořením z nebes. Pro mě budeš vždycky tam nahoře, v té modři - „
A potom : „Au revoir, Micheli, zase se shledáme, miláčku.
Pokaždé, když se podívám na nebe, budu na tebe myslet.“
Centaine seděla u okna. Když si přehodila přes ramena krajkový svatební závoj, začala Anna něco namítat a pak se zarazila.
Anna seděla vedle ní na posteli a žádná z nich nemluvila.
Slyšely muže ze salónu dole. Před chvilkou hrál někdo na piano, hrál velmi špatně, ale Centaine dokázala rozpoznat Chopinův Smuteční pochod. Ostatní k tomu bzučeli a vyklepávali rytmus.
Centaine instinktivně pochopila, co se děje, že je to jejich způsob rozloučení s jedním z nich, ale nedotklo se jí to.
Později pak slyšela, jak jejich hlasy nabírají na drsné syrovosti. Začínali být velmi opilí a ona věděla, že i to je součást rituálu. Pak se smáli - opilým smíchem, pod nímž však ležel spodní tón plný smutku - a pak zase zpěv, chraplavý a falešný, a ona necítila nic. Seděla se suchýma očima ve světle svíce, pozorovala záblesky dělostřelby na obzoru a naslouchala zpěvu a zvukům války.
„Musíš jít do postele, dítě,“ řekla Anna, něžně jako matka, ale Centaine zavrtěla hlavou a Anna nenaléhala.
Místo toho zastřihla knot, přehodila Centaine přes kolena pléd a došla dolů do salónu pro mísu šunky a studené paštiky a pro sklenici vína. Jídlo a víno ležely teď nedotčeny na stole vedle Centaine.
„Musíš jíst, dítě,“ zašeptala Anna, nechtěla se vtírat a Centaine k ní zvolna otočila hlavu.
„Ne, Anno,“ řekla, „už nejsem dítě. Ta část mé bytosti dneska umřela - s Michelem. Už bys mi tak neměla nikdy říkat.“
„Slibuju ti, že nebudu,“ a Centaine se zvolna obrátila zpět k oknu.
Vesnické hodiny odbily dvě a o něco později slyšely důstojníky z eskadry odcházet. Někteří byli tak opilí, že je museli jejich kumpáni vynést a naházet dozadu na nákladňák jako pytle zrní a potom nákladní auto odhrkotalo do noci.
Na dveře někdo tiše zaťukal. Anna vstala z postele a šla otevřít.
„Je vzhůru?“
„Ano,“ odpověděla Anna šeptem.
„Mohu s ní mluvit?“
„Vstupte.“
Sean Courtney vstoupil a stanul u Centaininy židle. Cítila whisky, ale stál na nohou pevně jako balvan žuly a hlas měl tichý, zvládnutý: navzdory tomu vycítila, že v něm je zeď, zadržující jeho žal.
„Už musím odjet, má milá,“ řekl afrikánsky. Vstala ze židle, pléd nechala sklouznout z klína, a se svatebním závojem přes ramena před něj předstoupila a vzhlédla mu do očí.
„Vy jste byl jeho otec,“ řekla a jeho sebeovládání se rozsypalo.. Zapotácel se, zašátral rukou po stole, aby se o něj opřel, a upřeně na ni hleděl.

„Jak to víte?“ zašeptal a teď viděla, jak jeho žal vyplouvá na hladinu, a konečně dovolila i ona svému vystoupit na povrch a smísit se s jeho žalem. Ucítila slzy a ramena se jí mlčky otřásla. Rozevřel náruč, ona do ní vstoupila a on ji přitiskl ke své hrudi. Žádný z nich už pak dlouhou dobu nepromluvil, až jejich vzlykání ztichlo a nakonec ustalo.
Pak Sean řekl: „Vždycky vás budu považovat za Michaelovu ženu, za svou vlastní dceru. Kdybyste mě někdy potřebovala, jedno kde nebo kdy, stačí, když pro mě jen pošlete.“
Rychle přikývla, zamrkala očima, a když uvolnil své objetí, odstoupila od něj.
„Jste statečná a silná,“ řekl. „Poznal jsem to hned, jak jsem se s vámi poprvé setkal. Vydržíte.“
Obrátil se a odkulhal z místnosti. Za pár minut uslyšela křupání štěrku pod koly odjíždějícího rollse s velkým Zulu za volantem.

Kapitola 6.

Při východu slunce byla Centaine na pahorku za zámkem v Nuageově sedle, a když eskadra vyrážela na ranní hlídku, zvedla se vysoko v sedle a zamávala jí.
Letku vedl ten malý Američan, kterému Michael říkal
Hank, zakýval křídly a zamával jí, zasmála se a zamávala mu nazpátek a slzy jí stékaly po tvářích, i když se smála, a v chladném ranním větru studily jako rampouchy.
Pracovaly s Annou celé dopoledne, aby mohly zase zavřít salón, pokryly nábytek plachtami proti prachu, zabalily servis a stříbro. Všichni tři obědvali v kuchyni paštiky a šunku, zbylé z předchozího večera. Ačkoliv byla Centaine bledá a oči měla podkroúženy modří temnou jako podlitiny, ačkoliv sotva ochutnala jídlo a sotva usrkla vína, mluvila normálně, diskutovala o obvyklých pracích a úkolech, které je třeba vykonat dnes odpoledne. Hrabě a Anna ji pozorovali úzkostlivě, ale podezíravě, nebyli si jisti, jak mají brát její nepřirozený klid, a na konci jídla už se hrabě neudržel.
„Jsi v pořádku, moje maličká?“
„Generál řekl, že to vydržím,“ odpověděla. „Chci mu dokázat, že měl pravdu.“ Vstala od stolu. „Vrátím se za hodinu a pomůžu ti, Anno.“
Vzala náruč růží, které posbírala v salónu, a vyšla ke stájím. Vyjela na Nuageovi úvozem. Dlouhá kolona mužů v khaki, shrbených pod vahou svých zbraní a zavazadel, na ni pokřikovala, když je míjela, a ona se na ně usmívala a mávala jim a oni se po ní toužebně ohlíželi.
Uvázala Nuagea k bráně hřbitova a s náručí plnou růží obešla mechem pokrytý kamenný kostel z boku. Nad místem vyhrazeným rodině de Thiry rozprostíral své větve tmavozelený tis, ale čerstvě zrytá zem byla blátivá a podupaná a hrob vypadal jako jeden z Anniných zeleninových záhonů, jenže ne tak úhledně uhrabaný a zarovnaný.
Centaine vytáhla z kůlny na konci hřbitova lopatu a dala se do práce. Když skončila, naaranžovala růže a o kousek odstoupila. Sukni měla od bláta a pod nehty špínu.
„Tak,“ řekla spokojeně. „Teď je to o moc lepší. Hned, jak najdu zedníka, pořídím ti náhrobek, Micheli, a zítra zase přijdu a přinesu čerstvé květiny.“
Toho odpoledne pracovala s Annou, sotva vzhlédla od svých povinností, ani na chvíli se nezastavila, až za soumraku práci přerušila, aby vyjela na pahorek a pozorovala letadla vracející se ze severu. Toho večera chyběly z eskad!ry dva další letouny a břímě smutku, které si odnášela domů, patřilo jim stejně jako Michaelovi.
Po večeři odešla do své ložnice, jakmile s Annou umyly nádobí. Věděla, že je vyčerpaná a touží po spánku, ale místo toho k ní ze tmy přišel žal, který celý den držela v odstupu, a ona si přitáhla přes tvář podušku, aby jej zdusila.
Anna to přece slyšela, protože naslouchala. Přišla ve svém nabíraném nočním čepečku a noční košili, přinesla svíčku.
Svíčku sfoukla, vklouzla pod přikrývky a vzala
Centaine do náručí, vrkala a tiskla ji k sobě, až nakonec usnula.
Za úsvitu byla Centaine zase na pahorku a dny a týdny se opakovaly, až si připadala jako v pasti a beznadějně uvízlá v rutině zoufalství. Byly tu jen malé odchylky od stereotypu: tucet nových SE 5 v letkách eskadry, ještě natřených tovární šedobéžovou barvou a řízených piloty, jejichž každičký manévr prozrazoval i Centaine, že jsou to nováčci, zatímco počet pestře pomalovaných strojů, které znala, se při každém návratu ztenčoval. Kolony mužů, nákladů a zbraní pohybující se po hlavní silnici pod zámkem den ze dne řídly a sílil proud úzkostí a napětí, který nakazil i ty tři v zámku.
„Každým dnem,“ opakoval pořád hrabě, „už to začne.
Uvidíte, že mám pravdu.“
Jednou ráno pak malý Američan zakroužil zpátky k pahorku, kde čekala Centaine, vyklonil se daleko z otevřeného kokpitu a něco upustil. Byl to malý balíček s dlouhou pestrou stuhou na upoutání pozornosti. Padl za hřeben kopečku.
Centaine pobídla Nuagea dolů po svahu a našla tu stuhu, houpající se v křoví na úpatí. Natáhla se a vypletla ji z trní, a když nad ní Hank znovu zakroužil, zvedla ji do výše, aby viděl, že ji našla. Zasalutoval jí a stoupal směrem k útesům.
V soukromí svého pokoje Centaine balíček otevřela.
Obsahoval pár vyšívaných křidélek RFC a medaili v červeném koženém pouzdře. Pohladila luxusní hedvábí, na kterém byl zavěšen stříbrný kříž, a pak jej obrátila a zjistila, že je na něm vyryto Michaelovo jméno a hodnost. Třetí předmět v lepenkové obálce byla fotografie. Byla na ní zachycena eskadra letadel seřazených do půlkruhu, dotýkajících se špičkami křídel před hangáry v Bertangles, a v popředí stáli ve skupině piloti a rozpačitě se zubili na fotografa. Ten bláznivý Skot Andrew, stál vedle Michaela, sahal mu sotva k ramenům, kdežto Michael měl čapku v týle a ruce v kapsách. Vypadal tak nenuceně a bezstarostně, že to Centaine sevřelo srdce, až cítila, jak se dusí.
Dala si fotografii do stejného stříbrného rámečku, v jakém měla obrázek své matky, a postavila si ji vedle postele.
Medaili a křidélka RFC si dala do šperkovnice ke svým ostatním pokladům.

Každé odpoledne pak Centaine trávila hodinu na hřbitově. Vydláždila syrový hrob červenými cihlami, které našla za kůlnou.
„Jen než seženeme zedníka, Micheli," vysvětlovala mu při práci na všech čtyřech a hledala v polích a po lesích divoké květiny, aby mu je donesla.
Po večerech si přehrávala z gramofonových desek Aidu a potila se nad stránkou atlasu, zobrazující ten kontinent ve tvaru koňské hlavy, Afriku, a širé červené plochy impéria, které tu barvou převažovaly, anebo četla nahlas z anglických knih, Kiplinga a Bernarda Shawa, které našla nahoře v mamінčině ložnici, zatímco hrabě pozorně naslouchal a opravoval jí výslovnost. Nikdo z nich se nezmínil . o Michaelovi, ale všichni si byli každou minutu vědomi jeho přítomností: jako by byl součástí toho atlasu, anglických knih a vítězoslavných tónů Aidy.
Když si konečně Centaine byla jistá, že je naprosto vy: čerpaná, políbila otce a odešla do svého pokoje. Jakmile však sfoukla svíčku, zase na ni padl žal. Za pár minut se dveře tiše otevřely a Anna ji přišla vzít do náručí, a celý cyklus mohl začít znovu.
Hrabě s tím skoncoval. Zabušil na dveře Centaininy ložnice, probudil je v těch temných a časných hodinách jitra, kdy je všechna lidská energie na nejnižším bodě.
„Co je?" zavolala Anna ospale.
„Pojďte!" zařval v odpověď hrabě. „Pojďte se podívat!"
Kvapně si přehodily přes noční košile župany a následovaly ho přes kuchyni ven na dlážděný dvůr. Tam se zastavili a zírali v úžasu k obloze na východě, protože ačkoliv nesvítil měsíc, zářila podivně kolísavým oranžovým světlem, jako by někde pod obzorem Vulkán rozrazil dveře do pece bohů.
„Poslouchejte!" zavelel hrabě a uslyšeli v lehkém vánku ševel, jako by se jim zem pod nohama chvěla silou vzdáleného požáru.
„Už to začalo," řekl a teprve tehdy pochopily obě ženy, že to dunění znamená zahájení obrovské nové spojenecké ofenzívy na západní frontě.
Zbytek noci proseděli v kuchyni, pili hrnky černé kávy a každou chvilku vybíhali na dvorek pozorovat plamennou podívanou, jako by to byl astronomický úkaz.
Hrabě jim celý vzrušený popisoval, co se děje. „Tahle dělostřelba je kvůli rychlému obsazení území, povalí zátarasy z ostnatých drátů a zničí nepřátelské zákopy. Bosové budou na cucky," ukázal k planoucímu nebi, „kdo by to taky vydržel!"
Tisíce baterií artilerie pálily na vzdálenost nějakých sto metrů a následujících sedm dní a nocí neustaly ani na okamžik. Už jen váha kovu, který vrhaly na německé linie, zničila zákopové práce i předprsně, uplouhala a zase rozorala zem.
Hrabě planul bojovým a vlasteneckým nadšením. „Prožíváš dějiny. Jsi svědkem jedné z největších bitev všech věků - „
Pro Centaine a Annu však bylo sedm dní a sedm nocí příliš dlouhá doba. První ohromení se brzy změnilo v apatii a nezájem. Pokračovaly v každodenním zámeckém životě, nežasly už nad vzdáleným bombardováním a v noci spaly navzdory pyrotechnice a výzvám hraběte: „Pojďte se podívat!"
Sedmého jitra potom, když seděli u snídaně, si už i ony uvědomily změnu zvuku a intenzity dělostřelby.
Hrabě vyskočil od stolu a vyběhl zase na dvůr, ústa ještě plná chleba se sýrem, s hrnkem kávy v ruce.
„Poslouchejte! Slyšíte to? Začala pohyblivá přehradová palba!"
Baterie artilerie posouvaly cíl své palby kupředu, vytvářely pohyblivou bariéru granátů, skrze niž nemohlo nic živého postupovat kupředu ani ustupovat.
„Chrabří Spojenci teď budou připraveni ke konečnému úderu - „
Čekali v předních britských zákopech pod předprsněmi.
Všichni muži v plné polní, každý s téměř třicetikilovou zátěží.
Dunění vybuchujících granátů se od nich vzdalovalo, zanechávalo je s otupělými smysly a drnčícími ušními bubínky.
Hvízdání velitelů se rezavě rozléhalo zákopy, zvedali se a shromažďovali na úpatí útočných žebříků. Jako armáda khaki lumíků se pak vyrojili ze svých nor do prostoru a omráčeně se rozhlíželi.
Byli ve změněné a zničené zemi, tak popleněné děly, že nezbylo ani stéblo trávy, ani větévka stromu. Jen roztříštěné pahýly stromů trčely z měkkého kašovitého bláta barvy výkalů, které se rozprostíralo před nimi. Tahle děsivá krajina byla zahalena žlutavou mlhou vyhořelých trhavin.
„Kupředu!" zazněl linií pokřik a znovu řezavé hvizdy, které je hnaly dál.
S napřaženými dlouhými puškami Lee Enfield, na nichž se blýskaly bajonety, zapadali po kotníky a po kolena do měkké hlíny, klouzali do zasypaných děr po granátech a zase se z nich hrabali ven. Linie se vlnila a vyboulovala, horizont se jim omezil na pouhých sto kroků ve vířivé dusičnanové mlze, ale postupovali vpřed.
Z nepřátelských zákopů nic neviděli, předprsně byly
.pobořeny a srovnány se zemí. Nad hlavami jim zněl neutuchající řev bombardování, každých pár vteřin zapadl nedostřelený granát z vlastních děl do jejich řídkých řad.
„Sevřete se uprostřed!" Mezery, které děla vyrvala do jejich řad, se zaplnily dalšími beztvarými těly v khaki.
„Držte se v řadě! Držte se v řadě!" Rozkazy téměř zanikaly ve hřmotu děl.
Potom ohromeni spatřili v kouři před sebou záblesk kovu. Byla to nízká kovová zeď, šupiny šedé oceli v rozestupech jako šupiny na hřbetě krokodýla.
Němečtí kulometčíci měli k dobru sedm dní od předběžného varování, a zatímco se britská dělostřelba převalila za ně, vynesli své zbraně z okopů na povrch a postavili je na trojnožky v blátivém ústí zničených zákopů. Kulomety značky Maxim byly všechny vybaveny ocelovými kryty na ochranu obsluhy před střelbou z pušek a stály tak těsně vedle sebe, že se okraje štítů překrývaly.
Britská infanterie byla ve volném prostoru, pochodovala vstříc kulometům. Přední řady zaječely, když kulomety uviděly

a rozběhly se vpřed ve snaze dostat se k nim s bajonety. Tehdy vběhly do drátů.
Ujistili je, že bombardování rozcupovalo ostnaté dráty na kousky. Nerozcupovalo. Třaskavina na ně vůbec nezapůsobila, leda že je propletla a pokroutila do ještě šikovnějších zátarasů. Zatímco se zmítali a potýkali s drátěným sevřením, začaly do nich kulomety Maxim naplno pálit.
Maximy dokázaly vypálit 500 nábojů za minutu. Měly pověst nejspolehlivějších a nejúčinnějších kulometů, které kdy byly zkonstruovány, a toho dne získaly ještě pověst nejsmrtonosnější zbraně, jakou kdy člověk vymyslel. Jak se upachtěné řady britské pěchoty vynořovaly z mlhy dusičnanového dýmu, snažíce se ještě stále udržet přísnou formaci, rameno na rameni ve čtyřech řadách za sebou, byly pro maximy dokonalým cílem. Palba je kosila jako obilí o žních. Byl to masakr, jaký historie ještě nezažila.
Ztráty by byly jistě ještě větší, kdyby vojáci neměli dost zdravého rozumu a nezrušili formaci. Místo toho tupohlavého dusání vpřed se snažili krýt a plížit kupředu v malých skupinkách, ale i ty nakonec zahnala nazpátek stěna z kulometů. Když tak zdecimovaly velkou ofenzívu na západní frontě skoro dřív, než začala, zahájily německé jednotky z útesů naproti Mort Homme vítězoslavný protiútok.
Centaine si postupně uvědomovala, jak to vzdálené vyhlazování umlká, i to podivné ticho, které je následovalo.
„Co se stalo, papá?“
„Britští vojáci zabrali pozice německé artilerie,“ vysvětloval hrabě vzrušeně. „Mám chuť vyjet si na koni a podívat se na bitevní pole. Chci nést svědectví o tomto zvratu v dějinách - „
„Takovou idiotskou věc neuděláte,“ řekla mu Anna briskně.
„Nechápeš, ženská, že co tu stojíme a mluvíme, valí se
Spojenci kupředu, pohlcují německé linie - „
„Já chápu, že se musí nakrmit dojnice a vykydat hnůj ze sklepů.“
„Zatímco historie mě míjí,“ kapituloval nevlídně hrabě a odešel dumat do sklepa.
Potom dělostřelba zase začala, mnohem blíž, a okna . v rámech zadrnčela. Hrabě vyrazil nahoru po schodech do dvora.
„Co se teď děje, papá?“
„To jsou smrtelné křeče německé armády,“ vysvětloval hrabě, „poslední záchvěvy umírajícího obra. Ale neboj se, má maličká, Britové brzy posílí své postavení. Nemáme se čeho bát.“
Dunění děl narůstalo do crescenda a zesiloval je lomoz britské obrany, snažící se zničit německý protiútok, zaměřený na zákopy přední linie proti útesům.
„Zní to jako vloni v létě.“ Centaine se s odporem zadívala na strohý obrys křídových útesů na horizontě. Mírně se jí rozmazávaly před očima, otřásaly se výbuchy granátů.
„Musíme pro ně udělat, co se dá,“ řekla Anně.
„Musíme myslet na sebe,“ protestovala Anna. „Ještě pořád musíme dál žít a nemůžeme - „
„Pojď, Anno, marníme čas.“
Na Centainino naléhání uvařily čtyři obrovské měděné kotle polévky z vodnice, hrachu a brambor, navoněné kostmi od šunky. Nebezpečně zmenšily své zásoby mouky, napekly bochníky chleba, naložily všechno na káru a odtlačily ji úvozem na hlavní silnici.
Centaine si jasně pamatovala boje z minulého léta, ale to, čeho teď byla svědkem, jí způsobilo čerstvý šok.
Silnice se dusila, od příkopu k příkopu byla plná přílivu i odlivu války, postupujících v obou směrech, hromadících se a protínajících a znovu se oddělujících.
Od útesů přicházel lidský odpad bitvy, potrhaný a zkrvavený, oněmělý a krvácející, nacpaný v pomalu se pohybujících sanitkách, na povozech a kárách tažených koňmi, kulhající a opírající se o improvizované berle, nesený na ramenou silnějších druhů nebo držící se z boku přecpaných sanitek, které se pracně prodíraly hlubokým blátem.
V protisměru pochodovaly rezervy a posily, aby pomohly udržet útesy proti německému útoku. Byly jich dlouhé zástupy, už teď unavené pod váhou výstroje, kterou nesli.
Ti vojáci se ani nepodívali na potrhané zbytky bitvy, k nimž se možná brzy připojí. Postupovali kupředu, dívali se pod nohy a zastavovali se, když byla cesta před nimi zablokovaná, stáli s dobytčí trpělivostí, pohnuli se kupředu, teprve když muž před nimi vykročil.
Po počátečním otřesu Centaine pomohla Anně vytlačit vozík na mez a odtud s Annou vyčerpaným a zraněným vojákům, kteří se potáceli po silnici kolem, nalévaly hustou polévku, podávaly polní šálky a ke každému tlustý krajíc čerstvě upečeného chleba.
Zdaleka to nestačilo, mohly nakrmit jen jednoho ze sta mužů. Ti, které vybíraly jako nejpotřebnější, lokali polévku a hltali chléb.
„Pámbu požehnej, paničko,“ mumlali a klopýtali dál.
„Podívej se na jejich oči, Anno,“ zašeptala Centaine, když zvedala šálky, aby je Anna naplnila. „Vypadají, jako by vstali z hrobu.“
„Nech těch bláznivých nesmyslů,“ plísnila ji Anna, „budeš mít zase zlé sny.“
„Žádný zlý sen nemůže být horší než tohle,“ odpověděla
Centaine klidně. „Podívej se na tamhletoho!“
Oči mu vyrval z hlavy šrapnel a prázdné důlky měl ovázány krvavými hadry. Šel za jiným vojákem, který měl obě roztříštěné ruce přivázány k hrudi. Slepec se ho držel za opasek a skoro ho strhával k zemi, když zakopával na nerovné a kluzké silnici.
Centaine je vytáhla z proudu a přidržela šálek u rtů vojáka bez rukou.
„Jste hodné děvče,“ zašeptal. „Nemáte cigaretu?“
„Je mi líto.“ Zavrtěla hlavou a obrátila se, aby upravila obvaz na očích druhého muže. Zahlédla to, co bylo pod ním,

polkla a ruce jí ochably.
„Podle hlasu jste tak mladá a hezká - „ Osleply muž byl asi tak starý jako Michael, měl také husté tmavé vlasy, ale byly slepeny zaschlou krví.
„Ano, Frede, je to hezké děvče.“ Jeho společník mu pomohl zase na nohy. „Měli bychom jít dál, slečno.“
„Co se tam děje?“ zeptala se jich Centaine.
„Je tam peklo.“
„Udrží se fronta?“
„To nikdo neví, slečno,“ a oba je odplavila zvolna plynoucí řeka utrpení.
Chléb a polévka brzy došly. Odtlačily kárku zpět do zámku, aby připravily další. Centaine si vzpomněla na prosby zraněných vojáku a vyplenila kredenc v loveckém salónku, kde měl hrabě své zásoby tabáku. Když se s Annou vrátily na své místo na konci úvozu, mohla některým z nich poskytnout trochu příjemného navíc.
„Je toho tak málo, co můžeme,“ lamentovala.
„Děláme, co můžeme,“ zdůraznila Anna. „Nemá smysl litovat nemožností.“
Pracovaly až do tmy při chabém žlutém světle lucerny a proud trpících nevysychal, spíš vypadal ještě hustší, až se bledé popleněné tváře ve světle lucerny rozmazávaly Centaine před vyčerpanýma očima a nedaly se od sebe odlišit, a chabá slova povzbuzení, která jim říkala, se opakovala a připadala jí bezvýznamná.
Nakonec ji, hodně po půlnoci, Anna odvedla nazpátek do zámku a usnuly si v náručí, ještě pořád v zablácených, krví potřísněných šatech, a procitly za úsvitu, aby navařily další kotle polévky a napekly chleba.
Centaine, stojíc nad sporákem, naklonila hlavu, když uslyšela v dálce řev motorů.
„Letadla!“ vykřikla. „Já na ně zapomněla! Dneska letí beze mě - to znamená smůlu!“
„Dneska jich bude mít smůlu hodně,“ zabručela Anna.
Balila jeden z kotlů s polévkou do přikrývky, aby moc rychle nevychladla, a pak ho vynesla z kuchyňských dveří.
V půli cesty úvozem se Centaine napřímila od držadla kárky.
„Podívej, Anno, tamhle, na kraji Severního pole!“
Na polích se rojili muži. Odhodili své těžké tlumoky, helmy a zbraně a pachtili se v slunci časného léta, svlečeni až do pasu nebo v umouněných vestách.
„Co to dělají, Anno?“
Byly jich tisíce, pracovali podle pokynů svých důstojníků. Byli vyzbrojeni špičatými lopatkami, rozdírali jimi žlutou zem, vyhazovali ji v dlouhých liniích, klesali do ní tak rychle, že za tu chvíli, co přihlížely, už mnozí z nich zmizeli po kolena a pak po pás za narůstajícími hliněnými předprsněmi.
„Zákopy.“ Centaine našla sama odpověď na svou otázku. „Zákopy, Anno, oni kopou nové zákopy.“
„Proč, proč to dělají?“
„Protože,“ zaváhala Centaine. Nechtěla to říci nahlas.
„Protože neudrží útesy,“ řekla tiše a obě vzhlédly tam nahoru, kde dělostřelba zaclonila jasné ráno sírově žlutými opary.
Když dorazily na konec úvozu, zjistily, že silnice je ucpaná provozem, protichůdné proudy vozidel a mužů se beznadějně propletly, vzdorovaly snahám vojenské policie rozdělit je a uvést znovu do pohybu. Jedna sanitka sklouzla ze silnice do blátivé škarpy a způsobila ještě větší zmatek.
Doktor a řidič ambulance se pachtili s vynášením nosítek ze zadní části uvízlého vozu.
„Anno, musíme jim pomoci.“
Anna byla silná jako muž a Centaine byla právě tak odhodlaná. Popadly naproti sobě rukojeti jedněch nosítek a vytáhly je ze škarpy.
Doktor se škrábal z bahna.
„Dobrá práce,“ funěl. Byl prostovlasý, ale na límci tuniky měl hada a hůl - odznaky zdravotnického sboru - a na pažích bílé pásky s červenými kříži.
„Ach, mademoiselle de Thiry!“ Poznal Centainu přes zraněného muže na nosítkách, ležícího mezi nimi. „To mě mohlo napadnout.“
„Doktore, samozřejmě - „ Byl to tentýž důstojník, který přijel s lordem Andrewem na motocyklu a který pomáhal hraběti s konzumací koňaku Napoleon, toho dne, kdy Michael ztroskotal na Severním poli.
Položili nosítka pod keř a mladý doktor poklekl vedle nich, zabýval se ztichlou postavou pod šedou přikrývkou.
„Mohl to zvládnout - kdybychom mu byli mohli včas poskytnout pomoc.“ Vyskočil. „Jenže jsou tam ještě další. Musíme je dostat ven.“
Vynesli spolu ze sanitky další nosítka a naskládali je do řady.
„Tenhle to má za sebou.“ Palcem a ukazováčkem zavřel doktor víčka dokořán otevřených očí a pak zakryl mrtvému muži tvář cípem přikrývky.
„Silnice je zablokovaná - je beznadějné snažit se tudy projet a my přijdeme i o ty ostatní,“ ukázal na řadu nosítek, „pokud je nedostaneme pod střechu, abychom na nich mohli zapracovat.“
Hleděl zpříma na Centaine a ona chviličku jeho tázavý pohled nepochopila.
„Domky v Mort Homme jsou přeplněné a silnice je zablokovaná,“ opakoval.
„Samozřejmě,“ přerušila ho rychle Centaine. „Musíte je vynést do zámku.“

Kapitola7.

Hrabě na ně čekal na schodišti zámku, a když Centaine kvapně vysvětlovala, co je zapotřebí, přidal se s elánem k přeměňování salónu na nemocniční pokoj.

Odstrkali nábytek ke stěnám, aby uvolnili střed podlahy, a pak přitáhli matrace z ložnic v horních poschodích a skutáleli je po schodech. S pomocí řidiče sanitky a tří saniťáků, které naverboval mladý doktor, rozprostřeli matrace na jemný vlněný aubussonský koberec.
Mezitím vojenská policie podle doktorových instrukcí signalizací vyváděla sanitky ze stagnujícího provozu na hlavní silnici a směrovala je úvozem nahoru do zámku.
Doktor přijel na stupátku prvního vozidla, a když Centaine uviděl, seskočil a naléhavě ji chytil za rameno.
„Mademoiselle! Neexistuje nějaká jiná cesta, jak se dostat do polní nemocnice v Mort Homme? Potřebuju materiál - chloroform, dezinfekci, obvazy - a ještě nějakého doktora, aby mi pomohl.“
Mluvil francouzsky plynně, ale Centaine mu odpověděla anglicky.
„Mohu přejet pole na koni.“
„Vy jste zázrak. Napíšu vám to.“ Vytáhl z náprsní kapsy notýsek a naškrabal krátký vzkaz. „Ptejte se po majoru Sinclairovi,“ vytrhl papír a poskládal jej, „předsunutá nemocnice je v domcích.“
„Ano, já vím. Kdo jste vy? Musím jim přece říci, kdo mě poslal?“ Centaine už měla takovou praxi, že jí slova přicházela na rty pohotověji.
„Odpusťte mi, mademoiselle, neměl jsem příležitost představit se dřív. Jmenuji se Clarke, kapitán Robert Clarke, ale říkají mi Bobby.“
Nuage, jako by vycítil naléhavost jejich poslání, letěl divokými skoky, až mu létaly hroudy hlíny od kopyt, jak se hnal přes pole a řadami vinohradu. Vesnické ulice byly přecpané muži a vozidly a v předsunuté nemocnici v řadě domků panoval chaos.
Důstojník, za kterým ji poslali, byl velký muž s pažemi jako medvěd a hustými šedivějícími kučerami, které mu padaly do čela, když se skláněl nad vojákem, jehož operoval.
„Kde je, sakra, Bobby?“ otázal se, aniž by vzhlédl k Centaine, soustředěn na drobné stehy, jimiž sešíval hlubokou ránu ve vojákových zádech. Když přitáhl nit a zauzlil ji, vyvstal na mase hrbol a Centaine se z toho zvedl žaludek, ale rychle vysvětlovala.
„Dobře, tak řekněte Bobbymu, že mu pošlu, co mohu, ale máme sami málo obvazů.“
Zvedli pacienta ze stolu a na jeho místo položili chlapce, ze kterého visely vnitřnosti v nevzhledném chumlu.
„Stejně nemám nazbyt nikoho, koho bych mu poslal na pomoc. Jeďte mu to říct.“
Mladý voják se zmítal a řval, když mu doktor začal cpát žaludek zpátky do těla.
„Kdybyste mi dal ten materiál, vzala bych ho s sebou.“
Centaine se nehýbala z místa. Vzhlédl k ní s náznakem úsměvu.
„Vy se jen tak nedáte,“ zabručel. „Tak dobře, promluvte s tamhletím.“ Ukázal skalpelem v pravici na druhý konec místnosti. „Povězte mu, že vás posílám, a hodně štěstí, mladá paní.“
„Vám taky, pane doktore.“
„Bůh ví, že ho všichni potřebujeme,“ souhlasil a dal se opět do práce.
Centaine poháněla Nuagea na zpáteční cestě stejně jako prve. Zavedla ho nejdřív do stáje. Když vstoupila do dvora, uviděla, že tam parkují další tři sanitky a jejich řidiči vynášejí své náklady zraněných a umírajících mužů. Spěchala podél nich do domu, přes rameno těžký tlumok, a v úžasu stanula ve dveřích salónu.
Všechny matrace byly plné a další zranění muži leželi na holé podlaze nebo se opírali o dřevěné obložení stěn.
Bobby Clarke zapálil všechna ramena stříbrného svícnu uprostřed masivního pozlaceného jídelního stolu a operoval při světle svíček.
Vzhlédl a uviděl Centaine. „Přinesla jste chloroform?“ zavolal na ni.
Okamžik nebyla schopna odpovědět a zaváhala ve vysokých dvojitých dveřích, protože salón už páchl. Hnilobný pach krve se mísil se smradem těl a oblečení mužů, kteří přicházeli z bláta zákopů, bláta, do něhož byly pohřbíváni mrtví a rozkládali se do téže polévkovité konzistence mužů, na nichž lpěl štiplavý pot strachu a bolesti.
„Máte ho?“ opakoval netrpělivě a ona se přinutila postoupit kupředu.
„Neměli tam nikoho, koho by vám poslali na pomoc.“
„Budete to muset udělat vy. Stoupněte si tady vedle mě,“ nařídil. „A podržte tohle.“
Centaine to všechno připadalo jako rozmazaná směsice hrůz, krve a práce, která ji vyčerpávala fyzicky i nervově.
Nebyl čas k odpočinku, stěží stihla v kvapu zhltnout hrnek kávy a jeden z chlebíčků, které Anna vyráběla v kuchyni.
Právě když už byla přesvědčena, že viděla a zakusila tolik, že už jí nic nedokáže otřást, přišlo něco ještě drásavějšího.
Stála vedle Bobbyho Clarkea, když rozřízl svaly na stehně operovaného muže. Postupně, jak odkrýval jednotlivé cévy, je podvazoval. Ve chvíli, kdy obnažil bílou kost femuru a zvedl třpytně stříbrnou pilku na kosti, pomyslela si, že omdlí při zvuku, který to vydávalo - jako když truhlář řeže prkno z tvrdého dřeva.
„Odneste to!“ nařídil Bobby a ona se musela přinutit dotknout odříznutého údu. Vykřikla a ucukla, když se jí pohnul pod prsty.
„Neplýtvejte časem,“ vyštěkl Bobby a ona to vzala do rukou. Bylo to ještě teplé a překvapivě těžké.
„Teď už není nic, čeho bych se neodvážila,“ uvědomila si, když to odnášela.
Nakonec se dostala do stavu takového vyčerpání, až i Bobby poznal, že už se neudrží na nohou.
„Jděte si někam lehnout,“ nařídil, ale ona si šla místo toho sednout vedle mladého vojína na jednu z matrací.
Držela ho za ruku a on jí říkal „maminko“ a mluvil nesouvisle o jakémsi dávném dni na mořském břehu. Nakonec bezmocně seděla a naslouchala, jak se jeho dech mění, jak těžce bojuje o život, a jeho sevření zesílilo, když ucítil přicházející temnotu. Pokožka na jeho ruce zlepkavěla potem, otevřel oči dokořán, zvolal „Ach mami, zachraň mě!“ a pak se uvolnil a jí se chtělo pro něj plakat, ale neměla slzy. Zavřela tedy ty upřeně zírající oči, jak to viděla u Bobbyho Clarkea, vstala a šla k dalšímu muži.

Byl to seržant, mohutný chlapík téměř ve věku jejího otce, se širokou, milou tváří pokrytou šedým strniskem a s dírou v hrudi, ze které s každým nadechnutím zapěnily růžové bublinky. Musela mu přiložit ucho téměř těsně ke rtům, aby vyslechla jeho žádost, a pak se rychle rozhlédla a uviděla na polici stříbrnou polévkovou mísu z doby Ludvíka XV. Přinesla mu ji, rozepnula mu kalhoty a mísu mu přidržela a on pořád šeptal: „Promiňte - prosím, odpusťte mi, taková mladá dáma. To se nesluší.“
Tak pracovali celou noc, a když sešla Centaine dolů najít čerstvé svíčky za ty, které zkomíraly v držácích svícnu, tu ji právě ve chvíli, kdy dorazila do kuchyňského suterénu, přepadl náhlý záchvat nutkání ke zvracení. Dopotácela se na toaletu pro služebnictvo a padla na kolena nad páchnoucím otvorem.
Bledá a roztřesená si pak šla umýt obličej ke kuchyňské výlevce. Anna na ni čekala.
„Takhle to dál nejde,“ hubovala. „Jen se na sebe podívej, zabíjíš se - „ málem by byla dodala „dítě“, ale včas se zarazila. „Musíš si odpočinout. Vem si misku polívky a sedni si na chvíli ke mně.“
„To nikdy neskončí, Anno - je jich čím dál víc.“
Zranění už přetékali ze salónu a leželi na odpočívadle schodiště a dole na chodbách, takže sanitáři, vynášející mrtvé na plátěných nosítkách, museli překračovat jejich naznak ležící těla. Mrtvé kladli na dlažbu vedle stájí, každého zabalili do šedé přikrývky, a ta řada byla hodinu od hodiny delší.
„Centaine!“ zavolal z vrcholku schodiště Bobby Clarke.
„Ten je nějak familiární, měl by ti říkat mademoiselle,“ huhlala dotčeně Anna, Centaine však vyskočila a vyběhla do schodů, vyhýbajíc se tělům, roztaženým na stupních.
„Můžete zase dojet do vesnice? Potřebujeme ještě chloroform a jód.“ Bobby byl strhaný a neoholený, oči zarudlé a podlité krví, nahé paže pocákané zaschlou krví.
„Venku je skoro světlo,“ přikývla Centaine.
„Jeďte kolem křižovatky,“ řekl. „Zjistěte, jestli už se silnice uvolňuje, některé odtud musíme začít stěhovat.“
Centaine musela dvakrát sjet s Nuagem z přeplněných cest a najít si zkratku přes pole, takže do nemocnice v Mort Homme dorazila už skoro za plného denního světla.
Hned uviděla, že se nemocnice evakuuje. Vybavení a pacienty nakládali do pomíchaného konvoje sanitek a povozů tažených zvířaty. Zranění, kteří mohli chodit, se shromažďovali do skupin a vyváděli je po silnici směrem na jih.
Major Sinclair řval instrukce na řidiče sanitek. „Proboha, člověče, buď opatrný, ten chlap má kulku v pli- cích -“ ale přitom vzhlédl k Centaine, přijíždějící na velkém hřebci.
„Zase vy! K čertu se vším, já na vás úplně zapomněl.
Kde je Bobby Clarke?“
„Ještě v zámku, poslal mě zeptat se -“
„Kolik tam má raněných?“ přerušil ji major.
„Nevím.“
„Hernajs, holka, je jich padesát nebo sto, nebo víc?“
„Asi padesát nebo o něco víc.“
„Musíme je odtamtud dostat - Němci prorazili u Haut
Pommier.“ Zarazil se a kriticky ji zkoumal pohledem, postřehl purpurové kruhy pod jejíma očima a skoro průzračný odstín pleti. Na pokraji sil, usoudil a pak uviděl, že ještě pořád drží hlavu vzhůru, uviděl světlo v jejích očích a změnil úsudek. Je z dobrého dřeva, pomyslel si. Ještě pořád může.
„Kdy sem dorazí Němci?“ zeptala se Centaine.
Potřásl hlavou. „Nevím, asi brzo. Zakopáváme se hned za vesnicí, ale možná je nedokážeme zadržet ani tam. Musíme pryč - vy taky, slečno. Řekněte Bobbymu Clarkeovi, že mu pošlu tolik vozů, kolik budu moci. Musí se dostat zpátky do Arrasu. Můžete jet se sanitkami.“
„Dobře.“ Otočila Nuageovi hlavu. „Počkám na ně u křižovatky a zavedu je do zámku.“
„Hodná holka,“ zavolal za ní, když vycválala ze dvora a strhla hřebce do vinice na východní straně vsi.
Za zdí vinice dorazila na pěšinu, která vedla k jejímu pahorku nad lesem. Tehdy popustila Nuageovi otěže a letěli do svahu až na vrchol. Byla to její nejmilejší vyhlídka, měla odtud pěkný výhled na sever k útesům i přes pole a lesy obklopující vesnici. Svítilo časné ranní slunce, vzduch byl svěží a čistý.
Instinktivně pohlédla nejprve k sadu na okraji lesa ve tvaru T, našla pohledem otevřený pruh trávníku, který sloužil Michaelově eskadře jako letiště.
Stany byly pryč, okraj sadu, kde byly obvykle seřazeny pestře natřené SE 5, byl teď opuštěný, nebylo tu známek života, eskadra se přes noc odstěhovala, utekli jako cikáni a Centaine ztratila odvahu. Dokud tu byli, bylo to, jako by tu zůstalo i něco z Michaela, teď ale byli pryč a nechali po sobě zející otvor v její existenci.
Odvrátila se a pohlédla k útesům. Na první pohled se ta krajina zdála tak mírumilovná a ničím nenarušena! Počasí časného léta ji v ranním slunci namalovalo krásnou zelení a kousek od ní se v ostružiní ozýval skřivan.
Pak se podívala ostřeji a uviděla drobounké skvrnky mnoha mužů v polích, hmoždili se směrem od útesů jako hmyz. Byli tak vzdálení a nepatrní, že je skoro přehlédla, teď si ale uvědomovala, jaké množství jich je, a snažila se uhádnout, co dělají.
Náhle uviděla maličký šedožlutý obláček kouře, který vyrazil z prostředka jedné, skupiny utíkajících mužů, a když se rozplynul, uviděla, že čtyři nebo pět těch mravenčích postaviček leží v nevzhledném spletenci, zatímco ostatní utíkají dál. i „Granáty!“ zašeptala a pochopila, co se tam děje. To jsou vojáci, vyhnaní ze zákopů německým útokem, a v otevřeném prostoru je masakrují baterie artilerie, které Němci určitě vezou za svou postupující pěchotou.
Když teď pohlédla dolů, na úpatí kopce, na němž stála, rozeznávala linii nakvap vykopaných zákopů, jejichž přípravu viděly s Annou včera ráno. Zákopy běžely podél okraje dubového lesa jako hnědý had, potom podlezly kamennou zeď

na horním konci Severního pole, mírně se stáčely podél břehu řeky a pak se ztrácely mezi vinicemi rodiny Concourtovy. Viděla v zákopech helmy vojáků a rozeznávala krátké, tlusté, napuchlé hlavně kulometů, vyčnívající přes hliněné předprsně. Některé běžící postavičky už byly skoro u zákopů a zmizely v nich z dohledu.
Trhla sebou při praskavém výbuchu někde blízko, a když se rozhlédla, uviděla tenké šedé obláčky kouře, stoupající od baterie britské artilerie na úpatí kopce. Děla byla tak chytře skryta pod maskovacími sítěmi, že si jich nevšimla, dokud nevypálila.
Pak uviděla další děla, ukrytá v lese a v sadu. Začala pálit na neviditelného nepřítele a německé salvy jim odpovídaly, vybuchovaly se slepou zuřivostí podél linie čerstvě vykopaného opevnění. Něčí -hlas ji vytrhl ze zděšeného ustrnutí. Rozhlédla se a uviděla četu infanterie vystupující po stezce k hřebenu pahorku. Vedl je poddůstojník, který na ni divoce mával rukama.
„Vypadni odtamtud, ty cvoku zatracená! Copak nevidíš, že jsi vprostřed bitvy?“
Otočila Nuagea na stezku a pobídla ho do cvalu. Prolétla podél řady vojáků, a když se ohlédla, už divoce kopali do kamenité země na hřebeni kopce.
U křižovatky Centaine přitáhla koni otěže. Všechna vozidla postupovala, kromě těch uvízlých v příkopech a opuštěných. Silnice byla nicméně plná zástupů ustupující pěchoty, která se potácela pod svými náklady, nesouc na hřbetech rozebrané kulomety a bedničky munice a další výzbroj, kterou se jim podařilo zachránit. Důstojníci je hvízdáním a řevem popohánělí a posílali ze silnice do čerstvě vykopaných zákopů.
Náhle zazněl Centaine nad hlavou mohutný rachot, jako hurikán, až se ustrašeně přikrčila. Sto kroků od místa, kde seděla, vybuchl granát, a Nuage se vzepjal na zadních nohou. Zachytila rovnováhu a uklidnila ho hlasem a dotykem.
Pak uviděla, že z vesnice k ní přijíždí náklaďák. Vstala ve třmenech a rozeznala, že má na boku namalovaný červený kříž v bílém kruhu. Cválala mu vstříc. Za první sanitkou následovalo sedm dalších. Přitáhla koně vedle kabiny sanitky, která jela v čele.
„Poslali vás do zámku?“
„Copak je, kočko?“
Řidič nerozuměl angličtině se silným cizím přízvukem a ona netrpělivostí nadskočila v sedle.
„Kapitán Clarke?“ zkusila to znovu a on pochopil.
„Hledáte kapitána Clarkea?“
„Ano, to je ono. Kapitán Clarke! Kde je?“
„Pojďte!“ Centaine zvýšila hlas, protože za kamennou zdí vedle nich vybuchl další granát a nad nimi prosvištěl elektrický zvuk šrapnelu. „Pojďte!“ zagestikulovala a stočila Nuagea do úvozu.
Následována řadou sanitek cválala příjezdovou cestou k zámku a uviděla, jak jeden granát vybuchl hned za stájemi a další zasáhl skleník na okraji zeleninové zahrady.
Skleněné tabulky se ve slunci roztříštily jako diamantová sprška.
„Zámek je přirozený cíl,“ uvědomila si a cvalem zavedla
Nuagea na dvůr.
Už vynášeli raněné, a když první sanitka zastavila u paty schodů, řidič a jeho pomocník vyskočili, aby pomohli nakládat nosítka na korbu.
Centaine zavedla Nuagea do ohrady vedle stájí a běžela zpátky ke kuchyňským dveřím. Granát z houfnice za ní zasáhl prejzovou střechu dlouhé budovy stájí, prorazil do ní díru a zbořil část kamenného zdiva. Stáje však byly prázdné, takže Centaine spěchala dál do kuchyně.
„Kdes byla?“ otázala se Anna. „Já měla takovou starost -“
Centaine ji odstrčila a proběhla do svého pokoje. Strhla ze skříně tašku z kobercoviny a začala do ní házet šatstvo.
Odněkud seshora se ozval ohlušující praskot, omítka na stropě praskla a její šupinky pršely kolem ní. Centaine smetla do tašky stříbrný rámeček s fotografiemi, pak otevřela zásuvku a našla v ní svou šperkovnici a cestovní toaletní soupravu. Vzduch byl plný bílého vápenného prachu.
Další granát vybuchl na terase před jejím pokojem a okno nad postelí explodovalo. Létající sklo zarachotilo o stěny, jedna střepina ji škrábla na předloktí a zanechala po sobě krvavou čáru na pokožce. Olízla si krev a padla na kolena, napůl zalezla pod postel a nadzvedla uvolněné prkno podlahy.
V proláklině pod prknem ležel kožený váček s jejich naškudlenou hotovostí. Potěžkala váček v jedné dlani skoro dvě stě franků ve zlatých louisdor - pak jej upustila do tašky.
Vlekouc tašku seběhla po schodech dolů do kuchyně.
„Kde je papá?“ křikla na Annu.
„Šel nahoru.“ Anna cpala do obilného pytle svazky cibulí, šunky a bochníky chleba. Ukázala bradou na prázdné háky na zdi. „Vzal si pušku a spoustu koňaku.“
„Dojdu pro něj,“ zadýchávala se Centaine. „Postarej se mi o tašku.“
Podkasala si sukně a hnala se zpátky do schodů.
V horních patrech zámku panoval zmatek. Sanitáři se snažili vyklidit salón a hlavní schodiště.
„Centaine!“ zavolal na ni Bobby Clarke přes křídlo schodů. „Jste připravena k odjezdu?“
Držel jeden konec nosítek a musel překřičet volání sanitářů a sténání raněných.
Centaine si klestila cestu proti proudu lidí, sestupujících po schodech, a Bobby ji chytil za rukáv, když dorazila k němu.
„Kam jdete? Musíme odtud!“
„Můj otec - musím najít tatínka.“ Setřásla jeho ruku a pokračovala.
Nejhořejší patra zámku byla prázdná a Centaine jimi proběhla. Řezavě křičela: „Papá! Papá! Kde jsi?“
Proběhla dlouhou galerií a ze stěn na ni nevlídně shlížely portréty jejích předků. Na konci galerie se vrhla celou vahou

proti dvojitým dveřím, které vedly do suity ložnic, které patřívaly její matce a které hrabě za celá ta léta nechal nedotčeny.
Byl v šatně, zhroucený v křesle s vysokým čalouněným opěradlem před portrétem .Centaininy matky, a vzhlédl, když Centaine vtrhla do místnosti.
„Papá, musíme okamžitě odjet.“
Zdálo se, že ji nepoznává. Na podlaze mezi nohama měl tři neotevřené láhve koňaku a další držel za hrdlo. Byla napůl prázdná. Zvedl ji a zhluboka se napil silné lihoviny, s pohledem stále upřeným na portrét.
„Prosím tě, papá, musíme jít!“
Jeho jediné oko ani nemrklo, když zámek dostal další zásah granátem - někde ve východním křídle.
Chytila ho za paži a snažila se ho zvednout na nohy, ale byl velký a těžký. Trochu brandy mu steklo vepředu na košili.
„Němci prorazili, papá! Prosím tě, pojď se mnou.“
„Němci!“ zařval náhle a odstrčil ji od sebe. „Budu s nimi zase bojovat.“
Zvedl pušku s dlouhou hlavní, chassepot, kterou měl položenou napříč přes kolena a vystřelil do malovaného stropu. Prach z omítky mu usedal do vlasů a na knír, jako zázrakem zestárnul.
„Jen ať si přijdou!“ řval. „Já, Louis de Thiry, říkám - jen ať si přijdou! Já jsem na ně připraven!“
Byl šílený lihovinou a zoufalstvím, ale Centaine se ho snažila zvednout na nohy.
„Musíme pryč.“
„Nikdy!“ zahulákal a odstrčil ji hruběji než prve. „Já nikdy neodejdu. Tohle je moje země, můj domov - domov mé drahé ženy -“ v oku mu zajiskřilo šílenstvím, „- mé drahé ženy.“ Vztáhl ruku k portrétu. „Zůstanu tady s ní, budu s nimi bojovat tady, na vlastní půdě.“
Centaine ho chytila za natažené zápěstí a tahala za ně, ale zprudka ji odhodil zády na zeď a začal znovu nabíjet prastarou pušku na svém klíně.
Centaine zašeptala: „Musím dojít pro Annu, aby mi pomohla.“
Rozběhla se ke dveřím a další granát zapadl do severního křídla zámku. Praskání bortícího se cihlového zdiva a třištícího se skla následovala bezprostředně tlaková vlna. Srazila ji na kolena a několik těžkých portrétů spadlo ze stěn galerie.
Zvedla se a uháněla galerií. Pach kyseliny dusičné z trhavin se mísil se štiplavým odérem kouře a ohně. Schodiště bylo skoro prázdné. Odnášeli poslední raněné. Když
Centaine vběhla do dvora, dvě sanitky, obě přeplněné, vyjížděly z brány a zahýbaly na příjezdovou cestu.
„Anno!“ vykřikla Centaine. Uvazovala kobercovou tašku a nadmutý pytel na střechu jedné sanitky, ale seskočila a rozběhla se k Centaine.
„Musíš mi pomoci,“ lapala Centaine po dechu. „Jde o papá.“
Tři další granáty zasáhly zámek v rychlém sledu a další vybuchl na poli u stájí a v zahradě. Němečtí pozorovatelé si museli povšimnout ruchu kolem budovy. Jejich baterie se zaměřovaly.
„Kde je?“ Anna bombardování ignorovala.
„Nahoře. V maminčině šatně. Je šílený, Anno. Šíleně opilý. Nemůžu s ním hnout.“
V tu chvíli, kdy vstoupily do domu, ucítily kouř, a když šplhaly do schodů, zápach sílil a jeho husté vlny je dusily.
Když dorazily do druhého patra, obě už kašlaly a sípaly,
V galerii byl hustý kouř, takže neviděly na víc než tucet kroků před sebe, a skrz kouř prozařovala mihotavá oranžová záře - oheň vzplanul v předních pokojích a propaloval se dveřmi.
„Vrať se,“ zalapala po vzduchu Anna, „já ho najdu.“
Centaine tvrdošíjně zavrtěla hlavou a vyrazila galerií.
Další salva z houfnice zasáhla zámek a část zdi galerie se zřítila, částečně zablokovala cestu a zvířený cihlový prach se mísil s hustým kouřem. Oslepil je tak, že se přikrčily na vrcholku schodiště.
Prach se trochu usadil a ony běžely dál, ale otvor, vyrvaný ve zdi, fungoval pro plameny jako průduch. Zuřivě hučely a jejich žár vycházel ze zdi jako pevná stěna, která jim zatarasila cestu.
„Papá!“ zaječela Centaine, když ucouvly před ohněm.
„Papá! Kde jsi?“
Podlaha pod nimi poskočila, jak prastarou budovu zasáhl další dělový náboj. Ohlušilo je dunění řítících se zdí a padajících stropů, i sílící řev plamenů.
„Papá!“ Centainin hlas v tom rámuse skoro zanikal, ale
Anna ji přeřvala.
„Louis, viens, chéri - pojď ke mně, miláčku!“
I ve své tísni si Centaine uvědomila, že nikdy neslyšela
Annu oslovit otce tak něžně. Zřejmě to zabralo.
Kouřem a prachem přivrávoral hrabě. Plameny řvaly všude kolem něj, vyvstávaly mu kolem nohou z hořících prken podlahy, olizovaly ho ze stěn obložených dřevem a kouř ho halil do temného pláště, takže vypadal jako stvoření ze samých pekel.
Ústa měl otevřená a vydával divoký, úzkostný zvuk.
„On zpívá,“ zašeptala Anna. „Marseillaisu.“
„Již vzhůru, děti Vlasti!“
Teď teprve Centaine poznala zkomolený refrén. Slova k ní doléhala nesrozumitelně a hlas hraběte slábl, jak jej zaplavoval žár. Puška, kterou nesl, mu vyklouzla z ruky, padl a zvedl se a začal se plazit směrem k nim. Centaine se opět pokusila k němu přiblížit, ale horko ji zastavilo a Anna ji stáhla nazpátek.

Jejímu otci se na košili začaly objevovat tmavohnědé skvrny, jak bílé plátno doutnalo, ale ten strašný zvuk mu stále ještě vycházel z otevřených úst a ještě pořád se plazil po hořící podlaze galerie.
Náhle mu vzplanula hustá hříva tmavých vlasů, takže to vypadalo, jako by měl zlatou korunu. Centaine nedokázala odvrátit pohled, nedokázala už promluvit, ale bezmocně se přitiskla k Anně a cítila vzlyky, roztřásající tělo starší ženy. Paže kolem Centaininých ramen se stiskla tak pevně, až v nich zapraskalo bolestí.
Pak podlaha galerie nevydržela otcovu váhu, hořící prkna se rozestoupila jako temná tlama s tesáky ohně a pohltila ho.
„Ne!“ zavřískla Centaine. Anna ji zvedla a běžela s ní ke schodišti. Anna ještě pořád vzlykala a slzy jí stékaly proudem po tučných červených tvářích, ale sílu si uchovala.
Kus hořícího stropu za nimi spadl, vzal s sebou zbytek podlahy galerie. Anna postavila Centaine na nohy a vlekla ji dolů ze schodů. Kouř směrem dolů řídl, konečně vyrazily zase na dvůr a nadechly se čerstvého vzduchu.
Zámek byl v plamenech od jednoho konce k druhému.
Granáty však na něj sttále ještě dopadaly anebo vybuchovaly ve vysokých sloupech kouře. Šrapnely hvízdaly nad trávníkem a okolními poli.
Bobby Clarke dohlížel na naložení poslední sanitky, ale tvář se mu rozsvítila úlevou, když uviděl Centaine. Rozběhl se k ní. Plameny jí ožehly konečky vlasů a spálily řasy, tvář měla samé saze. ,
„Musíme odtud - kde je váš otec?“ Bobby ji vzal za rameno.
Nedokázala mu odpovědět. Třásla se, kouř jí spálil hrdlo, ze zarudlých očí jí tekly slzy.
„Už jde?“
Zavrtěla hlavou a uviděla v jeho výrazu rychlý záblesk soucitu. Vzhlédl k planoucí budově.
Vzal ji za druhou paži a vedl k nejbližší sanitce.
„Nuage,“ zachraptěla Centaine. „Můj kůň.“ Hlas měla zdrsnělý kouřem a šokem.
„Ne -“ řekl Bobby Clarke ostře a snažil se ji zadržet, ale vytrhla se z jeho sevření a rozběhla se k ohradě u stáje.
„Nuage!“ Snažila se hvízdnout, ale z vyprahlých rtů jí nevyšel žádný zvuk a Bobby Clarke ji dohonil u brány ohrady.
„Nechoďte tam! Hlas měl zoufalý. Zadržel ji.
Zmatena a zděšena natáhla krk, aby viděla přes bránu.
„Ne, Centaine!“ táhl ji nazpátek. Uviděla koně a vykřikla:
„Nuage!“ Řev a dunění další salvy přehlušily výkřik, který jí šel až ze srdce, ale bránila se jeho sevření.
„Nuage!“ vykřikla znovu a hřebec zvedl hlavu. Ležel na boku. Jeden výbuch granátu mu roztříštil obě zadní nohy a rozpáral břicho.
„Nuage!“ Uslyšel její hlas a pokusil se zvednout na přední nohy, ale byla to příliš velká námaha a on padl zpět. Hlava mu zaduněla o zem a z rozšířených nozder se mu vydralo tiché zafrkání.
Anna běžela Bobbymu na pomoc, odtáhli spolu Centaine k čekající sanitce.
„Nemůžete ho tam takhle nechat!“ prosila, snažila se vší silou ubránit. „Prosím, prosím, nenechávejte ho trpět.“
Další salva granátů dopadla na dvůr, udeřila jim do ušních bubínků a zaplnila vzduch všude kolem hvízdajícími úlomky kamene a oceli. „Není čas,“ zavrčel Bobby, „musíme jet.“
Přinutili Centaine nasednout na korbu vozidla mezi stohy nosítek a nacpali se tam za ni. Řidič okamžitě šlápl na plyn a vyrazil, sanitka se stočila v ostrém úhlu, kodrcala po dláždění a pak zrychlila, vyrazila z brány na příjezdovou cestu.
Centaine se skrčila k postranici uhánějícího vozidla a ohlédla se k zámku. Plameny vyšlehovaly dírami, které nadělaly v růžových taškách granáty, a nad nimi se tyčil temný, černý kouř, stoupající přímo k prosluněné obloze.
„Všechno,“ zašeptala Centaine. „Vzals mi všechno, co
Jsem milovala. Proč? Ach Pane, proč jsi mi to udělal?“
Ostatní vozidla před nimi sjela ze silnice k okraji lesa a zaparkovala pod stromy, aby se vyhnula dělostřelbě.
Bobby Clarke seskočil a rozběhl se postupně ke každému z nich, dával rozkazy řidičům a přeskupoval je do konvoje.
S jeho vlastním vozidlem v čele pak vyrazili ke křižovatce a odbočili na hlavní silnici.
Dělostřelecké granáty opět dopadaly těsně kolem nich, protože němečtí zaměřovači už křižovatku dobře pokryli.
Jako řada jihoamerických tanečníků kongy se konvoj vlnil z jedné strany silnice ke druhé, aby se vyhnul dírám po granátech a vrakům zničených vozíků, mrtvolám tažných zvířat a opuštěné výzbroji.
Jakmile byli z dostřelu, shlukli se k sobě a zamířili zátočinami silnice dolů do vsi. Když míjeli hřbitov, uviděla Centaine, že ve věži pokryté zelenou měděnkou už je díra po granátu. Ačkoliv zahlédla vrchní větve tisu, označujícího místo pro hroby členů její rodiny, nebyl Michaelův hrob ze silnice vidět.
„Jestlipak se někdy vrátíme, Anno?“ zašeptala Centaine. „Slíbila jsem Michaelovi -“ Hlas jí odumřel. ,
„Samozřejmě, že vrátíme. Kam jinam bysme šly?“ Annin hlas byl zdrsnělý vlastním zármutkem a drkotáním sanitky.
Obě upřeně hleděly nazpátek, na rozstřílenou kostelní věž a ošklivě černé sloupy kouře, proudící k obloze nad lesem tam, kde stála pohřební hranice jejich domova.
Konvoj sanitek dohonil konec hlavního britského ústupu na okraji vesnice. Vojenská policie tady postavila dočasné zátarasy. Všechny bojeschopné vojáky posílali ze silnice přeskupit se a vytvořit druhou obrannou linii a prohledávali všechna vozidla kvůli dezertérům z bitevního pole.
„Drží se nová linie, seržante?“ zeptal se Bobby Clarke policisty, který kontroloval jeho doklady. „Můžeme zůstat ve vesnici? Někteří moji pacienti -“
Přerušil ho výbuch granátu, který zasáhl jeden z domků u silnice. Ještě pořád byli na dostřel od německých děl.
„To se nedá říct, pane,“ seržant vrátil Bobbymu doklady.
„Být váma, táhl bych až na hlavní nemocniční základnu v Arrasu. Tady to bude kapku hustý.“
Tak začal dlouhý, pomalý ústup. Byli součástí hustého proudu provozu, který zablokoval silnici tak daleko, kam jen dohlédli, a museli postupovat tímtéž mučivě pomalým tempem.

Sanitky s cuknutím nastartovaly, popojely pár metrů, namačkány těsně za sebou, a pak zase zastavily k dalšímu nekonečnému čekání. Během dne se vedro stupňovalo a silnice, nedávno ještě pokryté zimním blátem, se změnily ve vrstvu mastkového prachu. Z okolních statků přilétaly mouchy na zakrvácené obvazy a lezly po tvářích raněných mužů v nosítkách, kteří sténali a křičeli po vodě.
Anna a Centaine šly požádat o vodu do jednoho statku u silnice a zjistily, že už je opuštěný. Posloužily si konvemi na mléko a naplnily je u pumpy.
Přecházely podél konvoje, rozdávaly šálky vody, omývaly tváře těch, kdo měli v důsledku svých zranění horečku, pomáhaly sanitářům očistit ty, kteří nedokázali ovládat své tělesné funkce, a po celou tu dobu se snažily vypadat vesele a důvěryhodně, rozdávaly klid, jak jen mohly, navzdory vlastnímu žalu a bolestným ztrátám.
Do soumraku urazil konvoj necelých osm kilometrů a ještě pořád slyšeli burácení bitvy, zuřící za nimi. Konvoj zase zastavil a čekal, že bude moci pokračovat.
„Vypadá to, že se nám podařilo je zastavit v Mort
Homme," zastavil se Bobby Clarke vedle Centaine.
„Zdá se, že je tu bezpečno, zastavíme tu na noc." Podíval se zblízka do tváře vojáka, kterého Centaine ošetřovala.
„Bůh ví, tihle chudáci už toho moc nevydrží. Potřebuj ou jídlo a odpočinek. Tamhle za příští zatáčkou je statek s velkou stodolou. Ještě ho nezabral nikdo jiný - obsadíme ho my."
Anna vytáhla z pytle svazek cibulí a ochutila jimi guláš z konzervovaného hovězího, který uvařili na otevřeném ohni. Servírovali jej s armádními suchary a hrnky černé kávy, což všechno si vyprosili z proviantních nákladáků, uvízlých v koloně na silnici.
Centaine nakrmila muže, kteří byli příliš slabí, aby se sami obsloužili, a pak jim spolu se sanitáři vyměňovala obvazy. Horko a prach jim udělaly zle, mnohá zranění se zanítila, opuchla a začínala vylučovat žlutý hnis.
Po půlnoci vyklouzla Centaine ze stodoly a šla k pumpě na dvoře. Připadala si špinavá, upocená a toužila celá se vykoupat a převléci se do čistých, čerstvě vyžehlených šatů. Na to tu nebylo dost soukromí a tu trochu šatstva, kterou si zabalila do kobercové tašky, si musela šetřit.
Místo toho vyklouzla ze spodničky a kalhotek, které měla pod suknì, a vyprala si je pod pumpou, pak je vyždímala a přehodila přes branku, zatímco si umývala tvář a paže studenou vodou.
Nechala si pokožku osušit nočním vánkem a zase si navlékla spodní prádlo, ještě vlhké. Pak si pročesala vlasy a bylo jí trochu líp, ačkoliv ji opuchlé oči ještě pálily od kouře, v hrudi jí ležela těžká váha žalu jako kámen a nohy i ruce jí zatěžovala ohromná fyzická únava. Zase na ni zaútočila představa otce v kouři a bílého hřebce, ležícího na zelené trávě, ale ubránila se jí.
„Dost," řekla nahlas a opřela se o bránu dvora. „Pro dnešek dost, plakat budu až zase zítra."
„Zítra nikdy nebude." Ze tmy jí někdo odpověděl lámanou francouzštinou, trhla sebou.
„Bobby?"
Tehdy uviděla plamínek jeho cigarety. Vyšel ze stínu a opřel se o vrátka vedle ní.
„Vy jste úžasné děvče," pokračoval anglicky, „Mám šest sester, ale dívku jako vy jsem nikdy nepoznal. Abych řekl pravdu, poznal jsem i zatraceně málo chlapů, kteří by se vám mohli rovnat."
Mlčela, ale když zatáhl z cigarety, zkoumavě si v jejím světle prohlédla jeho tvář. Byl asi tak starý jako Michael a byl hezký. Ústa měl plná a citlivá. Měl v sobě jakousi něhu, které si dříve nevšimla.
„Jářku -" její mlčení ho náhle přivedlo do rozpaků,
„- nevadí vám, že s vámi mluvím, že ne? Jestli chcete, nechám vás o samotě."
Zavrtěla hlavou. „Mně to nevadí." A chvíli mlčeli, Bobby bafal ze své cigarety, oba naslouchali vzdálenému zvuku bitvy a občasným tichým stenům někoho z raněných ve stodole.
Pak se Centaine zavrtěla a zeptala se: „Pamatujete se na toho mladého letce, tenkrát, když jste přišel poprvé do zámku?"
„Ano. Ten s tou popálenou rukou. Jakpak se jenom jmenoval - Andrew?"
„Ne, to byl jeho přítel."
„Ten divoký Skot - ano, ovšem."
„Jmenoval se Michel."
„Pamatuju si je oba. Co se s nimi stalo?"
„Michel a já jsme se měli brát, ale je mrtvý -" a tu z ní vytryskly všechny potlačené city.
Byl cizí a byl hodný. Bylo pro ni tak snadné mluvit s ním potmě! Vyprávěla mu svou bizarní angličtinou o Michaelovi, jak měli v plánu žít v Africe, pak mu vyprávěla o svém otci, jak se změnil od té doby, co maminka zemřela, a jak se snažila na něj dohlédnout, aby tolik nepil. Potom popsala, co se stalo toho dopoledne v hořícím zámku.
„Myslím, že to chtěl. Svým způsobem ho žití unavilo.
Asi chtěl umřít, aby byl zase s maminkou. Teď jsou ale pryč, on i Michel. Nic mi nezbylo."
Když konečně domluvila, připadala si vyschlá a unavená, ale tiše rezignovaná.
„Vy jste skutečně prošla očistcem," Bobby natáhl ruku a stiskl jí paži. „Kéž bych vám mohl nějak pomoci."
„Už jste mi pomohl. Děkuju."
„Mohl bych vám něco dát - trochu laudana, líp by se vám spalo."
Centaine ucítila v krvi nutkání, touhu po rychlé úlevě, kterou jí nabízel, bylo to tak silné, až ji to polekalo. „Ne," odmítla se zbytečným elánem. „To bude v pořádku." Otřásla se. „Je mi zima a už je pozdě. Ještě jednou děkuju, že jste mě vyslechl."
Anna zavěsila na jednom konci stodoly přikrývku namísto zástěny a ustlala jim lůžko ze slámy. Centaine upadla skoro okamžitě do spánku blízkého smrti a procitla za úsvitu, zalita chorobným potem, opět s naléhavým nutkáním ke zvracení.

Ještě omráčena spánkem se vypotácela ven a podařilo se jí dojít za kamennou zeď dvora, než zvrátila trochu hořké žluté tekutiny. Když se napřímila, opřela se o zeď, aby neupadla, a otřela si ústa, shledala, že vedle ní stojí Bobby Clarke s ustaraným výrazem. Vzal ji za zápěstí a počítal jí puls.
„Myslím, že bych se na vás měl podívat," řekl.
„Ne." Připadala si zranitelná. Tahle nová choroba jí dělala starosti, protože byla vždycky tak zdravá a silná. Bála se, že třeba odhalí nějakou strašnou nemoc.
„Mně nic není, doopravdy." Vzal ji ale pevně za ruku a zavedl k zaparkované sanitce. Stáhl postranní plátěné záclonky, aby měli soukromí.
„Lehněte si sem, prosím." Ignoroval její protesty a rozepnul jí blůzu, aby si ji mohl poslechnout na hrudi. Jeho chování bylo tak klinické a profesionální, že už se s ním nehádala a povolně se podřídila prohlídce, sedla si, kašlala a dýchala podle jeho instrukcí.
„Teď vás vyšetřím," řekl. „Přejete si, aby byla vaše služka přítomna jako gardedáma?"
Zavrtěla němě hlavou a on řekl: „Prosím, sundejte si sukni a spodničku."
Když skončil, okázale si balil nástroje zpátky do ročičky, zavazoval stužky a ona si upravovala oděv. Pak k ní vzhlédl s tak podivným výrazem, až ji to polekalo. „Je to něco vážného?"
Zavrtěl hlavou. „Centaine, váš snoubenec je mrtev. Včera večer jste mi to řekla."
Přikývla.
„Je ještě velmi brzy na to, abych si mohl být jistý, moc brzy - ale jsem přesvědčen, že budete potřebovat otce pro to dítě, které v sobě nosíte."
Ruce jí vylétly k břichu, mimoděčné ochranné gesto.
„Znám vás vlastně teprve pár dní, ale pro mě je to dost dlouho, abych poznal, že jsem se do vás zamiloval. Pokládal bych si za čest -" hlas mu odumřel, protože ho neposlouchala.
„Michel," zašeptala. „Michelovo děťátko. Neztratila jsem všechno. Ještě pořád ho kus mám."

Kapitola 8.

Centaine snědla obložený chleba se šunkou a sýrem, který jí Anna přinesla, s takovou chutí, že si ji Anna začala podezíravě prohlížet.
„Už je mi mnohem líp," předešla Centaine její otázku.
Pomohly nakrmit raněné a připravit je na další den cesty. Dva kritické případy v noci zemřely a sanitáři je nakvap pohřbili v mělkých hrobech na kraji pole. Potom sanitky nastartovaly a vyrazily do hlavního proudu provozu. Návaly předchozího dne zmizel, když ze sebe armáda setřásla bezmyšlenkovitý zmatek a znovu nastolila pořádek. Doprava se pořád ještě sunula pomalu, ale bylo už méně zastavování a klamných startů a podél silnice míjeli zásobovací sklady a předsunuté štábní ešalony, které vznikly přes noc.
Při jedné zastávce na okraji vesničky napůl skryté stromy a vinicemi rozeznala Centaine obrysy letadla, zaparkovaného na kraji vinice.
Vylezla na stupátko sanitky, aby lépe viděla. Letka se vznesla z pole a přelétla nízko nad silnicí.
Bylo pro ni těžkým zklamáním, když poznala, že jsou to nepůvabné dvousedadlové pátrací letouny De Havilland, ne krásné SE 5 z Michaelovy eskadry. Zamávala jim. Jeden z pilotů se na ni podíval dolů a zamával jí nazpátek.
Jaksi ji to rozveselilo. Když se vrátila ke svým vlastnoručně stanoveným povinnostem, měla pocit síly a lehkosti v srdci. Žertovala s raněnými muži svou angličtinou s cizím přízvukem a oni reagovali s potěšením. Jeden z nich jí řekl „Sluníčko" a to jméno se rychle rozkřiklo po všech sanitkách.
Bobby Clarke ji zastavil, když ho míjela. „Ohromné ale pamatujte, nepřehánějte to."
„Já budu v pořádku. Nebojte se o mě."
„Nemůžu si pomoct." Snížil hlas. „Přemýšlela jste o mé nabídce? Kdy mi dáte odpověď?"
„Teď ne, Bobby." Vyslovovala jeho jméno se stejným důrazem na obou slabikách, „Bo-bí", a pokaždé, když to řekla, ztratil dech. „Promluvíme si později - ale jste moc gentl, moc laskavý."
Silnice teď byla zase skoro neprůjezdná, protože rezervy spěchaly na pomoc udržení nové linie v Mort Homme. Nekonečné kolony pochodujících mužů se sunuly podél nich a mezi řadami kulatých ocelových helmic postupovaly baterie děl a řady zásobovacích nákladňáků, naložených veškerým příslušenstvím války.
Jejich postup se zpomaloval a na celé hodiny je posílali čekat do pole nebo na postranní polní cesty, zatímco kolem proudily čerstvé davy.
„Budu muset brzo poslat sanitky zpátky," řekl Bobby
Centaine při jedné zastávce. „Tam vzadu je potřebují. Jakmile najdeme polní nemocnici, předám tam tyhle pacienty."
Centaine přikývla a udělala pohyb, jako by chtěla přistoupit k dalšímu vozidlu, kde jeden z mužů slabě volal: „Tady, Sluníčko, mohla byste mi pomoct?"
Bobby ji chytil za zápěstí. „Centaine, až dorazíme do té nemocnice, tam bude určitě kaplan. Potrvá to jen pár minut -"
Usmála se na něj svým novým úsměvem, vztáhla ruku a dotkla se špičkami prstů jeho neoholené tváře. „Jste hodný člověk, Bobby - ale Michel je otec mého syna.
Přemýšlela jsem o tom, a jiného otce nepotřebuju."
„Centaine, vy to nechápete! Co si lidé pomyslí? Dítě bez otce, mladá matka bez manžela - co řeknou?"
„Pokud mám svoje dítě, Bobby, je mi to - jak to říkáte anglicky - je mi to fuk! Můžou si říkat, co se jim zlíbí. Já jsem vdova po Michelu Courtneym."
Pozdě odpoledne našli polní nemocnici, kterou hledali.

Bylo to na poli u Arrasu.
Byly to dva velké stany, označené velkými červenými kříži. Ty sloužily jako operační sály. Kolem byly kvapně vybudované hrubé přístřešky k ubytování stovek raněných, kteří čekali, až přijdou na řadu na operačním stole.
Ty byly postaveny z dehtové lepenky na konstrukci ze dřeva anebo ze zrezivělého železa, posháněného na okolních statcích.
Anna a Centaine pomáhaly vyložit své raněné a odnášet je do jednoho přeplněného přístřešku. Pak si sundaly zavazadla ze střechy přední sanitky. Jeden z jejích pacientů si všiml jejich příprav k odchodu.
„Snad neodjíždíte, Sluníčko?“ A když-ho uslyšeli, ostatní se zvedali na loktech a protestovali.
„Co si bez vás počneme, milunko?“
Naposled k nim zašla, prošla od jednoho k druhému s úsměvem a žertováním, skláněla se a líbala jejich zavšivené, bolestí stažené tváře, a když už to pak nakonec nemohla vydržet, spěchala nazpátek k Anně, která na ni čekala.
Zvedly kobercovou tašku a Annin pytel a vyrazily podél konvoje sanitek, které tankovaly palivo a připravovaly se k návratu na bitevní pole.
Bobby Clarke na ně čekal a teď se rozběhl za Centaine.
„Jedeme zpátky, rozkaz od majora Sinclaira.“
„Au revoir, Bobby.“
„Nikdy na vás nezapomenu, Centaine.“
Stoupla si na špičky a políbila ho na tvář.
„Doufám, že to bude kluk,“ zašeptal.
„Bude,“ řekla mu vážně. „Chlapec. Tím jsem si jista.“
Konvoj sanitek vyrazil zpátky na sever. Bobby Clarke mával a volal něco, čemu nerozuměla, jak je odnášela řeka pochodujících mužů a kymácející se výzbroje.
„Co budeme dělat teď?“ zeptala se Anna.
„Půjdeme dál,“ řekla jí Centaine. Jaksi nenápadně převzala velení a Anna, tím nerozhodnější, čím dál byla od Mort Homme, se jí podřizovala. Vyšly z rozlehlého prostoru nemocnice a zamířily přecpanou silnicí dál na jih.
Před sebou mezi stromy rozeznala Centaine střechy a věže města Arrasu proti temnějícímu večernímu nebi.
„Koukej, Anno!“ ukázala. „Tamhle je večernice - můžeme si něco přát. Co si přeješ ty?“
Anna se na ni zvědavě podívala. Co se to s tím dítětem stalo? Ani ne přede dvěma dny viděla vlastního otce uhořet a své nejmilejší zvíře zmrzačené, a přece je tak divoce, strašidelně veselá. To je nepřirozené.
„Chtěla bych koupel a teplé jídlo.“
„Ach Anno, ty chceš vždycky něco nemožného.“ Centaine se na ni usmála přes rameno a přehodila si těžkou kobercovou tašku z jedné ruky do druhé.
„Tak co si přeješ ty?“ zaútočila Anna.
„Já si přej u, aby nás ta hvězda zavedla ke generálovi, jako vedla ty tři mudrce - „
„Nerouhej se, holka.“ Jenže Anna byla příliš unavená a nejistá, aby do svého pokárání vložila ten pravý důraz.
Centaine město dobře znala, protože v něm byl klášter, kde strávila svá školní léta. Když procházely centrem města, byla už tma. Boje prvních válečných let zanechaly - strašné jizvy na krásné vlámské architektuře sedmnáctého století.
Malebná staroměstská radnice byla poďobaná střepinami granátů a část střechy byla zničená. Mnohé cihlové domy se štíty, obklopující Grande Pláce, byly také bez střech a opuštěné, ačkoliv za okny jiných svítily svíčky.
Tvrdohlavější obyvatelstvo se nastěhovalo zpátky, jakmile se válečný příval převalil.
Centaine si nijak zvlášť nevšímala cesty do kláštera, který generálu Courtneymu sloužil jako štáb, když jej posledně navštívila s Michaelem, takže nemohla doufat, že jej najde potmě. Utábořily se s Annou v opuštěném domku, snědly poslední skývy ztuchlého chleba a vysušeného sýra z Annina pytle, kobercovou tašku použily namísto polštáře a hřály se navzájem, když ulehly ke spánku na holou podlahu.
Následujícího jitra Centaine konečně našla cestu ke klášteru. Děsilo ji, že jej nalezne opuštěný, u hlavní brány však stála stráž.
„Promiňte, slečno. Armádní pozemek. Nikdo nesmí dovnitř.“
Ještě pořád ho prosila a přemlouvala, když se po silnici za ní přihnal černý rolls a zabrzdil u brány. Byl obalený zaschlým blátem a prachem a přes oboje dveře na straně blíže u Centaine měl ošklivý dlouhý škrábanec.
Strážný poznal vlaječku na chladiči a pokynul zuluskétnu řidiči, aby jel dál. Rolls vyrazil skrz bránu, Centaine se však rozběhla kupředu a zoufale na auto volala. Na zadním sedadle seděl ten mladý důstojník, se kterým se setkala při své poslední návštěvě.
„Poručíku Pearci!“ Zapamatovala si jeho jméno. Ohlédl se a zatvářil se užasle, když ji poznal. Rychle se naklonil kupředu, řekl něco řidiči a rolls ostře zastavil a pak zacouval.
„Mademoiselle de Thiry!“ John Pearce vyskočil a spěchal k ní. „Vás bych tady nečekal - co tu, pro všechno na světě, děláte?“
„Musím vidět Michaelova strýce, generála Courtneyho.
Je to důležité.“
„Momentálně tady není,“ řekl jí mladý důstojník, „ale můžete jít se mnou. Měl by se každou chvíli vrátit a mezitím vám najdeme nějaké místo k odpočinku a něco k jídlu.
Připadá mi, že to obě potřebujete.“
Vzal“ Centaine z ruky tašku. „Pojďte - ta žena je tu s vámi?“
„Anna, je moje služebná.“
„Může si sednout dopředu k Sanganovi.“ Pomohl Centaine do rollse. „Němci nám na pár dní pěkně zavařili,“ usadil se

vedle ní na měkké kůži, „a vypadá to, že vy jste tím taky prošla.“
Centaine se po sobě podívala: šaty měla uprášené a potrhané, ruce špinavé a za nehty černé půlměsíčky. Dokázala si představit, jak vypadají její vlasy.
„Právě se vracím z fronty. Generál Courtney se šel přesvědčit na vlastní oči.“ John Pearce zdvořile odvrátil pohled, když se snažila dát si vlasy zase do pořádku. „Rád je všude osobně - ještě pořád si myslí, že bojuje v burské válce, čert jeden stará. Byli jsme až v Mort Homme -“
„To je moje vesnice.“
„Už není,“ řekl jí pochmurně. „Teď je německá, nebo skoro. Nová frontová linie probíhá hned na sever od ní a vesnice je pod palbou. Většinu už jí rozstříleli - určitě byste to tam nepoznala.“
Centaine zase přikývla. „Můj domov rozbombardovali.
Shořel.“
„To mě mrzí.“ John Pearce rychle pokračoval: „Nicméně to vypadá, že jsme je zastavili. Generál Courtney je si jist, že je dokážeme udržet v Mort Homme -“
„Kde je generál:?“
„Schůze štábu divize. Měl by se vrátit dneska večer. Á, už jsme tady.“
John Pearce jim našel mnišskou celu a poslal jim po sluhovi jídlo a dvě vědra horké vody. Jakmile se najedly, stáhla Anna z Centaine šaty, postavila ji nad jeden kbelík a vydrbala ji horkou vodou.
„Ach, to je báječný pocit.“
„Aspoň jednou nekvičíš,“ huhlala Anna. Osušila Centaine svou spodničkou, pak jí přetáhla přes hlavu čisté převlečení z tašky a vykartáčovala jí vlasy. Tmavé kučery byly zcuchané.
„Oh la, Anno, to bolí!“
„Dlouho to nevydrželo,“ vzdychla Anna.
Když skončila, trvala na tom, aby si Centaine lehla na kavalec a odpočinula si, zatímco se sama vykoupala a vyprala jejich ušpiněné šatstvo. Centaine však nedokázala tiše ležet, sedla si a objala si kolena pažemi.
„Ach, Anno moje milá, mám pro tebe to nejnádhernější překvapení-“
Anna si zakroutila hustý šedý koňský ohon mokrých vlasů na hlavě a šibalsky na Centaine pohlédla.
„Tvoje milá Anna? Tak to musí být opravdu dobrá zpráva.“
„Ach, to tedy je, to je! Budu mít Michelovo děťátko.“
Anna strnula. Krev jí zmizela z ruměného obličeje, který zešedl leknutím, a upřeně zírala na Centaine, neschopna promluvit.
„Bude to chlapec, to vím jistě. Prostě to cítím. Bude přesně jako Michel!“
„Jak si můžeš být tak jista?“ vyhrkla Anna.
„Ach, já jsem si jista.“ Centaine si rychle klekla a vyhrnula si kombiné. „Podívej se mi na bříško - copak nevidíš, Anno?“
Její bledé hladké břicho bylo hladké jako vždycky, narušeno jen úhledným dolíkem pupku. Centaine je přičinlivě vystrčila.
„Copak nevidíš, Anno? Možná to budou dokonce dvojčata, Michelův otec a generál jsou dvojčata. Třeba se to dědí - jen si pomysli, Anno, dva jako Michel!“
„Ne,“ Anna zděšeně zavrtěla hlavou. „To je jedna z těch tvých pohádek. Nevěřím, že bys ty a ten voják -“
„Michel není voják, on je -“ začala Centaine, ale Anna pokračovala: „Nevěřím, že by dcera domu de Thiry dovolila obyčejnému vojákovi, aby ji zneužil jako služku z kuchyně.“
„Dovolila, Anno!“ Centaine si vztekle stáhla košili.
„Nedovolila jsem to, já mu přitom pomáhala. Nejdřív nejspíš nevěděl, co dělat, tak jsem mu pomohla, a krásně se nám to povedlo.“
Anna si připlácla obě ruce na uši. „Tomu nevěřím, to nebudu poslouchat. Po tom všem, jak jsem tě učila být dáma - já to prostě nechci slyšet.“
„Tak co si myslíš, že jsme dělali tu noc, kdy jsem za ním šla -víš, že jsem šla ven, ty a papá jste mě přitom nachytali, ne?“
„Děťátko moje!“ kvílela Anna. „On zneužil -“
„Nesmysl, Anno, hrozně se mi to líbilo. Hrozně se mi líbilo všechno, všečičko, co se mnou dělal.“
„Kdepak! Tomu nevěřím. Kromě toho bys to ani nemohla vědět, ne tak brzo. Ty si ze staré Anny utahuješ. Jsi zlomyslná a ukrutná.“
„Víš, jak mi bylo ráno špatně.“
„To nedokazuje -“
„Ten doktor, Bobby Clarke, vojenský doktor. Prohlédl mě. On mi to řekl.“
Anna byla nejdřív jako omráčená, už se nedalo protestovat. Bylo to nevyhnutelné: to dítě bylo v noci venku, bylo mu ráno špatně a Anna věřila bezvýhradně v neomylnost lékařů. A pak tu bylo to podivné a nepřirozené nadšení v Centainině tváři - bylo to tak.
„Tak je to pravda,“ kapitulovala. .“Copak jen budeme dělat? Dobrý Bože, uchraň nás od skandálu a hanby - co si počneme?“
„Co si počneme, Anno?“ Centaine se smála jejímu teatrálnímu lamentování. „Budeme mít toho nejkrásnějšího chlapečka na světě, anebo při troše štěstí dva chlapečky, já budu potřebovat, abys mi pomohla o ně pečovat. Pomůžeš mi, viď, Anno? Já o malých dětech nic nevím a ty víš všechno.“
Annin prvotní šok rychle pominul. Začala uvažovat ne o hanbě a skandálu, ale o existenci skutečného živého

nemluvněte. Bylo to přes sedmnáct let, co naposled zažila tu radost. Teď tu byl jako zázrakem příslib dalšího nemluvněte. Centaine na ní tu změnu pozorovala, první šimrání mateřské vášně.
„Ty mi s naším děťátkem pomůžeš. Neopustíš nás, my tě potřebujeme, to děťátko a já! Anno, slib mi, prosím tě, slib mi to," a Anna přiskočila ke kavalci, popadla Centaine do náručí a tiskla ji k sobě vší silou, a Centaine se v jejím drtivém objetí smála radostí. «
Bylo už po setmění, když John Pearce znovu zaklepal na dveře mníšské cely.
„Generál se vrátil, mademoiselle de Thiry. Řekl jsem mu, že jste tady, a on si přeje s vámi mluvit co nejdříve."
Centaine následovala pobočníka ambity do velkého refektáře, který byl přeměněn v plukovní operační místnost.
Půl tuctu důstojníků se sklánělo nad velkou mapou, rozprostřenou na jednom ze stolů. Mapa byla propíchána barevnými špendlíky a atmosféra v místnosti byla napjatá a přísná.
Když Centaine vstoupila, důstojníci k ní vzhlédli, ale ani mladé a hezké děvče nedokázalo upoutat jejich pozornost na víc než několik vteřin, než se vrátili ke svým úkolům.
Na druhé straně místnosti stál zády k ní generál Sean
Courtney. Sako, plné červených stužek, insignií a vyznamenání, si pověsil přes židli, na které spočíval jednou nohou v holínce. Opíral se loktem o koleno a zuřivě se mračil na
„sluchátko polního telefonu, z nějž na něj kvákal nějaký slabý rušený hlásek.
Sean měl na sobě vlněný nátělník se skvrnami potu v podpaží a nádherně, zářivými barvami vyšívané šle zdobené jeleny a honícími psy. Žvýkal nezapálený havanský doutník a náhle zařval do polního telefonu, aniž by doutník vyňal z úst.
„To je úplně na hovno! Byl jsem tam osobně před dvěma hodinami. Já to musím vědět! Potřebuju nejmíň ještě čtyři baterie pětadvacetiliberních děl, abych zacpal tu díru, a potřebuju je do svítání - nevymlouvejte se, prostě to udělejte a řekněte mi, až to bude hotovo!" Práskl sluchátkem a uviděl Centaine.
„Má milá," hlas se mu změnil, rychle k ní přistoupil a vzal ji za ruku. „Měl jsem starosti. Zámek je úplně zničený. Nová frontová linie probíhá půldruhého kilometru od něj -" Odmlčel se a okamžik ji zkoumavě pozoroval.
To, co viděl, ho uklidnilo a on se zeptal: „Váš otec?"
Zavrtěla hlavou. „Zabilo ho to při bombardování."
„To mě mrzí," řekl Sean prostě a obrátil se k Johnu
Pearceovi. „Odveďte slečnu de Thiry do mého bytu."
A směrem k ní: „Přijdu za vámi v pěti minutách."
Generálův pokoj ústil přímo do hlavního refektáře, takže při otevřených dveřích mohl Sean Courtney ležet na kavalci a sledovat všechno, co se odehrávalo v operační místnosti. Byl stroze zařízen, jen kavalec, stůl s dvěma židlemi a truhla v nohách kavalce.
„Nesednete si, mademoiselle?" John Pearce jí nabídl jednu židli, a zatímco čekala, rozhlédla se Centaine po pokojíku. Jediným zajímavým předmětem tu byl stůl. Stál na něm cestovní zavírací rámeček na fotografie. V jedné jeho polovině byl obrázek nádherné ženy středních let, vyzařující temnou židovskou krásu. Přes dolní roh bylo napsáno:
„Vrať se bezpečně domů ke své milující ženě Ruth."
V druhém křídle rámečku byl obrázek dívky asi Centainina věku. Podoba se starší ženou byla zjevná - mohly to být jedině matka a dcera - ale dívčinu krásu kazil trucovitý, rozmazlený výraz: na hezkých ústech byl tvrdý, nenasytný úšklebek a Centaine usoudila, že se jí ani trochu nelíbí.
„Moje žena a dcera," řekl Sean Courtney ode dveří.
Oblékl si sako a zapínal si je, když vstoupil.
„Jedla jste?" zeptal se, když klesl do židle naproti Centaine.
„Ano, děkuju." Centaine vstala a zvedla ze stolu stříbrnou krabičku sirek, jednu rozškrtla a přidržela mu ji, aby si zapálil doutník. Vypadal překvapeně, pak se předklonil a nasál plamen do špičky doutníku. Když dobře hořel, opřel se do židle a řekl: „To mi dělává moje dcera Storm."
Centaine sfoukla zápalku, zase si sedla a tiše čekala, až vychutná několik prvních douškú křehkého kouře. Od jejich posledního setkání zestárl - nebo to je možná jen tím, že je moc unavený, pomyslela si.
„Kdy jste naposled spal?" zeptala se a on se zašklebil.
Náhle vypadal o třicet let mladší.
„Mluvíte jako moje žena."
„Je moc krásná."
„Ano," Sean přikývl a pohlédl na fotografii, pak zpátky na Centaine." „Přišla jste o všechno," řekl.
„O zámek, o domov - a o otce." Snažila se být klidná, nedat tu strašnou bolest najevo.
„Máte ovšem ještě jiné příbuzné."
„Ovšem," souhlasila. „V Lyonu bydlí můj strýc a v Paříži mám dvě tety."
„Zařídím vám cestu do Lyonu."
„Ne."
„Proč ne?" Zatvářil se nad tím náhlým odmítnutím dotčeně.
„Nechci jet ani do Lyonu, ani do Paříže. Jedu do Afriky."
„Do Afriky?" Teď byl úžasem bez sebe. „Do Afriky?
Panebože, proč do Afriky?"
„Protože jsem to slíbila Michelovi - slíbili jsme si, že pojedeme do Afriky."
„Ale má milá -" Sklopil oči a zkoumal popel svého doutníku. Uviděla, jakou bolest mu způsobilo Michaelovo jméno, okamžik ji s ním sdílela a pak řekla: „Chtěl jste říci - Jenže Michel je mrtvý."

Přikývl. „Ano.“ Skoro šeptal.
„Slíbila jsem Michelovi ještě něco jiného, generále. Řekla jsem mu, že jeho syn se narodí v africkém slunci.“
Sean zvolna zvedl hlavu a upřeně se na ni zahleděl.
„Michelův syn?“
„Jeho syn.“ i „Vy čekáte Michaelovo dítě?“
„Ano.“
Na rty se mu draly všechny ty pitomé přízemní otázky.
„Víte to jistě?“
„Jak si můžete být tak jistá?“
„Jak mám vědět, že je to Michaelovo dítě?“
Ale spolkl je. Musí si to rozmyslet - zvyknout si na tenhle neuvěřitelný uskok osudu.
„Omluvte mě na okamžik.“ Vstal a odbelhal se zpátky do operační místnosti.
„Jsme ještě v kontaktu s třetím batalionem?“ zeptal se skupiny důstojníků.
„Minutu jsme je měli, pak jsme je zase ztratili. Jsou připraveni k protiútoku, pane, ale potřebují podporu dělostřelectva.“
„Sežeňte zase ty zatracené kanonýry a snažte se dál o spojení s Caithnessem.“ Obrátil se k dalšímu členovi svého štábu. „Rogere, co se děje s Prvním?“
„Nic nového, pane. Odrazili dva nepřátelské útoky, ale decimují je německá děla. Plukovník Stevens myslí, že se mohou udržet.“
„Můj ty smutku!“.zavrčel Sean. Bylo to jako snažit se spravit prosakující mořskou hráz hrstičkami hlíny, ale jaksi se jim to dařilo a každá hodina, kterou vydrželi, znamenala další otupení hrotu německého útoku.
„Děla nás zachrání, jestli je tam dostaneme dost brzo.
Jaký je provoz na hlavní silnici?“
„Uvolňuje se, zdá se, že se zrychluje, pane.“
Kdyby dokázali dostat pětadvacetiliberní děla na místo průlomu do rána, mohli by nepřátelé za své úspěchy těžce pykat. Obklíčili by je, mohli by na ně pálit ze tří stran, rozdrtit je artilerií.
Sean cítil, jak mu nálada zase klesá. Tohle je válka děl, všechno se to nakonec vrátilo ke krvavé únavě z děl. Sean v duchu kalkuloval, zvažoval rizika, cenu operací, vydával rozkazy, ale v podvědomí přemýšlel jinak. Myslel na tu dívku a na to, co po něm chtěla.
Nejdřív musel ovládnout svou přirozenou reakci na to, co mu řekla, protože Sean byl viktoriánský člověk a očekával, že všichni lidé, zvláště pak jeho rodina, budou žít podle kódu, stanoveného v předchozím století. Samozřejmě, od mladých mužů se očekávalo, že budou rozsévat levobočky - přisámbůh, Sean sám jich rozsel kolem sebe celé haldy - zašklebil se a současně zastyděl při té vzpomínce. Ale slušní mladí muži nechávají slušné mladé dívky na pokoji až do svatby.
„Jsem otřesen,“ uvědomil si a zase se usmál. Důstojníci u operačního stolu ten úsměv uviděli, zatvářili se zmateně a neklidně. „Co má ten starý čert za lubem?“ Vyměnili si nervózní pohledy.
„Už jste sehnali plukovníka Caithnesse?“ Sean zakryl úsměv divokým zamračením a oni se horlivě vrátili ke svým úkolům.
„Jsem otřesen,“ zopakoval si Sean pro sebe, ještě stále pobaven sám sebou, ale tentokrát udržel tvář nepohnutou.
„A přece byl Michael sám dítětem tvé lásky, plodem jedné z tvých eskapád. Tvůj prvorozený -“ Bolest z Michaelovy smrti jej znovu zasáhla, ale potlačil ji.
„A to děvče.“ Začal o tom přemýšlet. „Je opravdu těhotná, nebo je to nějaká rafinovaná forma vydírání?“ Rozhodování mu netrvalo víc než několik vteřin.
„Nemohl jsem se tolik mýlit ve svém odhadu. Ona skutečně věří, že je těhotná.“ Byly oblasti ženské anatomie a ženského myšlení, které byly pro Seana naprosto neznámým terénem. Naučil se však, že když dívka věří, že je těhotná, pak po čertech určitě je. Jak to ví, to mu unikalo, ale byl hotov to přijmout. „No dobře, tak je těhotná, ale je to Michaelovo dítě, a ne nějakého jiného mladého -“
I tuto myšlenku hbitě zaplašil. „Je to dcera ze slušné rodiny, pečlivě střežená svým otcem a tou svou dračicí.
Jak se jim s Michaelem podařilo, to bych rád -“ Skoro se zase zašklebil, když si připomněl, jak často a mazaně se to v mládí podařilo jemu za stejně strašlivých podmínek.
Genialita mladé lásky.“ Zavrtěl hlavou. „Dobře, tak to beru. Je to Michaelovo dítě. Michaelův syn!“
A tehdy teprve dovolil radosti, aby v něm narostla.
„Michaelův syn! Něco z Michaela ještě žije.“ Pak se rychle napomenul. „Jen klid, nic překotného. Chce odjet do Afriky, ale co tam s ní, sakra, budeme dělat? Nemůžu ji vzít do Emojeni.“ Na okamžik se mu v duchu objevil obraz krásného domu na kopci, „Místo větru“ v řeči Zulu, který postavil pro svou ženu. Touha vrátit se tam k ní na něj dolehla se vší naléhavostí. Musel se jí ubránit a věnovat se zase stávajícímu problému.
„Ty tři - tři hezké holky, každá hrdá, se silnou vůlí, a to všechno v jednom domě.“ Instinktem vytušil, že ta malá francouzská dívka a jeho milovaná, ale láskyplnou shovívavost vyžadující dcera by se rvaly jako dvě divoké kočky v pytli. Zavrtěl hlavou. „Přisámbůh, to by byl dokonalý recept na katastrofu, a já bych tam nebyl, abych je ohnul přes koleno. Musím přijít na něco lepšího. Co s tou těhotnou klisničkou uděláme, při všem, co je mi svaté?“
„Pane! Pane!“ zavolal jeden z jeho důstojníků a podával
Seanovi sluchátko polního telefonu. „Konečně mám na drátě plukovníka Caithnesse.“
Sean popadl sluchátko. „Douglasi!“ štěkl do něj. Linka byla špatná, v pozadí to syčelo a hučelo jako moře, takže se zdálo, jako by hlas Douglase Caithnesse přicházel přes oceán.
„Haló pane, děla právě dorazila -“
„Díky Bohu,“ zasténal Sean.

„Rozmístil jsem je -“ Caithness udal kóty na mapě. „Už to spustila a řekl bych, že Hunové ztrácejí páru. Za úsvitu se do nich pustíme.“
„Douglasi, buď opatrný, nemáš za sebou žádné rezervy, nestihnu ti je dodat dřív než v poledne.“
„Dobře, rozumím, ale nemůžeme je nechat jen tak přeskupit.“
„Samozřejmě že ne,“ souhlasil Sean. „Informuj mě průběžně. Prozatím tam posílám další čtyři baterie a části druhého batalionu, ale nedostanou se tam dřív než v poledne.“
„Děkuju, pane, budou se nám hodit.“
„Tak do toho, člověče.“ Sean vrátil sluchátko a zatímco pozoroval, jak se na mapě přeskupují barevné špendlíky, napadlo ho řešení jeho osobního problému.
„Garry -“ Pomyslel na svého bratra, dvojče, a pocítil známý závan viny a soucitu. Garrick Courtney, bratr, kterého Sean zmrzačil.
. Stalo se to před tolika lety, a přece měl Sean v mysli každý okamžik toho děsného dne tak jasně, jako by se to celé odehrálo právě dnes ráno. Ti dva, dospívající kluci, se hádali o brokovnici, kterou ukradli otci ze zbrojnice a nabili hrubými broky, a přitom klusali zlatou trávou pahorků
Zululandu.
„Já viděl inkonku první,“ protestoval Garry. Šli na lov starého kozla lesoně, africké antilopy, jehož pelech objevili předchozího dne.
„Já dostal ten nápad s brokovnicí,“ řekl mu Sean a pevněji stiskl zbraň, „takže střelbu obstarám já.“ A samozřejmě, Sean vyhrál. Tak to bylo vždycky.
To Garry vedl Tingrela, jejich loveckého kříženec, a obkroužil s ním okraj hustého buše, aby zahnal antilopu k místu, kde čekal Sean s brokovnicí.
Sean znovu uslyšel Garryho slabé volání na úpatí kopce a Tingrelův divoký štěkot, zvěstující, že pes ucítil obezřelého lesoně. Pak zašuštění v trávě, dlouhá žlutá stébla se rozletěla a vyrazil inkonka, přímo k místu, kde na hřebeni kopce ležel Sean.
Ve slunečním světle se zdál nesmírně velký, protože se mu leknutím naježila chundelatá hříva a jeho tmavá hlava s mohutnými spirálovitými rohy byla na tlustém, silném krku vysoko zvednutá. Stál tam, devadesát centimetrů vysoký v kohoutku, skoro metrákový, hruď a plece pruhované a skvrnité jemným vzorkem, křídově světlým na rezavohnědém podkladě. Bylo to nádherné stvoření, rychlé a obratné, rohama, ostrýma jako kopí, dokázalo člověku rozpárat břicho nebo přetnout stehenní tepnu - a mířilo přímo k Seanovi.
Sean vypálil a byl tak blízko k cíli, že dostal lesoň plný zásah, který pronikl pruhovanou hrudí zvířete do plic a do srdce. Lesoň zaječel a padl, kopal a zmítal se, ostrými černými kopyty rozdíral kamenitou zem a pozadu klouzal z pahorku.
„Dostal jsem ho!“ zahulákal Sean a vyskočil z úkrytu.
„Dostal jsem ho první ranou. Garry! Dostal jsem ho!“
Zezdola pelášili drsnou zlatou trávou Garry a pes. Letěli, jako by závodili, kdo z nich dorazí k umírajícímu zvířeti první. Sean nesl brokovnici, druhá hlaveň byla ještě nabitá a kohoutek natažený, a jak běžel, povolil mu pod nohou uvolněný kámen a on upadl. Puška mu slétla z ramene. Dopadl ramenem na zem a druhá hlaveň vypálila s ohlušujícím bouchnutím.
Když se Sean zase vyškrábal na nohy, seděl Garry vedle mrtvého lesoně a fňukal. Dostal do nohy celou dávku broků. Zasáhly ho pod kolenem, maso se změnilo v mokré červené cáry, kost v bílé úlomky a štěpiny a krev v zářivou fontánu ve slunečním světle.
Chudák Garry, pomyslel si Sean, osamělý jednonohý mrzák. Žena, kterou Sean přivedl do jiného stavu a kterou si Garry vzal, než porodila Michaela, nakonec zešílela vlastní nenávistí a zlobou a zemřela v plamenech, které sama zapálila. Teď byl pryč i Michael a Garry neměl nic - nic kromě těch svých knih a škrabopisů.
„Pošlu mu tuhle chytrou impertinentní holku a její nenarozené mimino.“ Tohle řešení přineslo Seanovi vlnu úlevy.
„Konečně mu nějak vynahradím všechno, co jsem mu udělal. Pošlu mu vlastní vnouče, vnouče, které bych tak strašně rád prohlásil za vlastní. Pošlu mu to jako částečnou platbu.“
Odvrátil se od mapy a rychle se belhal nazpátek k čekající dívce.
Vstala mu v ústrety a stála tam tiše, ruce upejpavě sepnuté před tělem, a Sean viděl v jejích tmavých očích starost a strach z odmítnutí - poznal to i z toho, jak se jí chvěl spodní ret, když čekala na rozsudek.
Zavřel za sebou dveře, přistoupil k ní, vzal její malé půvabné ruce do svých velkých chlupatých tlap, sklonil se k ní a něžně ji políbil. Jeho plnovous jí poškrábal měkké líčko, ale vzlykla úlevou a vrhla se mu oběma rukama kolem krku.
„Odpusťte, má milá,“ řekl. „Překvapila jste mě. Jen jsem si musel na tu myšlenku zvyknout.“ Sean ji objal - ale velmi něžně, protože mystérium těhotenství bylo jednou z mála věcí, které Seana Courtneyho přiváděly v úžas a způsobovaly mu závrať. Pak ji usadil zpátky na židli.
„Můžu jet do Afriky?“ Usmívala se, ačkoliv se jí v koutcích očí ještě chvěly slzy.
„Ano, samozřejmě, to je teď váš domov, protože pokud mě se týká, jste Michaelova manželka. Do Afriky patříte.“
„Já jsem tak šťastná,“ řekla mu tiše, ale bylo to víc než pouhé štěstí. Byl -to nekonečný pocit bezpečí a ochrany, aura moci a síly, kterou nad ní teď tento muž držel jako štít.
„Jste Michaelova žena,“ řekl. Uznal to, čemu sama věřila, jeho stvrzením se to jaksi stalo skutečností.
„Udělám to takhle. Německé ponorky dělají strašnou spoušť. Nejbezpečnější pro vás bude odplout domů na jedné z nemocničních lodí Červeného kříže, které odjíždějí přímo z přístavů na francouzské straně Kanálu.“
„Anna -“ přerušila ho Centaine rychle.
„Ano, ovšem, ta musí jet s vámi. To taky zařídím. Obě se dobrovolně přihlásíte k ošetřovatelské službě a obávám se, že se od vás bude očekávat, že si cestu odpracujete.“

Centaine horlivě přikývla.
„Michaelův otec, můj bratr, Garrick Courtney -“ začal
Sean.
„Ano, ano! Michael mi o něm vyprávěl. Je to velký hrdina - dostal kříž anglické královny Viktorie za svou odvahu v bitvě proti Zulu,“ přerušila ho Centaine nadšeně, „a je to učenec, píše knihy o historii.“
Sean zamrkal při tom popisu chudáka Garryho, ale samozřejmě to bylo fakticky správně, a tak přikývl.
„Taky je to laskavý a hodný člověk, vdovec, který právě ztratil jediného syna -“ Porozuměli si téměř telepaticky ačkoliv Centaine zná pravdu, bude se o Michaelovi od nynějška vždycky mluvit jako o synovi Garricka Courtneyho. „Michael byl celý jeho život. Vy a já víme, jak mu musí být při té ztrátě, protože ji s ním sdílíme.“
Centaine zajiskřily oči neskrývanými slzami, kousla se do rtu a vehementně přikývla.
„Zatelegrafuju mu. Bude na vás čekat v Kapském Městě, až loď přistane. Taky vám pro něj dám dopis. Můžete si být jista jeho uvítáním a jeho ochranou, pro vás i pro
Michaelovo dítě.“
„Michaelova syna,“ řekla Centaine pevně a pak váhavě:
„Ale vás taky někdy uvidím, generále?“
„Často,“ ujistil ji Sean a předklonil se, aby ji něžně poplácal po ruce. „Pravděpodobně častěji, než by vám bylo milé.“

Kapitola 9.

Potom šlo všechno velmi rychle - časem pochopila, že u Seana Courtneyho to tak chodí vždycky.
V klášteře zůstala už jen pět dní, ale za tu dobu byl v úporných krvavých bojích zadržen. německý průlom u Mort Homme, a jakmile se frontová linie stabilizovala a opevnila, měl Sean Courtney každý den několik hodin nazbyt pro ni. Večeřeli spolu každý den. Odpovídal jí na nekonečné otázky stran Afriky, jejího lidu a zvířeny, Courtneyovy rodiny a jejích členů, to vše s dobráckou trpělivostí. Většinou mluvili anglicky, ale když nemohla najít správné slovo, upadala Centaine zase do vlámštiny. Na konci jídla mu pak připravila a zapálila doutník, nalila mu koňak a uvelebila se vedle něj a mluvili dál, dokud pro ni nepřišla Anna nebo
Seana nepotřebovali v operační místnosti. Pak přišla za ním a nastavila mu tvář k polibku s tak dětinskou nevinností, až Sean zjistil, že ho děsí blížící se hodina jejího odjezdu.
John Pearce přinesl Centaine a Anně ošetřovatelské uniformy. Bílé závoje a bílé zástěry se zkříženými šlemi tvořily doplňky k modrošedým šatům. Centaine a Anna si je vylepšily, jejich jehly dodaly pytlovitým beztvarým oděvům závan francouzského šarmu.
Nastal čas odjezdu. Sangane naložil jejich skrovná zavazadla do rollse a Sean Courtney přišel ambitem, navrčený a přísný bolestí z loučení.
„Dejte na ni pozor,“ nařídil Anně a Anna se na něj zamračila v oprávněném hněvu nad takovou nevyžádanou radou.
„Budu na vás čekat v přístavu, až přijedete domů,“ slíbila mu Centaine. Sean se mračil z rozpaků i z radosti, když vystoupila na špičky a políbila ho před celým štábem. Díval se, jak rolls odváží děvče, které mu mávalo zadním okénkem, pak se zvedl a rozhlédl po svém štábu.
„No, pánové, co tu okouníme - tady se válčí, tady neprobíhá žádnej zatracenej piknik nedělní školy.“
A oddusal nazpátek ambitem, vzteklý sám na sebe za to, že už teď tak bolestně pociťuje dívčinu nepřítomnost.
Proteův hrad byla dopravní loď Union Castle Line. Byl to rychlý třípalubový parník, který se plavil na lince z Kapského Města do Southamptonu, než z něj udělali nemocniční loď a namalovali mu na boky i na paluby obrovité šarlatové kříže.
Loď kotvila v doku vnitřního přístavu v Calais a nabírala na cestu k jihu pasažéry, kteří měli daleko k těm elegantně vznešeným cestujícím z předválečných časů. Na železniční rampu k molu přistavili pět železničních vagónů, z nichž na parník po nástupních můstcích proudil dojímavý proud lidstva.
Tohle bylo skutečné smetiště bitevního pole. Měli takový zdravotní záznam, z jakého bylo jasné, že už se nedají dohromady ani natolik, aby mohli nakrmit věčně hladového lidožravého Baala Britského expedičního sboru.
Na palubu se jich k cestě na jih nalodilo dvanáct set. Než vypluje zpátky k severu, měl být Próteův hrad přemalován maskovacími barvami obyčejného vojska a naložit další náklad mladých, zdravých mužů, dychtících po pekle zákopů v severní Francii.
Centaine stála na nábřeží vedle rollse a zdrceně hleděla, jak se ta poničená legie naloďuje. Byli tu muži s amputovanými končetinami, bez ruky nebo bez nohy. Ti, co měli větší štěstí, měli pahýl až ke kolenu nebo k lokti. Houpali se po molu o berlích nebo s úhledně připnutým rukávem vojenské tuniky.
Pak tu byli slepci, které ostatní vedli, případy s poraněnou páteří, jež odnášeli na palubu v nosítkách, oběti plynu se sliznicí nosu a hrdla spálenou chlórem, oběti šoku z bombardování, které se cukaly, škubaly a nezvladatelně kroutily očima, a popálení s obludnými leskle růžovými jizvami, které se stáhly tak, že jim pokroutily údy anebo přitáhly zpustošené hlavy k hrudi, takže byli křečovitě zkroucení jako hrbáči.
„Mohla byste nám pomoct, puso.“ Jeden ze sanitárů si všiml její uniformy a Centaine se probrala. Rychle se otočila k zuluskému řidiči.
„Najdu vašeho otce - Mbejane? -“
„Mbejane!“ zazubil se Sangane, šťastný, že si to jméno zapamatovala správně.
„A předám mu váš vzkaz.“
„Jděte v míru, malá dámo.“ Centaine mu stiskla ruku, vzala od něj kobercovou tašku a následována Annou spěchala za novými povinnostmi.

Naloďování trvalo celou noc, a teprve když krátce před svítáním skončilo, mohly se pokusit najít příbytky, které jim byly vyhrazeny.
Velícím zdravotním důstojníkem tu byl zachmuřený major a bylo zřejmé,, že se shora něco doslechl.
„Kde jste byla?“ otázal se, když se Centaine hlásila v jeho kabině. „Čekám vás od včerejšího odpoledne. Za dvě hodiny vyplouváme.“
„Jsem tady od včerejšího poledne, dole na palubě C, pomáhám doktoru Solomonovi.“
„Měla jste se hlásit mně,“ řekl jí chladně. „Nemůžete se jen tak potulovat po lodi. Jsem odpovědný generálovi -“ zarazil se a přešel na jiné téma. „Kromě toho, paluba C, to nejsou šarže.“
„Pardon?“ Praxí se Centainina angličtina nesmírně zlepšila, ale mnohé termíny jí ještě unikaly.
„Nejsou to šarže, důstojníci. Od nynějška budete pracovat jen u důstojníků. Nižší paluby máte zakázané - zakázané,“ opakoval pomalu, jako by mluvil se zaostalým dítětem. „Říkám to dost jasně?“
Centaine byla unavená a nebyla zvyklá na takové zacházení. „Ti muži tam dole trpí stejně jako důstojníci,“ řekla mu zuřivě. „Krvácejí a umírají přesně stejně jako důstojníci.“
Major zamrkal a usedl na svou židli. Měl dceru stejně starou jako tahle francouzská poběhlice, ale ta by se mu nikdy neodvážila takhle odpovědět.
„Vidím, mladá dámo, že si s vámi užijeme,“ řekl zlověstně. „Nijak mě nepotěšilo, že budu mít na palubě dámy věděl jsem, že z toho budou jen problémy. Teď mě poslouchejte. Budete ubytována v kabině přímo naproti mojí,“ ukázal otevřenými dveřmi. „Budete se hlásit u doktora
Stewarta a pracovat podle jeho rozkazů. Jíst budete v důstojnické kantýně a nižší paluby máte zakázané. Očekávám, že se budete chovat za všech okolností řádně a můžete si být jista, že si na vás dám velký pozor.“
Po tak mrazivém uvítání byl příbytek, který měla s Annou obývat, příjemným překvapením - a zase měla podezření, že v tom má prsty generál Sean Courtney. Měly kabinu, která by před válkou stála 200 guinejí, spíš dvojité postele než palandy, malý salónek s pohovkou, křesly a psacím stolem, vlastní sprchu a toaletu, všechno přívětivě zařízeno v barvách podzimu.
Centaine žuchla na postel, zabořila se do polštářů a blaženě vzdychla. „Anno, já jsem moc unavená, než abych se svlékala.“
„Koukej si vzít noční košili,“ nařídila Anna.
„A nezapomeň si vyčistit zuby.“
Probudil je poplach vyzvánějících gongů, doprovázený hvízdáním sirény a bušením na dveře kabiny. Loď vyplula, vibrace motorů ji poháněly na širé moře.
Po prvních okamžicích paniky se od kabinového stewarda dozvěděly, že je to cvičení. Kvapně se oblékly a zašněrovaly do bachratých záchranných vest, nastoupily na horní palubu a našly stanoviště svého záchranného člunu.
Loď právě vyrazila z přístavních vod a vplula do Kanálu.
Bylo šedé, mlhavé ráno a vítr jim svištěl v uších, takže se všem ulevilo, když zazněl „konec poplachu“ a v jídelně první třídy, přeměněné na důstojnickou kantýnu pro chodící raněné, se podávala snídaně.
Centainin příchod způsobil menší rozruch. Velmi málo důstojníků vědělo, že je na palubě hezké děvče, a bylo jim zatěžko potlačit svou radost. Velice mnoho jich závodilo o nejlepší pozici, ale první důstojník velmi rychle využil skutečnosti, že kapitán je ještě na můstku, a usadil Centaine po své pravici, obklopenou tuctem pozorných a starostlivých pánů, zatímco Anna seděla naproti ní a mračila se jako hlídací buldok.
Lodní důstojníci byli samí Britové, ale pacienti pocházeli z kolonií, protože Próteův hrad měl po obeplutí mysu
Dobré naděje namířeno na východ. Kolem Centaine seděl kapitán australské lehké kavalerie, který přišel o ruku, pár Novozélanďanů, jeden s pirátskou černou páskou přes chybějící oko a druhý s podobně pirátskou dřevěnou nohou jako John Silver, mladý Rhodésan jménem Jonathan
Ballantyne, který u Sommy získal válečný kříž, ale zaplatil za to průstřelem břicha, a další horliví mladí muži, z nichž každý ztratil nějakou část své anatomie.
Zaplavili ji jídlem z bufetu. „Ne ne, já nemůžu jíst ty vaše obrovské anglické snídaně, kvůli vám budu tlustá a ošklivá jako prase.“ A zářila, když sborem takovou možnost popírali. Válka trvala od Centaininých čtrnácti let.
Když byli všichni mladí muži pryč, nezakusila nikdy radost z houfu obdivovatelů, který by ji obklopoval.
Viděla, jak se od kapitánova stolu mračí velící zdravotní důstojník, a navzdory jemu stejně jako pro své vlastní pobavení si dala záležet, aby byla příjemná k mladíkům, kteří ji obklopovali. Ačkoliv ji trochu hryzalo svědomí, že možná není tak docela věrná Michaelově památce, sama sebe dokázala uklidnit.
„Je to moje povinnost, jsou to mí pacienti. Sestra musí být k pacientům hodná.“ A usmívala se a smála se s nimi, a oni se dojemně snažili upoutat její pozornost, prokazovali jí drobné služby a odpovídali na její otázky.
„Proč neplujeme v konvoji?“ zeptala se. „Není to nebezpečné, jet Kanálem en plein soleil - za denního světla? Slyšela jsem o Rewě.“
Rewa byla britská nemocniční loď s třemi sty raněných na palubě, kterou torpédovala v bristolském kanálu 4. ledna toho roku německá ponorka. Naštěstí se podařilo loď zachránit se ztrátou pouhých tří životů, ale přiživila se tím protiněmecká propaganda. Na nejveřejnějších místech bylo vidět plakáty s nápisem: „Co je červený hadr pro býka, to je Červený kříž pro skopčáka,“ s vyobrazením té nelidskosti.
Centaina otázka rozpoutala u snídaně živou debatu.
„Rewu torpédovali v noci,“ podotkl rozumně Jonathan
Ballantyne. „Velitel ponorky nejspíš neviděl červené kříže.“
„Ale jdi! Ti ponorkáři jsou hotoví řezníci -“
„Nesouhlasím. Jsou to jen obyčejní chlapi jako ty a já.

Kapitán téhle lodi si to zřejmě taky myslí - proto plujeme přes nejnebezpečnější úsek kanálu za denního světla, aby měly ponorky dobrý výhled na označení Červeného kříže.
Myslím, že nás nechají na pokoji, když budou vědět, co jsme zač.“
„Nesmysl, ti zatracení skopčáci by torpédovali i vlastní tchyni -“
„To já taky, když dovolíš!“
„Tahle loď uhání rychlostí dvaadvaceti uzlů,“ uklidnil
Centaine první důstojník. „Ponorka pod vodou dosáhne jen sedmi uzlů. Musela by ležet přímo v naší dráze, aby měla vůbec příležitost na nás vystřelit. Pravděpodobnost milión ku jedné, slečno, nemusíte si dělat vůbec žádné starosti. Jen si užívejte cesty.“
Vysoký, nahrbený mladý doktor s mírně učeneckým výrazem a brýlemi v kovových obroučkách přistoupil k Centaine, když vstávala od snídaně.
„Jsem doktor Archibald Stewart, sestro de Thiry, a major
Wright vás přidělil pod mé velení.“
Centaine se líbilo nové oslovení. „Sestro de Thiry“, to znělo příjemně profesionálně. Nebyla si však už tak jistá, jestli se jí taky líbí být pod nějakým velením.
„Máte nějaký zdravotní nebo ošetřovatelský výcvik?“ pokračoval doktor Stewart a Centaininy počáteční sympatie vůči němu ochladly. Hned v prvních pár vteřinách a před nově nalezenými obdivovateli ji shodil. Zavrtěla hlavou ve snaze nepřiznat se na veřejnosti, ale on nelítostně pokračoval.
„Já si to myslel.“ Pochybovačně si ji prohlédl a pak si zřejmě uvědomil její rozpaky. „To nevadí, nejdůležitější povinností sestry je povzbuzovat pacienty. Z toho mála, co jsem viděl, bych řekl, že vám to jde výtečně. Myslím, že z vás uděláme vrchní povzbuzovačku, ale jen na palubě
A. Přísný rozkaz majora Wrighta. Jen paluba A.“
Rozhodnutí doktora Archibalda Stewarta bylo chytré.
Centainy organizační schopnosti se odmalička brousily na provozu zámku v Mort Homme, kde bývala paní domu a pomocnou hospodyní svého otce. Bez námahy ovládla partu mladých mužů, kteří spolu s ní vytvořili mužstvo bavičů. Próteův hrad měl knihovnu čítající mnoho tisíc svazků.
Rychle zorganizovala plán distribuce pro případy upoutané na lůžko a sestavila plán služeb na předčítání slepým a negramotným mezi mužstvem na dolních palubách. Pořádala kuřácké koncerty, sportovní hry na palubě a karetní turnaje - hrabě byl mazaný hráč bridže a naučil tomu i ji.
Její mužstvo jednookých, jednonohých, zmrzačených plašitelů nudy z dlouhé cesty mezi sebou soutěžilo o její uznání a pochvalu za své služby - a pacienti na palandách vymýšleli tucet triků, aby ji u sebe podrželi, když každé ráno prováděla své neoficiální obchůzky.
Mezi pacienty byl kapitán jízdních střelců z Natalu, který jel v konvoji sanitek při ústupu z Mort Homme, a ten ji nadšeně pozdravil, když poprvé vstoupila do jeho kabiny s náručí knih.
„Sluníčko! To je přece Sluníčko!“ a ta přezdívka ji následovala po celé lodi.
„Sestra Sluníčko.“ Když tu přezdívku poprvé použil zpravidla strohý velící zdravotní důstojník, major Wright, byla Centainina adopce společností na lodi definitivně završena.
Za těch okolností bylo málo času na truchlení, každý večer, než ulehla ke spánku, však ležela Centaine ve tmě, vyvolávala si před očima Michaelovu podobu a pak si přitiskla obě ruce na podbřišek.
„Náš syn, Micheli, náš syn!“
Zachmuřené nebe a brutální černé moře Biskajského zálivu zůstaly daleko za bílou brázdou lodi a před přídí skákaly létající ryby jako stříbrné mince nad modře sametovou hladinou oceánu.
Na třicátém stupni severní zeměpisné šíře příjemný, dobře vychovaný mladý kapitán Jonathan Ballantyne, o němž bylo známo, že je dědicem statisíciakrového dobytčího ranče svého otce, sira Ralpha Ballantynea, ministerského předsedy Rhodesie, požádal Centaine o ruku.
„Jako bych slyšela chudáka papá,“ napodobovala Centaine hraběte tak přesně, až se Anně zamžily oči, „sto tisíc akrů, ty holka praštěná. Tiens alors! Jak můžeš odmítnout sto tisíc akrů?“
Potom se nabídky k sňatku rozšířily jako epidemie dokonce i doktor Archibald Stewart, její bezprostřední nadřízený, mrkaje za brýlemi v kovových obroučkách a nervózně se potící, vykoktal pečlivě připravený proslov a zdálo se, že je spíš poctěn než zklamán, když ho Centaine se zdvořilým odmítnutím políbila na obě tváře.
Na rovníku přemluvila Centaine majora Wrighta, aby uspořádal slavnosti krále Neptuna. Obřad přeplutí rovníku byl doprovázen bujarým veselím a všeobecnou opilostí.
Hlavní atrakcí byla nakonec sama Centaine, oděná v kostýmu mořské panny podle vlastního návrhu. Anna ostře protestovala proti décolleté, celou tu dobu, co kostým pomáhala šít, ale lodní společnost do něj byla celá pryč. Hvízdali, tleskali, dupali a hned za rovníkem přišla další sprška nabídek k sňatku.
Anna brblala a hubovala, ale potají byla spokojena se změnou, která se očividně dala s její svěřenkou. Před jejíma očima probíhala v Centaine ta nádherná přeměna z dívky v mladou ženu. Fyzicky začínala rozkvétat raným těhotenstvím. Jemná pleť jí zářila jako perleť, ztratila poslední stopy pubertální neohrabanosti, jak se její tělo zaoblovalo, aniž by pozbyla něco ze svého půvabu.
Ještě mocnější však byly jiné změny - rostoucí sebedůvěra a suverenita, vědomí si vlastní moci a nadání, kterých teprve teď začínala plně využívat. Anna věděla, že Centaine je od přírody herečka, dokáže přeskočit z midi přízvuku podkoního Jacqua do valonštiny pokojské a pak do pařížské intelektuálštiny svého učitele hudby, teď si ale uvědomovala, že to dítě má jazykový talent, který nikdy nikdo nevyzkoušel. Centaine už mluvila anglicky tak plynně, že dokázala rozlišovat mezi australským jihoafrickým a čistě oxfordským přízvukem a napodobit je s překvapivou

přesností. Když zdravila své Australany elegantním „Dobré ranko“, hýkali radostí.
Anna také věděla, že se Centaine vyzná v číslech a v penězích. Převzala rodinné účty poté, co správce majetku utekl v prvních měsících války do Paříže, a Anna obdivovala její schopnost sčítat dlouhé sloupce čísel, po kterých jen tak přejela perem, bez pracného přenášení dílčích výsledků a bez pohybování rty, což vše Anna považovala za hotový zázrak.
Teď Centaine projevovala tutéž obratnost. Byla partnerkou majora Wrighta u bridžového stolu a šlo jim to spolu a její podíl na výhrách Annu, která vlastně s hazardem nesouhlasila, vyváděl z míry. Centaine investovala dál.
Zorganizovala syndikát - společně s Jonathanem Ballantynem a doktorem Stevensem pořádali každý den dražbu sázek o to, kolik loď následujícího dne urazí. Než překročili rovník, přidala už Centaine skoro dvě stě sovereignů k úsporám, které zachránila ze zámku.
Anna vždycky věděla, že Centaine moc čte. „Zkazíš si oči,“ varovala ji dost často, ale nikdy netušila, kolik znalostí si Centaine ze svých knih osvojila, dokud neslyšela, jak je projevuje v konverzaci a v debatách. Udržela krok i s tak obratnými diskutéry, jako byl doktor Archibald Stewart, a přece si Anna všimla, že je dost mazaná, aby se nepostavila proti svému obecenstvu tím, že by okázale dávala najevo své vědomosti, a zpravidla ukončila diskusi smířlivou poznámkou, která umožnila jejímu protivníkovi ustoupit s jen nepatrně pocuchanou důstojností.
„Ano,“ kývla si Anna spokojeně, když pozorovala, jak dívka rozkvétá a rozevírá se jako nějaká krásná květina v tropickém slunci, „ta je chytrá, celá po mámě.“
Zdálo se, že Centaine má skutečně fyzickou potřebu tepla a slunečního svitu. Obracela tvář ke slunci pokaždé, když vyšla na palubu. „Ach Anno, já tak nesnášela zimu a déšť. Není to báječný pocit?“
„Ohavně hnědneš,“ varovala ji Anna. „To se pro dámu vůbec nehodí.“
A Centaine pozorně prohlížela své údy. „Nehnědnu,
Anno, zlátnu.“
Centaine tolik četla a vyslechla tolik lidí, že se už teď zdálo, jako by znala celou jižní polokouli, na kterou teď jejich loď vyplula. Centaine vzbudila Annu a vyvedla ji na horní palubu jako gardedámu, když jí hlídkující důstojník ukazoval jižní hvězdy. A navzdory pozdní hodině jímala
Annu závrať z nádhery té oblohy, která se každý večer víc a víc rozprostírala před jejich vzhůru pozvednutýma očima.
„Koukej, Anno, to je konečně Achernar! To byla Michelova hvězda. Říkal, že každý z nás by měl mít svou hvězdu, a taky mi jednu vybral.“
„Která to je?“ zeptala se Anna. „Která je tvoje hvězda?“
„Acrux. Tamhle! Nejjasnější hvězda ve Velkém kříži.
Mezi ní a Michelovou hvězdou není nic, jen otáčka celého světa, nebeský jižní pól. Říkal, že spolu držíme osu země. Není to romantické, Anno?“
„Romantický blábol,“ odfrkla Anna a tajně zalitovala, že nikdy nepoznala muže, který by jí říkal takové věci.
Pak Anna rozpoznala u své svěřenky talent, před kterým všechny ostatní bledly a mizely. Byla to schopnost přinutit muže, aby jí naslouchali. Bylo zcela výjimečné vidět muže, jakými byli major Wright a kapitán Próteova hradu, mlčky pozorně naslouchat bez toho protivného mužského úšklebku, když Centaine mluvila vážně.
„Je teprv dítě,“ žasla Anna, „a přece se k ní chovají jako k ženě - ne ne, ještě víc, než to, začínají se k ní chovat jako k sobě rovné.“
To bylo vpravdě úžasné. Ti muži tady prokazovali mladé dívce úctu, kvůli které tisíce jiných žen s Emmelinou Pankhurstovou a Annie Kennedyovou v čele pálily celé majetky, vrhaly se pod kopyta závodních koní, hladověly a dávaly se odsoudit do vězení - prozatím neúspěšně.
Centaine přinutila muže, aby jí naslouchali, a velmi často je přiměla udělat to, co chtěla, ačkoliv nebyla nijak povznesena nad užívání lstivých sexuálních triků, k nimž jsou nuceny se uchylovat ženy už od věků. Centaine dosahovala svého také pomocí logiky, jasných argumentů a síly charakteru. Společně s působivým úsměvem a přímým pohledem tmavých, přehlubokých očí to bylo neodolatelné.
Například trvalo jen pět dní, než přiměla majora Wrighta, aby zrušil rozkaz, omezující její působení na palubu A.
Ačkoliv měla Centaine denní program nabitý do poslední minuty, nikdy ani na okamžik neztrácela z dohledu svůj konečný cíl. Každým dnem sílila její touha spatřit zemi, kde se Michael narodil a kde se narodí její syn.
Ať měla jakkoliv napilno, nikdy nepropásla poledne a pár minut před výstřelem, který je ohlašoval, se přihnala ke kapitánskému můstku ve víru sukní své uniformy, lapajíc po dechu.
„Smím na můstek, pane?“
A hlídkující důstojník, který už na ni čekal, zasalutoval.
„Povoluje se. Jdete přesně, Sluníčko.“
Pak fascinovaně přihlížela, jak stojí navigující důstojníci na křídle můstku s pozvednutými sextanty a řídí výstřel, ohlašující poledne, podle slunce, a pak stanoví, kolik mil se za uplynulých čtyřiadvacet hodin odplulo, určují pozici lodi a vyznačují ji na mapě.
„Tu to máme, Sluníčko, 17°23 jižní šířky. Sto šedesát námořních mil severozápadně od ústí řeky Cunene. Čtyři dny cesty do Kapského Města, když dá Bůh a počasí.“
Centaine horlivě studovala mapu. „Tak už jsme u jihoafrického pobřeží?“
„Ne ne! Tohle je německá Západní Afrika - byla to jedna z kaiserových kolonií, dokud ji před dvěma léty nezabrali Jihoafričani.“
„Jaké to tam je - džungle? Savany?“
„Kdepak, Sluníčko, to je jedna z Bohem nejzapomenutějších pouští na celém světě.“
A Centaine odešla z místnosti s mapami zpátky na můstek a hleděla upřeně na východ, směrem k velkému kontinentu,

který stále ještě ležel pod zavodněným horizontem.
„Ach, už se nemůžu dočkat, až to tam konečně uvidím!“

10. kapitola

Tenhle kůň byl dítětem pouště, jeho vzdálení předci nosili na svém hřbetě krále a náčelníky beduínů žhoucími pustinami Arábie. Jeho pokrevní příbuzné odvezli křižáci z Afriky na sever, do chladnějšího evropského podnebí, a o staletí později je pak přivezla nazpátek do Afriky německá koloniální expedice, která přistála v přístavu Luderitzbuchtu s eskadrami Bismarckovy kavalerie. V Africe se tito koně křížili v několika generacích s chundelatými, odolnými burskými koníky a otužilými pouštními zvířaty
Hotentotů, až se objevilo tohle zvíře, tvor dobře přizpůsobený tomuhle kostrbatému vývoji a úkolům, k jejichž plnění byl určen.
Měl široké nozdry a jemnou hlavu arabského typu, široká lopatkovitá kopyta, vhodná na měkkou pouštní půdu, v sudovité hrudi velké plíce, světle kaštanové vybarvení, odrážející nejhorší sluneční paprsky, chundelatou srst na ochranu před spalujícím poledním sluncem i mrazivým chladem nocí v poušti a nohy i srdce dost silné, aby donesl svého jezdce až k dalekému mléčnému horizontu a ještě dál.
Muž na jeho hřbetě měl také smíšenou krev a jako jeho oř, i on byl stvořením pouště a nespoutané země.
Jeho matka pocházela z Berlína, kde byl její otec ustanoven zástupcem velitele vojenských sil v německé Západní Africe. Tam poznala a přes odpor své rodiny si vzala mladého Búra z rodiny bohaté jen půdou a duchem. Lothar byl jediným dítětem z toho svazku. Na matčino naléhání ho poslali zpátky do Německa, aby dokončil své vzdělání.
Studoval dobře, ale jeho studia přerušil začátek burské války. Jeho matka se o jeho rozhodnutí přidat se k burským jednotkám, dozvěděla až když se bez ohlášení vrátil do Windhoeku. Její příbuzní byli samí válečníci, byla tedy ukrutně pyšná, když Lothar odjel s hotentotským sluhou a třemi rezervními koňmi hledat otce, který už někde bojoval proti Angličanům.
Lothar našel otce v Magersfonteinu spolu, se strýcem
Koosem De La Reyem, legendárním burským vojevůdcem, a o dva dny později podstoupil křest ohněm, když se Britové pokusili prorazit přes magersfonteinské pahorky a ulevit obležení Kimberley.
Když za úsvitu toho dne bitva začínala, bylo Lotharu De
La Rey čtrnáct let a pět dní, a ještě před šestou hodinou ranní zabil svého prvního Angličana. Byl to snazší cíl, než jaký mu předtím poskytla stovka gazel a prchajících kudu.
Lothar, jeden z pěti set vybraných střelců, stál u předprsně zákopu, který pomáhal vykopat na úpatí magersfonteinských pahorků. Nápad vykopat příkop a využít ho ke krytí Búrů, kteří byli v podstatě koňáci a hrozně rádi bojovali rychle a zeširoka, nejdříve odrazoval, generál de la
Rey je však přece jen přesvědčil, aby tuhle novou taktiku vyzkoušeli, a tak řady postupující anglické pěchoty nic netušíce v šerém ranním světle narazily na zákopy.
Postup k místu, kde ležel Lothar, vedl silný, zavalitý muž s plamenně rudými kotletami. Pochodoval tucet kroků před zástupem vojáků, kilt se mu vesele pohupoval, tropickou helmu měl nasazenou v rošťáckém úhlu na jedno oko a v pravici tasenou šavli.
V tu chvíli vyšlo nad magersfonteinské pahorky slunce a jeho sytě pomerančové světlo zalilo otevřený, jednotvárný veld. Ozářilo útvary postupujících horalů, jako by šlo o jevištní efekt - dokonalé nasvícení - a Búrové si předtím odkrokovali vzdálenosti před zákopy a označili je hromádkami kamení.
Lothar zamířil doprostřed Angličanova čela, ale stejně jako muži vedle něj pocítil zvláštní zdráhavost, protože mu připadalo, že tohle nemá daleko k vraždě. Pak, téměř samovolně, mu mauserovka poskočila proti rameni a zdálo se, že prásknutí výstřelu přišlo odkudsi z velké dálky. Přilba se vymrštila britskému důstojníkovi z hlavy a otočila se.
On sám udělal krok nazpátek a paže se mu rozlétly. Zvuk kulky pronikající lidskou lebkou se k Lotharovi vrátil, jako když někdo upustí zralý meloun na kamennou podlahu.
Šavle se zablýskla ve slunečním světle, vypadla vojákovi z ruky a pomalou, div ne elegantní piruetou klesla do nízkého křoví.
Stovky horalů ležely celý ten den před zákopy jako přibité. Ani jeden z nich se neodvažoval zvednout hlavu kvůli puškám, čekajícím v zákopech sto kroků od místa, kde leželi na mušce nejlepších střelců světa.
Africké slunce jim spálilo podkolenní jamky, pod kilty obnažené, až opuchly, a pokožka popraskala jako přezrálé ovoce.
Ranění horalé křičeli o vodu a někteří Búrové ze zákopů jim házeli svoje láhve s vodou, ale nedohodili.
Ačkoliv Lothar od té doby zabil padesát lidí, tento den si zapamatoval na celý život. Vždycky to byl pro něj den, kdy se stal mužem.
Lothar nebyl mezi těmi, kdo házeli láhve s vodou. Místo toho odstřelil dva Angličany, kteří se plazili po břiše ve snaze na láhve dosáhnout. Jeho nenávist ke všemu anglickému, jíž se naučil na klíně své matky i otce, začala toho dne vpravdě vzkvétat a v následujících letech přinesla své ovoce.
Angličané honili jeho i jeho otce napříč veldem jako divou zvěř. Jeho milovaná teta a tři sestřenice zemřely na diftérii, bílý zápal hrdla, v anglických koncentračních táborech, Lothar se však přinutil uvěřit historce, že Angličané dali do chleba, kterým krmili burské ženy, háčky na ryby, aby jim rozpáraly hrdlo. Bylo to anglické, tahle válka s ženami, mladými děvčaty a dětmi.
On, jeho otec a strýcové bojovali dlouho potom, co všechna naděje na vítězství skončila, až do hořkého konce - poslední Mohykáni, říkali si s pýchou. Když ostatní, vyhublí hladem na kost, nemocní dyzentérií a pokryti hnisajícími vředy, kterým se říkalo zápal z veldu, způsobenými vyčerpáním a podvýživou, oděni v hadrech a pytlovině, s

posledními třemi náboji v zásobnících kapitulovali před
Angličany ve Vereenigingu, Petrus De La Rey a jeho syn
Lothar mezi nimi nebyli.
„Ty jsi mým svědkem, ach Pane mého lidu," Petrus stál s obnaženou hlavou ve veldu, po boku svého sedmnáctiletého syna Lothara. „Válka proti Angličanům nikdy neskončí. To ti přísahám před tvým zrakem, ach Pane Bože
Izraele."
Pak vložil Lotharovi do rukou bibli vázanou v černé kůži a přinutil ho složit tutéž přísahu.
„Válka proti Angličanům nikdy neskončí -" Lothar stál vedle svého otce, proklínajícího zrádce, zbabělce, kteří už dál nebojovali, Louise Bothu a Jannieho Smutse, i svého
Vlastního bratra Koose De La Reye. „Vy, kteří jste zaprodali svůj lid Filištínským, nechť prožijete celý život pod Anglickým jhem a smažíte se všichni v pekle deset tisíc let."
Pak se otec a hoch obrátili zády a odjeli směrem k pusté, vyprahlé zemi, která byla doménou německé říše, a nechali ostatní, ať se smíří s Anglií.
Protože otec i syn byli silní, schopni tvrdé práce, oba obdařeni přirozenou chytrostí a odvahou, protože Lotharova matka byla Němka z dobré rodiny s výtečnými styky a určitým bohatstvím, v Německé jihozápadní Africe prosperovali.
Petrus De La Rey, Lotharův otec, byl inženýr-samouk, značně obratný a nápaditý. To, co neuměl, zimprovizoval.
Říkalo se, N Boer maak altyd n pian - Búr má vždycky v hlavě plán. Pomocí styků své ženy získal smlouvu na rekonstrukci vlnolamu Lůderitzbuchtského přístavu.
Když jej úspěšně dokončil, přišla smlouva na vybudování
Železniční linky na sever od Oranžské řeky do Windhoeku, hlavního města německé jihozápadní. Naučil Lothara své inženýrské obratnosti. Chlapec se učil rychle a v jednadvaceti už byl plnoprávným partnerem stavební a silničářské společnosti De La Rey a syn.
Jeho matka, Christina De La Rey, vybrala hezké plavé německé děvče z dobré rodiny a diplomaticky ji přistrčila synovi do cesty. Oddali je před Lotharovými třiadvacátými narozeninami. Porodila Lotharovi krásného plavovlasého syna, kterého rozmazloval.
Pak do jejich životů zase pronikli Angličané, hrozící zavléci celý svět do války proti legitimním nárokům německé říše.
Lothar a jeho otec šli za guvernérem Seitzem s nabídkou, že vybudují na vlastní náklady zásobovací sklady v odlehlých prostorách teritoria, kde by je mohly využít německé jednotky, aby snáz odolaly anglické invazi, která určitě přijde z Jihoafrické unie, kde teď vládli ti zrádci a korouhvičky Smuts a Louis Botha.
Tehdy byl ve Windhoeku jeden německý námořní kapitán. Rychle rozpoznal cenu De La Reyovy nabídky a přemluvil guvernéra, aby ji přijal. Odplul s otcem a synem podél té děsivé pustiny, která dělala čest názvu Pobřeží koster, aby zvolili vhodné místo pro základnu, kde by mohly německé námořní síly doplňovat palivo a zásoby, i kdyby přístavy Liideritzbucht a Walvis Bay podlehly jednotkám Unie.
Objevili odlehlý a chráněný záliv čtyři sta padesát kilometrů severně od malých osad ve Walvis Bay a Swakopmundu, místo téměř nedosažitelné po pevné zemi, protože bylo střeženo divokou pouští. Naložili malý pobřežní parníček námořními potřebami, poslanými sem potají z Bremerhavenu na německém křižníku. Bylo to 500 tun palivového oleje ve čtyřiačtyřicetigalonových bubnech, součástky motorů, konzervované potraviny, malé zbraně a munice, devítipalcové námořní granáty a čtrnáct dlouhých akustických torpéd Mark VII k doplnění výzbroje německých ponorek, kdyby někdy operovaly v těchto jižních oceánech. Tyto zásoby se parníčkem odvezly na pobřeží a zakopaly mezi vysokými dunami. Nákladní čluny natřeli na ochranu dehtem a zakopali se zásobami.
Tato tajná zásobovací základna byla dokončena jen několik týdnů předtím, než arcivévoda František Ferdinand podlehl atentátu v Sarajevu a císař byl nucen zakročit proti srbským revolucionářům, aby chránil zájmy německé říše.
Francie a Británie se toho okamžitě chytly jako záminky k rozpoutání války, po které prahly.
Lothar a jeho otec osedlali koně a svolali své hotentotské sluhy, políbili na rozloučenou své ženy a Lotharova syna a vyjeli znovu na výpravu proti Angličanům a jejich unionistickým přisluhovačům. Bylo jich šest set a vedl je burský generál Maritz. Když dorazili k Oranžské řece, postavili si tam tábor a čekali na okamžik vhodný k úderu.
Každý den se k nim přidávali další ozbrojení muži, otužilí, vousatí, hrdí, tvrdí bojovníci s mauserovkami na ramenou a pásy munice křížem krážem přes široká prsa. Po každém radostném vítání se předávaly zprávy, a ty byly vždycky dobré.
Staří kamarádi se sbíhali při výkřiku „Komando!" Žádní
Búrové neuznávali potupný mír, který Smuts a Botha dojednali s Angličany. Všichni staří burští generálové táhli do pole. De Wet tábořil v Údolí hub, Kemp byl v Treurfonteinu s osmi sty mužů, Beyers a Fourie nelenili a postavili se na stranu Německa proti Anglii.
Smuth a Botha se zřejmě zdráhali vyvolat konflikt mezi
Búry a Búry, protože jednotky Unie tvořili ze sedmdesáti procent vojáci holandské národnosti. Prosili, žebronili a loudili na rebelech, posílali do jejich táborů vyjednávače, ponižovali se ve snaze vyhnout krveprolití, ale den ze dne byly povstalecké jednotky silnější a měly větší sebedůvěru.
Pak dostali zprávu, kterou přinesl tryskem přes poušť jezdec z Windhoeku. Byl to vzkaz od samotného kaisera, předaný prostřednictvím guvernéra Seitze.
Admirál hrabě voň Spee se svou eskadrou bitevních křižníku vyhrál ničivou námořní bitvu v Coronelu na chilském pobřeží. Kaiser nařídil voň Speeovi, aby obeplul
Hornův mys a překřížil jižní Atlantik, aby blokoval a bombardoval jihoafrické přístavy na podporu jejich rebelie proti Angličanům a Unii.
Stáli pod ostrým pouštním sluncem, jásali a zpívali, spojeni a jisti si svou věcí, nepochybujíce o vítězství. Čekali jen, až se k nim přidají poslední burští generálové, než vpochodují do Pretorie.

Koos De La Rey, Lotharův strýc, zestárl, zeslábl a znerozhodněl - ještě nedorazil. Lotharův otec mu posílal vzkazy, naléhal na něj, aby splnil svou povinnost, on však kolísal, nakloněn k zrádnému řečnění Jannieho Smutse a jeho pomýlené lásce k Louisi Bothovi.
Koen Brits byl další burský vojevůdce, na kterého čekali, žulový obr, bez dvou centimetrů dva metry vysoký, který dokázal vypít láhev ohnivé Cape Smoke tak jako menší člověk vyzunkl hrnek limonády a ze země zvedl snadno Vola, doplivl proud tabákové šťávy na dobrých dvacet kroků a se svou mauserovkou zasáhl gazelu v běhu na dvě stě kroků. Potřebovali ho, protože tisíc bojovníků by ho následovalo, jen kdyby rozhodl, kam vyrazit.
Jannie Smuts však poslal tomuto výjimečnému muži vzkaz: „Svolej své komando, Oom Koene, a jeď se mnou.“ Odpověď přišla okamžitě: „Já, starý kamaráde, nasedli jsme a jsme připraveni k odjezdu - s kým ale bojujeme, s Německem, nebo s Anglií?“ Tak ztratili Britse ve prospěch Unie.
Potom Koos De La Rey cestou na závěrečnou schůzku s Jannie Smutsem, na které se měl rozhodnout, najel na policejní zátaras před Pretorií a nařídil svému šoférovi, aby jej projel. Policejní střelec ho trefil do hlavy. Tak ztratili De LaReye.
Samozřejmě, Jannie Smuts, ten studený, lstivý ďábel, si našel výmluvu. Ten policejní zátaras prý měl zabránit útěku bandy notorických bankovních lupičů, Fosterova gangu, a policie prý zahájila palbu omylem. Povstalci to ale věděli líp.
Lotharův otec nezastřeně plakal, když dostali zprávu o zavraždění jeho bratra. Věděli, že není cesty zpátky, není další možnost vyjednávat, musí si půdu dobýt se zbraní v ruce.
Podle plánu se všechna povstalecká komanda měla sejít s Maritzem na Oranžské řece, ale podcenili novou mobilitu jednotek, které měli proti sobě, umožněnou benzínem poháněnými motorovými vozidly. Zapomněli také, že Botha a Smuts už dávno dokázali, jak schopní jsou generálové.
Když se konečně pohnuli, dali se do pohybu i ti dva, smrtící rychlostí rozzuřené mamby.
Zaskočili De Weta v Údolí hub a rozdrtili jejich komando artilerií a kulomety. Byly tam strašné ztráty a De Wet uprchl do Kalahari, pronásledován Koenem Britsem a motorizovanou kolonou, která ho zajala v poušti u Waterbeurgu.
Pak se unionisté otočili nazpátek a obklíčili Beyerse a jeho komando u Rustenburgu. Jakmile byla bitva ztracena, pokusil se Beyers uprchnout, chtěl přeplavat rozvodněnou řeku Vaal. Zapletly se mu tkaničky od bot a jeho tělo našli za tři dny na břehu kus po proudu.
Na Oranžské řece čekali Lothar a jeho otec na nevyhnutelný masakr, ale špatná zpráva k nim dorazila dřív než unionisté.
Anglický admirál, sir Doveton Sturdee, se střetl s von
Speem na Falklandských ostrovech a potopil mu tam velké křižníky Scharnhorst a Gneisenau i zbytek jeho eskadry, přičemž bylo zabito pouze deset britských námořníků. Naděje povstalců na podporu šla ke dnu s německou flotilou.
Přesto urputně bojovali, když přišli unionisté, ale bylo to marné. Lotharův otec dostal kulku do břicha, Lothar ho odnesl z bitvy a snažil se ho dostat zpátky přes poušť do
Windhoeku, kde by ho mohla ošetřovat Christina. Bylo to sedm set padesát kilometrů strašného pochodu pustinami bez vody. Stařec měl takové bolesti, že Lothar plakal za něj, zranění bylo kontaminováno obsahem perforovaných vnitřností a hnilo tak, že jeho zápach za noci přitahoval k táboru vyjící hyeny.
Byl to ale tvrdý stařec a trvalo mu mnoho dní, než zemřel.
„Slib mi, synu,“ žádal posledním dechem, páchnoucím smrtí, „slib mi, že válka s Angličany nikdy neskončí.“
„Slibuju, otče.“ Lothar se nad ním sklonil, aby jej políbil na tvář, stařec se usmál a zavřel oči.
Lothar ho pohřbil pod stromy v divočině. Pohřbil ho hluboko, aby ho neucítila a nevyhrabala hyena. Pak odjel domů do Windhoeku.
Plukovník Franke, německý velitel, rozpoznal Lotharovu cenu a požádal ho, aby zorganizoval partyzánské hnutí.
Lothar shromáždil skupinu zatvrzelých Búrů, německých usedlíků, bondelswartských Hotentotů a černých domorodců a odvedl je do pouště, aby očekávali invazi unionistických vojáků.
Smuth a Botha přišli s 45 000 mužů a přistáli ve Swakopmundu a Lůderitzbuchtu. Odtud vyrazili do vnitrozemí.
Používali svou obvyklou taktiku, bleskové pochody, často bez vody, na velké vzdálenosti, dvojité útoky a klešťové obchvaty. Používali novodobé automobily na benzínový pohon právě tak, jak za burské války využívali koně.
Proti této mnohonásobné přesile měl Franke 8 000 německých vojáků na obranu území přes 300 000 čtverečních mil a 1 500 kilometrů pobřeží.
Lothar a jeho průzkumníci bojovali s unionisty vlastní taktikou. Otravovali vojákům Unie studny, vyhazovali do povětří železniční tratě a pak číhali v jejich blízkosti, aby mohli zaútočit na jejich zásobovací vlaky, kladli časované nálože a miny, útočili v noci a za úsvitu, štvali koně i sebe daleko za hranice únosnosti.
Bylo to úplně zbytečné. Botha a Smith sevřeli maličkou německou armádu z obou stran. Na seznamu ztrát bylo 530 mrtvých a raněných. Plukovník Franke se bezpodmínečně vzdal, ne však Lothar De La Rey. Věren slibu, který dal svému otci, posbíral to, co z jeho bandy průzkumníků zbývalo, a vydal se na sever, do obávaného kakaového veldu, pokračovat ve svém úsilí.
Lotharova matka Christina, jeho žena a dítě odešly do internačního tábora pro osoby německé národnosti, který zřídili unionisté ve Windhoeku, a všichni tři tam zemřeli.
Zemřeli na epidemii tyfu, ale Lothar De La Rey věděl, kdo určitě může za jejich smrt. V poušti hýčkal a živil svou nenávist, protože to bylo všechno, co mu zbylo. Angličané mu vybili rodinu, zabrali a zkonfiskovali jeho majetek. Nenávist byla pohonnou hmotou, která ho hnala kupředu.
Na svou povražděnou rodinu myslel teď, když stál u hlavy svého koně na hřebenu jedné z vysokých dun s výhledem na zelený Atlantický oceán, kde v časném ranním slunci stoupala pára z benguelského proudu.
Jako by před ním z pokroucených vrstev mlhy vyvstávala matčina tvář. Bývala to krásná žena. Vysoká a sošná, s

hustými plavými vlasy, které jí splývali až ke kolenům, když si je kartáčovala, které však nosila stočené v tlustých zlatých pletencích na temeni hlavy, aby zdůraznila svou výšku. Oči měla také zlaté, s přímým studeným upřeným pohledem leopardí samice.
Uměla zpívat jako Wagnerova Valkýra a Lothar po ní zdědil lásku k hudbě, vědě a umění. Po ní zdědil i krásu, klasické teutonské rysy, a husté kučery, které mu teď visely až k ramenům zpod širokého klobouku s vlajícím svazkem pštrosích per zastrčeným směle za mušelínovým závojem, otočeným kolem klobouku a chránícím týl. Jeho vlasy, stejně jako Christininy, měly barvu čerstvě ulitého bronzu, obočí nad zlatýma leopardíma očima, jimiž teď zkoumal stříbřité benguelské mlhy, bylo husté a tmavé.
Krása té scenérie pohnula Lothara tak, jak to dokázala hudba. Jako když housle hrají Mozarta - probouzelo to v něm kdesi v hloubi duše tutéž záhadnou melancholii.
Moře bylo zelené a klidné, ani jedna vráska nenarušovala jeho sametovou hladkost. Tichý a jemný zvuk oceánu sílil a ustupoval jako dech všeho bytí. A přece podél pobřeží hustý porost tmavých mořských řas pohlcoval pohyb moře a tak se nikdy neobjevovala bílá pěna zlomených vln. Plochy chaluh tančily v pomalém, půvabném menuetu, ukláněly se a vlnily v rytmu oceánu.
Výběžky zálivu byly opevněny skalami, roztříštěnými v geometrických tvarech a bíle potřísněnými trusem ptáků a tuleňů, kteří na nich odpočívali. Srst tuleňů se leskla v slunečním světle filtrovaném skrz mlhu a jejich touživě houkavý pokřik se nesl nehybným vzduchem k místu, kde nad nimi stál na hřebeni duny Lothar.
V hrdle zálivu ustupovaly skály pláži béžové lví barvy a za první dunou byla uvězněna široká laguna, lemovaná rozkymáceným rákosím, jedinou zelení v téhle krajině.
V jejích mělkých vodách prodlévala armáda dlouhonohých plameňáků. Nádherně růžová barva jejich těsné formace planula jako oheň z jiného světa, odpoutávala Lotharův pohled od pozorování moře.
Plameňáci nebyli jediní ptáci na laguně. Byla tu hejna pelikánů a bílých rajek, samotářské modré volavky a legie menších dlouhonohých brodivých ptáků, hledajících obživu v těch vodách, bohatých na stravu.
Duny, na kterých Lothar čekal, vyvstávaly jako hřeben na hřbetě nestvůrného hada, kroutily se podél pobřeží, vyvstávaly do výše sto padesáti i více metrů proti zářivému nebi. Jejich neklidnou, měnivou křivku vymodelovalo moře do měkkých plastických oblin a vrcholků ostrých jako nůž.
Náhle začal v dálce na moři temně vřít nějaký pohyb a hedvábně modrá hladina změnila barvu na odstín děloviny.
Lothar ucítil, jak se mu napjaly nervy a žilami mu projelo očekávání, když k tomu upjal pohled. Je to to, nač čekal, pro co držel vigílie všechny ty úmorné týdny?
Zvedl dalekohled, který mu visel na hrudi, a ucítil závan zklamání.
To, co viděl, bylo jen hejno ryb, ale jaké hejno! Pohyb té živoucí masy ďobal do hladiny, jak je ale pozoroval, zbytek mohutného hejna se začal krmit na povrchu vody hustým zeleným planktonem a ten pohyb sahal tak daleko, kam až dohlédl, k okraji mlhové vrstvy půldruhého kilometru vzdálenému. Oceán vřel životem. Bylo to hejno sardinek, hejno o průměru sedmi nebo osmi kilometrů, přičemž každá jednotlivá rybka nebyla delší než lidská dlaň, ale v jejich nesčetných miliónech dřímala síla pohnout oceánem.
Nad touto mocnou mnohonásobnou převahou vřískali, kroužili a klesali žlutohlaví terejové a hysteričtí rackové, od jejichž tělíček vylétaly bílé obláčky pěny, kdykoliv se dotkla vody. Eskadry tuleňů přejížděly sem a tam jako mořská kavalerie, prorážely vodu, když se hltavě vrhaly na ty stříbřité masy, a tímto hltavým chaosem projížděly trojúhelníkové hřbetní ploutve velkých žraloků stejnoměrným tempem vysokých plachetnic.
Lothar je hodinu v úžasu pozoroval a pak náhle, jakoby na nějaký signál, se celá ta živoucí masa rozplynula a za pár minut na oceán opět padl klid. Jediným pohybem teď bylo mírné vlnění vod a měkké přibližování a vzdalování stříbrných mlžných vrstev pod vodnatým sluncem.
Lothar svázal koni přední nohy, vyndal ze sedlové brašny knihu a usadil se na teplém písku. Každých pár minut zvedl oči od stránek, ale hodiny uplývaly a nakonec vstal, protáhl se a šel ke svému koni - jeho neplodná vigílie pro dnešek zase končila. S jednou nohou ve třmeni se zarazil a naposled pečlivě přehlédl moře, zbarvené západem slunce do krvavě karmínové a matně mosazné barvy.
Potom se mu náhle moře otevřelo před očima a vyvstal z něj obrovský tmavý obrys, jako obluda z mořských hlubin, ale větší, než kterýkoli z živých obyvatel oceánu. Svític mokrotou, lesknouc se vodou, proudící z palub po ocelových bocích, vyplulo to na hladinu.
„Konečně!“ vykřikl Lothar nadšeně a s úlevou. „Už jsem myslel, že nikdy nepřijedou.“
Dychtivě se zadíval dalekohledem na dlouhé, zlověstně černé plavidlo. Všiml si vrstev vilejšů a chaluh, přirostlých na jeho bocích. Byla dlouho na moři, musela čelit živlům.
Na vysoké řídící věži bylo skoro nečitelné registrační číslo,
„U-32“. Lothar je s obtížemi přečetl a pak jeho pozornost upoutal pohyb na přední palubě ponorky.
Z jednoho poklopu se vyrojilo mužstvo střelců a rozběhlo se k rychlopalnému dělu u přídě. Nic nenechávali náhodě.
Lothar uviděl, jak se zbraň stáčí směrem k němu, připravena reagovat na jakékoli nepřátelské gesto z břehu. Na řídící věži se objevily lidské hlavy a uviděl, jak na něj míří dalekohledy.
Lothar kvapně našel v sedlové brašně signální raketu.
Koule červeného ohně prolétla obloukem nad mořem a okamžitě na ni odpověděla raketa z ponorky, která vyrazila k obloze s ohonem kouře.
Lothar se vyšvihl na svého koně a pobídl ho přes okraj duny. Sklouzli dolů, kůň sjel po kýtách a strhl s sebou syčivou kaskádu písku.
Na úpatí duny Lothar srovnal koně a přelétli po tvrdém vlhkém písku pláže. Mával kloboukem, stál ve třmenech, smál se a křičel. Vjel do tábora na okraji laguny a seskočil ze sedla. Běžel od jednoho hrubého přístřešku z plátna a

naplaveného dřeva k druhému, vytahoval z nich své muže a vykopával je z lůžek.
„Přijeli, vy ospalí ještěři. Přijeli, vy štěňata pouštních šakalů. Dělejte! Hněte zadkama, než shnijete!“
Byla to podivuhodná banda hrdlořezů, kterou Lothar shromáždil: vysocí, svalnatí Hererové, žlutí Hotentoti se štěrbinami očí v mongolských tvářích, divocí Koráni a stydliví, pohlední Ovambové, oblečení v kmenových krojích, v šatech ukořistěných v boji, v pláštích z měkce vydělaných hřbetů kudu a zebry, v peří pštrosa a potrhaných tunikách a helmách vojáků Unie, které pobili. Byli ozbrojeni mannlicherovkami, mauserovkami, henryovkami a třistatrojkami Lee Enfield, noži a kopími. Byli krvežízniví jako honicí psi, divocí, zuřiví a nevyzpytatelní jako poušť, která je zplodila. Jen jednoho muže nazývali svým pánem. Kdyby proti nim kdokoli pozvedl ruku nebo se jich dotkl nohou, podřízli by mu hrdlo nebo prohnali kulku týlem hlavy, jenže Lothar De La Rey je kopáním nutil vstát a opozdilce popoháněl pěstmi.
„Hněte sebou, vy požírači hyeního trusu, Angličani tu budou dřív, než si přestanete vybírat vši.“
V rákosí byly ukryty dva nákladní čluny. Přivezli je spolu s ostatními zásobami v těch opojných dnech těsně před vypuknutím války. Během týdnů čekání na ponorku je jeho muži znovu utěsnili cupaninou a dehtem a na jejich přepravu k moři vyrobili válce z naplaveného dříví, kterého byla plná pláž.
Na Lotharovo naléhání teď vytáhli neohrabané dřevěné lodi z rákosí, z každé strany se pachtilo dvacet mužů, protože lodi byly těžké. Byly stavěné tak, aby každá z nich unesla čtyřicet tun guana, a ještě páchly trusem mořských ptáků. Měly široký kýl a hluboký ponor a dřevěné válce, položené napříč pláže, zapadly do béžového písku, když se na ně přenesla váha bachratých loděk.
Nechali obě lodi na kraji vody a pak spěchali nazpátek tam, kde byly na úpatí duny zakopány sudy motorové nafty. Vyzvedli je z mokrého písku a kutáleli přes pláž.
Lothar už sestavil trojnožku s kladkostrojem, kterým zvedali dvěstělitrové sudy a spouštěli je do člunů. Během práce slunce zapadlo, nastala pouštní noc a ponorka splynula s temnotou oceánu.
„Všichni ke člunům, musíme je dostat na vodu!“ zařval
Lothar, jeho muži,se vyrojili ze tmy a spustili rytmický pracovní nápěv. Každé společné zabrání posunulo těžce naložený člun o pár centimetrů kupředu, až ho nadlehčila voda, sklouzl kupředu a vyplul.
Lothar stál na přídi s vysoko zvednutou bouřkovou lucernou a jeho veslaři vedli člun, potopený skoro po okraj, studenými černými vodami. V černi před nimi zaplála signální lampa, aby je vedla, a pak se náhle z noci vyloupla vysoká temná bachratost ponorky a člun narazil do jejího boku. Němečtí námořníci už čekali s poutacími lany a jeden z nich pomohl Lotharovi přeskočit mezeru a vyškrábat se po strmém ocelovém boku.
Kapitán ponorky ho čekal na můstku.
„Unterseeboot Kapitán Kurt Kohler.“ Cvakl podpatky a zasalutoval, pak postoupil kupředu a potřásl Lotharovi
,! rukou.
„Jsem velmi šťasten, že vás vidím, Herr De La Rey, máme už palivo jenom na dva dny plavby.“ V záři světla na můstku měl ponorkář strhanou tvář. Pleť měl voskově bledou jako stvoření, které dlouho žilo bez světla. Oči měl zapadlé v temných proláklinách a ústa jako jizvu po ráně šavlí. Lothar dokázal rozeznat člověka, který měl důvěrnou možnost poznat tam dole v temných a tajuplných hlubinách smrt a strach.
„Měli jste úspěšnou výpravu, Kapitán?“
„Sto dvacet šest dní na moři a šestadvacet tisíc tun nepřátelského loďstva,“ přikývl ponorkář.
„S pomocí Boží ještě šestadvacet tisíc tun,“ navrhl Lothar.
„S pomocí Boží a vaší motorové nafty,“ souhlasil kapitán a pohlédl dolů na palubu, kde už se naloďovaly první sudy. Pak se pohledem vrátil k Lotharovi. „Máte torpéda?“ zeptal se úzkostlivě.
„Spolehněte se,“ ujistil ho Lothar. „Torpéda jsou připravena, ale považoval jsem za rozumné dřív doplnit palivo než munici.“
„Samozřejmě.“ Žádný z nich se nemusel zmiňovat o tom, co by hrozilo ponorce s prázdnými nádržemi, kdyby ji anglická válečná loď nachytala u nepřátelských břehů.
„Mám ještě trochu schnappsu,“ změnil kapitán předmět hovoru, „mí důstojníci a já bychom si pokládali za čest.“
Když Lothar sestupoval po ocelovém žebříku do nitra ponorky, zvedl se mu žaludek. Smrad tu byl takřka neprostupný, takže se podivil, jak to může někdo vydržet déle než několik minut. Byl to pach šedesáti mužů, žijících nekonečné měsíce v uzavřeném prostoru, bez slunce a čerstvého vzduchu, bez možnosti umýt si tělo nebo vyprat oblečení. Byl to pach všepronikající vlhkosti a plísně, z které jim zezelenaly uniformy a šatstvo hnilo na tělech, smrad horké motorové nafty a vody z podpalubí, mastného jídla a chorobného potu strachu, vtíravý odér lůžkovin, ve kterých se spalo 126 dní a nocí, ponožek a bot, které se nikdy nepřezouvaly, a puch záchodových kbelíků, které se mohly vyprazdňovat jen jednou za čtyřiadvacet hodin.
Lothar potlačil odpor, srazil podpatky a uklonil se, když ho kapitán představil nižším důstojníkům. Strop byl tak nízký, že musel Lothar schýlit hlavu mezi ramena, a prostor mezi paženími byl tak úzký, že se tady dva muži museli natočit bokem, když chtěli projít kolem sebe. Snažil se představit si život v těchto podmínkách a zjistil, že se mu na tváři perlí studený pot.
„Máte nějaké zprávy o nepřátelském loďstvu, Herr De
La rey?“ Kapitán nalil do každé z křišťálových sklenic maličko schnappsu a vzdychl, když z láhve skanula poslední krůpěj.
„Bohužel jsou mé zprávy sedm dní staré.“ Lothar pozdravil námořní důstojníky pozvednutou sklenicí, a když všichni dopili, pokračoval: „Námořní loď Auckland zakotvila před osmi dny v Durbanu, nakládá uhlí. Veze 2000 novozélandských pěšáků a měla by zase vyplout patnáctého-“
V civilních službách Jihoafrické unie bylo mnoho sympatizujících mužů a žen, jejichž otcové a rodinní příslušníci bojovali v burské válce a vyjeli s Maritzem a De Wetem proti vojskům Unie. Někteří z nich měli příbuzné, kteří byli

uvězněni, dokonce i popraveni za velezradu, jakmile
Smuts a Botha povstání rozdrtili. Mnoho z nich bylo zaměstnáno u jihoafrických drah anebo v přístavech, jiní měli klíčové postavení na ministerstvu pošt a telegrafů. Tak se životně důležité informace shromažďovaly, rychle dešifrovaly a předávaly německým agentům a povstaleckým aktivistům prostřednictvím vlastní komunikační sítě vlády Unie.
Lothar oddeklamoval seznam přistání a odplutí z jihoafrických přístavů a znovu se omlouval: „Dostávám informace na telegrafní stanici v Okahandje, ale trvá pět až sedm dní, než mi je jeden z mých mužů přinese přes poušť."
„Chápu," přikývl německý kapitán. „Nicméně ty informace, které jste mi poskytl, budou nedocenitelné pro naplánování našich dalších operací." Vzhlédl od mapy, na kterou si poznačoval údaje o nepříteli sdělené Lotharem, a poprvé si všiml hostova neklidu. Tvářil se dál pozorně a zdvořile, ale v duchu si ho zlomyslně vychutnával. Ty hrdino, hezký jak operní hvězda, tak statečný tam venku s větrem ve vlasech a sluncem nad hlavou, tebe bych rád vzal s sebou a ukázal ti, co to znamená odvaha a sebeobětování! Jakpak by se ti líbilo poslouchat anglické torpédoborce, když ti rachotí nad hlavou a jdou po tobě, jakpak by se ti zamlouvalo cvakání roznětek, když se k tobě blíží hrozba smrti? Ach, moc rád bych ti viděl do obličeje, když střela prorazí plášť ponorky, voda prosakuje prasklinami a světla zhasnou. Jakpak by se ti líbil ten smrad, když se potmě poděláš a cítíš, jak ti to horké a tekuté stéká po nohou? Místo toho se usmál a zamumlal:
„Škoda že vám nemohu nabídnout ještě trochu schnappsu -"
„Ne ne!" Lothar gestem odmítl nabídku. Tohle stvoření s mrtvolnou tváří a jeho smrduté plavidlo ho znechutily, bylo mu z nich nanic. „Byl jste nanejvýš laskav. Musím jít na břeh a dohlédnout na nakládání. Těmhle Schwarzes se nedá věřit. Líní psi a rození zloději, jeden jako druhý.
Rozumí jen biči a ostruhám."
Lothar vděčně vylezl po žebříku a v řídicí věži žíznivě nasál do plic sladký, chladný noční vzduch. Kapitán ponorky ho následoval nahoru.
„Herr De La Rey, podstatné je, abychom naložili palivo i zásoby před úsvitem - chápete, jak jsme tady zranitelní, jak bezmocní bychom byli, kdyby nás chytli do pasti u břehu, s otevřenými poklopy a prázdnými nádržemi?"
„Kdybyste mohl poslat několik svých námořníků na břeh, aby pomohli při nakládání -"
Kapitán zaváhal. Pustit svou cennou posádku na pevninu pro něj znamenalo stát se ještě zranitelnějším. Hbitě zvažoval pro a proti. Válka byla jako hazardní sázka, risk a zisk, ve hře smrt a sláva.
„Pošlu s vámi na pláž dvacet mužů." Rozhodl se během několika vteřin a Lothar, který pochopil jeho dilema, přikývl se zdrženlivým obdivem.
Potřebovali nutně oheň. Lothar postavil na pláži hranici z naplaveného dřeva, mezi ni a moře však postavil zástěnu, spoléhaje na to, že spolu s vrstvami mlhy zacloní oheň před pátrajícími anglickými válečnými loďmi. Při její rozptýlené záři nakládali zas a znova čluny a převáželi jejich obsah na ponorku. Každý sud motorové nafty, jakmile byl vyprázdněn do nádrží plavidla, proděravěli a hodili přes palubu, kde zapadl do chaluh. Dlouhé štíhlé plavidlo postupně klesalo níž a níž pod vodu.
Ve čtyři ráno byly palivové nádrže po okraj plné a kapitán ponorky se na svém můstku vrtěl a potil, každých pár vteřin pohlížel směrem k pevnině, kde ve falešném úsvitu vystupovaly temné hřebeny dun ostře jako nůž - a pak zase dolů na přijíždějící člun s dlouhým třpytivým torpédem, pečlivě vyváženým, aby nespadlo přes palubu.
„Honem." Naklonil se přes okraj řídicí věže, aby popohnal své muže, kteří ovíjeli lana kolem obludné zbraně, opatrně přenášeli její váhu na naviják a zhoupli ji na palubu. Druhý člun už přirážel k boku ponorky se svým vražedným nákladem a první člun se hnal zpátky k pláži, když jemně uvolnili torpédo u předního poklopu a ono vklouzlo do prázdného prostoru spodní paluby.
Světlo rychle sílilo a úsilí posádky a černých partyzánů nabývalo na horečnosti, jak bojovali s únavou a hmoždili se, aby dokončili nakládání, než je plné denní světlo vydá všanc nepřátelům.
Lothar vyjel s posledním torpédem, seděl ležérně na jeho lesklém hřbetě jako na svém Arabovi, a kapitán, když ho pozoroval ve světle vycházejícího slunce, pocítil, že ho nesnáší ještě zuřivěji, že ho nenávidí za to, jak je vysoký, opálený a hezký, že ho nenávidí za tu ležérní aroganci, za pštrosí péra za kloboukem i za zlaté kučery visící až k ramenům, ale ze všeho nejvíc ho nenávidí pro to, že odjede do pouště a nechá velitele ponorky znovu sestoupit do těch studených a smrtonosných vod.
„Kapitáne," Lothar se vyškrábal ze člunu a vylezl po žebříku na můstek řídicí věže. Kapitán si všiml, že jeho hezká tvář září nadšením.
„Kapitáne, jeden z mých mužů právě přijel do tábora.
Jel sem pět dní z Okahandji a přinesl zprávu. Skvělou zprávu."
Kapitán se snažil nedat se nakazit jeho vzrušením, ale ruce se mu začaly třást, když Lothar pokračoval.
„Pomocník šéfa přístavu v Kapském Městě je jeden z mých lidí. Čekají, že do Kapského Města během osmi dní dorazí anglický těžký bitevní křižník Neochvějný. Pátého vyplul z Gibraltaru a pluje přímo."
Kapitán se ponořil zpět do průlezu. Lothar potlačil odpor a následoval ho dolů po ocelovém žebříku. Kapitán už se dychtivě skláněl nad stolem s mapou, v ruce kružítko, a otázky na svého navigačního důstojníka.
„Řekněte mi rychlost plavby nepřátelských bitevních křižníků třídy I!"
: Navigátor rychle zalistoval zprávami výzvědné služby.
„Odhadem 22 uzlů, kapitáne."
„Ha!" Kapitán načrtl přibližný kurs od Gibraltaru podél pobřežní linie afrického kontinentu, kolem velké výdutě a pak k mysu Dobré naděje.
„Ha!" Znovu, tentokrát potěšeně a dychtivě. „Dneska od 18.00 hodin můžeme být v hlídkovém postavení, pokud vyplujeme za hodinu, a nemůžeme je minout."

Zvedl hlavu od mapy a pohlédl na své důstojníky, shromážděné kolem sebe.
„Anglický bitevní křižník, pánové, ale ne nějaký obyčejný. Neochvějný, ta loď, co potopila u Falklandských ostrovů Scharnhorsta. Trofej! Jakou to trofej od nás dostane
Kaiser a das Vaterland.“
Kromě dvou hlídek na bocích stál kapitán Kurt Kohler v řídící věži U-32 sám a chvěl se v chladné mořské mlze navzdory tlustému bílému svetru s rolákem, navlečenému pod modrou námořnickou kazajkou. „Nastartujte hlavní motor. Připravte loď k potopení.“
Sklonil se k mluvicí trubici a okamžitě mu ozvěnou přišlo zpátky potvrzení rozkazu poručíkem.
„Nastartovat hlavní motor. Připravit loď k potopení.“
Paluba se Kohlerovi zachvěla pod nohama a z výfuku nad jeho hlavou vyrazili dieselové zplodiny. Olejovitý smrad hořícího paliva mu podráždil nozdry.
„Loď připravena k ponoření!“ potvrdil poručíkův hlas a Kohler měl pocit, jako by mu někdo zvedl ze zad drtivé břemeno. Jak byl nervozní po všechny ty bezmocné a zranitelné hodiny tankování a doplňování munice! To však už patřilo minulosti - loď pod jeho nohama opět žila, čekala na jeho povely, a úleva v něm převládla nad únavou.
„Obrátky na sedm uzlů,“ nařídil. „Nový kurs 270.“ Když jeho rozkaz opakovali, otočil si čapku zlatými šňůrami štítku dozadu a nasměroval dalekohled k pevnině.
Těžké dřevěné čluny už odtáhli a ukryli mezi dunami.
V písku zůstaly jen stopy drah jejich kýlů. Pláž byla prázdná, až na jedinou postavu jezdce.
Když na něj Kohler pohlédl, zvedl Lothar De La Rey klobouk se širokou střechou ze zlatistých kučer a pštrosí pera se zatřepetala, když jím zamával. Kohler zvedl pravici, zasalutoval a jezdec stočil koně. Stále ještě mával kloboukem, když tryskem vjel za clonu rákosí, které dusilo údolí mezi dvěma vysokými dunami. Oblak vodní drůbeže, kterou jezdec vyplašil, se vznesl z hladiny laguny a jako pestrobarevný mrak se přemílal nad nepřívětivými dunami. Kůň a jezdec zmizeli.
Kohler se obrátil zády k zemi a dlouhá špičatá příď ponorky rozkrojila stojatou záclonu stříbrné mlhy. Trup měl tvar šavle, široké šavle dlouhé padesát metrů, položené na hrdlo nepříteli a poháněné ohromným dieselovým motorem o síle 600 koňských sil. Kohler se nesnažil potlačit dusivý pocit pýchy, který vždycky pociťoval na začátku plavby.
Neměl žádné iluze s výjimkou té, že výsledek tohoto celosvětového konfliktu závisí na něm a ostatních důstojnících od ponorkové služby. Bylo jen a jen v jejich moci prolomit tu strašnou patovou situaci v zákopech, kde si dvě nesmírné armády navzájem čelily jako dva vyčerpaní boxeři těžké váhy, z nichž žádný nemá dost sil, aby pozvedl paže a zasadil rozhodný úder, a zvolna hnily v blátě a rozkladu vlastního obludného zápasu.
Byla to tahle štíhlá, tajemná a smrtonosná zbraň, která ještě stále mohla vyždímat vítězství ze zoufalství a poraženectví dřív, než dosáhne krizového bodu. Škoda že se Kaiser nerozhodl využít plný potenciál ponorek od samého začátku, litoval Kurt Kohler, jak jinak mohlo všechno vypadat.
V září 1914, hned v prvním roce války, potopila jediná ponorka U-9 tři britské křižníky v rychlém sledu, ale i po této jednoznačné ukázce německé nejvyšší velení váhalo použít zbraň, kterou mělo v rukou. Bálo se hněvu a opovržení celého světa, povrchně zjednodušujícího pokřiku o „bestiálních podvodních řeznících“.
Samozřejmě, hrozby Američanů poté, co potopili Lusitanii a Arábii, přičemž došlo i ke ztrátám životů amerických občanů, také posloužily k pozdržení využití podmořské zbraně. Kaiser se bál probudit spícího amerického obra a poštvat jeho mocnou váhu proti německé říši.
Teď, když už bylo skoro pozdě, konečně nechalo německé nejvyšší velení ponorky vyplout, a výsledky byly ohromující, předčily i jejich vlastní očekávání.
Za poslední tři měsíce roku 1916 poslala torpéda ke dnu víc než 300 000 tun spojeneckého loďstva. To byl teprve začátek. Jen za prvních deset dubnových dní roku 1917 bylo zničeno dalších neuvěřitelných 250 000 tun, za celý měsíc pak 875 000 tun - Spojenci klesali pod tím děsivým náporem.
Když se teď dva milióny svěžích a bojechtivých mladých amerických vojáků hotovily překročit Atlantik a přidat se ke konfliktu, bylo povinností každého důstojníka i námořníka německé ponorkové služby podstoupit jakoukoliv oběť, která se po něm žádala. Jestliže bozi války rozhodli postavit britský těžký bitevní křižník s tak vyhlášenou pověstí, jako byl Neochvějný, do cesty jeho malému, otlučenému plavidlu, položí Kurt Kohler rád život svůj i životy své posádky za příležitost vyslat do jeho trupu všechna svá torpéda.
„Obrátky na 12 uzlů,“ řekl Kurt do dorozumívací trubice. To byla nejvyšší rychlost, jíž byla U-32 schopna na hladině, musel se dostat do hlídkové pozice co nejrychleji. Podle jeho výpočtů se musel Neochvějný pohybovat někde mezi 110 a 140 námořními mílemi od pobřeží,
Kurt však odmítal uvažovat o tom, jestli udělal správný odhad, i kdyby dorazil do hlídkového prostoru dřív, než tudy křižník projede.
Horizont z hlídkovacích okének U-32 byl pouhých deset kilometrů, dostřel torpéd 2 500 metrů, kořist byla schopna vyvinout a udržet rychlost 22 uzlů nebo i víc. Musel manévrovat svým plavidlem .nejméně 2 500 metrů od rychlého křižníku, ale byla tu pravděpodobnost mnoha tisíc ku jedné, že ho ani nezahlédne. I kdyby ho dostal na dohled, pravděpodobně spatří jen vzdálený trojúhelníkový obrys křižníku na horizontě.
Odvrhl své pochyby. „Poručík Horsthauzen na můstek.“
Když se jeho první důstojník vyšplhal na můstek, dal mu
Kurt rozkazy, aby se hleděl dostat do hlídkového prostoru co nejrychleji a zajistil, že se budou moci potopit k okamžitému provedení akce.
„Zavolejte mi v 18.30, jestli se nic nezmění.“
Kurtovo vyčerpání zvyšovala tupá bolest hlavy, způsobená výfukovými plyny. Naposled pohlédl na horizont, než

sestoupil dolů. Vrstvy mlhy potrhal zvedající se vítr, moře temnělo, jeho hněv narůstal, bičován živly. U-32 prorazila přídí další vlnu a bílá voda se jí zapěnila na přední palubě.
Kurtovi se na tváři rozprskla ledová sprška.
„Barometr rychle klesá, pane," řekl mu Horsthauzen tiše. „Myslím, že se něco strhne."
„Zůstaňte na povrchu, udržujte rychlost." Kurt jeho názor ignoroval. Nechtěl slyšet nic, co by mohlo zkomplikovat lov. Sklouzl po žebříku a šel rovnou k lodnímu deníku na mapovém stole.
Provedl zápis svým úhledným krasopisem. „Kurs 270 stupňů. Rychlost 12 uzlů. Vítr severozápadní, 15 uzlů, ochlazení." Pak to podepsal celým jménem a přitiskl si prsty ke spánkům, aby utišil bolest uvnitř lebky.
Bože můj, já jsem unavený, pomyslel si a pak uviděl, že navigační důstojník starostlivě pozoruje jeho odraz v naleštěné mosazi hlavního kontrolního panelu. Spustil ruce k bokům, potlačil pokušení jít rovnou do své kabiny a místo toho řekl kormidelníkovi: „Provedu inspekci lodi."
Neopomněl se zastavit ve strojovně, aby pochválil inženýry za rychlé a účinné natankování, a u torpéd na přídi nařídil mužům, aby zůstali na palandách, když tam vstoupil úzkým vchodem.
Tři torpédové hlavně byly nabité a pod tlakem. Rezervní torpéda byla uskladněna v úzkém prostoru. Jejich dlouhé lesklé trupy zaplnily skoro celou kabinu, takže veškerý pohyb tu byl obtížný. Obsluha torpéda musela trávit většinu času zkroucená ve svých malých kójích, na palandách, jako zvířata v klecích.
Kurt poplácal jedno torpédo. „Brzo tu budete mít víc místa," slíbil jim, „jen co pošleme tyhle balíčky Tomíkům."
Byl to prastarý vtip, ale poslušně zareagovali. Kurt si všiml tónu jejich smíchu a uvědomil si, jak těch pár hodin na hladině ve sladkém pouštním vzduchu všechny osvěžilo a jak pookřáli.
Vrátil se do maličké, záclonou oddělené kóje, která sloužila jako jeho kabina, a konečně si dopřál trochu odpočinku. Vyčerpání ho okamžitě přemohlo. Nespal čtyřicet hodin, každou minutu z té doby byl vystaven soustavnému nervovému napětí. A přece, dřív než pracně zalezl na svou úzkou uzavřenou palandu, sejmul z výklenku nad psacím stolem zarámovanou fotografii a upřeně se zahleděl na podobu klidné mladé ženy s chlapečkem na klíně. Chlapeček byl oděn v tyrolských kalhotkách.
„Dobrou noc, miláčkové moji," zašeptal. „Dobrou noc i tobě, můj druhý synu, kterého jsem nikdy neviděl."

Kapitola 11.

Vzbudil ho klaxon, řval jako raněné zvíře, bolestivě se odrážel v uzavřeném prostoru ocelového trupu, takže ho vytrhl z černých hlubin spánku, až praštil hlavou o strop palandy, jak se z ní snažil vyprostit.
Okamžitě si uvědomil houpání a převalování trupu. Počasí se změnilo. Pak ucítil, jak mu paluba ujíždí pod nohama, příď klesá a ponorka zajíždí pod hladinu. Roztrhl záclony a zcela oblečen vrazil do kontrolního centra, právě když se dvě hlídky pachtily po žebříku dolů z můstku.
Potápění bylo tak rychlé, že jim mořská voda v kaskádách stékala na hlavy a ramena, než stihl Horsthausen zajistit hlavní příklop věže.
Kurt pohlédl na hodiny nahoře na mosazném kontrolním panelu, když přebíral velení. „18.23 hodin." Rychle počítal a odhadl, že musí být 100 námořních mil od břehu na okraji svého hlídkového prostoru. Horsthausen by ho pravděpodobně za pár minut zavolal, pokud by nebyl donucen k tomuto nouzovému ponoření.
„Hloubka," vyštěkl na staršího kormidelníka, sedícího před kontrolním panelem, a využil několika okamžiků pauzy k tomu, aby se vzpamatoval a plně orientoval studiem navigace.
„Hloubka devět metrů, pane," řekl kormidelník, otáčeje kolem, aby zvládl divoké zmítání lodi.
„Periskop nahoru," nařídil Kurt, když Horsthausen slezl z věže, seskočil ze žebříku a zaujal akční postavení u útočného stolu.
„V dohledu je velké plavidlo, viditelná zelená a červená navigační světla, kurs 060 stupňů," ohlásil tiše Kurtovi. „Nemohu rozeznat detaily."
Jak se periskop zvedal skrze palubu, hydraulické zvedáky tiše syčely. Kurt se přikrčil, rozložil postranní rukojeti a přitiskl tvář do gumového rámečku, soustředil pohled do Zeissových čoček hledáčku a napřímil se, aby následoval stoupající periskop, už natočený na kurs 060 stupňů.
Čočky byly zacákány vodou, čekal, až se vyjasní.
„Stmívá se -" posoudil světlo tam nahoře na hladině a pak se zeptal Horsthauzena: „Odhad vzdálenosti?"
„Trup je pod obzorem." To znamenalo dvanáct až čtrnáct kilometrů, ale červená a zelená navigační světla znamenala, že směřuje skoro přímo k U-32. To, že vůbec svítí, značilo naprostou jistotu plavidla, že je v oceánu samo.
Čočky oschly a Kurt zvolna přejížděl periskopem obzor.
Tamhle je. Ucítil, jak se mu zrychlil tep i dech. Jako pokaždé - bez ohledu na to, jak často viděl nepřítele, šok a rozechvění byly stejně intenzivní jako poprvé.
„Poloha!" vyštěkl na Horsthauzena a poručík zanesl polohu na útočnou tabuli.
Kurt upřeně zíral na kořist, cítil hlad v útrobách, skoro sexuální touhu v tříslech, jako by se díval na krásnou nahou a dostupnou ženu. Současně jemně manipuloval knoflíkem hledače vzdálenosti v pravé ruce.
V čočkách periskopu se zdvojený obraz cíle spojil.
„Vzdálenost!" řekl Kurt jasně, když se rozdvojená loď spojila v jedinou ostrou siluetu.
„Poloha 075 stupňů," řekl Horsthausen. „Vzdálenost
7 650 metrů!" a zapsal číslice do útočné tabule.
„Periskop dolů! Nový směr 340 stupňů!" nařídil Kurt a tlusté ocelové části periskopu zasyčely dolů, do prohlubně v palubě mezi jeho nohama. Ani na tuto vzdálenost a ve špatnému světle nehodlal Kurt riskovat, že by obezřelá hlídka

mohla zahlédnout šplouchnutí vody, způsobené špičkou periskopu, prořezávající hladinu při změně kursu na sever.
Kurt pozoroval druhou ručičku hodin na kontrolním panelu. Musí dát Horsthausenovi aspoň dvě minuty před dalším pozorováním. Podíval se na svého prvního důstojníka a zjistil, že je zcela pohroužen do svých výpočtů, stopky v pravé ruce, levou rukou manipuloval knoflíky na útočném stole jako Číňan kuličkovým počítadlem.
Kurt obrátil pozornost k vlastním výpočtům, týkajícím se světla a stavu mořské hladiny. Slábnoucí světlo hrálo pro něj. Jako vždy potřeboval lovec přítmí a utajení, ale zvedající se moře by mohlo ohrozit jeho přístup ke kořisti.
Bude-li se lámat o čočky periskopu, mohla by kvůli němu dokonce torpéda minout.
„Periskop nahoru!“ nařídil. Dvě minuty vypršely. Obrys lodi našel skoro okamžitě.
„Poloha! Vzdálenost!“
Horsthausen už měl odpovědi, čas uplynulý mezi oběma pohledy, relativní vzdálenosti a polohy ponorky a jejího cíle, spolu s rychlostí a kursem U-32.
„Cíl je nasměrován na 175 stupňů. Rychlost 22 uzlů,“ četl z útočné tabule.
Kurt neodvrátil pohled od hledáčku periskopu, ale ucítil v krvi chvění pronásledovatele, jako by v ní kolovala silná lihovina. Druhá loď jela přímo proti nim a její tempo bylo skoro přesně stejné, jaké se dalo očekávat od britského bitevního křižníku na dlouhé cestě. Zíral na vzdálený obrys, ale světlo sláblo, zkoumal zšeřelé tvary stěží viditelné mezi špendlíkovými hlavičkami navigačních světel - a přece, a přece - nebyl si absolutně jist, snad viděl to, co si přál vidět - byl tu však mlhavý trojúhelníkový tvar, rýsující se proti temnějícímu nebi, určitě to byla trojúhelníková značka nových bitevních křižníku třídy I.
„Periskop dolů.“ Rozhodl se. „Nový směr 355 stupňů,“ střemhlav proti cíli, „označte cíl jako ‚kořist‘“. To bylo sdělení důstojníkům, že útočí. Uviděl v tlumeném světle vlčí výraz v jejich tvářích, uviděl, jak si vyměňují pohledy plné uspokojení. „Kořist je nepřátelský křižník. Zaútočíme na přídi. Hlaste bojové postavení.“
V rychlém sledu dostal hlášení, která ho ujistila o okamžité pohotovosti celé lodi. Kurt spokojeně přikývl, stál proti mosaznému kontrolnímu panelu, zkoumal číselníky nad hlavami sedících kormidelníků, ruce hluboko v kapsách kazajky, aby jejich třas neprozradil jeho vzrušení, ale ve spodním očním víčku mu cukal nerv, takže sardonicky mrkal, a tenké bledé rty se mu nekontrolovatelně chvěly.
Každá sekunda mu připadala jako věčnost, až se mohl zeptat: „Odhad polohy?“
Námořník s hydrofonem na uších vzhlédl. Zblízka monitoroval vzdálený zvuk lodních šroubů kořisti.
„Poloha stálá,“ odpověděl a Kurt pohlédl na Horsthauzena.
„Odhad vzdálenosti?“ Horsthauzen se plně soustředil na svou útočnou tabuli.
„Odhad vzdálenosti 4000 metrů.“
„Periskop nahoru.“
Ještě tam byla, přesně tam, kde ji čekal - neodchýlila se.
Kurtovi se chtělo skoro zvracet úlevou. Jakmile by pojala nějaké podezření o jeho přítomnosti, mohla se kořist prostě otočit a ujet od něj, ani by se nemusela obtěžovat zvýšit rychlost, a on by byl bezmocný, nemohl by ji zastavit. Ale ona se bezelstně blížila.
Ve světě nad hladinou už byla úplná tma, moře se lámalo a čeřilo bílými čepičkami. Kurt musel učinit rozhodnutí, které odkládal na poslední možný okamžik. Naposled přejel pohledem celý horizont, otočil rukojeťmi periskopu o celých 360 stupňů, posouval se dokola za hledáčkem, upokojil se, že nemá za kormidlem žádného dalšího nepřítele, že křižník nedoprovázejí žádné torpédoborce, a pak řekl: „Vystřelím z můstku.“
I Horsthauzen na okamžik vzhlédl a uslyšel ostré nadechnutí svých nižších důstojníků, když si uvědomili, že vyjdou na hladinu téměř pod přídí nepřátelského bitevního křižníku.
„Periskop dolů!“ nařídil Kurt vrchnímu kormidelníkovi. „Snižte rychlost na pět uzlů a vyjděte na hloubku věže.“
Uviděl, jak se ručičky kontrolních číselníků zachvěly a začaly se pohybovat, rychlost klesala, hloubka se zvolna zvětšovala. Zamířil k žebříku.
„Přemisťuji se na můstek,“ řekl Horsthauzenovi a vystoupil na první příčel. Šplhal pomaličku a nahoře otočil kolem uzávěru hlavního poklopu.
Když ponorka vyplula na hladinu, tlak vzduchu zevnitř vyrazil poklop a Kurt jím vyskočil ven.
Okamžitě ho šlehl vítr, opřel se do jeho oblečení a vrhl mu do tváře sprškou vody. Všude kolem něj se lámalo a vařilo moře, loď se houpala a zmítala. Kurt se spolehl na to, že v rozbouřených vodách nebude možno rozeznat vlny, které způsobila U-32 při vyplutí na hladinu. Jedním pohledem se ujistil, že nepřítel je skoro přímo před nimi a blíží se rychle a bez odchylek. Sklonil se k mířícímu pultu na předním konci můstku, odzátkoval mluvicí rouru a promluvil do ní.
„Připravit k útoku! Stanoviště na přídi.“
„Přední hlavně připraveny,“ odpověděl mu zezdola
Horsthausen a Kurt mu začal odříkávat detaily vzdálenosti a polohy, zatímco na spodní palubě četl poručík z útočné tabule palebný kurs a ohlašoval jej kormidelníkovi. Příď ponorky se postupně natáčela, jak se kodmidelník držel přesného kursu.
„Vzdálenost 2 500 metrů,“ zarecitoval Kurt. Teď byla na dostřel, ale rychle se blížila.
Na horní palubě svítila světla, ale kromě toho byla jen jako obrovský tmavý obrys. Proti noční obloze už se nerýsovala žádná určitá silueta, ačkoliv Kurt dokázal rozeznat beztvarou vyvýšeninu jejích třícomínů.
Ta světla dělala Kurtovi starosti. Žádný kapitán Královského loďstva by nebyl tak nedbalý ve věcech nejzákladnější opatrnosti. Pocítil, jak chladný vánek pochyb zchlazuje jeho vzrušení a bojový zápal. Určitě hleděl na obrovité plavidlo skrz vodní sprškou a tmu a poprvé, ačkoliv už zažil stovku tak nebezpečných, nervy deroucích situací, měl váhavý a nejistý pocit.
Plavidlo před ním bylo přesně v té pozici, přesně na tom kursu, kde čekal Neochvějného. Mělo tu správnou velikost,

mělo tři komíny a trojúhelníkový průřez trupu, jelo rychlostí 22 uzlů - a přitom mělo viditelná světla.
„Opakujte zaměření!“ řekl Horsthauzen do mluvicí trubice, jemně ho pobízel, a Kurt začal. Koukal na kořist a zapomněl na zaměřovače. Rychle udal zmenšení vzdálenosti a pak si uvědomil, že do třiceti sekund musí učinit konečné rozhodnutí.
„Vypálím na 1 000 metrů,“ řekl do mluvicí roury.
To byla kritická vzdálenost. I na tomhle zvířeném moři
203nepřipadalo v úvahu, že by některá z těch dlouhých žraločích zbraní netrefila.
Kurt se zahleděl do čoček dálkoměru, sledoval, jak se postupně čísla snižují, jak se lovec a kořist přibližují. Zhluboka se nadechl, jako skokan, chystající se vrhnout do studených černých vod, a pak poprvé pozvedl hlas.
„Hlaveň číslo jedna - los!“
Skoro okamžitě mu odpověděl Horsthausenův hlas, lehce se zakoktával, což se mu často stávalo, když byl přesmíru rozčilen.
„Číslo jedna vypálila.“
Žádný zvuk, žádné škubnutí. Trup ponorky se ani nepohnul, aby nějak signalizoval vypuštění prvního torpéda.
Potmě a v bílé zpěněné vodě nedokázal Kurt rozeznat ani obrys vystřeleného torpéda.
„Hlaveň číslo dvě - los!“
Kurt vystřeloval sérii torpéd, každé v maličko jiném kursu - první mířilo kupředu, druhé mezi lodi, třetí za něj.
„Hlaveň číslo tři - los!“
„Všechny tři vypáleny!“
Kurt zvedl oči od mířidel a přimhouřil je proti sprškám vody a větru. Zahleděl se směrem, kterým vystřelili torpéda.
Běžná služební rutina velela potopit se okamžitě, jak jsou všechna torpéda vystřelena, a očekávat exploze náloží dole, v bezpečí hlubin, tentokrát však Kurt cítil pokušení zůstat na povrchu a dívat se na to.
„Čas?“ otázal se Horsthausena s pohledem na vysoký trup své oběti, ověnčený světly jako cestovní loď, až v jejich záři bledly hvězdy, jiskřící v černé zácloně nebe za ní.
„Dvě minuty patnáct sekund,“ řekl mu Horsthausen a Kurt cvakl tlačítkem svých stopek.
V tom čase čekání poté, co jeho zbraně vyrazily na svou dráhu, padly na Kurta pokaždé chmury. Před jejich odpálením tu byl jen lovecký zápal a šimravé vzrušení, teď ale myslel na ty statečné muže, bratry moře, které uvrhl do studených temnot a nemilosrdných vod.
Vteřiny se vlekly, takže musel překontrolovat svítící ciferník svých stopek, aby se ujistil, že se torpéda nepotopila, neodchýlila nebo neminula cíl.
Pak se ozval první zvuk, který sice očekával, ale stejně sebou bolestně cukl. Uviděl, jak z trupu bojového křižníku vyrazila perleťová fontána vody, zářící ve světle hvězd a palubních světel jako krásný ohňostroj jisker.
„Číslo jedna - zásah.“ Horsthausenův triumfální pokřik vycházel z mluvicí trubice, okamžitě následován hromovým řevem, jako by do moře padla hora.
„číslo dvě - zásah.“
A zase znova, zatímco první dva vysoké zářící sloupy vodních krůpějí ještě trčely ve vzduchu, vymrštil se do temného vzduchu vedle nich další.
„Číslo tři - zásah.“
Kurt se pořád ještě díval, sloupy vody se smísily, klesly, odvanul je vítr a velká loď jela dál, zdánlivě nedotčena.
„Kořist ztrácí rychlost,“ vykřikl Horsthausen. „Mění kurs na pravobok.“
Zasažená loď se začala zeširoka, bezcílně točit po větru.
Nebude nutné střílet z hlavní na zádi.
„Poručík Horsthausen na můstek,“ řekl Kurt do mluvicí trubice. Byla to odměna za dokonale splněný úkol. Věděl, jak dychtivě bude mladý poručík později dopodrobna líčit ostatním důstojníkům potápění zasažené lodi. Vzpomínka na tohle vítězství jim všem vynahradí všechny ty dlouhé dny a noci strádání a těžkostí, které mají před sebou.
Horsthausen vyrazil z poklopu a stanul těsně vedle kapitána, oči upřené na obludnou oběť.
„Zastavila!“ vykřikl. Britská loď ležela v moři jako skála.
„Pojedeme blíž,“ rozhodl Kurt a vydal příkaz kormidelníkovi.
Ponorka U-32 vyrazila kupředu, prorážela zpěněné vlny, jen řídící věž čněla nad hladinu, blížila se postupně a obezřele.
U děl křižníku by ještě mohla být obsluha a jediná dobře mířená střela by stačila proděravět tenké pancíře ponorky.
„Poslouchejte!“ nařídil Kurt náhle, otočil hlavu, aby zachytil zvuky, pronikající k nim slabě burácením větru.
„Já nic neslyším.“
„Zastavte motory!“ nařídil Kurt. Vibrace a hučení dieselů ustalo. Teď to slyšeli jasněji.
„Hlasy!“ zašeptal Horsthausen. Byl to zpanikařený sbor, co k nim vítr přinášel. Křik a nářek mužů v nejvyšší tísni, sílil a slábl podle toho, jak se točil vítr, přerušen divokým řevem, když někdo spadl nebo skočil z horní paluby.
„Je na ní hodně lidí.“ Byli už dost blízko, aby ji viděli proti hvězdnému nebi.
„Potápí se jí příď.“
Ze tmy trčela ohromná záď.
„Jde to rychle - hodně rychle.“
Slyšeli praskání a rachot v jejím trupu, jak do něj proudila voda, která pokroutila a roztrhla kovovou lodní obšívku.
„Nastavte reflektor,“ rozkázal Kurt a Horsthausen se na něj užasle podíval.
„Slyšel jste můj rozkaz?“ Horsthausen se napřímil. Odporovalo všem ponorkářským instinktům, prozradit se tak křiklavě očím nepřítele, přistoupil ale k reflektoru na okraji paluby.
„Zapnout!“ pobídl ho Kurt, když ještě váhal, a dlouhý bílý kužel vyrazil přes třičtvrtě kilometru rozdivočeného moře a

tmy. Zasáhl trup lodi a odrazil se od závratné, nejčistější běloby.
Kurt se vrhl přes můstek, odstrčil poručíka od reflektoru. Popadl rukojeti a přejel kuželem světla nahoru dolů, znovu přimhouřil oči proti oslňujícímu odrazu světla od nátěru lodi. Hledal jako šílený a pak strnul, s prsty sevřenými jako spáry šelmy kolem rukojetí reflektoru.
V dokonale kulatém kruhu světla vyvstaly šarlatové paže obrovského namalovaného kříže jako údy odsouzence na krucifixu.
„Matko Boží," zašeptal Kurt, „co jsem to udělal?"
S hrůzou pohyboval zvolna sloupem světla ze strany na stranu. Paluby bílé lodi se proti němu strmě svažovaly, takže viděl chumly lidských postav, které po nich pobíhaly ve snaze dosáhnout záchranných člunů, houpajících se na závěsných konstrukcích. Někteří z nich vlekli nosítka nebo vedli potácející se postavy, oblečené v dlouhých modrých nemocničních županech, a jejich křik a nářek připomínaly kolonii hnízdících ptáků při západu slunce.
Před Kurtovýma očima se loď náhle prudce naklonila směrem k němu a muži na palubách začali klouzat, padali na zábradlí. Pak jeden po druhém a v chumlech začali padat přes palubu.
Jeden ze záchranných člunů se uvolnil a nekontrolovaněě padl do vody podél trupu, okamžitě se převrhl. Z horních palub stále ještě padali muži, vítr k němu zanášel jejich slabý křik, viděl spršky bílé pěny, jak dopadali do vody.
„Co můžeme dělat?" zašeptal Horsthausen vedle Kurta, spolu s ním zíral upřeně do světla reflektoru, ve tváři bledý a zdrcený.
Kurt vypnul reflektor. Po tom prudkém světle byla tma drtivá.
„Nic," řekl Kurt ve tmě. „Nic se nedá dělat." Obrátil se a odpotácel k poklopu.
Než sestoupil po žebříku, zase se ovládl. Když vydával rozkazy, měl hlas monotónní a výraz tváře jako z kamene.
„Hlídky na můstek. Rychlost 12 uzlů, nový kurs 150 stupňů."
Klidně stál, když se stáčeli pryč od potápějící se lodi, a bojoval s nutkáním zakrýt si rukama uši. Věděl, že by nedokázal umlčet ten křik a nářek, které mu stále ještě zněly v lebce. Věděl, že je nikdy neumlčí a že je uslyší i v hodině vlastní smrti.
„Opouštíme akční stanoviště," řekl s mrtvýma očima, voskový obličej vlhký mořskou vodou a potem.
„Obnovte hlídky."
Centaine seděla na kraji nejnižší palandy ve své oblíbené kabině na palubě C. Na klíně měla otevřenou knihu.
Byla to jedna z největších kabin, s osmi palandami, a všichni mladíci na palandách měli poraněnou páteř. Žádný z nich už nikdy nebude chodit, a skoro v rozporu s touto skutečností to byla nejhlučnější, nejveselejší a nejaktivnější parta na palubě Próteova hradu.
Každý večer jim hodinu před setměním Centaine předčítala - nebo aspoň to měla v úmyslu. Zpravidla trvalo jen pár minut, než autorovy názory rozpoutaly živou debatu, která nevázaně pokračovala, dokud ji nepřerušila večeře.
Centaine tahle sezení bavila skoro stejně jako ostatní a pokaždé vybrala knihu o něčem, o čem se chtěla víc dozvědět, vždycky na nějaké africké téma. .
Dnes večer vybrala II. svazek Levaillantovy Voyage dans l intérieur de l Afrique ve francouzském originále.
Spatra jim překládala Levaillantův popis lovu na hrocha, který její obecenstvo dychtivě sledovalo, až došla k popisu:
„Samice byla stažena a rozporcována. Nařídil jsem, aby mi přinesli misku, kterou jsem naplnil jejím mlékem. Připadalo mi mnohem méně chutné než sloní mléko a následujícího dne se skoro všechno změnilo ve smetanu. Měla zvláštní příchuť a ošklivý zápach, který působil nechutně, ale v kávě byla dokonce velmi dobrá."
Z palandy se ozvaly výkřiky odporu. „Bože můj!" zvolal někdo. „Ti Frantíci! Kdo dokáže pít hroší mlíko a jíst žáby-"
Okamžitě ho všichni okřikli. „Sluníčko je Francouzka, ty pse! Okamžitě se omluv!" a kabinou začal létat déšť polštářů.
Centaine se smíchem vyskočila, aby obnovila pořádek, a když to udělala, poskočila jí paluba pod nohama, až padla zpátky na palandu, a lodí projel zvuk obrovské exploze.
Centaine se namáhavě zvedla, ale srazil ji znovu další výbuch, silnější než první.
„Co se děje?" zaječela a třetí výbuch je uvrhl do tmy a srazil ji z palandy na palubu. V naprosté tmě na ni někdo spadl, cítila, že je zamotaná v ložním prádle.
Cítila, že se dusí, a znovu zaječela. Loď zněla i jiným křikem a voláním.
„Slez ze mě!" Centaine se vyprostila, odplazila ke dveřím a napřímila. Všude kolem panoval blázinec, změť těl ve tmě, křik a nesmyslné štěkání rozkazů, náhle děsivý sklon paluby pod nohama. Centaine zpanikařila. Ohnala se na obranu, když do ní narazilo nějaké neviděné tělo, a pak si klestila cestu dlouhou úzkou chodbou.
Poplašné zvony začaly vyzvánět temnotou, ječivý, nervy deroucí zvuk, který jen zvýšil zmatek, a nějaký hlas řval: „Loď se potápí - opouštějí loď. Jsme tu dole jako v pasti."
Zavládl shon, všeobecný spěch ke kajutním schůdkům a Centaine byla bezmocně unášena proudem lidí, měla co dělat, aby udržela rovnováhu, protože věděla, že jestli upadne, ušlapou ji. Instinktivně se snažila chránit si břicho, ale dav ji přirazil k lodní přepážce takovou silou, až jí cvakly zuby a kousla se do jazyka. Jak padala, naplnila se jí ústa nasládle kovovou chutí krve. Rozmáchla se oběma rukama a sevřela je kolem zábradlí kajutních schůdků, na které se zavěsila vší silou. Vyvlekla se nahoru po schodišti, vzlykajíc námahou udržet se na nohou ve změti těl, sražených panikou.
„Moje dítě!" Slyšela sama sebe, jak to říká nahlas.
„Nemůžete zabít moje dítě."
Loď se náhle prudce naklonila. Ozval se praskot a skřípění kovu o kov, rachot rozbíjeného skla a znovu ruch a dupot nohou všude kolem ní.
„Jde ke dnu!" zaječel nějaký hlas vedle ní. „Musíme ven! Pusťte mě -"
Světla se znovu rozsvítila a ona uviděla schůdky na horní palubu, ucpané pachtícími se, klejícími muži. Připadala si pohmožděná, umačkaná a bezmocná.

„Moje dítě!“ vzlykala, přimáčknutá k přepážce. Ve světle muži kolem ní jako by vystřízlivěli, zastyděli se za svou slepou hrůzu.
„Tady je Sluníčko!“ zařval nějaký hlas. Byl to velký
Afrikánec, jeden z jejích nejohnivějších obdivovatelů.
Rozmáchl se berlou, aby jí zjednal trochu prostoru.
„Pusťte ji - ustupte, vy parchanti, pusťte Sluníčko.“
Nějaké ruce ji popadly a zvedly ze země.
„Pusťte Sluníčko nahoru!“
Podávali si ji nad hlavami jako panenku. Ztratila závoj a jednu botu.
„Tady je Sluníčko, pošlete ji dál!“ Vzlykala, jak si ji podávali, tvrdé prsty ji chytaly a zarývali se jí bolestně do masa, ale rychle ji vynesli nahoru.
Nad schůdky ji popadly další ruce a vystrčily ven na otevřenou palubu. Tam venku byla tma, vítr se jí opřel do vlasů a ovinul jí sukni kolem nohou, že se sotva mohla pohybovat. Paluba byla silně nakloněná, když však na ni vstoupila, nahnula se ještě nebezpečněji, hodilo to s ní na železný sloupek takovou silou, až vykřikla.
Náhle si vzpomněla na bezmocné zmrzačené mladíky, které nechala dole na palubě C.
„Měla jsem se pokusit jim pomoci,“ řekla si a pak si vzpomněla na Annu. Zaváhala, zmateně se ohlédla. Muži se ještě stále rojili po schůdcích nahoru. Pohyb proti proudu byl nemožný, věděla, že nemá dost síly, aby pomohla muži, který sám nemůže chodit.
Všude kolem se důstojníci snažili nastolit znovu pořádek, ale většina z těchto mužů, kteří stoicky snášeli peklo zákopů, ztratila rozum hrůzou z myšlenky, že je uvězněna na potápějící se lodi. Tváře měli stažené a oči zdivočelé nerozvažujícím děsem. Byli tu však i další, kteří vytahovali ven mrzáky a slepce a vedli je podél zábradlí k záchranným člunům.
Centaine, přitisknutá ke sloupku, byla zmítána mezi nerozhodností, strachem a hrůzou z těch stovek mužů dole, kteří, jak věděla, se na palubu nikdy nedostanou. Pak loď pod ní zarachotila a převalila se ve smrtelné křeči, vzduch vyrazil z děr pod čárou ponoru s řevem mořské obludy a ten zvuk uspíšil Centainino rozhodnutí.
Moje dítě, pomyslela si. Musím je zachránit, na ostatních nezáleží - jen na mém dítěti!
„Sluníčko!“ Jeden z důstojníků ji uviděl, sklouzl k ní po šikmé palubě a ochranitelsky ji objal kolem ramen.
„Musíte se dostat do záchranného člunu - loď půjde každým okamžikem ke dnu.“
Volnou rukou roztrhl stužky, držící jeho bachratou plátěnou plavací vestu, stáhl si ji z ramen a přetáhl ji Centaine přes hlavu.
„Co se stalo?“ lapala Centaine po dechu, když jí zavazoval stužky vesty pod bradou a na hrudi.
„Torpédovali nás. Dělejte.“
Táhl ji za sebou, chytal se kdečeho, protože na strmě skloněné palubě se nedalo stát bez pomoci.
„Tamhleten člun! Do toho se musíte dostat.“
Hned před nimi se na svém zvedacím jeřábu divoce houpal přeplněný záchranný člun, jeden důstojník řval rozkazy, jak se snažili jej spustit.
Při pohledu přes okraj lodi uviděla Centaine černé moře, které se vařilo a pěnilo. Vítr jí smetl vlasy do tváře a napůl ji oslepil.
Potom na ně z dálky, z černé vody, vyrazil silný kužel bílého světla, zvedli ruce, aby si chránili oči před tou krutou září.
„Ponorka!“ zvolal důstojník, který držel Centaine jednou paží v objetí. „Ta svině se přišla pobavit pohledem na svou řezničinu.“
Proud světla je opustil a sjel přes okraj trupu.
„Dělejte, Sluníčko.“ Táhl ji k zábradlí lodi, v tu chvíli se ale na přídi záchranný člun uvolnil a vysypal svůj šílící a řvoucí náklad do divokých vln dole.
S dalším mohutným únikem vzduchu ze svých podvodních zranění se loď zhoupla do ještě nemožnějšího úhlu, Centaine a důstojník nezadržitelně sklouzli napříč přes palubu a společně narazili do zábradlí.
Nemilosrdný sloup bílého světla se pohyboval z jednoho konce lodi na druhý, a když je míjel, oslepil je a dal jim pocítit, že noc je ještě černější a hrozivější než dřív.
„Ty svině! Ty zatracené svině!“ Důstojníkův hlas byl hrubý a chraptivý hněvem.
„Musíme skočit!“ křikla na něj Centaine. „Musíme odsud pryč!“
Při prvním zásahu torpéda seděla Anna u toaletního stolku v kabině. Odpoledne strávila i ona prací u mužů na palubě C a odešla od nich, jen aby pomohla Centaine připravit se k večeři. Myslela, že na ni bude Centaine čekat v kabině, a mírně ji dopálilo, když tomu tak nebylo.
„To dítě nemá ponětí o čase,“ řekla si v duchu, ale vyndala své svěřence čisté spodní prádlo, než se pustila do vlastní toalety.
První výbuch srazil Annu ze stoličky, narazila zátylkem na roh postele. Ležela tam omráčená, zatímco loď dostávala další zásahy. Tma ji oslepila. Vyhrabala se na kolena, poplašné zvonce ji ohlušovaly, a přinutila se provést to, co nacvičovali skoro denně od té doby, co vyjeli z Calais.
„Záchranná vesta!“ Zašátrala pod postelí, natáhla si neohrabaný předmět přes hlavu a začala se plazit ke dveřím. Náhle se světla zase rozsvítila. Vstala, opřela se o přepážku a masírovala si zátylek.
Smysly se jí pročistily a okamžitě si vzpomněla na Centaine.
„Děťátko moje!“ Zamířila ke dveřím a loď se pod ní prudce naklonila. Hodilo ji to zády na toaletní stolek a v tutéž chvíli po desce stolu sklouzla Centainina šperkovnice a byla by spadla, Anna ji však instinktivně zachytila a přitiskla k hrudi.
„Opustit loď!“ zaječel nějaký hlas před kabinou. „Loď se potápí! Opustit loď!“
Anna uměla dost anglicky na to, aby porozuměla. Její praktický, flegmatický rozum se vzpamatoval.

Klenotnice obsahovala všechny jejich peníze a doklady.
Otevřela skříňku nad svou hlavou, vytáhla z ní kobercovou tašku a krabici- do ní hodila. Pak se rychle rozhlédla. Smetla do tašky stříbrný rámeček s fotografiemi Centaine, její matky a Michaelovy eskadry, pak vytrhla zásuvku a nacpala navrch teplé oblečení pro Centaine i pro sebe. Rychle přejela pohledem kabinu a tašku zavřela. To bylo všechno, co měly cenného, a tak s námahou otevřela dveře a vstoupila do chodby za nimi.
Okamžitě ji strhl proud mužů, z nichž většina se ještě pachtila se záchrannými vestami. Pokusila se obrátit nazpátek - „Musím najít Centaine, musím najít moje děťátko!“ - ale vynesli ji do tmy na palubu a dostrkali k jednomu ze záchranných člunů.
Dva námořníci ji popadli. „Tak pojďte, zlato. Héj - šup!“ a ačkoliv se pokusila praštit jednoho do hlavy kobercovou taškou, přehoupli ji přes okraj záchranného člunu a ona přistála ve změti suknì a údů na dně lodi. Vyhrabala se na nohy, stále ještě držela tašku, a pokusila se zase vylézt z lodi.
„Držte někdo tu nánu pitomou!“ zařval rozhorleně nějaký námořník, hrubé ruce ji popadly a stáhly dolů.
Za pár minut byl záchranný člun tak přecpaný, že byla
Anna bezmocně uvězněná mezi lidskými těly a mohla jen láteřit a naléhat vlámsky, francouzsky a lámanou angličtinou.
„Musíte mě pustit ven. Musím najít moji holčičku -“
Nikdo si jí nevšímal a její hlas zanikl ve volání a proklínání, sténání větru a úderech vln o ocelový trup lodi, stejně jako ve stonech, skřípotech a smrtelném řevu samotného plavidla.
„Víc už vzít nemůžeme!“ křikl velitelský hlas. „Spusťte ji!“
Proletěli tmou, až jí zatrnulo v útrobách, a pak záchranný člun udeřil o hladinu takovou silou, že se kolem nich rozstříkla voda a Annu to zase hodilo na zpola zaplavené dno člunu, do změti těl. Znovu se vyhrabala, záchranný člun se zmítal, poskakoval a bouchal o bok lodi.
„Vyndejte ty vesla!“ Zase ten hlas, drsný a autoritativní.
„Ať jsme odsud pryč, chlapi. To je ono! Ták, točíme na pravobok. Zaberte, krucinál, zaberte!“
Vzdalovali se od boku lodi, aby je nespolkl vír potápějícího se plavidla. Anna se krčila na dně člunu, tiskla si tašku k hrudi a vzhlížela k vysokému trupu, který se nad nimi tyčil jako útes.
V ten okamžik ze tmy za nimi vyrazil ohromný sloup bílého světla a udeřil o loď. Zvolna přejížděl třpytivě bílý trup, jako divadelní reflektor, pozastavoval se na krátkých tragických záběrech, než pokračoval v cestě - skupiny mužů uvězněných u zábradlí, zkroucená postava v uvolněných nosítkách klouzající přes palubu, námořník zachycený kladkou záchranného člunu a houpající se jako oběšenec - a nakonec se kužel světla na několik okamžiků zastavil na obrovských červených křížích, namalovaných na bílém trupu.
„Jo, jen se dobře podívej, ty svině zatracená!“ zaječel jeden z mužů ve člunu vedle Anny a okamžitě se zvedl pokřik.
„Ty vrahu skopčácká -“
„Vy všiví řezníci -“
Všichni kolem Anny vyřvávali svůj hněv a zuřivost.
Kužel světla nedotčeně putoval dál, sklouzl k čáře ponoru. Mořská hladina byla tečkována hlavami stovek plavců. Byly jich celé chomáče i jednotlivci, jejich bledé tváře zářily v intenzivním bílém světle jako zrcadla, moře si jimi pohazovalo a naráželo o ocelový útes trupu.
Reflektor se zvedl zase k horním palubám, nakloněným v neuvěřitelném úhlu, zatímco příď lodi už klesala pod hladinu a kormidlo se rychle zvedalo k hvězdné obloze.
Světlo se na okamžik zastavilo na skupince postav, přitisknutých k lodnímu zábradlí, a Anna zaječela: „Centaine!“
Dívka byla uprostřed skupiny, tváří obrácená k moři, shlížela do temné propasti pod sebou, divokou houštinou tmavých vlasů jí lomcoval vítr.
„Centaine!“ zařvala Anna znovu a dívka mrštným pohybem sklouzla a vyskočila na mosazné zábradlí. Zvedla si těžké vlněné sukně k pasu a okamžik balancovala jako akrobat. Nahé nohy měla bledé, štíhlé a půvabné. Vypadala křehce jako ptáček, když seskočila ze zábradlí a se sukněmi divoce vzdutými kolem těla vypadla ze světelného kužele do černi pod sebou.
„Centaine!“ vykřikla Anna naposled, se zoufalstvím v hlase a ledem v srdci. Snažila se vstát, aby lépe viděla na pád toho malého těla, ale někdo ji zase stáhl dolů a pak kužel světla zmizel a Anna se krčila v záchranném člunu a naslouchala křiku tonoucích mužů.
„Zaberte, chlapi! Musíme odsud, jinak nás to vcucne, až půjde ke dnu.“
Vesla měli na obou bocích člunu a zabírali divoce, centimetr po centimetru se vzdalovali od zasaženého parníku.
„Už se potápí!“ zaječel někdo. „Ach Bože, ty to vidíš!“
Kormidlo obrovské lodi se zhouplo, výš a ještě výš k noční obloze. Veslaři se opřeli o vesla a zahleděli se na ně. Když se dostala do vertikální polohy, několik dlouhých vteřin loď stála nehybně. Viděli proti světlu hvězd obrys lodního šroubu, světla v řadě okének ještě svítila.
Zvolna začala klouzat dolů, nejdřív příď, světla svítila ještě i pod vodou jako tonoucí měsíce. Klesala rychleji a ještě rychleji, plátování se začalo prohýbat a praskat tlakem vody, vzduch z ní vyrazil v pěnivé změti stříkajících bublin, a byla pryč. Z černých vod ještě tryskala voda, výbuchy vzduchu a bílé pěny, ale i ty zvolna mizely a znovu bylo slyšet osamělý křik plavců.
„Zaberte nazpátek! Musíme jich vylovit co nejvíc, kolik jen půjde!“
Celý zbytek noci pracovali pod velením prvního důstojníka lodi, který stál u kormidla záchranného člunu. Lovili z moře nasáklé, roztřesené trosky a cpali je dovnitř, až se člun začal nebezpečně potápět a nabírat vodu přes okraje při každé vlně, takže museli soustavně vylévat.
„Už ne!“ zavolal důstojník. „Chlapi, budete se muset uvázat k záchranným lanům.“

Plavci se shlukli kolem přetíženého plavidla jako tonoucí krysy. Anna byla dost blízko kormidla, aby slyšela, jak první důstojník zamumlal: „Ti chudáci nevydrží déle než do rána - odrovná je zima, jestli ne žraloci.“
Slyšeli z noci kolem sebe další záchranné čluny, šplouchání vesel a hlasy ve větru.
„Proud se žene na severo-severo-východ rychlostí čtyř uzlů,“ zaslechla Anna zase prvního důstojníka, „do svítání nás to rozpráší až k horizontu. Musíme se snažit zůstat pohromadě.“ Vztyčil se u kormidla a zavolal: „Ahoj, vy tam! Tady záchranný člun šestnáct.“
„Záchranný člun pět,“ dolehl k nim zpět jiný slabý hlas.
„Jedeme k vám!“
Prodírali se temnotou, vedeni voláním z druhé lodi, a když se našli, svázali oba lodní trupy k sobě. Během noci k sobě přivolali ještě dva další záchranné čluny.
Ve vodnatě šedém úsvitu našli o necelý kilometr dál další záchranný člun. Moře mezi nimi bylo poseto troskami a tečkováno hlavami plavců, ale všechno to byly jen nepatrné skvrnky v nesmírném rozsahu oceánu a nebe.
V člunech byli na sebe namačkáni jako dobytek ve vagónu, vezený na jatka. Upadali už do dobytčí letargie a lhostejnosti, zatímco ti ve vodě poskakovali a kývali, nadnášeni záchrannými vestami, makabrózní tanec smrti, protože ledová zelená voda, která se jim přelévala přes hlavy, už vysála z mnohých tělesné teplo, takže pluli dál bledí a bez života.
„Sedněte si, ženská!“ Annini sousedé se ozvali, když se pokoušela stoupnout na sedačku.
„Všechny nás převrhnete, prokristapána!“ Anna však jejich protesty ignorovala.
„Centaine!“ volala. „Je někde Centaine?“ A když na ni nechápavě zírali, pátrala v duchu po přezdívce, až si konečně vzpomněla.
„Sluníčko!“ křičela. „Het iemand Sluníčko gesien? Viděl někdo Sluníčko?“ a ozval se bzukot zájmu a pochopení.
„Sluníčko? Je tam s vámi?“ Otázka rychle přelétla chumlem rozkymácených záchranných člunů.
„Já ji viděl na palubě, zrovna než šla loď ke dnu.“
„Měla záchrannou vestu.“
„Není tam?“
„Ne, tady není.“
„Já ji viděl skočit, ale pak se mi ztratila.“
„Tady není - v žádném člunu.“
Anna zase klesla na dno člunu. Její děťátko je pryč.
Ucítila, jak ji přemáhá zoufalství a začíná ji dusit. Podívala se přes okraj záchranného člunu na mrtvé muže, zavěšené v záchranných vestách, a představila si Centaine zabitou zelenými vodami, mrtvou chladem i s děťátkem v děloze, a zasténala nahlas.
„Ne,“ zašeptala. „Bůh nemůže být tak krutý. Nevěřím tomu. Nikdy tomu neuvěřím.“ To odmítnutí jí dalo sílu a vůli vydržet. „Byly tam ještě jiné čluny, Centaine je naživu někde tam,“ dívala se k horizontu, rozmazanému větrem, „žije, a já ji najdu. I kdyby mi to mělo trvat celý život, tak ji najdu.“
Malý incident kolem hledání ztracené dívky prolomil strnulost chladu a šoku, která na všech ležela celou noc, a teď se vynořili vůdci, aby je řídili, vyvážili náklad a rozmístění na záchranných člunech, spočítali a převzali do své správy kanystry pitné vody a nouzové dávky potravin, postarali se o raněné, odřízli mrtvé a nechali je odplout, stanovili služby u vesel - a nakonec stanovili kurs k pevnině, vzdálené nejméně sto padesát kilometrů východním směrem.
Se střídáním mužstev veslařů u dlouhých vesel se vydali na pomalou cestu napříč divokým mořem. Skoro každý kousek, který urazili, jim vzala následující vlna, která udeřila do přídě a vrhla je nazpátek.
„To je ono, hoši,“ jásal první důstojník od kormidla.
„Jen vydržet -“ Jakákoliv činnost zaplaší malomyslnost, nejhoršího nepřítele, „- a zazpíváme si, co? Kdo dá notu? Co takhle Tipperary? Tak jedem. - Daleko je do
Tipperary, daleká cesta má -“ Vítr a moře však sílily a opíraly se do nich tak, že vesla nezabírala. Jeden po druhém se veslaři vzdávali a zachmuřeně poklesali na mysli. Píseň jim odumřela na rtech, seděli a čekali. Za nějakou dobu pominul pocit, že čekají, až se něco stane, a už jen seděli. Dlouho po poledni prorazilo slunce na pár minut nízký uhánějící mrak, zvedli k němu tváře, oblak je ale znovu zakryl a hlavy jim klesly jako divokým sedmikrásám po západu slunce.
Pak promluvil ve člunu vedle toho, v němž seděla Anna, něčí hlas - promluvil otupěle, skoro bez zájmu.
„Koukejte, není to loď?“
Chvíli bylo ticho, jako by potřebovali čas, aby pochopili tak nepravděpodobný návrh, a potom se ozval další hlas, ostřejší a živější.
„Je-je to loď!“
„Kde? Kde je?“
Směsice vzrušených hlasů.
„Tamhle, hned pod tím tmavě flekatým mrakem.“
„Úplně dole, jen vršek -“
„Je to loď!“
Muži se snažili vstát, někteří si strhávali kazajky, divoce jimi mávali a křičeli, div jim plíce nepraskly.
Anna zamrkala očima a upřela je směrem, kterým všichni ukazovali. Za okamžik uviděla maličký trojúhelníkový obrys, tmavěji šedý proti hrozivé šedi obzoru.
První důstojník měl napilno u kormidla a náhle se ozval divoký hučivý zvuk, do nebe vystřelil ocas kouře a rozprskl se v chumel jasně rudých hvězd, jak důstojník vypálil z kormidelní skříňky jednu signální raketu.
„Viděli nás!“

„Koukejte! Koukejte, mění kurs!“
„Je to válečná loď - tři komíny.“
„Koukejte na tu trojúhelníkovou řídicí věž - to je křižník třídy I -“
„Proboha, to je Neochvějný! Já ho viděl loni ve Scapa
Flow -“
„Pámbu požehnej, ať je to kdo chce. Viděli nás! Ach, díky Bohu, oni nás viděli!“
Anna zjistila, že se směje i vzlyká, a současně k sobě tiskne kobercovou tašku, která byla jejím jediným pojítkem s Centaine.
„Už to bude dobré, děťátko moje,“ slibovala. „Teď už tě
Anna najde. Už si nemusíš dělat starosti, Anna jde pro tebe.“
A smrtonosně šedý obrys válečné lodi se hnal směrem k nim, prodíral se vodami a lámal vlny vysokou přídí ve tvaru sekery.
Anna stála u zábradlí Neochvějného ve skupině těch, kdo přežili na záchranných člunech, a pozorovala nesmírnou, nahoře zploštělou horu, vyrůstající z oceánu na jihu.
Z téhle vzdálenosti byly proporce hory tak dokonalé, tabule na jejím vrcholu tak přesně seříznutá a strmé svahy tak umělecky vytvarované, že připomínala sochu božského
Michelangela. Muži kolem ní byli vzrušeni a nadšeni, věšeli se na zábradlí a ukazovali si navzájem známé rysy pevniny, jak při jejich rychlém přibližování k zemi postupně vyvstávaly před jejich očima. Byl to návrat domů, po kterém většina z nich mnohokrát zatoužila. Jejich úleva a radost byly dojemně dětinské.
Anna s nimi nic z toho nesdílela. Pohled na pevninu v ní podněcoval jen hryzavou netrpělivost. Věděla, že už to déle nevydrží. Veliká loď pod ní se pohybovala příliš pomalu, ve své netrpělivosti měla pocit, že se sune jako šnek - každá minuta strávená tady na oceánu byla vyplýtvaná, protože oddalovala okamžik, kdy se bude moci vydat za úkolem, který se v těch několika krátkých dnech stal ústřední hnací silou její existence.
Užírala se, zatímco se před ní rozvíjelo drama moře a živlů, vítr, který přelétl celou šíř Atlantiku volně a bez překážek, narazil náhle na překážku v podobě ohromné hory a jako divoký kůň, který poprvé pocítil udidlo, řval a zápolil s tou neodpustitelnou urážkou.
Před Anninýma očima vykvetl nad širokým plochým vrcholem hory hustý bílý mrak a začal se vařit nad ostrým okrajem, pomalým, želatinózním proudem stékal po strmých útesech, a když muži kolem ní vykřikli úžasem, pociťovala ona jen nesnesitelnou touhu cítit pod nohama pevnou zem a vykročit po ní k severu, aby mohla začít pátrat.
Rozvzteklený vítr se teď hnal po útesech dolů, znovu vstoupil nad moře a rozerval klidnou, sladkou modř nejprve do pochmurné barvy děloviny a pak do pěnivě skvrnitého šílení. Když Neochvějný vyplul ze závětrné strany hory do úzkého průlivu mezi Tabulovým přístavem a Robenovým ostrovem, jihovýchodní vítr ho zasáhl jako rána palicí, a dokonce i on byl donucen vzdát hold moci větru a ustoupit před ní.
Za časů plachetnic mnoho velkých lodí připlulo takhle blízko k hoře jen proto, aby je to zase v divém zmatku odválo na širé moře, a nespatřily pak pevninu celé dny nebo i týdny, ale Neochvějný, jakmile se obeznámil se silou větru, překonal lomící se vlny vody a vzdal se, teprve když se k němu upjala pozornost horlivých malých parníčků, které mu kvačily vstříc. Jako milenec políbil molo a dav, který byl na něm nakupen, mával nahoru k palubám, ženy zápolily s nepoddajnými sukněmi a muži si drželi klobouky na hlavách. Na přední palubě hrála námořnická kapela
„Vládni, Británie“, tóny slábly a sílily a kvílející vítr jim dodával neobvyklou kadenci.
Jakmile se spustily můstky, vyrazila po nich na loď skupina postav, přístavní úředníci, námořní důstojníci v tropické běli se zlatými šňůrami, a s nimi několik zvláště významných civilistů.
Navzdory svému přesvědčení teď Anna pocítila, jak v ní při pohledu na bílé budovy města, roztroušené po úpatí vysokých šedých útesů, procitá mírný zájem o pevninu.
„Afrika,“ zamumlala. „Tak kvůli tomuhle bylo tolik cavyků? Copak asi Centaine -“
Když si vzpomněla na dívku, všechno ostatní jí vyprchalo z mysli. Ještě stále sice upírala pohled na pobřeží, ale nic neviděla, nic neslyšela, až ji lehký dotek na rameni vrátil do přítomnosti.
Jeden z námořních poddůstojníků, sotva ochmýřený, hotový školáček i ve své Elegantní tropické bílé uniformě, jí zdvořile zasalutoval.
„Máte v kabině návštěvu, milostpaní.“
Když bylo zřejmé, že Anna nerozumí, naznačil jí, aby ho následovala.
Ve dveřích kabiny poddůstojník ustoupil a pustil ji dovnitř. Anna stanula ve vchodu a podezíravě se mračila kolem sebe, kobercovou tašku si přitom ochranitelsky držela před břichem. Návštěvníci a důstojníci už se pustili do lodních zásob ginu a tonicu, ale vlajkový poručík křižníku uviděl Annu.
„Á, tady to máme. Tohle je ta žena,“ a vytáhl ze skupiny mužů jednoho civilistu a vedl ho k Anně.
Anna si ho pečlivě prohlédla. Měl chlapeckou, štíhlou postavu v obleku barvy holubičí šedi s vestou, z drahého materiálu a výborně střiženém.
„Mevrou Stok?“ zeptal se skoro ostýchavě. Anna si překvapeně uvědomila, že to zdaleka není hoch, byl pravděpodobně asi o dvacet let starší než ona.
„Anna Stoková?“ opakoval. Vlasy mu ustupovaly na obou stranách hladkého inteligentního čela v hlubokých koutech, nechával si je však růst v chomáčcích podobných peří po krku až k ramenům.
Měli bychom na tebe vzít nůžky, pomyslela si a řekla:
„Já, já jsem Anna Stoková,“ a on odpověděl afrikánsky, čemuž ihned porozuměla.
„Příjemné setkání - aangename kennis - jsem plukovník
Garrick Courtney, jsem však smutný, jako jste určitě i vy, nad strašnou ztrátou, která nás potkala.“

Několik okamžiků Anna nechápala, o čem mluví. Místo toho si ho důkladněji prohlédla a teprve teď uviděla, že mu neupravené vlasy poprášily ramena drahého obleku skvrnkami bílých lupů. Na vestě mu chyběl knoflík a na jeho místě čouhal kus niti. Na hedvábné kravatě byla mastná skvrna a špičku jedné boty měl odřenou.
Starý mládenec, usoudila Anna. Navzdory inteligentním očím a citlivým, laskavým ústům bylo na něm cosi dětského a zranitelného, až Anna ucítila, jak se v ní pohnuly mateřské instinkty.
Přistoupil k ní blíž a ten neohrabaný pohyb Anně připomněl, co jí a Centaine říkal generál Courtney, že Garrick Courtney přišel o jednu nohu při nehodě na lovu, když byl ještě chlapec.
„Po smrti mého jediného syna v akci," Garrick ztlumil hlas a pohled v jeho očích stačil, aby potlačil Anninu zdrženlivost, „je tahle nová ztráta skoro víc, než mohu snést. Nejenže jsem ztratil syna, ale i dceru a vnuka, dřív, než jsem měl příležitost je poznat."
Teď konečně Anna pochopila, o čem mluví, a tvář se jí zarděla takovým hněvem, že Garry instinktivně couvl.
„To už víckrát neříkejte!" Postoupila za ním a přiblížila svou tvář k jeho že se jejich nosy skoro dotkly. „Už se nikdy neopovažujte tohle říkat!"
„Madam," řekl Garry nejistě, „promiňte, já nechápu urazil jsem vás?"
„Centaine není mrtvá a vy se už víckrát neopovažujte mluvit o ní, jako by byla! Rozumíte?"
„Myslíte tím, že Michaelova žena je naživu?"
„Ano, Centaine je naživu. Samozřejmě že je naživu."
„Kde je?" Garryho vybledle modré oči se zvolna rozzářily radostí.
„To právě musíme zjistit," řekla mu Anna pevně. „Musíme ji zase najít - vy a já."
Garry Courtney měl apartmá v hotelu Mount Nelson nad centrem Kapského Města.
Jinde samozřejmě ani návštěvník z vyšších kruhů při návštěvě mysu Dobré naději bydlet nemohl. V knize hostí tohoto hotelu byl dlouhý seznam ctihodných osobností: státníci a badatelé, diamantoví magnáti a velcí lovci, chrabří vojáci a proslulí šlechtici Impéria, princové a admirálové, ti všichni tu našli přechodný domov.
Bratři Courtneyovi, Garry a Sean, měli pokaždé totéž apartmá, rohové v nejvyšším poschodí, z jedné strany s vyhlídkou na zahrady založené guvernéry Východoindické Společnosti, přes vody Tabulového zálivu ke kouřově modrým horám na jeho druhém břehu. Na druhé straně bylo vidět šedou kamennou hradbu hor tak blízko, že zastírala polovinu oblohy.
Tyto legendární pohledy Annu neupoutaly ani na okamžik. Rychle se rozhlédla po obývacím pokoji, pak postavila kobercovou tašku na stůl a chvíli se v ní přehrabovala.
Vyndala stříbrný rámeček na fotografie a ukázala ho
Garrymu, který za ní nerozhodně postával.
„Dobrý Bože - to je Michael -" Vzal od ní rámeček a hladově zíral na fotografii 21. eskadry, starou teprve několik měsíců. Je tak těžko uvěřit -" Garry se zarazil a polkl, než pokračoval. „Mohl bych si, prosím, nechat udělat kopii pro sebe?"
Anna přikývla a Garry přesunul svou pozornost ke dvěma fotografiím na druhém listě. „Tohle je Centaine?" Vyslovil to jméno anglicky.
„Její matka." Anna se dotkla druhého snímku. „Tohle je
Centaine." Opravila mu výslovnost.
„Jsou si tolik podobné," Garry obracel fotografie ke světlu. „Matka je sice hezčí, ale dcera - Centaine - má silnější charakter."
Anna opět kývla. „Teď víte, proč nemůže být mrtvá, ta se snadno nevzdává." Začala se chovat rázně. „Ale plýtváme časem. Potřebujeme mapu."
Za pár minut po Garryho telefonátu zaklepal na dveře hotelový poslíček. Rozprostřeli mezi sebe mapu, kterou jim přinesl.
„Těmhle věcem nerozumím," řekla mu Anna. „Ukažte, kde byla loď torpédovaná."
Garry dostal údaje o pozici od navigačního důstojníka
Neochvějného, takže je mohl zanést do mapy.
„Vidíte?" triumfovala Anna. „Je to pár centimetrů od země." Objela prstem obrys Afriky. „Tak blízko, tak náramně blízko -"
„Je to sto padesát kilometrů - možná i víc."
„Jste vždycky tak protivný?" odsekla Anna. „Říkali mi, že vlny směřují k pevnině a vítr taky foukal tak silně k zemi - a vůbec, znám svou holčičku."
„Proud má rychlost čtyř uzlů a vítr," Garry rychle počítal. „Je to možné. Ale trvalo by to celé dny."
Garryho to už začínalo bavit. Líbila se mu absolutní jistota té ženy. Celý život byl obětí vlastních pochyb a nerozhodnosti, nedokázal si vzpomenout, že by si byl byť i jen jednou tak jist jedinou věcí, jak se ona zdála být jistá vším.
„Takže když ji nesl vítr a voda, kde se dostala na břeh?" otázala se Anna. „Ukažte mi to."
Garry označil svůj odhad tužkou. „Řekl bych - někde tady!"
„Á!" Anna položila na mapu tlustý silný prst a usmála se. Když se usmívala, už se tolik nepodobala Garryho obrovskému divokému mastiffovi Čakovi a Garry se zazubil spolu s ní. „A tak. Znáte to tam?"
„No, něco málo o tom vím. Ve čtrnáctém roce jsem jel s Bothou a Smutsem jako zvláštní korespondent The Times. Přistáli jsme tedy, ve Walvis Bay, v Zátoce velryb."
„Dobře! Dobře!" přerušila ho Anna. „Takže to není problém. Pojedeme tam hledat Centaine, ano? Kdy můžeme vyrazit, zítra?"
„Není to tak jednoduché." Garryho to vyvedlo z rovnováhy. „Víte, je to jedna z nejdivočejších pustin světa."

Annin úsměv zmizel. „Vy si ve všem hledáte problémy," řekla mu dopáleně. „Vždycky chcete mluvit, místo abyste něco udělal, a za tu dobu, co mluvíte - copak se stane
Centaine, he? Musíme jet rychle!"
Garry na ni zíral v úžasu. Zřejmě už ho důvěrně znala.
Poznala, že je snílek a romantik, spokojen se životem ve své představivosti, žijící prostřednictvím postav svých spisů raději než ve skutečném drsném světě, který ho tolik děsil.
„Na vaše řeči už není čas. Musíme udělat plno věcí. Za prvé, uděláme si seznam toho, co musíme udělat - a pak to uděláme. Tak začneme. Co je třeba nejdřív?"
Nikdo nikdy takhle s Garrym nemluvil, rozhodně ne od dětství. Měl vojenskou hodnost a Viktoriin kříž, měl zděděné bohatství, vědecké práce v oboru historie a pověst filozofa, a svět se k němu choval s úctou, která k tomu všemu náležela. Věděl, že si v podstatě všechnu tu pozornost nezasluhuje, tolik Garryho děsila a mátla, a na obranu před ní se stáhl do svého imaginárního světa.
„Než uděláte ten seznam, sundejte si vestu."
„Milostivá?" Garry se zatvářil šokovaně.
„Nejsem žádná milostivá, já jsem Anna. A dejte mi tu vestu - chybí vám knoflík."
Tiše poslechl.
„Za prvé," napsal Garry na list hotelového poznámkového papíru, „je třeba zatelegrafovat vojenskému guvernérovi ve Windhoeku. Budeme potřebovat propustky, tohle všechno je uzavřený vojenský prostor. Budeme potřebovat jeho spolupráci, bude nám moci zařídit zásoby potravin a vody."
Když teď byl Garry zatažen do akce, pracoval rychle.
Anna seděla naproti němu a přišívala knoflík těmi silnými, schopnými prsty.
„Jaké zásoby? Budeme potřebovat ještě druhý seznam."
„Samozřejmě -" Garry si přitáhl další list papíru.
„Tak!" Anna ukousla nit a podala mu vestu. „Už si ji můžete oblíct."
„Ano, Mevrou," řekl Garry měkce, ale nedokázal si vzpomenout, kdy mu bylo naposled tak dobře.
Bylo po půlnoci, když Garry vyšel na balkónek u své ložnice v županu, aby se naposled nadechl nočního vzduchu, a jak si tak probíral události uplynulého dne, padl na něj povznášející pocit spokojenosti.
Udělali s Annou pěkný kus práce. Měli už odpověď od vojenského guvernéra Windhoeku. Jako vždy otevřelo jméno Courtney dokořán dveře k ochotné spolupráci.
Rezervovali si jízdenky na osobní vlak, který je zítra odpoledne odveze k Oranžské řece a přes pustiny Namaqualandu a Bushmanlandu, čtyři dny cesty do Windhoeku.
Z převážné části dokonce sestavili seznam výstroje nutné k expedici. Garry promluvil pomocí telefonu, přístroje, na nějž obvykle zahlížel s chmurným nesouhlasem, majiteli
Stuttafordských velkoobchodních skladů. Zboží, které požadoval, mu zabalí do dřevěných beden, obsah každé z nich bude označen na nálepce, a zítra odpoledne je dopraví na nádraží. Pan Stuttaford osobně Garryho ubezpečil, že všechno bude hotovo včas, a poslal do hotelu Mount Nelson jeden ze svých zelených dodávkových automobilů s výběrem safari oblečení pro Garryho i Annu.
Většinu páně Stuttafordových nabídek Anna odmítla jakožto příliš drahé nebo příliš frivolní - „Nejsem žádná poule," - a vybrala si dlouhou silnou kalikovou sukni, těžké šněrovací boty s cvočky na podrážce, flanelové spodní prádlo a teprve na Garryho naléhání - „Africké slunce je zabiják" - korkový klobouk proti slunci se zelenou rouškou na ochranu zátylku.
Garry také zařídil převod 3000 liber do Standardní banky ve Windhoeku na dovybavení expedice. Všechno se to odehrálo rychle, rozhodně a činorodě.
Garry dlouze zatáhl z doutníku a odcvrnkl nedopalek přes okraj balkónu, pak se vrátil do své ložnice. Přehodil župan přes židli, vlezl mezi bílá prostěradla, křehká jako salátové listy, a zhasl lampičku u postele. Okamžitě se ze tmy vyhrnuly všechny jeho staré pochybnosti a nejistoty.
„Je to šílenství," zašeptal a před vnitřním zrakem se mu vynořily ty strašné pouště, nekonečně se tetelící v oslepujícím žáru. Patnáct set kilometrů pobřeží, omývaného krutým proudem, tak studeným, že i silný muž přežije v těch vodách nanejvýš pár hodin, než z něj hypotermie vysaje zbytky života.
Vyráželi hledat mladou dívku s jemným vychováním, těhotnou dívku, která byla naposled viděna, jak padá z horní paluby zasaženého parníku do ledově studeného, temného moře, sto padesát kilometrů od tohoto divokého pobřeží.
Jaká pravděpodobnost byla, že ji naleznou? Nepokoušel se to ani odhadnout.
„Šílenství," opakoval zoufale a náhle zatoužil, aby tu byla Anna a podepřela ho. Ještě pořád se snažil najít nějakou záminku, pod kterou by ji vytáhl z jejího jednolůžkového pokoje na konci chodby, až nakonec usnul.

Kapitola 12.

Centaine věděla, že se topí. Vsálo ji to tak hluboko pod hladinu, až jí plíce praskaly pod tíhou temných vod. Hlavu měla plnou obludného řevu potápějící se lodi, praskotu a pískotu tlaku ve vlastních ušních bubíncích.
Věděla, že je odsouzena k smrti, bojovala však vší silou a s veškerým odhodláním, kopala a hrabala, zápasila o život proti studenému olověnému tahu vod, bojovala se žhoucí agónií svých plic a potřebou dýchat, turbulence ji však strhla do takového víru, že ztratila smysl pro to, co je nahoře a co dole, stále však bojovala a věděla, že zemře v boji o život svého dítěte.
Pak náhle ucítila, jak tlak vody, pod kterým jí praskala žebra, slábne, jak se jí plíce v hrudi zase uvolňují a vztlak

vzduchu a bublin z roztrženého lodního trupu ji zvedl jako jiskru z táborového ohně a vrhl na hladinu, cítila žhavou bolest v uších z prudké změny tlaku a ramínka záchranné vesty se jí zařezávala do podpaží.
Prorazila hladinu a vylétla do výšky v rozprsklém vodotrysku unikajícího vzduchu. Snažila se nadechnout, nabrala si však do strádajících plic vodu, kašlala a kýchala v mučivém záchvatu, až si pročistila dýchací cesty, a pak jí připadalo, jako by byl čerstvý mořský vzduch pro ni příliš silný a hustý, pálil jako oheň, lapala po vzduchu a dýchala namáhavě jako astmatik.
Zvolna se jí podařilo ovládnout dýchání, vlny k ní však z temnot přicházely nečekaně, přelévaly se jí přes hlavu, zase ji smáčely, takže si rychle natrénovala regulaci každého nadechnutí podle rytmu oceánu. Mezi lomícími se vlnami se snažila zhodnotit svůj tělesný stav a shledala, že se jí nic nestalo. Nezdálo se, že by měla nějaké zlomené nebo prasklé kosti, navzdory tomu strašnému skoku z lodního zábradlí, při kterém jí trnuly všechny vnitřnosti, a omračujícímu pádu na vodu tvrdou jako dlážděná ulice. Ještě pořád mohla hýbat všemi údy a ovládala své smysly, pak ale ucítila, jak jí oblečením začíná kradmo pronikat chlad do těla a do krve.
„Musím z vody," uvědomila si. „Některý záchranný člun."
Teď se poprvé zaposlouchala do okolních zvuků. Nejdřív slyšela jen vítr a šumivé lámání bílých hřebenů vln. Pak uslyšela slabě, velmi slabě změť lidských hlasů, špaččí sbor sténání a výkřiků, otevřela ústa a volala o pomoc, ale do tváře ji udeřila vlna, znova se napila, kuckala a dusila se.
Trvalo jí několik minut, než se vzpamatovala, jakmile však měla plíce čisté, zatvrzele a s námahou zamířila tam, kde se domnívala slyšet hlasy, neplýtvala už silami na marné vyhlížení pomoci odjinud. Tlustá záchranná vesta jí překážela, hřebeny vln se přes ni přelévaly, zvedaly ji a spouštěly do prohlubní, ale plavala dál.
„Musím se dostat z vody," opakovala si stále. „Zima je zabiják - musím se dostat na některý člun."
Napřáhla se k dalšímu tempu a zasáhla něco pevného silou, která jí sedřela kůži z kotníků, okamžitě to však popadla. Bylo to něco velkého, plulo to výš, než její hlava, nedokázala však na tom nahmatat nic, čeho by se mohla důkladně zachytit, a v panice si uvědomila, že už jí začínají docházet síly. Začala ručkovat po kusu plovoucího vraku a hledala nějaký záchytný bod nebo výčnělek.
„Nevelké -" Ve tmě usoudila, že to nebude víc než tři a půl metru dlouhé a zpoloviny tak široké, ze dřeva, ale pokrytého hladkým olejovým nátěrem, na okraji rozedrané, lezly z toho třísky, až si o to rozedrala ruku. Cítila pálení roztržené kůže, ale chlad bolest otupil.
Jeden konec vraku vyčníval do výše, druhý se potápěl pod hladinu a tam se na něj vytáhla, břichem dolů.
Okamžitě pocítila, jak nejistou má konstrukce rovnováhu. Ačkoliv na ni vytáhla teprve horní polovinu těla a nohy od pasu dolů jí ještě visely ve vodě, vrak se směrem k ní nebezpečně ponořil a ozval se ochraptělý výkřik protestu.
„Dej bacha, blázne zatracenej - převrhneš nás."
Někdo jiný našel tenhle prám před ní.
„Promiňte," zajíkla se. „Nevěděla jsem -"
„No dobře, kámo. Jen dávej pozor." Muž na voru si spletl její hlas s některým z mladých hochů na lodi.
„Ukaž, dej mi ruku."
Centaine horečně zašátrala, až se dotkla natažených prstů. Popadla nabízenou ruku.
„Jen klídek." Kopala, když ji muž táhl nahoru po šikmé, klouzavým nátěrem pokryté desce, a volnou rukou pak našla úchyt. Ležela břichem dolů na zmítající se, nestabilní palubě, a náhle se cítila příliš slabá a roztřesená, než aby zvedla i jen hlavu.
Dostala se ze smrtonosné vody.
„Jsi v pořádku, synku?" Její záchrance ležel vedle ní, hlavu blízko její.
„Jsem v pořádku." Ucítila dotek jeho ruky na zádech.
„Máš záchrannou vestu, hodnej kluk. Těma tkanicema se uvaž k tyhle rozpěře - ukaž, já ti to předvedu."
Přivázal Centaine k rozporce před ní.
„Uvázal jsem klouzávej uzel. Jestli se převrhneme, stačí zatáhnout za tenhle konec, kapišto?"
„Ano - děkuju. Děkuju vám mockrát."
„To si nech na pozdějc, kámo." Muž vedle ní si položil hlavu na složené paže a leželi tam spolu, chvějící se, promočení a střemhlavý chvat vln je odnášel do noci na křehkém, nestabilním plavidle.
Bez dalších řečí, aniž by potmě navzájem rozeznali jeden z druhého víc než mlhavé obrysy, se rychle naučili společně vor vybalancovat koordinovanými, jemnými pohyby těl. Vítr rychle sílil. Moře se pod jeho náporem zvedalo, jim se však přece jen podařilo udržet vyšší stranu prámu namířenou do vln, takže je jenom tu a tam zasáhla sprška vody.
Za chvíli upadla Centaine, do vyčerpaného spánku, tak hlubokého, že se až blížil mdlobě. Procitla za denního mlhavě šedého a pochmurného světla do světa divokých šedých vod a nízko se valících šedých mraků. Její společník na prámu dřepěl na šikmé, nejisté palubě vedle ní a upřeně ji pozoroval.
„Slečna Sluníčko," řekl, jakmile se zavrtěla a otevřela oči. „Vůbec mě nenapadlo, že jste to vy, když jste včera v noci přišla na palubu."
Rychle se posadila, maličký vor se pod nimi naklonil a nebezpečně zakymácel.
„Jen klid, zlato, ať se nepřevrhnem." Zadržel ji uzlovitou rukou. Na předloktí měl vytetovanou mořskou pannu.
„Jmenuju se Ernie, slečno. Vrchní lodník Ernie Simpson. Samozřejmě jsem vás hned poznal. Každej na palubě zná slečnu Sluníčko." Byl kostnatý a starý, řídké šedé vlasy přilepené solí k čelu, tvář svraštělou jako sušenou švestku. Zuby měl žluté a křivé, ale úsměv laskavý.
„Co se stalo s ostatními, Ernie?" Centaine se divoce rozhlížela, znovu na ni dolehla skutečná hrůza jejich situace.
„Sou v pánu - aspoň většina."
„V pánu?"

„Utopený, chci říct. Aby za živa shnil ten zatracenej skopčák, co to udělal.“
Noc před Centaine utajila skutečný dosah jejich situace.
Skutečnost, která teď vycházela najevo, byla nekonečně děsivější, než její představy. Jak se houpali na vlnách, klesajíce do studených opaleskujících kaňonů moře a pak vynášeni nahoru na hřebeny vln, byl pocit osamělosti tak mocný, že se Centaine přitiskla k maličké palubě. Nebylo nic než voda a obloha, žádný záchranný člun ani plavec, dokonce ani mořský pták.
„Jsme úplně sami,“ zašeptala. „Touš seuls.“
„Hlavu vzhůru, zlato. Eště kopeme, to se počítá.“
Ernie měl napilno, když ještě spala. Uviděla, že se mu podařilo vylovit několik úlomků trosek a plujících zbytků z okolního moře. Za prámem se táhla plachta z těžkého plátna, která měla na okrajích kousky konopného provazu, prostrkané očky. Plula jako nějaká obludná chobotnice s ochrnutými chapadly.
„Kryt záchrannýho člunu,“ uviděl Ernie její zájem.
„A todle je lodní kulatina a eště ňáký pičičurárny - s prominutím, slečno -jeden nikdy neví, kdy co přijde k užitku.“
Svázal tu sbírku trosek dohromady provazem z krytu záchranného člunu a i po tu dobu, co to Centaine vysvětloval, pracoval zjizvenými, ale obratnými prsty na splétání kousků provázku v jeden dlouhý provaz.
„Mám žízeň,“ zašeptala Centaine. Sůl jí vysušila ústa, cítila, jak horké a opuchlé má rty.
„Myslete na něco jinšího,“ poradil Ernie. „Hele, pomozte mi s tímhle. Umíte splétat?“
Centaine zavrtěla hlavou. Ernie jí byl sympatický.
„Je to snadný, pojďte, zlato. Já vás to naučím. Koukejte!“
Ernie měl zavírací nůž, upevněný šňůrkou kolem pasu.
Bodcem, který tvořil jedno želízko nože, si pomáhal při rozplétání konopí.
„Jeden přes druhej, jako hadi do díry! Heleďte!“
Centaine to rychle pochytila. Práce jí pomáhala odpoutat myšlenky od strašlivých vyhlídek.
„Víte, kde jsme, Ernie?“
„Nejsem žádnej navigátor, slečno Sluníčko, ale sme západně od afrického pobřeží -jak daleko, to nemám ponětí, ale někde támdle je Afrika.“
„Včera v poledne jsme byli 165 kilometrů od pobřeží.“
„To máte určitě pravdu,“ přikývl Ernie. „Co já vím, tak nám pomáhá proud a vítr taky -“ Obrátil tvář k obloze.
„Kdybysme tak jen mohli využít ten vítr.“
„Máte nějaký plán, Ernie?“
„Já mám dycky plán, slečno - ne dycky dobrej, to uznávám.“ Zasklebil se na ni. „Akorát nejdřív musíme dodělat ten provaz.“
Jakmile měli šest metrů dlouhý provaz hotov, podal jí
Ernie zavírací nůž.
„Zavažte si ho kolem sebe, zlato. To je důležitý. Nechceme, aby nám spad do vody, že ne?“
Sklouzl přes okraj prámu a pudloval jak pes k vlečenému nákladu. Centaine podle jeho pokynů tahala a strkala, až se jim podařilo dostat dva kusy zachráněné kulatiny do správné pozice a bezpečně ji svázat konopným provazem.
„Vahadla,“ prskal Ernie mořskou vodu. „Tenhle trik jsem se naučil od černejch na Havaji.“
Prám se výrazně stabilizoval a Ernie vylezl zpátky na palubu. „A teď mužem uvažovat o nějaký plachtě.“
Teprve po čtyřech neúspěšných pokusech se těm dvěma podařilo vztyčit jakýs takýs stožár s plachtou, odříznutou z plátna na krytu záchranného člunu.
„Americkej pohár s tím nevyhrajem, zlato, ale hejbeme se. Koukejte na tu brázdu, slečno Sluníčko.“
Za jejich nemotorným plavidlem zůstávala potácivá brázda a Ernie pečlivě obskakoval maličkou plachtu.
„Nejmíň dva uzly,“ odhadoval. „Dobrá práce, slečno
Sluníčko, jste šikula, bez debat. Sám bych to nesved.“
Seděl na zádi voru, kus trámku používal namísto kormidla. „Teď se usaďte a odpočiňte si, zlato, budeme muset držet hlídky na střídačku.“
Celý zbytek dne je poháněl v poryvech vítr, dvakrát jim spadl neohrabaný stožár přes palubu. Ernie musel pokaždé do vody, aby jej zase vztyčil, a z námahy, spojené se zvedáním těžké kulatiny a mokrého plátna, pak jeho nového vztyčování a upoutávání na místo, byla Centaine celá roztřesená vyčerpáním.
Po setmění se vítr zmírnil a vanul vytrvale a zlehka od jihozápadu. Mraky se roztrhly, takže chvílemi mohli zahlédnout hvězdu.
„Jsem hotovej. Budete muset vzít kormidlo, slečno
Sluníčko.“ Ernie jí ukázal, jak, a prám neochotně reagoval na pohyby kormidelního trámku. „Tamhleta červená hvězda, to je Antares, jak má po každý straně malou bílou hvězdičku, zrovna jako námořník na dovolený na břehu s holkou z každý strany, s vodpuštěním, slečno
Sluníčko, ale jen se držte směrem k Antaresu a bude to všecko dobrý.“
Starý námořník se jí zkroutil u nohou jako přívětivý pes.
Centaine se skrčila na zádi prámu a držela pod jednou paží hrubé kormidlo. Vlny měly stejný směr jako vítr a připadalo jí, že teď plují rychleji. Když se ohlédla, viděla, jak jejich brázda zeleně fosforeskuje. Pozorovala rudého obra jménem Antares a jeho dvě společnice, stoupající černým sametovým závěsem oblohy. Protože byla osamělá a ještě pořád se bála, myslela na Annu.
„Můj miláčku, Anno, kdepak jsi? Žiješ ještě? Dostala ses do některého záchranného člunu, nebo se taky držíš nějakého zbytku trosek lodi a čekáš na rozsudek moře?“

Její touha po pevné, konejšivé bachratosti staré chůvy byla tak naléhavá, že se z ní málem zase stalo dítě. Cítila, jak se jí zpod víček derou dětské slzy, červené světlo Antaresu se před ní rozmazalo a zmnohonásobilo. Chtělo se jí zalézt Anně na klín, zabořit tvář do teplé, mýdlové vůně její rozlehlé hrudi. Cítila, jak v ní taje všechna rozhodnost a odhodlání uplynulého dne a pomyslela si, jak by bylo snadné lehnout si vedle Ernieho a nemuset se už snažit.
Vzlykla nahlas.
Zvuk vlastního vzlykání ji polekal. Náhle se rozhněvala na sebe a na svou slabost. Utřela si slzy dlaněmi a ucítila na řasách skřípavé křupání krystalků zaschlé soli. Její hněv ještě zesílil a naschvál odvrátila svou pozornost od sebe samotné k osudům, které ji tolik dojaly.
„Proč?“ otázala se velké červené hvězdy. „Co jsem ti udělala, žes mě odvrhl? Trestáš mě? Michel, tatínek, Nuage a Anna - všechno, co jsem kdy milovala. Proč mi to děláš?“ Přerušila myšlenku, žasnouc, jak blízko se dostala k rouhání. Nahrbila se, položila si volnou ruku na břicho a zachvěla se zimou. Snažila se pocítit ve svém těle nějaké známky života, nějaké vlnění, cukání, pohyb, byla však zklamána a hněv se k ní vrátil v plné síle, s jakýmsi divokým vzdorem.
„Složím přísahu. Stejně nemilosrdně, jak jsem byla napadena, právě tak tvrdě budu bojovat o přežití. Ať už jsi ; Bůh nebo ďábel, uvrhl jsi na mě tohle. Takže ti dávám slib. i Já to přežiju, a můj syn skrze mě.“
Měla strašný hlad. Uvědomovala si to, ale bylo jí to
jedno, zvedla se na kolena a zahrozila vzdorovitě a hněvi?yě pěstí na rudou hvězdu. i „Tak pojď!“ vyzývala ji. „Ukaž se, ať to máme za sebou!“
Možná očekávala zaburácení hromu a světlo blesku, ale nic takového se nestalo - jen zvuk větru, opírajícího se do primitivního stožáru a cáru plachty, a bublání brázdy pod kormidlem voru. Centaine si znovu sedla na paty, sevřela kormidlo a zachmuřeně zamířila prám k východu.
Když začalo svítat, přiletěl pták a otálel Centaine nad hlavou. Byl to malý mořský pták, tmavě modrozelený jako hlaveň pušky, s něžnými, křídově bílými skvrnkami nad korálkově černýma očima, s křídly krásně tvarovanými a jemnými. Jeho křik byl tichý a osamělý.
„Vstávejte, Ernie,“ vykřikla Centaine a opuchlé rty se jí při té námaze rozpukly a po bradě jí stekla bublinka krve. Vnitřek úst měla zdrsnělý a suchý jako starou králičí kůži, žízeň byla skoro hmatatelná, zářivá, žhoucí.
Ernie se s námahou probral a omámeně se rozhlížel.
Zdálo se, že se za noc scvrkl a seschl, rty měl šupinaté, bílé, zdrsnělé krystalky soli.
„Koukejte, Ernie, pták!“ zamumlala Centaine krvácejími rty.
„Pták,“ opakoval Ernie, zíraje na něj vzhůru. „Země je blízko.“
Pták se otočil a uletěl, nízko nad vodou, a ztratil se z dohledu, ocelově šedý proti tmavošedému moři.
Uprostřed dopoledne ukázala Centaine před sebe, ústa a rty tak vyschlé, že nemohla promluvit. Na hladině hned před prámem byl tmavý, propletený předmět. Převaloval se a mával chapadly jako nestvůra z hlubin.
„Mořské řasy!“ zašeptal Ernie. Když byli dost blízko, nabral to kormidlem a vytáhl těžký chumel rostlin na palubu prámu.
Trs řas byl tlustý jako mužská paže, pět metrů dlouhý, s chundelatou hlavou listů na konci. Zřejmě ho bouře odtrhla od skály.
Ernie, tiše sténaje žízní, odřízl dlouhý kus tlustého stonku. Pod gumovitou slupkou byla měkká dužina s dutou vzduchovou komorou uvnitř. Ernie odřízl dužinu zavíracím nožem a strčil hrst Centaine do úst. Tekla z ní šťáva.
Mělo to silnou a nepříjemnou chuť, jódovou a peprnou,
Centaine si však nechala tekutinu proudit hrdlem a šepotala slastí. Nalokali se šťávy z chaluh a vyplivli dřeň. Pak chvíli odpočívali a cítili, jak jim do těla proudí zpátky síla.
Ernie se zase chopil kormidla a zamířil prám po větru.
Bouřkové mraky už se rozptýlily, slunce je hřálo a sušilo jim šatstvo. Nejdřív zvedali tváře k jeho paprskům, ty však brzy začaly být nepříjemné, a pak už se snažili schovat do maličkého kousku stínu, vrhaného plachtou.
Když slunce dosáhlo zenitu, byli vystaveni jeho náporu v plné síle, která jim vysávala vláhu z těla. Vymačkali ještě trochu šťávy z chaluh, teď však její nepříjemně chemická chuť zvedla Centaine žaludek. Uvědomila si, že jestli bude zvracet, ztratí přesmíru vzácných tekutin. Šťávu z chaluh mohli pít jen v malém množství.
Opřena zády o stožár, zadívala se Centaine k obzoru, na ten obrovský kruh hrozivé vody, který je obklopoval, narušen jen na východě, kde nízko nad mořem ležela linie pochmurných mraků. Trvalo jí skoro hodinu, než si uvědomila, že navzdory větru ten oblak nemění tvar. Naopak, pevněl a rostl nad obzorem. Rozeznávala maličké nepravidelnosti, nízké vrcholky a údolí, jejichž tvar nebyl pro oblaka obvyklý.
„Ernie,“ zašeptala. „Ernie, podívejte na ty mraky.“
Starý muž zamrkal očima a pak se zvolna, přikrčeně nadzvedl. Z hrdla mu začal vycházet tichý sténavý zvuk a Centaine poznala, že je to zvuk radosti.
Vztyčila se za ním a poprvé pohlédla na africký kontinent.
Afrika vyvstávala z moře s mučivým odhodláním a pak se skoro stydlivě zahalila do sametové róby noci a zase jim zmizela z dohledu.
Vor se zvolna prodíral hodinami temnoty a žádný z nich nespal. Pak začala východní obloha něžnět a zářit úsvitem, hvězdy zbledly a těsně před nimi narostly ohromné purpurové duny Namibijské pouště.
„Taje krásná!“ vydechla Centaine.
„Je to tvrdá, divoká země, slečno,“ mírnil ji Ernie.
„Ale tak krásná!“
Duny byly jako vytesané, karmínové a fialové, a když se jejich hřebenů dotkly první paprsky slunce, zaplanuly rudozlatě a bronzově.

„Krásy se jeden nenají," mumlal Ernie. „Dejte mi zelený pole a zbytek si strčte za klobouk, s vodpuštěním, slečno Sluníčko."
Terejové se žlutými hrdly vyrazili v dlouhých formacích od pevniny, letěli dost vysoko, aby je slunce pozlatilo, a příboj na pláži vzdychal a rachotil jako dech spícího kontinentu. Vítr, který měli tak dlouho rovnoměrně v zádech, teď ucítil zemi, vířil a svíjel se. Opřel se jim do maličké plachty, stožár se zhroutil a spadl přes palubu ve změti plátna a provazů.
Podívali se na sebe v zoufalství. Země byla tak velice blízko, až to vypadalo, jako by stačilo natáhnout se a dotknout se jí - a přece byli nuceni podstupovat znovu celou tu únavnou proceduru znovuvztyčování stožáru. Žádný z nich už neměl na tohle nové úsilí energii.
Ernie se nakonec zvedl, beze slova rozvázal lanko zavíracího nože a podal je Centaine. Upevnila si je kolem pasu a starý muž sklouzl opět přes okraj prámu a pudloval k vrcholku zavalitého stožáru. Centaine vkleče začala rozmotávat plachty a lana. Všechny uzly byly nasáklé vlhkostí a nabobtnalé, musela použít špičku zavíracího nože, aby je rozvázala. Rozmotávala provazy a vzhlédla, když Ernie zavolal:
„Připravena, zlato?"
„Připravena." Vstala a nejistě balancovala na neklidném prámu, hlavní provaz, vedoucí od vrcholku stožáru v rukou, připravena pomoci Erniemu vztyčit jej zpátky do správné pozice.
Pak se za hlavou starého muže, poskakující ve vlnách, něco pohnulo. Ztuhla a zvedla ruku, aby si zastínila oči.
Zmátl ji podivně tvarovaný předmět. Vyčníval vysoko nad zelený proud, vysoko, až do výše pasu dospělého muže, a v časném ranním slunci se blýskal jako kov. Ne, kov ne, ale zářivě temný samet. Měl tvar plachty dětské plachetničky - s nostalgií si vzpomněla na malé kluky kolem vesnického rybníka v neděli odpoledne, nastrojené v námořnických šatičkách, jak si tam pouštěli lodičky.
„Co je, zlato?" Ernie uviděl její vyčkávavý postoj a zmatený výraz.
„Já nevím," řekla. „Něco divného, blíží se to k nám rychle, moc rychle!"
Ernie otočil hlavu.
„Kde? Já nevidím -" V tu chvíli nějaká vlna zvedla prám do výše.
„Bůh nám pomáhej!" zařval Ernie a rozhodil ve vodě ruce, zmítal se v neplodném úsilí dostat se na prám co nejrychleji.
„Co je?"
„Pomozte mi ven!" škytal Ernie, zmáčen vlastním divokým cákáním. „Je to zatraceně velkej žralok."
To slovo Centaine paralyzovalo. Ve zkamenělé hrůze zírala na tu bestii, když ji další vlna zvedla do výše a úhel slunečního světla se změnil tak, že pronikl hladinou a ozářil
Ji-,
Žralok měl krásnou, břidlicově modrou barvu, grošovanou vlnitými stíny z hladiny, a byl nesmírně velký, mnohem delší než jejich maličký prám, hřbet měl širší než bečka koňaku ze statku v Mort Homme. Hnal se kupředu, šlehal rozdvojeným ocasem do vody, neodolatelně přitahován, divokým úsilím muže ve vodě, až vyrazil hlavou do prohlubně mezi vlnami.
Centaine zaječela a přikrčila se.
Žralok měl oči jako kočka, zlaté, s černými, lopatkovitými zorničkami. V masivním, špičatém rypáku uviděla nozdry.
„Pomozte mi!" řval Ernie. Dostal se k okraji voru a snažil se vytáhnout na palubu. Kopal a cákal, vor se divoce zhoupl a naklonil se k němu.
Centaine padla na kolena a popadla ho za zápěstí. Zaklonila se a táhla vší silou své hrůzy, Ernie napůl vyjel na prám, ale nohy se mu pořád ještě houpaly přes okraj.
Žralok jako by se vyhoupl z vody, hřbet měl třpytivě modrý, proudila z něj mořská voda a vysoká hřbetní ploutev se tyčila jako popravčí sekera. Centaine někde četla, že se žralok obrací při útoku naznak, takže nebyla připravena na to, co se stalo potom.
Obrovský žralok zacouval a rozšklebený řez jeho tlamy jako by se otevřel dokořán. Řady porcelánově bílých zubů, v řadách za sebou, se ztopořily jako bodliny dikobraza, čelisti se vysunuly kupředu a pak se zavřely nad Ernieho kopajícíma nohama. Jasně slyšela křupavé zaskřípění vroubkovaných okrajů zubů o kost, pak žralok sklouzl nazpátek a táhl Ernieho s sebou.
Centaine nepouštěla jeho zápěstí, ačkoliv ji to stáhlo na kolena a začala klouzat přes mokrou palubu. Prám se strmě naklonil pod jejich vahou, znásobenou prudkým tahem žraloka za Ernieho nohy.
Centaine na okamžik zahlédla pod hladinou jeho hlavu.
Uviděla oko, které na ni pohlíželo s nezměrnou zuřivostí, a pak přes ně sklouzla vnitřní mžurka v sardonickém mrknutí a žralok se docela pomalu převalil ve vodě, těžký jako týková kláda, čelisti stále stisknuté kolem Ernieho nohou jako nůžky.
Centaine uslyšela, jak kosti povolují se zvukem podobným lámaným proutkům. Tah těla starého muže se uvolnil tak náhle, že prám poskočil a stočil se jako poblázněné kyvadlo opačným směrem.
Centaine, která stále ještě držela Ernieho zápěstí, upadla nazad, vytáhla ho za sebou na prám. Ještě kopal, ale obě nohy měl groteskně zkrácené, odříznuté pár centimetrů pod koleny, pahýly mu vykukovaly z cárů kalhot. Řezy nebyly čisté, houpaly se na nich cáry roztrhaného masa a kůže, Ernie kopal a krev tryskala ke slunci jako zářivě rudá fontána.
Převalil se a usedl na rozhoupaný prám, pak pohlédl na
Svoje pahýly. „Ach milosrdná matko boží, pomoz mi!"
„Já jsem mrtvej člověk."
Krev mu tryskala z otevřených tepen, odkapávala a stékala v pramíncích po bílé palubě na mořskou hladinu, kde se měnila v obláčky hnědých skvrn. Krev vypadala ve vodě jako kouř.
„Moje nohy!" Ernie se chytil za své rány a krev mu tryskala mezi prsty. „Mám pryč nohy. Ten čert mi sebral nohy."

Téměř pod prámem něco obrovského zavířilo a tmavá trojúhelníková ploutev prořízla hladinu, prohánělo se zbarvenou vodou.
„Čuchá krev," křičel Ernie. „Von toho nenechá, čert jeden. Všichni sme mrtvý."
Žralok se obrátil, převalil na bok, takže viděli jeho sněhobílé břicho a široké rozšklebené čelisti, a vracel se, klouzal zářivě čirou vodou majestátními rozmachy ocasní ploutve. Strčil hlavou do krvavých obláčků, široké čelisti se rozevřely a lokaly chuť krve. Její pach a příchuť ho rozzuřily, znovu se obrátil. Voda se vířila a pěnila tím mohutným pohybem pod hladinou. Tentokrát zajel rovnou pod prám.
Ozvalo se zapraštění, jak žralok zezdola narazil hřbetem do voru. Centaine síla úderu porazila. Chytila se prámu zaťatými prsty.
„Von nás chce převrhnout," volal Ernie. Centaine nikdy neviděla tolik krve. Nemohla uvěřit, že jí v tom hubeném starém těle tolik je, a ještě pořád prýštila z Ernieho rozervaných pahýlů.
Žralok se otočil a vracel se. Další těžké zapraštění gumového těla o dřevo prámu je zvedlo do výše. Vor zakolísal, málem se převrhl a pak padl nazpátek na plochý kýl a poskočil jako korková zátka.
„Von toho nenechá," vzlykal slabě Ernie. „Už je tu zas."
Obrovská modrá hlava žraloka vyvstala z vody, rozevřela čelisti a pak je sevřela na boku prámu. Dlouhé bílé zuby se zaťaly do dřeva, které zapraštělo a rozštíplo se.
Centaine připadalo, že se dívá přímo na ni. Ležela na břiše, držela se trámků voru oběma rukama. Žralok vypadal jako obludné modré prase, funící a ryjící do křehkých trámků malého voru. Zase zamrkal - bledá průsvitná membrána klouzající přes nehybné černé zorničky byla tím nejodpornějším a nejděsivějším, co kdy Centaine viděla - a pak začal potřásat hlavou, aniž by pustil bok prámu z čelistí. Házelo to jimi prudce ze strany na stranu, žralok nadzvedl vor z vody a zmítal jím sem a tam.
„Kristapána, von nás přece dostane!" Ernie se odtahoval od rozšklebené hlavy. „Von toho nenechá, dokud nás nedostane!"
Centaine vyskočila na nohy, balancovala jako akrobat, popadla tlusté dřevěné kormidlo a rozmáchla se jím. Vší silou je spustila na špičku žralokova prasečího rypáku. Z té rány jí zabrněly paže až k ramenům, rozmáchla se zas a potom znova. Kormidlo dopadalo s gumovým žuchnutím, pak se odrazilo od ohromné hlavy, aniž by zanechalo na jejím smirkově modrém povrchu sebemenší stopu. Zdálo se, že žralok to ani necítí.
Dál pracoval na boku prámu, divoce jím lomcoval, až
Centaine ztratila rovnováhu a spadla napůl přes palubu, okamžitě se ale vydrápala zpátky a vkleče dál tloukla do ohromné, nezranitelné hlavy, vzlykajíc námahou při každém úderu. Žralokovy čelisti odervaly kus dřeva a modrá hlava sklouzla opět pod hladinu, čímž dopřála Centaine okamžik oddechu.
„Vrací se!" vykřikl Ernie slabě. „Ten se vrátí-nevzdá to!"
A když to řekl, Centaine věděla, co musí udělat. Nemohla si dovolit o tom přemýšlet. Musela to udělat kvůli dítěti. Na ničem jiném nezáleželo, jen na Michaelovu synovi.
Ernie seděl na okraji voru, ty strašně zmrzačené údy vystrčené před sebou, napůl odvrácen od Centaine, předkláněl se, aby viděl do zelených vod pod prámem.
„Už je tu zas!" zavřískl. Řídké šedé vlasy měl ulíznuté do čela mořskou vodou a zředěnou krví. Pod tím řídkým porostem mu bledě probleskovala lebka. Voda pod nimi zavířila, žralok se vracel, aby opět zaútočil, a Centaine uviděla jeho temný trup vystupovat z hlubin zpátky k voru.
Centaine zase vstala. Ve tváři měla strnulý výraz,oči plné hrůzy. Pevněji sevřela těžké dřevěné kormidlo. Žralok narazil do dna voru a Centaine se zapotácela, skoro upadla; pak chytila rovnováhu.
„Sám to říkal, že je mrtvý muž," snažila se sama sebe zocelit.
Zvedla kormidlo do výše a upřela pohled na obnaženou růžovou skvrnku na Ernieho temeni - a pak se vší silou rozmáchla kormidlem jako popravčí sekerou.
Uviděla, jak pod tím úderem Erniemu povolila lebka.
„Odpusťte mi, Ernie," zavzlykala, když stařec přepadl kupředu a převalil se přes okraj voru. „Už jste byl mrtvý a moje děťátko se jinak zachránit nedalo."
Temeno lebky měl roztříštěné a vpáčené dovnitř, ale otočil hlavu a podíval se na ni. Oči mu planuly jakousi změtí citu a pokusil se promluvit. Otevřel ústa, pak oheň v jeho očích vyhasl, natáhl údy a ochabl.
Centaine klečela vedle něj a vzlykala.
„Bůh mi odpusť," zašeptala, „ale moje dítě musí žít."
Žralok se otočil a vracel se, hřbetní ploutev se mu tyčila výš než paluba prámu a Centaine jemně, skoro s něhou převalila Ernieho tělo přes okraj.
Žralok se zazmítal. Zvedl tělo v čelistech a začal je ohryzávat jako mastif kost. Prám se od něj vzdaloval. Žralok a jeho oběť se postupně ztráceli z dohledu v zelených vodách a Centaine zjistila, že ještě pořád svírá v rukou kormidlo.
Začala jím pádlovat směrem k pláži. S každým zabráním vzlykla. Skrze slzy rozmazaně viděla, jak se na okraji oceánu houpají a tančí porosty mořských řas a za nimi se vzdouval příboj, syčící na pláži mosazně žlutého písku.
Pádlovala s oddanou horlivostí a prám se dostal do proudu, který pomáhal její snaze a nesl ji směrem k pláži. Teď už viděla pod matně zelenou vodou dno, vlnitý povrch písku naneseného mořem.
„Děkuju ti, Bože - ach, děkuju, děkuju!" vzlykala do rytmu záběrů svého improvizovaného vesla a pak přišel další otřásající úder obrovského těla do dna prámu.
Centaine se znovu křečovitě chytila trámku, radost vystřídalo zoufalství. „Vrací se."
Uviděla pod prámem projet masivní grošovaný obrys, ostře ohraničený proti zářivému pískovému dnu.
„Nikdy se nevzdá." Získala jen krátký odklad. Žralok zhltal oběť, kterou mu před několika minutami nabídla, a potom

přitahován pachem krve, kterou byl prám potřísněn, šel za ním do vody, hluboké ani ne po ramena.
Plaval kolem v širokém kruhu a pak se přihnal směrem od moře, aby opět zaútočil na prám. Náraz byl tentokrát tak drtivý, že se vor začal rozpadat. Prkna, už uvolněná zmítáním moře v bouři, se teď pod Centaine rozlezla, až jí mezi nimi uvízly nohy a ona se dotkla děsivé bestie pod prámem. Ucítila škrábání drsného hřbetu na měkké pokožce lýtka, zaječela a smrštila se, aby od něj odtáhla spodní část těla.
Žralok neúprosně kroužil a vracel se, ale stoupání mořského dna ho nutilo blížit se k plavidlu od moře a jeho další útok, jakkoli vražedný, zanesl prám těsněji k pláži. Jednu nebo dvě vteřiny uvízla kolosální bestie na písčitém dně.
Potom se s mohutným cáknutím a zavířením osvobodila a obloukem odplula do hlubší vody, ale hřbetní ploutev a hřbet měla nad vodou.
Prám zasáhla vlna, která dokončila ničení, zahájené žralokem. Vor se roztříštil do změti prken, plátna a volných provazů.
Centaine žbluňkla do vody příboje, cákajíc a kašlajíc se zvedla na nohy.
Byla po prsa hluboko ve studeném zeleném příboji a očima, přes které jí stékala slaná voda, viděla, jak se k ní žralok žene. Zaječela a snažila se couvat k pláži. Bránila se kormidlem, které ještě měla v rukou.
„Jdi pryč!“ ječela. „Jdi pryč! Nech mě!“
Žralok ji zasáhl rypákem a vyhodil ji vysoko do vzduchu.
Padla zády na obrovský mokrý hřbet, který se pod ní vzepjal jako divoký kůň. Na dotek byl studený, drsný a nevýslovně odporný. Shodil ji a pak ji zasáhl těžký úder ocasní ploutve. Věděla, že to byl jen letmý dotek - kdyby ji ocas zasáhl plnou silou, rozdrtil by jí žebra.
Žralokovo divoké zmítání rozvířilo písek na dně, který ho oslepil natolik, že neviděl na svou kořist, hledal ji však ve zvířené vodě tlamou. Čelisti chňapaly jako železná brána zmítaná hurikánem. Centaine cítila údery a nárazy zmítajícího se ocasu a mohutných stahů modrého těla.
Zvolna se prodírala ke svažité pláži. Pokaždé, když ji srazil k zemi, namáhavě se zvedla, lapajíc po dechu, oslepená, rozhánějící se kormidlem. Chňapající zuby zachytily těžké záhyby její sukně a servaly ji z ní, takže měla okamžitě volné nohy. Když odklopýtala posledních pár kroků, nesahala jí už voda ani k pasu.
Současně příboj ustoupil, moře ho vsálo a žralok zůstal na suchu, náhle bezmocný, když nebyl ve svém přirozeném živlu. Vrtěl se a zmítal na písku, bezmocný jako sloní býk spadlý do jámy. Centaine od něj odcouvala, po kolena v příboji, příliš vyčerpána, aby se otočila a utíkala - až si jako zázrakem uvědomila, že stojí na udusaném písku nad okrajem vody.
Odhodila kormidlo a vypotácela se na pláž, směrem k vysokým dunám. Neměla sílu dojít až tam. Zhroutila se hned nad čárou přílivu a zůstala ležet na písku, tváří dolů.
Písek jí obalil tvář a tělo jako cukr, ležela na slunci a plakala v divokých poryvech strachu, smutku, žalu a úlevy, které jí zmítaly celým tělem.
Neměla tušení, jak dlouho ležela na písku, za chvíli si však uvědomila pálení ostrých slunečních paprsků na zadní straně nahých nohou a zvolna se posadila. Se strachem se ohlédla k okraji přílivu, čekala, že tam ohromná modrá bestie ještě leží uvízlá v písku, nějaká vlna ji však zřejmě nadzvedla, takže mohla uniknout do hluboké vody. Nebylo po ní ani stopy. Vydechla si s mimoděčným vzdechem úlevy a nejistě vstala.
Tělo měla jako rozbité, pochroumané a velmi slabé. Když se podívala dolů, viděla, že dotekem s hrubým, pilníkovitým hřbetem žraloka má rozedřenou pokožku a na stehnech už se jí rýsovaly tmavomodré podlitiny. Sukni jí žralok strhl a střevíce si zula, než skočila z paluby nemocniční lodi, takže byla nahá až na vodou nasáklou blůzu uniformy a hedvábné kalhotkové kombiné. Pocítila závan studu a rychle se rozhlédla. Nikdy v životě nebyla dál od lidí.
„Tady na mě nikdo koukat nebude.“ Instinktivně si zakryla ohanbí rukama a pak je zase nechala klesnout k bokům. Přitom se dotkla něčeho, co jí viselo od pasu.
Byl to Ernieho zavírací nůž, houpající se na šňůrce.
Vzala ho do ruky a zadívala se na oceán. Všechna vina a smutek se k ní rázem vrátily.
„Dlužím ti život,“ zašeptala, „a život mého syna. Ach
Ernie, kéž bys byl ještě s námi!“
Samota na ni dolehla tak drtivě, že zase klesla na písek a zakryla si tvář rukama. Slunce se do ní opět opřelo.
Ucítila, jak jí začíná pod jeho neblahými paprsky nabíhat a pálit pokožka. Okamžitě také znovu pocítila palčivou žízeň.
„Musím se chránit před sluncem.“ Zvedla se a rozhlédla pozorněji kolem sebe.
Byla na široké žluté pláži, za kterou se tyčilo pohoří dun.
Pláž byla úplně pustá. Rozprostírala se ve vlnitých křivkách před ní i za ní, kam až dohlédla, dvacet nebo třicet kilometrů, odhadovala, a pak splývala s mořem. Centaine to připadalo jako obraz pustiny, nebyla tu skála ani list vegetace, pták ani zvíře a žádné přístřeší před sluncem.
Pak se podívala na okraj pláže, kde se vyhrabala na břeh, a uviděla zbytky svého prámu, vířené a zmítané příbojem. Překonala hrůzu ze žraloka, přebrodila se vodou po kolena hlubokou k zamotané plachtě a kusům plátna z voru a vytáhla je nad čáru přílivu.
Na sukni si odřízla pruh plátna a upevnila si ji kolem pasu konopným provazem. Pak si uřízla další kus plátna, kterým si zakryla hlavu a ramena před sluncem.
„Ach! Jakou já mám žízeň!“ Stála na okraji pláže a toužebně pohlížela k porostům řas, tančícím v proudu.
Žízeň byla silnější než nechuť ke šťávě z chaluh, ale hrůza ze žraloka to obojí převyšovala, a tak se odvrátila.
Ačkoliv ji celé tělo bolelo a na pažích i nohou měla purpurové a černé modřiny, věděla, že nejlepší bude dát se na pochod - a v úvahu přicházel jediný směr. Kapské
Město leží na jihu. Blíž byla však německá města s podivnými jmény - s námahou si je připomněla. Swakopmund a Lüderitzbucht. Nejbližší z nich bylo pravděpodobně pět set kilometrů daleko.

Pět set kilometrů - ta obrovská vzdálenost na ni dolehla, až pod ní změkly nohy a ona ztěžka dosedla na písek.
„Nebudu myslet na to, jak je to daleko," zvedla se nakonec. „Budu myslet vždycky jen o krok dopředu."
Namáhavě se zvedla a celé tělo ji bolelo od zhmožděnin.
Začala kulhat podél okraje moře, kde byl písek mokrý a pevný. Za chvíli se jí svaly zahřály a ztuhlost se uvolnila, takže mohla prodloužit krok.
„Vždycky jen o jeden krok!" říkala si. Samota byla břímě, pod nímž by klesla, kdyby si je připustila. Zvedla bradu a dívala se před sebe.
Pláž byla nekonečná a vyhlídka, která se před ní rozprostírala, byla děsivě jednotvárná. Hodiny, které se pachtila kupředu, na tom zjevně nic neměnily a už začínala věřit, že se ocitla v mlýnském kole, kde bude mít navždy před sebou jen ničím nenarušený písek, po pravici neměnnost moře, po levici vysokou stěnu dun a nad tím vším rozlehlou mléčně modrou báň oblohy.
„Jdu od nicoty k ničemu," zašeptala a z celé duše zatoužila aspoň zahlédnout jinou lidskou postavu.
Chodidla bosých nohou ji začala bolet. Když si sedla a prohlédla je, zjistila, že mořská voda jí změkčila kůži a hrubý žlutý písek ji obrousil skoro do masa. Ovázala si nohy pruhy plátna a šla dál. Slunce a námaha jí zmáčely blůzu potem a žízeň se stala jejím stálým přízračným společníkem.
Slunce bylo v půli západní oblohy, když se v dálce před ní objevila skalnatá krajina. Už jen proto, že se tím změnila jednotvárná vyhlídka, zrychlila krok. Brzy však její tempo zase ochablo a uvědomila si, jak ji oslabil už jeden jediný den pochodu.
„Tři dny jsem nejedla a nepila jsem od včerejška -"
Zdálo se, že se skalnatá krajina nepřibližuje, a nakonec si musela sednout, aby si odpočinula, a skoro okamžitě ji začala trýznit žízeň.
„Jestli se hodně brzo nenapiju, nebudu moci jít dál," zašeptala a upřela pohled na nízké černé skalisko - a nevěřícně se napřímila: oči ji klamaly. Rychle zamrkala a znovu se zadívala.
„Lidi!" zašeptala a zvedla se na nohy. „Lidi!" Začala se potácet kupředu.
Seděli na skalách, viděla, jak pohybují hlavami, siluety proti světlé obloze, nahlas se rozesmála a zamávala jim.
„Je jich tolik - copak jsem zešílela?" Snažila se křičet, ale vyšlo z toho jen slaboučké zakňourání.
Zklamání pak bylo tak prudké, že sebou cukla, jako by ji zasáhlo fyzicky.
„Tuleni," zašeptala. Jejich teskný houkavý pokřik k ní přinášel jemný mořský vánek.
Chvíli měla pocit, že nemá sílu jít dál. Pak se však přinutila střídavě posouvat nohy kupředu a ploužila se dál ke skalám.
Několik set tuleňů tábořilo na skalách a mnohem víc se jich pohupovalo ve vlnách, které se lomily o skalnaté dno.
Vítr zanášel k Centaine jejich pach. Když se přiblížila, začali ustupovat do moře, skákali ze skály směšně jako klauni.
Uviděla, že jsou mezi nimi tucty mláďat.
„Kdybych tak mohla jedno chytit." Sevřela v pravici zavírací nůž a rozevřela čepel. „Musím brzy jíst -" Její blízkost však už tuleně polekala, vůdci stáda sklouzli ze skal do zpěněné zelené vody, kde se jejich neohrabané pachtění okamžitě změnilo v zázračný půvab.
Rozběhla se a ten pohyb způsobil na skalách mezi tmavými těly rozruch. Byla ještě pořád sto metrů vzdálena od nejbližšího z nich. Vzdala se, stála a slabě oddechovala při pohledu na kolonii, prchající do moře.
Náhle mezi nimi nastal divoký zmatek, sbor kvičení a zděšeného pokřiku. Uviděla dvě temná, zlověstná, vlkům podobná zvířata, která se vynořila mezi skalisky a vběhla do hustého tuleního šiku. Uvědomila si, že její příchod rozprášil kolonii a poskytl těmto predátorům příležitost zaútočit. Nepoznala v nich hnědé-hyeny, protože znala jen obrázky větších a zlověstnějších hyen skvrnitých, které byly téměř v každé knize o zkoumání
Afriky.
Tahle zvířata byli „plážoví vlci" holandských usedlíků, velcí asi jako mastif, ale s ostře zašpičatělýma ušima a chundelatou hřívou dlouhé, popelavě žluté srsti, která teď byla naježena vzrušením. Hyeny vrazily do kolonie tuleňů. Neomylně zvolily nejmenší a nejbezbrannější kojence, odtrhly je od vemen neohrabaných matek a odtáhly, snadno překonávajíce groteskní námahu, s níž matky bránily své mladé.
Centaine se znovu rozběhla, a když ji spatřily, tulení samice se vzdaly a naskákaly z černých skalin do příboje. Popadla hůl z hromady naplaveného dříví nad čarou přílivu a hnala se ke skalám, aby odřízla cestu nejbližší hnědé hyeně.
Hyenu brzdilo kvičící tulení nemluvně, které vlekla, a Centaine se podařilo dostat před ni. Zvíře se zastavilo, sklonilo hlavu v hrozivém postoji a pozorovalo přibližující se Centaine. Mladý tuleň hojně krvácel z míst, kde se mu do lesklé kožešiny zaťaly hyení tesáky, a křičel jako lidské nemluvně.
Hyena divoce zavrčela a Centaine se zastavila tváří v tvář šelmě, rozmáchla se holí a zaječela.
„Pusť ho! Jdi pryč, ty potvoro! Nechás ho!"
Vycítila, že hyenu zaráží její agresivní postoj. Ačkoliv znovu zavrčela, ucouvla o pár kroků a ochranitelsky se přikrčila nad svou zmítající se kořistí.
Centaine se snažila zahnat ji pohledem, dívala se upřeně do půvabně žlutých očí, křičela a mávala holí. Náhle hyena upustila zle poraněné tulení mládě a vrhla se přímo na
Centaine, vycenila dlouhé žluté tesáky a z hrdla se jí vydral vrčivý řev. Centaine instinktivně pochopila, že tohle je krizový okamžik. Jestli bude utíkat, bude ji hyena pronásledovat a zadáví ji.
Vyrazila kupředu, vstříc útoku zvířete, zdvojnásobila svůj jekot a rozmáchla se holí vší silou. Hyena evidentně takovou reakci neočekávala. Odvaha ji opustila. Obrátila se a utíkala zpátky ke své převalující se kořisti, zabořila tesáky do hedvábné srsti na její šíji a začala ji zase odtahovat.
U Centaininých nohou byla ve skále prolákлina, naplněná kulatými, vodou omletými kameny. Jeden z nich popadla, byl

velký asi jako zralý pomeranč, a hodila jím po hyeně. Mířila na hlavu, těžký kámen však tak daleko nedoletěl a zasáhl tvora do tlapy, kterou přirazil ke skalnatému podloží. Hyena zavyla, pustila tulení mládě a rychle se odbelhala po třech nohách.
Centaine vyrazila kupředu a otevřela zavírací nůž. Byla venkovské děvče, už dříve pomáhala Anně a otci porážet a stahovat zvířata. Jediným rychlým, milosrdným řezem podřízla tuleni hrdlo a nechala jej vykrvácet. Hyena se obloukem vrátila, vrčela a kňučela, těžce kulhala, nerozhodná a zmatená útokem.
Centaine popadla do obou rukou kameny z prolákliny a hodila je po ní. Jedním zasáhla hyenu ze strany do hřívnaté hlavy, až zaskučela a utekla o padesát kroků dál, kde se zastavila a nenávistně se na Centaine ohlížela přes rameno.
Pracovala rychle. Jak to mnohokrát viděla dělat Annu s poraženou ovcí, prořízla břišní dutinu, natáčejíc čepel nože tak, aby nezasáhla žaludek ani střeva.
Zkrvavenýma rukama hodila po kroužící hyeně další kámen a pečlivě vyzvedla žaludek tuleního nemluvněte.
Potřeba tekutin v ní zuřila jako horečka. Chápala už, že jejich nedostatek ohrožuje existenci embrya v její vlastní děloze, a přesto se jí obracel žaludek při myšlence na to, co musí udělat.
„Když jsem byla malá holka," vyprávěla jí kdysi Anna,
„dělali to pastýři pokaždé, když došlo jehně."
Centaine podržela žaludeček tuleního mláděte ve zkrvavených dlaních. Jeho tkáň byla žlutavá a průsvitná, takže s úžasem shledala, že je skrze jeho stěny vidět obsah. Mládě zřejmě leželo u matky až do okamžiku hyeního útoku a hltavě sálo. Žaludeček byl napitý mlékem jako buben.
Centaine s odporem polkla a pak si řekla: „Když to nevypiješ, budeš do rána mrtvá - ty i Michaelův syn."
Prořízla malý otvor do žaludeční stěny a okamžitě z něj vytryskl hustý pramínek mléka. Centaine zavřela oči a přitiskla ke štěrbině ústa. Přinutila se sát horké, sražené mléko. Prázdný žaludek se jí zvedal, dusila se mimoděčným dávivým reflexem, ale bojovala a nakonec to zvládla.
Sraženina měla lehce rybí příchuť, ale nebyla úplně odporná. Když se donutila polknout první doušek, pomyslela si, že chutná trochu jako sýr z kozího mléka, který dělávala
Anna, silně po syřidle.
Po chvíli si odpočinula a otřela si hřbetem ruky krev a hlen z úst. Skoro cítila, jak se do ní tekutina vsakuje a nahrazuje ztráty jejích tělesných tekutin, jako by jí vyčerpaným tělem prozařovala nová síla.
Hodila další kámen po hyeně a pak dopila zbytek hustého sraženého mléka. Pečlivě prořízla prázdný žaludeček a vylízala jej do poslední kapky. Pak hodila prázdnou membránu hyeně.
„Rozdělím se s tebou," řekla vrčící šelmě.
Stáhla zdechlinu, odřízla hlavu a údy a také je naházela hyeně. Velký, psovi podobný masožravec zřejmě rezignoval. Sedl si dvacet kroků od Centaine, špičaté uši nastražené a s komicky vyčkávavým výrazem čekal na odřezky, které mu házela.
Centaine odřezala od kostry tolik dlouhých úzkých proužků jasně červeného tuleního masa, kolik jen mohla, a zabalila je do plátna, které měla na hlavě. Pak odstoupila a hyena se vrhla kupředu, olizovala krví potřísněnou skálu a drtila kostřičku ošklivými, přerostlými čelistmi.
Na vrcholku skal vymlel vítr a vlny z kompaktního pískovce mělký převis, který poskytl už před Centaine přístřeší jiným. Našla roztroušený popel dávných ohňů na pískové podlaze jeskyně. Když přehrabala špínu, našla malý trojúhelníkový pazourkový škrabák nebo nástroj na řezání, podobný těm, které s Annou nacházely na pahorku za zámkem v Mort Homme. Pocítila bodnutí zvláštní nostalgie, když držela úlomek pazourku v umouněné dlani. Jakmile pocítila, že propadá sebelítosti, strčila si úlomek kamene do kapsy blůzy a donutila se raději čelit drsné realitě než tesknit nad uplynulými časy v daleké zemi.
„Oheň," řekla, když prozkoumala vyhaslé uhlíky. Naskládala vzácné proužky tuleního masa na skálu u ústí jeskyně, aby se sušily ve větru, a vrátila se. pro náruč naplaveného dříví.
Navršila je vedle prastarého ohniště a snažila se vzpomenout na všechno, co kdy přečetla o rozdělávání ohně.
„Dvě dřívka - třít je o sebe," mručela si.
Byla to lidská potřeba tak základní, do této chvíle tak samozřejmá, že teď pro ni nedostatek ohně, tepla a příjemného pocitu, který skýtal, znamenal značné utrpení.
Naplavené dřevo bylo nasáklé solí a vlhkostí. Vybrala dva kusy, aniž by měla sebemlhavější představu o kvalitě dřeva, které potřebuje, a pustila se do experimentování.
Pracovala, až ji odřené prsty bolely, ale nedokázala vykřesat ani nejmenší jiskru, ba ani pramínek kouře.
Stísněná a zklamaná se opřela zády o zadní stěnu skalnatého přístřešku a pozorovala západ slunce nad temnějícím mořem. Otřásla se chladem večerního vánku a přitáhla si plátěný šál těsněji kolem ramen. Ucítila, jak ji na prsou
„„tlačí hrbolek pazourku.
Všimla si, jak má v poslední době citlivé bradavky a jak jí začala nabíhat a tvrdnout prsa. Masírovala si je. Nějak ji napadlo, že jí těhotenství dodává nových sil. Když pohlédla k jihu, uviděla Michaelovu hvězdu viset nízko nad obzorem, kde tichý oceán splýval s noční oblohou.
„Achernar," zašeptala. „Michel -" a když vyslovila to jméno, dotkly se její prsty opět pazourku v kapse. Bylo to skoro, jako by to byl dárek od Michaela, ruce se jí třásly vzrušením, když křesala pazourkem o ocelovou čepel zavíracího nože a ve tmě skalnatého přístřešku zaplanula bílá jiskra.
Udělala z vláken plátna volnou kuličku, smíšenou s jemnými hoblinami ze dřeva, a křísla nad tím pazourkem o ocel. Ačkoliv každý pokus vyprodukoval sprškou zářivě bílých jisker, vyžadovalo velkou námahu a vytrvalost, než konečně z kuličky cupaniny vystoupil pramínek kouře, který rozfoukala v maličký žlutý plamínek.
Opékala si proužky masa nad uhlíky. Chutnaly trochu jako telecí, trochu jako králík. Vychutnávala každé sousto, a když

se najedla, ošetřila si tulením tukem bolavé červené puchýře, které jí sluncem naskákaly na pokožce.
Odložila si zbývající proužky opečeného masa na příští dny, zabezpečila oheň, omotala si plátno kolem ramen a usadila se u zdi přístřešku s holí vedle sebe.
„Měla bych se pomodlit -“ a když začala, připadala jí
Anna velmi blízko, že na ni dohlíží, jak to tolikrát dělávala, když Centaine jako dítě klečela vedle postele s rukama sepjatýma před sebou.
„Děkuju ti, Bože Všemohoucí, žes mě zachránil z moře, a děkuju ti za jídlo a pití, které jsi mi poskytl, ale -“
Modlitba odumřela a Centaine pocítila, že se jí na rty derou spíš výčitky než vděčnost.
„Rouhání.“ Skoro slyšela Annin hlas a kvapně ukončila modlitbu.
„A prosím, Pane, dej mi sílu čelit tomu, co máš pro mě v záloze pro budoucí dny, ať je to cokoliv, a jestli se ti zlíbí, dej mi taky moudrost, abych pochopila tvé úmysly a účel, pro který mě takhle stíháš.“ Větší protest nemohla riskovat, a když se ještě snažila zvolit nějaké vhodné zakončení modlitby, usnula.
Když procitla, byl oheň vyhaslý až na doutnající uhlíky a ona nejdřív nevěděla, kde je, ani co ji probudilo. Pak si zase uvědomila okolnosti, ve kterých se nachází, až se jí z toho udělalo nanic, a uslyšela ve tmě hned před otvorem přístřešku nějaké velké zvíře. Znělo to, jako by žralo.
Rychle přihodila na oheň naplavené dříví a rozfoukala plamen. Na okraji světla ohně uviděla hrbolatý obrys hyeny a uvědomila si, že balíček opečeného tuleního masa, který tak pečlivě zabalila předchozího večera do pruhu plátna, zmizel z kamene u ohně.
Vzlykajíc vztekem a zoufalstvím zvedla hořící poleno a hodila jím po hyeně.
„Ty děsná zlodějská mrcho!“ zařvala. Hyena zakňučela a odcválala do tmy.

Kapitola 13.

Tulení kolonie se slunila na skalách pod jejím přístřeškem v časném ranním slunci a Centaine už cítila první bodání hladu a žízně, které jí dnešní den přinese.
Ozbrojila se dvěma kameny velikými jako pěst, holí z naplaveného dříví a namáhavě se plazila skalnatými průrvami ve snaze dostat se na dostřel k nejbližším členům kolonie. Tuleni však s kejháním utekli dřív, než urazila polovinu vzdálenosti, a neobjevili se nad hladinou, dokud byla na dohled.
Zklamaná a hladová se vrátila do svého přístřeší. Na skále vedle ohniště byly skvrny sraženého bílého tuleního tuku. Rozdrtila jeden uhlík z vyhaslého ohně na prášek, smíchala jej s tukem na dlani a pak si pečlivě načernila špičku nosu i tváře, místa, která jí předchozího dne sežehlo slunce.
Pak se rozhlédla po přístřešku. Měla nůž a úlomek pazourku, hůl a plátěnou kápi, všechen svůj světský majetek, a přece cítila silné zdráhání, když měla jeskyňku opustit.
Po několik hodin byla jejím domovem. Musela se přinutit, aby se otočila a vyrazila po pláži k jihu tou odporně monotónní přímořskou krajinou.
Té noci nenašla ani přístřeší v jeskyni, ani hromadu naplaveného dříví mezi skalami. Neměla nic k jídlu ani k pití, zabalila se do pruhu plátna a ulehla na tvrdý písek pod dunami. Celou noc na ni chladný větřík navíval jemný písek, takže za úsvitu byla pokryta jiskřivými cukrovitými částečkami. Písek jí přischl k řasám, ve vlasech měla tlustou vrstvu soli a písku. Byla tak strnulá chladem, pohmožděninami a svalovou únavou, že se nejdřív belhala jako stařena, opírajíc se o hůl. Když se jí svaly prohřály, ztuhlost polevila, věděla však, že slábne, a jak slunce stoupalo, změnila se žízeň v mlčenlivý křik v hlubinách jejího těla.
Rty jí opuchly a popraskaly, jazyk natekl a překypoval houstnoucími lepkavými slinami, které nedokázala polknout.
Klekla si na okraj příboje a umyla si tvář, namočila plátěný šál a potrhané oblečení. Bůhvíjak odolala pokušení polknout doušek studené, čisté mořské vody.
Úleva byla jen přechodná. Když jí mořská voda na kůži oschla, pálily krystalky soli do sluncem ožehlých míst a pálily ji na popraskaných, suchých rtech. Pleť jako by se jí napínala k prasknutí, jako pergamen. Žízeň byla nutkavá.
Uprostřed odpoledne daleko před sebou na hladkém mokrém písku uviděla chomáč pohybujících se černých obrysů a s nadějí si zastínila oči. Ukázalo se však, že ty skvrnky jsou čtyři velcí rackové s čistě bílou hrudí a černým hřbetem, hašteřící se a vyhrožující si navzájem otevřenými žlutými zobáky kvůli kusu něčeho, co vyplavil na břeh příliv.
Vznesli se na roztažených křídlech, když se k nim Centaine připotácela, a předmět svého sporu, tolik diskutovaný, ale příliš těžký, než aby jej unesli, nechali ležet na písku.
Byla to velká mrtvá ryba, už zle rozklovaná, a Centaine s novou silou uběhla posledních několik kroků a padla na kolena. Zvedla rybu oběma rukama, pak se jí zvedl žaludek a zase ji upustila, utírajíc si ruce o plátěnou sukni.
Ryba páchla hnilobou, prsty se jí zabořily do měkkého tlejícího masa jako do studeného loje.
Odplazila se a usedla s rukama ovinutýma kolem kolen, tiskla si je k prsům, zírala na hromádku tlející mršiny a snažila se potlačit žízeň.
Musela sebrat všechnu odvahu, nakonec se ale k mršině připlazila nazpátek a s tváří odvrácenou od zápachu odloupla plátek masa, bílého jako larva. Odřízla z něj malý čtvereček a opatrně jej vložila do úst. Žaludek se jí obrátil nad chutí odporně sladkého rozkladu, ale pečlivě to rozžvýkala, vysála smrduté šťávy, zbytek masa vyplivla a pak odřízla z plátku další sousto.
Jakkoliv jí bylo nanic z vlastní zuboženosti neméně než ze shnilého masa, dál vysávala šťávu, a když usoudila, že už si vpravila do hrdla velký šálek, na chvíli si odpočinula.
Tekutiny ji postupně posilovaly. Cítila se mnohem silnější, dost silná, aby šla dál. Vstoupila po lýtka do vody a pokusila se smýt si smrad shnilé ryby z rukou a rtů.

Chuť jí zůstala v ústech, ještě když znovu vyrazila na plouživý pochod podél okraje pláže.
Těsně před setměním ji zaplavila nová, ochromující vlna slabosti a ona klesla na písek. Náhle jí na čele vyrazil ledový pot a břichem jí projela křeč jako bodnutí meče, až se zkroutila. Říhla si a ústa i nozdry se jí naplnily chutí shnilé ryby. Zvedl se jí žaludek a horké, smrduté zvratky jí vyrazily vzhůru hrdlem. Pocítila zoufalství, když viděla tolik životodárných tekutin vsakovat do písku, ale dávila znovu a spolu s tím se dostavil záchvat křečovitého průjmů.
„Jsem otrávená.“ Padla a zkroutila se na písku, zachvacovala ji jedna křeč za druhou a její tělo se mimoděčně zbavovalo toxických tekutin. Byla tma, když záchvat pominul. Stáhla si potřísněné kalhoty a zahodila je. Rozbolavěle se odplazila do moře, umyla si tělo, opláchla tvář a vypláchla z úst chuť shnilé ryby a zvratků, smířena s tím, že zaplatí za okamžitou úlevu z čistých úst pozdější žízní.
Potom, stále ještě po rukou a kolenou, se odplazila nad čáru přílivu a potmě, třesouc se chladem, ulehla, aby zemřela.

Kapitola 14.

Garry Courtney byl zpočátku tak zaujat vzrušením z plánované záchranné expedice do Namibijské pouště, přes přímořskou oblast, které se z dobrých důvodů říkalo
Pobřeží koster, že si ani nedal tu práci, aby zvažoval šance na úspěch.
Garrymu stačilo hrát si na muže činu. Jako všichni romantici i on si představoval sám sebe v této roli při tolika příležitostech, že ho nynější příležitost uchvátila a vrhla do divokého a nadšeného úsilí.
V těch dlouhých měsících potom, co přišel telegram z ministerstva války - ta hrubá obálka s lakonickou zprávou „Jeho Veličenstvo Vám s lítostí sděluje, že Váš syn, kapitán Michael Courtney, padl v akci“ -, byla Garryho existence temná a pustá, chyběl jí smysl i směr. Pak přišel ten zázrak, druhý telegram od bratra: „Michaelova vdova očekává tvého vnuka ztratila domov a rodinu ve viru války stop Zařizuji přednostní cestu na první plavbu do Kapského Města stop Počkej na ni a postarej se o ni stop Odpověz naléhavé stop Dopis následuje Sean.“
V jeho životě vyšlo nové slunce. Když pak i ono bylo krutě zahubeno v nelítostných zelených vodách Benguellského proudu, poznal Garry instinktivně, že si nemůže dovolit nechat se znovu uvrhnout rozumem a realitou do temné noci zoufalství. Musel věřit, musel odsunout stranou všechny počty pravděpodobnosti a bez přemýšlení se přimknout k mlhavé možnosti, že Michaelova žena a její nenarozené dítě jaksi přežili moře a poušť a čekají jen na to, až je najde a zachrání. Jediná cesta, jak to dokázat, znamenala nahradit rozumné myšlení horečnou činností, jakkoliv nesmyslnou a pošetilou, a až selže, uchýlit se k bezmezným rezervám skálopevné a neochvějné víry
Anny Stokové.
Ti dva dorazili do Windhoeku, starého hlavního města
Německé jihozápadní Afriky, které bylo dobyto před dvěma lety. Na nádraží je čekal plukovník John Wickenham, který byl činným vojenským guvernérem oblasti.
„Těší mě, pane.“
Wickenhamův pozdrav byl ostýchavý. Dostal za posledních pár dní celou šňůru telegramů, mezi nimi jeden od generála Jannieho Smutse a další od churavějícího premiéra Louise Bothy - a všechny ho instruovaly, aby poskytl svému návštěvníkovi veškerou pomoc a spolupráci.
Nebylo jich ani zapotřebí ke zvýšení jeho vážnosti vůči hostu. Plukovník Garrick Courtney byl držitelem nejvyššího vyznamenání za statečnost a jeho kniha o anglo-búrské válce, Nehmotný nepřítel, byla povinnou četbou na vysoké vojenské škole, když tam Wickenham studoval, zatímco politický a finanční vliv bratří Courtneyových byl legendární.
„Dovolte, abych vám kondoloval k vaší ztrátě, pane plukovníku,“ řekl mu Wickenham, když si potřásli rukama.
„To je od vás moc hezké.“ Garry si připadal jako hochštapler, když ho někdo oslovil hodností. Vždycky cítil potřebu vysvětlovat, že to bylo jen přechodné velení nepravidelnému pluku ve válce před téměř dvaceti lety. Aby zakryl svou nejistotu, obrátil se k Anně, stojící neústupně vedle něj se svým kloboukem proti slunci a v dlouhé kalikové sukni.
„Rád bych vám představil Mevrou Stokovou,“ přešel
Garry kvůli ní do afrikánštiny a Wickenham ho rychle následoval.
„Aangename kennls — příjemné setkání, Mevrou.“
„Mevrou Stoková byla pasažérkou na Próteově hradu, jednou z těch, které zachránil Neochvějný.
Wickenham tiše hvízdl soucitem. „Nanejvýš nepříjemný zážitek.“ Obrátil se zpátky ke Garrymu. „Dovolte, abych vás ujistil, plukovníku Courtney, že mi bude potěšením nabídnout vám veškerou možnou pomoc.“
Anna odpověděla za něj. „Budeme potřebovat auta, hodně aut, a muže, aby nám pomohli. Budeme je potřebovat rychle, hodně rychle!“
Jako velitelský vůz měli novou fordku, model T, jehož tovární černě přetřeli na světle pískovou barvu. Navzdory tomu, jak křehce vypadala, ukázala se být v pouštních podmínkách vynikajícím vozidlem. Lehký trup z vanadiové oceli a nízkootáčkový motor ji přenášely přes měkký písek, který by těžší stroje vsál do sebe. Její jedinou slabostí byl sklon k přehřívání, při kterém z ní tryskal proud vzácné vody vysoko do vzduchu a často opařil řidiče i pasažéry v otevřeném trupu.
Jako zásobovací vozidla jim poskytl Wickenham čtyři nákladňáky značky Austin, z nichž každý byl schopen pobrat půl tuny nákladu, a ještě páté vozidlo, které uzpůsobili v železničních dílnách armádní inženýři a vybavili je válcovitou ocelovou cisternou s kapacitou dva a čtvrt tisíce litrů vody. Každé vozidlo bylo vybaveno řidičem a jeho pomocníkem.
Anna v Garrym rázně potlačila jakoukoliv tendenci k poraženectví. Rázně odmítla praktické námitky inženýrů, mechaniků a vojenských expertů, a konvoj byl připraven k odjezdu z hlavního města šestatřicet hodin po příjezdu.
Uplynulo čtrnáct dní od chvíle, kdy německá torpéda zasáhla Próteův hrad.
Vykodrcali se ze spícího města ve čtyři ráno, nákladňáky do vysoka navršené výstrojí, pohonnými hmotami a zásobami,

pasažéři nabalení proti studenému nočnímu vzduchu na vysočině. Jeli po vozové silnici, která běžela podél úzkokolejné železniční dráhy k pobřežnímu městu Swakopmundu, vzdálenému přes tři sta kilometrů.
Ocelová kola vozů se bořila tak hluboko, že v nich gumové pneumatiky vozidel často uvízly a nedaly se vyprostit, s výjimkou skalnatých úseků, kde se dvojité koleje změnily v roklinu posetou balvany, spíš jako koryto vyschlého horského potoka než silnice. Pracně se plazili dolů těmi rozervanými průsmyky, kodrcali a poskakovali po nerovném povrchu, nuceni nečekaně zastavovat, aby opravili děravou pneumatiku nebo vyměnili prasklou pružinu. Za čtrnáct hodin krkolomné cesty sestoupili o 1200 metrů.
Konečně vyrazili na ploché, křovinaté pobřežní pláně a hnali se po nich šílenou čtyřicetikilometrovou rychlostí, přičemž se za nimi valil dlouhý oblak béžového prachu jako kouř z požáru buše.
Město Swakopmundo bylo překvapivým kouskem Bavorska, přeneseným do jihoafrické pouště - kompletně i se starobylou švarcvaldskou architekturou a dlouhým molem, vybíhajícím do zeleného moře.
V neděli v poledne se uprášená kavalkáda valila dlážděnou hlavní ulicí. V zahradách rezidence hrála německá um-pa-pa kapela, jejíž členové byli nastrojeni do zelených kožených kalhot a alpských kloboučků. Ztratili rytmus a pozvolna umlkli, když Garryho konvoj zastavil před hotelem na protější straně ulice. Jejich strach byl pochopitelný, protože zdi budov byly ještě poďobané šrapnely z poslední britské invaze.
Po prachu a žáru z přechodu pouště chutnalo místní plzeňské, produkt pivovarnického mistra z Mnichova, jako vzkříšení ve Valhalle.
„Ještě jednou dokola, barmane," nařídil Garry, upadaje do chlapského kamarádství, celý blažený, že se mu podařilo dovést své mužstvo v bezpečí dolů z hor. Jeho muži se rozložili kolem dlouhého týkového baru, a když pozvedli korbely a zašklebili se na něj, popraskaly jim masky z naneseného prachu na tvářích a padaly jim do piva jako pudr.
„Mijnheer!" Anna se zběžně umyla a objevila se ve dveřích výčepu. Stála tam s mohutnýma, svalnatýma rukama v bok a tvář, už ožehlá sluncem a ošlehaná větrem, se jí zvolna začínala doopravdy rozpalovat hněvem.
„Mijnheer, marníte čas."
Garry se rychle rozhlédl po svých mužích. „Dělejte, chlapi, máme před sebou práci. Tak do toho."
Tou dobou už nikdo z nich nepochyboval o tom, kdo je skutečným velitelem expedice. Spolykali pivo a trousili se na slunce, stydlivě si otírali pěnu ze rtů a nedokázali se podívat Anně do očí, když se šourali podél ní.
Než jeho muži doplnili pohonné hmoty, napustili cisterny vodou, upevnili náklady, které se cestou uvolnily, a provedli údržbu a zběžné opravy vozidel, šel se Garry vyptávat na policejní stanici.
Policejní seržant věděl o Garryho příjezdu předem. „Je mi moc líto, plukovníku, čekali jsme vás až za tři nebo čtyři dny. Kdybych jen byl věděl -" Horlivě se snažil vypomoci.
„Tam o té zemi nahoře nikdo moc neví," pohlédl z okna velitelství směrem k severu a mimoděk se zachvěl, „ale mám muže, který by vám mohl posloužit jako průvodce."
Sundal z háčku na stěně za psacím stolem klíče a vedl
Garryho mezi celami.
„Hej, ty swart donder - černej hrome!" zavrčel. Odemkl jednu z cel, a Garry jen zamrkal, když se vybraný průvodce zachmuřeně vyšoural ven a zamračil se na něj.
Byl to ničemně vyhlížející Bondelswart Hotentot s jediným zlovolným okem. Druhé bylo zakryto koženou páskou a páchl jako divoký kozel.
„On to tam zná, měl by to zvládnout," zašklebil se seržant. „Tamodtud vozil rohy nosorožců a slonovinu, kvůli kterým půjde za pytláctví na pět let za katr, nemám pravdu, Káli Pietě?"
Káli Piet si rozhalil koženou kazajku a reflexivně si prohrabával porost na hrudi.
„Jestli pro vás bude dobře pracovat a vy s ním budete spokojení, moh by z toho vyjít jen s dvěma nebo třema rokama v kamenolomu," vysvětloval seržant. Káli Piet našel ve svém tělesném porostu něco, co rozmáčkl mezi nehty.
„A když s ním nebudu spokojen?" zeptal se Garry nejistě. Káli bylo svahilské slovo pro „špatný" nebo „zlý" a neprobouzelo velkou důvěru.
„Ach," řekl seržant lehkovážně, „tak se neobtěžujte ho vozit zpátky. Jen ho pohřběte někde, kde ho nikdo nenajde."
Postoj Káli Pieta se zázrakem změnil.
„Dobrý pán," zakvílel afrikánsky, „já znám každý strom, každá skála, každý zrnko písku. Já budu váš pes."
Anna už na Garryho čekala na zadním sedadle fordky T.
„Co vám to tak dlouho trvalo?" naléhala. „Moje děťátko už je tam v té divočině šestnáct dní o samotě!"
„Kaprále," předal Garry Káli Pieta do péče a držení velícího poddůstojníka. „Kdyby se pokusil utéct," snažil se Garry nepřesvědčivě vypadat jako chladnokrevný sadista, „zastřelte ho!"
Když konečně obílené budovy s červenými střechami zůstaly za nimi, Garryho řidič si tiše říhl a se zasněným úsměvem znovu vychutnával pivo.
„Jen si to užijte," varoval ho Garry, „k příští hospodě je cesta dlouhá."
Cesta vedla po okraji pláže, kdežto po levici omýval hladký žlutý písek zelený příboj s čepičkami pěny, podobné pávímu peří, a před nimi se rozprostírala ta odporná, jednotvárná pobřežní pustina, vymletá mořem.
Cestu užívali sběrači mořských řas, kteří sbírali vyvržené mořské rostliny jako hnojivo, oni však po ní pokračovali k severu, kde se stávala čím dál tím neurčitější, až nakonec úplně zmizela.
„Co je před námi?" zeptal se Garry Káli Pieta, kterého vyvedli ze zadního vozidla.
„Nic," řekl Káli Peit a Garry ještě nikdy neslyšel v běžném slovu takovou hrozbu.
„Odsud si uděláme vlastní cestu," řekl jim Garry se sebejistotou, kterou nepociťoval, a následujících šedesát kilometrů jim trvalo čtyři dny.
Byla tu prastará vodní koryta, vyschlá snad sto let, ale se strmými břehy a dnem plným balvanů velikosti dělové koule.

Byly tu nebezpečné plošiny, na kterých vozidla nečekaně zapadla až po nápravy do měkkého písku a musela se vytlačit. Byla tu rozpukaná země, na níž se jeden z nákladňáků převalil na bok a dalšímu praskla zadní náprava a museli ho tam nechat i s hromadou zavazadel, která, jak zjistili, byla nadbytečná - stany a skládací židle, stolky a smaltovaná vana, krabice zboží na podplácení divošských náčelníků, krabice čaje a konzervovaného másla a všechna ostatní výstroj, která jim připadala nezbytná, když nakupovali ve Windhoeku.
Ztenčený a odlehčený konvoj se pachtil k severu.
V poledním žáru se voda v chladičích vařila, za jízdy jim z bezpečnostních záklopek tryskaly obláčky bílé páry, takže museli zastavovat každou půlhodinu, aby motory vychladly. Jinde zas byla pole černého kamene, ostrého jako obsidiánové nože, který jim prořezával tenké pláště pneumatik. Za jeden den napočítal Garry patnáct zastávek na výměnu pneumatik a v noci visel nad jejich tábořištěm pach gumového roztoku, když vyčerpaní muži seděli až do půlnoci a opravovali zničené duše při světle hurikánových luceren.
Pátého dne se utábořili pod sežehlým holým vrcholkem
Brandbergu, Spálené hory, vyvstávající z purpurového večerního oparu před nimi, a ráno byl Káli Piet pryč.
Vzal si pušku, padesát dávek munice, přikrývku a pět lahví vody a jako dárek na rozloučenou zlaté lovecké hodinky a peněženku s dvaceti zlatými sovereigny, kterou si
Garry pečlivě položil předchozího večera vedle stočené pokrývky pod hlavou.
Garry, zuřivě vyhrožující, že ho zastřelí, jak jen ho uvidí, za ním vyrazil v čele trestné expedice ve fordce T. Káli Piet však využil příležitosti a ani ne kilometr za táborem vstoupil do prostoru strmých pahorků a srázných údolí, kam ho žádné vozidlo nemohlo následovat.
„Ať si jde," nařídila Anna. „Bez něj je nám bezpečněji a už je to dvacet dní, co můj miláček -" zarazila se.
„Musíme kupředu, Mijnheer, nic nám nesmí stát v cestě.
Vůbec nic."
Každým dnem teď byl postup obtížnější a pohybovali se kupředu pomaleji a namáhavěji.
Nakonec tváří v tvář další skalnaté bariéře, která vystupovala z moře jako hřeben na hřbetě dinosaura a vedla do vnitrozemí, zubatá a třpytivá ve slunečním světle, pocítil náhle Garry fyzické vyčerpání.
„Tohle je šílenství," zamručel si pro sebe, když stál na kabině jednoho z nákladňáků, stínil si oči před ostrým oslepujícím žárem slunce a snažil se najít cestu skrz tu vysokou, neproniknutelnou stěnu. „Mužští už zkusili dost." Stáli v unavených skupinkách vedle zaprášených, otlučených nákladňáků. „Je to skoro měsíc - nikdo by tu nemohl přežít tak dlouho, i kdyby se dokázali dostat na břeh." Pahýl chybějící nohy Garryho bolel, každý sval v těle měl zhmožděný, každý obratel páteře jako by měl rozdrcený tím divokým kodrcáním po hrubé zemi. „Budeme se muset vrátit!"
Slezl z kabiny, pohyboval se strnule jako stařec, a odkulhal k Anně, stojící vedle fordky v čele kolony.
„Mevrou," začal. Obrátila se k němu a položila mu velkou červenou ruku na rameno.
„Mijnheer -" Hlas měla tichý, a když se na něj usmála,
Garryho protesty utichly a ne poprvé si pomyslel, že s výjimkou červeně ve tváři a nepřívětivých zamračených vrásek je to hezká žena. Linie její brady byla silná a odhodlaná, zuby bílé a pravidelné a v očích měla laskavost, které si nikdy dříve nevšiml.
„Mijnheer, stojím tady a napadá mě, že je jen málo mužů, kteří by nás dokázali zavézt takhle daleko. Bez vás by se nám to nepovedlo." Zmáčkla mu paži. „Samozřejmě jsem věděla, že jste moudrý, že jste napsal hodně knih, teď ale vím, že jste taky silný a odhodlaný, a že jste muž, co si nenechá nic stát v cestě." Znovu mu stiskla rameno. Její ruka byla teplá a silná. Garry zjistil, že ho její dotyk těší.
Narovnal se v ramenou a postrčil si klobouk kupředu ve šviháckém úhlu. Záda ho už tak moc nebolela. Anna se opět usmála.
„Vezmu nějakou partu přes skály pěšky - musíme prohledat okraj moře metr po metru, vy povedete konvoj do vnitrozemí a najdete nějakou objížďku."
Museli se trmácet šest kilometrů do vnitrozemí, než našli úzkou cestu přes skaliny a mohli se vrátit k oceánu.
Když uviděl Garry Anninu vzdálenou postavu, chlapsky kráčející těžkým pískem pláže daleko vpředu, zatímco se její skupina pachtila za ní, pocítil neočekávanou úlevu a uvědomil si, jak bolestně ji postrádal i jen těch několik krátkých hodin.
Když toho večera ti dva seděli bok po boku, zády opřeni o bok fordky modelu T, jedli hovězí z konzervy a tvrdé suchary a splachovali to silnou kávou, hodně oslazenou, s kondenzovaným mlékem, řekl jí Garry stydlivě:
„Moje žena se taky jmenovala Anna. Zemřela už dávno."
„Ano," souhlasila Anna, vytrvale žvýkajíc. „Já vím."
„Jak to víte?" užasl Garry.
„Michel to řekl Centaine." Zmínka o Michaelovi Garryho ještě pořád rozteskňovala.
„Vždycky zapomínám, že toho o Michaelovi tolik víte."
Nabral si lžíci hovězího a zahleděl se do tmy. Jako vždy se muži utábořili o kousek dál, aby jim poskytli soukromí, a jejich oheň z naplaveného dříví vrhal žlutou záři a nocí mumlaly jejich hlasy.
„Na druhé straně, já nevím nic o Centaine. Povězte mi o ní něco víc. Mevrou, prosím."
To byl předmět hovoru, který nikdy žádného z nich nenudil. „Je to hodná holka," Anna vždycky začínala tímto prohlášením, „ale prudká a tvrdohlavá. Vyprávěla jsem vám už, jak tenkrát -"
Garry seděl těsně u ní, hlavu pozorně nakloněnou, dnes večer však vlastně neposlouchal.
Světlo táborového ohně si pohrávalo na Annině přívětivé vrásčité tváři a on ji pozoroval s pocitem poklidnosti a důvěrnosti. Garry se obvykle se ženami cítil méněcenný, bál se jich, a čím byly krásnější a rafinovanější, tím větší z nich měl strach. Už dávno se smířil se skutečností, že je impotentní, zjistil to o svých líbánkách, a posměšný smích jeho

nevěsty mu ještě po víc než třiceti letech drnčel v uších. Nikdy nedal jiné ženě příležitost, aby se mu zase vysmála - jeho syn nebyl ve skutečnosti jeho synem, tu práci udělal jeho bratr-dvojče za něj - a tak byl ve svých víc než padesáti letech Garry ještě panic. Tu a tam, jako třeba teď, když o tom přemýšlel, měl z toho mírně provinilý pocit.
S námahou tu myšlenku potlačil a pokusil se znovu najít ten pocit spokojenosti a klidu, teď si ale uvědomoval pach těla ženy vedle sebe. Od té doby, co odjeli ze Swakopmundu, nebylo nazbyt vody na koupání a její odér byl silný.
Páchla zemí, potem a jinými tajnými ženskými pižmovými vůněmi a Garry se k nim naklonil trochu blíž, aby je vychutnal. Těch několik jiných žen, které znal, vonělo po kolínské a růžové vodě, neslaně nemastně a uměle, ale tahle byla cítit jako zvíře, silné, teplé, zdravé zvíře.
Pozoroval ji uchváceně. Ještě pořád mluvila tím tichým, sytým hlasem, zvedla ruku a shrnula si pár pramínků šedých vlasů ze spánku. V podpaží měla hustou tmavou houštinu kučer, ještě vlhkou žárem dne, a při pohledu na ni pocítil Garry náhlé a prudké vzrušení, jako silný úder do klína. Vyrazilo to z něj jako větev stromu, tvrdé a bolavé pocity, o jakých se mu nikdy ani nezdálo, tlusté touhou osamělosti, napjaté chtíčem, který vycházel ze samých hlubin jeho duše.
Upřeně na ni hleděl, neschopen pohnout se nebo promluvit, a když neodpovídal na jednu z jejích otázek, vzhlédla Anna od ohně a uviděla jeho tvář. Jemně, skoro něžně natáhla ruku a dotkla se jeho tváře.
„Já myslím, Mijnheer, že je na čase, abych šla do postele.
Přeju vám dobré spaní a pěkné sny.“ Vstala a ztěžka se přesunula za térovou lepenku, která oddělovala její místo ke spánku.
Garry ležel na svých přikrývkách, ruce zaťaté podél těla, a naslouchal šustění jejího šatstva za zástěnou z térového papíru. Tělo ho bolelo jako čerstvá modřina. Za zástěnou se ozval táhlý rachot, který ho polekal - na okamžik nevěděl, kam ho zařadit. Pak si uvědomil, že Anna chrápe.
Byl to ten nejkonejšivější zvuk, jaký kdy slyšel, protože nebylo možné bát se ženy, která chrápe. Chtělo se mu vykřičet svou radost do pouštní noci.
„Jsem zamilovaný,“ zajásal. „Poprvé za víc než třicet let jsem zamilovaný.“
Za svítání však všechna pomíjivá odvaha, kterou hromadil po celou noc, vyprchala, jen jeho láska zůstala nedotčena. Anna měla oči opuchlé a zarudlé spánkem, prošedivělé vlasy poprášené krystalky písku, který na ně navál noční vítr, Garry však na ni obdivně hleděl, zatímco mu bryskně přikazovala: „Jezte rychle - musíme vyrazit hned, jak bude světlo. Mám pocit, že dnešek bude dobrý. Tak jezte, Mijnheer!“
„To je ženská!“ řekl si Garry obdivně. „Kdybych jen dokázal probudit trochu takové oddanosti, takové věrnosti!“
Nejprve se zdálo, že se Annina předpověď splní, protože jim v cestě nestály žádné další skalnaté bariéry - místo toho byla před nimi až k začátku pláže otevřená, zvlněná pláň, jejíž povrch byl z pevného štěrku, z nějž tu a tam vyrážela po kolena vysoká lebeda. Dalo se po něm jet automobily, jako by to byla široká dálnice, museli jen držet kolonu a vyhýbat se hrbolům. Drželi se hned nad měděně zbarvenou pláží, aby zahlédli každou trosku nebo jiné známky, zanechané trosečníky na měkkém písku.
Garry seděl vedle Anny na zadním sedadle fordky, a když kodrcali po nerovné půdě, hodilo je to k sobě.
Garry zamumlal omluvu, ale nechal zdravou nohu přitisknutou k jejímu stehnu a ona se nijak nesnažila odtáhnout od jeho dotyku.
Náhle uprostřed odpoledne rozechvělého žárem se před nimi na několik vteřin rozevřela mlhavá opona fáty morgány a oni uviděli z pláně vyrůstat strmé duny. Malý konvoj se před nimi zastavil, všichni vylezli a zírali na ně s úžasem a nedůvěrou.
„Hory,“ řekl Garry tiše, „pohoří písku. Na to nás nikdy nikdo neupozornil.“
„Musí tudy vést nějaká cesta!“
Garry pochybovačně zavrtěl hlavou. „Musí být sto padesát metrů vysoké.“
„Pojďte,“ řekla Anna pevně. „Vyjdeme na vrchol.“
„Pane Bože!“ vykřikl Garry. „Ten písek je tak měkký je to taková výška, mohlo by to být nebezpečné -“
„Jdeme! Ostatní počkají tady.“
Vyšplhali nahoru s Annou v čele, po strmé, jako břitva ostré páteři jednoho z písečných pahorků. Daleko pod nimi vypadal chumel vozidel jako dětské hračky, čekající muži malí jako mravenci. Pod nohama jim skřípěl oranžově zbarvený písek, zapadali do něj po kotníky. Když se příliš přiblížili k okraji ostrého hřbetu, uvolnila se lavina syčícího písku.
„Tohle je nebezpečné!“ zamumlal Garry. „Kdybyste překročila okraj, strhlo by vás to.“
Anna si podkasala tlusté kalikové sukně a nacpala si je do bombarďáků, pak se ploužila dál směrem vzhůru a Garry za ní zíral, ústa vyschlá, srdce mu bušilo o žebra, námahou i šokem z pohledu na její obnažené nohy. Byly masivní a pevné jako kmeny stromů, ale pokožka v podkolení byla smetanová a sametová, s dolíčky jako u malé holčičky, nejvzrušivější věc, jakou kdy viděl.
Bylo to k neuvěření, Garry pocítil, jak jeho tělo zase reaguje, jako by ho v rozkroku popadla obří ruka, a malátnost ho opustila. Klouzaje a klopýtaje na měkkém podloží, škrábal se za ní nahoru. Anniny kýty, široké jako u chovné klisny, se pod tlustými sukněmi houpaly a převalovaly na úrovni jeho užaslých očí.
Vyšel na hřeben duny dřív, než si to uvědomil, a Anna natáhla ruku, aby mu pomohla udržet rovnováhu.
„Bože můj,“ zašeptal, „to je svět písku, celý vesmír písku.“
Stáli na okraji velkých dun a i Annina víra ochabla.
„Nikdo - nic se přes ně nedostane.“
Anna ho ještě držela za paži a teď jím zatřásla.
„Je tam. Skoro slyším, jak mě volá. Nemůžeme ji opustit, musíme se k ní dostat. Už to nemůže dlouho vydržet.“
„Pokusit se projít to pěšky by znamenalo jistou smrt.
Člověk tam nevydrží ani den.“

„Musíme najít objížďku.“ Anna se otřásla jako obrovský bernardýn, oklepala ze sebe pochyby a okamžitou slabost.
„Pojďte.“ Vedla ho zpátky z hřebene pahorku. „Musíme najít objížďku.“
Konvoj s fordkou v čele zamířil do vnitrozemí, podél okraje vysokých dun. Den skomíral, slunce na obloze klesalo a vykrvácelo na jejich čnějících vrcholech. Když se té noci pod nimi utábořili, byly duny černé a odlehlé, nezkrotné a nepřátelské siluety proti měsíčnímu stříbru oblohy.
„Objížďka neexistuje.“ Garry zíral do ohně, nedokázal se podívat Anně do očí. „Ty duny nikde nekončí.“
„Ráno se vrátíme k pobřeží,“ řekla mu klidně, vstala a šla spát. Nechala ho rozbolavělého touhou po ní.
Následujícího dne se vrátili stejnou cestou, jeli ve vlastních stopách a zase byl večer, než se vrátili k místu, kde se duny stýkaly s oceánem.
„Cesta neexistuje,“ opakoval Garry beznadějně, protože příboj sahal až těsně pod pískové hory a i Anna žalostně ochabla, mlčky zírala do plamenů táborového ohně.
„Kdybychom tady počkali,“ zašeptala chraptivě, „třeba
Centaine dojde až sem k nám. Určitě ví, že má jedinou naději, jít k jihu. Když nemůžeme jít my k ní, musíme počkat, až ona dojde k nám.“
„Dochází nám voda,“ řekl jí Garry tiše. „Nemůžeme -“
„Jak dlouho můžeme čekat?“
„Tři dny, víc ne.“
„Čtyři dny,“ rozhodla Anna a v jejím hlase i výrazu tváře bylo takové zoufalství, že Garry jednal bez rozmýšlení.
Natáhl se po ní oběma rukama. Pocítil jakousi rozkošnou hrůzu, když k němu přistoupila. Přivinuli se k sobě, ona v zoufalství a on ve zděšeném zmatku rozkoše. Několik vteřin se Garry bál, že to muži u druhého ohně uvidí pak už mu to bylo jedno.
„Pojď.“ Zvedla ho na nohy a vedla za plátěnou zástěnu.
Ruce se mu třásly tak, že si nedokázal rozepnout knoflíky na košili. Anna se láskyplně uchechtla.
„Ták,“ svlékala ho, „moje hloupý děťátko.“
Pouštní vítr mu chladil záda a plece, ale uvnitř hořel ohněm dlouho potlačované vášně. Už se nestyděl za chlupaté vyboulené břicho, ani za stehna, hubená jako čapí a příliš dlouhá vzhledem k ostatnímu tělu. Vylezl na ni s horečným chvatem, zoufale toužil zabořit se do ní, ztratit se v té ohromné bílé měkkosti, skrýt se tam před světem, který byl vůči němu tak dlouho tolik krutý.
Pak se to náhle zase stalo, ucítil, jak mu žár a síla z lůna uniká, cítil, jak ochabl a smrštil se přesně jako tenkrát, té děsné noci před víc než třiceti lety. A ležel na bílé matraci jejího břicha, uvězněn mezi jejími tlustými silnými stehny, a toužil zemřít studem a rozpaky. Čekal na její výsměch a opovržení. Věděl, že tentokrát ho to nadobro zničí. Nemohl uniknout, protože kolem něj ovinula své silné paže a stehny ho držela kolem boků jako v masitých kleštích.
„Mevrou,“ vyhrkl, „mě to mrzí, nejsem dobrý - jakživ jsem nebyl k ničemu.“
Znova se zachechtala, byl to láskyplný a soucitný zvuk.
„No tak, děťátko moje,“ zašeptala mu chraptivě do ucha.
„Ukaž, já ti trošku pomůžu.“ A ucítil, jak její ruka směřuje dolů, mezi jejich nahá břicha.
„Kdepak je můj mazlíček?“ řekla a ucítil, jak ho obemykají její prsty, až zpanikařil. Začal se pachtit na svobodu, ale snadno ho udržela a jejím prstům nemohl uniknout.
Byly drsné jako smirkový papír od těžké manuální práce, ale mazané a naléhavé, hnětly a popotahovaly, a její hlas byl jako šťastné kočičí předení.
„Ten je teda ale velkej. Takovej velkej kluk.“
Nemohl už zápolit, ale každý nerv a sval v jeho těle byl napjat až k bolesti a její prsty ho hladily a laskaly a hlas se jí prohluboval, skoro bručel, bez naléhavosti, konejšila ho, až cítil, jak mu křeč v těle povoluje.
„Á!“ zamlaskala. „Copak se to stalo s naším velkým klukem?“
Náhle pocítila pod prsty tuhnoucí odpor, znovu se uchechtla a on ucítil, jak se ta ohromná stehna, co ho držela, zvolna rozevírají. „Jemně, jemně,“ varovala ho, protože se začínal zase pachtit a narážel do ní. „Takhle!
Ano, tak, to je ono.“ Vedla ho, snažila se ho ovládat, on však byl zoufalý chvatem.
Náhle ho do nozder udeřil horký výpar jejího těla, hustý a silný, nádherné aroma jejího vzrušení, a on ucítil nový příliv síly v jádru své bytosti. Byl hrdina, orel, samo kladivo bohů. Byl silný jako býk, dlouhý jako meč, tvrdý jako žula.
„Ach ano!“ zajíkala se. „Tam, takhle!“ a nemusel překonávat žádný odpor, hnal se kupředu, pronikal a klouzal do hlubin toho nádherného žáru, jaký za celou svou existenci nepoznal. S narůstající naléhavostí a divokostí se pod ním zvedala a klesala, jako by byla lodí na divokém oceánu, vydávala tiché vrkavé zvuky, pobízela ho přerývaným, hrdelním hlasem, až se na ně zřítila obloha a rozdrtila ho mezi sebou a zemí.
Pomalu a zdaleka se vracel, a ona ho držela a laskala a mluvila k němu zase jako k dítěti.
„No tak, děťátko. Je to dobrý. Už je to dobrý.“
A on věděl, že má pravdu. Už to bylo dobré. Nikdy se necítil tak bezpečně. Nikdy nepoznal tak hluboký všepronikající mír. Vtiskl tvář mezi její ňadra, zavrtal se do jejího překypujícího mateřského těla a chtělo se mu spočinout tam navždy. Shrnula mu řídké hedvábné vlasy za uši, láskyplně na něj shlížela, holé růžové místečko na jeho temeni se zalesklo ve světle ohně, až ji zabolela prsa potřebou ho ukonejšit.
Všechna její neukojená láska a starost o postrádané děvče si našly nový směr, protože byla zrozena k tomu, aby skýtala ostatním pomoc, oddanost a službu. Začala ho houpat, chovala ho a vrkala.
Pak za úsvitu Garry zjistil, že nastal další zázrak. Protože když proklouzl z tábora a sešel k okraji pláže, zjistil, že mají otevřenou cestu. Pod vlivem voskového měsíce nastal mohutný odliv, vody ustoupily a nechaly pod dunami široký pruh tvrdého, hladkého, mokrého písku.

Garry spěchal zpátky na tábořiště a vytáhl velícího poddůstojníka z přikrývek.
„Oživte ty chlapy, kaprále!“ křičel. „Chci natankovat fordku, naložit zásoby včetně kanystrů s vodou pro čtyři lidi na tři dny, a chci to všechno mít připravené k odjezdu během patnácti minut, je to jasné? Tak dobře, dejte se do toho, člověče, nestůjte a nečumte na mě!“
Otočil se a běžel zpátky k Anně, která se objevila zpoza térového papíru.
„Mevrou, odliv! Můžeme projet.“
„Já věděla, že něco vymyslíte, Mijnheer!“
„Pojedeme s fordkou, vy a já a dva muži. Pojedeme, co to dá, dokud nenastane příliv, pak vyjedeme s fordkou nad čáru přílivu, a až skončí, pojedeme dál. Stihnete se připravit za deset minut? Musíme využít odlivu.“ Hnal se zase zpátky.
„No tak, kaprále, ať se ti chlapi pohnou!“
A když se odvrátil, otočil kaprál oči v sloup a zabručel přesně jen tak hlasitě, aby ho ostatní slyšeli: „Co to do našeho starýho vrabčáka vjelo - krucinál, zničeho nic se chová jako kohout na smetišti!“
Jeli dvě hodiny ostrým tempem, vytáčeli fordku na maximální rychlost, které byla schopna, totiž šedesát kilometrů v hodině, dokud byl písek pevný a tvrdý. Když změkl, všichni tři pasažéři včetně Anny vyskočili a tlačili spojenými silami zezadu, a když se potom zase ocitli na pevném písku, vyškrábali se na palubu a výskajíce vzrušením hnali se dál na sever.
Nakonec k nim zase dosáhl příliv a Garry vybral dolík mezi dunami, do kterého zacouvali s fordkou. Tlačili ji suchým, moučným pískem, až byla bezpečně dost vysoko nad hranicí vysokého přílivu.
Udělali si oheň z naplaveného dříví, uvařili kávu, najedli se a pak se usadili k čekání na příští odliv, který jim zase otevře pláž. Všichni tři muži se natáhli ve stínu vozidla,
Anna je však nechala a vydala se podél hranice přílivu.
Zastavovala se jen chvílemi, aby si zaclonila oči před září moře a písku a neklidně upírala pohled dál k severu.
Garry, opřen o loket, ji pozoroval s tak prudkou náklonností a vděčností, až se mu tajil dech.
V podzimních dnech života mi dala mládí, které jsem nikdy nepoznal. Přinesla mi lásku, která mě míjela, pomyslel si.
Když dorazila k cípu další písečné zátoky a zmizela za přestupující dunou, nedokázal snést, že ji nemá na dohled.
Vyskočil a spěchal za ní, dorazil k cípu a uviděl ji necelých čtyři sta metrů před sebou. Stála nad něčím na horním okraji pláže, teď se ale napřímila, uviděla ho, zamávala oběma rukama nad hlavou a volala na něj. Dunění příboje její hlas přehlušilo, její vzrušení a naléhavost však byly tak zřejmé, že se rozběhl.
„Mijnheer,“ běžela mu vstříc, „našla jsem -“ Nemohla dokončit, ale popadla ho za paži a vlekla ho za sebou.
„Koukejte!“ Padla na kolena vedle předmětu. Byl skoro úplně pohřben v písku pláže a stoupající příliv už ho omýval a vířil kolem něj.
„To je část lodi!“ Garry klesl vedle ní a spolu zaútočili holýma rukama na písek, divoce se snažíce vyprostit úlomek bíle natřeného dřeva.
„Klinkrový člun,“ zabručel Garry. „Vypadá to jako část záchranného člunu typu admirality.“
Na pláž se vrhla další vlna a zmáčela je až do pasu, na zpáteční cestě však odplavila písek, který uvolnili, a odhalila tak jméno, namalované černými písmeny na roztříštěném trupu.
„Próteův h -“ Zbytek chyběl, dřevo bylo zdrsnělé a rozštípané tam, kde je potlouklo bušení příboje.
„Próteův hrad“ zašeptala Anna a otřela písek z nápisu mokrou sukní.
„Důkaz!“ obrátila se tváří ke Garrymu a slzy jí stékaly po červených tvářích. „Důkaz, Mijnheer, to je důkaz, že se můj miláček dostal na břeh a je v bezpečí.“
Dokonce i Garry, který dychtil jako ženich udělat jí radost, který zoufale chtěl uvěřit, že bude mít vnuka, který mu nahradí Michaela, dokonce i on na ni užasle civěl. ,
„To je důkaz, že je naživu - už tomu věříte, viďte, Mijnheer?“
„Mevrou,“ Garry zatřepetal rukama v mukách rozpaků,
„je to velmi pravděpodobné, souhlasím.“
„Je naživu. Já to vím. Jak byste mohl pochybovat? Leda že věříte -“ Její zrudlá tvář se poskládala do divoce chmurného výrazu a Garry nervózně kapituloval.
„Věřím - ovšemže! Zajisté tomu věřím! Není pochyb, že je naživu, absolutně není pochyb.“
Anna, ovládnuvší pole, se obrátila čelem k přicházejícímu přílivu a plnou sílu své nespokojenosti soustředila na oceán.
„Jak dlouho tu musíme čekat, Mijnheer?“
„No, Mevrou, příliv a odliv se střídají po šesti hodinách,“ vysvětloval omluvně. „Potrvá ještě tři hodiny, než budeme moci pokračovat.“
„Každá minuta, kterou teď vyplýtváme, může rozhodnout,“ řekla mu divoce.
„No, mě to strašně mrzí, Mevrou.“ Garry vzal pokorně veškerou odpovědnost za rytmus vesmíru na sebe a Annin výraz změkl. Rozhlédla se, aby se ujistila, že je nikdo nepozoruje, a pak vklouzla rukou pod jeho loket.
„No, aspoň víme, že je ještě naživu. Vyrazíme dál v ten moment, jak to půjde. Do té doby, Mijnheer, máme tři hodiny.“
Hloubavě se na něj podívala a Garrymu se začala třást kolena, takže se stěží udržel na nohou.

Kapitola 15.

Žádný z nich už nepromluvil, když ho vedla za pláž do uzavřené prolákliny mezi dvěma vysokými dunami.
„dyž se příliv změnil v odliv, sjeli s fordkou zpátky na písek. Zadní kola za sebou táhla rybí ocas třpytivé mořské vody a mokrého písku, stříkajících vysoko do vzduchu za nimi, jak se řítili k severu.
Dvakrát za následujících sedm kilometrů našli na pláži vyvržené trosky, plátěnou záchrannou vestu a zlomené veslo.

Zřejmě byly vystaveny živlům dost dlouho, a ačkoliv nic z toho nebylo označeno identifikačními čísly nebo nápisy, potvrzovaly Annino přesvědčení. Seděla na zadním sedadle fordky se šálou, která jí držela klobouk proti slunci, zavázanou pod bradou, a každých pár minut na ni Garry vrhl milostný pohled, jako když se zamilovaný foxteriér dvoří buldokovi.
Byl odliv a fordka ujížděla pětačtyřicetikilometrovou rychlostí, když narazili na pohyblivý písek. Nic je nevarovalo. Pláž se zdála stejně tvrdá a hladká jako na předchozím kilometru. Jen její kontury se mírně změnily. Byla vyklenutá a povrch se chvěl jako želé, když na písek narazila mořská voda. Pohybovali se však příliš rychle, než aby si všimli varovných znamení, a vjeli do něj plnou rychlostí.
Přední kola zapadla do měkké kaše a zastavila se. Bylo to, jako by narazili do boku hory. Řidičem to hodilo na sloupek řízení. S hlasitým zapraskáním se zlomily příčky volantu, a ocelový sloupek mu pronikl prsní kostí, napíchl ho jako muleta, jako oštěp na ryby, a špičatý hrot mu vyjel zády pod lopatkou.
Annu to vyhodilo na zadním sedadle do výše, přistála v měkkém objetí pohyblivého písku. Garry udeřil čelem o palubní desku, cár kůže, odtržené od kosti, mu visel přes obočí a krev mu proudila po tváři. Kaprál byl zapleten ve změti uvolněného nákladu a paže mu praskla s rupnutím jako suchý klacík.
Anna se vzpamatovala první, brodila se po kolena měkkým pískem, objala Garryho kolem ramen, pomohla mu vystoupit z předního sedadla a odtáhla ho tam, kde byl písek tvrdší.
Garry padl na kolena. „Jsem slepý," zašeptal.
„Jen trošku krve!" Anna mu otřela tvář sukní. Utrhla z lemu sukně pruh kalika a kvapně mu přivázala cár kůže zpátky na místo, pak ho nechala a brodila se zpátky k fordce.
Pomalu se propadala a přitom se nakláněla kupředu.
Kapota motoru už byla zakryta jemnou žlutou kaší, která chutě proudila dovnitř přes dvířka a plnila vnitřek. Popadla řidiče za ramena a pokusila se ho vyprostit, ale byl pevně nabodnut na sloupku volantu. Když za něj zatáhla, zaskřípěla kost o ocel. Hlava se mu bez života převalila ze strany na stranui Nechala ho a obrátila se tedy ke kaprálovi.
Mumlal a křečovitě se zmítal, jak přicházel k vědomí.
Anna ho vytáhla a odvlekla zpět na tvrdý písek, funící a zrudlá námahou. Slabě křičel bolestí, levá paže se mu houpala a kroutila, když ho položila na písek.
„Mijnheer," zatřásla Anna hrubě Garrym, „musíme zachránit vodu, než se taky potopí."
Garry se potácivě zvedl. Tvář měl pomalovanou vlastní krví, košili potřísněnou a potrhanou, ale krvácení ustalo. .
Následoval ji zpět k fordce, odsouzené k zániku, a spolu vytáhli kanystry s vodou na pláž.
„Řidiči už nepomůžem," zabručela Anna, když pozorovali, jak fordka a mrtvý muž postupně klesají pod zlověstnou hladinu. Za pár minut po nich nebylo ani stopy. Obrátila svou pozornost ke kaprálovi.
„Kost je zlomená." Předloktí mu děsivě natékalo, byl bledý a strhaný utrpením. „Pomozte mi!" Zatímco ho Garry držel, Anna srovnala poškozený úd a ovázala jej, přičemž použila kus naplaveného dřeva místo dlahy. Pak z dalšího cáru své sukně vyrobila pásku. Když mu do ní upevňovala ruku, řekl Garry chraptivě: „Podle mého je to nazpátek šedesát kilometrů -" ale nestihl dokončit, protože Anna se na něj zamračila.
„Vy mluvíte o návratu!"
„Mevrou," udělal trochu rozpačité, smířlivé gesto,
„musíme se vrátit. Devět litrů vody a zraněný muž - budeme mít velké štěstí, jestli se sami zachráníme."
Dál se na něj mračila ještě několik vteřin, pak jí postupně sklesla ramena.
„Jsme tak blízko tomu, abychom ji našli, tak blízko k Centaine. Já to cítím - může být hned za dalším vrškem. Jak to můžeme vzdát?" zašeptala Anna. Bylo to poprvé, co ji viděl poraženou, a myslel, že mu pukne srdce láskou a lítostí.
„Nikdy se nevzdáme!" prohlásil. „Nikdy nepřestaneme hledat, tohle je jen přerušení. Budeme pokračovat, dokud ji nenajdeme."
„Slibte mi to, Mijnheer." Anna k němu vzhlédla s dojemnou dychtivostí. „Přísahejte mi, že se nikdy nevzdáte, že nikdy nezapochybujete o tom, že jsou Centaine a její děťátko naživu. Přísahejte mi to tady a teď, před tváří boží, že se nikdy nevzdáte pátrání po svém vnukovi. Dejte mi ruku a odpřísáhněte to!"
Klečeli spolu na pláži, přicházející příliv jim vířil kolem kolen, tváří v tvář se drželi za ruce a on složil přísahu.
„Teď se můžeme vrátit." Anna se ztěžka zvedla. „Ale vrátíme se a budeme pokračovat, dokud ji nenajdem."
„Ano," souhlasil Garry. „Vrátíme se."
Centaine musela opravdu trochu umřít, protože když se jí vrátilo vědomí, uvědomovala si ranní světlo, pronikající skrz zavřená víčka. Vyhlídka na další den muk a útrap ji přinutila sevřít víčka pevněji a pokusit se opět upadnout do černého zapomnění.
Pak si uvědomila tichý zvuk, něco jako ranní vánek v hromadě suchých proutků, nebo zvuk hmyzu, pohybujícího se s cvakáním kusadel po skalnatém povrchu. Ten zvuk jí byl tak nepříjemný, že za cenu obrovské námahy otočila hlavu směrem k němu a otevřela oči.
Malý lidský trpaslík dřepěl tři metry od místa, kde ležela, a ona věděla, že to musí být halucinace. Zamrkala rychle očima a sražený hlen, který jí slepil víčka, se jí rozmazal po očních bulvách a zamlžil vidění, dokázala však právě tak rozeznat druhou postavičku, dřepící za tou první.
Protřela si oči a pokusila se usednout. Její pohyby vyprovokovaly další výbuch podivného tichého brebentění a cvakavých zvuků, stejně jí ale trvalo několik vteřin, než si uvědomila, že ti dva trpaslíčci spolu mluví s potlačovaným vzrušením a že jsou skuteční, nejen fikce její slabosti a choroby.
Trpaslík nejblíž k Centaine byl žena, protože jí z hrudi visel pár plandavých struků pěkný kus pod pupek. Vypadaly jako prázdné vepřovicové váčky na tabák. Byla to stará žena - ne, Centaine si uvědomila, že stará není to správné slovo, aby vystihlo její letitost. Byla svraštělá jako sluncem vysušená rozinka. Neměla na sobě ani centimetr kůže, která by

nevisela ve volných záhybech a vacích, která by se nevraštila a neplandala. Vrásky nebyly nalinkovány jen jedním směrem, ale křížily se v hlubokých obrazcích jako hvězdy nebo rozpukané rozety. Povislá prsa měla svraštělá stejně jako tlusté bříško, pytlíky vráskčité pokožky jí visely z kolen i loktů. Jako ve snu byla
Centaine úplně okouzlená. Nikdy neviděla žádnou lidskou bytost, která by tuhle i jen vzdáleně připomínala, ani v kočovném cirkuse, který jezdil do Mort Homme každé léto až do války. Pracně se zvedla na lokti a upřela na ni pohled. Malá stařena měla mimořádnou barvu, zdálo se, že září ve slunečním světle jako jantar a Centaine si vzpomněla na naleštěnou hlavičku tatínkovy dýmky z mořské pěny, kterou s takovou péčí udržoval. Tahle barva však byla ještě jasnější, zářivá jako zralá meruňka na stromě. Navzdory své slabosti Centaine pocítila, jak jí přes rty přelétlo pousmání. Stará žena, která si prohlížela Centaine se stejnou pozorností, jí okamžitě úsměv vrátila. Síť vrásek, vytvořená kolem jejích očí, je zmenšila na šikmé čínské škvírky.
A přece byla v těch černých zářivých zřítelnicích taková veselost, že se Centaine chtělo natáhnout a obejmout ji, jako by byla objala Annu. Stařena měla zuby obroušené skoro až k dásním a poskvrněné dohněda tabákem, nebyly však mezi nimi žádné mezery, zdály se pravidelné a silné.
„Kdo jste?“ zašeptala Centaine do temna opuchlými, suchými rty, a žena jí odpověděla tichým mlaskáním a syčením. Pod volnou svraštělou kůží měla malou, jemně tvarovanou lebku, a její tvář měla rozkošně srdcovitý tvar. Povrch hlavy měla tečkovaný vybledle šedými, vlněnými vlasy, zkroucenými do malých utažených peciček, každá byla velikosti hrášku, a mezi nimi byl holý skalp. Měla malé špičaté uši, těsně přiléhající k lebce, jako elfové v Centainině obrázkové knížce z dětství, neměla však ušní lalůčky.
Jiskřivé oči a zašpičatělá ouška jí dodávaly živého, šibalského výrazu.
„Máte vodu?“ zašeptala Centaine. „Vodu. Prosím.“
Stařena obrátila hlavu a promluvila tím sykavě mlaskavým jazykem k postavě za sebou. Bylo to bezmála její dvojče, stejně nemožně svraštělá, meruňková, zářivá pleť, tytéž utažené pramínky vlasů tečkující skalp, jasné oči a špičaté uši bez lalůčků, jenže to byl muž. To bylo víc než očividné, protože kožená bederní rouška se mu shrnula stranou, jak dřepěl, a penis zcela disproporční k jeho celkovým rozměrům mu volně visel, neobřezanou špičkou brousil po písku. Měl v sobě zvláštní aroganci a napůl ztopořelé napětí, odpovídající orgánu muže v plné síle.
Centaine zjistila, že na něj upřeně zírá, a rychle odvrátila oči.
„Vodu,“ opakovala a tentokrát udělala Centaine pohyb, jako by pila. Mezi dvěma malými starými lidmi okamžitě vzplanula živá debata.
„Owa, tohle dítě umírá nedostatkem vody,“ řekla stará
Křovačka muži, který byl už třicet let jejím manželem.
První slabiku jeho jména vyslovala s pukavým zvukem polibku. „Pus-wa.“
„Už je mrtvá,“ odpověděl Křovák rychle. „Je pozdě,
Hani.“ Jméno ženy začínalo ostrým, výbušným vdechnutím a končilo měkkým mlasknutím zubů o zadní stranu horních zubů, zvukem, který v západních řečech zpravidla znamená mírné znechucení.
„Voda patří všem, žijícím i umírajícím, to je první zákon pouště. Dobře ho znáš, starý dědečku.“ Hani se snažila působit obzvlášť přesvědčivě, takže užívala mimořádně uctivého oslovení „starý dědečku“.
„Voda patří všemu lidu,“ souhlasil, přikývl a zamrkal.“Ale tahle není San, to není člověk. Patří k těm druhým.“ Tímto krátkým projevem Owa výstižně popsal křovácký pohled na sebe samého ve vztahu k okolnímu světu.
Křovák byl první člověk. Jeho kmenové vzpomínky sahaly až za závoje věků, do dob, kdy jeho předkové byli v zemi sami. Od dalekých severních jezer až k dračím horám na jihu, jejich lovecké revíry obsahovaly celý světadíl. Byli původní obyvatelé. Byli lidé, San.
Ti druzí byli jiná stvoření. První z těch druhých přišli migračními koridory ze severu, obrovští hnědí muži, ženoucí před sebou svá stáda. Mnohem později vyšli z moře na jihu jiní, s pletí barvy rybího břicha, která na slunci zčervenala, a s bledýma slepeckýma očima. Tahle žena byla jednou z nich. Na pradávných lovištích pásli ovce a dobytek a masakrovali zvěř, která byla Křovákům obživou.
Když byli připraveni o obživu, museli se Křováci poohlížet po zdomácnělých stádech, která ve veldu nahradila divokou zvěř. Neznali pojem vlastnictví ani tradiční, ani soukromý majetek. Brali si ze stád těch druhých, jako si brali divoká zvířata, a tím smrtelně urazili jejich majitele.
Černí i bílí vyhlásili Křovákům válku s nelítostnou nenávistí, nenávistí, kterou ještě zvyšovala hrozba maličkých, jakoby dětských šípů, napuštěných jedem, způsobujícím jistou, mučivou smrt.
Tlupy kaferských bojovníků, ozbrojených dvojbřitými asagaji, a jízdní komanda se střelnými zbraněmi lovili Křováky, jako by to byla škodná. Stříleli je, probodávali, zavalovali v jeskyních a pohřbívali zaživa, trávili je a mučili.
Před masakrem ušetřili jen nejmladší děti. Ty svazovaly řetězy do houfů, protože ty, které neumřely steskem nebo na zlomené srdce, se daly „ochočit“. Byli z nich hodní, oddaní a docela rozkošní malí otroci.
Bandy Křováků, které přežily tuto úmyslnou genocidu, ustoupily do zlých zemí bez vody, kde byly samy, se svou úžasnou znalostí země a pochopením pro ni a pro tvory schopné přežít.
„Ona je jedna z těch druhých,“ opakoval Owa, „a už je mrtvá. Voda nám stačí jenom na cestu.“
Hani neodtrhla oči od Centaininy tváře, ale v duchu si vyčítala. „Stará ženo, o vodě bylo zbytečné debatovat. kdybys ji dala bez vyptávání, nebyla bys nucena snášet tuhle mužskou hloupost.“ Teď se obrátila a usmála na
! svého manžela.
;, „Moudrý starý dědečku, podívej se tomu dítěti do očí,“ lichotila mu. „Je v nich ještě život, a odvaha taky. Tahle nezemře, dokud jí z těla neunikne poslední dech.“ Hani si naschvál sundala z ramene pytel ze surové kůže a ignoro:Vala slabý syčivý zvuk nesouhlasu, který vydával její manžel. „V poušti patří voda každému, Sanům i ostatním, není v tom rozdíl, a nehádej se.“

. Vyndala z vaku pštrosí vejce, skoro dokonalou kouli barvy naleštěné slonoviny. Skořápka byla rozkošně ozdobená rytými dekorativními kruhy z ptačích a zvířecích siluet a na konci bylo zazátkováno dřevěným kolíčkem.
Obsah zašplouchal, když Hani potěžkala vejce v dlaních a Centaine zakňourala jako štěně, kterému odpírají cecík.
„Jsi umíněná stará ženská," řekl Owa znechuceně. Byl to nejsilnější protest, který mu křovácká tradice dovolovala. Nemohl jí přikazovat ani zakazovat. Křovák mohl druhému jen radit, neměl žádná práva nad svými druhy. Neměli mezi sebou šéfy ani kapitány a všichni si byli rovni, muži i ženy, staří i mladí.
Hani opatrně odzátkovala vejce a přišourala se blíž k Centaine. Položila paži Centaine do týla, aby ji podepřela, a zvedla jí vejce ke rtům. Centaine hltavě lokala, dusila se, voda jí stékala po bradě. Tentokrát Hani a Owa zasyčeli nesouhlasem, každá kapka byla vzácná jako krev života. Hani odtáhla vejce, Centaine vzlykla a pokusila se po něm sáhnout.
„Jsi nezdvořilá," napomenula ji Hani. Zvedla vejce k vlastním rtům a naplnila si ústa, až se jí tváře vyboulily. Pak položila ruku Centaine pod bradu, předklonila se a zakryla Centainina ústa vlastními rty. Pečlivě vstříkla několik kapek Centaine do úst a počkala, až je polkne, než jí dala další. Když předala do Centaininých úst poslední kapku, sedla si a dívala se na ni, dokud neusoudila, že už jí může dát další. Pak jí dala druhý doušek a později třetí.
„Tahle ženská pije jako slonice u studny," řekl Owa kysele. „Už si vzala dost vody, aby to zaplavilo vyschlé říční koryto v Kuisebu."
Měl pravdu, samozřejmě, připouštěla Hani zdráhavě.
Dívka už spotřebovala celodenní dávku pro dospělého člověka. Znova zazátkovala pštrosí vejce, a ačkoliv Centaine prosila a natahovala naléhavě obě ruce, vrátila je neoblomně do koženého vaku.
„Ještě trošičku, prosím," šeptala Centaine, ale stařena ji ignorovala a obrátila se ke svému společníkovi. Hádali se, používali rukou v půvabné ptačí gestikulaci, třepetali a luskali prsty.
Stará žena měla kolem čela čelenku z plochých bílých korálků a tucet šňůr stejných bílých korálků kolem krku a nadloktí. Kolem pasu měla krátkou koženou sukni a přes jedno rameno pláštěnku ze skvrnité kožešiny. Obě části oděvu byly vyrobeny z jediného kusu kůže, netvarované a nešité. Sukni držela na místě šňůra ze surové kůže, z níž visela sbírka drobných vydlabaných tykviček a nádobek z antilopích rohů. Nesla také dlouhou hůl, jejíž ostrý konec byl zatížen špičatým kamenem.
Centaine ležela a zvědavě ji pozorovala. Intuitivně rozeznala, že diskutují o jejím životě a že stará žena je jejím advokátem.
„Všechno, co říkáš, ctěný starý dědečku, je nepochybně pravda. Jsme na cestě a ti, kdo neudrží tempo a ohrožují ostatní, musí zůstat. To je tradice. A přece, kdybychom mohli počkat tak dlouho," Hani ukázala úsek sluneční cesty po obloze, který obnášel přibližně hodinu, „pak by tohle dítě mohlo najít dost sil, a takové krátké čekání nás neohrozí."
Owa stále vydával hluboký glottální zvuk a třepetal oběma rukama od zápěstí. Bylo to výrazné gesto, které Centaine polekalo.
„Naše cesta je svízelná a máme před sebou ještě dlouhou vzdálenost. K příští vodě je mnoho dní. Otálet tady je hloupost."
Owa měl na hlavě korunu a navzdory tomu, jak jí bylo špatně, Centaine zjistila, že ji přitahuje, až si náhle uvědomila, co to je. V čelence ze surové kůže vyšívané korálky měl stařec čtrnáct malých šípů. Šípy byly z říčního rákosu, letky na nich z orlích pírek a hroty, namířené špičkami k nebi, byly vyřezány z bílé kosti. Každá špička byla zbarvena zaschlou pastou jako čerstvou polevou, a tohle připomnělo Centaine popis z Levaillantovy knihy o cestách po Africe.
„Jed!" zašeptala Centaine. „Otrávené šípy." Otřásla se a pak si vzpomněla na kresby z knihy. „Jsou to Křováci. Tohle jsou opravdoví, živí Křováci."
Podařilo se jí napřímit se a oba malí lidé se po ní ohlédli.
„Už je silnější," poznamenala Hani, ale Owa začal vstávat.
„Jsme na cestě, na nejdůležitější cestě, a plýtváme dny."
Náhle se Hanin výraz změnil. Upírala pohled na Centainino tělo. Když si Centaine sedla, bavlněná blůza, už roztrhaná, se rozhalila a odhalila jeden z jejích prsů.
Když uviděla stařenin zájem, uvědomila si Centaine svou nahotu a kvapně se zakryla, stará žena teď ale přihopkovala blíž k ní a sklonila se nad ní. Netrpělivě odstrčila
Centaininy ruce a překvapivě silnými prsty svých úzkých, jemných rukou stiskla a zmáčkla Centainina ňadra.
Centaine ucukla, zaprotestovala a pokusila se odtáhnout, ale stařena byla stejně odhodlaná a autoritativní, jako bývala Anna. Rozevřela potrhanou blůzu a vzala jednu Centaininu bradavku mezi palec a ukazováček, pak ji jemně stiskla. Na špičce se objevila čirá kapička, Hani si něco zabzučela pro sebe a odstrčila Centaine zpátky na písek. Strčila jí ruku pod plátěnou sukni a malými prstíky obratně ohmatala a promačkala Centainin podbřišek.
Nakonec si Hani sedla na paty a zašklebila se triumfálně na svého druha.
„Teď ji tu nemůžeme nechat," řekla s chutí. „To je nejsilnější tradice lidu, že nemůžeš opustit ženu, žádnou ženu, San ani jinou, která v sobě nosí nový život."
A Owa udělal unavené gesto kapitulace a zase klesl do dřepu. Zaujal lhostejný postoj, usadil se kousek opodál, zatímco jeho žena klusala k okraji moře s vyváženou kopací tyčí v rukou. Pečlivě prozkoumala mokrý písek, po kotníky ve vířivých vlnkách, a pak strčila špičku hole do písku a couvala, vyrývajíc za sebou měkkou brázdu. Špička hole narazila pod pískem na pevný předmět a Hani poskočila kupředu a hrabala prsty, něco zvedla a strčila to do svého vaku. Pak proces opakovala.
Zakrátko se vrátila k místu, kde ležela Centaine, a vysypala z vaku na písek hromádku škeblí. Centaine se rozzuřila nad vlastní pitomostí. Celé dny hladověla a žíznila, a přitom se trmácela po pláži plné těchhle luxusních mlžů.
Stařena použila kostěného nástroje na řezání, aby otevřela jednu škebli. Držela ji opatrně, aby ze skořápky, uvnitř perleťové, nevyšplouchla šťáva, a podala ji Centaine. Centaine extaticky vysrkla šťávu z půlky lastury a potom

špinavými prsty vyhrabala maso a nacpala si je do úst.
„Bon!“ řekla Hani, celou tvář rozzářenou nesmírným požitkem, když žvýkala. „Třes bon!“
Hani se zazubila a pokývala hlavou, ale to už pracovala kostěným nožem na další škebli. Byl to neúčinný nástroj, se kterým bylo otevření každé skořápky pracnou záležitostí a kousky odštípnuté lastury, zapadlé do těla škeble, pak křupaly Centaine v zubech. Po dalších třech škeblích zašátrala Centaine po zavíracím noži a otevřela čepel.
Owa demonstroval svůj nesouhlas tím, že dřepěl o kousek dál a zíral na moře, při cvaknutí čepele nože však stočil pohled k Centaine a pak se mu oči rozšířily silným zájmem.
Sanové byli lidé doby kamenné, ačkoliv však bylo kování, odlévání a práce s železem mimo jejich kulturu, Owa už železné výrobky viděl. Viděl ty, které jeho lidé posbírali na bitevních polích černých obrů, a jiné, které tajně vzali z táborů a tábořišť cizinců a cestovatelů, a jednou znal jednoho muže kmene San, který měl stejný nástroj, jaký teď držela v ruce dívka.
Ten muž se jmenoval Xja, mlaskavý zvuk za zuby, jakým kočí pobízí svůj potah, a Xja si vzal před pětatřiceti lety za ženu Owovu nejstarší sestru. Jako mladý muž našel Xja kostru bílého muže ve vyschlém jezírku na okraji Kalahari. Tělo starého lovce slonů leželo vedle kostry jeho koně, s dlouhou kulovnicí na slony po boku.
Xja se pušky ani nedotkl, protože z legend a vlastní trpké zkušenosti věděl, že v té zvláštní kouzelné holi žije hrom, ale opatrně prozkoumal obsah hnijících kožených sedlových brašen a odhalil takové poklady, o jakých se žádnému Křovákovi nikdy ani nesnilo.
Především tam byl kožený váček s tabákem, zásoba na celý měsíc, a Xja si ho štipec nacpal pod horní ret a šťastně zkoumal zbytek pokladu. Rychle vyřadil knihu a lepenko. vou roličku, která obsahovala kuličky z těžkého šedého kovu - byly ošklivé a nedaly se použít. Pak objevil krásnou láhev ze žlutého kovu na koženém řemeni. Láhev byla plna nepoužitého šedého prášku, který vysypal do písku, ale láhev sama byla tak nádherně lesklá, že neznal ženu, která by jí dokázala odolat. Xja, který nebyl vynikající lovec ani velký tanečník nebo zpěvák, už dlouho pásl po Owově sestře, jejíž smích zněl jako ubíhající voda. Ani nedoufal, že by i jen upoutal její pozornost, ani se neodvažoval vystřelit miniaturní opeřený šíp ze svého obřadního luku lásky jejím směrem, s touhle blýskavou lahví v ruce však věděl, že nakonec bude přece jen jeho ženou.
Potom Xja našel ten nůž a věděl, že s ním si získá respekt mužů svého kmene, po kterém toužil skoro stejně jako po Owově krásné sestře. Bylo to už téměř třicet let, co Owa naposled viděl Xju a svou sestru. Zmizeli v osamělých pustinách suché země na východě, zahnáni od klanu podivnými pocity závisti a nenávisti, který nůž probudil v ostatních mužích kmene.
Owa teď zíral na stejný nůž v rukou této ženy, která si jím otevírala skořápky škeblí, hltala zasyrova sladké žluté maso a pila prýštící šťávu.
Až do tohoto okamžiku ho jen odpuzovalo obrovské, nepůvabné tělo té ženské, větší než kterýkoli muž kmene San, a její ohromné nohy a ruce, hustá divoká houština jejích vlasů a pleť, kterou slunce napůl uvařilo. Když však spatřil nůž, všechny ty zmatené pocity z dávných dob ožily a on věděl, že celou noc nezamhouří oka a bude myslet na ten nůž.
Owa vstal. „Dost,“ řekl Hani. „Je čas jít dál.“
„Ještě chvíli.“
„Ať nosí dítě nebo ne, nemůže ohrožovat životy všech.
Musíme jít dál,“ a Hani zase věděla, že má pravdu. Čekali už mnohem déle, než bylo moudré. Vstala s ním a upevnila si vak na rameni.
Uviděla záblesk paniky v Centaininých očích, když pochopila jejich záměr. „Počkejte na mě! Attendez!“ Centaine se vyškrábala na nohy, zděšena myšlenkou, že ji opustí.
Owa si teď přehodil malý luk do levé ruky, nacpal si volně bimbající penis zpátky do kožené bederní roušky a upevnil si opasek. Potom, aniž by se ohlédl na ženy, vyrazil podél okraje moře.
Hani se vydala za ním. Ti dva se pohybovali houpavým, hopsavým klusem a Centaine si poprvé všimla jejich vystupujících hýždí, obrovských vystouplin, které jim vzadu tak ostře vyčnívaly, až si byla Centaine jistá, že by si mohla sednout na Haninu zadnici a jet na ní jako na hřbetě poníka. Div se nad tím nápadem nezačala chichotat. Hani se na ni ohlédla a vrhla po ní povzbudivý úsměv a pak se obrátila kupředu. Zadek jí poskakoval a otřásal se, prastará prsa jí plácala o břicho.
Centaine za nimi vykročila a pak se zarazila, zasažena úzkostným úžasem. „Tudy ne!“ vykřikla. „Jdete špatným směrem!“
Dva malí Pygmejové mířili zpátky na sever, od Kapského Města, od Walvis Bay, od Lůderitzbuchtu a od vší civilizace.
„Tam nemůžete jít. Vraťte se, nemůžete mě tu nechat.
Nemůžete -“ Centaine byla jako šílená, osamělost pouště na ni čeká a jako hladová šelma ji zhltne, jestli ji nechají zase o samotě. Když však bude sledovat ty dva malé lidi, obrátí se zády k vlastním a k pomoci, kterou by jí mohli poskytnout.
Udělala několik nejistých kroků za Hani. „Prosím nechoďte!“
Stará žena její výzvě rozuměla, ale věděla, že je jen jedna cesta, jak to dítě rozhýbat. Neohlédla se.
„Prosím! Prosím!“
Ten rytmický skákavý klus odnášel oba lidičky překvapivě rychle.
Centaine váhala ještě několik vteřin, obrátila se, pohlédla k jihu, rozervaná a zoufalá. Hani byla skoro půl kilometru po pláži a nedávala nijak najevo, že by hodlala zpomalit.
„Počkejte na mě!“ vykřikla Centaine a popadla svou hůl z naplaveného dřeva. Pokusila se běžet, ale po sto krocích zpomalila do krátkého, potácivého, ale odhodlaného kroku.
V poledne se dvě postavičky, které sledovala, zmenšily na malé blešky a nakonec zmizely v mořském oparu daleko

vpředu na pláži. Jejich stopy však v zlatistém písku zůstaly, malé dětské otisky nohou, a Centaine upřela veškerou pozornost jen na ně a vlastně vůbec nevěděla, jak nebo kde našla sílu udržet se na nohou a přežít ten den.
Večer pak, když už skoro ztrácela odhodlání, zvedla oči od stop a daleko před sebou uviděla pramínek bleděmodrého kouře, vystupující z moře. Vycházel z uskupení žlutých pískovcových balvanů nad čárou přílivu a potřebovala zbytek svých sil, aby se dostala k tábořišti Sanů.
Klesla na zem, naprosto vyčerpaná, vedle ohně z naplaveného dříví. Hani k ní přistoupila, švitořila a kvokala a jako pták své kuře ji krmila vodou z úst do úst. Voda byla teplá a slizká stařeninými slinami, ale Centaine nikdy neochutnala nic tak výtečného. Jako prve jí opět nebylo dost a stará žena zazátkovala skořápku pštrosího vejce dřív, než byla Centainina žízeň uhašena.
Centaine odtrhla pohled od koženého vaku plného vajec pak pohlédla na starého muže.
Konečně ho uviděla. Bylo mu vidět jen hlavu, jak šmejdil v zelené vodě mezi porostem chaluh. Byl nahý, až na korálky kolem krku a pasu, a vyzbrojil se Haninou špičatou hrabací tyčí. Centaine ho pozorovala, byl napjatý jako křepelák a pak mazaně vyrazil holí, voda vystříkla a Ówa zápolil s nějakou velkou a čilou kořistí. Hani zatleskala rukama a povzbudivě zatrylkovala. Starý muž vytáhl na pláž kopajícího a zápolícího tvora.
Navzdory svému vyčerpání a slabosti se Centaine zvedla na kolena a vykřikla úžasem. Věděla, co je to za úlovek, humr byl dokonce jejím oblíbeným jídlem, ale ještě pořád si myslela, že ji přinejmenším šálí smysly, protože tenhhle tvor byl tak velký, že ho Owa neuzvedl. Jeho ohromný ozbrojený ocas se vláčel po písku, klapal přitom, jak se plácal, a dlouhé tlusté vousy sahaly Owovi až nad hlavu, když držel v každé pěstičce jeden. Hani spěchala k vodě, ozbrojena kamenem velikosti její vlastní hlavy, a oba pak obrovského korýše utloukli k smrti.
Do tmy zabil Owa ještě dva, skoro stejně velké jako byl ten první, a potom s Hani vyhrabali v písku mělkou díru a vystlali ji listy chaluh.
Zatímco připravovali díru na vaření, zkoumala Centaine tři obrovské korýše. Hned si všimla, že nejsou vyzbrojeni klepety jako krabi, takže to musí být druh podobný středomořské langustě, kterou jedla u tabule svého strýce v zámku u Lyonu. Tohle však byla nějaká mamutí varianta. Tykadla měli dlouhá jako Centainina paže, u kořene tlustá jako její palec. Byli tak staří, že se na jejich skořápkách usadili drobní cizopasníci a rostliny, jako by to byly skály.
Owa a Hani je zahrabali do jámy vyložené chaluhami pod tenkou vrstvou písku a pak nad nimi navršili oheň z naplaveného dříví. Plameny ozařovaly jejich zářivě meruňková těla. Živě klevetili. Když byla práce hotová, Owa vyskočil a spustil šouravý taneček, zpíval praskavým falzetem a kroužil kolem ohně. Hani mu vytleskávala rytmus a hrdelně bzučela, houpala se vsedě, a Owa tančil dál a dál.
Centaine vyčerpaně ležela a žasla nad mužíkovou energií.
Mlhavě též uvažovala o účelu tance a významu slov písně.
„Zdravím tě, Duchu červeného pavouka z moře, a tenhle tanec věnuji tobě," zpíval Owa, škubal nohama, až se mu nahé hýždě, vystrčené zpod kožené bederní roušky, natřásaly jako rosol.
„Nabízím ti svůj tanec a svou úctu, protože jsi zemřel, abychom my mohli žít -"
A Hani prokládala píseň řezavě pípavými výkřiky.
Owa, obratný a mazaný lovec, nikdy nezabíjel, aniž by vzdal díky zvěři, která padla za oběť jeho šípům nebo pastím. Žádné zvíře nebylo tak malé nebo bezvýznamné, aby se mu nemělo dostat takové pocty. Protože byl sám malým stvořením, uznával výtečnost mnoha malých věcí a věděl, že luskouna je třeba uctít ještě víc než lva a že kudlanka nábožná, hmyz, má větší cenu než slon nebo gazela, protože v každém z nich spočívá určitá část božství přírody, kterou uctíval.
Sám sebe nepovažoval za cennějšího než kteréhokoli z těchto tvorů, neměl nad nimi žádná práva kromě těch, která mu diktovala nutnost přežití vlastní osoby a svého klanu, a tak děkoval duchům své kořisti za to, že mu dali život, a když tanec skončil, byla kolem ohně v písku udusaná cestička.
Odhrabal s Hani popel a písek a odhalili tak těla obrovských mořských tvorů, zbarvených teď do temně karmínova, z nichž na podkladu z chaluh stoupala pára. Pálili si prsty a kvičeli radostí, když otevírali šupinaté červené ocasy a vybírali tučné bílé maso.
Hani naznačila Centaine, aby si dřepla vedle nich. Nohy raka obsahovaly kousky masa velikosti jejího prstu, krunýř byl vyplněn-žlutými játry, která se rozvařila na kaši. Sanové je používali jako omáčku k masu.
Centaine si nemohla vzpomenout, že by jí někdy něco tolik chutnalo. Odřezávala si nožem sousta z račího ocasu. Hani se na ni usmála ve světle ohně, tváře vyboulené jídlem, a řekla: „Nám!" a pak zase „Nám!"
Centaine pečlivě naslouchala, pak to opakovala, se stejnou výslovností, jakou měla stará žena.
„Nám!"
A Hani blaženě vykvikla. „Slyšels, Owa, to dítě řeklo
‚dobré!"
Owa zavrčel a pozoroval nůž v ruce ženy. Zjistil, že od něj nedokáže odtrhnout oči. Čepel projížděla masem tak čistě, že na něm nechávala hladký řez. Jak musí být ostrá, pomyslel si Owa, a ostrost té čepeli mu zkazila chuť k jídlu.
S břichem tak plným, až to skoro bolelo, ulehla Centaine vedle ohně. Hani k ní přišla a vyhrabala jí v písku pod tělem jamku pro bok. Hned to bylo pohodlnější. Znovu se uvelebila, Hani se však snažila ukázat jí ještě něco jiného.
„Nesmíš si pokládat hlavu na zem, Nám," vysvětlovala.
„Musíš ji nechat nahoře, takhle." Hani se opřela o jeden loket a pak si položila hlavu na rameno. Vypadalo to neohrabaně a nepohodlně, Centaine s úsměvem poděkovala, ale zůstala ležet natažená.
„Nech ji," bručel Owa. „Až jí vleze do ucha v noci škorpión, tak pochopí."
„Za jeden den se toho naučila dost," souhlasila Hani.
„Slyšels, jak řekla Nám? To je její první slovo a to je jméno, které jí dám, Nám," opakovala. „Nám."

Owa zabručel a odešel si do tmy ulevit. Chápal manželčin nepřirozený zájem o cizinku a dítě, které měla v děloze, jenže před sebou měli strašlivou cestu a ta žena bude nebezpečná zátěž. A pak, samozřejmě, tu byl ten nůž - když myslel na nůž, zlobil se.

Kapitola 16.

Centaine se probudila s křikem. Byl to strašný sen, zmatený, ale děsivý - zase viděla Michaela, ne jeho planoucí tělo v letadle, ale na Nuageovi. Michaelovo tělo bylo ještě zčernalé plameny a vlasy mu hořely jako pochodeň.
Nuage pod ním byl potrhaný a zmrzačený granáty, na sněhobílém hřbetě mu zářila krev a vnitřnosti mu při běhu visely z břicha.
„Tamhle je moje hvězda, Centaine," ukazoval Michael před sebe rukou podobnou černému pařátu. „Proč nejdeš za ní?"
„Nemůžu, Micheli," křičela Centaine, „ach, já nemůžu."
A Michael odcválal přes duny na jih, ani se neohlédl a Centaine za ním křičela: „Počkej, Micheli, počkej na mě!"
Ještě křičela, když jí zatřásly něžné ruce a vzbudily ji.
„Klid, Nám," šeptala jí Hani. „Máš plnou hlavu démonů spánku - ale vidíš, už jsou pryč."
Centaine ještě vzlykala, chvěla se a stařena si lehla vedle ní, přehodila přes ně obě kožešinovou pláštěnku, objala ji a hladila ji po vlasech. Za chvíli se Centaine uklidnila.
Stařenino tělo bylo cítit kouřem ze dřeva, zvířecím tukem a divokými bylinami, nebylo to však nepříjemné a její teplo Centaine zkonejšilo, takže za chvíli zase usnula, tentokrát bez zlých snů.
Hani nespala. Staří lidé nepotřebují tolik spánku jako mladí. Cítila však mír. Tělesný kontakt s jinou lidskou bytostí byl něčím, co po všechny ty dlouhé měsíce postrádala. Od dětství věděla, jak je to důležité. Sanské nemluvně se připoutalo těsně k matčinu tělu a zbytek svého života prožívalo v intimním tělesném kontaktu se zbytkem klanu.
Klam měl rčení, „osamělá zebra - snadná kořist lva na lovu", a klan byl úzce spjatou společností.
Při té myšlence stařena zase zesmutněla a ztráta jejího lidu se jí v hrudi zhmotnila do velikého kamene, těžkého k neunesení. V klanu Owy a Hani jich bylo devatenáct jejich tři synové s manželkami a jedenáct dětí jejich synů.
Nejmladší Hanino vnouče ještě nebylo odstavené a nejstarší, dívka, kterou měla nejraději, právě poprvé odmenstruovala, když na klan přišla ta nemoc.
Byla to morová rána, jaké nebylo v letopisech klanu ani celého národa San pamětníka. Něco tak rychlého a divokého, že to Hani nedokázala pochopit ani se s tím vypořádat. Nejdřív to začalo jako bolení v krku, které se změnilo ve vysokou horečku, pokožka byla tak horká, že skoro pálila na omak a žízeň, jakou by nedokázala způsobit sama Kalahari, které Sanové říkají Velká Suchá.
V tomto stadiu umírali ti malí, den nebo dva po vypuknutí prvních příznaků nemoci, a starší byli chorobou tak oslabeni, že neměli dost sil, aby je pohřbili - tělíčka se v horku rychle rozkládala.
Pak horečka pominula a oni uvěřili, že jsou ušetřeni.
Pohřbili děťátka, ale byli příliš slabí, než aby i jen tančili za duchy nemluvňat nebo jim zazpívali na cestu do jiného světa.
Nebyli však ušetřeni, protože choroba jen změnila formu a přišly další horečky, současně však se jim plíce zaplnily vodou, takže při umírání sípali a dusili se.
Zemřeli všichni kromě Owa a Hani - i oni však byli tak blízko smrti, že trvalo mnoho dní a mnoho nocí, než byli dost silní, aby pochopili plný dosah katastrofy, která je potkala. Když se ti dva staří lidé dost zotavili, zatančili za svůj mrtvý klan a Hani oplakala děťátka, která už nikdy nepochová na boku ani nenadchne svými pohádkami.
Pak prodebatovali příčinu a význam své tragédie, diskutovali o tom bez konce u táborového ohně za nocí, ještě stále truchlíce až do nejhlubšího nitra svých bytostí, až jednou večer Owa řekl: „Až budeme dost silní na cestu a ty víš, Hani, jaká strašná cesta to je - musíme se vrátit na
Místo Všeho Života, protože jen tam najdeme význam téhle věci a dozvíme se, jak můžeme uklidnit rozhněvané duchy, kteří nás takhle potrefili."
Hani si zase uvědomila to mladé a plodné tělo ve své náruči a smutek v ní trochu polevil, ucítila ve svých svraštělých prsech bez mléka, vychrtlých tou velkou chorobou, záchvěv mateřského instinktu.
„Možná," pomyslela si, „už se duchové usmířili, protože jsme vyrazili na pouť, a poskytnou téhle staré ženské to dobrodiní, že ještě jednou uslyší křik novorozeněte, než umře."
Za úsvitu Hani odzátkovala jeden malý antilopí roh, který jí visel ze šňůry kolem pasu, a aromatickou pastou ošetřila sluneční puchýře na Centaininých tvářích, nose a rtech, strupy a modřiny na nohou a pažích. Při práci na ni neustále štěbetala. Pak poskytla Centaine pečlivě odměřenou dávku vody. Centaine ji ještě vychutnávala, držela ji v ústech, jako by to bylo vzácné bordeaux, když bez dalších ceremonií oba Sanové vstali, obrátili se tváří k severu a vyrazili rytmickým hopsavým klusem k severu.
Centaine užasle vyskočila, a aniž by plýtvala dechem na nějaké námitky, popadla hůl, upevnila si plátěnou kapuci přes hlavu a pustila se za nimi.
Už po prvním kilometru si uvědomila, jak ji jídlo a odpočinek posílily. Nejdřív byla schopna udržet se na dohled od páru drobných postaviček. Viděla, jak Hani prohledává písek hrabací holí, vybírá z něj písečné škeble, skoro aniž by zpomalila tempo, a podává jednu Owovi, druhou si otevírá sama a jedí v běhu.
Centaine si naostřila jeden konec hole do špičky a napodobila ji, nejprve neúspěšně, dokud si neuvědomila, že škeble jsou v kapsách pláže - a Hani je nějakým způsobem umí lokalizovat. Hrabat nazdařbůh bylo zbytečné. Od té doby hrabala jen tam, kde Hani označila písek, a v klusu s povděkem pila šťávu ze škeblí.
Ať se snažila, jak chtěla, Centaine brzy zpomalila krok a postupně se od ní oba Sanové vzdalovali, až jí zase zmizeli z

dohledu. V poledne už se Centaine jen vlekla a věděla, že si musí odpočinout. Když se s tím smířila, zvedla oči a uviděla daleko před sebou skalinu s tulení kolonií.
Bylo to skoro, jako by Hani odhadla přesné meze její výdrže, protože na ni s Owou čekali pod skalnatým převisem. Usmívala se a radostně švitořila, když se Centaine přivlekla po stráni do jeskyně a padla vyčerpaně na zem vedle ohně. Hani jí dala příděl vody a přitom proběhla mezi starými lidmi živá debata, kterou Centaine pozorovala se zájmem. Všimla si, že pokaždé, kdy Hani ukáže na ni, použije slovo
„nám". Gestikulace starých lidí byla tak výrazná, že Centaine jasně rozuměla, že stará žena chce kvůli ní zůstat, zatímco Owa chce jít dál.
Pokaždé, když Hani ukázala na svého druha, mlaskla rty jako při líbání. Náhle Centaine debatu přerušila, ukázala také na malého Křováka a řekla: „Owa!"
Oba na ni zírali ve zpitomělém úžasu a pak s radostným kvičením blaženosti uznali její výkon.
„Owa!" dloubla Hani manžela do žeber a zavýskla.
„Owa!" Stařec se plácl do hrudi, poskakoval pýchou nahoru dolů.
Na okamžik byla hádka zapomenuta, jak Centaine měla v úmyslu, a jakmile první vzrušení pominulo, ukázala na starou ženu, která rychle pochopila její otázku.
„Hani?" vyslovila zřetelně.
Na třetí pokus se Centaine podařilo závěrečné cvaknutí k Haninině spokojenosti a značné potěše.
„Centaine." Dotkla se vlastní hrudi, to však probudilo ječivé námitky a třepetání rukama.
„Nám!" Hani ji něžně poplácala po rameni a Centaine se smířila s novým křestním jménem. „Nám!" souhlasila.
„Tak, ctěný starý dědečku," obrátila se Hani na svého manžela. „Nám je možná ošklivá, ale učí se rychle a čeká dítě. Tady si odpočineme a zítra půjdeme dál. A konec řečí!" A Owa, brumlaje si pod vousy, se vyšoural z přístřešku, když se ale za soumraku vrátil, nesl přes rameno čerstvě uloveného napůl dospělého tuleně a Centaine se cítila tak odpočatá, že se zúčastnila obřadu díkůvzdání, tleskala s Hani a napodobovala její pípavé výkřiky, zatímco Owa tančil kolem nich a tulení maso se opékalo nad žhavými uhlíky.
Mast, kterou Hani použila na její zranění, přinesla rychlé výsledky. Spáleniny a puchýře na její tváři zaschly a pleť s keltskou pigmentací jí ztemněla do barvy týkového dřeva, jak si přivykala na slunce, ačkoliv si učesala prsty své husté tmavé vlasy tak, aby jí stínily tvář co možná nejvíc.
Každým dnem sílila, jak její tělo reagovalo na těžkou práci a dietu tvořenou plody moře, bohatými na proteiny. Brzy už dokázala na svých dlouhých nohou udržet tempo s Owou a nezaostávala vzadu, ani nevznikaly hádky kvůli předčasnému zastavování. Pro Centaine se stalo věcí hrdosti, udržet krok se starým párem od svítání do soumraku.
„Já ti ukážu, ty čerte stará," bručela si pro sebe, plně si uvědomujíc podivný odpor, který k ní Owa cítil, byla však přesvědčena, že jeho příčinou je její slabost, bezmocnost a pomalost.
Jednoho dne, právě -když se vydávali na cestu, navzdory protestům staré ženy, vzala z Hanina nákladu polovinu vodou naplněných pštrosích vajec a zabalila si je do plátěného šálu. Jakmile Hani pochopila její úmysl, odhodlaně souhlasila a nemilosrdně si z manžela utahovala, když se vydali na další denní úsek cesty.
„Nám nese svůj podíl, přesně jako žena San," řekla, a když vyčerpala své pošklebky, věnovala veškerou pozornost Centaine a začala ji vážně instruovat. Ukazovala svou hrabací holí a nebyla spokojena, dokud Centaine nevyslovila slovo správně nebo nedala najevo, že lekci pochopila.
Centaine brala nejprve stařenu jen s humorem, brzy však se začala radovat z každého nového objevu a denní cesta se zdála den ze dne lehčí a rychlejší, jak jí tělo sílilo a vědomostí přibývalo.
To, co dříve považovala za holou pustinu, se ukázalo být světem kypícím zvláštním a skvěle přizpůsobeným životem. Porosty chaluh a útesy pod hladinou moře byly pokladnicemi korýšů, měkkýšů a mořských červů, tu a tam dokonce odliv uvěznil v mělkém jezírku skal i rybu. Byly to hlubinné, obtloustlé ryby s třpytnými šupinami barvy děloviny a jejich maso mělo slabě zelený nádech, když se ale vykuchaly a opekly nad žhavým uhlím, byly lepší než platýs.
Jednou narazili na hnízdící kolonii tučňáků. Tučňáci byli na skalnatém ostrově, spojeném s pevninou útesem, po kterém se dalo za odlivu přejít, ačkoliv Centaine měla celou dobu hrůzu ze žraloků. Tisíce černobílých tučňáků hnízdily na holé zemi. Tučňáci syčeli a vřeštěli vztekem, když Křováci sbírali velká zelená vejce a naplnili si jimi plátěný vak. Upečená v písku pod ohněm chutnala výtečně, měla průsvitný, rosolovitý bílek a jasně žluté žloutky, ale tak tučné, že člověk nesnědl víc než jedno, a zásoba vydržela mnoho dní.
I pohyblivé duny se zlověstnými stěnami volného klouzajícího písku byly domovem ještěrek a nebezpečných zmijí, které je lovily. Utloukali holemi ještěrky i zmije a vařili si je v šupinaté kůži. Když Centaine překonala svůj počáteční odpor, zjistila, že chutnají jako kuřata.
Jak pokračovali k severu, dun ubývalo, nebyla to už ta souvislá hradba, a mezi nimi byla údolí s pevnou zemí na dně, a nebyla už tak úplně holá a pustá jako duny nebo pláž. Hani vedla Centaine po skalnaté půdě a ukazovala jí zakrslé rostliny, které dokonale připomínaly kameny. Hrabaly pod maličkými nenápadnými listy a našly tam zduřelý kořen velikosti fotbalového míče.
Centaine se dívala, jak Hani škrábe bulvu svým kamenným škrabákem, pak vzala hrst hoblin, podržela je ve výšce s palcem směřujícím dolů jako cecík na kravském vemenu a stiskla. Mléčná tekutina jí stékala po palci a kapala do otevřených úst, a když ji vymačkala do poslední kapky, oškrábala si zbytkem vlhké dužiny tvář a paže, přičemž se neustále blaženě zubila.
Centaine rychle následovala jejího příkladu. Šťáva byla trpká jako chinin, ale po prvním šoku z té chuti Centaine zjistila, že hasí její žízeň účinněji než samotná voda, a když si dužinou potřela tělo, vyprchala suchost, způsobená větrem, sluncem a solí. Její pokožka teď vypadala čistší a hladší. To způsobilo, že si poprvé od ztroskotání uvědomila sama sebe.

Toho večera, když seděli kolem ohně a čekali, až se opečou přílipky na rožni z kusu naplaveného dříví, oloupala si Centaine dřívko a jeho špičkou si vyčistila mezery mezi zuby, a pak si je ještě vydrbala ukazováčkem, namočeným v krystalcích odpařené soli, kterou seškrábala ze skal. Hani ji chápavě pozorovala, a když dojedli, šla si dřepnout za Centaine, tiše na ni vrkala, proutkem jí rozčesávala zcuchané a zaknocené vlasy, a pak jí je zapletla do nových těsných copánků.

Kapitola 17.

Centaine se vzbudila, když byla ještě tma, a uvědomila si, že se něco změnilo, když spala. Ačkoliv byl oheň rozdělaný, bylo světlo rozptýlené a vzrušené hlasy Hani a Owy byly přitlumené, jako by přicházely z dálky.
Vzduch byl studený a těžký vlhkem. Centaine chvíli trvalo, než si uvědomila, že jsou v husté mlze, která se za noc přivalila od moře.
Hani poskakovala rozčilením a netrpělivostí.
„Pojď, Nám, honem.“ Centainin slovník už obsahoval kolem stovky nejdůležitějších sanských slov. Vyškrábala se na nohy.
„Nes. Přines.“ Hani ukázala na plátěný pytel pštrosích vajec a pak zvedla svůj vlastní kožený vak, zakrytý mlhou. Centaine vyběhla za ní, aby se udržela na dohled, protože svět zmizel v perleťových vrstvách mlhy.
V údolí mezi dunami klesla Hani na kolena.
„Podívej, Nám.“ Popadla Centaine za zápěstí a přitáhla ji vedle sebe. Ukázala na pouštní rostlinu, která se plazila po zemi. Tlustá hladká vrstva, pokrývající kameny listy, se jako chameleón změnila přesně do barvy okolní země.
„Voda, Hani!“ vykřikla Centaine radostně.
„Voda, Nám.“ Hani zakejhala smíchem.
Mlha se kondenzovala na hladkých listech a stékala po jejich šikmém povrchu, až se shromažďovala v proláklinách tam, kde zkrácený stonek mizel v zemi. Rostlina byla skvěle vymyšleným sběračem vláhy a Centaine teď pochopila, jak se ten zduřelý podzemní kořen napájel při každé mlze.
„Rychle!“ nařídila Hani. „Slunce přijde brzo.“ Postavila jedno prázdné pštrosí vejce na měkkou zem a odzátkovala je. Kuličkou ze zvířecí srsti otřela třpytivé jezírko vláhy a pak ji pečlivě vyždímala do vaječné láhve. Po této ukázce podala Centaine chumáč kožešiny.
„Pracuj!“ nařídila.
Centaine pracovala stejně rychle jako stařena, šťastně naslouchala jejímu švitoření a rozuměla jen tu a tam nějakému slovu. Spěchaly od rostliny k rostlině.
„Tohle je opravdu požehnání, duchové jsou hodní, že poslali z moře vodní kouř. Teď nebude cesta na Místo Všeho Života tak svízelná. Bez vodního kouře bychom mohli zahynout. Uhlazují nám cestu, Nám - třeba se tvoje děťátko narodí na Místě Všeho Života. To by bylo úžasné dobrodiní. Protože pak by mělo tvoje dítě na sobě po celý život znamení duchů, byl by z něj největší z lovců, nejlepší ze zpěváků, nejobratnější z tanečníků a nejšťastnější ze všech lidí svého klanu.“
Centaine nerozuměla, ale smála se na stařenu, cítila se bezstarostně a šťastně, a zvuk vlastního smíchu ji překvapil, už to bylo tak dávno - a zareagovala na stařenino žvatlání francouzsky.
„Už jsem tuhle vaši drsnou zemi začala vážně nenávidět,
Hani. Potom, jak jsem se na ni těšila, po všech těch báječných věcech, co mi Michel vyprávěl a co jsem o ni četla, to bylo všechno úplně jiné, tak kruté a zlé.“
Hani, když uslyšela tón hlasu, zarazila mokrý chumáč kožešiny nad vaječnou lahví a tázavě se na ni podívala.
„Tohle bylo poprvé, co jsem se zasmála, za tu dobu, co jsem v Africe.“ Centaine se opět zasmála a Hani se zachichotala úlevou. Obrátila svou pozornost nazpátek k láhvi.
„Dneska mi Afrika poprvé ukázala laskavou tvář.“ Centaine zvedla nasáklý chumáč ke rtům a vysála z něj studenou, sladkou rosu. „Tohle je zvláštní den, Hani, tohle je zvláštní den pro mě a pro mé dítě.“
Když byly všechny vaječné láhve po okraj plné a pečlivě zazátkované, postaraly se o sebe, napily se rosy dosyta a teprve pak se Centaine rozhlédla a začala si uvědomovat, co znamená mlha pro rostliny a tvory v poušti.
Jasně rudí mravenci vycházeli ze svých hluboko uložených hnízd, aby jí využili. Mravenčí dělníci pobíhali od rostliny k rostlině, vysávali kapičky, až jim bříška naběhla a zprůsvitněla, div nepraskli, a mizeli zase ve svých chodbičkách. U vchodu do každého podzemního mraveniště už byl shromážděn chumáč dalších mravenců, svatební společnost, která vyprovázela královny na svatební let. Nevěsty se zvedaly do mlžného vzduchu na papírově bílých křídlech, třepetaly se. Většina z nich zemře v poušti, jen velmi málo jich přežije a založí nové kolonie.
Ještěrky sestoupily z dun, aby hodovaly na hejnech mravenců, a byli tu i malí hlodavci rezavočervené barvy, kteří hopkali po dně údolí na přerostlých zadních nožičkách jako miniaturní klokani.
„Koukej, Hani, co je tohle?“ Centaine objevila podivný hmyz velikosti kobylky, který stál na hlavách v odkryté pozici. Rosa se jim kondenzovala ve stříbrných kapičkách na leskle fluoreskujících krovkách a pak jim zvolna stékala do drážek ve svrchním krunýři, které ji sváděly do zahnutého zobce.
„Dobré jídlo,“ řekla jí Hani a strčila si hmyz do úst, rozchroupala ho a s chutí polkla.
Centaine se na ni zasmála. „Ty zlatá, legrační babko.“
Pak se rozhlédla po malém tajném životě pouště. „Co je ta
Afrika za kouzelnou zemi! Konečně trochu chápu, co se mi
Michel pokoušel vysvětlit.“
S africkou nenadálostí, která už Centaine nepřekvapovala, se nálada změnila. Záclony mlhy se rozplynuly, slunce jimi

prorazilo a za pár minut z kamenných rostlin drahokamy kapiček rosy zmizely. Mravenci se ztratili do svých hnízd, zamaskovali za sebou vchody a písečné ještěrky vklouzly do dun. Papírová křídla létajících mravenců, které ještěrky pohltily, poletovala bezcílně ve slabém vánku z pobřeží.
Ještěrky, ještě prochladlé z mlhy, se nejprve slunily na povrchu dun, za pár minut už však bylo vedro nepříjemné, a tak utekly přes hřebeny na druhou stranu, do stínu. Později, až v poledním slunci všechny stíny zmizí, ponoří se pod povrch a proplují do chladnějších spodních písků.
Hani a Centaine si přehodily vaky přes ramena a skloněny pod vahou vaječných lahví vyrazili na pláž. Owa už byl v táboře a měl na tyčce z naplaveného dřeva nabodnuto tucet tučných ještěrek a pěkný vak zrzavých pouštních krys na plochém kameni vedle ohně.
„Ó, manželi, jaký ty jsi neohrožený živitel.“ Hani položila svůj vak, aby mohla lépe obdivovat starcovu píli. „Jistě nebyl nikdy mezi všemi Sany lovec, který by se vyrovnal tvé obratnosti!“
Owa se při stařenině pustém lichocení dost nestydatě naparoval a Hani na okamžik odvrátila tvář a očima vyslala k Centaine vzkaz v tajné řeči ženství.
„Jsou to malí kluci,“ říkal její úsměv jasně. „Od osmi do osmdesáti zůstávají dětmi.“ A Centaine se zase zasmála, zatleskala rukama a přidala se k Haninině pantomimě obdivu.
„Owa dobrý! Owa chytrý!“ A stařec pokýval hlavou a zatvářil se vážně a důležitě.
Měsíci chyběly jen čtyři nebo pět dní do úplňku, takže byl dost jasný, aby vrhal pod duny purpurově temné stíny. Byli ještě příliš vzrušeni návštěvou mlhy, než aby spali, a Centaine se snažila sledovat klevetění dvou starých Sanů, a dokonce se jej i zúčastnit.
Centaine už se naučila čtyři cvakavé zvuky sanského jazyka, stejně jako jejich glottální kuckání, které znělo, jako by mluvčího škrtili. Nicméně stále ještě zápolila s tonálními variacemi. Rozličné tóny byly pro západní ucho téměř nerozlišitelné a teprve posledních pár dnů si
Centaine uvědomovala jejich existenci. Mátlo ji, jak Hani zdánlivě opakovala jedno slovo a žasla, když Centaine zřejmě nedokázala vysledovat rozdíl ve výslovnosti. Potom zničehonic, jako by jí z uší vyndali voskové zátky, uslyšela Centaine pět rozličných modulací hlasu, vysokou, hlubokou, střední, stoupající a klesající. Měnily nejen smysl slova, ale i vztah slova ke zbytku věty.
Bylo to těžké, ale lákavé. Seděla těsně u Hani, aby jí viděla na rty, když se náhle zajíkla překvapením a popadla se oběma rukama za břicho.
„Hýbe se!“ Centainin hlas byl plný úžasu. -“Pohnul se děťátko se pohnulo!“
Hani okamžitě porozuměla, hbitě se natáhla, zvedla
Centaine krátkou potrhanou plátěnou sukni a popadla ji za břicho. Hluboko v jejím těle se ozvala další křeč života.
„Aj! Aj!“ zaječela Hani. „Cítím ho! Cítím ho, kope jako hřebec zebry!“ Ze šikmých čínských očeк jí vytryskly slzičky radosti, a jak jí stékaly po hluboce vrytých vráskách na lících, zajiskřily se ve světle ohně a měsíce. „Tak silný - tak statečný a silný! Sáhni si, starý dědečku.“
Owa nemohl odmítnout takovou výzvu a Centaine, klečící ve světle ohně se sukněmi zvednutými vysoko nad nahou spodní polovinu těla, necítila při starcově dotyku žádné rozpaky.
„Tohle,“ prohlásil Owa vážně, „je nanejvýš příznivá věc. Hodí se, abych na její oslavu zatančil.“ Owa vstal a tančil v měsíčním světle za Centainino nenarozené dítě.
Měsíc zapadl do temného, dřímavého moře, ale obloha nad pevninou už se zbarvovala přicházejícím dnem do odstínu zralých pomerančů a Centaine ležela po probuzení jen pár vteřin. Překvapilo ji, že ti dva staří lidé leží ještě vedle vyhaslého popela z ohně předchozího večera, ale rychle vyrazila z tábora, vědouc, že denní cesta začne před východem slunce.
V diskrétní vzdálenosti od tábora podřepla, aby si ulevila, pak ze sebe strhala své cáry a vběhla do moře. Zajíkla se ve studené vodě a drhla si tělo hrstmi písku. Natáhla si oblečení na mokré tělo a běžela zpátky do tábora. Staří lidé byli ještě zabaleni do svých kožených pláštěnek a leželi tak tiše, že Centaine na okamžik zpanikařila, pak ale
Hani hrdelně zakašlala a zavrtěla se.
„Rozhodně jsou ještě naživu.“ Centaine se usmála a posbírala svůj majeteček. Cítila se skvěle, protože Hani ji obvykle musela popohánět, teď se ale stařena zase zavrtěla a ospale zamumlala.
Centaine porozuměla jen slovům, „Počkat, odpočinout, spát.“ Potom Hani zmlkla a přetáhla si opět pláštěnku přes hlavu.
Centaine byla zmatena. Přihodila na oheň pár dřívek a rozfoukala plamen, pak usedla a čekala.
Venuše, ranní hvězda, spočívala na hřbetech dun, ale bledla a ztrácela se příchodem slunce - a ti dva Sanové ještě spali, až Centaine začala rozčilovat nečinnost. Byla už tak silná a zdravá, že se vlastně těšila na denní putování.
Teprve když slunce rozjasnilo vrcholky dun, Hani se posadila, zívla, říhla si a poškrábala se.
„Jít?“ Centaine použila stoupajícího tónu, který měnil slovo v otázku.
„Ne ne,“ Hani udělala záporné mávavé gesto. „Počkat noc - měsíc -jít tam.“ A ukázala rychle vytrčeným palcem k dunám.
„Jít země?“ zeptala se Centaine, ne zcela jistá, že porozuměla.
„Jít země,“ souhlasila Hani a Centaine přeběhl po zádech mráz. Konečně opustí břeh moře.
„Jít teď?“ naléhala Centaine netrpělivě.
Dvakrát za posledních pár dní, když se zastavili a rozbili tábor, vyšplhala Centaine na vrcholek nejbližší duny a zadívala se do vnitrozemí. Jednou rozeznala proti večernímu nebi vzdálený obrys modrých hor a ucítila, jak ji to táhne pryč od téhle monotónní přímořské krajiny k záhadné pevnině.
„Jít teď?“ opakovala dychtivě a Owa se opovržlivě zasmál, když si přišel dřepnout k ohni.

„Opice dychtí potkat leoparda," řekl, „ale poslechněte si, jak potom kvičí!"
Hani na něj nesouhlasně kvokla a pak se obrátila k Centaine. „Dnes budeme odpočívat. Dnes v noci začne nejtěžší část naší cesty. Dnes v noci, Nám, rozumíš tomu? V noci, aby nám svítil měsíc. Dnes v noci, kdy slunce spí, protože žádný muž ani žena nedokáže projít ruku v ruce se sluncem zemí zpívajících písků. Dnes v noci. Teď odpočívej."
„Dnes v noci," opakovala Centaine. „Teď odpočívej."
Odešla však z tábora a zase vylezla po klouzajícím písku na vrchol první řady dun.
Na pláži sto dvacet metrů pod ní seděly dvě postavičky u ohně jako nepatrné skvrnky. Pak se otočila, pohlédla do vnitrozemí a uviděla, že duna, na které stojí, je pouhým úpatím ohromného pohoří písku, tyčícího se před ní.
Barvy dun přecházely od bledé petrklíčové žluti přes zlatou a oranžovou do temné fialové hnědi a tmavé sang de boeuf, za nimi však spíš tušila, než viděla strašidelné pohoří se skalnatými, zubatými vrcholy. Před jejím pohledem však celý obzor dostal mléčně modrou barvu a začal se chvět a rozpouštět. Pocítila žár, vycházející z pouště, jen slabý závan, ale ucouvla před tím hrozivým dechem a před očima se jí země zahalila do skelnatého chvění závojů fáty morgány.
Obrátila se a zamířila zpátky do tábora. Owa ani Hani nepropadli nikdy úplné nečinnosti. Stařec teď vyřezával z bílé kosti hroty šípů, zatímco jeho žena vyráběla další náhrdelník. Korálky vyráběla z kousků rozbitých pštrosích skořápek, tvarovala je do kroužků mezi dvěma malými kamínky a pak do každého provrtala dírku úlomkem kosti. Hotové korálky pak navlékala na střívko.
Při pohledu na její práci si Centaine živě připomněla
Annu. Rychle vstala a opět vyšla z tábora. Hani vzhlédla od své šňůry korálků.
„Nám je nešťastná," řekla.
„Ve vaječných lahvích je voda a v břiše má jídlo," zabručel Owa od broušení hrotu šípu. „Nemá proč být nešťastná."
„Teskní po svém klanu," zašeptala Hani a stařec neodpověděl. Oba to dobře chápali a mlčeli, když si připomněli ty, jež zanechali v mělkých hrobech v divočině.
„Už jsem dost silná," řekla Centaine nahlas, „a naučila jsem se, jak se udržet naživu. Nemusím je už následovat. Mohu se zase obrátit na jih - sama." Nejistě stála a představovala si, jaké by to bylo. Rozhodlo právě to jediné slovo.
„Sama," opakovala. „Kdyby tak byla Anna ještě naživu, kdybych tak měla kam jít, tak bych to možná zkusila." A klesla na pláž a malomyslně si objala kolena.
„Není cesta zpátky. Musím jít prostě dál. Žít každý den jako zvíře, žít jako divoch, žít s divochy." A shlédla na cáry, které jí stěží zakrývaly tělo. „Musím jít prostě dál, a ani nevím, kam," a zoufalství ji hrozilo úplně zaplavit.
Musela se mu bránit, jako by to byl živý útočník. „Nevzdám to," mumlala si, „já se prostě nevzdám, a až tohle skončí, už nikdy se nebudu nuzovat. Nikdy nebudu nuzovat. Nikdy nebudu žíznit a hladovět, ani nosit cáry a smrduté kůže."
Podívala se na své ruce. Nehty měla zulámané až do masa a černé špínou. Zaťala pěst, aby je schovala.
„Už nikdy. Můj syn a já už nikdy nebudeme v nouzi, to přísahám."
Bylo pozdě odpoledne, když se odebrala zpátky do primitivního tábora pod dunami. Hani k ní vzhlédla a zašklebila se jako vysušená opička. Centaine k ní pocítila náhlý nával náklonnosti.
„Milá Hani," zašeptala. „Ty jsi to jediné, co mi zbylo."
A stařena se vyhrabala na nohy a přistoupila k ní, nesouc oběma rukama dokončený náhrdelník ze pštrosích skořápek. Stoupla si na špičky a opatrně přetáhla náhrdelník Centaine přes hlavu. Přepečlivě jí jej upravila na hrudi, spokojeně vrkajíc nad prací svých rukou.
„To je krása, Hani," zachraptěla Centaine. „Děkuju, mockrát ti děkuju," a náhle jí vytryskly slzy. „A to jsem si myslela, že jsi divoch. Ach, odpusť mi. Hned po Anně jsi ten nejhodnější, nejmilejší člověk, co jsem kdy poznala."
Klekla si tak, aby měly tváře ve stejné výši, objala stařenu zoufalou silou a přitisla si spánek k Haninč vyschlé, svraštělé líci.
„Proč brečí?" otázal se Owa od ohně.
„Protože je šťastná."
„To," usoudil Owa, „je ten nejpitomější ze všech důvodů. Myslím, že tahle ženská je trochu poznamenaná měsícem."
Vstal a ještě vrtěl hlavou, když zahájil závěrečné přípravy k noční cestě.

Kapitola 18.

Malí staří lidé byli nezvykle vážní, jak si Centaine všimla, když si upevňovali pláštíky a vaky. Hani k ní přistoupila a překontrolovala upevnění jejího vaku, pak si klekla a omotala Centaine kolem nohou plátěné ovinky.
„Co to je?" Jejich vážná tvářnost Centaine znepokojovala.
Hani pochopila otázku, ale nesnažila se vysvětlovat.
Místo toho zavolala Centaine a obě vyrazily za Owou.
Owa pozvedl hlas. „Duchu Měsíce, udělej nám dnes v noci světlo, ukaž nám stezku." Nasadil nakřáplý falzetový tón, který měli všichni duchové zvlášť rádi, a provedl na písku několik šoupavých tanečních kroků. „Duchu Velkého Slunce, spi dobře, a až zítra vstaneš, nehněvej se, neboť tvůj hněv by nás spálil ve zpívajícím písku. Až pak bezpečně projdeme a dorazíme ke studni doušků, zatančíme ti a zazpíváme své díky."
Dokončil krátký tanec výskokem a zadupáním dětských nožek. To prozatím stačilo, malá předběžná splátka, s příslibem vyúčtování, až duchové splní svou část smlouvy.
„Pojď, stará babičko," řekl. „Dej pozor, ať zůstane Nám blízko a nezůstává pozadu. Víš, že se nemůžeme vracet a hledat ji, kdyby se ztratila." A tím rychlým, vlnivým poskokem vyrazil po svahu pláže do ústí údolí, právě když nad temnějícím obzorem vystoupil měsíc a vydal se na cestu přes hvězdnatá nebesa.
Cestovat za noci bylo divné, protože poušť jako by na sebe brala nové a záhadné dimenze, duny se zdály vyšší a bližší,

pokryty stříbrným měsíčním světlem a temněmodrými stíny, a údolí mezi nimi byla roklemi ticha, zatímco nad tím vším se rozprostírala pompézní nádhera hvězd,
Mléčné dráhy a měsíce, bližších a jasnějších, než by kdy byla Centaine považovala za možné. Měla dojem, že kdyby jen prostě vztáhla ruku, mohla by je česat jako zralé ovoce z větve stromu.
Vzpomínka na oceán s nimi zůstala ještě dlouho potom, co jej ztratili z dohledu, tiché syčení jejich kroků v písku znělo jako ozvěna jemných polibků příboje na žlutých plážích a vzduch byl dosud chlazen jeho širými zelenými vodami.
Kráčeli údolím skoro polovinu doby, kterou potřeboval měsíc, aby vystoupil k zenitu, když náhle Centaine vklusala do oblasti vedra. Po chladném oceánském vzduchu to bylo, jako by narazila do pevné zdi. Centaine se zajíkla překvapením a Hani zamumlala, aniž by porušila rytmus pohybu: „Už to začíná.“ Rychle tím však proběhli a vběhli do chladného vzduchu, až se Centaine tím kontrastem zachvěla a přitáhla si pláštík těsněji kolem ramen.
Údolí se kroutilo. Když oběhli vysokou dunu, na které ležely měsíční stíny jako modřiny, dýchla na ně poušť znovu.
„Zůstaň blízko, Nám.“ Vedro však mělo přilnavost a váhu jako proud lávy, Centaine připadalo, že jí v něm váznou nohy až po lýtka. O půlnoci bylo větší vedro než v kotelně
Mort Homme, když se topilo dubovými poleny. Když na; brala dech do plic, pocítila, že jí vedro vstupuje do celého těla jako vetřelec a s každým vydechnutím jí ukrádá vláhu.
Jednou se zastavili, jen krátce, a napili se z vaječné láhve. Hani i Owa se pozorně dívali, jak ji Centaine zvedá ke rtům, ale žádný z nich už ji nemusel napomínat.
Když obloha začínala světlat, zvolnil Owa trochu krok a jednou nebo dvakrát se zastavil, aby prozkoumal údolí kritickým okem. Bylo zřejmé, že hledá místo, kde by se dal přečkat den. Když se konečně zastavili, bylo to těsně pod úpatím strmé stěny dun.
Neměli materiál na oheň a Hani nabídla Centaine kus ryby usušené na slunci, zabalené v chaluhách, byla však příliš unavená a bylo jí moc horko na to, aby jedla. Také se bála, že by jídlo zvýšilo v nadcházejícím dni její žízeň.
Vypila z vaječné láhve svou dávku vody a pak unaveně vstala a poodešla kousek od ostatních. Jakmile si však dřepla, Hani káravě zavřískla a spěchala k ní.
„Ne!“ opakovala. Centaine cítila rozpaky a zmatení, zatímco stařena zalovila ve svém vaku a vyndala sušenou divokou tykev, kterou užívala jako misku a naběračku.
„Tady, tohle - „ Nastrčila to Centaine, která ještě stále nechápala. Stařena rozhořčeně popadla tykev, podržela si ji mezi nohama a vymočila se do ní.
„Tady - dělej.“ Nabídla misku zase Centaine.
„Nemůžu, Hani, před nikým,“ protestovala Centaine upřímně.
„Owa, pojď sem,“ zavolala Hani. „Ukaž to dítěti.“
Stařec přišel a hlučně zopakoval Haninu ukázku.
Navzdory svým rozpakům nedokázala Centaine potlačit závan závisti. „O kolik pohodlnější!“
„Teď dělej!“ Hani jí opět nabídla tykev a Centaine kapitulovala. Způsobně se odvrátila. Oba staří lidé ji hlasitě povzbuzovali, až připojila svůj zurčící potůček do společné tykve. Hani ji triumfálně odnesla.
„Honem, Nám,“ pobízela ji. „Slunce přijde brzo.“ A ukázala Centaine, jak si vykopat v písku mělký příkop a ulehnout do něj.
Slunce vykouklo z dun na protější straně údolí a odrazilo na ně vedro jako zrcadlo z naleštěného bronzu. Leželi v pruhu stínu a krčili se do svých zákopů.
Slunce stoupalo a stín duny se scvrkával. Žár narůstal a plnil údolí stříbrnou fatou morgánou, až se duny roztančily a pak začal písek zpívat. Byla to hluboká, ale neustálá vibrace, jako by poušť byla ozvučnou skříní gigantického strunného nástroje. Stoupala a klesala, odumírala a zase začínala.
„Písky zpívají,“ řekla jí Hani tiše a Centaine porozuměla. Ležela s uchem na zemi a naslouchala podivné a nádherné hudbě pouště.
Vedro stále ještě sílilo a podle příkladu Sanů si Centaine zakryla hlavu plátěným šálem a tiše ležela. Bylo příliš vedro, než aby se dalo spát, upadla však do jakéhosi otupělého komatu a nechala se unášet dlouhými houpavými vlnami žáru, jako by byly zvukem moře.
Bylo čím dál tím větší horko a v poledne slunce úplně zahnalo stíny, nebylo kam utéci před jeho nemilosrdnými paprsky. Centaine ležela a oddechovala jako zmrzačené zvíře, každé rychlé a mělké vdechnutí i vydechnutí jako by jí obrušovalo hrdlo a spalovalo sílu z těla.
„Horší to už být nemůže,“ říkala si v duchu. „Tohle je konec, brzo se začne ochlazovat.“
Mýlila se. Vedro ještě zesílilo, poušť syčela a vibrovala jako týraná šelma, až se Centaine skoro bála otevřít oči, aby jí to nespálilo oční bulvy.
Pak uslyšela, jak se stařena pohybuje. Zvedla cíp pokrývky své hlavy a viděla, jak pečlivě míchá písek s močí j z tykve. Přinesla misku k Centaine a nanesla jí mokrý písek na opékající se kůži.
Centaine se zajíkla úlevou a chladným dotykem té směsi, a ještě než vyschla v divokém žáru, nasypala Hani do mělkého zákopu sypký písek, pohřbila Centaine pod jeho tenkou vrstvou a pak jí zase upravila šál na hlavě.
„Děkuju, Hani,“ zašeptala Centaine a stařena šla zakrýt svého manžela.
S vlhkým pískem na kůži a ochrannou vrstvou přes něj přečkala Centaine nejžhavější hodiny pouštního dne a potom pocítila, jak se s africkou náhlostí teplota vzduchu kolem její tváře mění. Sluneční světlo už nemělo tu oslepující ostrou bělost, ale odstínilo se do měkčího, máslového tónu.
Po setmění vstali ze svých lůžek a oklepali se z písku.
Napili se téměř nábožně, Centaine se však opět nedokázala přinutit k jídlu a pak je Owa vedl dál.
Na noční cestě už nebylo pro Centaine nic nového ani fascinujícího, nebeská tělesa už nebyla zázraky, na něž se

hledělo v úžasu, ale jen přístroji k vymezení dlouhého, mučivého míjení hodin.
Země pod nimi se změnila, už to nebyl sypký písek, který povoloval pod každým krokem a zpomaloval jejich chůzi, ale byly to tvrdé, kompaktní vrstvy slídy, s květinovými krystalky, zvanými „růže pouště“, ostrými jako nože.
Prořezávaly jí plátěné sandály a musela se zastavit, aby si je převázala. Pak sešli ze slídových vrstev a přešli nízkou páteř duny a z jejího hřebene uviděli pod sebou zívat další pusté údolí.
Owa nikdy nezakolísal ani nedal najevo nejmenší zaváhání. Ačkoliv si Centaine uvědomovala, že tyto hory z písku ve věčném větru chodí, nekonečně mění tvar, nevyzpytatelně a nepředvídatelně, mužík se jimi pohyboval jako starý námořník v proudech oceánu.
Mlčení pouště jako by vstoupilo Centaine do hlavy v podobě roztálého vosku, umrtvilo jí sluch, zaplnilo jí ušní bubínky ševelem nicoty, jako by si držela u ucha mořskou lasturu.
„Copak ten písek nikde nekončí?“ ptala se sama sebe.
„Je tohle kontinent dun?“
Za úsvitu se zastavili a připravili si obranu proti útoku slunce. V nejžhavější hodině dne, když Centaine ležela ve svém mělkém hrobě-loži, pokryta směsí písku a moči, pocítila, jak se v ní dítě pohnulo, tentokrát silněji, jako by i ono bojovalo s vedrem a žízní.
„Trpělivost, miláčku,“ pošeptala mu. „Šetři si sílu. Musíme se o téhle zemi všechno naučit, abychom už nikdy nemuseli takhle trpět. Už nikdy.“
Toho večera, když vstala z písku, snědla kvůli dítěti trochu sušené ryby, ale splnila se její obava - jídlo jí způsobilo téměř nesnesitelnou žízeň. Nicméně síla, kterou jí dalo, jí pomohla vydržet noční putování.
Neplýtvala silami na hlasitou řeč. Všichni tři si šetřili energii i vláhu, žádná zbytečná slova nebo pohyby, Centaine však vzhlédla k obloze, která se velkolepě a nádherně otáčela, a ještě stále viděla Michaelovu hvězdu, oddělenou od její černou prázdnotou jižního pólu.
„Prosím, ať to skončí,“ modlila se mlčky k jeho hvězdě.
„Ať to skončí brzo, protože nevím, jak dlouho to ještě vydržím.“
Jenže to neskončilo a zdálo se, že se noci prodlužují, písek prohlubuje a nohy do něj zabředají čím dál hlouběji, zatímco každý den se zdál parnější než předchozí a vedro je ubíjelo jako rány kovářského kladiva do železa, rozpáleného výhní.
Centaine ztratila pojem dnů a nocí, splynuly jí v mysli do jediné nekonečné muky vedra a žízně.
„Pět dní, nebo šest, nebo sedm?“ uvažovala mlhavě a pak spočítala prázdné vaječné skořápky. „Musí to být šest,“ usoudila. „Zbyly jen dvě plné láhve.“
Centaine a Hani si daly každá do vaku jednu plnou láhev, aby měly stejně rozdělený náklad, pak snědli poslední porce sušené ryby a vstali k noční cestě, tentokrát však nevyrazili hned.
Owa chvíli upřeně hleděl na východ, zlehka točil hlavou ze strany na stranu, jako by naslouchal, a poprvé vysledovala Centaine slabý závan nejistoty ve způsobu držení jeho malé hlavy s korunou svatozáře šípů. Pak začal Owa tiše zpívat. Centaine už se naučila rozpoznat jeho hlas, vyhrazený duchům.
„Duchu velké Lví Hvězdy,“ vzhlédl k Siriu, který svítil v souhvězdí Velkého Psa, „ty jediný nás tady vidíš, protože všichni ostatní duchové se vyhýbají zemi zpívajícího písku.
Jsme sami a cesta je těžší, než si pamatuji z dob, kdy jsem tudy šel jako mladý muž. Stezka se ztratila, velká Lví Hvězdo, ty máš však bystré oko supa a celou ji vidíš. Veď nás, prosím tě. Ukaž nám stezku.“
Pak vzal z Hanina vaku vaječnou láhev, vytáhl zátku a vylil trochu vody na písek. Vytvořila malé kuličky a Centaine uniklo z hrdla slabé zasténání a padla na kolena.
„Vidíš, duchu veliké Lví Hvězdy, dělíme se s tebou o vodu,“ zpíval Owa a znovu láhev zazátkoval, Centaine však zírala na mokré kuličky písku a znovu zasténala.
„Klid, Nám,“ pošeptala jí Hani. „Když chceme zvláštní dobrodiní, musíme se někdy vzdát toho, co je nám vzácné.“Vzala Centaine za zápěstí a jemně ji zvedla. Pak zamířila za Owou přes nekonečné duny.
Centaine se pachtila dál, ohlušována mlčením, nesouc drtivé břemeno únavy, trýzněna mučivou žízní, a opět ztratila veškerý přehled o čase, vzdálenosti nebo směru. Neviděla nic než dvě tančící postavy před sebou, které paprsky klamavého měsíce přeměnily v maličké šotky.
Zastavili se tak náhle, že Centaine vrazila do Hani a byla by upadla, kdyby ji stará žena nezachytila a pak tiše stáhla k zemi, až ležely vedle sebe.
„Co - „ začala Centaine, ale Hani jí položila ruku na ústa, aby ji utišila.
Owa ležel vedle nich. Když se Centaine uklidnila, ukázal přes okraj duny, na které leželi.
Šedesát metrů pod úpatím duny začínala planina, zaplavená měkkým stříbrným světlem měsíce. Sahala až tam, kam Centaine v noci dohlédla, plochá, nekonečná, a skýtala naději, že mají konečně duny za sebou. Na této pláni stál řídký les dávno mrtvých stromů. V měsíčním světle leprózně šedé, zvedaly zmrzačené a pokroucené údy chromých žebráků k lhostejnému nebi. Z té zlověstné scenérie
Centaine zamrazilo, a když se něco velkého, ale beztvarého pohnulo mezi prastarými stromy jako mytologická nestvůra, zachvěla se a přivrtěla těsněji k Hani.
Oba Sanové se třásli dychtivostí jako lovečtí psi na vodítku. Hani zatřásla Centaininou rukou a mlčky ukázala.
Když se Centaininy oči přizpůsobily, uviděla, že je tu víc živých obrysů než ten, který zahlédla napoprvé, ale pořád ještě byly jako obrovské šedé balvany. Napočítala jich celkem pět.
Owa vleže na boku odvázal svůj malý lovecký luk, a když vyzkoušel napětí jeho tětivy, vybral z kožené pásky kolem svého čela pár šípů, dal znamení Hani a pak sklouzl pozadu z hřebene duny. Jakmile byl za obzorem, vyskočil na nohy a vklouzl do stínů a záhybů větrem navátého písku.
Obě ženy ležely ve stínu za hřebenem mlčky a tiše.

Centaine se učila zvířecí trpělivosti, kterou tato pradávná divočina vyžadovala od všech svých tvorů. Obloha začínala rozkvétat prvním příslibem dne. Viděla teď tvory na pláni pod nimi jasněji.
Byli to obrovské antilopy. Čtyři tiše ležely, kdežto jedna z nich, větší a silnější v plecích a na šíji, stála o kousek dál.
Centaine usoudila, že je to vůdce stáda, protože byl v kohoutku vysoký jako Nuage, její milovaný hřebec, jenže měl pár nádherných rohů, dlouhých, rovných a špičatých. Centaine to živě připomínalo gobelín La Dames et la Licorne v muzeu v Čluny, kam ji tatínek vzal na její dvanácté narozeniny.
Světlo sílilo a vůdce stáda zazářil krásnou, světle morušovou barvou. Tvář měl poznačenou tmavšími liniemi, tvořícími vzorek diamantů, takže to vypadalo, jako by měl ohlávku, byla v něm však jakási divoká důstojnost, která okamžitě rozptýlila jakoukoli představu osedlanosti.
Otočil vznešenou hlavu k místu, kde ležela Centaine, nastražil kornoutovité uši a neklidně zašvihal tmavým, huňatým, jakoby koňským ocasem. Hani položila ruku
Centaine na paži a přikrčily se. Vůdce stáda se dlouze zadíval jejich směrem, nehybný a tichý jako mramorová socha, žádná z žen se však nepohnula. Zvíře nakonec sklonilo hlavu a začalo ostrými černými předními kopýtky rýt v sypké zemi na planině.
Ach, ano! Hrabe sladký kořen rostliny bi, velký a skvělý býk, obdivoval ho Owa v duchu. „Nezvedej hlavu, nádherný vůdče všech antilop, krm se dobře a já za tebe zatančím takový tanec, že ti všichni duchové všech antilop budou navždy závidět!“
Owa ležel pětačtyřicet metrů od místa, kde stál antilopí samec, ještě pořád mimo dostřel jeho luku. Vyšel ze stínu údolí dun skoro před hodinou a za tu dobu urazil ani ne pět set kroků.
Na povrchu pláně byla mírná proláklina, jen zvlnění, hluboké ani ne na šířku dlaně, ale i v mlhavém světle měsíce ji Owa rozpoznal neomylným okem lovce a vklouzl do nijako malý, jantarově zbarvený hádek, a jako had se potom pohyboval po břiše v pomalých sinusoidních křivkách. V duchu se přitom modlil k duchům Lví Hvězdy, kteří ho zavedli k této kořisti.
Náhle antilopa prudce zvedla hlavu a podezíravě se rozhlédla, uši doširoka nastražené.
„Nelekej se, milý býku,“ naléhal Owa. „Čichej hlízu bi a nech klidu opět vstoupit do svého srdce.“
Minuty se vlekly a potom se samci vydralo z nozder krátké zafrkání a sklopil hlavu. Harém žlutohnědých samic, které ho obezřele pozorovaly, se uklidnil a jejich čelisti se zase daly do přežvykování.
Owa se posunul kupředu. Pohyboval se pod zploštělým okrajem prolákliny, tváří se dotýkal země, aby nebylo vidět siluetu hlavy, posunoval se po měkké zemi pomocí boků, kolenou a prstů u nohou.
Samec antilopy vyhrabal hlízu a s hlučným mlaskáním ji žvýkal, přidržoval si ji u země kopýtkem a odlamoval sousta.
Owa překlenul mezeru mezi nimi pracným, trpělivým plížením.
„Jen hoduj, milý býku, bez tebe by byly tři osoby a nenarozené dítě zítra mrtvé. Nechoď, velká antilopo, postůj chvíli, už jen chvilinku.“
Byl tak blízko, jak jen se mohl odvážit, ale pořád ještě to bylo moc daleko. Hřbet antilopy byl tvrdý a srst hustá. Šíp byl z lehkého rákosu a špička z kosti, která nemá tak ostrý hrot jako železná.
„Duchu Lví Hvězdy, neodvracej teď svou tvář,“ zaprosil
Owa a zvedl svou levou ruku, aby její světle zbarvená dlanička byla obrácena k samci.
Skoro minutu se nestalo nic a pak si býk všiml ruky bez těla, která jako by vyvstávala ze země. Zvedl hlavu a zadíval se na ni. Zdála se příliš malá, než aby byla nebezpečná.
Po minutě naprostého ticha zavrtěl Owa svůdně prsty, býk zafuněl a zvedl mulec, nasál vzduch, snažil se pochytit vůni, ale Owa pracoval ve slabém, příhodném jarním vánku a zrádné .světlo úsvitu měl v zádech.
Znovu podržel ruku nehybně a pak ji pomalu přitáhl k boku. Býk udělal několik kroků směrem k němu a strnul - dalších pár kroků, zvědavě natáhl krk, nastražil uši kupředu, zíral do mělké prolákliny, kde ležel Owa bez dechu, přitisknutý k zemi. Pak býka vedla jeho zvědavost dál kupředu, na dostřel Owova luku.
Bleskurychlým pohybem, jako když útočí zmije, se Owa převalil na bok, přitáhl si pírka na konci šípu k tváři a pak šíp vypustil. Přebzučel prostor mezi nimi jako včela a s plácavým zvukem narazil do skvrnité tváře býka, zabodl se do měkké kůže pod kornoutovitým uchem.
Býk ucouvl, jak to štíplo, a prudce se otočil. Harém jeho krav okamžitě vyskočil ze svých pískových pohovek a celé stádo se plným cvalem hnalo za běžícím býkem, švihajíc dlouhými tmavými ocasy a zvedajíc za sebou bledý oblak prachu.
Býk potřásal hlavou, snažil se zbavit šípu, který mu visel z tváře, zpomalil v běhu a naschvál se otřel hlavou o kmen jednoho z prastarých mrtvých stromů.
„Trčí hluboko!“ Owa vyskočil, poskakoval a ječel. „Drž pevně, šípe, zanes mu Owův jed do srdce. Nes ho rychle, malý šípe.“
Ženy k němu seběhly z duny.
„Ó, jak mazaný lovec,“ velebila Hani svého manžela a Centaine byla bez dechu, ale zklamaná, protože stádo už zmizelo z dohledu za temnou planinou, ztracenou v šedém světle před úsvitem.
„Pryč?“ zeptala se Hani.
„Počkej,“ odpověděla stařena. „Za ním brzy. Teď pozoruj, Owa dělá kouzlo.“
Stařec odložil zbraně, až na dva šípy, které si upravil v čelence, aby trčely ve stejném úhlu jako rohy antilopy.
Pak si stočil dlaně po obou stranách hlavy do podoby kornoutovitých uší a mírně pozměnil celé držení těla i způsob, jakým držel hlavu. Zafrkal nozdrami, zahrabal nohou do země a před Centainiňma očima se změnil v antilopu. Mimikri bylo tak věrohodné, že Centaine radostně zatleskala rukama.
Owa pantomimicky přehrál, jak zpozoroval couvající ruku, obezřele k ní přistupoval a pak byl zasažen šípem.

Centaine měla pocit děje lovu, tak přesně byl celý incident zobrazen.
Owa odcválal stejným krokem a stejnými pohyby jako antilopa, pak ale začal slábnout a potácet se. Těžce oddechoval, hlava mu klesala a Centaine pocítila závan soucitu k zasaženému zvířeti. Vzpomněla si na Nuagea a slzy jí vhrkly do očí, ale Hani tleskala a vydávala krátké povzbudivé výkřiky.
„Zemři, ó býku, jehož ctíme, zemři, ať můžeme žít!“
Owa se potácel v širokém kruhu, rohatou hlavu už nemohl unést, klesl k zemi a zachvěl se v posledních křečích, když mu jed pronikl do krve.
Bylo to všechno tak přesvědčivé, že Centaine už neviděla malého Sana, ale spíš býka, jehož představoval. Ani na okamžik nepochybovala o účinnosti telepatického kouzla, kterým Owa působil na svou kořist.
„Á!“ křičela Hani. „Už leží. Velký býk skončil,“ a Centaine uvěřila bez ptaní.
Napili se z vaječných lahví a pak Owa ulomil z jednoho mrtvého stromu rovnou větev a jeden její konec vytvaroval tak, aby zapadl do hrotu ze stehenní kosti buvola, který nosil ve váčku. Upevnil hrot a vyvážil si těžkou zbraň v ruce.
„Je čas vyrazit za býkem,“ prohlásil a zamířil přes planinu.
Centainin první dojem byl správný. Přešli už krajinu dun, ale planina, která ležela před nimi, byla do puntíku stejně nepřívětivá a podivné tvary mrtvého lesa jí dodávaly neskutečného vzhledu jiného světa. Centaine uvažovala, jak dlouho je tento les mrtev, a zachvěla se, když si uvědomila, že tu ty stromy možná takhle stojí už tisíc let, konzervovány vysoušejícím vzduchem jako kdysi mumie faraónů.
Owa sledoval stopy antilopího stáda a i na tvrdé kamenité půdě planiny, kde Centaine neviděla ani stopy po tom, že by tudy proběhli, je malý San vedl sebedůvěřivým, nekolísajícím poklusem. Zastavil se jen jednou, aby zvedl svůj šíp, ležící pod mrtvým stromem, o který se býk otřel.
Zvedl jej a ukázal ženám.
„Vidíte. Ozub zasáhl.“
Hrot šípu chyběl. Owa naschvál na dvou místech šíp zeslabil, hned za otráveným ozubcem, aby se odlomil.
Světlo rychle sílilo a Hani, klusající před Centaine, ukazovala hrabací holí. Nejdřív Centaine neviděla, nač ukazuje, pak si všimla malé vysušené popínavé rostliny s několika vyprahlými hnědými listy, ležící těsně u země, první známky živoucí vegetace od chvíle, kdy odbočili z pobřeží.
Protože už věděla, kam a jak se dívat, všimla si Centaine i dalších rostlin, hnědých, sežehlých a nepatrných, ale věděla už o poušti dost, aby tušila, co leží pod povrchem.
Trochu jí to zvedlo náladu, když si všimla prvních roztroušených trsů jemné, stříbřité, suché pouštní trávy. Duny měli za sebou a země kolem nich zase ožívala.
Ranní vánek, kterého využil Owa při číhané, vytrval i potom, co slunce rozjasnilo obzor, takže horko nebylo tak nesnesitelné jako v krajině dun. Celková nálada Sanů teď byla lehčí a bezstarostnější, a i bez Haniných ujištění „Už dobré, brzo jíst, pít“ - si Centaine byla jistá, že nejhorší stadium cesty už mají za sebou. Musela si promnout a zaclonit oči, protože slunce odráželo oslepující jiskry bílého světla od úlomků slídy a světlých kamínků a obloha svítila žhavou září, která rozpouštěla horizont a smývala všechny barvy, měnila tvary a skupenství.
Daleko před nimi uviděla Centaine něco ležet a za tím oddaně, ale ustrašeně otálely čtyři antilopí krávy nad svým padlým býkem. Nakonec ho opustily, jen co se malé obrysy lidí přiblížily na půldruhého kilometru, a odcválaly do chvějivého žáru.
Býk ležel tak, jak to Owa předehrál, těžce oddechoval a byl tak oslaben jedem z šípového hrotu, že se mu hlava obracela ze strany na stranu, převažována dlouhými, rovnými, špičatými rohy. Oči se mu třpytily slzami a řasy měl dlouhé a zakroucené jako krásná žena. Byl slabý, ale pokusil se vstát, aby se bránil, když se mu Owa postavil, a namířil na něj rapíry rohů, které dokázaly usmrtit dospělého lva. Švihl jimi v prudkém a hrozivém oblouku, a pak klesl nazpátek.
Owa ho obezřele obkroužil, v porovnání s trupem zvířete se zdál křehoučký. Čekal na svůj okamžik, neohrabané kopí připravené, ale býk své poloochrnuté tělo pracně otočil, aby k němu byl čelem. Hrot šípu mu ještě visel z rány pod uchem, krásný černobílý vzorek jeho masky byl potřísněn tmavou sraženou krví z otrávené rány.
Centaine si zase vzpomněla na Nuagea a chtěla, aby to utrpení rychle skončilo. Odložila svůj vak, uvolnila si sukni a podržela ji jako pláštěnku matadora, pak se přiblížila k zasaženému býkovi z opačné strany než Owa.
„Připrav se, Owa, připrav se!“ Býk se otočil za jejím hlasem. Podráždila ho pláštěnkou a býk se proti ní ohnal, rohy mu zasvištěly vzduchem jako mávnutí šavlí, vlekl se směrem k ní, vířil prach obrovskými kopyty a Centaine hbitě uskočila.
Když odpoutala jeho pozornost, vrhl se Owa kupředu a bodl býka do hrdla, zarazil kostěný hrot kopí hluboko, zakroutil jím a zatlačil na ně, hledal krční tepnu. Jasná tepenná krev vystříkla jako peří plameňáka do slunečního svitu. Owa uskočil a díval se, jak umírá.
„Děkuji ti, velký býku. Děkujeme, žes nás nechal žít.“
Společně převalili zdechlinu naznak, když se ale Owa hotovil udělat první řez svým pazourkovým nožem, otevřela Centaine čepel svého zavíracího nože a podala mu jejOwa zaváhal. Nikdy se nedotkl té krásné zbraně. Byl přesvědčen, že kdyby to udělal, mohly by se mu k ní přimknout prsty a už by se jí nikdy nedokázal vzdát.
„Vezmi, Owa,“ pobídla ho Centaine, a když ještě váhal, oči upřené s nepatrným zdráháním na nůž, pochopila Centaine náhlým zábleskem intuice pravou příčinu Owova odporu ke své osobě.
On chce ten nůž, on po něm touží.
Skoro se rozesmála, ale ovládla se. „Vezmi, Owa,“ i malý muž zvolna vztáhl ruku a vzal jej od ní.
? Láskyplně jej obracel mezi prsty. Pohladil ocel, laskal čepel a pak vyzkoušel ostří palcem.
„Aj! Aj!“ vykřikl, když mu ocel prořízla pokožku a na bříšku palce mu naskočil korálkový řetízek kapek krve.
„Taková zbraň! Podívej, Hani.“ Hrdě ukazoval zraněný palec. „Vidíš, jak je ostrý!“
„Můj hloupý manželi, je zvykem rozřezat zvěř, a ne lovce!“

Owa šťastně zakejhal nad tím žertíkem a sklonil se k svému úkolu. Vzal do levé ruky býkův šourek a povytáhl jej, pak jej jedním řezem odstranil.
„Aj! Tak ostrý!“ Odložil šourek stranou - varlata opečená na žhavém uhlí byla delikatesa a z pytlíku z jemné kůže bude pěkný váček na šípové hroty a jiné malé cennosti.
Počínaje od rány mezi zadníma nohama zvířete udělal mělký řez kůží, přičemž nasměroval čepel tak, aby neprořízla břišní dutinu. Vedl řez ukazováčkem zaháknutým pod kůži, nahoru mezi předníma nohama býka pod hrdlem až k bradě. Obkroužil řezem býkův krk a kopyta všech čtyř končetin, pak prořízl vnitřní stranu nohou až k prvnímu dlouhému laterálnímu řezu. Ženy odtahovaly cípy uvolněné kůže a Owa strkal sbalenou pěst mezi bílou spodní stranu kůže a modře mramorované svaly, zabalené v průhledných kapslích, takže stáhli ze zdechliny kůži v jednom kuse. Když povolovala, vydávala tichý, trhavě praskavý zvuk. Roztáhl ji srstí dolů na zem.
Pak Owa otevřel s přesností chirurga břišní dutinu, vyňal těžké mokré vnitřnosti a položil je na rozprostřenou kůži.
Hani odcupitala opodál a nasbírala hrst jemné, světlé pouštní trávy. Musela odběhnout daleko, protože trsy trávy byly roztroušeny jen tu a tam a byly řídké. Přispěchala nazpátek a naaranžovala trávu nad misku z tykve, zatímco
Owa rozřízl kluzký bílý vak býkova bachoru a vyzvedl dvojitou hrst obsahu. Z nestrávené vegetace crčela voda, ještě než ji Owa začal vymačkávat.
Owa použil trávu místo síta a procedil plnou tykev tekutiny. Pak ji zvedl oběma rukama ke rtům. Zhluboka se napil, zavíraje v extázi oči. Odtrhl misku od rtů, hromově říhl a obrovsky se zašklebil, když předával tykev Hani.
Pila hlučně a zakončila říhnutím a radostným zavýsknutím, otřela si ústa hřbetem ruky a předala tykev Centaine.
Centaine zkoumala světle hnědozelenou tekutinu. „Je to jen šťáva z rostlin,“ konejšila sama sebe. „Ještě nebyly rozžvýkané ani promísené se zažívacími šťávami - „ a pak zvedla tykev.
Bylo to mnohem snazší, než očekávala, a chutnalo to jako odvar z rostlin a trávy, s trpkou pachutí hlízy bi. Podala prázdnou tykev nazpátek Owovi. Zatímco ždímal a cedil zbylý obsah bachoru, představovala si dlouhý stůl v Mort Homme, prostřený stříbrem, křišťálem a sevreským porcelánem, a co se Anna nadělala kvůli květinám, čerstvým platýzům, teplotě vína a přesnému odstínu růžové barvy na čerstvě rozkrájeném filet, zasmála se tomu nahlas. Ušla dalekou, předalekou cestu od Mort Homme.
Dva malí Sanové se zasmáli s ní, ačkoliv vůbec nic nechápali, a všichni pili zas a potom znova.
„Podívej na to dítě,“ vyzvala Hani svého manžela.
„V zemi zpívajícího písku jsem se o ni bála, ale už vykvétá jako pouštní květiny po dešti. Je silná, má játra lva - viděls, jak pomohla ve chvíli zabíjení, jak na sebe upoutala oko býka?“ Hani pokyvovala, kvákala a krkala. „Ta porodí pěkného syna - slyšíš slovo staré Hani — opravdu pěkného syna.“
Owa s břichem nafouklým dobrou vodou se zašklebil a užuž chtěl souhlasit, když mu pohled padl na nůž, který mu ležel mezi nohama, a úsměv pohasl.
„Hloupá stará ženská, klevetíš jako skvrnitá perlička bez mozku a jídlo se kazí.“ Popadl nůž. Závist byla citové hnutí tak cizí jeho povaze, že byl Owa hluboce nešťasten a vlastně si nebyl ani jist příčinou, ale myšlenka, že by měl předat nůž nazpátek dívce, v něm probouzela hlodavý hněv, jaký ještě nepoznal. Mračil se a mumlal si pro sebe, když porcoval býčí vnitřnosti, odřezával tenké plátky gumovitých bílých drštěk a žvýkal je při práci syrové.
Byla polovina dopoledne, než ověnčili větve jednoho z mrtvých stromů dlouhými stuhami jasně šarlatového antilopího masa, a horko pracovalo tak rychle, že maso ztemnělo a vyschlo skoro okamžitě.
Na jídlo bylo příliš vedro. Hani s Centaine vypnula mokrou antilopí kůži do rámu ze suchých větví a skrčily se obě pod touto stanovou konstrukcí, aby se ukryly před sluncem. Těla se jim ochlazovala vypařováním tekutin z antilopího žaludku.
Za soumraku vyndal Owa svoje ohňová dřívka a zahájil pracný proces vykřesávání jiskry, Centaine však od něj netrpělivě vzala kuličku suché cupaniny. Až do té chvíle byla vždycky malým Sanem příliš zastrašena a její pocit naprosté nedostatečnosti jí rovněž bránil projevit nějakou iniciativu. Teď však ji jaksi osmělil přechod dun a účast na lovu na antilopu, takže před sebe poskládala cupaninu, nůž a pazourek, zatímco ji Sanové zvědavě pozorovali.
Vykřesala do cupaniny sprršku jisker a rychle zafoukala do plamínků. Sanové zavřískli úžasem a ohromením a ucouvli v podezíravém obdivu. Jak jen oheň rovnoměrně hořel, mohla je Centaine uklidnit, vrátili se a obdivovali ocel a pazourek.
Pod Centaininým vedením se konečně
Owovi podařilo vykřesat jiskry. Radoval se spontánně a dětinsky.
Jakmile přinesla noc úlevu ze žáru slunce, připravili si hostinu z pečených jater, drštěk a ledvin obalených v krajkoví bílého tuku, který obklopoval vnitřnosti. Zatímco ženy pracovaly u ohně, tančil Owa za ducha antilopy, a jak slíbil, skákal tak vysoko jako zamlada a zpíval, až ztrácel hlas. Pak si dřepl k ohni a dal se do jídla.
Oba Sanové jedli, až jim tuk stékal po bradě na prsa.
Jedli, až se jim roztáhly žaludky a vyboulily se jako balóny, visící jim do klína. A jedli dál dlouho potom, co byla Centaine sytá a přejedená.
Každou chvilku si byla Centaine jistá, že už ochabují, čelisti jim zpomalovaly a mrkali po sobě jako ospalé sovy ve světle ohně. Pak si Owa položil obě ruce na vyboulený žaludek a převalil se na jednu hýždi, svraštělou tvář staženou, a bručel a napínal svaly, dokud se mu nepodařilo zvučně vypustit větry. Přes oheň mu Hani odpověděla stejně hlasitým kvičivým pšouknutím a oba výskali smíchem a cpali si do úst další maso.
Jak se Centaine propadala do spánku se žaludkem nacpaným masem, uvědomovala si, že tahle orgie je přirozenou reakcí lidí přivyklých nedostatku, kteří jsou náhle tváří v tvář postaveni hoře jídla a nemohou ji nijak uchovat.
Když za úsvitu procitla, ještě hodovali.
Se sluncem zalehli oba Sanové pod kryt z antilopí kůže, břicha nadmutá, a prochrápali celé vedro, za soumraku však rozdělali oheň a začali znovu hodovat. Tou dobou už všechno, co zbylo z antilopy, silně a dodaleka zapáchalo, to však

zřejmě nijak neovlivnilo jejich chuť k jídlu.
Když Owa vstal, aby se odpotácel od ohně za soukromou záležitostí, uviděla Centaine, že jeho hýždě, které byly vyhublé, visaté a svraštělé, když sestoupili z dun, jsou teď vypjaté, kulaté a jako naleštěné.
„Přesně jako velbloudí hrb," zachichotala se Centaine a Hani se chichotala s ní a nabídla jí plátek břišního tuku, dohněda opečeného a křupavého.
Zase prospali den jako hnízdo pythonů, trávících gargantuovskou hostinu, za soumraku však je Owa vyvedl přes měsícem ozářenou planinu na východ. Nesli vaky, nacpané tvrdými černými pruhy sušeného antilopího masa, a Owa měl na hlavě vybalancovanou poskládanou antilopí kůži.

Kapitola 19.

Planina, po které putovali, postupně měnila svůj charakter. Mezi jemnými pouštními travinami se objevovaly zakrnělé keříky, vysoké ani ne k Centaininým kolenům, a jednou se Owa zastavil a ukázal kupředu k vysokému strašidelnému stínu, který překřížil noc před nimi klusem s vysoko zvednutýma nohama, tmavé tělo orámované načechranou bělí, a jakmile zmizel ve tmě, uvědomila si
Centaine, že to byl divoký pštros.
Za úsvitu rozprostřel Owa antilopí kůži jako přístřešek proti slunci a přečkali pod ní den. Při západu slunce vypili poslední kapky vody z vaječných lahví a Sanové byli tiší a vážní, když opět vyrazili. Bez vody byla smrt vzdálena jen několik hodin.
Za svítání, místo aby se okamžitě utábořili, Owa dlouhou dobu stál a zkoumal oblohu. Pak oběhl v půlkruhu zepředu jejich stanoviště, jako křepelák větřící ptáka, hlavu zvednutou, pomalu ji obracel ze strany na stranu, nozdrami nasával vzduch.
„Co Owa dělá?" zeptala se Centaine.
„Čichá." Hani začenichala, aby jí to ukázala. „Čichá vodu."
Centaine nedůvěřovala. „Voda není cítit, Hani."
„Ano! Ano! Počkej, uvidíš."
Owa dospěl k rozhodnutí. „Pojďte!" ukázal. Ženy popadly své vaky a spěchaly k němu. Za hodinu si Centaine uvědomila, že pokud se Owa mýlil, je odsouzena k smrti.
Vaječné láhve byly prázdné, žár a slunce z ní vysávaly vláhu a nemohla dál, ještě než na ně dolehl skutečně spalující žár poledne.
Owa se rozběhl naplno, tempem, kterému Sanové říkali
„rohy", během lovce, který uviděl rohy své kořisti na obzoru před sebou, a ženy se pod svými břemeny nemohly ani pokoušet udržet s ním tempo.
Za hodinu rozeznaly jeho drobnou postavičku daleko vpředu, a když k němu konečně dorazily, široce se usmál na uvítanou a máchnutím paží velkoryse oznámil: „Owa vás neomylně zavedl k napajedlu slona s jedním klem."
Původ toho jména byl ztracen kdesi daleko v ústním podání historie kmene San. Owa se nestydatě vychloubal, když je vedl po mírném svahu říčního koryta.
Byl to široký vodní tok, Centaine však okamžitě uviděla, že je naprosto vyschlý, plný písku volného a suchého jako v krajině dun, a prudce jí poklesla nálada, když se po něm rozhlédla.
Točitá serpentina vodního toku byla asi sto kroků široká, prořezávala štěrkovou planinu, a přestože tu nebyla voda, oba břehy se temněly mnohem hustším rostlinným porostem než okolní plošiny. Křoviny tu byly vysoké skoro po pás, tu a tam vyčníval nad ostatní matně zelený keř. Sanové čile švitořili a Hani těsně následovala svého manžela, který se důležitě naparoval v písku říčního koryta.
Centaine klesla k zemi, zvedla hrst jasně oranžového písku a nechala si jej zklamaně proudit mezi prsty. Pak si poprvé všimla, že říční koryto je doširoka udupáno kopyty antilop a že je tu a tam písek navršen, jako by si tam děti dělaly hrady. Owa teď kriticky zkoumal jednu z hromádek,
Centaine se pracně zvedla a šla se podívat, co našel. Antilopy musely rýt do dna koryta, písek však stekl zpátky do díry a skoro ji zaplnil. Owa mudrlantsky přikývl a obrátil se k Hani.
„Tohle je dobré místo. Tady si uděláme studnu. Vezmi to dítě a ukaž jí, jak vybudovat přístřeší."
Centaine byla tak vyprahlá a přehřátá, že cítila závrať a nevolnost, shodila však popruh svého vaku a unaveně šplhala po říčním břehu za Hani, aby jí pomohla natrhat proutky ze stromů a trnité větve keřů.
V říčním korytě rychle vztyčily dva hrubé přístřešky tak, že zapíchaly pruty v kruhu do písku, ohnuly je, aby se na vrcholku stýkaly, a zastřešily jeden větvemi a druhý ztuhlou, smrdutou antilopí kůží. Byla to nanejvýš primitivní přístřeší, bez stěn, s podlahou z říčního písku, Centaine však vděčně žuchla do stínu a pozorovala Owu.
Nejdřív odstranil otrávené hroty šípů, přičemž s nimi zacházel s pracnou opatrností, protože jediné škrábnutí by znamenalo smrt. Každý šíp zabalil do útržku syrové kůže a pak je vložil do jednoho z váčků na svém opasku.
Pak začal spojovat rákosové šípy k sobě, spoje slepoval kuličkou akáciové gumy, až měl jedno dlouhé rákosové stéblo, delší než byl sám vysoký.
„Pomoz mi, květinko mého života," cukroval lichotivě na Hani a rukama začali společně hrabat v písku. Aby písek nepadal zpátky do díry, udělali ji ve tvaru trychtýře - nahoře širokou, dolů se postupně zužující, až v ní zmizela Owova hlava i ramena a konečně začal vyhazovat hrsti tmavšího, mokrého písku. Hrabal ještě hlouběji, až ho Hani držela za kotníky a celé tělo měl v díře. Konečně se ozval z hlubin ztlumený křik a ona mu podala dolů dlouhé duté stéblo.
Vzhůru nohama ve studně Owa pečlivě umístil otevřený konec rákosu a pak kolem jeho otvoru upevnil filtr z proutků a

listů, aby se neucpal. Obě ženy ho držely za kotníky a vytáhly z úzké studny. Objevil se pokryt oranžovým pískem. Hani mu musela vyčistit uši a oprášit pletence šedých vlasů i řasy.
Opatrně, po hrstech zaplnil Owa studnu, aby se nenarušil filtr a rákos, a když skončil, pevně uplácal písek, ponechávaje nad povrchem vyčnívat jen krátký kousek rákosové trubky.
Zatímco Owa dokončoval svou studnu, vybrala si Hani zelený proutek, odstranila trny a oloupala jej. Pak pomohla Centaine odzátkovat vaječné láhve a naskládat je v úhledné řadě vedle studny.
Owa se natáhl břichem dolů na písek a přiložil rty ke konci rákosové trubky. Háni pozorně dřepěla vedle něj, řadu vaječných lahví na dosah a oloupaný zelený proutek v ruce.
„Jsem připravena, lovče mého srdce!“ řekla mu a Owa začal sát.
Zpod přístřešku Centaine pozorovala, jak se Owa mění v lidské měchy: hruď se mu vzdouvala a klesala, jako by zdvojnásobila svůj rozměr při každém syčivém vdechnutí vzduchu, a pak Centaine přímo cítila, jak silný podtlak je v trubce. Owovy oči se těsně zavřely, zmizely v síti povislých vrásek a tvář mu ztemněla námahou do barvy čokolády. Tělo mu pumpovalo a pulsovalo, nadýmal se jako ropucha a zase splaskával a nadýmal se, jak se namáhal vytáhnout těžkou váhu vzhůru tenkou dlouhou rákosovou trubičkou.
Náhle vydal mňoukavý hrdelní zvuk, aniž by přerušil rytmus svého mocného sání, a Hani se předklonila a jemně mu zasunula oloupaný proutek do koutku úst. Diamantově zářivá kapka vody vybublala Owovi mezi rty a skanula po proutku. Na okamžik se zachvěla na jeho konci a pak skápla do vaječné láhve, kterou pod ní Hani přidržela.
„Dobrá voda, pěvče mé duše,“ povzbuzovala ho Hani.
„Dobrá sladká voda!“ A proud z mužových úst se změnil v setrvalý stříbřitý pramínek, jak ho nasával a vypouštěl. Musel vynaložit obrovské úsilí, protože vytahoval vodu z téměř dvoumetrové hloubky, a Centaine v úžasu hleděla, jak naplnil vaječnou láhev, pak další a ještě třetí bez přestávky.
Hani dřepěla nad ním, hýčkala ho, povzbuzovala, upravovala proutek a láhve, tiše na něj vrkala a náhle Centaine zasáhl zvláštní pocit empatie vůči tomu párku malých starých lidí. Uvědomila si, jak mezi nimi radost, tragédie a těžkosti vytvořily svazek tak pevný a silný, že jsou téměř jediným stvořením. Viděla, jak je ta těžká léta nadala humorem, citlivostí, prostou moudrostí a silou, nejvíc ze všeho však láskou, a záviděla jim beze zloby.
Kdybych tak, pomyslela si, kdybych tak mohla být připoutána k nějaké jiné lidské bytosti tak, jak jsou tihle dva spoutáni navzájem! A v ten okamžik si uvědomila, že je začala milovat.
Konečně se Owa odvalil od trubičky a ležel v písku, lapal po vzduchu, těžce oddechoval a třásl se jako maratónský běžec po závodě. Hani přinesla jednu vaječnou láhev Centaine.
„Pij, Nám,“ nabídla ji Centaine.
Skoro zdráhavě, bolestně si vědoma námahy, kterou bylo zapotřebí k získání každé nedocenitelné krůpěje, se Centaine napila.
Pila úsporně, zbožně, a pak láhev vrátila.
„Dobrá voda, Hani,“ řekla. Ačkoliv byla poloslaná a promíšená se starcovými slinami, Centaine teď naprosto chápala, že sanská definice „dobrá voda“ znamená jakoukoli tekutinu, která v poušti uchová život.
Vstala a šla k Owóvi, ležícímu v písku.
„Dobrá voda, Owa.“ Klekla si vedle něj a uviděla, jak ho ta námaha vysílila, ale zašklebil se na ni a zatřepal hlavou, ještě příliš unaven, než aby vstal.
„Dobrá voda, Nám,“ souhlasil.
Centaine si odvázala lanko, které měla kolem pasu, a podržela nůž oběma rukama. Už jí zachránil život. Možná by jí ho zachránil i v těžkých dnech, které ji ještě čekají, kdyby si jej nechala.
„Vezmi, Owa,“ nabídla mu ho. „Nůž pro Owa.“
Zíral na nůž a temné, krví podlité rysy jeho svraštělé tváře pobledly, z očí mu zmizel všechen výraz.
„Vezmi, Owa,“ nabídla mu ho. „Nůž pro Owa.“
„To je příliš,“ zašeptal, zíraje zarudlýma očima na nůž.
Byl to dar nevyčíslitelné ceny.
Centaine se natáhla, vzala ho za zápěstí a obrátila mu ruku dlaní nahoru. Položila mu nůž do ruky a složila mu kolem něj prsty. Owa seděl v ostrém slunci s nožem v ruce a hruď se mu zvedala stejně mocně, jako když vysával vodu ze studně. Z koutku jednoho oka se mu skutálela slza a skanula mu hlubokou rýhou podél nosu.
„Proč brečíš, ty hloupý starý člověče?“ otázala se Hani.
„Pláču radostí z toho daru.“ Owa se snažil zachovat důstojnost, ale hlas měl přiškrcený.
„To je hloupý důvod k brečení,“ řekla mu Hani a čtverácky zamžikala, když zakrývala svůj smích jednou štíhlou, půvabnou ručičkou.
Pokračovali říčním korytem na východ, teď však naléhavost, která doprovázela jejich noční pochody krajinou dun zůstala kdesi vzadu, protože pod pískem byla dobrá voda.
Vyráželi na cestu před východem slunce, až je slunce zahnalo do přístřešku, a pak od pozdního odpoledne do tmy. Tempo bylo ležérní, protože za pochodu sbírali potravu a lovili.
Hani vyřezala Centaine zvláštní hrabací hůl, oloupala ji, vytvrdila špičku v ohni a ukázala, jak ji má použít. V několika krátkých dnech už Centaine dokázala rozpoznat mnoho jedlých a užitečných hlíz a rostlin. Brzy bylo jasné, že ačkoliv se Owa tak dobře vyzná v buši i v poušti a ačkoliv byly jeho lovecké a stopařské schopnosti téměř nadpřirozené, byla to sběračská a hledačská činnost žen, která zásobovala jejich malý klan životodárnými nezbytnostmi. Ve dnech a týdnech, kdy bylo zvěře pomalu nebo prostě neexistovala, žili z rostlin, které ty dvě přinášely do tábora.
Ačkoliv se Centaine učila rychle a její mladé oči byly ostré jako oči sokolí, věděla, že by se nikdy nedokázala vyrovnat neuvěřitelným znalostem a hledačskému nadání staré ženy. Hani dokázala najít rostliny a hmyz, po kterém nebylo na

povrchu ani známky, v úkrytech hluboko pod zemí, a když hrabala, tvrdá hlína létala všemi směry.
„Jak to děláš?“ mohla se nakonec zeptat Centaine, protože její znalosti jazyka Sanů narůstaly každým dnem, který strávila naslouchánim a reagováním na švitoření staré ženy.
„Jako Owa najde studny zdaleka,“ vysvětlovala Hani.
„Já to cítím, Nám. Cítím! Používej nos!“
„Ty mě zlobíš, ctěná stará babičko!“ protestovala Centaine, ale pak Hani pečlivě pozorovala a uviděla, že opravdu zřejmě dokáže vyčenichat hluboká hnízda termitů, a pak z nich loupila drobivý bílý mravenčí „chleba“, ze kterého dělala nechutnou, ale výživnou kaši.
„Přesně jako Kaiser Wilhelm,“ žasla Centaine a zavolala na Hani „Cherche!“ tak, jako kdysi volávaly s Annou na velkého kance, když hledaly lanýže v lese na Mort Homme.
„Cherche, Hani!“ a stařena se smála, až se za břicho popadala blažeností nad vtipem, kterému nerozuměla, a pak jako by nic předvedla zázrak.
Při večerním úseku cesty zaostaly s Centaine za Owou, protože stařec šel napřed, hledat pštrosí hnízdiště, na které se pamatoval od té doby, co tu před mnoha lety naposled byl.
Ty dvě přátelsky debatovaly.
„Ne ne! Nám, nesmíš vyhrabat na stejném místě dva kořeny. Musíš vždycky jeden přejít, než hrabeš zase - už jsem ti to říkala!“ plísnila ji Hani.
„Proč?“ Centaine se napřímila a shrnula si husté chundelaté kučery z čela, zanechávajíc si na tváři špinavou šmouhu.
„Jednu musíš nechat dětem.“
. „Hloupá stará ženská, tady žádné děti nejsou.“
„Budou - „ ukázala Hani významně na Centainino břicho. „Budou. A když jim nic nenecháme, co o nás řeknou, až budou hladovět?“
„Ale je tady tolik rostlin!“ rozčilovala se Centaine.
„Až Owa najde hnízdo pštrosa, nechá některá vejce.
Když najdeš dvě hlízy, jednu necháš, a tvůj syn vyroste do síly a usměje se, když opakuje tvé jméno svým dětem.“
Hani přerušila lekci a šmejdila dál po holém, kamenitém povrchu vyschlého říčního koryta. Nos se jí pohyboval, když se zastavovala a zkoumala-zem.
„Cherche, Hani!“ smála se jí Centaine a Hani se zasmála na ni a začala hrabat. Pak padla na kolena a vyndala něco z mělké díry.
„Tohle je první, co vidíš, Nám. Čichni si. Chutná moc dobře.“
Podala Centaine hrbolatou hlízu podobnou bramboře, obalenou hlínou, a Centaine ji opatrně očichala. Oči se jí rozevřely dokořán nad známým aroma. Rychle otřela nalepenou hlínu z hrbolatého povrchu a kousla do něj.
„Hani, ty starý drahoušku,“ vykřikla. „To je lanýž!
Opravdický lanýž. Nemá stejný tvar ani barvu, ale voní a chutná přesně jako lanýže v mé zemi.“
Owa našel pštrosí hnízda. Centaine rozšlehala jedno z vajec v polovině vlastní skořápky, smíchala s usekanými lanýži a udělala obrovskou omelette aux truffes na plochém kameni, rozpáleném v táborovém ohni.
Navzdory špíně z Centaininých prstů, které jí dodaly světle šedé barvy, a zrnkům písku a úlomkům vaječné skořápky, které jim křupaly v zubech, ji snědli s chutí.
Teprve potom, co ulehla pod primitivní střechu z proutků a listí, se Centaine poddala stesku po domově, který v ní probudila chuť lanýžů, a zabořila obličej do ohybu paže, aby ztlumila vzlyky.
„Ach Anno - dala bych všechno, všechno co mám, jen abych zas uviděla tu tvou krásnou šerednou tvář.“
J ak putovali vyschlým říčním korytem, plynuly týdny a měsíce a Centainino nenarozené dítě rostlo a sílilo.
Při střídmé, ale zdravé dietě a denním tělocviku, pozůstávajícím z chůze, hrabání, nošení a natahování dítě nebylo příliš velké a zůstalo vysoko v břiše, ale prsa se jí vyplnila a někdy, když byla sama, třela si tělo šťavnatou mízou hlízy bi, hrdě si je prohlížela a obdivovala směle zvednuté špičky růžových bradavek.
„Kéž bys je teď viděla, Anno,“ mumlala si. „Už bys nemohla říkat, že vypadám jako kluk. Ale stěžovala by sis jako vždycky na mé nohy, že jsou moc dlouhé, hubené a svalnaté - ach Anno, kdepak asi jsi.“
Jednou ráno při východu slunce, když už putovali mnoho hodin, se Centaine zastavila na nízké vyvýšenině a pomalu se rozhlédla.
Ve vzduchu byl ještě noční chlad a bylo tak jasno, že viděla až k obzoru. Později zhoustne vzduch žárem do opaleskující průsvitnosti a slunce vysaje z krajiny všechny barvy. Pa,dne na ni opar vedra, fáta morgána, tvary se podivně zdeformují, nejobyčejnější seskupení kamenů nebo trs vegetace se změní v chvějivé příšery.
Teď byly jejich obrysy ostré a hýřily skutečnými barvami. Zvlněná planina byla pokryta světle stříbřitými travinami a byly tu stromy, opravdové, živé stromy, ne ty sežehlé prastaré mumie, které stály na planinách pod dunami.
Tyhle statné, trnité akácie rostly ve velkých odstupech.
Jejich masivní kmeny, pokryté hrubou kůrou, podobnou krokodýlí kůži, byly v rozporu s korunou ve tvaru deštníku a jemným stříbrozeleným olistěním. Na nejbližší z nich si kolonie společenských snovačů zbudovala společné hnízdo velikosti seníku. Každá generace těchto nepatrných, šedohnědých ptáčků k němu něco přistaví, až bude jednoho krásného dne váha i pro tak velký strom přílišná a kmen se rozštěpí. Centaine viděla i jiná hnízda, ležící na zemi pod roztříštěnými akáciemi, ještě přilepená k větvím a páchnoucí zdechlinami stovek ptačích holátek a rozbitými vejci.
Za tímto otevřeným lesem náhle vystupovaly z pláně strmé pahorky, africké kopjes, obroušené větrem a vypálené slunečním žárem do geometrických tvarů ostrých jako dračí zuby. Měkké světlo ranního slunce vrhalo na jejich skalnaté stěny odstíny sépiové hnědi, červeni a bronzu a předpotopní stromy kokerboomy s masitými kmeny
; a palmovými korunami korunovaly jejich vrcholky.

Centaine se zastavila a opřela o svou hrabací hůl, uchvácena drsnou nádherou scenérie. Na prašně zbarvených ; pláních pobíhala stáda drobných antilop. Byly světlé jako kouř a jakoby nehmotné, půvabná zvířátka s rohy ve tvaru lyry, krásná, jasně skořicová hněď na jejich hřbetech byla oddělena od sněhobílé spodní části těla podélným pruhem čokoládově hnědé srsti.
Před Centainiýma očima se nejbližší antilopy polekaly lidské přítomnosti a začaly střečkovat, což bylo pro polekané antilopy chrakteristické. Sklopily hlavy, až se mulcem skoro dotýkaly všech čtyř kopýtek, a rovnýma nohama vystřelily rovnou do vzduchu. Současně se rozevřel dlouhý složený vak kůže, který jim běžel podélně po hřbetě, a vystřelil péřovitou hřívu bílé srsti, která se v něm ukrývala.
„Ach, podívej na ně, Hani!“ vykřikla Centaine. „Ty jsou ale krásné.“
Poplašné střečkování bylo silně nakažlivé a po celé pláni vyskakovaly do výše stovky antilop, zářících bílými hřívami. Owa odložil své břemeno, sklopil hlavu a dokonale je napodobil, vymršťoval se napjatýma nohama a třepetal prsty na zádech, takže to vypadalo, jako by se převtělil do jedné z těch hbitých antilopek. Obě ženy se tak smály, že si musely sednout a obejmout jedna druhou. Radost z toho přetrvala dlouho poté, co hory zmizely v oparu z vedra, a zmírnila krušný nápor poledního slunce.
ěhem těch dlouhých zastávek uprostřed dne se Owa od žen odlučoval a Centaine si zvykla vídat jeho postavičku sedět se zkříženýma nohama ve stínu sousední akácie a oškrabávat zavíracím nožem antilopí kůži, kterou měl rozprostřenou v klíně. Nosil kůži pečlivě složenou a sbalenou na hlavě celý den, a když ji jednou začala Centaine jako by nic prohlížet, Owa se tak rozzlobil, že ho rychle konejšila.
„Nechtěla jsem jí nic udělat, starý dědečku.“
Její zvědavost to však podnítilo. Stařec byl mistr řemesla a zpravidla mu působilo radost předvádět výsledky své práce. Neprotestoval, když se Centaine dívala, jak odřezává vláčnou žlutou kůru z kmene stromu kokerboom, stáčí z ní toulec na své rezervní šípy a zdobí ji vzorem ptáků a zvířat, vypálených do kůry uhlíkem z táborového ohně.
Ukázal jí, jak tvarovat hroty šípů z tvrdé bílé kosti trpělivým broušením o plochý kámen, a Centaine překvapila ostrost jejich hran a špiček. Vzal ji dokonce s sebou, když šel lovit larvy, ze kterých vyráběl šípový jed, jenž skolil velkého antilopího býka a který dokázal za pár hodin zabít člověka. Pomohla mu hrabat pod určitým druhem keře a vybírat z hlíny hnědé kulaté kapsle, kukly, v nichž byly uzavřeny tlusté bílé larvy, embrya hmyzu diamphidia.
Zacházeli s hmyzem s krajní opatrností, protože i nejmenší množství jeho tělesných tekutin, které by se dostalo do krevního oběhu, by znamenalo zdlouhavou, ale jistou smrt. Owa je rozmačkal na pastu, kterou zahustil šťávou z divoké sansevierie, a lepkavou směs pak natřel na hroty šípů. Ze sansevierie oddělil vlákna, z nichž spletl nit, kterou přivázal hrot šípu k tyčce.
Dovolil dokonce Centaine dívat se, když vyráběl primitivní flétnu podobnou peru, na kterou se doprovázel ostrými hvizdy při tanci, nebo když vyřezával ozdoby do těžkého kyje, který se házel a sloužil ke srážení koroptví frankolínů v letu v mračnu pěkných peříček anebo modrohlavých ještěrek z nejvyšších větví akácií - když ale pracoval na antilopí kůži, odešel do diskrétní vzdálenosti a pracoval o samotě.
Řeka písku, jejíž směr tak dlouho sledovali, se nakonec smrštila do série ostrých zátočin, podobných křeči umírající zmije, a pak náhle skončila ve vyschlé pánvi, tak široké, že stromy na druhé straně byly jen tmavou, vlnící se linií na horizontě. Povrch pánve byl bílý krystalky odpařené soli. i Odraz poledního slunce od jejich povrchu bolel do očí, i když se na ně člověk zpříma podíval, a jejich odraz zbarvoval oblohu nad nimi do bledě stříbrna. Křováčky se tomu říkalo „velké bílé místo“.
Na strmém břehu pánve si vybudovali přístřešky stabilnější a s lepší krytinou, než kdy dříve, čímž tábor dostal nádech trvalosti. Oba malí Sanové pokračovali v ustálené rutině, pod níž však ležel spodní tón vyčkávání, který Centaine vycítila a na který se zeptala.
„Proč tady stojíme, Hani?“ S každým dnem, který proběhl bez událostí, byla netrpělivější a neklidnější.
„Čekáme na přechod,“ bylo vše, co jí stará žena řekla.
„Přechod kam? Kam jdeme?“ naléhala Centaine, ale
Hani se zatvářila neurčitě, ukázala širokým obloukem na východ a odpověděla jménem, které Centaine dokázala přeložit jenom jako „místo, kde nic nemusí zemřít“.
Centainino dítě ve vzdouvajícím se břiše rostlo a sílilo.
Někdy se jí těžce dýchalo a na holé zemi se skoro nedalo pohodlně ležet. Udělala si ve svém malém přístřešku hnízdo ze suché trávy, které oba staré lidi pobavilo. Jim holá zem jako postel stačila a místo polštářů užívali vlastní ramena.
Centaine ležela ve svém hnízdě a snažila se počítat dny a měsíce od té doby, co byli spolu s Michaelem spolu, čas však byl rozmazaný a jakoby natahovací, takže si všeho všudy byla jistá, že její čas už brzo přijde. Hani její odhad potvrdila, když jí prozkoumala břicho jemnými, znalými prsty.
„Dítě jede vysoko a bojuje, aby se osvobodilo. Bude to chlapec, Nám,“ slíbila a odvedla Centaine do pouště nasbírat zvláštní byliny, které budou potřebovat k porodu.
Na rozdíl od mnoha lidí, žijících na úrovni doby kamenné, si Sanové plně uvědomovali proces plození a neviděli pohlavní styk jako izolovaný a náhodný akt, ale jako první krok na dlouhé cestě ke zrození.
„Kde je otec tvého rostoucího dítěte, Nám?“ zeptala se
Hani, a když uviděla slzy v Centaininých očích, odpověděla si tiše: „Je mrtvý v severních zemích na konci světa. Není to tak?“
„Jak víš, že jsem přišla ze severu?“ zeptala se Centaine, ráda, že může zamluvit bolest ze vzpomínky na Michaela.
„Jsi velká - větší než všichni Sanové v poušti,“ vysvětlovala Hani. „Takže musíš přicházet z bohaté země, kde se žije snadno, země dobrých dešťů a přemíry jídla.“ Pro starou ženu byla voda sám život. „Dešťové větry přicházejí od severu, takže ty musíš také přicházet ze severu.“

Centaine, upoutána její logikou, se usmála. „A jak víš, že jsem zdaleka?“
„Tvoje pleť je bledá, ne ztmavlá jako kůže Sanů. Tady uprostřed světa stojí slunce nad hlavou, ale nikdy nechodí na sever nebo na jih, a na východě a západě je nízké a slabé, takže musíš přicházet zdaleka, kde má slunce málo tepla a síly, aby ti opálilo pleť.“
„Víš o jiných lidech, jako jsem já, Hani, o velkých lidech s bledou kůží? Vidělas už někdy lidi jako já?“ zeptala se Centaine dychtivě, a když uviděla, jak stařena uhnula očima, popadla ji za paži. „Pověz mi, moudrá stará babičko, kde jsi viděla mé lidi? Kterým směrem a jak daleko? Mohla bych se k nim dostat? Prosím, pověz mi.“
Haniny oči zastřela blanka nechápavosti, vybrala si zrnko zaschlého hlenu z nozdry a zkoumala je se soustředěnou pozorností.
„Pověz mi, Hani.“ Centaine jí zlehka zatřásla ramenem.
„Slyšela jsem, že se lidé o takových věcech bavili,“ připustila bručivě Hani, „ale já tyhle lidi nikdy neviděla a nevím, kde se dají najít.“ A Centaine věděla, že lže.
Potom se náhle vehementně rozpovídala: „Jsou divocí jako lvi a jedovatí jako škorpión, San se před nimi ukrývá - „
Polekaně vyskočila, popadla vak a hrabací hůl, odspěchala pryč od tábora a vrátila se až večer.
Té noci, když se Centaine stočila ke spánku ve svém loži z trávy, zašeptala Hani Owovi: „To dítě touží po vlastním lidu.“
„Viděl jsem ji hledět k jihu se smutkem v očích,“ připustil Owa.
. „Kolik dní cesty k zemi bledých obrů?“ zeptala se Hani zdráhavě. „Jak daleká cesta k jejímu klanu?“
„Ani ne měsíc,“ zabručel Owa a oba dlouho mlčeli a zírali do horkých, modravých plamenů ohně z akáciového dřeva.
„Chci ještě jednou slyšet dětský pláč, než zemřu,“ řekla nakonec Hani a Owa přikývl. A obě jejich malé ,vsrdco vité tvářičky se obrátily k východu. Dívali se do tmy, směrem k Místu Všeho Života.
Jednou, když Hani našla Centaine klečet o samotě v divočině a modlit se, zeptala se: „S kým mluvíš, Nám?“ a Centaine byla v úzkých, protože jazyk San byl bohatý a komplexní co do schopnosti popisovat materiální aspekty pouštního světa, bylo mimořádně těžké popisovat v něm abstraktní myšlenky.
Po dlouhé diskusi, rozložené do mnoha dnů, při níž sbíraly potravu v poušti nebo vařily u ohně, se Centaine podařilo popsat svou koncepci Boha. Hani nerozhodně přikyvovala, mumlala a mračila se, když o tom rozvažovala.
„Mluvíš k duchům?“ zeptala se. „Ale většina duchů žije ve hvězdách, a když mluvíš tak potichu, jakpak tě uslyší? Musí se tančit, zpívat a hlasitě hvízdat, abys upoutala jejich pozornost.“ Ztlumila hlas. „A ani pak není jisté, že tě uslyší, protože já jsem zjistila, že duchové hvězd jsou vrtkaví a zapomnětliví.“ Hani se rozhlédla jako spiklenec.
„Mám zkušenost, Nám, že Kudlanka a Oryx jsou mnohem spolehlivější.“
„Kudlanka a Oryx?“ Centaine se snažila nedat najevo, jak ji to pobavilo. ;
„Kudlanka je hmyz s velkýma očima, které všechno vidí, a s rukama jako malý člověk. Oryx je zvíře - ó ano, mnohem větší než antilopa, s břichem tak plným hustého tuku, až teče po zemi.“ Láska Sanů k tuku se skoro vyrovnala jejich lásce k divokému medu. „A rohy má zkroucené a dosáhne jimi až k nebi. Když budeme mít štěstí, najdeme Kudlanku i Oryxe na místě, kam jdeme. Prozatím mluv ke hvězdám, Nám, protože jsou krásné, ale důvěřuj Kudlance a Oryxovi.“
Tak prostě vysvětlila Hani náboženství Sanů. Té noci seděla s Centaine pod třpytivým nebem a ukázala na blýskavý vlak Orionu.
„To je stádo nebeských zeber, Nám - a tamhle je nešika lovec,“ našla Aldebaran, „co ho poslalo jeho sedm žen,“ zapíchla pokroucený prst směrem k Plejádám, „pro maso.
Vidíš, jak vystřelil šíp, a ten vyletěl vysoko a daleko, až padl k nohám Lví hvězdy.“ Sírius, nejjasnější ze všech stálic, se opravdu podobal lvu. „A lovec se teď bojí jít si pro šíp a bojí se vrátit ke svým sedmi ženám a sedí tam navždycky, mrká strachy, prostě mužský, Nám.“ Hani zahýkala smíchem a dloubla kostnatým palcem manžela do vychrtlých žeber.
Protože i Sanové byli milovníky hvězd, Centainino pouto náklonnosti k nim tak zesílilo, že jim ukázala Michaelovu hvězdu i tu svou, daleko na jihu.
„Ale Nám,“ protestoval Owa, „jak ti může patřit hvězda? Ta nepatří nikomu, patří všem, jako stín akácie a voda v jezírku na poušti, nebo země, po které jdeme - nikomu, a přece všem. Nikomu nepatří oryx, ale můžeme si vzít jeho tuk, když ho potřebujeme. Nikomu nepatří rostliny bi, ale můžeme je posbírat, pokud necháme něco pro děti. Jak můžeš říci, že hvězda patří jen tobě?“ Byl to výraz filozofie, jež byla tragédií jeho národa, odmítnutí existence vlastnictví, které je odsoudilo k nemilosrdnému pronásledování a otroctví nebo emigraci do dálek pouště, kde žádní jiní lidé nemohli existovat.
Tak míjely monotónní dny čekání v debatách a ležérní rutině lovu a sběru rostlin. Jednou večer se pak oba Sanové vymrštili vzrušením a obrátili k severu, jantarové tvářičky obrácené k nebi, které mělo neposkvrněnou modrou barvu volavčího vejce.
Centaine trvalo několik minut, než zjistila, co je vzrušilo, a pak uviděla mrak. Trčel nad okrajem severního horizontu jako prst gargantuovské ruky a rostl jim před očima, jeho vrchol se zploštil do tvaru kovadliny a v dálce zaburácel hrom jako lev na lovu. Mrak brzy vyrostl, až byl přes celou oblohu, žhnul barvami západu slunce a svítil vlastními blesky, zázračně přeskakujícími uvnitř oblaku.
Té noci Owa tančil, hvízdal a zpíval chválu duchů mraku, až se nakonec zhroutil vyčerpáním, ráno se však hromový oblak rozplynul.
Obloha však změnila barvu z bezstarostné modři, byla šmouhovatá pramínky řasovitých oblaků. Vzduch sám jako by se také změnil. Byl nabitý statickou elektřinou, až Centaine brněla pokožka. Horko bylo těžké a malátné, snášelo se ještě hůř než suchá drsná poledne. Bouřkové mraky visely nad severním obzorem a vystrkovaly do oblohy své obludně vzduté hlavy.
Každý den byly vyšší a početnější, hromadily se na severu jako legie obrů a pochodovaly k jihu, zatímco ničivá

pokrývka vlhkého vzduchu ležela nad zemí, zvlhčovala ji a s ní všechno, co žilo na povrchu.
„Prosím, ať prší," šeptala Centaine každý den, zatímco jí pot stékal po lících a dítě ji tížilo v děloze jako balvan železné rudy.
V noci Owa tančil a zpíval.
„Duchu Mraku, podívej, jak na tebe země čeká, tak jako velká kráva oryxe se v žáru třese na býka. Sestup dolů z výšin, Duchu Mraku, jehož ctíme, a vylej své plodné šťávy na svou ženu zemi. Obskoč svou milenku a ona z tvého semene ponese nový život." A když Hani trylkovala a pípala refrén, vykřikovala Centaine stejně horečně.
Jednou ráno slunce nesvítilo, mraky se rozprostíraly v souvislé šedé mase od obzoru k obzoru. Jakkoli byly od začátku nízké, klesly ještě níže a z jejich ohromného, šedého břicha, podobného břichu prasnice, vyrazil oslepující blesk a udeřil do země, takže to vypadalo, jako by jim vyskočil pod nohama. Jediná kapka deště zasáhla Centaine doprostřed čela. Byla těžká jako kámen, až Centaine ucouvla leknutím a vykřikla úžasem.
Pak se visuté mraky rozevřely a déšť z nich pršel hustě jako kobylky. Každá kapka se po dopadu na povrch pánve sbalila do kuličky bláta nebo rozkývala ostnaté větve křoví po okraji pánve, takže se chvěly, jako by z nich vzlétala hejna neviditelných ptáků.
Déšť bodal Centaine do kůže a jedna kapka ji zasáhla do oka, takže ji na okamžik oslepila. Zamrkala, aby si je pročistila, a rozesmála se při pohledu na Owu a Hani, poskakujících napříč pánví. Odhodili své sporé oblečení a tančili nazí v dešti. Každá kapka se jim rozprskla ve stříbrných krůpějích na svraštělé jantarové pleti a oni přitom radostně hulákali.
Centaine strhla svou plátěnou sukni, odhodila šál a nahá, jak ji matka zrodila, stanula s náručí rozevřenou dokořán a tváří obrácenou k mrakům. Déšť ji bičoval a dlouhé tmavé vlasy jí mokré splývaly přes tvář a ramena. Odhrnula si je oběma rukama a otevřela ústa dokořán.
Bylo to, jako by stála pod vodopádem. Déšť jí proudil do úst tak rychle, jak stihla polykat. Druhá strana pánve zmizela za modrými závoji padajícího deště a povrch se změnil ve žluté bláto.
Déšť byl tak studený, až Centaine na předloktích vyskákala husí kůže, bradavky jí ztmavly a ztvrdly, ale smála se radostí a vyběhla do pánve a tančila se Sány a hrom zněl, jako by se obrovské balvany valily po střeše oblohy.
Země jako by se pod souvislou clonou stříbrné vody rozpouštěla. V pánvi bylo po kotníky hluboko a hedvábné bláto protékalo Centaine mezi prsty u nohou. Déšť jim dal nový život a sílu, tančili a zpívali, až náhle Owa ustal, naklonil hlavu ke straně a zaposlouchal se.
Centaine přes hromobití a šumění deště neslyšela nic, ale Owa varovně vykřikl. Brodili se ke strmému břehu pánve, klouzali v lepkavém blátě a žluté vodě, která už jim sahala po kolena. Na břehu uslyšela Centaine zvuk, který Owu tak polekal - tiché hučení, jako vítr ve vysokých stromech.
„Řeka," ukázal Owa skrz hustou palisádu stříbrného deště, „řeka zas ožila."
Přišla jako něco živého, nestvůrný zpěněný žlutý python, písečným korytem syčela od. břehu ke břehu, její proud unášel těla utopených zvírat a větve stromů. Vtrhla do zaplavené pánve a hnala se ve zčeřených vlnách po jejím povrchu, rvala jim břeh pod nohama, narážela na něj, aby je chytila za nohy, a hrozila, že je strhne pod hladinu.
Popadli svůj majeteček a brodili se výš, drželi se jeden druhého, aby neupadli. Dešťová mračna vydržela celou noc a bylo zima. Nebylo možné rozdělat oheň, krčili se k sobě, aby se zahřáli, a uboze se třásli.
Déšť bez ustání, aniž by zeslábl, padal celou noc.
V matném olověném úsvitu se rozhlédli po zatopené krajině, širém mihotavém jezeře s ostrůvky vyvýšenin, z nichž proudila voda, a s akáciemi, připomínajícími hřbety velryb.
„Copak to nikdy nepřestane?" zašeptala Centaine. Zuby jí neovladatelně drkotaly a chlad jako by jí pronikal až do dělohy, protože dítě se svíjelo a kopalo na protest.
„Prosím, ať už to přestane." Sanové snášeli chlad s odolností, kterou projevovali vůči všem těžkostem. Déšť, místo aby zeslábl, spíš jako by zvýšil tempo a ukryl před nimi žalostně zatopenou zemi za skelnou oponu.
Pak náhle ustal. Bez varování, aniž by ochaboval, aniž by se jasnilo. Jednu vteřinu padal v neproniknutelné kaskádě a příští vteřinu bylo po všem. Strop nízkých, podlitých mraků se rozevřel a sloupl se jako slupka ze zralého ovoce, odhaliv čistě umytou modř oblohy, a slunce na ně vysvitlo s oslepujícím jasem, takže Centaine opět ustrnula nad náhlými kontrasty tohoto divokého světadílu.
Za dopoledne vpila žíznivá země vody, které na ni spadly. Tekutiny se vsákly beze stop. Jen v samotné pánvi se ještě povrchová voda třpytila sírovou žlutí od břehu ke břehu. Země však byla očištěna a ožila jasnými barvami.
Prach, který pokrýval každý keř a strom, se smyl a Centaine viděla zeleň, o jaké by se jí v téhle béžové zemi lví barvy ani nesnilo. Země, ještě vlhká, měla syté barevné odstíny okru, oranžové, červené, a malí pouštní skřivani radostně zpívali.
Naskládali svůj skrovný majetek na slunce a sušili se, až z nich stoupala pára. Owa se neudržel a extaticky se roztančil.
„Duchové mraků nám otevřeli cestu. Nasytili studny na východě. Připrav se, Hani, má květinko pouště. Zítra před úsvitem vyrazíme."
Po prvním dni pochodu vstoupili do nové země, tak odlišné, že Centaine stěží mohla uvěřit, že je to tentýž kontinent. Prastaré duny se tady zpevnily a přeměnily v mírně zvlněný terén a bujela na nich nespoutaná vegetace.
Porosty mopani a vysokého kiaatu se střídaly s téměř neproniknutelnými houštinami na hřebenech dun. Tu a tam se nad zbytkem lesa do výše dvaceti metrů tyčila obrovitá stříbrná terminalia nebo monumentální baobab.
V údolích dodávala pole sladkých zlatých travin a roztroušené akácie s plochými korunami scenérii parkového a kultivovaného vzezření. I tady, v nejnižších proláklinách, se udržely nedávné deště v mělkých nádržích a země jako by bzučela a kypěla životem.
Mezi žlutou trávou prorážela čerstvá, něžná zeleň. Zahrady divokých květin, sedmikrásek, lilií, gladiol a padesáti jiných druhů, které Centaine neznala, vyrazily jakoby mávnutím kouzelného proutku, těšily ji svými barvami a jemnou krásou a probouzely v ní nový úžas nad plodností

Afriky. Trhala květy a splétala je do náhrdelníků pro sebe i pro Hani a stařena se naparovala jako nevěsta.
„Ach, kéž bych měla zrcadlo, abych ti ukázala, jak skvěle vypadáš," objala ji Centaine.
I na obloze se projevovala africká hojnost. Hejna kolibříků s hrudí nejčistší, zářivě rubínové barvy, jim kroužila nad hlavou jako role včel. Kromě kolibříků tu byli stepokuři a frankolíni tlustí jako domácí kuřata, vodní slípky na překypujících jezírkách, divoké kachny, dlouhonozí tenkozobci a vyzáblé modré volavky.
„Je to všechno tak krásné," nadchla se Centaine. Každodenní cesta byla po těžkostech pustých západních plání lehká a bezstarostná, a když se utábořili, mohli si dopřát nevýslovný luxus neomezených zásob vody, hodovali na divokém ovoci, ořeších a zvěřině, kterou Owa postřílel šípy a pochytal do ok.
Jednou večer vyšplhal Owa vysoko po naběhlých masitých větvích nestvůrného baobabu a vykouřil roj, který obýval jeho dutý kmen od časů jehopradědečka a ještě dříve. Slezl dolů s tykví plnou tlustých voskových pláství, přetékajících tmavým medem, navoněným žlutými květy akácií.
Každý den potkávali nové druhy divokých zvířat: černou antilopu, černou jako noc s dlouhými rohy zakřivenými jako turecké šavle, které jí končily téměř u hřbetu, kapského buvola s truchlivě svěšenou hlavou a masivními hrbolatými rohy, páchnoucího jako stáda zdomácnělého dobytka.
„Přišli od velké řeky a z močálů," vysvětloval Owa.
„Jdou za vodou, a až zase vyschne, vrátí se na sever."
V noci Centaine probudil nový zvuk, neurčitě strašidelnější než vytí černohřbetého šakala nebo maniakální skřeky a vzlyky hyeních smeček. Byla to bouře zvuků, zaplňujících temnotu, stoupajících do nemožného crescenda a pak odumírajících v sérii temných zamručení. Centaine se vyškrábala ze své chýšky a běžela k Hani.
„Co to bylo, stará babičko? Je to zvuk, ze kterého se dělá v břiše voda!" Centaine shledala, že se třese, a stařena ji objala.
„I nejstatečnější z mužů se chvěje, když poprvé uslyší řev lva," konejšila ji. „Ale neboj se, Nám, Ówa udělal kouzlo, které nás ochrání. Lev si dnes v noci najde jinou zvěř."
Shlukli se však blíže k ohni na celý zbytek noci, živili jej čerstvým dřívím a bylo zřejmé, že Hani má stejně malou důvěru k manželovým magickým schopnostem jako Centaine.
Lví smečka obkroužila tábor, držela se na samotné hranici světla ohně, takže Centaine jen tu a tam zahlédla světlý záblesk pohybu mezi temnými nakupenými keři, za úsvitu však jejich děsivý sbor utichl, přestěhovali se dál na východ, a když jí Owa ukazoval velké kočičí stopy v měkké zemi, byl celý rozpovídaný úlevou.
Ráno devátého dne po tom, co odešli z pánve zvané
„velké bílé místo", uviděli porostem řídkého lesa mopani před sebou další vodní nádrž, když vtom se před nimi ozvalo zapraskání jako výstřel z děla a všichni ztuhli.
„Co to je, Hani?" Ta však gestem Centaine umlčela.
Teď uslyšela praskání lámaného porostu a pak náhle dunivě burácivý zvuk, jasný jako volání polnice.
Owa rychle vyzkoušel vítr, jak ho Centaine vídala činit před každým lovem, a pak je pokradnu vedl širokým obloukem lesem, až se opět zastavil pod rozložitým, leskle zeleným listovím vysokého stromu mopani, kde odložil zbraně a zavazadlo.
„Pojď!" naznačil Centaine a hbitě jako opice vyšplhal po kmeni. Centaine, jejíž neobratnost ještě zvyšovalo vzedmuté břicho, ho následovala na strom a z rozsochy nejvyšších větví shlédla do travnatého údolí pod sebou a k napajedlu na jeho mělkém dnu.
„Slon!" Obrovská šedá zvířata poznala okamžitě. Sestupovala po protějším svahu údolí směrem k vodě, pochodovala těžkým valivým krokem, hlavami houpala, až se jim obrovské uši plácaly, a reflexivně svinovala a natahovala choboty, jak se těšila na sladkou chuť vody.
Byly tam statné staré královny s potrhanými ušními lalůčky a uzlinami páteře, trčícími z vychrtlých hřbetů, mladí býci se žlutými kly, mladíčci bez klů, bujará neodstavená slůňata, která musela běžet, aby stačila svým matkám, a v jejich čele majestátně kráčel hlavní býk stáda.
Zastavil se, v kohoutku vysoký přes tři metry, zjizvený, a šedá, tlustá, pytlovitá kůže mu visela od kolen a plandala se mezi zadníma nohama. Uši měl rozprostřené jako hlavní plachtu mohutného korábu a kly dvojnásob delší a tlustší než kterýkoli z menších býků.
Zdál se starý, a přece bezvěký, obrovský a statný, obestřen velkolepostí a záhadností, která Centaine připadala, jako by postihovala samu podstatu této země.

Kapitola 20.

Lothar De La Rey narazil na stopu sloního stáda tři dny potom, co odešlo od řeky Cunene. On a jeho stopaři kmene Ovambo ji pečlivě zkoumali, kroužili v rojnici po udusané zemi jako lovečtí psi. Když se zase shromáždili, kývl Lothar na svého předáka.
„Mluv, Hendricku." Ovambo byl stejně vysoký jako Lothar, ale mohutnější v ramenou. Pleť měl tmavou a hladkou jako rozpuštěná čokoláda.
„Dobré stádo," vyslovil Hendrick svůj názor, „čtyřicet krav, hodně s telaty, osm mladých býků." Kolem hrdé hlavy měl ovinut tmavý turban válečníka a girlandy korálkových náhrdelníků mu splývaly po svalnaté hrudi, měl však na sobě jezdecké kalhoty a bandalír munice přes jedno rameno.
„A vůdce stáda je tak starý, že má hladké šlapky, tak starý, že už nemůže žvýkat jídlo a jeho trus je hrubý kůrou a větvičkami. Našlapuje ztěžka na přední nohy, kly ho převažují, ten se musí sledovat," řekl Hendrick, přehodil si mauserovku do pravé ruky a toužebně ji potěžkal.

„Stopu zavál vítr," poznamenal Lothar tiše, „je poškrábaná hmyzem a křepelkami. Tři dny."
„Pasou se," rozpřáhl Hendrick paže, „roztaženi od sebe, pohybují se pomalu, slůňata je zpomalují."
„Budeme muset poslat koně zpátky," přesvědčoval je
Lothar. „Nemůžeme riskovat, že je bodne tse-tse. Dohoníme je pěšky?"
Lothar si rozvázal šátek a pečlivě si ovázal tvář. Tu slonovinu potřeboval. Jel na sever k Cunene, hned jak mu zvědové vzkázali, že spadly dobré deště. Věděl, že nový porost a povrchová voda vyláká stáda přes řeku z portugalského teritoria.
„Pěšky to dokážeme za dva dny," slíbil Hendrick, jenže to byl notorický optimista a Lothar si ho dobíral.
„A v nočním táboře najdeme deset hezkých holek z kmene Herero, každou se soudkem piva na hlavě, jak na nás čekají."
Hendrick pohodil hlavou a rozesmál se hlubokým, rachotivým smíchem. „Tak tři dny," uzavřel s chechotem,
„a možná jen jedna hererská holka, ale moc krásná a poslušná."
Lothar ještě okamžik zvažoval možnosti. Byl to dobrý býk a i všichni mladší býci budou mít slonovinu jako dospělí, i samice poskytnou každá deset kilo, a slonovina se platila 22 šilinků 6 pencí za libru.
Měl s sebou dvanáct svých nejlepších mužů, ačkoliv dva bude muset poslat nazpátek s koňmi, ale pořád ještě zbude na tu práci dost střelců. Kdyby narazili na stádo, s největší pravděpodobností by se jim podařilo zabít každé zvíře, které by mohlo poskytnout slonovinu.
Lothar De La Rey byl na mizině. Ztratil rodinné jmění, byl prohlášen za zrádce a psance za to, že pokračoval v boji poté, co se plukovník Franke vzdal, a na jeho hlavu vypsali odměnu. Možná je tohle poslední možnost, jak přijít zase k penězům. Znal Brity dost dobře, aby si uvědomoval, že až válka skončí, obrátí svou pozornost ke správě nových území, která získají. Brzy tu budou okresní komisaři a důstojníci, i v těch nejodlehlejších končinách, budou vnucovat všem dodržování zákona do nejmenších podrobností a věnovat zvláštní pozornost ilegálním lovcům slonoviny. Staré dny bezvládí jsou pravděpodobně sečteny. Tohle je možná poslední lov.
„Pošlete koně zpátky!" nařídil. „Vyrazíme po stopě!"
Lotharovi muži byli všichni otužilí a ztvrdlí dlouhými roky války. Vyběhli po stopě, střídali se v čele skupiny, kde bylo třeba sledovat stezku očima, a po nějaké době vždy vedoucí stopař zapadl dozadu, aby si odpočinul, a vystřídal ho jiný muž.
Do pásma much vstoupili pozdě odpoledne a zuřivé malé tse-tse se vyrojily ze stínu lesa. Vrhly se na ně, usadily se jim vesele na zádech a zabořily sosáky hluboko do masa.
Muži si odřezávali větve obrostlé zeleným listím a v běhu si navzájem smetali mouchy tse-tse ze hřbetů. Při setmění už byli od stáda vzdáleni jen dva dny cesty a stopa byla tak čerstvá, že mravkolvi ještě nevybudovali své maličké trychtýřovité pasti ve šlépějích.
Tma je zastavila. Lehli si na tvrdou zem a spali jako smečka psů, když ale vystoupil měsíc nad vrcholy mopani, Lothar je vykopal na pochod. Měsíční světlo jim pomáhalo, lemovalo stezku rámem stínů, a syrové kmeny stromů mopani, z nichž pasoucí se sloni oloupali kůru, svítily jako zrcadla a vedly je nocí. Když slunce vyšlo, prodloužili krok.
Hodinu po východu slunce náhle vyšli z pásma tse-tse.
Teritorium těch malých okřídlených zabijáků bylo ostře vymezeno, hranice se dala přejít sto kroky, od bodajících rojů k úplné úlevě. Opuchlé, svědící pupence v zátylcích byly jedinou upomínkou na jejich nálet.
Dvě hodiny před polednem dorazili k jámě s pitnou vodou v jednom z údolí lesa mopani. Byli jen pár hodin za stádem.
„Pijte rychle," nařídil Lothar a brodil se po kolena ve špinavé vodě, kterou koupající se sloni zkalili do barvy café au lait. Naplnil si klobouk a vylil si vodu na hlavu. Husté, rudozlaté lokny mu splynuly přes obličej, zachrochtal blahem. Voda ostře páchla a byla trpká solí ze sloní moči velká zvířata si v šoku ze studené vody vždycky vyprázdnila měchýře - ale lovci pili a naplnili si láhve.
„Rychle," pobízel je Lothar, mluvil tiše, protože zvuk se v buši nese a stádo bylo velmi blízko.
„Baas!" signalizoval na něj Hendrick naléhavě a Lothar se brodil k okraji rybníčku, rychle z něj vylezl.
„Co je?"
Velký Ovambo beze slova ukázal na zem. Stopa byla ve ztuhlém žlutém jílu dokonale otištěna a byla tak čerstvá, že překryla stopu sloního stáda - ještě v ní stála voda.
„Lidi!" vykřikl Lothar. „Byli tu lidi, potom, co stádo přešlo."
Hendrick ho drsně opravil. „Sanové, ne lidi. Ti malí žlutí zabíječi dobytka," Ovambové byli pastevci, jejich dobytek byl jejich pokladem a velkou láskou. „Pouštní psi, co odřezávají struky z vemen našich nejlepších krav," tradiční pomsta Sanů za zvěrstva na nich spáchaná, „jsou jen pár minut před námi. Mohli bychom je pochytat během hodiny."
„Stádo by uslyšelo střelbu." Lothar sdílel nenávist svého předáka ke Křovákům. Byli nebezpeční hadi, zloději dobytka a zabijáci. Jeho vlastního prastrýce zabili při jednom z velkých lovů na Křováky před padesáti lety, maličký šíp s kostěným hrotem pronikl jeho krunýřem ze surové kůže a rodinná historie zaznamenala jeho smrt do všech mučivých detailů.
I Angličané se svou chorobnou sentimentalitou vůči černé rase si uvědomovali, že ve světě dvacátého století není pro Sány místo. Trvalé příkazy slavné jihoafrické policie Cecila Rhodese obsahovaly instrukce, že všichni
Sanové a divocí psi, na které hlídka narazí, se mají okamžitě zastřelit. Ty dva druhy si byly postaveny na roveň.
Lothar cítil pokušení, lákalo ho potěšení prokázat veřejnosti službu pronásledováním a zničením smečky Sanů, ale o nic méně netoužil rozmnožit vlastní jmění sledováním slonů.
„Slonovina," rozhodl se. „Ne, slonovina je důležitější než složit pár žlutých paviánů."
„Baas - tady!" Hendric obešel cíp jezírka a náhle se zastavil. Jeho tón a ostražitý sklon hlavy Lothara přiměly, aby si k němu pospíšil. Rychle si sedl na paty a zblízka zkoumal nové šlépěje.
„Ne San," zašeptal Hendrick. „Moc velká."

„Ale žena," odpověděl Lothar. Úzká noha a malé, půvabné otisky prstů byly nezaměnitelné. „Mladá žena." Otisky prstů byly hlubší než pata, pružný krok, mladý krok.
„To není možné!" Hendrick klesl vedle něj, a aniž by se dotkl stopy, objel vyklenutou část mezi polštářkem chodidla a patou. Lothar si sedl a znovu zavrtěl mokrými loknami.
Černí Afričané, kteří chodí od prvních krůčků bosi, nechávají víceméně plochý otisk nohy.
„Nosila boty," řekl Hendrick tiše.
„Bílá žena? Ne, to je nemožné!" opakoval Lothar. „Tady ne, nemůže cestovat ve společnosti divokých Sanů! Pro lásku boží, jsme stovky kilometrů od civilizace!"
„Je to tak, mladá bílá dívka, zajatec Sanů," potvrdil
Hendrick a Lothar se zamračil.
Tradiční kavalírství vůči ženám vlastní rasy bylo neoddělitelnou součástí Lotharovy výchovy, jeden z pilířů jeho protestantského náboženství. Protože byl voják a lovec, protože to bylo součástí umění jeho profese, dokázal Lothar přečíst znamení zanechaná na zemi, jako by skutečně viděl zvíře, muže nebo ženu, kteří je zanechali. Když teď dřepěl nad těmi drobnými otisky, zformovala se mu v mysli představa. Viděl dívku s jemnými kostmi, dlouhonohou, s půvabnými proporcemi, ale silnou a hrdou, s plavným krokem, který ji nese kupředu po špičkách nohou. Bude taky statečná a odhodlaná. V divočině nebylo místo pro slabochy a tahle dívka, to bylo jasné, jen kvetla. Když se ta představa ztvárnila, uvědomil si Lothar kdesi v hloubi duše prázdnotu.
„Musíme jít za tou ženou," řekl tiše, „zachránit ji od
Sanů."
Hendrick obrátil oči k nebi a sáhl po své tabatěrce z tykve. Nasypal si trochu červeného prášku do růžové dlaně.
„Vítr je proti nám," mávl jednou rukou po směru stop,
„cestují po větru. Nikdy na ně nenarazíme."
„Ty máš vždycky stovku dobrých důvodů, proč bychom neměli dělat to, co ty nechceš." Lothar si prohrábl mokré vlasy prsty nazad a znovu si je svázal koženým řemínkem v týle. „Budeme sledovat Sány, ne zvířata. Vítr s tím nemá nic společného."
„Sanové jsou zvířata." Hendrick si ucpal jednu širokou plochou nozdru palcem a nasál červený šňupec, než pokračoval. „Při tomhle větru tě ucítí na tři kilometry a uslyší tě dávno předtím, než je uvidíš." Oprášil si ruce a smetl zrníčka z horního rtu.
„Krásná historka!" posmíval se Lothar. „I na tebe, největšího lháře kmene Ovambo." A pak stroze: „Dost těch řečí, jdeme za bílou dívkou. Hledej stopu."
Z vysoké rozsochy kmene Mopani pozorovala Centaine sloní stádo u napajedla s narůstající potěchou. Jakmile se dostala přes úlek, způsobený jejich rozměry a monumentální ošklivostí, rychle si uvědomila okouzlující pouto, které zřejmě všechny členy stáda spojovalo. Začali jí připadat skoro jako lidské bytosti.
Sloní patriarcha byl podivínský a artritické klouby ho očividně bolely. Všichni se k němu chovali s úctou a nechávali jednu stranu jezírka jen jemu. Pil hlučně, stříkal si vodu do hrdla. Pak ulehl, sténaje blahem, do bahna, a plácal si je chobotem na uprášenou šedou hlavu. Stékala mu po lících. Extaticky zavřel oči.
Na protější straně jezírka pili a koupali se mladí samci a samice, stříkali z chobotů bahno a vodu jako požární stříkačky, postřikovali se mezi předními nohama a na plecích, zvedali hlavy, strkali si choboty hluboko do hrdel a syčivě si vpravovali desítky litrů vody do břicha. Napojeni pak šťastně stáli s choboty propletenými v milostném objetí a jako by se shovívavě usmívali na slůňata, která se jim proplétala mezi nohama a pod břichy.
Jedno z nejmenších slůňat, o málo větší než prase a stejně tlusté, se pokusilo protáhnout pod kmenem mrtvého stromu, který padl do jezírka, a zabředlo do bahna.
V komické panice vydalo polekaný a zděšený kvikot. Každý člen stáda okamžitě zareagoval. Spokojení indolenti se rázem změnili v běsnící, mstivé nestvůry. Hnali se zpátky do jezírka, rozráželi vodu a od jejich ohromných kopyt stříkaly mohutné spršky.
„Myslí, že krokodýl chytil slůně," zašeptal Owa.
„Chudák krokodýl!" odpověděla šeptem Centaine.
Matka vyškubla slůně zpod mrtvého stromu, zadníma nohama napřed. Vrazilo jí mezi přední nohy a přisálo se k jednomu ze struků, kde cucalo s téměř hysterickou úlevou. Rozzuřené stádo se uklidnilo, ale bylo na něm znát nespokojenost, že mu nebyla dopřána ta radost roztrhat nenáviděného krokodýla na kousíčky.
Když se starý samec konečně zvedl a lesklý blátem odkráčel do lesa, shromáždily samice kvapně své ratolesti, vyhnaly je rozhoupanými choboty z blátivého potěšeníčka, a všichni poslušně vyrazili za patriarchou. Dlouho potom, co zmizeli v lese, slyšela Centaine praskot lámaných větví a rachot ve škrundání břich plných vody, jak se vzdalovali za pastvou k jihu.
Slezla s Owou ze stromu mopani a zubila se radostí.
„Ti malí byli tak nezvedení," řekla Centaine Hani,
„přesně jako lidské dětičky."
„Říkáme jim velcí lidé," souhlasila Hani, „protože jsou moudří a milují jako Sanové."
„ Sešli k okraji jezírka a Centaine žasla nad pohořími žlutého sloního trusu. Kvokající frankolín už se hrabal v pářících hromadách nestrávených ořechů a semínek.
„To by se Anně zamlouvalo na její zeleninovou zahrádku - „ přistihla se při myšlence. „Nesmím tolik myslet na minulost."
Sklonila se, aby si umyla tvář, protože i bahnitá voda poskytovala úlevu od narůstajícího vedra, náhle však
Owa ztuhl a naklonil hlavu, obrátil ji k severu, směrem, odkud přišlo sloní stádo.

„Co je, starý dědečku?“ Hani okamžitě vycítila jeho náladu.
Owa vteřinu neodpovídal, oči však měl ustarané a rty se mu nervózně zacukaly.
„Něco, něco je ve větru - zvuk, pach, nejsem si jistý,“ zašeptal. Pak s náhlou rozhodností: „Je to nebezpečí blízko. Musíme jít.“
Hani okamžitě vyskočila a popadla vak s vaječnými láhvemi. Nikdy nediskutovala s manželovou intuicí, častokrát během jejich společného života je zachránila.
„Nám,“ řekla tiše, ale naléhavě, „honem.“
„Hani - „ Centaine se k ní obrátila s nevolí. Už byla po kolena v bahnitém jezírku. „Je tak horko, já chci - „
„Je tu nebezpečí, velké nebezpečí.“ Oba Sanové zavířili jako vyplašení ptáci a rozlétli se k útočišti lesa. Centaine věděla, že za pár vteřin zůstane sama, a samoty se stále ještě bála ze všeho nejvíc. Vyběhla z jezírka, až se kolem ní rozstřikovala voda, shrábla vak a hůl a oblékala se v běhu.
Owa rychle proběhl obloukem les mopani, pohyboval se po větru, až ho měl v zádech. Sanové, jako buvoli a sloni, prchali vždycky po větru, aby se pach pronásledovatele nesl směrem k nim.
Owa se zastavil, aby je Centaine dohonila.
„Co je, Owa?“ zalapala po dechu.
„Nebezpečí. Smrtelné nebezpečí.“ Zděšení obou starých lidí bylo zřejmé a nakažlivé. Centaine se naučila v podobných situacích nevyptávat.
„Co musím dělat?“
„Krycí znamení, jak jsem ti ukázal,“ nařídil jí Owa.
Vzpomněla si na lekce obrany před vystopováním, které jí trpělivě dával, jak se mate a skrývá stopa, aby bylo pro pronásledovatele obtížné, ne-li nemožné ji sledovat. Byla to jedna z obratností, na nichž záviselo přežití kmene San.
„Nejdřív Hani, pak ty.“ Owa teď zcela převzal velení.
„Za ní. Dělej, co ona. Půjdu vzadu a zakryju vaše chyby.“
Stařena byla rychlá a hbitá-jak malý hnědý frankolín.
Kmitala se lesem, vyhýbala se stezkám zvěře a otevřeným mýtinám, na kterých by stopy jasně vyvstaly, vybírala si těžký terén, protahovala se pod trnitým křovím, kde by pronásledovatele nenapadlo, že by mohli projít, šlapala do trsů trávy nebo běžela po ležících kmenech padlých stromů, měnila délku kroku, uskakovala stranou přes tvrdší podloží, použila každičký trik, kterému se naučila za svůj dlouhý těžký život.
Centaine ji následovala, ne tak šikovně, tu a tam zanechala rozmazaný otisk nohou, srazila zelený list z keře, který mijela, lehce sešlápla trávu. Owa šel těsně za ní, v ruce měl košťátko ze stébel trávy a zametal každou známku, kterou po sobě Centaine zanechala, sklonil se, aby zvedl řečený zelený list, jemně znovu upravil ohnutá stébla trávy, která naznačovala směr jejich útěku.
Naváděl Hani drobným švitořivým ptačím pokřikem a hvízdáním a ona okamžitě reagovala, zahýbala napravo nebo nalevo, zrychlovala nebo na pár vteřin ztuhla, aby mohl Owa naslouchat a čenichat ve vánku po pachu pronásledovatelů. Na jeho znamení se pak hnala dál.
Náhle se před nimi rozprostřela další otevřená holina, třičtvrtě kilometru široká, jen s několika vysokými akáciemi. Za ní se tyčil nízký pahorek, hustě zalesněný vysokými stromy a houštinami divokého ebenu, kam Owa směřoval.
Věděl, že pahorek je tvořen kamenitou vápencovou půdou, hrbolatou a popraskanou, a také věděl, že po takové zemi ho žádná lidská bytost nedokáže sledovat. Jakmile tam dorazí, jsou v bezpečí, ležela však před nimi světlina, a jestli je nachytají v otevřeném prostoru, budou snadnou kořistí, zvlášť pokud jsou jejich pronásledovatelé ozbrojeni kouřem, který zabíjí zdaleka.
Vyplýtval několik vzácných vteřin na větření ve vzduchu.
Bylo těžké posoudit vzdálenost toho nepříjemného, slabého pachu, který přinášel mírný vánek, zápachu karbolového mýdla a šňupavého tabáku, nepraného vlněného šatstva a ponožek, žluklého dobytčího tuku, kterým si Ovambové natírali těla, věděl však, že musí přechod riskovat.
Ani jeho nejobratnější protisledovací opatření nemohla zakrýt všechny stopy, které Nám zanechala v měkké písčité půdě. Jeho snaha mohla pronásledovatele jen zpomalit, věděl však, že Ovambové se vyznají v buši skoro stejně dobře jako on sám. Jen na tvrdém vápencovém útesu si může být jist, že je setřese. Hvízdl, napodobil volání ťuhýka s karmínovou hrudí, a Hani poslušně vyrazila na otevřenou světlinu, prodírajíc se nízkou žlutou trávou.
„Utíkej, ptáčku,“ zavolal Owa tiše. „Jestli nás tu chytí, jsme mrtví.“

Kapitola 21.

Ucítili nás,“ ohlédl se Hendrick na Lothara. „Koukej, jak zakrývají stopu.“
Na kraji lesa to vypadalo, jako by se jejich kořist změnila v ptáky a vznesla se do vzduchu. Všechny stopy jako by mizely. Hendrick hbitou signalizací přivolal ostatní lovce z kmene Ovambo a rychle se roztáhli do rojnice. Pohybovali se kupředu v řadě. Muž na pravém křídle tiše hvízdl a pak mávnutím označil nový směr.
„Stočili se po větru,“ zamumlal Hendrick k Lotharovi, který byl deset kroků od něj na svém křídle. „To jsem si mohl myslet.“
Síť stopařů se spojila do řady a vyrazila kupředu. Nějaký muž hvízdl nalevo a potvrdil směr tím půvabným mávnutím hřbetem ruky. Spěchali, přešli do klusu.
Těsně před sebou si Lothar všiml slabé barevné změny na zdánlivě neporušené zemi, malého kousku světlejšího písku, ne většího než lidská šlépěj, a zastavil se, aby to prozkoumal. Otisk nohy byl pečlivě zametený a zahlazený.
Lothar tiše hvízdl a mávl směrem kupředu.

„Už věříš, že Sanové cítí jako slon?“ zeptal se ho Hendrick v poklusu.
„Věřím jen tomu, co vidím,“ zašklebil se Lothar. „Až uvidím Křováka očuchávat zem, tak tomu uvěřím.“
Hendrick se zachechtal, ale oči měl studené a bez humoru.
„Budou mít šípy,“ řekl.
„Nepustíme je blízko,“ odpověděl Lothar. „Střel je, hned jak je uvidíš, ale dej pozor na tu bílou ženu. Zabiju chlapa, který jí ublíží. Pošli to dál.“
Lotharův rozkaz tiše přešel celou řadou. „Střelit Sána, ale dát velký pozor na tu bílou ženu.“
Dvakrát stopu ztratili. Museli zacouvat k poslední známce, kterou po sobě kořist zanechala, a pak znovu vyrazit novým směrem. Sanové získávali čas a vzdálenost každou takovou opravou. Lothar byl nervózní.
„Vzdalují se od nás,“ zavolal na Hendricka. „Poběžím napřed tudy - vy sledujte stopu, kdyby zase uhnuli.“
„Dej pozor!“ křikl za ním Hendrick. „Můžou ležet v záloze. Pozor na šípy.“
Lothar varování ignoroval a hnal se lesem, nehledal už stopy, ale předpokládal, že má správný směr, a doufal, že Křováky překvapí a přinutí ukázat se, nebo je dostane do takové tísně, že opustí svou zajatkyni. Nevšímal si zahnutých trnů, které mu rvaly oblečení. V předklonu probíhal pod nízkými větvemi mopani a přeskakoval padlé kmeny, běžel nejrychlejším tempem, jakého byl schopen.
Náhle vyrazil z lesa na otevřenou světlinu a zastavil se, hruď se mu zvedala, jak nabíral dech, pot mu stékal do očí a na zádech mezi lopatkami prosakoval košilí.
Na druhé straně holiny pod nízkým zalesněným pahorkem spatřil pohyb, malé černé skvrnky nad rozvlněnou žlutou trávou. Vrátil se k nejbližšímu stromu a vyškrábal se do první rozsochy, aby lépe viděl.
Divoce lapaje po dechu, vyhrabal z lovecké brašny malý mosazný dalekohled a natáhl jej na maximum. Ruce se mu třásly, takže bylo těžké dalekohled zaostřit, ale přejel jím druhý konec světliny.
V kulatém poli, ohraničeném čočkou, se ukázaly tři lidské postavy. Pohybovali se indiánským během, přímo od něj, skoro za palisádou vytvořenou kmeny stromů s papírovou kůrou. Nad trávou jim bylo vidět jen hlavy a ramena, poskakující v běhu nahoru dolů. Jedna byla vyšší než dvě ostatní.
Pozoroval je jen několik vteřin, než dorazili ke stromům.
Dvě okamžitě zmizely, ale nejvyšší postava se zastavila, vystoupila na padlý kmen a ohlédla se přes světlinu směrem k Lotharovi.
Byla to dívka. Dlouhé tmavé vlasy měla rozdělené do dvou tlustých copů, které jí visely k ramenům. Dalekohledem viděl Lothar její výraz, ustrašený, a přece vzdorovitý.
Linie její brady a obočí byla aristokratická, ústa měla plná a pevná, tmavé oči hrdé a jasné, pleť zbarvenou do tmavě medově zlata, takže si na okamžik pomyslel, že je možná mulatka. Před jeho očima si přehodila vak z jednoho ramene na druhé a drsná látka, zahalující její tělo, se na okamžik rozevřela.
Lothar uviděl záblesk světlé hladké pleti, nedotčené sluncem, tvar plného mladého prsu, růžově zahroceného a jemně vytvarovaného, a pocítil v kolenou slabost, která nebyla důsledkem rychlého běhu. Dech se mu na okamžik zastavil a pak mu zahučelo v uších, jak měl co dělat, aby si zase naplnil plíce.
Dívka od něj odvrátila hlavu, nabídla mu svůj profil a v té chvíli Lothar věděl, že ještě nikdy neviděl žádoucnější ženu. Všechno v něm po ní zatoužilo. Obrátila se k němu zády a mrštně vyskočila z pole dalekohledu. Zmizela. Větve na kraji lesa se chvěly ještě několik vteřin potom, co se ztratila.
Lothar si připadal jako slepec od narození, kterému na letmý okamžik ukázali zázrak vidění, jen aby byl opět uvržen nazpátek do tmy. Zíral za děvčetem s pocitem zklamání tak naléhavým, že se mnoho vteřin nemohl ani pohnout, a pak seskočil ze stromu, převalil se na kolena, aby zmírnil dopad, a zase vyskočil na nohy.
Ostře hvízdl a uslyšel, jak na jeho volání odpovídá Hendrick daleko vzadu mezi mopani, nečekal však, až ho jeho muži doženou. Tryskem přeběhl světlinu, ale nohy jako by měl ze železa. Dorazil na místo, kde se dívka zastavila a ohlédla směrem k němu. Našel pahýl stromu, na který si vylezla. Stopy jejích bosých nohou, které zůstaly v měkké zemi tam, kde z pařezu seskočila, byly hluboké a jasné, ale o pár kroků dál se dostala na vápencovitý útes. Byl tvrdý jako mramor, hrubý a popraskaný. Lothar věděl, že na něm stopy nenajde. Nepromarnil ani okamžik tím, že by po nich pátral, ale vyrazil hustým busem k hřebeni útesu v naději, že odtamtud něco zahlédne.
Les ho obklopil, a i když vyšplhal do nejvyšších větví osamělého stromu, viděl pod sebou jen neporušenou střechu lesa, která se rozkládala dodaleka, šedá a odmítavá až k obzoru.
Slezl a unaveně se vrátil po své stopě k okraji holiny.
Tam na něj čekali jeho Ovambové.
„Ztratili jsme je na tvrdé zemi,“ uvítal ho Hendrick.
„Jdeme dál, musíme je najít,“ nařídil Lothar.
„Už jsem to zkoušel, stopa skončila.“
„Nemůžeme to vzdát. Dáme se do toho - nenechám je utéci.“
„Viděls je,“ řekl Hendrick tiše s pohledem na tvář svého pána.
„Ano.“
„Bylo to bílé děvče,“ naléhal Hendrick. „Viděls to děvče, ne?“
„Nemůžeme ji nechat tady v poušti.“ Lothar odvrátil pohled. Nechtěl, aby Hendrick uviděl to prázdné místo v jeho duši.
„Musíme ji najít.“
„Ještě to zkusíme,“ souhlasil Hendrick a potom s kradmým, výmluvným úšklebkem: „Byla krásná, ta holka?“
„Ano,“ zašeptal Lothar měkce, aniž by na něj pohlédl.
„Byla krásná.“ Otřásl se, jako by procitl ze sna, a linie jeho čelisti ztvrdla.
„Sežeň své lidi na pahorek,“ nařídil.

Pustili se do práce jako smečka loveckých psů, prohledali každý centimetr diamantově tvrdé žluté skály, skloněni se posouvali bolestně pomalým tempem, našli však už jen jednu známku toho, kudy prošli Sanové a dívka.
Na jedné převislé větvi u hřebenu pahorku, přesně v úrovni Lotharových ramen, se zachytila kadeř lidských vlasů, vytržená z dívčiny hlavy, když podlézala pod větví.
Vlasy byly kučeravé, dlouhé jako jeho předloktí, a ve slunečním světle se třpytily jako černé hedvábí. Lothar si je pečlivě ovinul kolem prstu, a když se pak žádný z mužů nedíval, otevřel medailónek, který nosil kolem krku na zlatém řetízku. V jeho prohlubni byla miniatura jeho matky. Vložil k ní kadeř vlasů a zacvakl víčko medailónku.
Lothar je nutil hledat stopu až do tmy a ráno zase, hned jak bylo vidět na zem. Rozdělil je do dvou mužstev. Hendrick s jedním mužstvem pročesal východní stranu útesu a Lothar pracoval na západě, kde pískovcové podloží přecházelo v písek pouště Kalahari, ve snaze najít místo, na němž jejich kořist zase z útesu sestoupila.
O čtyři dny později ještě pořád stopu neměli a dva
Ovambové dezertovali. Uklouzli v noci a vzali s sebou své pušky.
„Přijdeme i o ostatní," varoval ho tiše Hendrick. „Říkají, že je to šílenství. Nedokážou to pochopit. Už jsme ztratili sloní stádo a z téhle záležitosti už nic nekouká.
Stopa je mrtvá. Sanové a ta žena nám uklouzli. Už je nenajdeš."
Hendrick měl pravdu - stala se z toho posedlost. Jediný pohled do tváře té ženy ho přivedl k šílenství. Lothar vzdychl a pomalu se odvrátil od útesu, na němž ztroskotalo pronásledování.
„Tak dobře." Zvýšil hlas, aby ho slyšeli i ostatní muži, kteří se nespokojeně ploužili kolem. „Nechtě stopu. Je mrtvá. Jdeme zpátky." Zaúčinkovalo to na ně přímo zázračně. Zrychlili krok a výraz jejich tváří opět zajiskřil životem.
Lothar zůstal na útesu, když parta vyrazila po svahu dolů. Zahleděl se přes les k východu, k záhadnému vnitrozemí, kam se jen málo bílých mužů odvážilo, a stiskl v prstech medailónek na svém hrdle.
„Kam jsi šla? Bylo to tam, hlouběji do Kalahari? Proč jsi na mě nepočkala - proč jsi utekla?" Odpovědi neexistovaly. Zasunul medailónek zpátky za košili. „Jestli ještě někdy narazím na tvou stopu, nesetřeseš mě tak snadno, má krásko. Příště tě budu sledovat až na konec světa," zašeptal a vyrazil dolů svahem.
Zakličkoval nazpátek a vyrazil po útesu k jihu, držel se hned pod hřebenem a hnal ženy nejvyšším tempem, kterého byly na hrubém podloží se svým těžkým nákladem schopny. Nedovolil jim odpočívat, ačkoliv Centaine začínala pociťovat silnou únavu a prosila ho o chvíli strpení.
Uprostřed odpoledne jim dovolil odložit vaky a natáhnout se na skalnatém svahu, zatímco on upaloval dolů prozkoumat styčnou linii písku a vápence, aby našel vhodné místo k přechodu. V půli cesty se zastavil a začenichal. Poznal slabý pach mršiny, odbočil stranou a našel zdechlinu starého hřebce zebry. Owa přečetl znamení a uviděl, že ho lovící lvi dostihli, když přecházel útes, a stáhli dolů.
Mrtvola byla několik týdnů stará, cáry kůže a masa vyschly dotvrda a kosti byly roztroušeny po skalách.
Owa rychle hledal a našel všechny čtyři končetiny zebry nedotčené. Hyena je ještě nerozkousala na třísky. Zavíracím nožem oddělil rohovinu kopyt od kostí metatarsu a spěchal zpátky pro ženy. Zavedl je k okraji měkké země a poklekl před Centaine.
„Vezmu Nám a pak se vrátím pro tebe," řekl Hani, když uvazoval kopyta sansevieriovými proutky k Centaininým nohám.
„Musíme honem, starý dědečku, možná jsou těsně za námi." Hani větřila úzkostlivě v mírném vánku a točila hlavou za každým sebemenším lesním zvukem.
„Kdo je to?" Centaine se vrátil nejen dech, ale i zvědavost a rozum. „Kdo nás honí? Neviděla jsem vůbec nic, ani neslyšela. Jsou to lidé jako já, Owa, jsou to moji lidé?"
Hani hbitě skočila Owovi do řeči dřív, než mohl odpovědět. „Jsou to černí muži. Velcí černí muži ze severu, ne tvoji lidé." Ačkoliv ona i Owa viděli bílého muže na okraji světliny, když se ohlédli z útesu, dorozuměli se beze slov, že si Nám nechají u sebe.
„Víš to jistě, Hani?" Centaine se kymácela na zebřích kopytech jako holčička v prvních střevících s vysokými podpatky. „Nemají bledou pleť jako já?" Náhle připadla na úděsnou možnost, že třeba prchá před svými zachránci.
„Ne! Ne!" Hani zatřepetala rukama v mimořádném rozčilení. Dítě už se tak brzo narodí - být svědkem toho okamžiku byla poslední věc, na které jí ještě v životě záleželo. „Ne s bledou pletí jako ty." Vzpomněla si na nejstrašnější bytost v mytologii Sanů. „Jsou to velcí černí obři, co jedí lidské maso."
„Kanibalové!" Centaine byla šokována.
„Ano! Ano! Proto nás honí. Vyříznou ti dítě z dělohy a - „
„Jdeme, Owa!" zajíkla se Centaine. „Honem! Honem!"
Owa, který si přivázal druhý pár kopyt k vlastním nohám, odvedl Centaine od útesu, kráčel za ní a vytvářel iluzi zebry, která odešla ze skalnatého podloží do lesa.
Půldruhého kilometru od útesu skryl Centaine do trnitého křoví, sundal jí z nohou kopyta, obrátil pár, který měl sám na nohou a vyrazil pro Hani. Oba Sanové v sandálech z kopyt se vrátili toutéž cestou, a když dorazili k Centaininu úkrytu, sundali si kopyta a všichni tři se rozběhli na východ.
Owa je přinutil jít celou tu noc a za úsvitu, když ženy vyčerpáním usnuly, vrátil se obloukem a zjišťoval, jestli se pronásledovatelé dali zmást kopyty zebry. Ačkoliv se mu nepodařilo najít žádný důkaz, že jsou pronásledováni, pochodovali ještě tři dny a noci bez zastávky, nerozdělávali ohně na vaření a využívali všech přírodních prostředků ke zmatení a zamaskování stopy.
Třetí noc už měl dost sebejistoty, aby řekl ženám: „Můžeme rozdělat oheň." A při jeho zarudlém mihotání tančil s oddanou divokostí a zpíval chválu duchům, všem postupně, včetně Kudlanky a Oryxe, protože -jak vážně vysvětlil Centaine - nebylo jisté, kdo jim pomohl uprchnout, kdo nasměroval vítr tak, aby zanesl varovný pach nejdříve k nim, a

kdo posléze tak šikovně umístil zdechlinu zebry.
„Takže je nutné poděkovat jim všem.“ Tančil až do západu měsíce a následujícího rána spal až do východu slunce. Pak se vrátili do známého, ležérního způsobu cestování, a dokonce i brzo zastavili toho prvního dne, kdy Owa odhalil kolonii skákavých zajíců.
„Tohle je naposled, co můžeme lovit, duchové už hodně naléhají. Žádný muž kmene San nesmí zabít nic živého na pět dní cesty od Místa Všeho Života,“ vysvětloval Centaine, když vybíral dlouhé pružné výhonky z keřů, loupal je a splétal dohromady, až měl silný šlahoun skoro devět metrů dlouhý. Kousek od konce nechal postranní větev, která přiléhala v ostrém úhlu k hlavnímu kmeni jako hrubá udice na ryby. Špici háku zaostřil a vytvrdil v ohni.
Pak strávil dlouhou dobu pečlivým zkoumáním doupat zaječí kolonie, než vybral jedno, které se hodilo k jeho plánu. Ženy klečely vedle něj a on zastrčil hák na konci šlahounu do otvoru nory. Jako by vymetal komín, jemně jej prostrkoval do chodby, opatrně jej zaváděl podzemními zákruty a ohyby, až byla skoro celá délka v zemi.
Náhle se mu šlahoun silně cukl v rukou a Owa okamžitě zasekl, škubl udicí jako rybář, kterému zabrala ryba.
„Teď kope do šlahounu, chce ho zasáhnout zadníma nohama,“ brumlal Owa a zastrkával šlahoun hlouběji do díry. Dráždil uvězněného zajíce, aby do něj opět kopl.
Když tentokrát zasekl, šlahoun mu v rukou ožil, zmítal se, cukal a škubal.
„Zahákoval jsem ho!“ Vrhl se plnou vahou na šlahoun, aby se zaostřený dřevěný hrot zaryl hlouběji do zvířecího masa.
„Hrabej, Hani. Hrabej, Nám.“
Obě ženy se vrhly na měkkou, sypkou zemi holemi a hbitě se prokopaly dolů. Tlumené vřískání zahákovaného zajíce znělo hlouběji, když se blížily ke konci dlouhé udice, až konečně Owa vyzvedl chlupatého tvora ze země na světlo. Byl velký jako velká žlutá kočka a divoce se zmítal na konci šlahounu, skákal na silných klokaních zadních běžích, až ho Hani usmrtila rozmáchlým úderem klacku.
Do setmění zabili ještě dva zajíce a potom jim poděkovali. Pochutnali si na jejich sladkém, jemném opečeném mase, na dlouhou dobu posledním, které budou jíst.
Ráno, když vyrazili na poslední úsek cesty, opřel se jim do tváře ostrý horký vítr.

Kapitola 22.

AČkoliv bylo pro Owu lovení tabu, bujela Kalahári bohatou a vzácnou hojností pod zemí i nad ní. Byly tu květy a zelené listnaté rostliny, které se daly jíst jako saláty, kořeny a hlízy, ovoce a ořechy bohaté na bílkoviny, a také jezírka přetékající vodou, oddělená jen snadnými úseky pochodu. Jen vítr je zpomaloval, soustavně vanul proti nim, horký a zdrsnělý pískem. Nutil je zakrývat si tváře koženými šály a předklánět se.
Smíšená stáda tučných, hezkých zeber a nevzhledných modrých pakoní gnu s chundelatými hřívami a kostnatýma nohama postávala v širokých pánvích nebo na travnatých holinách, obrácena kýtami proti slunečním paprskům. Vítr zvedal z povrchu pánví prach, jemný jako talek, a vířil jej k obloze, až zamžíval vzduch, takže samo slunce bylo jen rozmazaná oranžová koule a horizont se ztrácel.
Prach navál tenkou vrstvu na povrchu jezírek, změnil se jim v nozdrách na bláto a skřípal mezi zuby. V koutcích očí jim tvořil malé mokré korálky, zasychal na kůži, která praskala, takže Hani a Centaine musely opražit a rozdrtit semínka kyselé švestky, aby získaly olej na potření pokožky a chodidel nohou.
Každým dnem pochodu však staří lidé sílili, den ze dne byli aktivnější a vzrušenější. Jako by jim vysoušející vítr vadil méně a méně. V jejich kroku byl nový švih, živě spolu za pochodu brebentili, kdežto Centaine ochabovala a zůstávala pozadu, skoro jako na začátku.
Pátého večera po překročení útesu se Centaine dopotácela do tábora, který už Sanové rozbili na okraji další otevřené pánve. Centaine ležela na holé zemi, bylo jí příliš vedro a byla příliš vyčerpána, než aby si sbírala trávu na lože.
Když k ní přistoupila Hani s jídlem, trucovitě je odstrčila. „Já to nechci. Nechci nic. Nenávidím tuhle zemi - nenávidím to vedro a prach.“
„Brzo,“ konejšila ji Hani, „hodně brzo dorazíme na
Místo Všeho Života a tvoje děťátko se narodí.“
Centaine se však od ní odvalila. „Nech mě - jen mě nech být.“
Probudil ji křik starých lidí a zvedla se, připadala si tlustá, špinavá a neodpočatá, i když spala tak dlouho, že se už slunce dotýkalo vrcholků stromů na protější straně pánve. Okamžitě uviděla, že vítr v noci ustal a většina prachu se usadila. V důsledku toho se úsvit změnil v kaleidoskop nádherných barev.
„Nám, vidíš to!“ zavolala na ni Hani a pak zatrylkovala jako kanárek, neartikulovaně ze samého vzrušení. Centaine se pomalu napřímila a zadívala na scénu, kterou předchozího večera zakrývaly mraky prachu.
Za pánví se z pouště náhle zvedala obrovská hora podobná velrybímu hřbetu, strmá, se symetricky zaobleným vrcholkem. Mezi všemi těmi sytými červeněmi a žlutěmi úsvitu vypadala jako bezhlavá příšera. Části hory byly holé a hladké, z lesklých červených skal a hladkých útesů, kdežto jinde byla hustě zalesněná. Stromy mnohem vyšší a robustnější než stromy z planin korunovaly její vrchol anebo vyrůstaly na strmých stráních. Zvláštní červenavé světlo, rozptýlené prachem a tichem afrického svítání, halilo celou horu do majestátní pochmurnosti.
Centaine při pohledu na ni pocítila, jak ji všechny stesky a žaly opouštějí.
„Místo Všeho Života!“ Když Hani to jméno vyslovila, její rozrušení pominulo a hlas se jí ztišil v pouhý šepot. „Za tímhle pohledem jsme cestovali tak daleko a těžce, abychom ho naposled spatřili.“
Owa také umlkl, teď ale souhlasně pokýval hlavou.
„Tady se konečně usmíříme se všemi duchy našeho lidu.“
Centaine měla tentýž pocit hlubokého zbožného úžasu, jaký poprvé poznala, když vstoupila do katedrály v Arrasu,

ruku v ruce svého otce, a vzhlédla k drahokamům barevných skel ve vysokých chmurných okenních výklencích vysoké hlavní lodi. Věděla, že stojí na prahu svatého místa, a zvolna klesla na kolena a sepjala ruce nad výdutí svého břicha.

Kapitola 23.

Hora byla dál, než se v červeném jitřním světle zdálo.
Když k ní kráčeli, zdálo se, že se spíš vzdaluje, než aby se přibližovala. Jak se měnilo světlo, tak i hora měnila svou náladu. Stávala se odlehlá a přísná, kamenné útesy se ve slunečním světle třpytily jako šupiny krokodýla.
Owa klusal v čele skupiny a zpíval:
Vidíte, duchové Sanů!
Přicházíme na vaše tajné místo s rukama čistýma, neposkvrněnýma krví.
Vidíte, duchové Kudlanky a Oryxe, jdeme vás navštívit s radostí v srdci a písněmi pro vaše pobavení Hora se opět změnila, začala se chvět a otřásat narůstajícím vedrem. Už to nebyl ten kamenný masiv, byla vroubkovaná jako vodní hladina a vlnila se jako kouř.
Odtrhla se od země a plula ve vzduchu na chvějivém stříbře fáty morgány.
Ó ptačí horo, jež létáš v oblacích!
Přinášíme ti oběti.
Ó sloní horo, větší než všechna zvěř země i nebes, zdravíme tě, zpíval Owa, a když se slunce přehouplo přes svůj zenit a vzduch se ochlazoval, vracela se i Hora Všeho Života zase k zemi a tyčila se vysoko nad nimi. Dorazili k oblázkovým svahům, volnému kamení a úlomkům, které ležely navršeny u skalin, a zastavili se, aby pohlédli k vysokému vrcholku. Skály byly zbarveny porostem lišejníků, sírově žlutým a pronikavě zeleným, a malí damani poskvrnili skaliska hromádkami trusu, které vypadaly jako slzy kanoucí ze sloních očí.
Na výstupku devadesát metrů nad nimi stála drobná antilopa. Polekala se a s vykviknutím, podobným zvuku dětské pouťové píšťalky, vyrazila přímo vzhůru po skále, skákala z jednoho skalního výstupku na druhý, jakkoliv neviditelný, s kamzičí obratností, až zmizela za hřebenem.
Šplhali se po strmém oblázkovém svahu, až dorazili k úpatí útesu. Skála byla hladká, studená a převislá, vykláněla se v mírném úhlu jako nesmírná střecha katedrály.
„Nezlobte se, duchové, že přicházíme na vaše tajné místo," šeptala Hani a slzy jí prýštily po prastarých žlutých tvářích. „Přicházíme v pokorném míru, laskaví duchové, přicházíme, abychom zjistili, čím jsme se provinili a jak to můžeme odčinit."
Owa se natáhl po ruce své ženy a stanuli před hladkou skálou jako dvě maličké nahé děti.
„Přicházíme vám zpívat a tančit," šeptal Owa. „Přicházíme uzavřít mír a pak se s vaším svolením znovu spojit s dětmi svého klanu, které zemřely na velkou horečku na dalekém místě."
Tento okamžik byl tak důvěrný, křehký a zranitelný, že bylo Centaine trapné je pozorovat. Odtáhla se od dvou starých lidí a sama odkráčela po úzké galerii před útesem. Náhle se zastavila a v úžasu se zahleděla na vysokou kamennou zeď, která jí visela nad hlavou.
„Zvířata," zašeptala.
Pocítila, jak jí na předloktích vyvstala husí kůže podezíravého strachu, protože zdi byly vyzdobeny malbami, freskami kouzelně zachycených zvířat, jimž dětská prostota tvarů dávala snovou krásu, a přece se překvapivě podobaly tvorům, jež představovaly. Připomínaly temné, masivní obrysy chobotnatých slonů a nosorožců, pakoní a antilop sasaby s rohy jako srpky měsíce. Pochodovaly v těsně sevřených falangách po skalnatých stěnách.
„A lidé," zašeptala Centaine, když rozeznala hůlkovité lidské postavičky, které v běhu pronásledovaly stáda divoké zvěře. Pohádková stvoření, Sanové, jak se sami vidí, ozbrojeni luky a korunováni věnci šípů, muži zkrášleni hrdě ztopořelými penisy nepřiměřené velikosti a ženy s vystupujícími prsy a zadnicemi, symboly ženské krásy.
Malby šplhaly po hladkých zdech tak vysoko, že si umělci museli postavit lešení jako Michelangelo, aby měli odkud pracovat. Perspektiva byla naivní, jedna lidská postava větší než nosorožec, kterého lovila, to však jako by prohlubovalo kouzlo. Centaine překonal úžas, až si nakonec sedla na zem, aby mohla lépe prozkoumat a obdivovat krásně plynoucí vodopád oryxů ve skoku, okrových a červených, s laloky a nahrbenými plecemi, tak nádherně zobrazenými, že se jejich zvláštní místo v sanské mytologii nedalo přehlédnout.
Hani ji tam našla a dřepla si vedle ní.
„Kdo to maloval?" zeptala se jí Centaine.
„Duchové San, dávno, pradávno."
„Nenamalovali je lidé?"
„Ne! Ne! Lidé nemají to umění, tohle jsou kresby duchů."
Takže umělecká zručnost se vytratila. Centaine byla zklamána. Doufala, že stará žena byla jednou z umělkyň a že bude mít příležitost pozorovat ji při práci.
„Už dávno," opakovala Hani, „dál, než pamatoval můj otec nebo dědeček."
Centaine spolkla zklamání a oddala se potěšení z nádherné podívané.
Bylo ještě trochu světlo, dokud však bylo vidět, zvolna obešli úpatí útesu, šli s hlavami zakloněnými, aby mohli obdivovat galerii pravěkého umění. Tu a tam se skála odrolila anebo vítr a bouře věků fresky zničily, ale v chráněných prokláklinách a pod přístřeším převisů se malby zdály tak čerstvé a barvy tak živé, jako by byly namalovány právě toho dne.
V posledních minutách denního světla dorazili pod převis, kde už před nimi tábořili jiní, protože ohniště bylo plné

dřevěného popela a útes začerněn sazemi a vedle zbyla ještě hromada suchého dříví, připraveného k použití.
„Zítra se dozvíme, jestli jsou duchové ještě nepřátelé, nebo jestli budeme smět jít dál," upozornila Hani Centaine.
„Vyrazíme hodně brzy, protože se musíme dostat na skryté místo, než vyjde slunce, dokud je ještě chladno.
V horku jsou strážci neklidní a nebezpeční."
„Co je to za místo?" naléhala Centaine, ale stařena znovu začala mluvit neurčitě a naschvál jako nepřítomná duchem.
Opakovala sanské slovo, které mělo význam
„skryté místo" nebo „bezpečné přístřeší" nebo „vagina", a nic víc neřekla.
Jak ji Hani varovala, vyrazili následujícího jitra dlouho před východem slunce. Staří lidé byli tiší, úzkostní a Centaine měla podezření, že se bojí.
Obloha se sotva světlala úsvitem, když náhle stezka v ostrém úhlu zahýbala do skály a vstupovala do úzkého, klínovitého údolí, jehož dno bylo tlustě pokryto tak přepychovým porostem, až si Centaine uvědomila, že pod povrchem musí být dobrá voda. Stezka byla neurčitá, zarostlá a jasně po ní nikdo nešel po mnoho měsíců nebo i let. Museli se sklánět pod převislými větvemi, překračovat padlé kmeny i nový porost. Ve skalách vysoko nad hlavou rozeznávala Centaine obrovská střapatá hnízda supů a velcí, ošklivi ptáci s holými růžovými hlavami se krčili na okrajích svých hnízd.
„Místo Všeho Života," uviděla Hani její zájem o hnízdící ptáky. „Každý tvor, který se tu narodí, je zvláštní, požehnaný duchy. I ptáci to snad vědí."
Vysoké útesy se nad nimi svíraly, jak se údolí zužovalo a stezka končila ve skále, ve špičatém rohu, kde se údolí konečně stýkalo a obloha se před nimi ukryla.
Owa stanul před stěnou a zazpíval drsným hlasem, vyhrazeným pro hovor s duchy - „Chceme vstoupit na vaše nejtajnější místo, duchové všech tvorů, duchové našeho klanu. Otevřte nám cestu." Rozhodil doširoka paže. „Kéž nás strážci této cesty nechají projít."
Owa spustil ruce a vstoupil do černé skály útesu a zmizel
Centaine z dohledu. Zajíkla se leknutím a vyrazila kupředu, Hani se však dotkla její paže a zadržela ji.
„Teď je velké nebezpečí, Nám. Jestli nás strážci odmítnou, zemřeme. Neutíkej, nemávej rukama. Jdi pomalu, ale odhodlaně, a žádej o požehnání duchů, až budeš procházet." Hani ji pustila a vkročila do skály za svým manželem.
Centaine zaváhala. Na okamžik se málem obrátila k ústupu, nakonec ji však pobídly zvědavost a strach ze samoty a ona pomalu vstoupila do stěny tam, kde zmizela
Hani. Viděla otvor ve skále, úzkou vertikální prasklinu, právě tak širokou, aby jí prošla, když se natočila bokem.
Zhluboka se nadechla a proklouzla otvorem.
Za úzkým průchodem se zastavila, aby mohli oči přivyknout šeru, a zjistila, že je v dlouhém temném tunelu.
Byl to přírodní otvor, to hned poznala, protože stěny nebyly opracovány žádným nářadím a byly tu postranní větve a otvory vysoko nad hlavou. Slyšela šramot bosých nohou starých lidí na kamenité zemi před sebou a pak ještě další zvuk. Tiché, mumlavé bzučení, jako mořský příboj v dálce.
„Pojď, Nám. Drž se blízko," zalétl k ní Hanin hlas a Centaine šla zvolna kupředu, upírala pohled do stínů, snažila se najít zdroj toho hlubokého vibrujícího mumlání.
V šeru nad sebou uviděla podivné tvary, deskovité výstupky na zdi, jako lupeny hub vyrůstající na kmeni mrtvého stromu nebo mnohonásobně zvětšená křídla hřadujících motýlů. Viseli tak nízko, že se musela přikrčit, aby pod nimi prošla - a s náhlým zamrazením si uvědomila, kde je.
Celá jeskyně byla obrovitý včelí úl. Ty hluboké, křídlovité konstrukce byly medové plástve, tak masivní, že každá musela obsahovat stovky litrů medu. Teď viděla, jak se na plástvích rojí hmyz, matně se třpytící ve slabém světle, a vzpomněla si na historky, které jí o afrických včelách vyprávěl Michael.
„Větší a černější než vaše včely," vychloubal se, „a tak divoké, že jsem je viděl ubodat buvola k smrti."
Sotva dýchala, pokožka se jí stáhla v očekávání prvního palčivého žihadla, nutila se neutíkat a sledovala maličké postavičky před sebou. Rojící se masy nebezpečného hmyzu byly jen pár centimetrů od ní a bzučivý sbor jako by hněvivě sílil, až hrozil, že ji ohluší.
„Tudy, Nám. Neboj se, protože malí okřídlení lidé ucítí tvůj strach," volala Hani tiše a nějaká včela přistála Centaine na tváři.
Instinktivně zvedla ruku, aby ji smetla, a pak ten pohyb násilím ovládla. Včela jí přelezla po tváři na horní ret - pak se jí další usadila na zvednutém předloktí.
Zírala na ni v hrůze. Byla obrovská, uhlově černá, s temně zlatými pruhy kolem břicha. Průsvitná křídla byla sevřená jako čepele nůžek a mnohonásobnýma očima mžikala v chabém světle.
„Prosím, včeličko, prosím - „ šeptala Centaine a hmyz vyklenul hřbet a z proužkovaného břicha vystrčil hrot žihadla, tmavočervenou jehlu.
„Prosím, nech mě a moje děťátko projít!"
Včela zkroutila tělo a hrot se dotkl měkké, opálené pleti v loketní jamce. Centaine se napjala. Věděla, že bodavou bolest bude následovat chorobně sladký odér jedu, který rozběsní a rozzuří obrovský roj nad ní. Představovala si, jak ji pokryje živoucí koberec včel, srazí ji na zem jeskyně, jak zemře nejstrašnější ze všech smrtí.
„Prosím," šeptala. „Ať se moje děťátko narodí na vašem tajném místě a budeme tě uctívat po všechny dny našich životů."
Včela zatáhla pulzující žihadlo a předvedla jí na paži složitý vlnivý tanec, obracela se, dělala pukrlata a otáčky a pak s rtuťovitým zatřepetáním křídel odlétla.
Centaine šla zvolna dál a před sebou uviděla zlatou svatozář odraženého světla. Hmyz z tváře jí slezl na rty, takže už nemohla promluvit, ale modlila se v duchu.

„Bude-li mi jíti přes údolí stínu smrti, prosím, včeličko, nech mě jít, kvůli mému děťátku.“
Ostré zabzučení a včela se jí mihla před očima jako zlaté smítko, jak z ní odlétala, a ačkoliv cítila na pokožce lechtání a svědění ze vzpomínky na její rohovinové nožičky, udržela ruce u boků a kráčela jen uměřenými krůčky. Připadalo jí to jako věčnost, než dosáhli konce tunelu a vykročili ven, do světla časného svítání, a nohy se pod ní začaly skládat jako reakce na prožitou hrůzu. Byla by snad upadla, kdyby ji Owa nepodepřel.
„Už jsi v bezpečí. Strážci nám dovolili vstoupit na posvátné místo.“
Ta slova ji probrala, a přestože se dosud chvěla a těžce
.dýchala, Centaine se rozhlédla.
Prošli do skryté kotliny v srdci hory, dokonale kulatého amfiteátru ve skále. Stěny byly hladké, desítky metrů, a s temně satanským leskem, jako by byly ožehlé v plamenech divokých výbuchů, nahoře však bylo vidět oblohu. Hluboká proláklina ve skále měřila v nejširším místě snad půldruhého kilometru. V tuto denní dobu nepronikalo sluneční světlo až na dno a porost půvabných stromů, který je pokrýval, byl chladivě orosený. Připomínaly Centaine olivy, s jemným bledým listím a trsy červenožlutého ovoce na široce rozkošatěných větvích. Dno údolí bylo mírně prohloubené a Centaine následovala Hani dolů mezi stromy. Země byla vystlaná spadaným ovocem.
Hani jeden plod zvedla a nabídla jej Centaine.
„Mongongo - moc dobré.“
Centaine do něj kousla a vykřikla bolestí, když narazila zuby na velkou pecku uprostřed. Kolem ní byla jen tenká vrstva masa, to ale bylo natrpklé a chutnalo jako datle, i když nebylo tak sladké.
Z větví nad nimi se zvedlo hejno buclatých zelených holubů a hlučně zaplácalo křídly. Centaine si uvědomila, že údolí je plné života, ptáků a zvířátek, která sem přicházejí za úsvitu hodovat na plodech mongongo.
„Místo Všeho Života,“ zašeptala, uchvácena čarovnou krásou, ostrým kontrastem holých obroušených skalnatých útesů a této něžně zalesněné krajiny na dně.
Owa spěchal po hrubé stezce, která vedla dolů doprostřed skalnaté mísy. Když ho Centaine následovala, zahlédla malý kopeček černého sopečného kamene mezi stromy před sebou. Centaine viděla, že kopeček je symetrický, kónicky tvarovaný a posazený přesně doprostřed amfiteátru jako hřeb uprostřed štítu.
Jako dno údolí byl i kopeček hustě zalesněn. Vysoká sloní tráva a stromy mongongo vyrážely mezi černými sopečnými balvany. Armáda černolících opic, sršících energií, na ně pokřikovala ze stromů a výhružně proti nim předkláněla hlavy s polekanými grimasami, když se přiblížili k pahorku.
Když Centaine a Hani Owu dohnaly, stál tváří v tvář temnému otvoru v boku hory. Vypadal jako ústí důlní šachty, když však do něj Centaine nahlédla, poznala, že se podlaha šachty svažuje v pozvolném úhlu. Proklouzla kolem Owy, aby jej lépe prozkoumala, ale stařec ji chytil za rameno.
„Žádný chvat, Nám, musíme provést správně přípravy.“
A stáhl ji nazpátek a mírně ji odvedl.
O kousek dál bylo mezi skálami kryté prastaré sídliště
Sanů. Proutěné střechy chýší se zhroutily věkem. Owa je spálil do základů, protože nepoužívané chatrče byly příbytkem hadů a plazů, a obě ženy je znovu vybudovaly z proutí a čerstvě natrhané trávy.
„Mám hlad.“ Centaine si uvědomila, že od předchozího večera nejedla..
„Pojď.“ Hani ji zavedla do porostu a naplnily si vaky spadaným ovocem stromů monongo. Po návratu do tábora Hani ukázala Centaine, jak sloupnout vnější vrstvu masa a pak rozdrtit tvrdý vnitřní ořech mezi dvěma plochými kameny. Jádra vypadala jako sušené mandle. Několik jich snědli, aby zahnali nejhorší hlad. Chutnala jako vlašské ořechy.
„Budeme je jíst na mnoho způsobů,“ slíbila Hani.
„A pokaždé chutnají jinak, opražená, rozdrcená s listím, vařená jako kukuřičný chleba - budou naší jedinou potravou na tomhle místě, kde je všechno zabíjení zakázáno.“
Zatímco připravovaly jídlo, Owa se vrátil do tábora se svazkem čerstvě vykopaných kořenů a odešel stranou, aby je připravil v klidu. Škrábal je a krájel svým milovaným zavíracím nožem.
Najedli se před setměním a Centaine shledala, že jídlo z ořechů je nečekaně syté. Jakmile měla plný žaludek, dolehl na ni účinek vzrušení a námahy celého dne a sotva se dovlekla do chatrče.
Procitla občerstvena s pocitem nevysvětlitelného vzrušení. Sanové už měli napilno kolem táborového ohně, a jakmile se k nim přidala a dřepla si do kruhu, Owa, překypující nervózní nedočkavostí a pocitem vlastní důležitosti, jim řekl:
„Teď se musíme připravit k sestupu do nejtajnějšího z míst. Souhlasíš s očištěním, stará babičko?“ Byla to zřejmě formální otázka.
„Souhlasím, starý dědečku.“ Hani tiše kvokla na souhlas.
„Souhlasíš s očištěním, Nám?“
„Souhlasím, starý dědečku.“ Centaine napodobila kvoknutí a Owa pokýval hlavou a z váčku u svého opasku vyndal jelení paroh. Hrot byl provrtaný a Owa roh nacpal usekanými kořínky a bylinami, které nasbíral předchozího odpoledne.
Teď vybral z ohně žhavý uhlík a pohazoval si jím, aby si nepopálil kůži. Pak jej vhodil do kornoutovitého otvoru rohu. Zafoukal na něj a v klidném vzduchu se objevil pramínek modrého kouře, jak byliny zadoutnaly.
Jakmile se dýmka stejnoměrně rozhořela, Owa vstal a stoupl si za obě dřepící ženy. Přiložil ústa k provrtané špičce rohu a silně nasál, pak vyfoukl kouř nad ně. Byl štiplavý a ostře nepříjemný, zanechal Centaine v hrdle trpkou pachuť. Zamumlala na protest a začala vstávat, ale
Hani ji stáhla zpátky dolů. Owa dál bafal a vydechoval a za chvíli už připadal Centaine kouř méně nepříjemný. Uvolnila se a opřela o Hani. Stařena ji objala kolem ramen. Centaine si zvolna uvědomovala ten báječný pocit, když je

člověku dobře. Tělo měla lehké jako pták, měla pocit, že by mohla vzlétnout ve spirálách modrého kouře.
„Ach, Hani, mně je tak dobře," zašeptala.
Vzduch kolem se jí zdál jiskřivě jasný, vidění ostré a tak pronikavé, že rozeznávala každou prasklinu a výčnělek na okolních skaliscích a stromový porost jako by byl ze zelených krystalů. Světlo se od nich odráželo s éterickou září.
Uvědomila si, že Owa před ní klečí, a zasněně se na něj usmála. Něco jí nabízel, podával jí to oběma rukama.
„To je pro dítě," řekl jí a jeho hlas jako by přicházel zdaleka, podivně jí zněl v uších. „To je porodní pokrývka. Měl mu ji vyrobit jeho otec, ale nešlo to. Tady, Nám, vezmi ji a přiveď na ní na svět statečného syna."
Owa se předklonil a položil jí dárek do klína. Trvalo mnoho vteřin, než si uvědomila, že je to kůže antilopy, na které Owa pracoval tak dlouho a úporně. Rozložila ji s přehnanou péčí. Kůže byla oškrábaná a vydělaná do měkkosti a poddajnosti jemné látky. Pohladila ji a kožešina byla na omak jako satén.
„Děkuju ti, starý dědečku," její hlas přicházel zdaleka a zvláštně se jí rozeznával v uších.
„To je pro dítě," opakoval a zatáhl z rohové dýmky.
„Pro dítě, ano," přikývla Centaine a hlava jako by jí odplouvala od těla. Owa jí něžně vyfoukl proud modrého kouře do tváře a ona se nesnažila mu vyhnout, spíš se předklonila, aby mu viděla do očí. Owovy zorničky se zúžily do třpytivě černých špendlíkových hlaviček, duhovky měly barvu tmavého jantaru s vějířovitým vzorem černých čáreček kolem panenek. Hypnotizovaly ji.
„Kvůli dítěti, ať mír tohoto místa vstoupí do tvé duše," mluvil Owa skrze kouř a Centaine cítila, jak k tomu dochází.
„Mír," zamumlala a ve středu její bytosti zavládl zázračný klid, monumentální ticho.
Čas a prostor a bílé sluneční světlo se smísily a splynuly v jedno. Seděla uprostřed vesmíru a slabě se usmívala. Slyšela z dálky Owův zpěv a mírně se pohupovala do rytmu, cítila každý úder svého srdce a pomalé pumpování krve v žilách. Cítila dítě, ležící hluboko v ní, zkroucené, jako by se modlilo, a pak, těžko uvěřit, pocítila tlukot jeho srdíčka jako tep chyceného ptáka a ten zázrak uchvátil celou její bytost.
„Přišli jsme, abychom byli očištěni," zpíval Owa. „Přišli jsme smýt všechnu vinu, přišli jsme zjednat nápravu - „
Centaine pocítila, jak Hanina ruka vklouzla do její jako zvířátko s křehkými kostmi, pomalu otočila hlavu a usmála se do té milované staré tváře.
„Je čas, Nám."
Centaine si přetáhla kůži antilopy přes ramena. Vstávání jí nepůsobilo vůbec žádnou námahu. Plula nad zemí s Haninou rukou uvězněnou ve své.
Přistoupili k otvoru ve stěně hory, a ačkoliv byl temný a strmý, vykročila Centaine kupředu s úsměvem a necítila drsnou sopečnou skálu pod nohama. Průchozí chodba kousek klesala a pak se vyrovnala a rozevřela v přírodní jes-kyni. Následovaly Owu dolů.
Světlo pronikalo z průchodu za nimi a z množství malých otvorů v klenuté střeše. Vzduch byl teplý, vlhký, podobný páře. Oblaka páry vystupovala mírně z povrchu kruhového jezírka, které zaplňovalo jeskyni od stěny ke stěně. Povrch jezírka se čeřil a tiše bublal a pára silně páchla sírou. Vody byly kalně zelené.
Owa shodil bederní roušku na kamenitou podlahu a vstoupil do jezírka. Sahalo mu ke kolenům, jak se ale brodil dál, prohlubovalo se, až měl nad hladinou jen hlavu. Hani ho nahá následovala do vody a Centaine odložila antilopí kůži a spustila sukni.
Voda byla horká, skoro vařící, termální pramen vyvěral z matečné půdy, ale Centaine to nebylo nepříjemné. Postoupila hlouběji a pak zvolna klesla na kolena, až jí voda sahala k bradě. Dno jezírka bylo drsné oblázky a štěrkem.
Horkost vody jí prosakovala tělem. Vířila a proudila kolem ní, hnětla jí tělo, vybublávala z hlubin země.
Slyšela Owu tiše zpívat, ale oblaka páry se kolem ní uzavřela a oslepila ji.
„Chceme zjednat nápravu," zpíval Owa. „Kéž jsou zapomenuta naše provinění vůči duchům - „
Centaine viděla, jak se v oblacích páry formuje tvar, tmavý, nehmotný fantom.
„Kdo jsi?" zamumlala a obrys pevněl a ona rozeznala oči — ostatní rysy byly zamžené - podobné očím starého námořníka, kterého obětovala žralokovi.
„Prosím," zašeptala, „odpusť mi. Bylo to pro mé dítě.
Prosím, odpusť mi mou vinu." Na okamžik se zdálo, že v těch starých smutných očích bylo porozumění, pak podoba vybledla a zmizela ve vrstvách páry a nahradily ji další, houf vzpomínek a snových stvoření, a ona k nim mluvila.
„Ach papá, kéž bych byla bývala dost silná, kdybych jen dokázala nastoupit na maminčino místo - „
Slyšela v páře hlasy Sanů, vykřikujících pozdravy vlastním duchům a vzpomínkám. Owa opět lovil se svými syny a Hani viděla svá děťátka, svá vnoučata a vrkala láskou i žalem.
„Ach Micheli," oči měl nádherně modré, „budu tě navždy milovat. Ano, ach ano, pojmenuji tvého syna po tobě. To ti slibuju, má lásko, bude nosit tvoje jméno."
Jak dlouho zůstala v jezírku, to nevěděla, ale fantazie a fantomy postupně vybledly a pak ucítila Haniny ruce, jak ji vedou ke skalnatému ústí. Vroucí voda jako by z ní vytáhla všechnu sílu. Tělo jí zářilo jasně cihlovou barvou a zažraná špína pouště jí z pórů pokožky vymizela. Kolena měla slabá a jako gumová.
Hani jí ovinula antilopí kůží kolem mokrého těla a pomohla jí skalnatým průchodem na povrch. Už byla noc a měsíc svítil dost jasně, aby jim vrhal stín pod nohy. Hani ji zavedla k hrubému přístřešku a zabalila ji do antilopí kůže.
„Duchové odpustili," zašeptala. „Jsou rádi, že jsme podstoupili cestu. Poslali má děťátka, aby mě pozdravila, a řekli mi to. Můžeš spát dobře, Nám, už není žádná vina. Jsme vítáni na tomto místě."
Centaine se probudila ve zmatku, nebyla si jista, co se to s ní děje, nebyla si ani jista, kde je, prvních pár vteřin měla dojem, že je zase ve své komůrce na Mort Homme a vedle její postele stojí Anna. Pak si uvědomila drsnou trávu a tvrdou zem pod sebou a pach surové kůže, která ji přikrývala, a hned potom přišla další bolest. Bylo to, jako by se jí ve spodní polovině těla sevřel nějaký spár, mimoděk vykřikla a stočila se do klubíčka. Popadla se za břicho.

S bolestí se k ní rychle vrátila skutečnost. Myšlenky měla jasné a ostré po halucinacích předchozího dne. Věděla, co se děje, instinktivně chápala, že napaření v horkých vodách jezírka a kouř drogy, který vdechovala, to musely uspíšit.
„Hani!“ zavolala a stařena se vynořila z šedého přísvitu.
„Začalo to!“
Hani jí pomohla na nohy a pak sebrala antilopí kůži.
„Pojď,“ zašeptala. „Musíme jít, kde můžeme být samy.“
Hani už musela vybrat místo, protože vedla Centaine rovnou k proláklině kousek cesty od tábora, zacloněné však porostem mongonga. Roztáhla pod velkým stromem mongongo antilopí kůži a usadila na ni Centaine. Klekla si před ní a svlékla jí potrhanou plátěnou sukni. Rychlými, silnými prsty provedla krátké, ale důkladné vyšetření a pak si sedla na paty.
„Brzo, Nám - už hodně brzo,“ usmála se šťastně, Centainina odpověď však byla přiškrcená, jak se jí zmocnila další křeč.
„Á, dítě je netrpělivé!“ kývla Hani.
Křeč pominula, Centaine ulehla a ztěžka dýchala, ale sotva chytila dech, než zase ztuhla.
„Ach Hani, drž mě za ruku - prosím! Prosím!“
Něco hluboko v Centainině těle vybuchlo a prýštila z ní horká tekutina a stékala jí po nohou.
„Blízko - už hodně blízko,“ ujišťovala ji Hani a Centaine vydala slabý, uštvaný výkřik.
„Teď - „ Hani ji vytáhla do polohy v sedě, ale klesla nazpátek.
„Už to jde, Hani.“
„Vstávej!“ vyštěkla na ni Hani. „Teď tomu musíš pomoci. Vstávej. Nemůžeš pomoci dítěti, když ležíš na zádech!“
Přinutila Centaine zaujmout pozici v dřepu, s nohama a koleny roztaženými, přirozenou pozici k vyprazdňování.
„Drž se stromu, ať neupadneš,“ instruovala ji naléhavě.
„Tak!“ Zavedla Centaininy ruce na hrubou kůru, Centaine zasténala a přitiskla pevně čelo ke kmeni.
„Teď!“ Hani si klekla za ni a objala Centainino tělo tenkýma, vychrtlýma rukama.
„Ach Hani - „ Centainin křik ostře stoupal.
„Ano! Pomůžu ti ho vytlačit.“ A zesílila stisk, když
Centaine instinktivně zatlačila. „Tlač, Nám - pořádně!
Hodně! Tlač!“ Hani ji pobízela, když cítila, jak se dívčiny břišní svaly stáhly a ztvrdly jako železné pásy.
Měla v sobě nějakou velkou překážku. Centaine se tiskla ke stromu, dřela se a sténala - a pak pocítila, jak se to břímě trochu pohnulo, pak zase tvrdě zatlačilo.
„Hani!“ vykřikla a tenké paže se kolem ní sevřely a stará žena sténala s ní, jak se pachtily společně. Hanino nahé tělo se tisklo k Centaininým nahrbeným zádům, cítila, jak do ní z toho starého vysušeného těla proudí síla jako elektrický proud.
„Znovu, Nám,“ bručela jí Hani do ucha. „Je blízko - tak blízko. Teď! Nám, zatlač pořádně.“
Centaine zatlačila vší silou a vůlí. Čelisti měla sevřené, až si myslela, že jí popraskají zuby, a oči jí lezly z důlků.
Pak ucítila, jak se něco trhá, palčivou bodavou bolest, ale navzdory bolesti našla sílu k dalšímu pevnému stahu.
Pohnulo se to zase, pak nějaký pohyb, uvolnění a něco obrovského a nemožně těžkého z ní vyklouzlo a tutéž chvíli jí sáhla Hanina ruka pod hýždě, aby to uvedla na svět, uvítala a ochránila.
Jako požehnání bolest polevila a nechala ji roztřesenou, jako by měla vysokou horečku, zalitou vlastním potem ale prázdnou, požehnaně prázdnou, jako by z ní vytáhli střeva.
Hani uvolnila sevření a Centaine se chytila kmene stromu, aby neupadla, dlouze a přerývaně dýchala.
Pak ucítila, jak jí mezi nohama proklouzlo něco horkého, mokrého a kluzkého, unaveně se odtáhla od kmene stromu a podívala se dolů. Visel z ní spletenec masitě lesklých hadic a na jejich konci, zamotán v jejich závitech, ležel novorozenec v jezírku tekutiny s krvavými skvrnkami na podložce z antilopí kůže.
Byl malý, překvapilo ji, jak je malý, ale údy se mu napínaly v křečovitých gestech, jako by kopal a jako by se něčeho zachytával. Tvářičku měl od ní odvrácenou, ale úhledná hlavička byla pokryta hustou čapkou mokrých černých kučer, přilepených k lebce.
Hani jí zezadu sáhla mezi nohy a zvedla děťátko, tak, že na ně neviděla. Centaine okamžitě pocítila mučivou ztrátu - ale byla příliš slabá, než aby protestovala. Cítila mírné škubání a tahání za pupeční šňůru, jak Hani manipulovala s dítětem, a náhle se ozval divoký vřeštivý křik, který zasáhl Centaine přímo do srdce.
Hanin smích se přidal k vzteklému výskotu. Centaine ještě nikdy neslyšela zvuk tak čiré radosti.
„Ach, poslouchej ho, Nám. Řve jako lvice!“
Centaine se neohrabaně otočila, překážely jí masité provazce, které jí visely z těla a dosud ji spojovaly s novorozenětem. Zmítalo se v Haninych rukou, celé mokré a vzpurné, tvářičku rudou vztekem a očička, zalepená mlezivem, pevně zavřená, ale bezzubou růžovou pusinku otevřenou dokořán, jak zuřivě vřeštělo.
„Chlapec, Hani?“ oddechovala divoce Centaine.
„Ach ano,“ zasmála se Hani, „na každý pád kluk,“ a špičkou ukazováčku ho pošimrala na maličkém penisu.
Ztuha trčel, jako by na potvrzení jeho hněvu, a při Haninině dotyku vypustil silný obloukovitý proud moči.
„Koukej! Koukej!“ Hani se dusila smíchy. „Čurá na svět. Buďte svědky, všichni Duchové tohoto místa, opravdové lvíče se dneska narodilo.“
Nabídla svíjejícího se rudolícího novorozence Centaine.
„Očisti mu oči a nos,“ nařídila a jako kočičí matka, ani
Centaine nepotřebovala další instrukce. Olízala hlen z maličkých opuchlých očeček, z nozder a úst.
Pak Hani dítě vzala, zacházejíc s ním s rutinovanou odborností, a podvázala pupeční šňůru měkkými bílými vlákny ze spodní vrstvy kůry stromu mongongo. Pak ji přeťala rychlým řezem svého kostěného nože. Pak zavinula konec

pupečníku do léčivých listů divoké kdoule a ovázala dítěti kolem pasu pruh surové kůže.
Centaine seděla na potřísněné kůži antilopy, v loužičce vlastní krve a plodové vody, a rozzářenýma očima sledovala její práci.
„Tak!“ Hani pokývla s nedozírným sebeuspokojením.
„A může k prsu.“ A položila,ho Centaine do klína.
Centaine a dítě se seznámili velmi rychle. Hani zmáčkla
Centaine bradavku a dotkla se špičkou prstu, navlhčenou mlékem, rtíků nemluvněte. Přilepil se na ni jako pijavice,
„ s hlučným rytmickým sáním. Několik vteřin žasla Centaine nad ostrými stahy dělohy při sání dítěte, ty však rychle zmizely v zapomnění úžasu a mystéria zkoumání jejího nepopsatelného úspěchu.
Jemně mu rozevřela pěstičku a žasla nad dokonalostí každého maličkého růžového prstíku, perleťových nehtů, ne větších než zrnka rýže, a když ji náhle popadl za prst překvapivě silným stiskem, zmáčkl jí s ním i srdce. Hladila mu mokré tmavé vlásky. Jak usychaly, stáčely se do prstýnků. Žasla nad tepavým pohybem pod tenkou membránou, která pokrývala otvor v jeho lebce.
Přestal sát a zticha jí ležel v náručí, takže ho mohla vzít od prsu a prohlédnout si jeho obličej. Usmíval se. Kromě opuchlých víček měl dobře formované rysy, ne pomačkané a gumové jako někteří jiní novorozenci, které kdy viděla. Obočí měl široké a mohutné a nos velký. Vzpomněla si na
Michaela - ne, byl arogantnější než Michaelův nos - a pak si vzpomněla na generála Seana Courtneyho.
. „To je ono!“ zachechtala se nahlas. „Pravý courtneyovský nos.“
Nemluvně ztuhlo a vypustilo větry současně horem i dolem, pramínek mléka mu vytryskl z koutku úst a okamžitě začalo znovu hledat bradavku, žádostivě po ní chňapalo, převalovalo hlavičku ze strany na stranu. Centaine si ho přendala na druhou ruku a zavedla mu bradavku do otevřených úst.
Hani, klečící před ní, pracovala mezi Centaininýma nohama. Centaine vyjekla a kousla se do rtu, když vyšla placenta. Hani ji zabalila do listů rostliny, podobné slonímu uchu, ovázala ji kůrou a s balíčkem odspěchala do porostu.
Když se vrátila, spalo dítě v Centainině klíně s nožičkama roztaženýma a bříškem napnutým jako balón.
„Jestli dovolíš, přivedu Owa,“ navrhla Hani. „Slyšel křik zrození.“
„Ach ano, přiveď ho rychle.“ Centaine na starce zapomněla a teď měla radost, že má příležitost předvést svůj báječný přírůstek.
Owa přišel stydlivě a dřepl si kousek opodál. Projevoval obvyklý mužský nedostatek zaslepenosti tváří v tvář ženskému mystériu zrození.
„Přistup, starý dědečku,“ povzbuzovala ho Centaine.
Přišoural se v dřepu blíž a vážně se podíval na spící dítě.
„Co myslíš?“ zeptala se Centaine. „Bude to lovec? Obratný a statečný lovec jako Owa?“
Owa vydal slabý klapavý zvuk, vyhrazený pro ty vzácné příležitosti, kdy se mu nedostávalo slov, a jeho tvář se změnila v pavučinu spletitých vrásek jako u ustaraného pekinského palácového psíka. Náhle dítě silně koplo a cuklo sebou ve spánku a stařec propukl v nezvladatelné chichotání.
„Nikdy mě nenapadlo, že to ještě uvidím,“ sípal a opatrně se natáhl a vzal do dlaně maličkou růžovou nožku.
Dítě koplo znovu a to už bylo na Owu moc. Vyskočil a dal se do tance. Šoupal nohama a dupal, kroužil kolem matky a dítěte na antilopí kůži kolem dokolečka. Hani se ovládala po tři okruhy, pak i ona vyskočila a tančila s manželem. Následovala ho s rukama na jeho bocích, vyskakovala, když vyskočil on, kroutila vystupujícím zadkem, předváděla složitá podupávání a dvojitá šoupnutí nohou a zpívala refrén Owovy písně chvály:
Jeho šípy letí ke hvězdám, a když lidé řeknou jeho jméno,bude slyšet dodaleka a Hani se přidala k refrénu. - A najde dobrou vodu, ať půjde kamkoliv, vždy najde dobrou vodu.
Owa vykvikoval, škubal nohama a roztřásal ramena.
Jeho jasné oko najde zvěř, tam, kde jiní muži budou slepí.
Jako nic najde stopu na skalnaté zemi - A najde dobrou vodu, na každém tábořišti najde dobrou vodu - nejhezčí děvčata se usmějí a po špičkách přijdou k jeho ohni v noci A Hani znovu zopakovala svůj mečivý popěvek: - A najde dobrou vodu, ať půjde kamkoliv, vždy najde dobrou vodu.
Žehnali dítěti, přáli mu všechny poklady lidu San, a Centaine cítila, jak jí puká srdce láskou k nim a k malému růžovému uzlíčku ve svém klíně.
Když už konečně staří lidé nemohli tančit ani zpívat, klekli si před Centaine.
„Jako praprarodiče dítěte bychom mu rádi dali jméno,“ vysvětlovala Hani stydlivě. „Smí se to?“
„Mluv, stará babičko. Mluv, starý dědečku.“
Hani pohlédla na svého manžela a ten povzbudivě kývl.
„Pojmenujeme to dítě Saša.“
Slzy vytryskly Centaine pod víčky, když si uvědomila tu obrovskou poctu. Pojmenovali ho po nejvzácnějším, životodárném živlu vesmíru San.
„Saša - Dobrá voda.“
Centaine zamrkala, aby potlačila slzy, a usmála se na ně.
„Pojmenuji to dítě Michael Saša de Thiry Courtney,“ řekla tiše a oba staří lidé se postupně natáhli k žehnajícímu dotyku na jeho oči a ústa.
Sírové, mineralizované vody podzemního jezera měly vyjimečné vlastnosti. Každé poledne a večer se Centaine nořila do jejich horkosti a to, jak se jí hojila zranění po porodu, bylo skoro zázračné. Samozřejmě se těšila skvělému fyzickému zdraví, neměla na sobě ani deko nadbytečného tuku nebo masa, a Sašovo úhledné štíhlé tělíčko a snadnost porodu byly toho důsledkem. A co víc, Sanové pohlíželi na porod jako na běžnou záležitost, takže ji Hani ani nerozmazlovala,

ani nenutila, aby se chovala jako invalida.
Mladé svaly, elastické a dobře trénované, rychle znovu získaly svou pružnost a sílu. Na pokožce, která nebyla přehnaně napínaná, nebyly žádné strie a břichu se rychle vrátil profil chrta. Jen prsa byla naběhlá a tvrdá hojností mléka a Saša lokal a rostl jako pouštní rostlina po dešti.
Pak tu bylo zase jezírko a jeho vody.
„Je to zvláštní," řekla jí Hani, „kojící matky, které pijou tuhle vodu, vždycky odchovají děti s kostmi tvrdými jako kámen a zuby, co se lesknou jako naleštěná slonovina. To je jedno z požehnání duchů, kteří střeží tohle místo."
V poledne proniklo slunce jedním z otvorů v klenuté střeše jeskyně, silný bílý sloup světla ve vzduchu plném páry, a Centaine se v něm hrozně ráda slunila, pohybovala se napříč jezírkem s putujícím světlem, aby se udržela v začarovaném kruhu světla.
Ležela až po bradu v kypící zelené vodě a naslouchala, jak Saša ze spaní funí a mňouká. Zabalila ho do antilopí kůže a položila na plošinu vedle jezírka, kde na něj viděla, jen když otočila hlavou.
Dno jezírka bylo vystlané štěrkem a oblázky. Lovila je po hrstech a držela ve slunečním světle. Poskytovaly jí zvláštní potěšení, protože byly podivné a krásné. Byly to žilkované acháty, omleté vodou a hladké jako vlaštovčí vejce, kamínky něžně modré s červenými čárkami, růžové nebo žluté, jaspisy nebo karneoly ve stovce odstínů vínově červené, leskle černé onyxy a tygří oka, zlatě skvrnitá s fosforeskujícími vlnkami pohyblivých barev.
„Udělám náhrdelník pro Hani. Dárek z vděčnosti, od
Saši!"
Začala vybírat nejhezčí kameny, nejzajímavější a nezvyklé tvary.
„Potřebuj u pro ten náhrdelník středovou ozdobu, hlavní kámen," usoudila a lovila hrsti štěrku a promývala je v horké zelené vodě, pak je zkoumala ve slunečním světle, až nakonec našla přesně to, co hledala.
Byl to bezbarvý kámen, čirý jako voda, když ale zachytil sluneční světlo, byla v něm uvězněna duha, vnitřní oheň, který žhnul všemi barvami spektra. Centaine strávila dlouhé lenivé hodiny v jezírku, obracela ten kámen pomalu ve sloupu slunečního světla, aby se blýskal a jiskřil, s potěšením pohlížela do jeho hlubin a dívala se, jak vybuchuje do zázračných kaskád světla. Ten kámen nebyl velký - jen asi jako jeden ze zralých plodů mongongo - ale byl to symetrický mnohohranný krystal, dokonalý jako ústřední kámen náhrdelníku.
Navrhovala náhrdelník pro Hani s nekonečnou péčí, mnoho hodin, zatímco Saša pil z jejího prsu, strávila seskupováním a přeskupováním své sbírky oblázků, až je nakonec měla uspořádány tak, jak se jí to nejvíc líbilo. A přece ještě nebyla docela spokojená, protože vedle bezbarvého ústředního kamene, tak jiskřivého a pravidelně tvarovaného, vypadaly všechny ostatní zbarvené kameny jaksi šedě a nezajímavě.
Začala nicméně experimentovat, navlékala oblázky do náhrdelníku a zde okamžitě narazila na problémy. Jeden nebo dva oblázky -byly tak měkké, že za cenu vytrvalé snahy a mnoha obroušených kostěných hrotů nakonec dokázala provrtat skrze ně dírku. Jiné byly křehké a rozsypaly se, a zase další byly příliš tvrdé. Zvláště jiskřivý krystal odolával veškerým snahám a zůstával absolutně nedotčený i potom, co o něj rozbila tucet kostěných nástrojů.
Požádala Owu o pomoc, a jakmile pochopil, na čem pracuje, projevoval chlapecké nadšení. Experimentovali a tucetkrát selhali, než nakonec přišli na způsob, jak nalepit tvrdší kameny na svitky vláken sansevierie akáciovou mízou. Centaine začala dávat náhrdelník dohromady a skoro Owu od celého procesu odradila, protože padesát délek šňůry odmítla.
„Tahle je moc tlustá," říkala, nebo:
„Tahle není dost silná." A Owa, který při práci na vlastních zbraních a nástrojích byl také perfekcionista, bral problém velmi vážně.
Nakonec Centaine rozpárala lem své plátěné sukně, spletla nitě s vlákny sansevierie a měli šňůrku na náhrdelník, která byla dost jemná a silná, aby je oba uspokojila.
Když byl náhrdelník konečně hotov, Owovo uspokojení nemohlo být větší, kdyby byl celý projekt sám vymyslel, naplánoval a uskutečnil. Byl to spíš hrudní štít, pektorál, než náhrdelník. Jediná šňůra vedla vzadu za krk a kameny byly k sobě spleteny do ploché ozdoby, která visela na hrudi s velkým krystalem uprostřed a mozaikou barevných achátů, jaspisů a berylů kolem.
I Centaine byla potěšena svou prací.
„Dopadlo to líp, než jsem doufala," řekla Owovi francouzsky, zvedla náhrdelník a natáčela ho, aby se v něm zachytilo světlo. „Nejsem tak dobrá jako Monsieur Cartier," vzpomněla si na otcův svatební dar mamince, který směla nosit, když měla narozeniny - „ale na první pokus divošky v divočině to není nejhorší!"
Provedli malé obřadné předávání a Hani seděla a zářila jako malý jantarový šotek, když ji Centaine děkovala za to, že je tak ukázkovou babičkou a nejlepší ženou kmene San, když však svůj dar zavěsila stařeně kolem krku, zdál se příliš velký a těžký na křehké svraštělé tělo.
„Ha, starý muži, ty jsi tak hrdý na ten svůj nůž, ale to nic není proti tomuhle," řekla Hani Owovi a zamilovaně náhrdelník hladila. „Tohle je opravdový dar. Podívej! Teď nosím kolem hrdla měsíc a hvězdy!"
Odmítla jej odložit. Bouchal ji o prsní kost, když se oháněla hrabací holí nebo se skláněla při sbírání mongongových ořechů. Když se skrčila nad kuchyňským ohněm, houpal se mezi prázdnými pytlíky jejích houpavých prsů.
I v noci, když spala s hlavou schoulenou na vlastním nahém rameni, uviděla Centaine ze své chýšky, že se jí na hrudi leskne náhrdelník, a zdálo se, jako by táhl malé staré tělo dolů k zemi.

Kapitola 24.

Jakmile se Centaine přestala zaměstnávat náhrdelníkem a síla a vitalita se jí po porodu plně vrátily, začaly jí dny připadat příliš dlouhé a skalnaté útesy obklopující údolí se jí zdály jako vysoké zdi věznice.

Každodenní životní rutina byla nenáročná. Saša jí spal na boku nebo přivázaný na zádech, když sbírala v porostu spadané ořechy nebo pomáhala Hani nanosit dřevo na oheň. Vrátily se jí menses a všechno ji svrbělo nevybitou energií.
Měla náhlé návaly černé deprese, kdy ji rozčilovalo i Hanino nevinné brebentění, a pak odcházela sama s dítětem. Ačkoliv celou dobu tvrdě spal, držela ho na klíně a mluvila s ním francouzsky nebo anglicky. Vyprávěla mu o jeho otci a o zámku, o Nuageovi a o Anně a o generálu Courtneym, a jména a vzpomínky v ní probouzely hlubokou a neurčitou melancholii. Někdy v noci, když nemohla spát, ležela a poslouchala hudbu ve své hlavě, tóny z Aidy nebo písně, které zpívali rolníci na polích v Mort Homme při vendage.
Tak plynuly měsíce a roční doby pouště se vystřídaly.
Strom mongongo vykvetl a opět měl plody a jednoho dne se Saša zvedl na ruce a kolena a k všeobecné radosti se vydal na první průzkum údolí. A přece se Centaininy nálady měnily s větší prudkostí než roční doby, její radost ze Saši a spokojenost se společností starých lidí se střídaly s černějšími náladami, při nichž si připadala jako doživotní vězeň údolí.
„Přišli sem zemřít," uvědomila si, když viděla, jak se staří Sanové usadili v zaběhlé rutině, „ale já zemřít nechci -já chci žít, žít!"
Hani ji bystře pozorovala, až uznala, že už je čas, a pak řekla Owovi: „Zítra Nám a já vyjdeme z údolí."
„Proč, stará ženo?" Owa se zatvářil užasle. Byl naprosto spokojen a ještě neuvažoval o odchodu.
„Potřebujeme léky a změnu jídla."
„To není důvod, abyste riskovaly průchod kolem strážců tunelu."
„Vyjdeme v chladu za svítání, kdy včely spí, a vrátíme se pozdě večer — kromě toho nás strážci přijali."
Jak Hani očekávala, byla Centaine vzrušená a šťastná slíbenou vycházkou a vzbudila Hani dávno před dohodnutou hodinou. Tiše proklouzly tunelem včel. Se Sašou pevně uvázaným na zádech a vakem přehozeným přes jedno rameno běžela Centaine úzkým údolím a pak ven, do nekonečných prostor pouště jako školačka vypuštěná ze třídy. Nálada jí vydržela celé dopoledne. Šťastně s Hani brebentila cestou lesem. Hledaly a vyhrabávaly kořínky, které prý Hani potřebovala.
V poledním žáru si našly přístřeší pod akácií, a zatímco
Centaine kojila dítě, Hani se stočila ve stínu a usnula jako stará žlutá kočka. Jakmile se Saša dosyta napil, Centaine se opřela zády o kmen akácie a také si zdřímla.
Vyrušil ji dusot kopyt a frkání koní. Otevřela oči, ale zůstala naprosto zticha. S vánkem v zádech se ke spící skupině přiblížilo stádo pasoucích se zeber, ani si jich ve vysoké trávě nevšimlo.
Bylo to stádo nejméně sta kusů - novorozená hříbata s nohama příliš dlouhýma v poměru k chundelatým tělům a s rozmazanými čokoládově zbarvenými pruhy, které ještě nebyly uspořádány v definitivním vzorku, se držela těsně u svých matek a rozhlížela se po světě ohromnýma, tmavýma, zvědavýma očima, starší zvířata se rychle a suverénně honila v kruzích mezi stromy, klisny, štíhlé a lesklé, s tuhými naježenými hřívami a nastraženýma ušima, některé obrovské svou březostí, s mlékem, které už jim začínalo prýštit z černých vemen. Pak tu byli hřebci s mohutnými plecemi, šíje hrdě vyklenuté, útočili jeden na druhého nebo očichávali jednu z klisen, což Centaine živě připomnělo Nuagea v říji. Sotva dýchala, ležela opřena o kmen akácie a pozorovala je s hlubokým potěšením.
Přiblížili se ještě víc, byla by se mohla dotknout jednoho z hříbat, když skotačilo kolem ní. Zebry procházely v takové blízkosti, až si mohla všimnout, že každé zvíře se něčím liší od ostatních, složité vzory na jejich hřbetech byly jako otisky prstů a tmavé pruhy byly odstíněny světlejšími oranžovo-smetanovými, takže každé zvíře bylo umělecký originál.
Před jejíma očima jeden z hřebců, nádherné zvíře dvanáct dlaní vysoké a s huňatým ohonem až ke kopytům, odehnal od hlavního stáda mladou klisnu, okusoval jí plece a šíji hranatými žlutými zuby, odřezával jí cestu, když se pokoušela obloukem vrátit nazpátek, odstrkával ji od ostatních klisen směrem k akácii a pak ji začal laskat třením nozder o šíji. Klisna flirtovala, vzpínala se, dobře si vědoma svého nanejvýš žádoucího stavu, koulela očima a zuřivě ho kousala do svalnatého, lesklého ramene, až zafrkal a ucouvl, pak se ale obloukem vrátil a snažil se strčit jí nos pod ocas, kde měla napjatý otok svého období. Vyjekla cudným hněvem a vyhodila oběma zadníma nohama, leskle černá kopyta mu proletěla vysoko nad hlavou. Otočila se tváří k němu a vycenila zuby.
Centaine byla kdovíproč pohnuta. Sdílela pohlavní vzrušení klisny, prožívala její předstíranou zdráhavost, která měla kroužícího hřebce jen vydráždit. Konečně se klisna podvolila a stanula ve strnulém klidu, ocas zvednutý, a hřebec ji jemně očichával. Centaine cítila, jak i její tělo ztuhlo očekáváním - když se pak nad ní hřebec vztyčil a zabořil svůj dlouhý, tepající černý kořen hluboko do ní,
Centaine se zajíkla a ostře k sobě stiskla kolena.
Té noci ve svém hrubém přístřešku z proutí vedle kouřícího termálního jezírka snila o Michaelovi a staré stodole u Severního pole a procitla do hluboké, sžíravé osamělosti a neurčité nespokojenosti, která nepolevila, ani když si přiložila Sašu k prsu a cítila, jak žádostivě saje.
Špatná nálada jí vydržela a vysoké skalnaté stěny údolí se kolem ní tak uzavřely, až měla pocit, že nemůže dýchat. Uplynuly však ještě čtyři dny, než vyloudila na Hani další expedici do otevřených lesů.
Centaine hledala znovu stádo zeber, když křižovaly mezi stromy mopani, tentokrát však se lesy zdály podivně pusté 356 , a všechna divoká zvířata, která zahlédly, byla nedůvěřivá a plachá, okamžitě se polekala při prvním letmém pohledu na sebevzdálenější vzpřímené lidské postavy.
„Něco je," mumlala si Hani, když odpočívaly v poledním žáru. „Nevím, co to je, ale divocí to taky vycítili. Jsem z toho nesvá, měly bychom se vrátit do údolí, abych mohla mluvit s Owou. On rozumí těmhle věcem líp než já."
„Ach Hani, ještě ne," prosila Centaine. „Zůstaneme tady ještě chvíli. Cítím se tak volná."

„Ať se tu děje cokoliv, mně se to nelíbí," trvala na svém
Hani.
„Včely - „ našla Centaine inspiraci, „ - nemůžeme projít tunelem dřív než za tmy," a přestože Hani brblala a mračila se, nakonec souhlasila.
„Ale poslouchej tuhle starou ženu, je tu něco nezvyklého, něco špatného - „ a začenichala ve vzduchu a žádná z nich nedokázala usnout, když v poledne odpočívaly.
Hani od ní vzala Sašu, jakmile se nakrmil.
„Tolik roste," zašeptala a v jasných černých očích měla stín lítosti. „Kéž bych ho viděla, až bude dospělý, rovný a vysoký jako strom mopani."
„Uvidíš, stará babičko," usmála se Centaine, „dožiješ se toho a uvidíš ho, až bude muž."
Hani se na ni nepodívala. „Půjdete, vy oba, jednoho dne, brzo. Cítím to, vrátíte se k svému lidu." Hlas měla ochraptělý lítostí. „Půjdete, a potom už téhle staré ženě nezůstane v životě nic."
„Ne, stará babičko," Centaine sáhla po její ruce. „Možná jednoho dne budeme muset jít. Ale vrátíme se k tobě. Na to máš moje slovo."
Hani se jemně vymkla z jejího sevření a vstala, aniž by na Centaine pohlédla. „Horko skončilo."
Zamířily zpátky k hoře, procházely lesem daleko od sebe, právě tak na dohled jedna od druhé, s výjimkou hustších křovin. Jak měla ve zvyku, švitořila Centaine ke spícímu nemluvněti na svém boku, mluvila francouzsky, aby navykala jeho ouška na zvuk toho jazyka a přitom si trénovala jazyk.
Skoro už dorazili k oblázkovému svahu pod útesy, když
Centaine uviděla čerstvé stopy páru hřebců zeber, otištěné hluboko v měkké půdě před sebou. Pod Haniným vedením si osvojila značné pozorovací schopnosti a Owa ji naučil číst stopy divoké zvěře plynně a snadno. Na těchto stopách bylo něco, co ji zmátlo. Běžely vedle sebe, jako by byla zvířata k sobě připoutána. Přehodila si Sašu na druhý bok a sklonila se, aby si je prohlédla zblízka.
Zarazila se s cuknutím, které polekalo dítě, až vykviklo na protest. Centaine stála paralyzována šokem a zírala na otisky kopyt, ještě ne zcela schopna přiznat si, co vidí. Pak se náhle zapotácela pod přívalem pohnutí a pochopení.
Pochopila polekané chování divokých tvorů a Haninu neurčitou předtuchu zla. Roztřásla se, současně plná strachu i radosti, se zmateným a rozechvělým vzrušením.
„Sašo," zašeptala, „to nejsou stopy zebry." Kopyta, která zanechala tyto řetězce otisků, byla okována ocelovými podkovami. „Jezdci, Sašo, civilizovaní muži na koních s ocelovými podkovami!" Zdálo se to nemožné. Ne tady. ne v téhle pouštní pustině.
Instinktivně jí ruce zajely k otvoru plátěného šálu, který měla kolem ramen a z kterého jí nestydatě vykukovala ňadra. Zakryla si je a ustrašeně se rozhlédla. Se Sány si zvykla přijímat nahotu jako něco naprosto přirozeného,
Teď si uvědomovala, že jí sukně vyjela po dlouhých štíhlých stehnech vysoko, a zastyděla se.
Odcouvala od otisků, jako by to byl obviňující prst.
„Člověk - civilizovaný člověk," opakovala a okamžitě se jí v mysli zformovala Michaelova podoba a její touha překonala stud. Znovu postoupila kupředu a poklekla vedle stopy. Horlivě si ji prohlížela, ale nedokázala se přinutit, aby se jí dotkla, pro případ, že by to byla halucinace.
Byla čerstvá, tak velice čerstvá, že se přímo před jejíma očima ostře ohraničený okraj otisku kopyta rozpadal a klouzal z něj pramínek uvolněného písku.
„Před hodinou, Sašo, prošli tudy teprve před hodinou, ne déle."
Jezdci šli krokem, ani ne osm kilometrů za hodinu.
„Zrovna teď jsou civilizovaní lidé ani ne osm kilometrů od nás, Sašo."
Vyskočila a běžela po stopě padesát kroků, než se zase zastavila a padla na kolena. Dřív si toho nevšimla - bez Owových rad byla slepá - teď ale rozeznala cizí kousek kovu, i když byl veliký jen jako nehet palce a zapadl do trsu suché trávy.
Zvedla jej a položila na dlaň. Byl to mosazný knoflík, vojenský knoflík s vytlačenou ozdobou, a v očku byla ještě zauzlená přetržená nit. *
Zírala na něj, jako by to byl klenot nedozírné ceny. Na knoflíku byl zobrazen jednorožec a antilopa, střežící štít, a pod ním stužka s motem:
„Ex Unitate Vires," přečetla nahlas. Tytéž knoflíky viděla na tunice generála Seana Courtneyho, jenže byly zářivě naleštěné. „V jednotě síla." Kabát armády Jihoafrické unie.
„Voják, Sašo! Jeden z mužů generála Courtneyho!"
V tu chvíli se ozval vzdálený hvizd, Hani je volala.
Centaine vyskočila a nerozhodně se zarazila. Všechny instinkty jí velely zoufale letět za jezdci a prosit je, aby ji vzali nazpátek k civilizaci, ale pak Hani znovu hvízdla a ona se ohlédla.
Věděla, jak se Sanové bojí cizinců, protože staří lidé jí vyprávěli všechny historky o brutální perzekuci. „Hani ty stopy nesmí uvidět."
Zastínila si oči a toužebně se zahleděla směrem, kterým vedla stopa, mezi stromy mopani se však nic nepohnulo.
„Bude se snažit nám zabránit, abychom je následovali,
Sašo, ona a Owa udělají všechno, aby nás zastavili. Jak můžeme ty staré lidi opustit, a přece, oni nemůžou jít s námi, byli by v ohromném nebezpečí - „ byla rozervaná a nerozhodná, „ - ale nemůžeme si nechat uniknout tuhle příležitost. Možná je to naše jediná - „
Hani opět hvízdla, tentokrát mnohem blíž, a Centaine uviděla její postavičku mezi stromy, jak se k ní blíží. Centaine sevřela provinile v ruce mosazný knoflík a strčila ho na dno svého vaku.

„Hani nesmí vidět stopy," opakovala a rychle pohlédla
; nahoru k útesům, orientovala se, aby se mohla vrátit a najít stopu sama, a pak se otočila na patě a běžela vstříc stařeně.
Odvedla ji odtud zpátky do skrytého údolí.
Toho večera, po rutinních táborových úkonech, Centaine jen obtížně skrývala nervové vzrušení, které ji zachvátilo, a odpovídala na Haniny otázky stísněně. Jakmile se najedli a skončil krátký africký soumrak, šla do chýše a uložila se jakoby ke spánku. Přetáhla antilopí kůži přes sebe i přes dítě. Ačkoliv ležela klidně a regulovala svůj dech, byla neklidná a ustaraná. Snažila se dospět k rozhodnutí.
Neměla ani zdání, kdo jsou ti jezdci, a byla odhodlaná nevystavit Sašu smrtelnému nebezpečí, stejně však byla odhodlána využít příležitosti a sledovat ty lákavé stopy pro příslib záchrany a návratu do vlastního světa - anebo uniknout z této drsné existence, která by nakonec změnila ji i její dítě v divochy.
„Musíme získat náskok, abychom dohnali jezdce dřív, než si Hani a Owa vůbec všimnou, že jsme pryč. Tak nás nebudou sledovat, nevystaví se nebezpečí. Půjdeme hned, jak vyjde měsíc, děťátko moje."
Ležela napjatě a tiše, předstírala spánek, až se nad okrajem údolí ukázal měsíc v poslední čtvrti. Pak tiše vstala a Saša něco mumlal a ospale brumlal, když sebrala vak a hůl a tiše se vykradla na pěšinu.
Zastavila se v cípu kopce a ohlédla se. Oheň už vyhasl na uhlíky, ale měsíční světlo si pohrávalo na přístřešku starých lidí. Owa byl ve stínu, jen malý temný obrys, měsíční světlo však osvětlovalo Hani.
Její jantarová pleť jako by v tom měkkém světle zářila a hlava, opřená o vlastní rameno, byla obrácena k Centaine. Výraz měla ztracený a beznadějný, předzvěst strašného smutku a ztráty, o nichž Centaine věděla, že jimi bude trpět, až se probudí, a náhrdelník z kamínků se jí matně leskl na kostnaté staré hrudi.
„Sbohem, stará babičko," zašeptala Centaine. „Děkuju ti za tu ohromnou lidskost a jak jsi k nám byla hodná. Vždycky tě budu milovat. Odpusť nám, malá Hani, ale musíme jít."
Centaine se musela plížit, než obešla skalnatý cíp, který ji odřízl od tábora. Jak spěchala po hrubé stezce do tunelu včel, rozmazaly jí vlastní slzy světlo měsíce. Když jí stekly do koutků úst, chutnaly jako mořská voda.
Šátravě" putovala v naprosté tmě a teplé vůni medu tunelem a pak ven, do měsíčního světla v úzkém údolí za ním. Zastavila se, naslouchala, neuslyší-li za sebou na kamenech kroky bosých nohou, jediným zvukem však bylo vytí šakalích smeček dole na pláních, a tak vyrazila opět kupředu.
Když dorazila na pláň, Saša zamňoukal a zavrtěl se jí na boku. Bez zastávky si upravila pásku, kterou ho měla přivázaného k tělu, tak, aby mohl k prsu. Hltavě se k němu přisál a ona mu šeptala, když spěchala lesem: „Neboj se, malý, i když je to poprvé, co jsme v noci sami. Jezdci budou tábořit jen kousek před námi. Doženeme je, než vyjde slunce, než se Hani a Owa probudí. Nedívej se na stíny, nic si nepředstavuj, Sašo - „ Mluvila tiše, snažila se posílit vlastní odvahu, protože noc byla plná záhad a zlých znamení, a nikdy až do toho okamžiku si neuvědomila, jak se naučila spoléhat na ty dva staré lidi.
„Už bychom měli najít stopu, Sašo." Centaine se nejistě zastavila a rozhlédla. Všechno vypadalo ve světle měsíce jinak. „Museli jsme ji minout."
Obrátila se nazpátek, vyrazila úzkostlivým poklusem.
„Určitě to bylo na začátku téhle mýtiny." A pak se zábleskem úlevy: „Tady je, prve jsme měli měsíc proti sobě."
Teď byly otisky kopyt jasně orámovány stínem a ocelové podkovy se hluboko zakously do písčité země. Kolik ji toho Owa naučil! Viděla stopy tak jasně, že se mohla rozběhnout poklusem.
Jezdci se nesnažili zakrývat stopu a nevanul žádný vítr, který by ji rozfoukal. Jeli bezstarostně, drželi se v otevřeném terénu, užívali vyšlapané stezky zvěře, nepopoháněli svá zvířata víc než do poklidné chůze, a jednou Centaine našla místo, kde jeden z nich seskočil a kousek svého koně vedl.
Nadchlo ji, když uviděla, že tenhle muž nosil holínky.
Jezdecké holínky s polovysokými podpatky a ošoupanými podešvemi. I v nejistém měsíčním světle Centaine poznala podle délky jeho kroku a prstů vytočených při chůzi mírně ven, že je to vysoký muž s dlouhou úzkou nohou a lehkou, přece však sebevědomou chůzí. Zřejmě to potvrdilo všechny její naděje.
„Počkej na nás," šeptala. „Prosím, pane, počkejte na
Sašu a na mě, ať vás doženeme."
Rychle se vzpamatovala. „Musíme hledat jejich táborový oheň, Sašo, nebudou tábořit daleko - „ zarazila se.
„Tam! Co je to, Sašo? Viděls to?"
Zadívala se do lesa.
„Určitě jsem něco viděla." Bedlivě se rozhlížela. „Ale už je to pryč." Přehodila si Sašu na druhý bok.
„Ty jsi ale zavážil Ale to nevadí, už tam brzo budeme."
Vyrazila opět kupředu a stromy prořídly a Centaine zjistila, že stojí na kraji další dlouhé otevřené světliny. Měsíční světlo vrhalo bledý kovový přísvit na krátkou trávu.
Horlivě zkoumala otevřenou planinu, zaostřovala svou pozornost na každou temnou nepravidelnost v naději, že uvidí koně se svázanýma nohama u doutnajícího ohně a lidské postavy, zabalené v pokrývkách, byly to však jen samé pahýly stromů nebo mraveniště a na druhé straně světliny se s hlavami u země popásalo stádečko gnu.
„Neboj se, Sašo," promluvila hlasitěji, aby zakryla vlastní prudké zklamání. „Určitě táboří mezi stromy."
Pakoně pohodili hlavami a vyrazili rachotivým tryskem, s frkáním oddusali mezi stromy a nechali za sebou jemný prach, visící ve vzduchu jako mlha.
„Co je polekalo, Sašo? Vítr je proti nám, nemohli nasát náš pach." Zvuk prchajícího stáda utichl. „Něco je vyplašilo!"
Opatrně se rozhlédla. „Mám vidiny. Vidím věci, co nejsou. Nesmíme se dát zpanikařit stíny." Centaine pevně vyrazila kupředu, po chvilce se však zase ustrašeně zarazila.

„Slyšels to, Sašo? Něco jde za námi. Slyšela jsem kroky, ale teď to přestalo. Dívá se to na nás, já to cítím.“
V tu chvíli zakryl měsíc mráček a svět ztemněl.
„Měsíc zas brzo vyjde.“ Centaine objala nemluvně tak pevně, že Saša zakňoural na protest. „Promiň, malý.“
Uvolnila sevření a pak klopýtla, když vyrazila kupředu.
„Kéž bych nebyla šla - ne, to není pravda. Museli jsme jít. Musíme být stateční, Sašo. Nemůžeme jít po stopě bez měsíce.“
Klesla k zemi, aby si odpočinula, s očima upřenýma k obloze. Měsíc skrz tenký oblak v barvě děloviny prosvítal jako bledá záře a pak vykoukl otvorem v oblačné vrstvě a na okamžik zaplavil světlinu měkkým, platinovým světlem.
„Sašo!“ Centainin hlas stoupl do vysokého, tenkého skřeku.
Něco tam bylo, obrovský světlý obrys, velký jako kůň, ale se zlověstným, kradmým, nekoňským držením těla. Při jejím výkřiku to zmizelo z dohledu pod vrcholky trávy.
Centaine vyskočila a hnala se ke stromům, než k nim však dorazila, měsíc opět zmizel a potmě se Centaine natáhla jak široká tak dlouhá. Saša jí rozmrzele kňoural na hrudi.
„Prosím tě, buď zticha, malý.“ Centaine ho objala, ale dítě vycítilo její hrůzu a zavřísklo. „Ne, Sašo. Přilákáš to za námi.“
Centaine se divoce třásla. To velké světlé tam ve tmě v sobě mělo jakousi nezemskou hrozbu, hmatatelnou auru zla, a ona věděla, co to je. Už to někdy viděla.
Přitiskla se k zemi ve snaze zakrýt Sašu vlastním tělem.
Pak se ozval zvuk, hurikán zvuků, který naplnil noc, naplnil jí hlavu - jako by jí naplnil i samu duši. I ten zvuk už slyšela, ale nikdy ne tak zblízka, nikdy ne tak srdcervoucně.
„Ach, sladká Matko Boží,“ šeptala. Byl to plnokrevný řev lva. Nejstrašnější zvuk africké divočiny.
V tu chvíli měsíc opět vykoukl z mraku a ona lva jasně uviděla. Stál tváří k ní, vzdálen padesát kroků, a byl obrovský, s hřívou doširoka rozloženou, páví chvost zcuchané srsti kolem masivní ploché hlavy. Pošvihával ocasem ze strany na stranu, černá štětka na jeho konci se míhala jako metronom, a pak natáhl šíji a nahrbil ramena, skrčil se k zemi a rozevřel čelisti, až se mu dlouhé, slonovinové tesáky zaleskly v měsíčním světle jako dýky - a znovu zařval.
Všechna dravost a krutost Afriky jako by se koncentrovala v tom strašném zvuku. Ačkoliv četla popisy cestovatelů a lovců, nedokázaly ji připravit na skutečnost., Ten zvuk jako by jí drtil hruď, takže jí srdce poskočilo a plíce se stáhly. Uvolnil jí svěrače a měchýř, takže se musela divoce smrštit, aby si udržela kontrolu nad svým tělem.
Saša jí v náručí zafňukal a zavrtěl se, a to stačilo, aby se
Centaine vytrhla z ochrnutí hrůzy.
Lev byl starý červený samec, vyvrhel smečky. Zuby a drápy měl obroušené, kůži zjizvenou a na plecích skoro holou. V bitvě s mladým samcem, který ho zahnal od smečky, ztratil jedno oko, zahnutý spár mu ho vyrval z důlku.
Byl nemocný a hladový, žebra mu vyvstávala pod volnou kůží a ve svém hladu zaútočil před třemi dny na dikobraza. Tucet dlouhých jedovatých ostnů mu pronikl hluboko do krku a do lící, už se zanítily a hnisaly. Byl starý, slabý a nejistý, jeho sebedůvěra byla otřesena a byl obezřelý k člověku a lidskému pachu. Jeho pradávné vzpomínky, vlastní bohaté zkušenosti ho varovaly, aby šel z cesty těm podivným, křehkým, vzpřímeným tvorům. Jeho řev byl symptomem nervozity a nejistoty. Byly časy, kdy - pokud by byl tak hladový jako teď - by šel na věc hbitě a mlčky.
Ještě i teď měly jeho čelisti dost síly, aby rozdrtily lebku nebo stehenní kost a jediným úderem jedné masivní přední tlapy dokázal rozdrtit člověku páteř. Držel se však zpátky, kroužil kolem kořisti. Kdyby nesvítil měsíc, byl by snad smělejší, anebo kdyby už byl aspoň někdy jedl lidské maso, anebo kdyby bolest ze zabodnutých ostnů nebyla tak omračující, teď však řval nerozhodností. Centaine vyskočila. Jednala instinktivně. Viděla starého černého kocoura ve stájích na Mort Homme, jak si pohrával s myší, a myslí jí prolétlo jeho chování ke kořisti. Jaksi věděla, že dá-li se na útěk, vyrazí velká kočka okamžitě za ní.
Zaječela a zvedla špičatou hůl do výše, pak vyrazila přímo na lva. Otočil se a uprchl trávou, padesát kroků, pak se zastavil a ohlédl na ni, švihal ocasem ze strany na stranu a vrčel zklamáním.
Ještě stále tváří k němu, Sašu svírajíc pod jednou paží a hůl v druhé ruce, Centaine odcouvala. Podívala se přes rameno - nejbližší strom mopani stál stranou od ostatního lesa. Byl vzpřímený a statný, s rozsochou vysoko nad zemí, ale připadalo jí, že od místa, kde stojí, je k němu přes půl světa.
„Nesmíme utíkat, Sašo,“ zašeptala a hlas se jí třásl.
„Pomalu. Teď pomalu.“ Pot jí stékal do očí, ačkoliv ji divoce mrazilo chladem a hrůzou.
Lev ji obkroužil směrem k lesu, hlavou pohupoval nízko nad zemí, uši nastražené, a ona uviděla záblesk v jeho jediném oku jako odraz světla od čepele nože.
„Musíme se dostat k tomu stromu, Sašo,“ a nemluvně kňouralo a kopalo ji do boku. Lev se zastavil, slyšela, jak větří.
„Ach Bože, ten je veliký.“ Klopýtla a skoro upadla. Lev vyrazil kupředu, vyluzoval strašlivé poryvy zvuku, jako siréna lokomotivy, a ona zaječela a zamávala holí.
Lev se zastavil, tentokrát však zůstal stát na místě, tváří k ní, výhružně sklonil velkou huňatou hlavu a švihal dlouhým ocasem s černou špičkou, a když Centaine začala couvat, pohnul se kupředu, nízko přitisknutý k zemi.
„Strom, Sašo, musíme se dostat ke stromu!“
Lev začal zase kroužit a Centaine vzhlédla k měsíci. Od severu se blížila další tmavá skvrna oblaku.
„Prosím, nezakrývej měsíc!“ šeptala přerývaně. Uvědomovala si, že jejich životy závisí na tom měkkém, nejistém světle, instinktivně věděla, jakou kuráž dostane velká kočka ve tmě. Už teď kroužil lev stále blíž, bylo to v něm, ještě byl opatrný a obezřelý, ale pozoroval ji a snad si začínal uvědomovat, jak naprosto bezmocná ve skutečnosti je. Závěrečný vražedný útok byl vzdálen jen pár vteřin.
Něco ji udeřilo zezadu, zaječela a skoro upadla, než si uvědomila, že zezadu narazila o patu stromu mopani. Přitiskla se k němu, aby neupadla, protože nohy ji už neudržely, tak velice se jí ulevilo.

Třásla se tolik, že svůj náklad div neupustila, odvázala si z ramene kožený vak a vyndala z něj láhve z pštrosích vajec. Pak strčila Sašu po nohou do vaku, takže mu vykukovala jen hlava, a přehodila si ho na záda. Saša zrudl a vztekle ječel.
„Buď zticha, prosím tě, buď zticha - „ Zase popadla hůl á zastrčila si ji za provazový opasek jako kord. Vyskočila, aby se chytla první větve nad svou hlavou, zachytila ji a šátrala bosýma nohama po záchytném bodě na drsné kůře. Nikdy by nevěřila, že je to možné, ale v zoufalství našla skryté rezervy a přitáhla se vzhůru i se svým nákladem silou svých paží a nohou, až vylezla na větev.
Byla však jen půldruhého metru nad zemí, když lev strašlivě zavrčel a udělal krátký výpad kupředu. Přimkla se k větvi a natáhla se po dalším chytu a pak ještě. Kůra byla hrubá a drsná jako krokodýlí kůže, prsty a holeně jí krvácely, než se vyškrábala do rozsochy mopani devět metrů nad zemí.
Lev ucítil krev z rozedřené pokožky a to ho rozdivočilo hladem. Řval a obcházel úpatí mopani, zastavil se, aby očenichal pštrosí vejce, která Centaine odložila, a pak opět zařval.
„Jsme v bezpečí, Sašo,“ Centaine vzlykala úlevou, skrčena ve vysoké rozsoše, držíc dítě na klíně, a pokukovala mezi listy a větvemi na široký, svalnatý hřbet starého lva.
Zjistila, že vidí jasněji, obloha na východě se už zardívala
Světlem vycházejícího slunce. Jasně rozeznávala, že velká kočka má rezavě červenavou barvu, nepodobnou kresbám, které vídala, hřívu neměl černou, ale stejně narudle zbarvenou.
„Owa jim říkal rudí ďáblové,“ vzpomněla si, objala Sašu a snažila se utišit jeho rozzuřený jekot. „Jak dlouho je ještě do světla?“ Úzkostlivě pohlédla k východu a uviděla, že úsvit přichází v nádheře roztavené mědi a sytých červení.
„Brzo bude den, Sašo,“ řekla mu. „Pak ta bestie odejde - „
Lev pod ní se vzepjal na zadních tlapách a opřel se o kmen. Vzhlédl k ní.
„Jedno oko - má jen jedno oko.“ Černý, zjizvený důlek jaksi dodával druhému, zářivě žlutému oku ještě větší vražednosti a Centaine se prudce otřásla.
: Lev trhal kmen stromu drápy na obou předních nohou
: a opět vydával ten strašný, burácivý řev. Strhával z kmene dlouhé cáry kůry, po nichž zůstávala mokrá zranění mokvající mízou.
„jdi pryč!“ zařvala na něj Centaine. Lev se odrazil zadníma nohama a vyskočil vzhůru, zachytil se všema čtyřma nohama.
„Ne! Jdi pryč!“
Michael říkal a v Levaillantovi četla, že lvi nešplhají po stromech, ale tahle ohromná červená kočka se vyplazila na kmen a pak se přitáhla k hlavní větvi tři metry nad zemí.
Balancovala tam a zírala na ni nahoru.
„Sašo!“ Uvědomila si, že lev ji dostane, její výstup na strom ten okamžik jen oddálil. „Musíme tě zachránit, Sašo.“
Přitáhla se vzhůru, vstala v rozsoše a chytila se postranní větve.
„Tam!“ Nad hlavou měla zlomenou větev, která trčela jako věšák na klobouky. Vší silou, která jí ještě zbývala, zvedla vak ze surové kůže, v němž byl Saša, a zavěsila popruh na věšák.
„Sbohem, miláčku,“ oddechovala ztěžka. „Snad tě Hani najde.“
Saša se zmítal a kopal, vak se houpal a otáčel. Centaine klesla zpátky do rozsochy a vytáhla z opasku naostřenou hůl.
„Buď zticha, můj malý, prosím tě, buď zticha.“ Nedívala se na něj. Pozorovala lva pod sebou. „Když budeš zticha, možná tě neuvidí, třeba mu budu stačit já.“
Lev se natáhl předními tlapami nahoru, balancoval na větvi a zase zařval. Teď to už cítila, pach zanícených ran a hnilobný smrad v jeho dechu, a pak se zvíře vrhlo směrem vzhůru.
Drápy trhal kůru, chytal se všemi čtyřmi tlapami a stoupal v sérii křečovitých skoků. Hlavu měl zakloněnou, jediné žluté oko upřené na Centaine a s těmi obludnými výbuchy zvuku, vyrážejícími z chňapajících růžových čelistí, mířil rovnou na ni.
Centaine zaječela a vší silou mu vrazila hrot hole mezi čelisti. Cítila, jak naostřený konec proniká měkkou růžovou membránou v jeho hrdle, uviděla proud šarlatové krve a pak lev sklapl hůl v čelistech. Pohodil rozevlátou hřívou a vyrval jí zbraň z rukou, odhodil ji, až udeřila o zem pod stromem.
S jasnou krví prýštící z tlamy, vyrážeje při každém zařvání růžový oblak, se lev jednou obrovskou tlapou natáhl kupředu.
Centaine vymrštila nohy vzhůru ve snaze vyhnout se jí, ale nebyla dost rychlá: jeden zahnutý žlutý dráp, dlouhý a tlustý jako mužský ukazovák, jí zajel do masa nad nahým kotníkem a divoce ji stahoval dolů.
Když ji vytáhl z rozsochy, chytila se oběma pažemi kolem postranní větve a vší zbývající silou se držela. Cítila, jak se jí celé tělo napíná, taženo dolů, nesnesitelná tíže lva jí natahovala nohu, až cítila, jak jí praská koleno a kyčelní kloub a bolest jí vystřelila do páteře a zaplnila jí lebku jako výbuch rachejtle.
Cítila, jak se jí lví spár zatíná do masa a paže jí začaly vypovídat službu. Centimetr po centimetru ji stahoval ze stromu.
„Postarej se o mé dítě,“ vykřikla. „Prosím tě, Bože, ochraňuj mé děťátko.“

Kapitola 25.

Bylo to zase jen plácnutí do vody, o tom byl Garry absolutně přesvědčen, i když samozřejmě by nebyl nikdy takový blázen, aby to řekl nahlas. Už jen při té myšlence se cítil provinile a koutkem oka mrkl po ženě, kterou miloval.
Anna se naučila anglicky a trochu ubrala na váze za těch osmnáct krátkých, sladkých měsíců, co se znali, a to zhubnutí byla jediná okolnost, kterou by byl ve svém životě změnil, kdyby to bylo v jeho silách. Aspoň ji pořád nutil do jídla.

Naproti hotelu Kaiserhof ve Windhoeku, kde si
Garry najal apartmá nastálo, byla německá cukrárna a pekařství. Nikdy neminul obchod, aby tam nezašel koupit krabici skvělých čokoládových bonbónů nebo dort se šlehačkou - nejlépe švarcvaldský třešňový koláč - , které nosil Anně. Když krájel maso, vždycky jí rezervoval nejtlustší, nejšťavnatější kousky, přidával jí na talíř a nedopřál jí čas protestovat. Stejně však ztrácela na váze.
Moc času v tom hotelovém apartmá nestrávili, uvažoval. Až příliš dlouhou dobu trávili honbou v buši, jako právě teď. Nepodařilo se mu přinutit ji pár kilo přibrat, dokud zase nevyrazili, drkotali a hrkali po odlehlých cestách v otevřeném cestovním fiatu, který nahradil fordku model T. Když cesta zmizela, přestoupili na koně a muly, které je přenesli přes odlehlé výběžky hor nebo zející kaňony a skalnaté pouště vnitrozemí. Hnali se za pověstmi, za náhodou a často za schválně zavádějícími informacemi.
„Bláznivístaří“, „Die twee ou onbeskofters“ - takový titul si získali od jednoho konce teritoria k druhému, a Garrymu působilo perverzní a vzdorovité potěšení, že k němu přišel tak obtížnou cestou. Když sečetl celkové náklady v hotovosti na soustavné hledání, byl úplně zdrcen, až si náhle pomyslel; Za co jiného bych měl vůbec utrácet peníze, když ne za Annu? A pak mu ještě došlo:
Existuje pro mně vůbec ještě něco jiného než Anna?
A s tímto objevem se do toho šílenství vrhl střemhlav.
Samozřejmě, někdy, když se v noci probudil a přemýšlel o tom s jasnou hlavou a rozumně, věděl, že jeho vnuk neexistuje, věděl, že snacha, kterou nikdy neviděl, utonula před osmnácti měsíci tam někde ve studených zelených vodách Atlantiku a s ní zmizelo poslední spojení, které ještě mohl s Michaelem mít. Pak na něj zase padl ten strašný smutek, hrozil, že ho rozdrtí, dokud nenahmatal v posteli vedle sebe Annu a nepřitiskl se k ní, a ona snad i ve spánku vycítila jeho potřebu, překulila se k němu a vzala ho k sobě.
Ráno se pak probouzel osvěžen a oživlý, logika vyprchala a vrátila se slepá víra, která ho vedla do dalšího fantastického dobrodružství, jež je očekávalo.
Garry nechal v Kapském Městě natisknout pět tisíc plakátů a rozeslal je na všechny policejní stanice, magistráty, poštovní úřady a železniční stanice v Jihozápadní Africe.
Kamkoliv s Annou cestovali, vždycky měli na zadním sedadle fiata nebo v sedlové brašně svazek plakátů a lepili je na každou prázdnou zeď kdejakého hokynářství nebo hospody, kterou míjeli, přitloukali je hřebíky na kmeny stromů na pustých křižovatkách v hlubokém buši a s úplatkem v podobě hrsti sladkostí je rozdávali černým, bílým a hnědým usmrkancům, které potkávali u silnice, aby je vzali do své domovské obce, kraalu nebo tábora a předali je svým pěstounům.
Lb. 5 000 ODMĚNA Lb. 5 000
Za informaci vedoucí k záchraně CENTAINE DE THIRY COURTNEYOVÉ, která přežila ztroskotání NEMOCNIČNÍ LODI PRÓTEŮV HRAD barbarsky torpédované
NĚMECKOU PONORKOU dne 28. srpna 1917 u pobřeží severně od SWAKOPMUNDU. PANÍ COURTNEYOVÁ byla vyplavena mořem na břeh a možná je v péči divokých
DOMORODCŮ nebo sama v DIVOČINĚ. Jakoukoli informaci, týkající se hledané, sdělte, prosím, níže podepsanému v HOTELU KAISERHOF, WINDHOEK.
PPLK. G. C. COURTNEY
Pět tisíc liber bylo jmění, dvacetiletá mzda průměrného pracujícího, stačilo by to na nákup ranče včetně dobytka a ovcí, stačilo by to zabezpečit člověku bezstarostné živobytí nadosmrti, a tucty horlivců se pokoušely odměnu získat, anebo aspoň vylákat z Garryho menší částku mlhavými přísliby, fantastickými historkami a vyloženým lhaním.
V apartmá Kaiserhofu s Annou vyslýchaly adepty, kteří se nikdy neodvážili dál než k železničním kolejím, ale chtěli vést expedice do pouště, jiné, kteří přesně věděli, kde se dá ztracené děvče najít, a ještě další, kteří Centaine doopravdy viděli a potřebovali jen zálohu tisíc liber, aby pro ni mohli dojet. Přicházeli spiritualisté a jasnovidci, kteří s ní byli v nepřetržitém kontaktu na vyšší úrovni, a dokonce jeden pán, který nabízel ke koupi svou vlastní dceru, aby pohřešovanou dívku nahradila.
Garry je všechny ochotně vyslechl. Vyslechl jejich historky a honil se za jejich teoriemi podle jejich rad, anebo vysedával u stolu se spiritistickou tabulkou. Šel dokonce za jedním z nich, který používal jeden z Centaininých prstenů uvázaných na šňůrce jako kyvadlo, sedm set padesát kilometrů pouští. Představili mu četné mladé dámy rozličného vzezření a barvy od plavých až po café au lait, jež všechny tvrdily, že jsou Centaine de Thiry Courtneyová, anebo byly ochotné pro to cokoliv udělat. Některé z nich hlasitě nadávaly, když je odmítl, takže je musela z apartmá vyprovodit Anna osobně.
„Není divu, že hubne,“ říkal si Garry a naklonil se, aby poplácal Annu po stehně, když seděla vedle něj v otevřeném fiatu. Na mysli mu zatanula slova rouhavého starého rčení:
„Díky Bohu za to, co máme, ale klidně by toho mohlo být trošku víc.“
Láskyplně se na ni zašklebil a nahlas jí řekl: „Měli bychom tam být brzo.“ Přikývla a odpověděla: „Tentokrát vím, že ji najdeme. Mám takové tušení!“
„Ano,“ souhlasil Garry poslušně. „Tentokrát to bude jiné.“
Tímhle tvrzením si byl jist. Žádná jiná z jejich mnoha expedic nezačala tak tajuplně.
Jeden z jejich vlastních plakátů s vypsanou odměnou přišel poštou, poskládaný a zapečetěný voskem, s poštov. ním razítkem čtyři dny starým z Usakosu, jakési zastávky úzkokolejné dráhy v půli cesty mezi Windhoekem a pobřežím. Balíček neměl známku - Garry musel doplatit poštovné - a adresa na něm byla psána smělým, ale vypsaným rukopisem, písmem nepochybně německým. Když Garry rozlomil voskovou pečeť a rozložil jej, nalezl lakonické pozvání na schůzku, napsané na dolním okraji listu, a ručně malovanou mapku, kterou se měl řídit. List byl nepodepsaný.

Garry okamžitě zatelegrafoval poštmistrovi v Usakosu ve víře, že provoz na stanici bude tak malý, že si bude poštmistr pamatovat každý balíček, který mu byl předán k odeslání. Poštmistr si skutečně vzpomněl na balíček i okolnosti jeho předání. Byl zanechán v noci na prahu poštovního úřadu a korespondenta nikdy nikdo nezahlédl.
Jak měl pisatel pravděpodobně v úmyslu, to všechno upoutalo Garryho i Annu, takže dychtili přijít na schůzku včas. Měla se odehrát na místě v pustině Kamas Hochtland, dvě stě dvacet kilometrů od Windhoeku.
Trvalo jim celé tři dny, než zvládli nástrahy ohavných silnic, ale potom, co se nejméně dvanáctkrát ztratili, přibližně také tolikrát vyměnili proděravěné pneumatiky a spali na tvrdé zemi pod fiatem, byli už skoro na stanoveném místě setkání. Slunce pražilo z bezmračné oblohy a vánek na ně zezadu hnal závěje červeného prachu, když rachotili a kodrcali po kamenitých cestách. Anna byla zřejmě imunní vůči všemu žáru, prachu a těžkostem pouště a Garry, zírající na ni s neztenčeným obdivem, skoro přehlédl následující ostrou zatáčku. Vnějšími koly sjel přes krajnici a fiat se zakymácel a div nespadl do propasti, zející hned před nimi. Strhl řízení, a když dopadli zpátky do vyjetých kolejí cesty, zatáhl ruční brzdu.
Byli na okraji hlubokého kaňonu, který prořezával plošinu jako rána sekerou. Cesta sestupovala do hlubin v sérii vlásenkových zákrut, podobných křečím zraněného hada, a mnoho desítek metrů pod nimi byla řeka jako úzká stuha, vrhající oslňující odrazy poledního slunce na oranžově zbarvené útesy.
„Tady je to," řekl jí Garry, „a mně se to tu nelíbí. Tam dole budeme vydáni na milost a nemilost kdejakému banditovi nebo vrahovi."
„Mijnheer, už tak máme zpoždění - „
„Nevím, jestli se odtud ještě někdy dostaneme, a Bůh ví, tady nás sotva někdo najde. Pravděpodobně jen naše holé kosti."
„Pojďte, Mijnheer, mluvit můžeme později."
Garry se zhluboka nadechl. Někdy mělo spojení se ženou silné vůle určité nevýhody. Uvolnil ruční brzdu, fiat se přehoupl přes okraj kaňonu, a jakmile to udělal, nebylo už cesty zpátky.
Bylo to klesání jako ve zlém snu, tak strmé, že se z brzdových čelistí kouřilo. Serpentiny byly tak ostré, že musel couvat a trpělivě znovu najíždět do zatáček, aby přes ně fiat dostal.
„Teď vím, proč si náš přítel vybral tohle místo. Tam dole mu budeme vydáni napospas."
O čtyřicet minut později vyjeli na dno kaňonu. Stěny nad nimi byly tak příkré, že blokovaly přístup slunci. Byli ve stínu, bylo tu však dusné vedro. Sem dolů se nedostal ani vánek a vzduch řezavě dřel na patře.
Na každém břehu řeky byl úzký pruh rovné země, pokrytý hrubým trnitým porostem, a Garry zacouval s fiatem mimo cestu. Strnule slezli a oklepali si červený prach z oblečení. Potok mrzutě bublal přes nízké kameny, voda měla opaleskující a jedovatě žlutou barvu, jako by vytékala z chemičky.
„No," Garry zkoumal oba břehy a útesy nad sebou,
„vypadá to, že jsme tu sami. Našeho přítele není nikde vidět."
„Počkáme." Anna předešla návrhu, o kterém věděla, že přijde.
„Samozřejmě, Mevrou." Garry zvedl klobouk a otřel si obličej bavlněným šátkem, který měl kolem krku. „Co kdybychom si dali šálek čaje?"
Anna vyndala kotlík a sešla po břehu dolů. Podezíravě ochutnala říční vodu a pak ji nabrala do kotlíku. Než vyšplhala nazpátek, rozdělal už Garry mezi dvěma kameny praskající oheň z trnitých větví. Zatímco se voda v kotlíku vařila, vyndal Garry zezadu z fiatu pokrývku a láhev šnapsu z přihrádky. Nalil do obou hrnků slušnou dávku, přidal vrchovatou lžíci cukru a pak to dolil silným horkým čajem.
Zjistil, že šnaps, stejně jako čokoláda, má na Annu nanejvýš příznivé účinky a bez láhve nikdy nevyjížděl. Cesta možná nebude zbytečná, pomyslel si, když do Annina hrnku uvážlivě přilil ještě trochu lihoviny a zanesl jí ho tam, kde seděla uprostřed pokrývky.
Než k ní dorazil, Garry překvapeně vykřikl a upustil hrnek, až mu horký čaj vyšplouchl na boty. Stál a zíral do buše za ní. Obě ruce zvedl vysoko nad hlavu. Anna se rozhlédla, pak vyskočila na nohy a popadla poleno z ohně, který měla na dosah. Garry hbitě přiskočil co nejtěsněji k jejímu ochranitelskému tělu.
„Nepřibližujte se!" zařvala Anna. „Varuju vás. Rozbiju lebku prvnímu - „
Byli obklíčeni. Banda se k nim připlížila hustým křovím.
„Ach Bože, já věděl, že je to past!" zamumlal Garry.
Byla to skoro najisto nejnebezpečněji vyhlížející banda hrdlořezů, jakou kdy viděl.
„Nemáme peníze, nic, co by stálo za ukradení - „ Kolik jich je? uvažoval zoufale. Tri - ne, za tím stromem je ještě jeden - čtyři mordýři. Ten, který byl zřejmě vůdcem, byl modročerný obr s pásy munice křížem krážem přes hruď a mauserovkou v ohybu lokte. Jeho široký africký obličej lemovala houština hustého, vlněného plnovousu jako hříva lidožravého lva.
Všichni ostatní byli také ozbrojeni, smíšená banda Hotentotů z Khoisan a domorodců kmene Ovambo v podivné směsici vojenských uniforem a civilního oblečení, všechno silně obnošené a vybledlé, záplatované a potrhané, někteří bosi a jiní v rozedraných botách, beztvarých a poničených těžkými pochody. Jen o jejich zbraně bylo dobře pečováno, leskly se olejem a drželi je zamilovaně, skoro tak, jako by snad otec mohl chovat prvorozeného syna.
Garry si letmo vzpomněl na služební revolver, který měl v pouzdře pod palubní deskou fiatu, a pak hbitě od tak nerozumného nápadu upustil.
„Neubližujte nám," zaprosil, přikrčen za Annou a pak si s pocitem naprosté nevíry uvědomil, že je sám, protože Anna vyrazila k útoku.
Máchajíc hořícím polenem jako Viking sekerou, vyrazila přímo na obrovského černého vůdce.
„Zpátky, ty svině!" řvala vlámsky. „Zmiz odtud, ty zkurvysynu z Hadů!"

Mezi překvapenými členy bandy zavládl zmatek, jak se snažili uhnout kouřícímu polenu, které jim syčelo nad hlavami.
„Jak se opovažuješ, ty smradlavej parchante nakažený kurvy - „
Garry, ještě rozklepaný šokem, na ni zíral, zmítán mezi hrůzou a obdivem k této nové ukázce schopností své milenky. Slyšel už ve svém životě řadu pěkných nadávek třeba ten plukovní staršina, kterého poznal za zuluského povstání - lidi cestovali celé kilometry, aby si ho poslechli na cvičáku. Ve srovnání s Annou to byl ovšem kazatel z nedělní školy. Garry se v úctě skláněl před Anniným výkonem, jehož výmluvnost byla ještě podtržena dovedností, s níž se oháněla polenem.
Zasáhla jednoho z Hotentotů drtivým úderem mezi ramena, až ho to hodilo do trní, kabát mu kouřil žhavými uhlíky a řval jako zraněná ropucha. Dva další, aby se vyhnuli Anninu hněvu, přeskočili břeh řeky a zmizeli s mohutným šplouchnutím pod žlutou vodou. Zbýval jen ten velký černý Ovambo jako poslední oběť Annina masakru. Na tak velkého chlapa byl rychlý a šikovný, uhýbal divokým rozmachům polena a odtančil za nejbližší akácii.
Hbitou prací nohou se mu dařilo udržovat mezi sebou a Annou kmen stromu, až se nakonec zastavila, zadýchaná a zrudlá, a zafuněla na něj: „Pojď ven, ty žlutobřichá černohubá napodobenino paviána s modrejma koulema!“
Garry si s úžasem povšiml, jak doslova pestré jsou její metafory. „Pojď ven, ať tě můžu zabít!“
Ovambo obezřele couval, aby byl z jejího dosahu. „Ne!
Ne! Nepřišli jsme bojovat, přišli jsme pro vás - „ odpověděl afrikánsky. Zvolna sklonila poleno.
„Ty jsi psal ten dopis?“ a Ovambo zavrtěl hlavou.
„Přišel jsem, abych vás zavedl k muži, co ho psal.“
Ovambo nařídil dvěma svým mužům, aby zůstali a hlídali fiata. Pak je odvedl dnem kaňonu. Ačkoliv se místy dalo jít po říčním břehu snadno a bez překážek, byly tu i úzké průrvy, kterými řeka řvala a vířila, a stezka byla strmá a tak úzká, že museli jít husím pochodem.
Tyto průchody střežili jiní partyzáni. Garry viděl jen temena jejich hlav a záblesk hlavní pušek mezi skalami a všiml si, jak mazaně bylo vybráno místo schůzky. Nikdo je nemohl nepozorovaně sledovat. Armáda by je nezachránila. Byli naprosto bezmocní, vydáni zcela napospas těm hrubým, tvrdým mužům. Garry, polknut útrobami kaňonu, se zachvěl. Budeme mít zatracené štěstí, jestli se odtud dostaneme, pomyslel si pro sebe a pak nahlas: „Bolí mě noha. Nemůžeme si odpočinout?“ Nikdo se však na něj ani neohlédl, a tak klopýtal kupředu a držel se tak blízko u Anny, jak to jen šlo.
Zcela neočekávaně, dávno potom, co Garry upadl do rezignovaného zoufalství, Ovambo v čele obešel výběžek žlutého pískovcového monolitu a ocitli se na přechodném tábořišti pod skalním převisem na břehu řeky. Jakkoliv byl vyčerpán a nešťasten, viděl Garry, že za táborem je strmá stezka vzhůru kaňonem, úniková cesta proti překvapivému útoku.
„Mysleli na všechno.“ Dotkl se Anniny paže a ukázal na stezku, ale veškerá její pozornost byla upřena na muže, který se vynořil z hlubokého stínu jeskyně.
Byl to mladý muž, zpoloviny tak starý jako Garry, ale už v prvních vteřinách jejich setkání navodil Garrymu pocit vlastní nedostatečnosti a pošetilosti. Nemusel říci ani slovo. Jen tam stál ve slunečním světle a zíral na Garryho s kočičí mlčenlivostí v celé nádheře své elegantní, vysoké postavy a to připomnělo Garrymu všechno, čím nebyl.
Vlasy měl zlaté, visely mu až k nahým ramenům, s pramínky vybělenými sluncem, a přece zářivými jako surové hedvábí, v ostrém kontrastu s temně opálenou tváří. Ta byla kdysi možná krásná jako u půvabné dívky, ale všechnu měkkost z ní sežehly plameny životních strázní a zanechaly na ní stopy, jaké zanechává kovadlina na železe.
Byl vysoký, ale ne vychrtlý nebo přihrbený, a štíhlý, s tvrdými, plochými svaly. Měl na sobě jen jezdecké kalhoty a holínky a chloupky na hrudi se mu jiskřily jako jemný měděný drátek. Kolem krku měl na zlatém řetízku malý zlatý medailónek, něco, co by žádný anglický gentleman nikdy neudělal. Garry se snažil cítit nadřazeně, ale pod tím nehybným pohledem to bylo těžké.
„Plukovníku Courtney,“ řekl a Garry byl opět vyveden z rovnováhy. Přes cizí přízvuk to byl hlas vzdělaného a kultivovaného muže a jeho ústa změnila tvar, zmizela z nich ta tvrdá, přísná vráska, když se usmál.
„Prosím, nelekejte se. Jste plukovník Courtney, ne?“
„Ano.“ Garryho stálo námahu, než promluvil. „Jsem plukovník Courtney - vy jste psal ten dopis?“
Vyndal z náprsní kapsy plakát a pokusil se jej rozložit, ale ruce se mu tak třásly, že se mu v prstech třepetal a trhal.
Mužův úsměv si ho přívětivě dobíral, když přikývl: „Ano, poslal jsem pro vás.“
„Vy víte, kde se to ztracené děvče dá najít?“ otázala se
Anna a dychtivě přistoupila těsně k němu.
„Možná,“ pokrčil rameny.
„Viděl jste ji?“ naléhala Anna.
„Všechno po poradě.“
„Chcete peníze -, „ Garryho hlas byl zbytečně hlasitý.
„No, nepřivezl jsem s sebou ani sovereign. Tím si můžete být jist. Jestli máte v úmyslu nás oloupit, nemám u sebe nic cenného.“
„Á, plukovníku,“ zlatý muž se na něj usmál, a byl to tak šarmantní, tak nečekaně bezprostřední a chlapecký úsměv, až cítil, jak Annin strnulý a nesmiřitelný postoj pod ním taje, „můj nos mi říká, že to není pravda.“ Teatrálně začenichal.
„Máte něco nesmírně cenného - havana!“ řekl a opět zavětřil. „O tom není pochyb, havana! Plukovníku, musím vás upozornit, že pro havanský doutník jsem schopen zabíjet.“
Garry mimoděk honem ucouvl, než si uvědomil, že je to vtip. Pak se slabě zašklebil a sáhl do zadní kapsy pro pouzdro na doutníky.
Zlatý muž si pozorně prohlédl dlouhý černý doutník.
„Romeo y Julietta!“ zamumlal uctivě a pak ho zamilovaně očichal. „Rajská vůně.“ Odkousl špičku a rozškrtl zápalku o podrážku své holínky. Vtáhl plamen do doutníku a extaticky zavřel oči. Když je zase otevřel, lehce se uklonil

Anně.
„Odpusťte, milostivá, ale je to už dlouho, přes dva roky, co jsem naposledy ochutnal dobrý doutník.“
„No dobrá,“ Garry byl teď už smělejší. „Znáte moje jméno a kouříte můj doutník - tak byste se mohl aspoň představit.“
„Prosím za prominutí.“ Napřímil se a teutonským způsobem srazil podpatky. „Jsem Lothar De La Rey, k vašim službám.“
„Ach Bože můj,“ z Garryho vyprchala všechna znovu nalezená odvaha. „Vím o vás všechno. Na vaši hlavu je vypsaná cena - pověsí vás, jestli vás chytnou. Jste hledaný zločinec a notorický vyvrhel, pane.“
„Můj milý plukovníku, raději se považuji za vojáka a vlastence.“
„Vojáci nebojují dál a neničí cizí majetek po formální kapitulaci. Plukovník Franke kapituloval skoro před čtyřmi lety - „
„Neuznávám právo plukovníka Frankeho kapitulovat,“ přerušil ho Lothar opovržlivě, „byl jsem vojákem císaře a německé říše.“
„I Německo se před třemi měsíci vzdalo.“
„Ano,“ souhlasil Lothar. „A od té doby jsem se nedopustil žádného válečného aktu.“
„Ale jste pořád ještě v poli,“ podotkl Garry rozhorleně.
„Ještě jste stále ve zbrani, a - „
; 375
„Nehodlal jsem je odložit z velmi dobrého důvodu, který jste tak výstižně vyjádřil: kdybych to udělal, vaši lidé by mě oběsili.“
Jako by si pod Garryho kritickým pohledem náhle uvědomil, že je do pasu nahý, sáhl Lothar po své tunice. Čerstvě vypraná visela na trnitém keři vedle vchodu do jeskyně. Když do ní vklouzl, mosazné knoflíky se zablýskaly a Garrymu se zúžily oči.
„Krucinál, pane, vaše nestydatost je nesnesitelná. To je britská vojenská tunika - nosíte jednu z našich uniforem. To už je samo o sobě dostatečný důvod, aby vás zastřelili na místě!“
„Viděl byste mě radši nahého, plukovníku? I vám musí být jasné, že žijeme v omezených podmínkách. Nečiní mi žádné potěšení nosit britské sako. Naneštěstí nemám na vybranou.“
„Urážíte uniformu, ve které zemřel můj syn.“
„Nemám žádnou potěchu ze smrti vašeho syna, stejně jako z těchle hadrů.“
„Proboha, člověče, vy máte tu drzost - „ Garry se nadmul k ničivému výbuchu, ale Anna ho netrpělivě přerušila.
„Min heer De La Rey, vy jste viděl mou holčičku?“
A Garry se podřídil, když se k ní Lothar obrátil a v obličeji se mu objevil podivně soucitný výraz.
„Viděl jsem dívku - ano, viděl jsem mladou dívku v divočině, ale nevím, jestli to byla ta, kterou hledáte.“
„Mohl byste nás k ní zavést?“ otázal se Garry. Lothar na něj pohlédl a výraz mu zase ztvrdl.
„Pokusil bych se ji zase najít za jistých podmínek.“
„Peníze,“ řekl Garry bezvýrazně.
„Proč jsou bohatí lidé vždycky posedlí penězi?“ Lothar zatáhl z doutníku a vypouštěl křehký kouř tenkým pramínkem přes jazyk. „Ano, plukovníku, potřeboval bych nějaké peníze,“ přikývl. „Ale ne pět tisíc liber. Budu potřebovat tisíc liber na výbavu expedice do pouště, kde jsem ji viděl poprvé. Budeme potřebovat dobré koně - naše jsou skoro už k ničemu - a vozy na vodu, a budu muset zaplatit svým lidem. Tisíc liber ty náklady pokryje.“
„Co ještě?“ otázal se Garry. „Musí být ještě nějaká cena.“
„Ano,“ přikývl Lothar. „Je. Už mě unavuje žít ve stínu šibenice.“
„Vy chcete pardon za své zločiny!“ zíral Garry nevěřícně. „Proč si myslíte, že je to v mé moci?“
„Jste mocný muž, plukovníku. Osobní přítel Smutse i Bothy, váš bratr je generál, ministr Bothovy vlády - „
„Nezkřížím cestu spravedlnosti.“
„Bojoval jsem v regulérní válce, plukovníku. Bojoval jsem až do hořkého konce, jako kdysi bojovali svůj boj vaši přátelé Smuts a Botha. Nejsem zločinec, nejsem vrah. Ztratil jsem otce, matku, ženu a syna - zaplatil jsem za porážku v tvrdé měně. Teď chci právo žít život obyčejného člověka - a vy chcete to děvče.“
„S tím nemohu souhlasit. Jste nepřítel,“ vybuchl Garry.
„Najděte to děvče,“ řekla Anna tiše, „a budete svobodný člověk. Plukovník Courtney to zařídí. Máte na to moje slovo.“
Lothar pohlédl na ni a pak zpátky na Garryho a opět se usmál, když tu odhalil skutečný řetěz autority.
„Tak co, plukovníku, dohodneme se?“
„Jak mám vědět, kdo je to děvče? Jak mám vědět, že je to moje snacha?“ ježil se Garry nespokojeně. „Souhlasíte se zkouškou?“
Lothar pokrčil rameny. „Jak je libo.“ A Garry se otočil k Anně.
„Ukaž mu to,“ řekl. „Ať si vybere.“
Garry s Annou si vymysleli tuhle zkoušku, aby zkřížili plány podvodníkům a hochštaplerům, které přilákala vypsaná odměna. Anna cvakla uzávěrem kobercové tašky, kterou nosila na popruhu přes rameno, a vyndala tlustou lepenkovou obálku. Obsahovala svazek fotografií pohlednicového formátu a ty podala Lotharovi.
Prohlédl si svrchní fotografii. Byl to ateliérový portrét mladé dívky, hezké dívky v sametových šatech s opeřeným kloboukem. Tmavé prstýnky vlasů jí visely k ramenům.
Lothar zavrtěl hlavou a zasunul fotografii na konec balíčku. Hbitě prolistoval ostatní, samé mladé ženy, a pak je vrátil Anně.
„Ne,“ řekl. „Promiňte, že jsem vás zatáhl až sem pro nic za nic. Ta dívka, kterou jsem viděl, mezi těmihle není,“ ohlédl se přes rameno na velkého Ovamba. „No dobře, Hendricku, zaveď je zpátky na cestu.“
„Počkejte, Mijnheer.“ Anna zasunula hromádku fotografií do tašky a vyndala další balíček. „Jsou tu ještě další.“

„Jste opatrní,“ usmál se Lothar uznale.
„Už nás chtěli mockrát podvést - pět tisíc liber je spousta peněz,“ řekl mu Garry, ale Lothar od fotografií ani nevzhlédl. Obrátil dva snímky, pak se zastavil u třetího.
„To je ona.“
Centaine de Thiry v bílých biřmovacích šatech se na něj rozpačitě usmívala.
„Teď je starší, a vlasy - „ Lothar udělal gesto, naznačující hustou divokou kštici. „Ale ty oči. Ano, je to ona.“
Ani Garry, ani Anna nebyli schopni promluvit. Rok a půl směřovali k tomuto okamžiku a teď, když přišel, mu nedokázali skutečně uvěřit.
„Já si musím sednout!“ řekla Anna slabě a Garry jí pomohl ke špalku vedle vchodu do jeskyně. Zatímco ji ošetřoval, vytáhl Lothar z košile zlatý medailónek a odklopil víčko. Vyndal loknu tmavých vlasů a nabídl ji
Anně. Přijala ji od něj skoro ustrašeně a pak si ji s divokým, ochranitelským gestem přitiskla ke rtům. Zavřela oči, ale z koutků sevřených víček se vymáčkly dvě tlusté, olejovité slzy a začaly zvolna stékat po červených tvářích.
„Je to jen pramen vlasů. Mohou patřit komukoliv. Jak to víš?“ zeptal se Garry neklidně.
„Ach, ty hloupý člověče,“ zašeptala Anna ochraptěle.
„Tisíc večerů jsem jí kartáčovala vlasy. Myslíš, že už bych je nepoznala - kdekoliv?“

Kapitola 26.

„Kolik času budete potřebovat?“ zeptal se Garry znovu a Lothar se dotčeně zamračil.
„Ve jménu všeho milosrdného, kolikrát vám musím říkat, že nevím?“
Všichni tři seděli kolem ohně u vchodu jeskyně pod převisem. Mluvili celé hodiny, na úzkém pruhu oblohy orámované stěnami kaňonu už se ukázaly hvězdy.
„Vysvětlil jsem vám, kde jsem tu dívku viděl a za jakých okolností. Copak jste mi nerozuměl, musím to opakovat celé znova?“
Anna zvedla ruku, aby ho uklidnila. „Jsme velmi nedočkaví. Ptáme se hloupě. Odpusťte nám.“
„No dobře.“ Lothar si znovu zapálil špačka doutníku hořícím klacíkem z ohně. „Ta dívka byla zajatkyní divokých Sanů. Jsou mazaní a krutí jako zvířata. Věděli, že je sleduji, a snadno mě svedli ze stopy. Dokážou to znova, i kdybych stopu našel. Prostor, který budu muset prohledat, je obrovský, velký skoro jako Belgie. Je to přes rok, co jsem tu dívku viděl naposled, možná už je mrtvá - mohla ji zabít nějaká nemoc nebo divoká zvířata nebo ty vražedné malé žluté opice.“
„To ani neříkejte, Mijnheer,“ prosila Anna a Lothar pozvedl obě ruce.
„Nevím,“ řekl. „Měsíce, rok? Jak vám můžu říci, kolik času budu potřebovat?“
„Měli bychom jet s vámi,“ mumlal Garry. „Mělo by se nám dovolit, abychom se zúčastnili pátrání, anebo by se nám aspoň mělo říci, ve které části teritoria jste ji viděl poprvé.“
„Plukovníku, vy jste mi nevěřil. Dobrá. Teď nevěřím já vám. Jakmile bude ta dívka ve vašich rukou, přestanu být pro vás užitečný.“ Lothar vyňal zbytek doutníku z úst a lítostivě si jej prohlédl. Už v něm nezbylo ani jedno bafnutí. Smutně jej odhodil do ohně.
„Ne, plukovníku, až to děvče najdu, uskutečníme formální výměnu - amnestie pro mě, vaše dcera pro vás.“
„Přijímáme, Minheer,“ dotkla se Anna Garryho lokte.
„Předáme vám částku 1000 liber, jakmile jen to bude možné. Až bude Centaine v bezpečí u vás, pošlete nám jméno jejího bílého hřebce. To vám může-říci jen ona, takže budeme vědět, že nás nepodvádíte. Budeme mít pro vás připravenou podepsanou milost.“
Lothar napřáhl ruku přes oheň.
„Plukovníku, platí?“
Garry na okamžik zaváhal, ale Anna ho dloubla tak rázně do žeber, až zabručel a stiskl nabízenou ruku.
„Platí.“
„Ještě poslední laskavost, Mijnheer De La Rey. Připravím pro Centaine balíček. Bude potřebovat dobré oblečení, ženské věci. Pošlu vám to s penězi. Předáte jí to, až ji najdete?“ zeptala se Anna.
„Pokud ji najdu,“ přikývl Lothar.
„Až ji najdete,“ řekla mu Anna pevně.
Trvalo skoro pět týdnů, než Lothar dokončil své přípravy a pak se dostal nazpátek k té odlehlé vodní nádrži pod řekou Cunene, kde narazil na stopu své kořisti.
V pánvi byla ještě voda - bylo úžasné, jak dlouho tyhle mělké, nekryté nádrže udržely vodu i ve vyprahlých podmínkách pouště, a Lothar uvažoval, jako už dříve, neexistuje-li nějaké podzemní prosakování z řek na severu, které si do nich nachází cestu. V každém případě skutečnost, že tu ještě jsou povrchové vody, jim hrála do ruky, zvyšovala pravděpodobnost, že budou moci proniknout hlouběji na východ, směrem, kam vedla dávno mrtvá stopa.
Zatímco jeho muži znovu naplňovali sudy na vodu, obešel Lothar okraj okrouhlé pánve a - bylo to k neuvěření našel tam stále ještě zachovalý otisk dívčiny nohy v jílu, přesně jak ho viděl naposled.
Poklekl vedle něj a prstem obkroužil obrys malé, půvabné nohy. Slunce vypálilo otisk dotvrda jako cihlu. Ačkoliv všude kolem udupali bláto buvoli, nosorožci a sloni, tahle jediná stopa zůstala.
„To je znamení,“ řekl si a pak se cynicky zachechtal.
„Nikdy jsem nevěřil na osudová znamení - proč bych měl začít teď?“ Přece však byl v bujaré a optimistické náladě, když večer shromáždil své muže kolem táborového ohně.
Kromě táborových sluhů a vozků měl s sebou čtyři ozbrojené jezdce na pomoc při samotném hledání. Všichni čtyři s ním byli už od časů povstání. Bojovali a krváceli spolu, dělili se o uloupenou láhev kapské pálenky, o vlněnou

pokrývku v mrazivé pouštní noci anebo o poslední žvanec tabáku ve váčku a on je měl trochu rád, ačkoliv jim vůbec nevěřil.
Byl tu Swart Hendrick neboli „Černý Jindřich“, vysoký, modročerný Ovambo a Klein Boy aneb „Malý hoch“, bastard, kterého měl s ženou z kmene Herero. Byl tu Vark
Jan aneb „Prase Jan“, svraštělý žlutý Khoisan. V žilách mu kolovala směs krve kmenů Nama, Bergdama, a dokonce i San, protože jeho babička byla křovácká otrokyně, zajatá jako dítě při jednom z těch velkých nájezdů komand v minulém století, které uskutečnili Búrové proti Sanům.
Poslední byl Vuil Lippe, bondelswartský Hotentot se rty jako čerstvě rozkrojená játra a slovníkem, který mu získal jméno „Sprosté rty“.
„Moje lovecká smečka,“ usmál se Lothar a hleděl na ně zpola s náklonností, zpola s odporem. Termín „vyvrhelové“ se na ně hodil, byli mimo zákony kmene nebo tradice. Pozoroval jejich tváře ve světle ohně. Jako poloochočení vlci, obrátí a zadáví mě při první známce slabosti, pomyslel si.
„Tak tedy, vy synové velké hyeny, poslouchejte mě. Hledáme Sany, ty malé žluté zabijáky.“ V očích jim zajiskřilo.
„Hledáme bílé děvče, které zajali, a chlap, který najde její stopu, dostane sto zlatých sovereignů. Takhle povedeme hon - „ Lothar uhladil písek mezi svýma nohama a pak jim narýsoval plán klacíkem.
„Vozy pojedou podle napajedel, sem a sem, a my se roztáhneme do vějíře, takhle a takhle. Tímhle způsobem pročešeme pětasedmdesát kilometrů země.“
Vyrazili tedy na východ, jak to naplánoval, a po deseti dnech narazili na stopu malé skupiny divokých Sanů. Lothar svolal své jezdce a sledovali stezku drobných, dětských otisků nohou.
Postupovali s mimořádnou opatrností, opatrně prozkoumávali terén před sebou Lotharovým dalekohledem a vyhýbali se každému místu, kde by mohla být nastražena léčka. Při představě otráveného šípu, který mu vniká do masa, se Lothar otřásl pokaždé, když si připustil myšlenku na něj. Kulky a bajonety byly nástroji jeho řemesla, ale těm všivým jedům, co vařili tihle malí Pygmejové, se nedokázal bránit, a jak tak s napjatými nervy sledovali stopu, nenáviděl je kilometr od kilometru víc a víc.
Lothar ze stop vyčetl, že ve skupině, kterou sledují, je osm Sanů: dva dospělí muži a dvě ženy, pravděpodobně jejich manželky. Byly tam také čtyři malé děti, dvě ještě u prsu a dvě právě dost velké, aby šly po svých.
„Děti je zpomalí,“ mlaskal Vark Jan, „nevydrží to tempo.“
„Chci jednoho z nich živého,“ upozornil je Lothar. „Chci vědět o té dívce.“
Vark Janova babička, - otrokyně, ho naučila dost z jazyka Sanů, aby mohl vyslýchat zajatce. Zašklebil se.
„Chyťte jednoho z nich a já ho přinutím mluvit, to si budte jisti.“
Sanové lovili a sbírali a Lotharova banda se k nim rychle přibližovala. Byli jen hodinu cesty za nimi, když Sanové se svou zvířecí předvídavostí vycítili jejich přítomnost.
Lothar našel místo, kde na to přišli, místo, kde stopa jakoby mizela.
„Zametají stopy,“ zavrčel. „Sesednout a hledat,“ nařídil.
„Nesou děti,“ Vark Jan si dřepl a zkoumal zem, „mimina jsou moc malá, než aby zakrývala vlastní stopu. Ženy je nesou, ale pod tím nákladem se brzo unaví.“
Ačkoliv se zdálo, že stopa končí a zem za ní vypadala nedotčeně i pro Lotharovo zkušené oko, přece jen zanechali i Sanové znamení, která Vark Jan a Swart Hendrick dokázali sledovat. Tempo bylo pomalejší, protože museli sesednout z koní, aby byli blíž zemi, ale přece jen stopu sledovali a za čtyři hodiny Swart Hendrick kývl a zašklebil se.
„Ženy se rychle unavují. Nechávají lepší znamení a jdou pomaleji. Teď už je doháníme.“
Daleko před nimi se ženy Sanů, vrávorající pod váhou dětí, ohlédly a tiše zakvílely. Na druhé straně pláně se ukázali koně pronásledovatelů, zvětšení fatou morgánou, až vypadali jako příšery, ale ani pohled na pronásledovatele nedokázal popohnat ženy k vyšší rychlosti.
„Tak musím zahrát kulíka,“ řekl nejstarší z lovců San.
Narážel na to, jak kulík předstírá zranění, aby odvedl šelmu od hnízda. „Jestli se mi podaří přinutit je, aby mě sledovali, možná dokážu umořit jejich koně žízní,“ řekl svému klanu. „Až pak dojdete k nejbližší vodě a až se napijete a naplníte vaječné láhve -“ Předal své ženě zapečetěnou schránku z jeleního parohu a nemusel pronášet osudová slova. Otrávit napajedlo byl tak zoufalý čin, že o něm nikdo z nich nechtěl mluvit. „Jestli dokážete zabít koně, budete v bezpečí,“ řekl jim lovec. „Budu se snažit poskytnout vám k tomu dost času.“
Starý lovec San rychle přistoupil ke každému z dětí a dotkl se jejich očních víček a rtů na znamení požehnání a na rozloučenou. Vážně na něj hleděly. Když přistoupil ke své ženě, která mu porodila dva syny, vydala krátké žalostné zaúpění. Napomenul ji pohledem, který jasně říkal:
„Nedávej najevo strach před těmi malými.“
Potom, když odkládal oděv a kožený vak, zašeptal starý
San mladšímu muži, svému společníku na tisíci lovů: „Buď otcem mým synům.“ Podal mu vak a odstoupil. „Teď jděte!“
Zatímco se díval, jak jeho klan kluše pryč, napnul starý muž tětivu na svůj malý luk a pak pečlivě rozvázal proužky kůže, chránící hroty jeho šípů. Jeho rodina zmizela na konci pláně a on se k nim obrátil zády a šel vstříc svým pronásledovatelům.
Lothara rozčilovalo to tempo. Ačkoliv věděl, že kořist má jen hodinový náskok, zase ztratili stopu a zdrželi se, než ji předsunutá hlídka našla. Byli v otevřené krajině, na ploché pláni, která se rozkládala donekonečna a splývala s oblohou. Pláň byla tečkována tmavými trsy nízkého křoví, které vlivem fáta morgány tancovalo a svíjelo se v zorném poli dalekohledu. Bude nemožné mezi nimi rozeznat lidskou postavu na víc než půldruhého kilometru.
Koně už měli skoro dost, brzo musí dostat vodu. Za hodinu bude muset odvolat pronásledování a vrátit se k vozům s vodou. Znovu zvedl dalekohled, ale divoký výkřik ho zarazil, rozhlédl se. Swart Hendrick ukazoval doleva. Muž na

levém okraji rojnice, Vuil Lippe, Bondelswart, se snažil zvládnout svého koně. Vzpínal se a chodil
‚po zadních, táhl ho za sebou v mračnu zvířeného prachu.
Lothar slyšel, že kůň reaguje na horký pach divokého
Křováka jako na pach lva, ale pochyboval o tom. Vuil
Lippe byl bezmocný, obě ruce v otěžích, pušku v poutku na sedle, a před Lotharovými očima ho kůň protáhl jedním ze slaných keřů a vlekl dál po zemi.
Pak jako zázrakem vyrostla přímo ze země další lidská postava. Drobná, nahá, trpasličí postavička se vztyčila jen dvacet kroků od vlečeného jezdce. Jakkoli nepravděpodobně to vypadalo, musel být úplně ukryt za trsem křoví, který by neskryl ani zajíce.
Před Lotharovýma očima, plnýma bezmocné hrůzy, malý mužíček vytáhl luk a vystřelil. Lothar viděl let šípu, jako zrnko prachu ve slunečním světle, a pak se nahý
Křovák otočil na patě a klusal pryč od řady jezdců.
Lotharovi muži všichni křičeli a hrabali se na koně, ale hrůza jako by koně nakazila, vzpínali se a točili dokola.
Lothar byl první v sedle. Nedotkl se třmenů, ale s rukou na šíji svého koně vyskočil do sedla, otočil ho a cválal podle řady.
Utíkající Křovák už mizel mezi nízkými, fatou morgánou zdeformovanými křovinami svižným klusem, který dosahoval neuvěřitelné rychlosti. Muž, na kterého vystřelil, nechal svého koně utéci a zvedal se na nohy. Stál s nohama rozkročenýma a mírně se kolébal ze strany na stranu.
„Jsi v pořádku?“ křikl Lothar, když jel kolem, a pak
Uviděl šíp.
Houpal se Vuil Lippemu na hrudi, ale hrot šípu mu vězel v tváři. Vzhlížel k Lotharovi se zděšeným výrazem. Lothar Seskočil a chytil ho za ramena.
„Jsem mrtvý muž,“ řekl Lippe tiše, ruce mu visely podél boků, a Lothar popadl visící šíp a pokusil se jej vytáhnout.
Maso na Lippeho tváři se vyboulilo, zařval a zapotácel se.
Lothar zaskřípal zuby a zatáhl znovu, tentokrát však křehká rákosová tyčka praskla, kostěný hrot zůstal uvězněn v mužově těle a ten se začal svíjet. ř Lothar popadl hrst jeho mastných černých vlasů á zkroutil mu hlavu, aby prozkoumal zranění. „Drž, krucinál.“ Z rány vykukoval kousek kosti. Byl zacákaný černým gumovitým povlakem.
„Euphorbia latex.“ Lothar už dříve zkoumal santské zbraně, jeho otec měl kdysi vynikající sbírku domorodých artefaktů.
Teď Lothar poznal jed, destilovaný latex z kořenů jedné vzácné pouštní rostliny rodu Euphorbia. Dokonce i přitom, jak si jej prohlížel, viděl, jak jed proudí pod kůží, zbarvuje ji na temně levandulovo-purpurovou, jako krystalky hypermanganu vhozené do vody, a sleduje podkožní žilky, jimiž je absorbován.
„Jak dlouho?“ Lippeho zmučené oči se upřely do Lotharových, hledaly v nich útěchu.
Latex se zdál čerstvě vydestilovaný, nic z jeho účinnosti nevyprchalo, ale Vuil Lippe byl velký, silný a zdravý, jeho tělo bude s toxinem bojovat. Potrvá to několik strašných hodin, které se mu budou zdát jako celá věčnost.
„Nemůžeš to vyříznout?“ prosil Lippe.
„Je to hluboko, vykrvácel bys.“
„Vypal to!“
„Ta bolest by tě zabila.“
Lothar mu pomohl usednout, právě když Hendrick s houfem ostatních vyjížděl.
„Dva muži tady zůstanou a postarají se o něj,“ nařídil
Lothar. „Hendricku, ty a já půjdeme za tou malou žlutou svini.
Pobídli unavené koně a za dvacet minut před sebou uviděli Křováka. Zdálo se, že se rozpouští a tančí ve vzduchu roztetelením žárem, a Lothar pocítil, jak se ho zmocňuje temná zuřivost, ten druh nenávisti, jaký člověk dokáže pociťovat jen k něčemu, čeho se v hloubi duše bojí.
„Jeď rovně!“ mávl Lothar na Hendricka. „Odřízni ho, kdyby chtěl zahnout.“ A vyrazili kupředu, rychle ujížděli za prchající postavou. ,
„Umřeš za toho druhého,“ slíbil Lothar pochmurně, když si uvolňoval srolovanou přikrývku z hrušky sedla před sebou.
Ovčí kůže, kterou používal místo matrace, ho zaštítila před křehkými kostěnými hroty šípů. Ovinul si ji kolem trupu a konec přetáhl přes ústa a nos. Širák si stáhl nízko do čela, nechal si jen štěrbinu pro oči.
Běžící Křovák byl dvě stě metrů před nimi. Byl nahý, až na luk v jedné ruce a svatozář malých šípů v kožené čelence kolem hlavy. Tělo mu svítilo potem a mělo barvu zářivého jantaru, skoro průsvitnou ve slunečním světle. Běžel zlehka jako gazela, jako by se jeho malé úhledné nohy ani nedotýkaly země.
Ozvalo se prásknutí mauserovky a kulka vyrazila těsně za běžícím Křovákem fontánu světlého prachu, jako proud vody z dýchacího otvoru velryby. Křovák sebou trhl a pak, což bylo k neuvěření, zvýšil tempo útěku, vzdaloval se od dvou cválajících jezdců. Lothar se podíval po Hendrickovi: jel s volnou otěží, oběma rukama znovu nabíjel mauserovku.
„Nestřílej!“ zaječel Lothar vztekle. „Chci ho živého!“
Hendrick mauserovku sklonil.
Dalšího půldruhého kilometru Křovák to divoké tempo udržel, pak zvolna zpomaloval. Opět ho začali dohánět.
Lothar viděl, že se pod ním začínají nohy podlamovat, nohy mu od kotníků povolovaly vyčerpáním, ale Lotharův kůň byl skoro odepsaný. Byl zpěněný, pěna mu stříkala na holínky, když ho pobízel kupředu.
Padesát metrů před nimi se vyčerpaný Křovák otočil tváří k nim, zůstal stát, hruď mu pumpovala jako kovářské měchy a pot mu kapal z malého, lopatkovitě tvarovaného plnovousu. Oči měl divoké, zuřivé a vzdorovité, když vkládal šíp do luku.
„Tak pojď, ty příšerko!“ zaječel Lothar, aby upoutal

Křovákovu pozornost na sebe místo na koně a aby lest uspěla.
Křovák zvedl luk, zamířil a vystřelil jediným pohybem a šíp letěl jako paprsek světla. Zasáhl Lothara na úrovni hrdla, ale sklouzl po tlusté vlně ovčí kůži, ťukl ho do jezdecké holínky a spadl na suchou zem.
Křovák se zoufale snažil nasadit další šíp, když se Lothar vyklonil ze sedla jako hráč póla, natahující se k forehandovému úderu, a švihl mauserovkou. Hlaveň pušky křupla ze strany o Křovákovu lebku nad uchem a zasažený se zhroutil.
Lothar přitáhl koni otěž a seskočil ze sedla, ale Hendrick tam byl dřív než on, divoce se rozmáchl pažbou své mauserovky nad hlavou Křováka, ležícího na zemi. Lothar ho chytil za rameno a odstrčil takovou silou, že se zapotácel a skoro upadl.
„Živého, jsem ti řekl!“ zavrčel Lothar a poklekl vedle nataženého těla.
Z Křovákova ucha vytékal slabý pramínek krve a Lothar pocítil mírnou obavu, když hmatal po tepu na krční tepně, a pak zabručel úlevou. Zvedl maličký luk, zlomil ho a kusy zahodil, loveckým nožem pak přeřízl koženou čelenku kolem Křovákova čela a jeden po druhém odlamoval otrávené hroty šípů od tyček. Zacházel s nimi mimořádně opatrně, odhazoval je od sebe co nejdál.
Když převalil Křováka na břicho, křikl na Hendricka, aby přinesl ze sedlové brašny kožené řemeny. Bezpečně zajatce svázal, překvapen dokonale vyvinutými svaly a půvabnýma malýma rukama a nohama. Zauzlil řemeny na zápěstí a loktech, v kolenou a kotnících a přitáhl uzle tak těsně, že se zařízly hluboko do jasně jantarové kůže.
Pak zvedl Křováka jednou rukou, jako by byl panenka, a přehodil ho přes sedlo. Ten pohyb Křováka probral, zvedl hlavu a otevřel oči. Měly barvu čerstvého medu a bělma byla kouřově žlutá. Bylo to jako dívat se do očí leoparda, chyceného do pasti - byly tak nenávistné, že
Lothar mimoděk ucouvl.
„Jsou to zvířata,“ řekl a Hendrick přikývl.
„Horší než zvířata, protože mají lidskou mazanost, ale nejsou to lidi.“
Lothar vzal otěže a vedl vyčerpaného koně nazpátek tam, kde nechali zraněného Vuil Lippeho.
Ostatní ho zabalili do šedé vlněné pokrývky a položili na ovčí kůži. Jasně čekali, že ho Lothar bude ošetřovat, Lothar se však zdráhal do něčeho takového zaplést. Věděl, že
Vuil Lippemu není pomoci, ať by se snažil jakkoliv, a odkládal ten okamžik tím, že stáhl svázaného Křováka, ze sedla a shodil ho na písčitou zem. Tělíčko se defenzivně zkroutilo, Lothar svázal svému koni nohy a zvolna zamířil ke kruhu kolem postavy zabalené do přikrývky.
Hned viděl, že jed působí rychle. Jedna strana Lippeho tváře byla groteskně opuchlá a skvrnitá divoce tmavomodrými čárami. Jedno oko bylo zavřené otokem a víčko vypadalo jako přezrálá bobule vína, lesklé a černé. Druhé oko bylo otevřené dokořán, ale zornička se zmenšila na velikost špendlíkové hlavičky. Nedával najevo, že by Lothara poznával, když se nad ním sklonil. Pravděpodobně ztratil zrak. Dýchal s největšími obtížemi, zuřivě bojoval o každé nadechnutí, jak mu jed paralyzoval plíce.
Lothar se dotkl jeho čela, pokožka byla studená a vlhká jako u plaza. Lothar věděl, že Hendrick a ostatní jej pozorují. Při mnoha příležitostech ho viděli ovazovat střelné rány, napravovat zlomené nohy, vytahovat shnilé bolavé zuby a provádět všechny možné menší chirurgické zákroky. Čekali, že pro umírajícího něco udělá, a jejich očekávání Lothara rozzuřilo stejně jako vlastní bezmocnost.
Náhle Lippe vydal přiškrcený výkřik a začal se třást jako epileptik, jediné otevřené oko se mu otočilo v sloup, až bylo vidět jen žluté, krví podlité bělmo, a tělo pod pokrývkou se mu vyklenulo do oblouku.
„Křeče,“ řekl Lothar, „jako když kousne mamba. Už to dlouho nepotrvá.“
Umírající měl křeče v čelistech, skřípal zuby a mezi nimi mu uvízl vystrčený opuchlý jazyk. Kousal se do jazyka, rozhryzal si ho na cáry, zatímco se Lothar zoufale a marně snažil mu rozevřít čelisti, a krev prýštila Hotentotovi hrdlem do napůl ochrnutých plic, dusil se a sténal skrze
Sevřené čelisti.
Tělo se mu vyklenulo v další strnulé křeči a pod přikrývkou se ozvala prskavá exploze, jak se zničené tělo vyprazdňovalo. Sladký pach fekálií byl v horku odporný až na zvracení. Byla to zdlouhavá a odporná smrt, a když bylo konečně po všem, byli z toho i ti zatvrzelí chlapi otřeseni a zasmušilí.
Vyhrabali mělký hrob a skutáleli do něj Vuil Lippeho mrtvolu, ještě zabalenou v potřísněné šedé pokrývce. Pak ji kvapně zakryli, jako by se chtěli zbavit vlastního zhnusení a hrůzy.
Jeden z nich rozdělal ohníček z klacíků a uvařil konvici kávy. Lothar vytáhl ze sedlové brašny do poloviny plnou láhev kapské brandy. Jak si ji podávali z ruky do ruky, vyhýbali se pohledu na nahého Křováka, který ležel zkroucený na písku.
Mlčky vypili kávu, dřepli si do kruhu a pak Vark Jan, skhoiský Hotentot, který mluvil jazykem San, vysypal usazeninu z kávy do ohně a vstal.
Přešel k místu, kde ležel San, a zvedl ho za svázaná zápěstí, přitom mu táhl paže vzadu do výšky, aby nesly plnou váhu. Odnesl ho nazpátek k ohni a vybral hořící klacek. Ještě stále držel Sana jednou rukou ve vzduchu, když se dotkl obnaženého žaludu jeho penisu žhavým koncem klacku. San se zajíkl, divoce se zazmítal a na pokožce genitálií se mu jako zázrakem vytvořil puchýř. Vypadal jako měkká stříbrná sklenka.
Muži kolem ohně se rozesmáli a v jejich smíchu znělo všechno: zhnusení, hrůza ze smrti jedem a smutek nad zemřelým kumpánem, touha po pomstě a sadistická potřeba způsobovat bolest a ponížení, to nejhorší, které dokážou vymyslet. Lotharem ten smích otřásl, pocítil, jak se nejisté základy jeho lidství otřásly a jak v něm procitají tytéž zvířecí vášně. Nadlidskou silou je potlačil. Vstal. Věděl, že nemůže zabránit tomu, co se stane, stejně jako by nedokázal odehnat hladové lvy od čerstvé kořisti. Obrátili by se proti němu, kdyby se o to pokusil.

Odvrátil oči od Křovákovy tváře, od těch divokých uštvaných očí. Jasně věděl, že ho čeká smrt, ale neměl ani tušení o tom, jaká bude. Místo toho se Lothar podíval do tváří svých mužů. Bylo mu nanic a cítil se poskvrněn tím, co viděl. Jejich rysy se zkřivily, jako by se díval skrz špatně zasklené okno, zhustily se a rozmazaly vášní.
Pomyslel si, že potom, co Křováka jeden po druhém obskočí a znásilní, jako by byl ženská, uvítá pravděpodobně to, co ho čeká na samém konci.
„Tak.“ Lothar se snažil udržet si neutrální výraz, ale hlas měl ochraptělý nechutí. „Vracím se k vozům. Ten San je váš, ale musím vědět, jestli neviděl to bílé děvče nebo o něm neslyšel. Na tuhle jedinou otázku musí odpovědět.
To je všechno.“
Lothar šel ke svému koni a nasedl. Odjel směrem k vozům, aniž by se ohlédl. Jen jednou zdaleka uslyšel výkřik takové zuřivosti a takového utrpení, že mu z toho naskočila husí kůže, pak ale umlkl a ztratil se ve sténání pouštního větru.
Mnohem později, když jeho muži přijeli k vozům, ležel
Lothar pod postranicí svého obytného vozu a četl svůj oblíbený starý výtisk Goetha při světle hurikánové lucerny - skvrnitý a otrhaný, podpořil ho už stokrát, když se podstata jeho bytosti začínala ztenčovat.
Smích mužů, kteří seskakovali z koní a odsedlávali je, měl tučný, spokojený zvuk, jako u lidí, kteří se dobře najedli, napili a jsou nasyceni. Swart Hendrick přišel k místu, kde ležel, potácel se, jako by přebral vína, a na předku jezdeckých kalhot měl malé černé skvrnky, kapky zaschlé krve.
„Ten San neviděl bílou ženu, ale něco divného a nevysvětlitelného slyšel šeptat u ohně, když potkali v poušti jiné Sány - pověst o ženě a dítěti z divné země, kde nikdy nesvítí slunce, co žijí s dvěma starými lidmi z kmene San.“
Lothar se zvedl na lokti. Vzpomněl si na ty dva malé
Křováky, které viděl s dívkou.
„Kde? Řekl kde?“ dotazoval se dychtivě.
„Je jedno místo, hluboko v Kalahari, které je všem Sanům posvátné. Řekl nám směr -“
„Kde, Hendricku, krucinál. Kde?“
„Dlouhá cesta, patnáct dní jejich putování.“
„Co je to za místo? Jak to poznáme?“
„To,“ přiznal Hendrick smutně, „neřekl. Jeho vůle zůstat naživu nebyla tak velká, jak jsme si mysleli, že by mohla být. Zemřel, než nám to mohl říci.“
„Zítra vyrazíme tím směrem,“ nařídil Lothar.
„Jsou tu ještě ti ostatní Sanové, co jsme je dneska ztratili. S čerstvými koňmi bychom je mohli chytit dřív než zítra za soumraku. Mají s sebou ženy -“
„Ne,“ zavrčel na něj Lothar. „Jedeme k tomu posvátnému místu v divočině.“

Kapitola 27.

Když náhle z pláně vyvstala ta velká holá hora, Lothar byl nejprve přesvědčen, že to musí být nějaký trik pouštního světla.
Nevěděl o žádném popisu z folklórních pramenů nebo z verbální historie pouštních kmenů, který by upozorňoval na možnou existenci takového místa. Jediní bílí muži, kteří tento kraj procestovali - Livingstone a Oswell na své cestě za objevem jezera Ngami a Anderson s Galtonem na loveckých výpravách - se ve svých spisech o takové hoře nezmiňovali.
Lothar tudíž pochyboval o tom, co v nejistém večerním světle viděl, a západ slunce byl tak zacloněn prachem, tak přeplácaný barvami a teatrální, že to jen zvyšovalo účinek jevištní iluze.
V prvním světle následujícího dne, když se dychtivě rozhlížel po siluetě, ještě tam byla, tmavá a jasně ohraničená proti obloze, která se přicházejícím úsvitem zbarvila do perleťova. Jak k ní přijížděl, vyvstávala z pláně vyšší a ještě vyšší, a nakonec se odpoutala od země a plula na obloze ve vlastní tetelivé fatě morgáně.
Když konečně Lothar stanul pod vysokými útesy, nepochyboval o tom, že se ocitl na tom posvátném místě, o kterém hovořil San, když umíral. Definitivně ho přesvědčilo, když vyšplhal po kamenitém svahu a odhalil nádherné malby na převislé stěně útesu.
„Tady to je, ale je to tak rozlehlé,“ uvědomoval si Lothar. „Jestli tady to děvče je, nemusíme je nikdy najít. Tolik jeskyní, údolí a skrytých míst - mohli bychom hledat věčně.“
Znovu rozdělil své muže a poslal je prozkoumat úpatí hory a propátrat nejbližší svahy hory. Pak nechal vozy ve stinném lesíku pod velením Swarta Hendricka, ke kterému měl nejmenší nedůvěru, a sám jen s rezervním koněm se vydal na objížďku hory.
Po dvou dnech putování, při nichž si dělal poznámky a načrtl hrubou mapku s pomocí kapesního kompasu, dokázal s jakousi určitostí odhadnout, že hora je pravděpodobně kolem pětačtyřiceti kilometrů dlouhá a šest až osm kilometrů široká, dlouhý hřeben ruly s vrstvami pískovce.
Objel nej východnější výstupek hory a podle kompasu vydedukoval, že se vrací zpátky z opačné strany, než kde nechal vozy. Kdykoli ho upoutalo něco na útesech, například trhlina ve skále nebo komplex jeskyní, svázal koním nohy a vyšplhal k tomu, aby to prozkoumal.
Jednou objevil pramínek čisté sladké vody, vyvěrající z úpatí útesu a prýštící do přirozené nádrže ve skále. Naplnil si nádoby na vodu, pak se svlékl a vypral si oblečení.
Nakonec se vykoupal, zajíkaje se blahem, jak to bylo studené, a osvěžen pokračoval dál.
Jinde zas nalézal další sanské malby, pokrývající tvář skály, a obdivoval přesnost umělcova oka i ruky, která zobrazila oryxe i buvola tak, že ani zkušené oko lovce nemohlo najít chybu. Nicméně to byly samé pravěké známky osídlení a

nenalézal nic, co by svědčilo o nedávné přítomnosti lidí.
Les a pláň pod útesy se hemžily zvěří, nedělalo mu obtíže střelit buclatou mladou gazelu nebo antilopu každý den a živit se čerstvým masem. Třetího večera zabil impalu a udělal si ražniči z drštěk, ledvinek a jater, které napíchl na zelený proutek a opekl nad uhlíky.
Vůně čerstvého masa však upoutala k jeho tábořišti nevítanou pozornost a musel strávit zbytek noci vestoje u koní s puškou v ruce, zatímco hladový lev vrčel a sténal ve tmě těsně za okrajem světla z ohně. Ráno prozkoumal stopy zvířete a zjistil, že to byl dospělý samec, který už má svoje nejlepší léta za sebou, s poraněnou nohou, jež ho nutí silně kulhat.
Nebezpečná bestie, pomyslel si a doufal, že se odsunula.
Byla to však planá naděje, to zjistil večer, když se koně začali plašit a vzpínat hned po západu slunce. Lev ho musel z dálky celý den sledovat a osmělen padajícím soumrakem se zase přiblížil a začal se plížit kolem táborového ohně.
„Další noc bez spánku.“ Rezignoval a přidal dříví na oheň. Byl připraven stát na stráži - natáhl si svrchník a utrpěl další menší ránu. Jeden z mosazných knoflíků chyběl, takže k němu mohl pronikat chlad pouštní noci.
Lothar unaveně překontroloval ohlávky koní, pak šel k ohni a zabalil se do přikrývek, stále ještě plně oblečen, a zůstal v holínkách. Za pár minut upadl do hlubokého spánku beze snů.
Probudil se s úděsnou náhlostí a zjistil, že sedí s puškou v rukou a v uších mu zní hromové řvaní rozzuřeného lva.
Oheň odumřel na bílý popel, ale vrcholky stromů se černaly proti blednoucí ranní obloze. Lothar odhodil přikrývky a vyškrábal se na nohy. Koně byli ztuhlí děsem, uši nastražené, zírali k otevřené světlině, jejíž stříbrná tráva se právě začínala ukazovat mezi stromy mopani.
Lev zase zařval, usoudil, že je asi třičtvrtě kilometru vzdálen tím směrem, kam tak upřeně zírali koně. Lví řev se nese nocí tak jasně, že by jej nezkušené ucho předpokládalo mnohem blíž a nedokázalo by stanovit vzdálenost, protože působí velmi klamavě.
Strašná kakofonie se opět rozezněla lesem. Lothar nikdy neslyšel, že by se některé z těch zvířat takhle chovalo, tak vytrvalý vztek a zklamání zněly v těch mohutných pory. věch zvuku, a pak v šoku trhl hlavou. V pauze mezi tímhle a následujícím zařváním uslyšel další nezaměnitelný zvuk, lidský výkřik nezměrné hrůzy.
Lothar zareagoval bez přemýšlení. Popadl ohlávku svého oblíbeného loveckého koně a vyšvihl se mu na hřbet bez sedla. Zabořil mu paty do žeber, pobídl ho do cvalu a vedl ho koleny směrem k okraji světliny. Nalehl na koňskou šíji, když mu nízké větve šlehaly kolem hlavy, jakmile ale vyrazil na otevřenou světlinu, napřímil se a divoce rozhlédl.
Za těch pár minut od chvíle, co se probudil, světlo zesílilo a východní obloha pulsovala oranžovou září. O kus dál od lesa stál jediný vysoký strom mopani, obklopen nízkou suchou trávou světliny. Vysoko v jeho větvích byla obrovská tmavá hmota, neurčitý, ale zuřivý pohyb rozvlnil větve mopani, až se proti obloze zmítaly.
Lothar obrátil svého koně tím směrem a hromové vrčení lva proložil ještě další, vysoký jekot. Teprve tehdy dokázal Lothar rozeznat, co se děje v koruně mopani, a přišlo mu zatěžko tomu uvěřit.
„Pane Bože!“ zaklel překvapením, protože nikdy neslyšel, že by lev lezl na strom. Vysoko v rozkmitaných větvích byla ohromná béžová kočka, přimknutá zadníma nohama ke kmeni a natahující se zuřivými máchnutími předních tlap po lidské postavě, těsně mimo jejich dosah.
„Já! Já!“ Lothar pobízel svého koně lokty a podpatky, nutil ho do nejvyššího tempa, a když dorazil k mopani, seskočil z něj a zmírnil otřes dopadu nohama a zády. Pak odtančil ke straně, hlavu zakloněnou, pušku zvednutou k hrudi, ve snaze střelit co nejčistěji zvíře vysoko nad sebou.
Lev a jeho oběť tvořili nerozeznatelnou, zmatenou siluetu proti obloze, výstřel zezdola mohl zasáhnout stejně dobře jednoho jako druhého, a ještě tu byly v cestě tlusté větve mopani, které mohly kulku odchýlit.
Lothar se posouval stranou, až našel mezeru mezi větvemi, a pak přiložil pušku k rameni, zaklonil se, zamířil přímo vzhůru, ale stále ještě se zdráhal vystřelit nazdařbůh. Potom lev chňapl po lidské postavě, strhl ji z větve, stahoval ji dolů - a výkřiky byly tak žalostné, tak mučivé, že Lothar už nemohl vyčkávat.
Namířil lvu na páteř, na kořen ocasu, bod co nejvíc vzdálený od svíjejícího se těla oběti, která se stále ještě zoufalou silou držela jedné z větví mopani. Vypálil a těžká kulka z mauserovky uvízla lvovi v kořenu páteře, mezi napjatými vysazenými kyčlemi, a pokračovala směrem vzhůru, podél linie páteře, roztříštila a rozdrtila mu obratle, a zničila velké nervy nohou u kořenů, než zase vyšla z těla uprostřed hřbetu.
Zadní nohy lva se stáhly v křeči, dlouhé žluté drápy mimoděk zajely do pouzder v polštářcích tlap, pustily se kůry mopani a ochrnuté nohy už nevydržely. Velká béžová kočka klouzala dolů, svíjela se a řvala, v pádu udeřila o spodní větve, prohnutá do oblouku nazad, chňapajíc si po bolesti v roztříštěné páteři rozevřenými růžovými čelistmi.
Svou lidskou oběť stáhl lev s sebou dolů, přední tlapy stále ještě hluboko zaseknuté do citlivého masa, v křečích třásl a škubal křehkým tělem. Dopadli na zem v propletenci s úderem, který otřásl zemí, až to Lothar ucítil i skrz podrážky holínek. Uskočil, když padali mezi větvemi, teď ale vyrazil kupředu.
Lev měl zadní nohy natažené dozadu jako ropucha a napůl ležel na lidském těle. Teď se vzepjal na předních nohách, přibit k zemi ochrnutým zadkem, a jak se táhl k Lotharovi, rozevřel tlamu a zařval. Jeho dech páchl zdechlinami a hnilobou, na tvář a nahé paže mu stříkla horká smrdutá pěna.
Lothar strčil hlaveň mauserovky skoro do té strašné tlamy a bez míření vypálil. Kulka pronikla měkkým patrem ve lvím hrdle, prorazila mu v týle lebku a vyrazila z ní s fontánou růžové krve a mozku. Ještě okamžik stál lev vzepřen na strnulých předních nohách, pak se mu s mohutným vzdechem vyprázdnily plíce a zvolna se převalil na bok.
Lothar odložil mauserovku a padl na kolena vedle té obrovské, zkroucené žluté zdechliny ve snaze dostat se k tělu pod ní, vyčnívala však jen spodní polovina, pár štíhlých, hnědých, nahých nohou, úzká chlapecká bedra ovázaná potrhanou plátěnou sukýnkou.
Lothar vyskočil a popadl lva za ocas. Zatáhl za něj vší silou a huňatá zdechlina se zdráhavě převalila na hřbet, takže se

tělo pod ní uvolnilo. Žena, to hned uviděl, sklonil se a zvedl ji. Hlava s hustou kšticí tmavých kučer jí padala jako bez života, podložil jí dlaní hlavu v týle, jako by držel novorozeně, a podíval se jí do tváře.
Byla to tvář z fotografie, tvář, kterou tak dávno zahlédl v zorném poli dalekohledu, tvář, která ho okouzlila a upoutala, ale nebyl v ní život.
Dlouhé tmavé řasy byly zavřené a slepené, hladký, dotemna opálený obličej bez výrazu a silná široká ústa ochablá. Pootevřené měkké rty odhalovaly drobné, pravidelné, bílé zuby a z jednoho koutku úst jí vytékal pramínek slin.
„Ne!“ Lothar vehementně zavrtěl hlavou. „Nemůžeš být mrtvá - ne, to není možné, po tom všem. Já ne -“ Zarazil se. Z husté tmavé hřívy jejích vlasů se přes široké čelo směrem k oku plazil hádek, pomalý tmavý červený hádek čerstvé krve.
Lothar si strhl z krku bavlněný šátek a setřel krev, ale proudila jí po tváři stejně rychle, jak ji stihl otírat. Rozhrnul jí kučeravou korunu a našel na zářivě bílé pokožce skalpu zranění, krátký, ale hluboký řez, kde ji zasáhla jedna z větví mopani. Na dně rány zahlédl záblesk kosti.
Stiskl k sobě okraje řezu a přiložil na ně kapesník, pak všechno stáhl šátkem.
Opřel si tu zraněnou hlavu o rameno a zvedl bezvládné tělo do pozice vsedě. Jeden prs jí vyklouzl z krátké kožešinové pláštěnky a on ucítil téměř rouhavý otřes, tak bylo to ňadro bledé, něžné a zranitelné. Rychle a provinile je zakryl, pak obrátil svou pozornost k poraněné noze.
Rány byly děsivé: souběžné dlouhé rány, které se jí vryly hluboko do masa na lýtku a rozřízly je až k patě levé nohy. Opatrně ji položil a klekl si u jejích nohou, zvedl nohu a bál se náhlého prudkého vystříknutí tepenné krve. Nepřišlo, bylo tu jen tmavé prosakování žilné krve. Vzdychl.
„Děkuju ti, Bože.“ Stáhl svůj těžký vojenský kabát a položil zraněnou nohu na něj, aby se nedotýkala hlíny, pak si stáhl košili přes hlavu. Naposled ji pral předevčírem u skalního pramene, páchla potem.
„Nic jiného nemám.“ Roztrhl košili na pruhy a ovázal nohu.
Věděl, že tohle je skutečné nebezpečí, infekce, kterou pojídač zdechlin, jakým lev je, přenáší na tesácích a drápech, skoro stejně smrtelná jako jed na šípech Křováků.
Zvláště lví drápy byly skryty v hlubokých pouzdrech tlap.
Stará krev a rozložené maso se v těchto prohlubních uchycovaly a byly skoro jistým zdrojem prudké otravy a plynové gangrény.
„Musíme tě dostat do tábora, Centaine.“ Poprvé použil její jméno a poskytlo mu to slabý záblesk potěšení, rychle vystřídaný strachem, když se opět dotkl její pokožky a pocítil na ní studený, mrtvolný chlad.
Rychle jí zkontroloval puls a otřáslo jím, jak byl slabý, nepravidelně rozkomíhaný. Zvedl jí ramena a obalil je svým tlustým kabátem, pak se rozhlédl po svém koni. Byl na druhém konci světliny, pásl se s hlavou dolů. Do pasu nahý, chvějící se zimou, rozběhl se za ním a zavedl jej zpátky k mopani.
Když se sklonil k dívčinu bezvědomému tělu, strnul překvapením.
Nad jeho hlavou se ozval zvuk, který mu současně dral nervy a probudil v něm nejhlubší instinkty. Byl to hlasitý křik nemluvněte v tísni. Rychle se napřímil a pohlédl vzhůru po vysokém kmeni. V nejvyšších větvích visel balík, kroutil se a zuřivě svíjel ze strany na stranu.
„Žena a dítě.“ Slova umírajícího Křováka zazněla Lotharovi v uších.
Podložil bezvědomé dívce hlavu teplou zdechlinou lva a pak vyskočil, aby se zachytil nejnižší větve mopani. Přitáhl se vzhůru a přehodil přes větev jednu nohu. Hbitě vyšplhal k zavěšenému balíku a zjistil, že je to vak ze surové kůže. Sejmul popruhy z větve a spustil vak, aby mohl nakouknout do otvoru.
Zamračila se na něj malá, dopálená tvářička, a když ho uviděla, zrudla a zaječela hrůzou.
Lothara ochromila vzpomínka na vlastního syna, tak náhle a bolestně, až se na vysoké větvi zapotácel a zhoupl.
Pak si přitáhl kopající, ječící dítě pevněji k tělu a usmál se bolestným, pokřiveným úsměvem.
„Takový velký hlas na tak malého mužského,“ zašeptal ochraptěle. Vůbec ho nenapadlo, že by to mohla být holčička - ten arogantní vztek mohl mít jedině chlap.
Bylo snazší přestěhovat tábor ke stromu mopani, pod kterým ležela Centaine, než stěhovat ji do tábora. Musel s sebou odnést dítě, ale stihl to ani ne za dvacet minut.
Děsila ho každá minuta, kterou nechal bezmocnou matku o samotě, a bohapustě se mu ulevilo, když dovedl koně se zavazadly zpátky k místu, kde ležela. Centaine byla ještě stále v bezvědomí a dítě, které nesl, se znečistilo a řvalo hlady.
Utřel chlapcův růžový zadeček hrstí suché trávy se vzpomínkou, jak prokazoval tutéž službu vlastnímu synovi, a pak ho uložil pod kabát, aby dosáhl své bezvědomé matce k prsu.
Pak postavil na oheň plechovku vody a do vařící vody vložil zahnutou jehlu a přadýnko bílých bavlněných nití ze svého plátěného sáčku se šitím, aby se vysterilizovaly.
Umyl si ruce v hrnku horké vody karbolovým mýdlem, vylil hrnek, znovu jej naplnil a začal drhnout hluboké tržné rány v dívčině lýtku. Voda byla horká k nesnesení, napěnil karbolové mýdlo a prstem vydrbal každé zranění až ke dnu, nalil do něj horkou vodu a pak je drhl zas a znova.
Centaine sténala a slabě se zmítala, ale přidržel ji a zachmuřeně drhl děsivé rány. Konečně, ne zcela spokojen, ale jist si, že kdyby pokračoval ve svém hrubém čištění, způsobil by na jemném těle neodčinitelné škody, šel ke své sedlové brašně a vyndal láhev od whisky, kterou s sebou nosil už čtyři roky. Dostal ji od doktora v německé luteránské misii, který mu ošetřoval zranění, k nimž přišel při kampani proti Smutsově a Bothově invazi. „Možná vám jednoho krásného dne zachrání život,“ řekl mu ten doktor. Ručně psaná nálepka už byla nečitelná. „Acriflavin“ - s jistou námahou si na to jméno vzpomněl. Tmavě žlutohnědá tekutina už vyprchala na polovinu původního obsahu.
Nalil ji do otevřených zranění a rozetřel ukazováčkem; ujistil se, že se dostala až na dno každého hlubokého škrábance. Posledními kapkami z láhve ošetřil řez na Centainině hlavě.

Vylovil z vroucí vody v plechovce jehlu a bavlnku.
S dívčinou nohou v klíně se zhluboka nadechl. „Díky
Bohu, že je v bezvědomí," stiskl okraje masa k sobě a zabodl do nich špičku jehly.
Trvalo mu skoro dvě hodiny, než sešil maso potrhaného lýtka zase k sobě. Jeho stehy byly hrubé, ale účinné, spíš práce námořníka než chirurga. Použil cáry z jedné své čisté košile, aby nohu ovázal, při práci si však uvědomoval, že ať se snaží jakkoliv, infekce je skoro jistá. Přenesl svou pozornost ke zranění na její hlavě. Tři stehy stačily, aby uzavřely zranění, a potom na něj dolehlo nervové napětí posledních hodin, takže pocítil stres a vyčerpání.
Silou vůle se musel donutit, aby začal pracovat na nosítkách. Stáhl zdechlinu lva a vypjal mokrou kůži mezi dvě dlouhé, rovné větve mopani, srstí nahoru. Koně se plašili a vzpínali, když ucítili pach lva, ale uklidnil je a upevnil konec tažných nosítek k sedlu koně se zavazadly, pak něžně zvedl Centainino bezvládné tělo, zabalené do kabátu, do nosítek a bezpečně je připoutal pásy kůry mopani.
Se spícím dítětem ve vaku, koně s nosítky za sebou vyrazili na pochod k vozům. Počítal, že je to celodenní pochod, a teď už bylo po poledni, ale nemohl zvýšit tempo, aniž by riskoval zranění dívky v nosítkách.
Chvíli před soumrakem se Saša probudil a zařval jako hladový vlk. Lothar svázal koním nohy a zanesl ho k matce. Za pár minut hulákal Saša zklamáním a kopal pod klopou kabátu, čímž postavil Lothara před obtížné rozhodování.
„Je to kvůli dítěti a ona se to nikdy nedozví," usoudil.
Zvedl klopu kabátu a opět zaváhal, než se jí tak důvěrně dotkl.
„Odpusť mi, prosím," omluvil se dívce v bezvědomí a vzal do ruky její obnažený prs. Jeho váha, horkost a sametový povrch mu vystřelily až do beder, ale snažil se to ignorovat. Tiskl a hnětl, Saša řval a cumlal mu zuřivě ruku. Potom si sedl na paty a zakryl Centaine kabátem.
„Copak si sakra počneme, kluku? Tvoje maminka ztratila mlíko." Zvedl Sašu. „Ne, u mě to nezkoušej, příteli, tady ti bohužel taky nenalejou. Budeme se muset utábořit tady a já půjdu nakupovat."
Odřezal trnité větve a natahal z nich kruhový laager, aby se přes ně nedostaly hyeny nebo jiné šelmy. Uprostřed postavil velký oheň.
„Budeš muset jít se mnou," řekl kverulujícímu nemluvněti, připoutal si plátěný vak přes rameno a vyrazil na loveckém koni.
Za dalším výběžkem hory našel stádo zeber. Zakryt koněm se dostal až na dobrý dostřel od stáda a vybral si klisnu s hříbátkem u boku. Střelil ji čistě do hlavy, okamžitě padla. Když přistoupil k mrtvé zebře, odběhlo hříbě jen o pár metrů a pak se obloukem vracelo.
„Promiň, kamaráde," řekl mu Lothar. Sirotek by neměl šanci na přežití a kulka do hlavy, kterou mu poskytl, byla rychlým milosrdenstvím.
Lothar poklekl vedle mrtvé klisny a odtáhl jí nazad zadní nohu, až se ukázaly naběhlé černé struky. Dalo se z nich nadojit půl plechovky teplého mléka. Bylo tučné, s hustou žlutou smetanou na povrchu. Rozředil je stejným množstvím teplé vody a do směsi namočil složený čtverec bavlny, utržený ze své košile.
: Saša prskal, kopal a odvracel hlavu, ale Lothar trval na
.Svém. „Nic jiného na jídelníčku nemáme."
Náhle Saša ten trik pochopil. Mléko mu stékalo po bradě, ale část se dostala do hrdla a on netrpělivě zaječel pokaždé, když mu Lothar vyndal cumel z košile z pusy, aby jej znovu namočil do mléka.
Lothar spal té noci se Sašou na hrudi a procitl před svítáním, když se dítě domáhalo snídaně. Od včerejšího večera zbylo zebří mléko. Než chlapce nakrmil a pak ho umyl v hrnku vody ohřáté na ohni, bylo už po východu slunce. Když ho Lothar položil na zem, Saša vyrazil cvalem po rukou a kolenou směrem ke koni, vydávaje bezdeché výkřiky vzrušení. Lothar pocítil, jak mu v hrudi duří něco, co nepoznal od smrti vlastního syna, a zvedl ho na koňský hřbet. Saša kopal a bublal smíchy, lovecký pony se ohlédl a očichal ho s ušima nastraženýma.
„Uděláme z tebe jezdce dřív, než se naučíš chodit," smál se Lothar.
Když však přistoupil k Centaininým nosítkům a jemně se ji pokusil probudit, pocítil naléhavou starost. Byla ještě stále v bezvědomí, ačkoliv sténala a obracela hlavu ze strany na stranu, když se dotkl její nohy. Byla napuchlá a pohmožděná, na stezích zaschla sražená krev.
„Bože můj, to je hnus," zašeptal, když ale hledal černomodré čáry, zvěstující gangrénu, žádné nenašel.
Bylo tu však další nepříjemné zjištění. Centaine potřebovala stejnou péči jako její syn.
Rychle ji svlékl. Plátěná sukně a pláštěnka byly její jediné oblečení, pokusil se zůstat nepohnutý a klinicky klidný, když na ni pohlížel.
Nedokázal to. Až do této chvíle zakládal Lothar svou koncepci ženské krásy na poklidných, oblých, plavých, rubensovských půvabech své matky a po ní své ženy Amelie. Teď zjišťoval, že se jeho měřítka náhle převrátila. Tahle žena byla štíhlá jako chrt, s propadlým břichem, ve kterém viděl pod kůží jasně vystupovat jednotlivé svaly. Ta pokožka, i tam, kde nebyla dotčena sluncem, byla spíš krémová než čistě mléčná. Chloupky na těle, místo aby byly světlé a řídké, měla husté, tmavé a kučeravé. Údy měla dlouhé a ohebné, ne zaoblené s dolíčky na loktech a kolenou. Byla pevná na dotek, prsty se mu nebořily do masa jako u jiných ženských těl, která poznal, a tam, kde se jí slunce dostalo ke tváři, k pažím a nohám, měla barvu lehce naolejovaného týkového dřeva.
Snažil se o tom všem moc obšírně nedumat, když ji odhodlaně, ale jemně obrátil na břicho, když ale uviděl, že má zadeček kulatý, tuhý a bílý jako dokonalý pár pštrosích vajec, něco ho praštilo do žaludku, a když dokončoval její očistu, ruce se mu nezvladatelně třásly.
Nepociťoval při tom žádný odpor, bylo to stejně přirozené jako jeho péče o dítě, a potom ji zase zabalil do kabátu a dřepl si vedle ní, aby si dopodrobna prohlédl její tvář.
Znovu nalézal rysy, lišící se od jeho předchozích představ ženské krásy. Svatozář hustých, kudrnatých tmavých vlasů

byla skoro africká, to černé obočí příliš husté, brada příliš vysedlá a vzdorovitá, celkově byly rysy jejího obličeje až moc agresivní, než aby snesly srovnání s jemnou povolností těch druhých žen. I když byla úplně uvolněná, dokázal Lothar vyčíst z její tváře známky velkého utrpení a strázní, snad stejně velkých, jaké prožil sám, a když se dotkl hladké hnědé líce, cítil se k ní skoro osudově přitahován, jako by o tom rozhodl ten první krátký pohled před tolika měsíci. Náhle zavrtěl hlavou, dotčeně a s letmým pocitem vlastní směšné sentimentality.
„Nic o tobě nevím a ty o mně taky ne.“ Rychle vzhlédl a s provinilým úžasem si uvědomil, že se dítě odplazilo pod koňská kopyta. S blaženým hihňáním chytalo koně za zkoumavě odfrkávající nozdry, když se k němu skláněli a očichávali ho.
Lothar) nesoucí dítě a vedoucí soumara s nosítky, dorazil k vozům téhož dne pozdě odpoledne.
Owart Hendrick a táboroví sluhové mu vyběhli naproti, celí napjatí zvědavostí, a Lothar vydal rozkazy.
„Chci pro tuhle ženu oddělenou chýši vedle mé. Udělejte střechu z proutí, ať má chládek, a po stranách zavěste plátěné stěny, které se dají zvednout, aby mohl dovnitř vánek - a ať je to hotovo do setmění.“
Zanesl Centaine na svůj vlastní kavalec a zase ji umyl, než ji oblékl do jedné z dlouhých nočních košil od Anny Stokové.
Ještě stále nebyla při vědomí, ačkoliv jednou otevřela oči. Byly nezaostřené a nepřítomné, něco zamumlala francouzsky, čemu nerozuměl.
Řekl jí: „Jste v bezpečí. Jste u přátel.“
Zorničky jejích očí reagovaly na světlo. Věděl, že to je povzbudivé znamení, ale víčka se jí zachvěla a zavřela a upadla do bezvědomí nebo spánku - dal si pozor, aby ji neprobudil.
Když měl zase po ruce svou lékárničku, mohl jí Lothar převázat zranění. Namazal je štědře mastí, která byla jeho oblíbeným všelékem, zděděným po matce. Ovázal je čistými obvazy.
Tou dobou už mělo dítě zase hlad a dávalo to halasně najevo. Lothar měl mezi svými statky dojnou kozu. Vzal Sašu na klín a nakrmil ho zředěným kozím mlékem. Potom se pokusil přinutit Centaine vypít trochu teplé polévky, ale slabě se bránila a skoro se udusila. Odnesl ji tedy do přístřešku, který sluhové dokončili, a položil ji na kavalec z propletených řemenů surové kůže s matrací z ovčí kůže a čistými pokrývkami. Dítě položil vedle ní a v noci se nejednou probudil z lehkého spánku a šel se na ně podívat.
Těsně před svítáním konečně upadl do hlubokého spánku, jen aby jím okamžitě někdo zatřásl a probudil ho.
„Co je?“ Instinktivně sáhl po pušce, kterou měl u hlavy.
„Pojď rychle!“ zachraptěl mu Swart Hendrick u ucha.
„Dobytek byl neklidný. Myslel jsem, že je to možná lev.“
„Co je, člověče?“ otázal se Lothar dopáleně. „Ven s tím, vysyp to.“
„Nebyl to lev - mnohem hůř! Tam venku jsou divocí
Sanové. Celou noc se potloukají kolem tábora. Myslel jsem, že jdou po dobytku.“
Lothar přehodil nohy přes okraj kavalce a zašátral po botách.
„Už se vrátili Vark Jan a Klein Boy?“ S větší partou by to bylo snazší.
„Ještě ne,“ zavrtěl hlavou Hendrick.
„Tak dobře, budeme lovit sami. Osedlej koně. Nesmíme nechat těm malým žlutým čertům moc velký náskok.“
Když vstal, překontroloval, má-li nabitou mauserovku, pak stáhl z kavalce ovčí kůži a sklonil se, když vycházel z přístřešku. Spěchal ke koním, které držel Swart Hendrick.

Kapitola 28.

Owa se nedokázal přinutit přiblížit k táboru cizinců blíž než na dvě stě kroků. I na tu vzdálenost ho podivné zvuky a pachy, které se k němu zanášely, mátly. Zvonění sekery o dřevo, rachocení vědra, mečení .kozy ho lekaly.
Pach parafinu a mýdla, kávy a vlněného oblečení mu vadily, zatímco zvuk řečí lidí, hovořících s nepovědomou kadencí a drsnou výslovností, mu zněl děsivě jako sykot hadů.
Ležel na zemi, srdce mu bolestně bušilo, a šeptal Hani:
„Nám je konečně u svých. Pro nás je ztracena, stará babičko. Tohle je nemoc v hlavě, tohle bláznivé chození za ní. Oba dobře víme, že jiní nás zavraždí, jestli zjistí, že tu jsme.“
„Nám je zraněná. Četl jsi znamení pod stromem mopam, kde leží nahá zdechlina lva,“ zašeptala v odpověď Hani. „Viděls na zemi její krev.“
„Je u svých,“ opakoval Owa tvrdohlavě. „Postarají se o ni. Už nás nepotřebuje. Odešla v noci a opustila nás beze slova na rozloučenou.“
„Starý dědečku, vím, že co říkáš, je pravda, ale jak bych se ještě někdy mohla usmát, kdybych nevěděla, jak těžce je raněná? Jak bych ještě někdy mohla usnout, kdybych se nepřesvědčila, že je malý Saša v bezpečí u jejího prsu?“
„Riskuješ životy nás obou kvůli pohledu na někoho, kdo nás opustil. Pro nás už jsou mrtvi, nech je být.“
„Riskuju svůj vlastní život, můj manželi, protože by pro mě už neměl cenu, kdybych nevěděla, že Nám, dcera mého srdce, i když ne mé dělohy, je naživu a naživu zůstane.
Riskuji svůj život, abych se ještě jednou dotkla Saši. Nežádám, abys šel se mnou.“
Hani vstala, a než mohl zaprotestovat, zmizela ve stínu.
Mířila ke slabé záři tam, kde mezi stromy probleskoval táborový oheň. Owa se zvedl na kolena, ale odvaha ho opět opustila, lehl si a zakryl si hlavu paží.
„Ach, hloupá stará ženská,“ lamentoval. „Nevíš, že bez tebe je moje srdce pouští? Když tě zabijou, zemřu stovkou smrtí za tvou jedinou.“

Hani se přikradla k táboru. Kroužila proti větru, držela se závanů kouře od ohně, protože věděla, že kdyby ji dobytek nebo koně ucítili, začali by dupat, pobíhat a způsobili by poplach v celém táboře. Každých pár kroků padla na zem a naslouchala z celé duše, oči upřené do stínu kolem vozů a k hrubým chatrčím tábora. Hledala ty vysoké, velmi černé muže oblečené v cizozemském hávu a ověšené blýskavými kovovými zbraněmi.
Všichni spali, rozeznávala postavy kolem ohně a pach jejich těl v nozdrách ji rozechvěl strachem. Donutila se vstát a jít kupředu, tak, aby mezi ní a spícími muži zůstal jeden z vozů, až se přikrčila za jeho vysokým zadním kolem.
Byla si jista, že Nám je v jednom z těch přístřešků zakrytých větvemi, ale kdyby zvolila špatný, znamenalo by to pro ni katastrofu. Rozhodla se pro nejbližší chatrč a připlazila se ke vchodu po rukou a kolenou. Oči měla v šeru dobré, skoro jako kočičí, ale neviděla nic než tmavý neurčitý balík na vyvýšené konstrukci na druhé straně chatrče, snad lidská postava, ale nedalo se to nijak určit najisto.
Postava se zavrtěla, pak zakašlala a zabrumlala.
Muž! Srdce se jí rozbušilo tak nahlas, až si byla jistá, že ho to vzbudí. Stáhla se nazpátek a odplazila se k druhému přístřešku.
Tady byla další spící postava. Hani se k ní bázlivě připlížila, a když byla na vzdálenost paže, vzduly se jí nozdry. Poznala mléčnou vůni Saši a odér pleti Nám, který byl pro starou ženu stejně sladký jako vůně divokého melounu.
Klekla si vedle kavalce. Saša vycítil její přítomnost a zakňoural. Hani se dotkla jeho čela a pak mu sjela špičkou prstíku do úst. Naučila ho to dobře, všechny křovácké děti se naučily být na tohle znamení zticha, protože bezpečnost klanu mohla být často závislá na jejich mlčení.
Saša se uklidnil, když pocítil známý dotek a pach staré ženy.
Hani nahmatala Namin obličej. Horkost tváří jí řekla, že Nám má lehkou horečku. Předklonila se a čichla k jejímu dechu. Byl zkyslý bolestí a chorobou, ale nebyl v něm ostrý zvířecí puch nebezpečné infekce. Hani zatoužila, aby jí mohla prohlédnout a ovázat zranění, ale věděla, že to je vyloučeno.
Místo toho přitiskla rty dívce k uchu a zašeptala: „Srdce moje, ptáčku můj, volám všechny duchy klanu, aby tě chránili. Tvůj starý dědeček a já budeme pro tebe tančit, abychom tě posílili a vyléčili.“
Hlas staré ženy pronikl kamsi hluboko do dívčina podvědomí. V mysli se jí zformovaly představy.
„Stará babičko,“ zamumlala a usmála se na tu snovou vidinu. „Stará babičko -“
„Jsem u tebe,“ odpověděla Hani. „Budu u tebe pořád a pořád -“ Nic víc už říci nemohla, protože nemohla riskovat vzlyk, který se jí užuž krčil v hrdle, připraven vytrysknout na rty. Ještě jednou se jich obou dotkla, dítěte i matky, jejich rtů a zavřených očí, pak vstala a vykradla se z přístřešku. Slzy ji oslepovaly, žal jí zamlžil smysly. Prošla těsně podél trnitého laageru, kde stáli koně.
Jeden z koní zafrkal, zadupal a pohodil hlavou, když ucítil ostrý, neznámý pach. Když Hani zmizela v noci, jeden z mužů ležících u ohně se posadil, odhodil přikrývku a šel k neklidným koním. V půli cesty se zastavil a pak se sklonil nad malou šlépějí v prachu.

Kapitola 29.

Bylo zvláštní, jak se teď Hani cítila unavená, když s Owou zamířili nazpátek podél úpatí hory k tajnému údolí.
Když sledovali stopu Nám a Šasy, bylo jí, jako by mohla utíkat navždy, jako by byla opět mladá žena, nabitá nespoutanou energií a silou - to způsobila starost o bezpečí těch dvou, které milovala stejně vřele jako svého stařičkého manžela. Teď však, když se k nim navždy obrátila zády, pocítila plnou tíži svých let a ta ji tlačila k zemi, takže se, obvyklý svižný houpavý poklus změnil v těžké ploužení.
Nohy ji bolely vyčerpáním a bolest z nich stoupala až nahoru do páteře.
Před ní se Owa pohyboval stejně pomalu, vycítila, jakou námahu ho stojí každý krok. Za stejnou dobu, jakou potřebuje slunce, aby vystoupilo o šíři dlaně nad horizont, ztratili oba sílu i odhodlanost, která by jim umožnila přežít v drsném světě. Znovu utrpěli strašlivou ztrátu, tentokrát však už neměli dost silné vůle, aby se přes ni přenesli.
Owa se před ní zastavil a sedl si na paty. Nikdy za všechna ta dlouhá léta ho neviděla tak ubitého. Když si dřepla vedle něj, obrátil k ní zvolna hlavu. „Stará babičko, jsem unavený,“ zašeptal. „Rád bych dlouho spal. Slunce mě bolí do očí.“ Zvedl ruku a zaclonil si je.
„Byla to dlouhá těžká cesta, starý dědečku, ale jsme v míru s duchy našeho klanu a Nám je v bezpečí u svých. Teď můžeme nějaký čas odpočívat.“ Náhle pocítila, jak jí hrdlem stoupá žal, až ji dusil, ale slzy nepřišly. Snad z její vysušené staré postavy všechna vláha vyschla. Neměla slzy, ale potřeba plakat jí vězela v hrudi jako šíp. Kolébala se na patách a vydávala tiché, bzučivé hrdelní zvuky ve snaze ulevit bolesti, takže neslyšela přijíždět koně.
Byl to Owa, kdo spustil ruku z očí a naklonil hlavu k třasu tichého ranního vzduchu, a když Hani uviděla v jeho očích úlek, zaposlouchala se a uslyšela to také.
„Našli nás,“ řekl Owa. Hani měla na okamžik pocit, že z ní unikla i vůle utéci a schovat se.
„Už jsou blízko.“ V jeho očích byla táž rezignace, a ta starou ženu probrala.
Vytáhla ho na nohy. „Na otevřené zemi nás doženou jako gepard kulhavou gazelu.“ Obrátila se a pohlédla k hoře. Byli na úpatí kamenitého vrchu, s roztroušenými křovisky a volnými kameny, mírně vyčnívajícími z povrchu hory.
„Jestli,“ zašeptala Hani, „jestli se dokážeme dostat na vrchol, žádný kůň nás nedožene.“
„Je to moc vysoko, moc strmé,“ protestoval Owa.
„Tamhle je cesta.“ Kostnatým prstem ukázala Hani na náznak pěšinky, klikatící se po nedozírné skalnaté pleci hory. „Podívej, starý dědečku, vidíš, duchové hory nám ukazují cestu.“
„To jsou klipspringeři,“ zamumlal Owa. Dvě drobné, kamzíkům podobné antilopy, vyplašené dole v lese blízkostí jezdců, skákaly zlehka po stěží rozeznatelné stezce. „To nejsou duchové hor,“ opakoval Owa, když pozoroval obratná

hnědá zvířata, letící skoro kolmo po vysokém skalním srázu.
„Já říkám, že to jsou duchové v podobě antilop.“ Hani ho vlekla ke kamenitému svahu. „Říkám, že nám ukazují cestu, jak uniknout nepřátelům. Honem, ty hloupý a hádavý starče, jinou cestu nemáme.“
Vzala jeho ruku do své a spolu hopkali a klouzali z balvanu na balvan, šplhali s neobratnou horlivostí páru prastarých paviánů po krkolomných skalách na kamenitém srázu.
Než však dorazili k úpatí útesu, visel jí Owa na ruce a zajíkal se slabostí. Když ho pobízela, potácel se.
„Moje hruď,“ vykřikl a zapotácel se. „Mám v hrudi zvíře, které mi jí maso, cítím jeho zuby -“ a ztěžka padl mezi dva balvany.
„Nemůžeme se zastavit,“ prosila Hani, stojíc nad ním.
„Musíme jít dál.“ Snažila se ho zvednout.
„To je taková bolest,“ kvílel. „Cítím, jak mi rve zuby srdce.“
Vší silou ho vytáhla do pozice vsedě a v tu chvíli se z úpatí kamenitého svahu pod nimi ozvalo slabé volání.
„Viděli nás,“ řekla Hani a pohlédla dolů na dva jezdce, vyjíždějící z lesa. „Jdou po nás.“
Pozorovala je, jak seskočili z koní, přivázali je a pak zamířili ke svahu. Jeden byl černý a druhý měl hlavu, která zářila jako sluneční světlo na hladině klidné vody.
Když přišli ke svahu, znovu zakřičeli, divoce a vítězoslavně, jako smečka loveckých psů, když poprvé ucítí pach kořisti. Ten zvuk Owu probral a s Haninou pomocí se nejistě zvedl na nohy. Držel se za hruď. Rty měl bledé a oči jako smrtelně zraněná gazela - děsily ji stejně jako pokřik mužů dole.
„Musíme jít dál.“ Napůl ho nesla, napůl vlekla k úpatí útesu. „Já to nedokážu.“ Hlas měl tak slabý, že mu musela přitisknout ucho ke rtům. „Nedokážu vyjít tam nahoru.“
„Dokážeš,“ řekla mu přísně. „Povedu tě, dávej nohy tam, kam je dávám já.“ A vyrazila na skálu, na strmou stezku, kterou vyznačili klipspringeři ostrými špičatými kopýtky, a za ní šel nejistě stařec.
O třicet metrů výš našli plošinu, která je zastínila před muži dole. Lopotili se nahoru, přimknuti prsty k drsnému škrablavému povrchu, a zející propast pod nimi jako by
Owovi dodala jistotu. Šplhal odhodlaněji. Jednou, když zaváhal a zhoupl se směrem od stěny, natáhla se po něm, chytla ho za paži a podržela ho, až závrať pominula.
„Pojď za mnou,“ řekla mu. „Nedívej se dolů, starý dědečku. Dívej se mi na nohy a pojď za mnou.“
Stoupali vzhůru, výš a ještě výš, a ačkoliv se pod nimi pláň otevřela, přesto byli lovci skryti pod převisem útesu.
„Už jen kousek,“ řekla mu. „Vidíš, tady je hřeben, už jen kousek a budeme v bezpečí. Tak, dej mi ruku.“ A natáhla se, aby mu pomohla přes špatné místo, kde se pod nimi rozevírala propast a museli překročit prázdnotu.
Hani se podívala mezi svýma nohama dolů a zase je uviděla, zmenšené vzdáleností, zkrácené a zdeformované ptačí perspektivou. Ti dva lovci byli teprve na úpatí útesu, přímo pod ní, vzhlíželi k ní nahoru. Tvář bílého muže zářila jako oblak, tak podivně, bledá, a přece tak zlověstná, pomyslela si. Zvedl paže a zamířil na ni dlouhou holí, kterou nesl. Hani ještě nikdy neviděla pušku a nesnažila se ukrýt, upřeně se na něj dívala dolů. Věděla, že je daleko z dostřelu šípu i z toho nejsilnějšího luku a nebojácně se vyklonila z úzkého převisu, aby lépe viděla na svého nepřítele. Uviděla, jak sebou napřažené paže bílého muže škubly a pak ze špičky té hole vyletěl malý obláček bílého kouře.
Výstřel z pušky neslyšela, protože kulka k ní dorazila dřív než zvuk. Byla to Mauserova kulka se špicí z měkkého olova, pronikla jí podbřiškem do těla a pokračovala směrem vzhůru, šikmo tělem, rozervala jí vnitřnosti a žaludek, prošla jednou plící a vyrazila jí ze zad, pár centimetrů stranou od míšního kanálu. Síla úderu ji vrhla dozadu na skalnatou stěnu a pak se neživé tělo volně zhroutilo kupředu a překulilo se přes okraj.
Owa vykřikl a sáhl po ní, když přepadávala. Dotkl se jí špičkama prstů, pak padala dál a on se zakymácel na okraji převisu.
„Můj živote!“ zavolal za ní. „Mé srdíčko!“ A bolest a žal byly příliš silné, než aby se daly vydržet. Nechal své tělo přepadnout za ní, a když se převažoval ze svého těžiště, vykřikl tiše: „Jdu s tebou, stará babičko, až na sám konec cesty.“ A pak se nechal bez odporu unášet prázdnotou, a vítr se do něj v pádu opíral, ale on už nevydal žádný zvuk, už ani jeden, nikdy.
Lothar De La Rey musel šplhat ještě šest metrů k místu, kde tělo jednoho z Křováků uvízlo ve štěrbině skalní stěny. Uviděl, že je to mrtvola starce, svraštělého a na kost vyhublého, rozdrceného pádem, s kůží i masem rozervaným, až bylo vidět kost lebky. Bylo tu velmi málo krve, skoro jako by slunce a vítr drobné tělo vysušily ještě zaživa.
Kolem úzkého, dětského pasu byla krátká bederní rouška z vydělané surové kůže a, což bylo pozoruhodné, šňůrka, na níž se houpal zavírací nůž. Byl to nůž typu admirality, s kostěnou rukojetí, jaký nosili britští námořníci, a Lothar neočekával, že by našel takový nástroj na mrtvole Křováka v pustinách Kalahari. Rozvázal lanko a strčil nůž do kapsy. Jinak na těle nic cenného ani zajímavého nebylo a on se samozřejmě neobtěžoval je pohřbívat. Nechal starce zaklesnutého ve skalnaté rozsedlině a slezl zpátky dolů, kde na něj čekal Swart Hendrick.
„Co jsi našel?“ otázal se Hendrick.
„Jen starého muže, ale měl tohle.“ Lothar mu ukázal nůž a Swart Hendrick přikývl bez valného zájmu.
Jsou to strašní zloději, jako opice. Proto se potloukali kolem našeho tábora.“
„Kam spadl ten druhý?“
„Tamhle do strže, mezi to trní. Bude to nebezpečné, slézat dolů. Já bych to nechal být.“
„Tak zůstaň tady,“ řekl mu Lothar, přistoupil k okraji hluboké rokle a pohlédl dolů. Dno bylo plné hustého trnitého porostu a sestup byl skutečně nebezpečný, Lothar však pociťoval perverzní nutkání postupovat proti radě Swarta Hendricka.
Trvalo mu dvacet minut, než se dostal na dno rokle, a stejně dlouho, než našel mrtvolu Křováka, kterého zastřelil. Bylo to jako snažit se najít mrtvého bažanta v hustém houští bez dobrého křepeláka, který by jej vyčenichal, a nakonec

to bylo jen bzučení velkých, kovově modrých much, které ho zavedlo k ruce, vyčuhující z trsu křovin, obrácené růžovou dlaní vzhůru. Vytáhl tělo z trní za zápěstí a poznal, že je to žena, stará čarodějnice s nemožně svraštělou kůží a visatými prsy, podobnými prázdným váčkům na tabák.
Zamručel uspokojením, když uviděl otvor po kulce přesně tam, kam mířil. Byl to mimořádně těžký výstřel, na tu dálku a v tom úhlu. Jeho pozornost okamžitě přeskočila od střelné rány k výjimečné ozdobě, kterou měla stařena kolem krku. Lothar nikdy nic takového v jižní Africe neviděl, ačkoliv ve sbírce jeho otce byl masajský náhrdelník z východu Afriky, který ho mlhavě připomínal. Masajský klenot byl však vyroben z domorodých korálků, kdežto na tento náhrdelník nasbírala stará žena barevné oblázky, které odstupňovala a naaranžovala s pozoruhodným estetickým cítěním. Pak je nanejvýš mazaně upevnila do prsního plátu, který byl současně silný i okrasný.
Lothar si uvědomil, že bude mít vzhledem ke své vzácnosti značnou cenu. Převalil stařenu na tvář, aby rozvázal šňůrku, která jej přidržovala v týle, Šňůrka nasákla krví z rozsáhlého zranění, jímž vyšla kulka. Krev dokonce stekla po šňůrce a srazila se na některých barevných oblázcích, ale pečlivě je otřel.
Mnoho kamenů bylo ve své původní krystalické formě a jiné zas byly omleté vodou a naleštěné. Stařena je pravděpodobně vybírala z vrstev štěrku ve vyschlých říčních korytech. Obrátil je, aby se v nich zachytilo světlo, a usmál se potěšením z krásné jiskry odraženého slunečního paprsku. Zabalil náhrdelník do šátku a pečlivě si jej uložil do náprsní kapsy.
Poslední pohled na mrtvou Křovačku ho přesvědčil, že už na ní nic zajímavého není. Lothar ji nechal ležet tváří dolů a obrátil se k obtížnému výstupu po stěně rokle nahoru, kde na něj čekal Swart Hendrick.
Centaine si uvědomila, že cítí na těle tkaninu, a ten neznámý pocit ji přivedl až na sám práh vědomí. Pomyslela si, že leží na něčem měkkém, ale věděla, že to není možné, stejně jako světlo filtrované skrz zelené plátno.
Byla příliš unavená, než aby o těch věcech uvažovala, a když se pokusila udržet oči otevřené, klesla jí víčka navzdory vší snaze a uvědomila si svou slabost. Někdo z ní vydlabal vnitřek, jako by byla vajíčko naměkko, a zbyla jen křehká vnější skořápka. Chtělo se jí usmát nad tou myšlenkou, ale i taková námaha byla příliš velká a tak opět odplula do té tiché temnoty.
Když přišla k sobě příště, probudil ji něčí tichý zpěv.
Ležela s očima zavřenýma a uvědomovala si, že rozumí slovům. Byla to milostná píseň, stesk po dívce, kterou znal zpěvák před začátkem války.
Byl to mužský hlas a ona si pomyslela, že je to jeden z nejvzrušivějších hlasů, které kdy slyšela. Chtěla, aby ta píseň nikdy neskončila, ale náhle umlkla a muž se zasmál.
„Tak tobě se to líbí?“ řekl afrikánsky a nějaké dítě řeklo:
„Ta! Ta!“ tak hlasitě a jasně, že se Centainina víčka naráz otevřela. Byl to Sašův hlas a v tu chvíli se rozpomněla na tu noc, kdy se na ni vrhl lev v koruně mopani, a zase se jí chtělo křičet.
„Moje dítě, zachraň mé dítě!“ a převalila hlavu ze strany na stranu a zjistila, že je sama v chatrči se střechou z proutí a plátěnými stěnami. Ležela na polním lůžku a byla oblečena v dlouhé, chladivě bavlněné noční košili.
„Sašo!“ zvolala a pokusila se usednout. Podařilo se jí jen křečovitě sebou cuknout a její hlas byl jednotvárný, chraptivý šepot.
„Sašo!“ Tentokrát sebrala všechny síly. „Sašo!“ a vyšlo z toho zaskřehotání.
Ozval se užaslý výkřik a uslyšela rachot převržené stoličky. V chatrči se setmělo, jak někdo vstoupil do dveří, a ona otočila hlavu k otvoru.
Stál tam muž. Na ruce držel Sašu.
Byl vysoký, ramenatý, ale světlo bylo za ním, takže mu neviděla do obličeje.
„Tak spící princezna se budí -“ ten hluboký, vzrušující hlas, „- konečně, že to ale trvalo!“
Ještě stále s jejím synem v náručí přistoupil ze strany ke kavalci a sklonil se nad ní.
„Dělali jsme si starosti,“ řekl mile a ona vzhlédla do obličeje nejkrásnějšího muže, jakého kdy viděla, zlatého muže se zlatými vlasy a žlutýma leopardíma očima v zlatavě opálené tváři.
Saša mu nadskakoval na ruce a natahoval se po ní.
„Mama!“
„Děťátko moje!“ Zvedla jednu ruku a cizinec zhoupl
Sašu ze svého lokte a položil ho vedle ní na kavalec.
Pak zvedl Centaine za ramena a podložil ji podhlavníkem, aby seděla. Ruce měl hnědé a silné, a přece byly jeho prsty elegantní jako prsty klavíristy.
„Kdo jste?“ Její hlas byl jen chraptivý šepot a pod očima měla tmavé šmouhy, zbarvené jako čerstvé modřiny-
„Jmenuju se Lothar De La Rey,“ odpověděl. Saša zaťal pěstičky a bušil maminc do ramena gestem nesmírné náklonnosti.
„Pomalu!“ Lothar ho chytil za zápěstí, aby mu v tom zabránil. „Maminka nesnese tolik lásky, ještě ne.“ Uviděla, jak Lotharův pohled změkl, když se díval na dítě.
„Co se mi stalo?“ zeptala se Centaine. „Kde jsem?“
„Zaútočil na vás lev a pokousal vás. Když jsem tu potvoru střelil, spadla jste ze stromu.“
Přikývla. „Ano, na to si vzpomínám, ale potom -“
„Utrpěla jste otřes mozku a pak se zanítila zranění od lvích drápů.“
„Jak dlouho?“ vydechla.
„Šest dní, ale to nejhorší už je za vámi. Nohu máte ještě velmi opuchlou a zanícenou, Mevrou Courtneyová.“
Užasla. „Použil jste to jméno. Odkud znáte to jméno?“
„Vím, že se jmenujete Mevrou Centaine Courtneyová a že jste přežila ztroskotání nemocniční lodi Próteův hrad.“

„Jak? Jak to víte?“
„Váš tchán mě poslal, abych vás hledal.“
„Můj tchán?“
„Plukovník Courtney a ta žena, Anna Stoková.“
„Anna? Anna je naživu?“ Centaine ho chytila za zápěstí.
„O tom se naprosto nedá pochybovat!“ zasmál se Lothar. „Ta je tedy velice naživu.“
„To je ta nejbáječnější zpráva! Já myslela,že se utopila -“
Centaine se zarazila, když si uvědomila, že ještě drží jeho zápěstí. Nechala klesnout ruku k boku a klesla zpátky na podhlavník.
„Povězte mi,“ zašeptala, „povězte mi všechno. Jak se má? Jak jste věděl, kde mě hledat? Kde je Anna teď? Kdy ji uvidím?“
Lothar se znovu zasmál. Zuby měl velmi bílé. „Tolik otázek!“ Přitáhl si k jejímu kavalci stoličku. „Odkud mám začít?“
„Začněte s Annou, povězte mi o ní všechno.“
Mluvil a ona dychtivě naslouchala, pozorovala jeho tvář, jen odpověděl na jednu otázku, už kladla další, bránila se slabosti svého těla, aby se mohla kochat zvukem jeho hlasu, v intenzivním potěšení z toho, že slyší radostná poselství ze skutečného světa, od kterého byla tak dlouho vzdálena, z komunikace s jedním ze svých a z toho, že zase vidí bílou a civilizovanou tvář.
Den skoro končil, večerní soumrak vnikal do chýšky, když Saša vydal žádostivý zvuk a Lothar se zarazil.
„Má hlad.“
„Nakrmím ho, jestli nás chvíli necháte o samotě, Mijnheer.“
„Ne,“ Lothar zavrtěl hlavou. „Ztratila jste mléko.“
Centainina hlava sebou při těch slovech škubla, jako by ji udeřil do tváře, a upřeně se na něj zadívala, zatímco jí v mysli kroužily a vířily myšlenky. Až do této chvíle byla tak upoutána tím, co slyšela, a vlastními otázkami, že vůbec neuvažovala o tom, že v táboře není žádná jiná žena, že byla šest dní naprosto bezmocná a že ji někdo ošetřoval, myl a převlékal, krmil a ovazoval jí rány. Jeho slova, tak intimní záležitost vyřčená takzpříma, jí to všechno připomněla. Cítila, jak se při pohledu na něj začíná červenat studem. Tváře jí hořely - ty dlouhé hnědé prsty se jí musely dotýkat tam, kde se jí dříve dotýkal jen jeden jediný muž. Cítila, jak ji pálí oči, když si uvědomila, na co se ty jeho žluté oči musely dívat. Cítila, jak hoří rozpaky, a také, což bylo k neuvěření, žhavým a hanebným vzrušením, až se jí těžko dýchalo.
Sklopila oči a odvrátila hlavu, aby neviděl její šarlatové líce.
Lothar si zřejmě její nepříjemné pocity vůbec neuvědomoval. „Tak pojď, vojáku, ukážeme mamince náš nový trik.“
Zvedl Sašu a krmil ho lžicí. Saša otevíral pusinku a říkal: „Ham, Ham!“ pokaždé, když viděl, že se blíží plná lžíce, a pak se na ni vrhl s pusou dokořán.
„Má vás rád,“ řekla Centaine.
„Jsme kamarádi,“ připustil Lothar, když odstraňoval tlustou vrstvu řídké ovesné kaše ze Sašova čela, brady a uší mokrým hadříkem.
„Umíte to s dětmi,“ zašeptala Centaine a uviděla, jak se v temnějícím zlatu jeho očí náhle zableskla sžíravá bolest.
„Míval jsem syna,“ řekl a položil jí Sašu k boku. Pak zvedl lžíci a prázdnou misku a zamířil ke vchodu.
„Kde je váš syn?“ zavolala za ním tiše a on se zastavil v otvoru, pak se zvolna obrátil zpátky k ní.
„Můj syn je mrtvý,“ řekl tiše.

Kapitola 30.

Byla zralá a přezrálá pro lásku. Její osamělost byla hladem tak naléhavým, že se zdál k neutišení, nepomáhaly ani ty dlouhé lenivé rozhovory ve stínu vozové plachty, když - Saša uprostřed mezi nimi - spolu hovořili po celé nejparnější hodiny těch lenivých afrických dní.
Většinou debatovali o věcech, které jí byly nejdražší, o hudbě a knihách. Ačkoliv měl raději Goetha než Victora Huga a dával přednost Wagnerovi před Verdim, dávaly jim tyto rozdíly jen podklad k zábavným a uspokojivým diskusím. V těch debatách zjišťovala, že ji vzdělaností i vědomostmi převyšuje, kupodivu jí to však nevadilo.
Probouzelo to v ní jen větší pozornost k jeho hlasu. Byl to skvělý hlas - po cvakání a brumlání jazyka San byla schopna ho poslouchat už jen kvůli melodii a kadenci, jako by to byla sama hudba.
„Zazpívejte mi!“ nařizovala, když na okamžik vyčerpali momentální téma hovoru. „Saša i já vám to přikazujeme.“
„K vašim službám, ovšemže!“ usmíval se a zlehka, žertovně se jim klaněl a pak bez rozpaků zpíval.
„Vezmi kuře a slepice půjde za tebou.“ Centaine často slyšela Annu opakovat to staré přísloví, a když se dívala, jak Saša jezdí kolem tábora Lotharovi na ramenou, uvědomovala si, jaká moudrost se za těmi slovy skrývá, protože je oba následovala očima i srdcem.
Nejdřív pociťovala závan odporu, kdykoli Saša pozdravil
Lothara pokřikováním „Ta! Ta!“. To jméno mělo být vyhrazeno jen Michaelovi. Pak si s bolestivým bodnutím vzpomněla, že Michael leží na hřbitově v Mort Homme.
Potom už bylo snadné usmívat se prvním Sašovým pokusům chodit bez pomoci po vlastních nožičkách, které končily překotným a střemhlavým návratem k zemi, kdy brečel po Lotharovi a lezl k němu, hledaje útěchu. Byla to Lotharova něha a laskavost k jejímu synovi, která v ní ponoukala náklonnost a potřebu jeho přítomnosti, protože pochopila, že pod pěkným zevnějškem je tvrdý a ohnivý muž. Viděla obdiv a úctu, které k němu chovali jeho lidé, a to byli sami tvrdí chlapi.
Jen jednou byla svědkem jeho chladného, zabijáckého hněvu, který ji zděsil stejně jako muže, proti kterému byl

nasměrován. Vark Jan, svraštělý žlutý Khoisan, z hlouposti a lhostejnosti jel na Lotharovu loveckém koni se špatně upevněným sedlem a odřel zvířeti hřbet skoro až na kost.
Lothar srazil Vark Jana úderem pěsti do hlavy a pak mu sedřel se zad kabát i košili sjambokem, půldruhametrovým bičem z hroší kůže, který zanechával stopy podobné řezům břitvou, a nechal ho v bezvědomí, v kaluži jeho vlastní krve.
Takové násilí Centaine ohromilo a vyděsilo, protože mu přihlížela do všech brutálních podrobností ze svého lůžka, na němž ležela pod přístřeškem. Později však, když byla ve své chýši sama, její odpor vyprchal a nahradil jej chvějivý pocit rozjařenosti a žár uvnitř břicha.
Je tak nebezpečný, pomyslela si, tak nebezpečný a krutý, a opět se zachvěla a nemohla spát. Ležela a naslouchala, jak dýchá v chýši vedle její a myslela na to, že ji musel svlékat a dotýkat se jí, když byla v bezvědomí, a ta vzpomínka ji šimrala po těle a ona se do tmy rděla.
V překvapivém kontrastu byl následujícího dne milý a něžný, držel jí zraněnou nohu v klíně, když přeštipoval vlákna bavlny a vytahoval je z opuchlého, zapáleného masa. Zůstaly po nich na kůži tmavé tečky a on se sklonil k její noze a zranění očichal.
„Už je to čisté. Ta zarudlost je jen od toho, jak se vaše tělo snaží zbavit samo stehů. Už se to rychle zahojí, když jsou teď pryč.“
Lothar měl pravdu. Za dva dny mohla s pomocí berly, kterou jí vyřezal, vyjít na první procházku z plátěného přístřešku.
„Nohy se mi podlamují,“ protestovala. „A jsem slabá jako Saša.“
„Brzo budete zase silná.“ Položil jí ruku kolem ramen, aby ji podepřel, a ona se při tom doteku zachvěla a doufala, že si toho nevšimne a ruku neodtáhne.
Zastavili se u koní a Centaine zvířata polaskala, hladila jim hedvábné čenichy a kochala se nostalgickou koňskou vůní.
„Chtěla bych zase jezdit,“ řekla mu.
„Anna Stoková mi říkala, že jste šikovná jezdkyně říkala mi, že jste měla hřebce, bílého hřebce.“
„Nuage.“ Slzy jí vhrkly do očí, když si na něj vzpomněla, a přitiskla si tvář k šíji Lotharova koně, aby je zakryla.
„Můj bílý oblak - byl tak krásný, tak silný a tak rychlý.“
„Nuage.“ Lothar ji vzal za rameno. „Krásné jméno.“
Pak šli dál. „Ano, brzo budete jezdit. Máme před sebou dlouhou cestu tam, kde na vás budou čekat váš tchán a Anna Stoková.“
Bylo to poprvé, co zauvažovala o konci této magické mezihry. Odtáhla se od koně a zadívala se na něj přes jeho hřbet. Nechtěla, aby to skončilo, nechtěla, aby ji opustil, i když věděla, že k tomu brzy dojde.
„Jsem unavená,“ řekla. „Myslím, že je ještě moc brzy.“
Toho večera, když seděla pod přístřeškem s knihou v klíně a předstírala, že čte, ale ve skutečnosti se na něj dívala zpod sklopených víček, náhle vzhlédl a usmál se s tak vědoucím zábleskem v oku, až se zarděla a zmateně odvrátila.
„Píšu plukovníku Cortneyovi,“ řekl jí. Seděl u rozloženého cestovního psacího stolku s perem v ruce a usmíval se na ni. „Pošlu zítra jezdce do Windhoeku, ale potrvá mu dva týdny nebo i víc, než dorazí tam a zpátky. Dávám plukovníku Courtneyovi vědět, kdy a kde se můžeme sejít, a navrhuji setkání na 19. dne příštího měsíce.“
Chtělo se jí říci, „Tak brzy?“, ale místo toho mlčky přikývla.
„Jsem si jist, že se nemůžete dočkat, až se zase sejdete se svou rodinou, ale myslím, že dříve bychom tu schůzku nestihli.“
„Chápu.“
„Bylo by mi však potěšením poslat po poslovi jakýkoli dopis, který byste se snad obtěžovala napsat.“
„Ach, to by bylo báječné - Anna, milá Anna, ta bude vyvádět jako stará slepice.“
Lothar vstal od stolku. „Prosím, posaďte se sem a použijte pero a papíru, kolik chcete, paní Courtneyová. My se mezitím s panem Sašou postaráme o jeho večeři.“
Kupodivu, jakmile napsala úvodní pozdrav, „Má nejmilejší drahá Anno,“ nedokázala už nic dalšího vymyslet, tak bezbarvá se zdála pouhá slova.
„Vzdávám díky Bohu, že jsi přežila tu strašnou noc, a myslím na Tebe každý den od té doby, co -“ Přehrada, která zadržovala slova, praskla a zaplavila papír.
„Budeme potřebovat jednoho soumara, aby tu epištolu unesl.“ Lothar si stoupl za ni a ona užasla, když si uvědomila, že už pokryla svým drobným rukopisem tucet stran.
„Musím jí toho ještě tolik povědět, ale zbytek bude muset počkat.“ Centaine listy poskládala a zapečetila tabulkou vosku ze stříbrné schránky, upevněné k desce stolku, zatímco jí Lothar držel svíčku.
„Bylo to divné,“ zašeptala. „Skoro jsem zapomněla, jak se drží pero. Je to tak dávno.“
„Nikdy jste mi nepovídala, co se s vámi dělo, jak jste unikla z potápějící se lodi, jak jste tak dlouho vydržela, jak jste se dostala tolik set kilometrů od pobřeží, kde vás to muselo vyplavit -“
„Nechci o tom mluvit,“ přerušila ho rychle. Na okamžik zahlédla před svým vnitřním zrakem ty malé srdcovité, svraštělé, jantarově zbarvené tváře a potlačila nutkavou bolest viny, že je tak krutě opustila.
„Ani přemýšlet o tom nechci. Laskavě už se o tom nikdy nezmiňujte, pane.“ Její tón byl bodavě strohý.
„Samozřejmě, paní Courtneyová.“ Zvedl oba zapečetěné dopisy. „Omluvte mě laskavě, dám je teď Varku Janovi.

Může odjet zítra před svítáním.“ Tvářil se po tom odmítnutí strnule a vzdorovitě.
Dívala se za ním, jak přechází k ohni sloužících a slyšela mumlání hlasů, když dával Vark Janovi rozkazy.
Když se vrátil do přístřešku, předstírala, že je zabrána do knihy. Doufala, že ji vyruší, ale posadil se k psacímu stolku a otevřel svůj deník. Byl to jeho večerní rituál, zápis do deníku vázaného v kůži. Poslouchala, jak jeho pero skřípe po papíře a zlobilo ji, že soustředí svou pozornost jinam než na její osobu.

Zbývá nám tak málo času, pomyslela si, a on ho takhle ubíjí. Zavřela hlasitě knihu, ale on nevzhlédl.
„Co to píšete?“ otázala se.
„Víte, co píšu, protože už jsme o tom debatovali, paní
Courtneyová.“
„Píšete do toho deníku všechno?“
„Skoro všechno.“
„Píšete tam o mně?“
Odložil pero a zadíval se na ni. Přímý pohled těch vážných žlutých očí ji přivedl do rozpaků, ale nedokázala se přinutit k omluvě.
„Strkal jste nos do věcí, které se vás netýkají,“ řekla mu.
„Ano,“ souhlasil. Aby zakryla svůj neklid, otázala se:
„Co jste si o mně zapsal do toho svého slavného deníku?“
„A teď, milostivá, jste to vy, kdo je zvědavý,“ řekl jí, zavřel deník, vložil jej do zásuvky stolku a vstal. „Omluvte mě, prosím, musím obejít tábor.“

Kapitola 31.

Tak se poučila, že s ním nesmí zacházet tak, jak zacházela se svým otcem, ba dokonce ani tak, jak zacházela s Michaelem Courtneym. Lothar byl hrdý muž a nedovolil jí dotknout se jeho důstojnosti. Byl to muž, který bojoval celý život o právo být svým vlastním pánem. Nedovolil jí zneužívat svého silného smyslu pro kavalírství vůči ní a malému Sašovi. Poučila se, že se nedá tyranizovat.
Následujícího jitra zjistila, „že jí vadí jeho formálně blazeované chování, ale jak den míjel, začala se vztekat.
„Taková prkotina a on se nasupí jako rozmazlené dítě,“ říkala si. „No, uvidíme, kdo umí trucovat déle a důkladněji-“
Druhého dne její hněv podlehl samotě a nešťastnosti.
Zjistila, že touží po jeho úsměvu, po potěšení z jedné z jejich dlouhých spletitých debat, po zvuku jeho smíchu a hlasu, když jí zpíval.
Dívala se, jak se Saša batolí po táboře, visí Lotharovi na jedné ruce a vtahuje ho do žvatlavé konverzace, které rozuměli jen oni dva, a ohromilo ji zjištění, že žárlí na vlastní dítě.
„Dám Sašovi najíst,“ řekla chladně. „Je načase, abych převzala své povinnosti. Už se nemusíte obtěžovat, pane.“
„Samozřejmě, paní Courtneyová.“
A jí se chtělo plakat: „Prosím, mě to vážně mrzí.“ Jejich pýcha však je oddělovala jako propast.
Celé odpoledne naslouchala, až se bude jeho kůň vracet.
Uslyšela jen zvuk vzdáleného výstřelu z pušky, ale byla už tma, když Lothar, přijel, a ona i Saša už byli na kavalcích.
Ležela potmě a poslouchala hlasy a zvuky, když sundávali z Lotharova loveckého koně zdechlinu gazely, kterou zastřelil, a zavěšovali ji na řeznický hák. Lothar seděl dlouho u ohně se svými muži a výbuchy jejich smíchu se k ní nesly, když se snažila usnout.
Konečně ho slyšela přicházet do sousedního přístřešku.
Naslouchala šplouchání vody, jak se myl ve vědru u vchodu, šustění jeho oblečení a nakonec zaskřípění výpletu jeho lehátka, když se na něm uvelebil.
Vzbudil ji Sašův křik a okamžitě věděla, že ho něco bolí.
Shodila nohy z lehátka a ještě v polospánku po něm šátrala. Zaplanula zápalka a v Lotharově chýši se rozsvítila lucerna.
„Pšš! Ticho, maličký.“ Přitiskla si Sašu k hrudi a jeho horké tělíčko ji vylekalo.
„Smím vstoupit?“ zeptal se Lothar od vchodu.
„Ach, ano.“
Sklonil se, aby mohl vejít do stanu, a položil lucernu.
„Saša je nemocný.“
Lothar od ní dítě vzal. Měl na sobě jen jezdecké kalhoty, hruď a nohy měl nahé. Vlasy měl zcuchané od polštáře.
Dotkl se Sašovy zardělé tvářičky a pak mu vklouzl prstem do ječící pusy. Saša spolkl další zařvání a zakousl se do prstu jako žralok.
„Zase zub,“ usmál se Lothar, „nahmatal jsem ho už ráno.“ Podal jí Sašu nazpátek a ten nesouhlasně zavřeštěl.
„Vrátím se, vojáku,“ a slyšela ho, jak krámuje v lékárničce, kterou měl přibitou k podlaze svého vozu.
Když se vrátil, nesl malou lahvičku a ona nakrčila nos nad štiplavým pachem hřebíčkového oleje, jakmile vytáhl zátku.
„Namažeme ten ošklivej starej zub, bodejť.“ Lothar masíroval dítěti dásně a Saša mu cucal prst. „To je statečný voják.“
Položil Sašu zpátky na jeho lehátko a ten za pár minut zase usnul.
Lothar zvedl lucernu. „Dobrou noc, paní Courtneyová,“ řekl tiše a vykročil ke vchodu.
„Lothare!“ Jeho jméno na rtech ji překvapilo stejně jako jeho.
„Prosím,“ zašeptala. „Byla jsem tak dlouho sama. Prosím, nebuď už ke mně krutý.“
Napřáhla k němu obě ruce, přešel k ní a usedl na okraj kavalce vedle ní.
„Ach Lothare -“ Hlas měla přiškrcený a zdušený, ovinula mu ruce kolem krku. „Miluj mě,“ zaprosila, „ach, prosím, miluj mě,“ a jeho ústa na jejích byla žhavá jako z horečky, a jeho objetí tak divoké, až se zajíkala, jak jí unikl dech z plic.
„Ano, byl jsem k tobě krutý,“ řekl jí tiše, hlas se mu v hrdle chvěl, „ale jen proto, že jsem tě tak zoufale chtěl obejmout, protože jsem toužil a planul láskou k tobě -“
„Ach Lothare, obejmi mě a miluj mě - a nikdy-mě neopouštěj.“

Kapitola 32.

Dny, které následovaly, byly plným zadostiučiněním za všechny těžkosti a samotu předchozích měsíců a let. Bylo to, jako by se sudičky dohodly, že Centainu zahrnou všemi radostmi, které jí byly tak dlouho odpírány.
Každý den za úsvitu procitala na úzkém lehátku, a ještě než otevřela oči, šátrala po něm v mučivé hrůze, že už tam třeba nebude - ale pokaždé tam byl. Někdy předstíral spánek a ona se musela snažit otevřít mu jedno oční víčko špičkami prstů, a když se jí to podařilo, obrátil oko v sloup, až mu bylo vidět jen bělmo, a ona se chichotala a strkala mu jazyk hluboko do ucha, protože zjistila, že tohle mučení on nevydrží, a jemu na holých pažích naskočila husí kůže a procitl jako lev a popadl ji, až místo chichotání začala lapat po dechu a potom sténat.
V ranním chladu jezdili na koních, Saša v sedle před
Lotharem. Prvních pár dní jezdili jen krokem a drželi se blízko od tábora. Jak se však Centaine vracela síla, odvažovali se dál a na zpáteční cestě urazili poslední kilometr bláznivým tryskem, závodili spolu a Saša v bezpečí Lotharovy náruče vřískal vzrušením, když vtrhli do tábora, všichni zardělí a hladoví jako vlci.
Dlouhá, lenivá pouštní poledne trávili pod proutěným přístřeškem, seděli kus od sebe, dotýkali se jen letmo, když jí podával knihu nebo když si předávali Sašu, ale laskali se navzájem očima a hlasem, až se z toho napětí stalo jakési přepychové mučení.
Jakmile horko pominulo a sluneční žár se zmírnil, zavolal Lothar zase, aby jim přivedli koně, a vyjeli k úpatí kamenitého srázu pod horou. Svázali koním nohy a se
Sašou na Lotharových ramenou vyšplhali do jednoho z úzkých, strmých údolí. Tady, pod freskou pravěkého Křováka, ve skrytu hustého porostu objevil Lothar další termální pramen. Tryskal z útesu a stékal do malého, kulatého jezírka ve skále.
Při první návštěvě to byl Lothar, kterého musela přemlouvat, aby se svlékli, kdežto Centaine, šťastná, že se zbavila dlouhých sukní a spodniček, které jí ještě stále překážely, šťastná z volnosti nahoty, jíž v poušti přivykla, na něj cákala vodu, dobírala si ho a dráždila ho, až nakonec skoro vzdorovitě spustil kalhoty a kvapně žbluňknul do jezírka.
„Ty jsi nestyda," řekl jí jen napůl v žertu.
Sašova přítomnost jim vnutila zdrženlivost, dotýkali se zlehka a kradmo, kryti zelenou vodou, uvádějíce jeden druhého do chvějivého napětí, až už to Lothar nemohl vydržet a sáhl po ní s tím odhodlaným sevřením čelistí, které tak dobře znala. Pak unikala z jeho sevření s dívčím kvičením a vybíhala z jezírka, natahovala si sukně přes dlouhé, mokré, lesklé nohy a zadeček, který růžově zářil po koupeli v horké vodě.
„Poslední doma nedostane večeři!"
Teprve potom, co uložila Sašu na jeho lehátko a sfoukla lucernu, se bez dechu vkradla do Lotharovy chýše. Čekal na ni, napjatý ze všeho toho dotýkání a dráždění a umělé zdrženlivosti za celý den. Pak k sobě přistupovali se zoufalou divokostí, skoro jako by byli odpůrci, zaklesnutí do sebe v souboji na život a na smrt.
Mnohem později, když si potmě leželi v náručí a mluvili velmi tiše, aby nevyrušili Sašu, pronášeli plány a sliby do budoucnosti, která se před nimi rozprostírala, jako by stáli na samém prahu ráje.
Zdálo se, že uplynulo sotva pár dní, když uprostřed parného odpoledne na zpěněném koni přijel zpátky do tábora Vark Jan.
Nesl balíček dopisů, zašitý v plátěném obalu a zapečetěný térem. Jeden dopis byl pro Lothara, jediný list papíru, který přečetl letmým pohledem.
Mám tu čest informovat Vás, že mám k dispozici dokument o amnestii, týkající se Vaší osoby, podepsaný generálním prokurátorem mysu Dobré naděje a ministrem spravedlnosti Jihoafrické unie.
Gratuluji Vám k úspěchu Vaší výpravy a těším se na naše setkání v místě a čase, které jste uvedl, při kteréžto příležitosti budu mít to potěšení předat Vám zmíněný dokument.
V úctě pluk. Garrick Courtney
Další dva dopisy byly pro Centaine. Jeden byl také od
Garryho Courtneyho. Vítal v něm ji i Sašu do rodiny a oba je ujišťoval veškerou láskou, péčí a privilegii, které to zahrnovalo.
Z nejzbídačelejšího tvora, zdrceného nesnesitelným žalem, jste mě změnila v jediném mžiku v nejšťastnějšího a nejveselejšího ze všech otců a dědečků.
Těším se, až Vás oba obejmu.
V netrpělivém očekávání Váš milující a poslušný tchán
Garrick Courtney
Třetí dopis, mnohonásobně tlustší než ostatní dva dohromady, byl napsán neohrabanou, pologramotnou škrábanicí Anny Stokové. Tvář jí hořela vzrušením, střídavě se smála nahlas radostí nebo jí oči jiskřily slzami - Centaine četla Lotharovi úryvky nahlas, a když se dostala na konec, oba dopisy pečlivě složila.
„Těším se, až je uvidím, a přece se mi nechce dovolit světu, aby se vetřel do našeho štěstí. Chci jet, a přece bych tady chtěla zůstat navždy s tebou. Je to hloupé?"
„Ano," zasmál se. „Určitě je. Odjedeme po západu slunce."
Cestovali v noci, aby se vyhnuli žáru pouštního dne.
Saša tvrdě spal na lehátku ve voze, ukolébán pohybem otáčejících se kol, a Centaine jela třmen vedle třmenu s Lotharem. Vlasy mu zářily ve světle měsíce a stíny změkčovaly v jeho tváři známky tvrdosti a utrpení, takže jí bylo zatěžko odtrhnout od něj oči.
Každé ráno před úsvitem se utábořili. Pokud byli mezi vodními nádržemi, napojili dobytek a koně z věder dřív, než

vyhledali stín pod vozovými plachtami, aby přečkali vedro dne.
Pozdě odpoledne, než sluhové sbalili tábor, vyjížděl Lothar na lov. Nejdříve jezdila Centaine s ním, protože se od něj nedokázala odloučit ani na hodinu. Jednoho večera pak ve slábnoucím světle Lothar špatně střelil a kulka z mauserovky rozervala břicho krásné malé gazely.
Utíkala před koňmi s ohromující vytrvalostí, pletenec střev se houpal ze zející rány. I když konečně padla, zvedala hlavu a upírala pohled na Lothara. Lothar k ní dojel, seskočil z koně a vytasil svůj lovecký nůž, a ona na něj do poslední chvíle upírala pohled. Pak už zůstávala
Centaine v táboře, když Lothar odjel pro čerstvé maso.
Centaine tedy byla sama toho večera, kdy ze severu náhle zavanul vtíravý a chladný vítr. Vyšplhala do obytného vozu, aby přinesla Sašovi teplý kabátek.
Vnitřek vozu byl zakrámovaný zavazadly, sbalenými a připravenými k noční cestě. Kobercová taška, obsahující všechno oblečení od Anny, byla zarovnaná vzadu a ona musela přelézt žlutou dřevěnou truhlu, aby se k ní dostala. Zakopla o dlouhé sukně, zakymácela se na truhle a zašátrala rukou, aby se o něco opřela.
Nejblíže po ruce byla mosazná rukojeť na přední straně
Lotharova cestovního psacího stolku, který byl připoutaný k podlaze vozu. Opřela se o rukojeť a ta povolila, zásuvka se o centimetr pootevřela.
Zapomněl ji zamknout, pomyslela si, musím ho na to
Upozornit. Zastrčila zásuvku a přelezla truhlu, dorazila ke kobercové tašce vzadu, vytáhla Sašův kabátek a lezla zpátky a vtom jí znovu padl pohled na zásuvku stolku - prudce se zarazila a upřeně se na ni zadívala.
Pokušení vytrysklo jako láva. V té zásuvce byl Lotharův deník.
„Udělat takovou strašnou věc," řekla si přísně, a přece se její ruka znovu dotkla mosazné rukojeti.
„Co si napsal o mně?" Zvolna vytáhla zásuvku a zadívala se na ten tlustý, v kůži vázaný svazek. „Chci to skutečně vědět?" Začala zásuvku zase zavírat a pak kapitulovala před mocným pokušením. „Přečtu si jen o sobě," slíbila si.
Rychle přelezla k chlopni vozové plachty vzadu a provinile vykoukla. Swart Hendrick přinášel postroje pro volské spřežení.
„Už se vrátil pán?" zavolala na něj.
„Ne, paninko, a neslyšeli jsme žádný střílení. Dneska přijde pozdě."
„Zavolejte mě, kdyby se vracel," nařídila a přelezla zpátky k psacímu stolku.
Dřepla si vedle něj s těžkým deníkem v klíně a ulevilo se jí, když zjistila, že je skoro celý psán afrikánsky, jen tu a tam nějaká pasáž v němčině. Prolistovala stránky, až našla datum dne, kdy ji zachránil. Zápis byl čtyři stránky dlouhý, nejdelší zápis v celém deníku.
Lothar podrobně vylíčil útok lva a záchranu, jejich návrat k vozům, když byla v bezvědomí, a popsal Sašu. Usmála se, když četla.
„Podsaditý chlapík, stejně starý jako Manfred, když jsem ho viděl naposled, a moc se mi zamlouvá."
Ještě stále s úsměvem přelétla stránku, aby našla svůj popis, a oči se jí zastavily na odstavci:
„Nemám pochyb, že je to skutečně ta žena, ačkoliv vypadá jinak než na fotografii a v mé krátké vzpomínce. Vlasy má husté a chundelaté jako dívka z kmene Nama, v obličeji je hubená a hnědá jako opice -" Centaine se zajíkla pobouřením „-a přece, když na okamžik otevřela oči, myslel jsem, že mi snad praskne srdce, jak byly velké a něžné."
Trochu polichocena přejela očima dál, obracela rychle stránky, jako zloděj naslouchala, neuslyší-li Lotharova koně. Její pohled zachytilo slovo, zapsané úhlednými písmenky teutonského rukopisu: „Boesmanne." Upoutalo to její pozornost. „Křováci" - a srdce jí poskočilo, probudil se v ní zájem.
„Křováci v noci u tábora. Hendrick našel stopu u koní a dobytka. Za nimi, jak se rozednilo. Těžký lov -"
Slovo „jag" Centaine zarazilo. „Lov?" podivila se. To bylo slovo užívané jen pro hon, zabíjení zvířat. Kvapně četla dál.
„Narazili jsme na dva Křováky, ale skoro nám uklouzli, lezli po skále jako paviáni. Nemohli jsme za nimi a byli by nám upláchli, ale byli příliš zvědaví - taky jako paviáni.
Jeden se zastavil na vrcholu útesu a díval se na nás dolů.
Byl to těžký výstřel, v mimořádně velkém úhlu a na dlouhou vzdálenost -"
Centaine ucítila, jak jí z tváře uniká krev. Nemohla uvě- řit tomu, co četla, každé slovo jí vibrovalo v lebce, jako by to byla prázdná jeskyně, kde se každý zvuk rozléhá ozvěnou.
„Nicméně jsem trefil a Křováka skolil. Pak jsem byl svědkem pozoruhodné události. Nebylo třeba vypálit podruhé, neboť zbývající Křovák spadl z vrcholu útesu. Zezdola to vypadalo, skoro jako by se vrhl přes okraj. Tomu však nevěřím, zvíře není schopno sebevraždy. Pravděpodobnější je, že v hrůze a panice ztratil rovnováhu. Obě těla zapadla na nedostupná místa. Byl jsem však rozhodnut je prozkoumat. Sestup byl obtížný a nebezpečný, ale byl jsem vpravdě dobře odměněn za svou námahu. První tělo patřilo velmi starému muži, tomu, který spadl ze skály.
Nebylo ničím pozoruhodné, až na to, že u sebe mělo zavírací nůž vyrobený firmou Joseph Rodgers ve Sheffieldu, uvázaný na šňůrce kolem pasu."
Centaine zase uviděla malého Owu, jak dřepí nahý ve slunečním světle s nožem v rukou a po vyschlých tvářích mu stékají slzy radosti.
„Ach, ve jménu všeho milosrdenství, ne!" zaúpěla, její oči však nemilosrdně přitahovaly pravidelné řádky brutálních slov.
„Druhé tělo však poskytlo větší trofej. Patřilo ženě. Byla přinejmenším stejně stará jako muž, ale kolem krku měla nanejvýš neobvyklou okrasu -"
Kniha sklouzla Centaine z klína. Zakryla si tvář oběma rukama.
„Hani!" vykřikla v jazyce San. „Má stará babičko, má stará a ctěná babičko, ty jsi za námi přišla. A on tě zastřelil!"

Kolébala se ze strany na stranu s hrdelním bzučením, sanským výrazem žalu.
Náhle se vrhla k psacímu stolku. Vytáhla zásuvku z kolejniček, vyházela z ní listy dopisního papíru, pera a tyčinky vosku na podlahu vozu.
„Ten náhrdelník," vzlykala. „Ten náhrdelník. Musím mít jistotu!"
Popadla rukojeť jedné z menších spodních zásuvek a zatáhla za ni. Byla zamčená. Vytrhla z konstrukce vozu rukojeť zvedáku a ocelovým hrotem roztříštila zámek, potom zásuvku prudce vytrhla. Obsahovala stříbrný rámeček s fotografií buclaté plavovlasé ženy s dítětem na klíně a hromádku dopisů, svázaných hedvábnou stuhou.
Rozsypala je na podlahu a vypáčila další zásuvku. Byla tam pistole Luger v dřevěném pouzdře a balíček munice.
Hodila je na dopisy a na dně zásuvky našla krabici od doutníků.
Zvedla víčko. Obsahovala balíček, zabalený do vzorkovaného bavlněného šátku, a když ho rozechvělýma rukama vyndávala, vypadl ze svinuté látky Hanin náhrdelník.
Zírala na něj, jako by to byla smrtonosná mamba, s rukama za zády, tiše pobrekávala. „Hani - ach, má stará babičko."
Zvedla ruce k ústům a přitiskla si je na rty, aby se přestaly chvět. Pak zvolna sáhla po náhrdelníku a zvedla jej v napjatých pažích.
„On tě zavraždil," zašeptala a pak se jí zvedl žaludek, když uviděla, že na veselých kamíncích jsou ještě černé skvrny od krve. „On tě odstřelil jako zvíře."
Přitiskla si náhrdelník k prsům a zase začala bzučet a kolébat se, víčka sevřená, aby se ubránila slzám. Ještě tak seděla, když uslyšela dusot kopyt a pokřik sluhů, vítajících Lothara zpátky u vozů.
Vstala a zapotácela se, jak ji přepadl záchvat závrati. Její žal byl jako přírodní pohroma, pak ale uslyšela jeho hlas „Tady, Hendricku, vezmi ode mě koně! Kde je paninka?" a její žal změnil podobu. Přestože se jí ruce dosud chvěly, zvedla bradu a v očích jí zažhnulo ne slzami, ale oslepujícím vztekem.
Popadla lugera a vytáhla jej z dřevěného tvarovaného pouzdra. Cvakla kohoutkem a dívala se, jak lesklý mosazný náboj zapadl do komory. Pak pistoli zastrčila do kapsy u sukně a zamířila k chlopni vozu
Když seskočila, Lothar k ní přicházel s tváří rozjasněnou radostí, že jividí.
„Centaine -" zarazil se, když uviděl její výraz. „Centaine, něco se stalo!"
Napřáhla k němu ruku s náhrdelníkem, který se třpytil a houpal mezi jejími roztřesenými prsty. Nemohla promluvit.
Tvář mu potemněla, oči měl tvrdé a vzteklé.
„Tys otevřela můj psací stůl!"
„Tys ji zabil!"
„Koho?" Byl skutečně zmaten, a potom, „ach, tu Křovačku -"
„Hani!"
„Nerozumím."
„Mou malou starou babičku."
Teď se polekal. „Něco strašného se stalo, dovol mi -"
Přistoupil k ní, ale ucouvla a zaječela: „Jdi pryč - nedotýkej se mě! Už se mě nikdy nedotýkej!" Sáhla do kapsy sukně pro pistoli.
„Centaine, uklidni se." A pak se zastavil, když v jejích rukou uviděl lugera.
„Zbláznila ses?" Užasle na ni zíral. „Ukaž, dej mi to."
Znovu postoupil kupředu.
„Ty vrahu, ty chladnokrevná nestvůro - tys ji zabil."
A držela pistoli oběma rukama, náhrdelník propletený kolem zbraně, hlaveň opisovala nejisté kroužky. „Tys zabil mou malou Hani. Za to tě nenávidím!"
„Centaine!" Natáhl ruku, aby od ní vzal pistoli.
V záblesku, doprovázeném obláčkem kouře, luger spustil a zpětným nárazem vymrštil Centaininy ruce až nad hlavu.
Výstřel práskl jako rána bičem, až jí zalehlo v uších.
Lotharovo tělo sebou trhlo nazad, obrátil se na podpatku. Dlouhé zlaté kučery se mu zatřepetaly jako zralá pšenice v silném větru, když se zhroutil na kolena a pak padl tváří na zem.
Centaine pustila lugera a padla zády na stěnu vozu, když se k ní Hendrick vrhl a vytrhl jí zbraň z ruky.
„Nenávidím tě," vydechla ztěžka na Lothara. „Umři, a buď zatracen. Umři a smaž se navěky v pekle!"

Kapitola 33.

Centaine jela s volnou otěží, nechávala svého koně, aby si šel, kudy chce a jakou chce rychlostí. Sašu měla na ruce, podvázaného páskou, aby nebyl tak těžký. Hlavičku mu držela v ohbí své paže a on u ní tiše spal.
Vítr teď sužoval poušť už pět dní bez přestávky a písek, který hnal, syčel a klouzal po povrchu země jako mořská pěna na pláži, kulaté chuchvalce semen pouštních rostlin se kutálely po pláni jako fotbalové míče. Stádečka gazel se obrátila zády k chladnému vanutí a stahovala ocásky mezi nohy.
Centaine si ovinula kolem hlavy šálu jako turban a přehodila si přes ramena pokrývku, aby zakryla Sašu i sebe.
Nahrbila se v sedle a studený vítr rval cípy pokrývky a zaplétal dlouhou hřívu jejího koně. Přivřela oči před skřípavým větrem a uviděla Prst boží.
Byl ještě daleko před ní, neurčitý v šedobéžovém prachu, zvířeném větrem, ale čněl k nízké obloze, i v tomhle oparu viditelný na sedm kilometrů. To byl důvod, proč jej
Lothar De La Rey vybral. Byl to unikát, nedal se zaměnit s žádným jiným přírodním útvarem.
Centaine přitáhla poníkovi uzdu a pobídla jej do klusu.

Saša ze spaní zakňoural na protest proti změně kroku, ale
Centaine se v sedle napřímila ve snaze odhodit smutek a hněv, který na ní spočíval tíží, jež jí hrozila rozdrtit duši.
Silueta Prstu božího se proti prašně žluté obloze zvolna zaostřovala, štíhlý kamenný pilíř, trčící k nebesům a pak se rozšiřující do podoby kobří hlavy šedesát metrů nad plání.
Při pohledu na něj si Centaine uvědomovala, jaká posvátná úcta musela jímat staré Hotentoty, kteří jej pojmenovali Mukurob.
Pak ji od úpatí ohromného kamenného monumentu udeřil do očí záblesk světla, odražený od něčeho kovového.
Zastínila si oči přikrývkou a pozorně se tam zahleděla.
„Sašo," zašeptala. „Jsou tam! Čekají na nás!"
Pobídla unaveného ponyho do cvalu a zvedla se v třmenech.
Ve stínu kamenného pilíře bylo zaparkováno motorové vozidlo a vedle něj stál malý zelený stanový přístřešek.
Před stanem hořel táborový oheň a vítr roznášel po pláni sloupek kouře, modrého jako peří volavky.
Centaine si strhla z hlavy turban a zamávala jím jako praporem.
„Tady!" zaječela. „Haló! Tady jsem!"
Dvě neurčité lidské postavy vstaly zpoza ohně a zadívaly se směrem k ní.
Mávala a křičela, stále v plném trysku, a jedna z postav se rozběhla. Byla to žena, velká žena v dlouhých sukních.
Držela si je nad koleny, se zoufalým chvatem se brodila měkkou půdou. Tvář měla jasně červenou námahou a pohnutím.
„Anno!" vykřikla Centaine. „Ach Anno!"
Po široké červené tváři proudily slzy. Anna pustila sukně a zastavila se s náručí doširoka rozevřenou.
„Děťátko moje!" vykřikla a Centaine skočila ze sedla. Se
Sašou přitisknutým k prsům vběhla do jejího objetí.
Obě plakaly, tiskly se k sobě, jak mohly nejpevněji, snažily se mluvit obě zároveň, jenže nesouvisle, smály se mezi vzlyky a Saša, zmáčknutý mezi nimi, začal řvát na znamení protestu.
Anna jí ho vytrhla a objala ho.
„Kluk - je to kluk."
„Michel," vzlykala Centaine šťastně. „Pojmenovala jsem ho Michel Saša." A Saša zavýskal a hrábl oběma rukama do té nádherné tváře, tak velké a červené jako ovoce zralé k jídlu.
„Michel!" Anna ho s pláčem políbila. Saša, který se v líbání vyznal, otevřel dokořán pusu a rozmazal jí po bradě teplé sliny.
Ještě stále se Sašou na ruce vlekla Anna Centaine za paži směrem ke stanu a k ohni.
Zdráhavě k nim přicházela vysoká, nahrbená postava muže. Řídnoucí pískově šedé vlasy měl sčesané nazad z vysokého čela učence a jeho mírné, zamžené krátkozraké oči měly tlumenější odstín courtneyovské modři než Michaelovy. Jeho nos, i když byl do puntíku stejně velký jako nos generála Seana Courtneyho, jako by se jaksi za tuto skutečnost styděl.
„Já jsem Michaelův otec," řekl stydlivě a bylo to, jako by se dívala na vybledlou a rozmazanou fotografii svého Michaela. Centaine pocítila závan viny, protože se zpronevěřila svým přísahám a Michaelově památce. Bylo to, jako by se teď setkala s Michaelem. Na okamžik si připomněla jeho pokroucené tělo v kokpitu hořícího letadla a ve svém žalu a provinilosti se rozběhla ke Garrymu a vrhla se mu kolem krku.
„Papá!" řekla a při tom slově se Garryho zábrany zhroutily, zajíkl se a přitiskl se k ní.
„Už jsem se vzdal naděje -" Garry nemohl pokračovat a při pohledu na slzy Anna zase spustila, což už bylo na
Sašu moc. Zkormouceně zaúpěl a tak stáli všichni čtyři pod
Prstem božím a brečeli.
Vozy jako by k nim připlouvaly proudem prachu, kodrcaly a poskakovaly po nerovné zemi, a když čekali, až se přiblíží, zamumlala Anna: „Musíme být navěky vděční tomu člověku -" Seděla na zadním sedadle fiata se Sašou na klíně, Centaine vedle ní."
„Dostane dobře zaplaceno." Garry stál s jednou nohou v holínce opřenou o stupátko fiata. V ruce držel svinutý dokument, ovázaný červenou stuhou. Klepal si roličkou o umělou nohu.
„Ať mu zaplatíte cokoliv, nebude to dost," prohlásila
Anna a objala Sašu.
„Je to vyvrhel a renegát," zamračil se Garry. „Je mi tolik proti mysli -"
„Prosím, dejte mu, co mu dlužíme, papá," řekla Centaine tiše, „a pak ať si jde. Já už ho nechci nikdy ani vidět."
Malý, polonahý chlapec z kmene Nama zastavil hvízdnutím první volský potah, který vedl, a Lothar De La Rey pomalu, trhaně a s námahou slezl z kozlíku.
Když došlápl na zem, na okamžik se zarazil, opřel se volnou rukou o vůz. Druhou ruku měl v pásce na hrudi.
Tvář měl žlutavě voskovou pod hladce opálenou pletí. Pod očima měl temné kruhy, vrásky utrpení v koutcích úst zdůrazněné a husté strnisko světlých vousů mu pokrývalo bradu a jiskřilo se i v chabém osvětlení.
„On je zraněný," zamumlala Anna. „Co se mu stalo?"
A Centaine vedle ní mlčky odvrátila hlavu.
Lothar se vzpamatoval a šel ke Garrymu. V půli cesty mezi fiatem a vozem si krátce potřásli rukama, Lothar neohrabaně nabídl nezraněnou levici.
Jejich tichý hovor k Centaine nedolehl. Garry mu podal svitek pergamenu, Lothar zuby uvolnil stuhu a rozprostřel si list na stehně, přidržoval jej jedinou zdravou rukou, když se sklonil, aby si jej přečetl.
Po minutě se napřímil a nechal pergamen smrštit zpátky do roličky. Kývl Garrymu a něco řekl. Tvář měl bezvýraznou.

Garry rozpačitě přešlapoval, udělal nejisté gesto, napůl jako by mu chtěl znovu potřást rukou a pak si to rozmyslel, protože Lothar se na něj nedíval.
Upřel oči na Centaine a pak prošel kolem Garryho a zvolna k ní zamířil.
Centaine okamžitě strhla Sašu z Annina klína a skrčila se v nejvzdálenějším rohu sedadla. Zamračila se na něj a ochranitelsky před ním schovala Sašu. Lothar se zastavil, pozvedl ruku ve slabém gestu, jímž se čehosi dovolával, ale nechal ji zase klesnout k boku, když se její výraz nezměnil.
Garry zmateně pohlížel z jednoho na druhého.
„Můžeme jet, papá?“ promluvila Centaine jasným, ostrým hlasem.
„Samozřejmě, má milá.“ Garry spěchal před fiata a sklonil se nad startovací klikou. Když motor chytil, oběhl k volantu.
„Nechceš tomu člověku nic říci?“ zeptal se, a když zavrtěla hlavou, vyškrábal- se za volant a fiat se se škubnutím rozjel.
Centaine se ohlédla jen jednou, potom, co překodrcali půldruhého kilometru pískové cesty. Lothar De La Rey stál pod vztyčeným monumentem skály, malá osamělá postavička v poušti, a díval se za nimi.
Zelené pahorky Zululandu byly tak úplně jiné, než pustina Kalahari nebo nestvůrné duny Namibie, až bylo Centaine zatěžko uvěřit, že je na tomtéž kontinentu. Tehdy si však uvědomila, že jsou na opačné straně Afriky, víc než patnáct set kilometrů od Prstu božího.
Garry Courtney zastavil fiata na vrcholku strmého stoupání, vysoko nad řekou Baboonstroom, vypnul motor a pomohl oběma ženám vystoupit.
Vzal od Centaine Sašu a vedl je k okraji.
„Tam,“ ukázal. „To je Theuniskraal, kde jsme se Sean a já - a potom Michael - všichni narodili.“
Stál na úpatí svahu, obklopen bujnými zahradami. I na tuto vzdálenost Centaine viděla, že zahrady jsou nepěstěné a přerostlé jako tropická džungle. Vysoké palmy a kvetoucí spathodeje byly ověšeny nespoutanými liánami purpurových buganvilejí a okrasné rybníčky měly jedovatě zelenou barvu porostu řas.
„Samozřejmě že dům byl po požáru přestavěn,“ Garry zaváhal a za matně modrýma očima mu přejel stín, protože v tom ohni zemřela Michaelova matka, pak spěšně pokračoval: „Během let jsem k němu přistavoval.“
Centaine se usmála, protože dům jí připomínal stařenu, která si na sebe namátkou naházela oblečení z tuctu různých módních období, z nichž jí žádné neslušelo. Řecké sloupy a georgiánské červené cihly se chmuřily na bíle natřené kudrlinkové štíty v kapském holandském stylu.
Pokroucené cukrkandlové komíny se krčily v nejistém spojenectví za obloukovými pilíři s cimbuřím a kamennými věžemi. Za tím vším se až k obzoru rozprostírala zvlněná pole zelené cukrové třtiny, která se pohybovala v lehkém vánku jako hladina letního moře.
„A tamhle je Lion Kop,“ obrátil se Garry a ukázal na západ, kde terén postupně klesal a vytvářel hustě zelený amfiteátr kolem města Ladysburgu. „To je Seanova země tamhle! Tak daleko, kam až dohlédneš. Nám dvěma patří celý ten svah. Tam je sídlo Lion Kop, mezi stromy můžeš rozeznat střechu.“
„To je ale krása,“ vydechla Centaine. „Ach podívejte, tamhle vzadu jsou hory a na vrcholcích sníh!“
„Drakenberské hory, sto padesát kilometrů odtud.“
„A tamto?“ Centaine ukázala přes střechy města, přes komplex cukrové rafinerie a pilu k elegantnímu bílému sídlu na svahu údolí. „To patří taky Courtneyům?“
„Ano.“ Garryho výraz se změnil. „Dirku Courtneymu,
Seanovu synovi.“
„Nevěděla jsem, že generál Courtney má syna.“
„Často toho lituje,“ zamumlal Garry a pak bryskně, než se mohla začít vyptávat dál: „Pojďte, už je skoro čas na oběd, a jestli jsme měli štěstí a pošťák doručil můj telegram, služebnictvo nás bude čekat.“
„Kolik zahradníků zaměstnáváte, Mijnheer?“ zeptala se
Anna, když fiat hrkotal točitou příjezdovou cestou Theuniskraalu a Anna s podmračeným nesouhlasem pozorovala změť vegetace.
„Čtyři, myslím - nebo možná pět.“
„No, Mijnheer, to jsou tedy vyhozené peníze,“ řekla mu
Anna přísně a Centaine se usmála při myšlence, že od této chvíle si nic netušící banda zahradníků bude muset těžce zasloužit každý haléř své mzdy. Pak její pozornost upoutalo něco jiného.
„Ach, podívejte!“ Impulzivně vstala a chytila se předního sedadla, druhou rukou si přidržovala klobouk. Na druhé straně bíle natřeného plotu, který vedl podél příjezdové cesty, se stádo ročních hříbat komicky polekalo rachotícího fiatu a vyrazila po svěže zelené trávě padoku, hřívy rozevláté, kopyta v letu a lesklá srst blýskající ve slunci.
„Jednou z tvých povinností, má milá, bude postarat se, aby ti koně měli soustavný výcvik.“ Garry se otočil za volantem a usmál se na ni. „A budeme muset vybrat tady malému Michelovi poníka.“
„Ještě mu nejsou dva roky,“ vmísila se Anna.
„Na to není nikdy člověk moc malý, Mevrou.“ Garry přesunul úsměv na ni, až se změnil v lascivní úšklebek.
„Ani moc starý!“
Ačkoliv se nadále vytrvale mračila, nedokázala se
Anna ubránit tomu, aby jí pohled nezněžněl, než se odvrátila.
„A, výborně! Sluhové nás přece jen čekají!“ vykřikl
Garry a zabrzdil fiat před dvojitými předními dveřmi z týkového dřeva. Služebnictvo vyrazilo kupředu podle služebního pořadí, aby se představilo, počínaje zuluským šéfkuchařem ve vysoké bílé čepici a konče podkoními, zahradníky a stájníky. Všichni uctivě tleskali rukama a zářili bílými zuby, až Saša nadskakoval v Centainině náruči a vzrušeně pokřikoval.

„Á, Bayete,“ zasmál se šéfkuchař, když Sašovi vzorně salutoval. „Sláva malému šeříkoví, ať vyrosteš silný a rovný jako tvůj otec!“
Vstoupili do Theuniskraalu a Garry je hrdě prováděl rozlehlými místnostmi v mírném neladu. Ačkoliv Anna přejela prstem po každém předmětu, který jí přišel na dosah, a mračila se na prach, který jím setřela, přece počínaje dlouhou baronskou jídelnou s loveckými trofejemi na stěnách až po knihovnu s drahými, ale uprášenými svazky, navršenými víc na zemi a na psacím stole než na policích, vládla v domě na Theuniskraalu dobrácká a přívětivá atmosféra. Centaine se tu okamžitě cítila jako doma.
„Ach, to bude pěkné, mít tu zase mladé lidi, hezká děvčata a malého kluka,“ vyjádřil to Garry. „Tenhle starý dům už tolik potřeboval oživit.“
„A trochu uklidit, to by mu taky neuškodilo,“ zavrčela
Anna, ale Garry spěchal k hlavnímu schodišti, samým vzrušením čiperný jako mladík.
„Pojďte, ukážu vám vaše pokoje.“
Pokoj, který Garry vybral Anně, byl vedle jeho vlastního apartmá, a přestože význam toho činu Centaine unikal, Anna sklopila oči a zatvářila se jako ostýchavý buldok, když si všimla diskrétních dveří, spojujících jej s Garryho šatnou.
„Tohle bude tvůj pokoj, má milá.“ Garry vedl Centaine po horní galerii a otevřel jí dveře do ohromné, slunné místnosti s francouzskými okny na širokou terasu s vyhlídkou do zahrady.
„To je krása.“ Centaine spráskla ruce radostí a vyběhla na terasu.
„Samozřejmě se bude muset znovu zařídit, ale musíš si vybrat podle svého barvy, koberce a záclony - a teď pojďte, podíváme se na pokoj malého Michela.“
Když Garry otevřel dveře na druhé straně galerie naproti Centaininu pokoji, jeho nálada se dramaticky změnila, a když Centaine vstoupila do pokoje, pochopila proč.
Michael tu byl všudypřítomný. Usmíval se na ni ze zarámovaných fotografií na stěnách: Michael v ragbyovém dresu, s rukama založenýma na hrudi mezi čtrnácti dalšími zubícími se mladíky. Michael v bílých kriketových flanelových kalhotách s pálkou v ruce. Michael s brokovnicí a svazkem bažantů. Centaine pocítila, jak jí uniká krev z tváře.
„Myslel jsem, že by se patřilo, aby Michel dostal pokoj svého otce,“ zamumlal Garry omluvně. „Samozřejmě, má milá, pokud nesouhlasíš, můžeme vybírat z patnácti dalších pokojů.“
Centaine se zvolna rozhlédla po brokovnicích zavěšených na skobách, rybářských prutech a kriketových pálkách opřených v koutě, po knihách na policích nad psacím stolem, po kožených a tvídových bundách, zavěšených na věšácích.
„Ano,“ přikývla, „tohle bude Sašův pokoj a necháme ho tak, jak je.“
„Ach, výborně!“ přikývl Garry šťastně. „To jsem rád, že souhlasíš.“ A vyběhl na galerii a volal rozkazy služebnictvu v jazyce Zulu.
Centaine zvolna přešla pokojem, dotkla se postele, na které Michael spával, zastavila se, aby si přitiskla k tváři záhyb hrubé tvídové bundy a.představovala si, že cítí z toho oděvu tu zvláštní, čistou vůni jeho těla. Přistoupila k psacímu stolu a přejela špičkami prstů jeho iniciály, „MC“, vyryté do dubové vrchní desky, zvedla z poličky výtisk knihy Jock z veldu a otevřela ji na titulním listě: „Tahle kniha byla ukradena Michaelu Courtneymu.“ Zavřela knihu a obrátila se ke dveřím.
V chodbě panoval mírný rozruch a Garry se hnal zpátky, přitom směroval dva zuluské sluhy, kteří se potáceli pod vahou dětské postýlky. Její vysoké posuvné postranice a masivní mahagonová konstrukce by klidně mohly uvěznit dospělého člověka.
„Ta byla Michaelova - myslím, že by si ji měl ponechat i jeho syn, co myslíš ty, má milá?“ Než mohla Centaine odpovědět, zazvonil dole v hale telefon.
„Ukaž jim, kam ji mají postavit, má milá,“ zavolal
Garry a hnal se zase pryč. Byl vzdálen skoro půl hodiny a Centaine slyšela v nepravidelných intervalech vyzvánění telefonu. Když Garry opět přispěchal, překypoval pýchou.
„Ten zatracený telefon nedá pokoj. Každý tě chce poznat, má milá. Jsi velmi slavná dáma. Zase nějaký sakramentský novinář chce s tebou udělat rozhovor -“
„Doufám, že jste jim řekl ‚ne, papá.“ Měla dojem, že za poslední dva měsíce už ji každý žurnalista v Unii požádal o interview. Příběh ztracené dívky, zachráněné z africké divočiny i s nemluvnětem, momentálně uchvátil pozornost každičkého vydavatele novin od Johannesburgu a Sydney až po Londýn a New York.
„Vypakoval jsem ho,“ ujistil ji Garry. „Ale ještě je tu někdo, kdo by tě rád zase uviděl.“
„Kdo je to?“
„Můj bratr, generál Courtney - on a jeho žena přijeli ze svého domu v Durbanu do druhého domu v Lion Kopu. Chtějí, abychom k nim přišli zítra na oběd a na celý den.
Přijal jsem za tebe. Doufám, že jsem udělal správně?“
„Ach ano - ach, samozřejmě že ano!“
Anna je odmítla doprovodit na oběd do Lion Kopu.
„Tady je moc práce!“ prohlásila. Sluhové z Theuniskraalu už jí dali přezdívku „ Checha“ - „Honem“ - první slovo jazyka Zulu, které se Anna naučila, a všichni vůči ní chovali obezřelost a narůstající úctu.
Garry a Centaine tedy vyrazili po svahu se Sašou mezi sebou, a když zastavili před rozlehlým domem Lion Kop s krásnou doškovou střechou, vybelhala se svižně po předním schodišti známá statná, vousatá postava muže, který vzal obě Centaininy ruce do svých.
„Je to, jako byste znovu ožila,“ řekl Sean Courtney tiše.

„Slovy se nedá vyjádřit to, co cítím.“ Pak se obrátil a vzal z Garryho náručí Sašu. „Tak tohle je Michaelův syn!“ Saša radostně zakrákoral, popadl do obou hrstí generálův plnovous a pokusil se jej vytrhnout z kořínků.
Ruth Courtneyová, Seanova žena, ve věku mezi čtyřicítkou a padesátkou, kdy půvabné ženy dosahují zenitu své krásy a elegance, políbila Centaine na tvář a řekla jí mile:
„Michael pro nás velmi mnoho znamenal, a vy zaujmete v našich srdcích jeho místo.“
Za ní čekala mladá žena a Centaine ji okamžitě poznala podle zarámované fotografie, kterou měl s sebou generál ve Francii. Storm Courtneyová byla ještě krásnější než na fotografii, s pletí jako okvětní lístek růže a matčinýma zářivýma židovskýma očima, ale krásná ústa měla našpulená a v obličeji trucovitý výraz dítěte, dopáleného na nejvyšší stupeň nespokojenosti. Pozdravila Centaine francouzsky.
„Comment vas-tu, chérie?“ Přízvuk měla ukrutný. Podívaly se jedna druhé do očí a okamžitě obě pocítily silnou, vzájemnou a nezastíranou nelásku.
Vedle Storm stál vysoký, štíhlý muž s vážnou tváří a milýma očima, Mark Anders, generálův soukromý tajemník, a Centaine se zalíbil stejně instinktivně, jako se jí nezamlouvala dívka.
Generál Sean Courtney nabídl jedno rámě Centaine a druhé své ženě a zavedl je do domu Lion Kop.
Ačkoliv byly oba domy od sebe jen pár kilometrů vzdáleny, jako by medzi nimi ležely celé světy. Žlutá dřevěná podlaha v domě zářila voskem, obrazy na stěnách měly světlé, veselé barvy - Centaine rozpoznala náladovou tahitskou scenérii Paula Gauguina, a všude byly ohromné vázy čerstvých květin.
„Jestli mě a Garryho na pár minut omluvíte, dámy, necháme vám tu mladého Marka, aby vás bavil.“ Sean odvedl svého bratra do pracovny, zatímco jeho tajemník naléval dámám likér.
„Byl jsem ve Francii s generálem,“ řekl Mark Centaine, když jí podával sklenku, „a znám dost dobře vaši vesnici, Mort Homme. Byli jsme tam ubytováni, když už jsme čekali, až nás pošlou na frontu.“
„Ach, to je krása, připomenout si domov!“ vykřikla
Centaine a impulzivně se dotkla jeho paže. Z protější strany salónu střelila Storm Courtneyová, stočená s pracnou ležérností na hedvábím potažené pohovce, po Centaine pohledem tak nezastřeně jedovatým, až v duchu zajásala. Alors, chérie! Tak takhle to je! A obrátila se nazpátek k Marku Andersovi, podívala se mu do očí a naplno rozvinula svůj hrdelní francouzský přízvuk.
„Nevzpomínáte si snad na zámek za kostelem, na sever od vesnice?“ zeptala se tak, aby ta otázka zněla jako výzva k zakázaným rozkoším, ale Ruth Courtneyová intuitivně pocítila závan střelného prachu ve vzduchu a hladce se vmísila do hovoru.
„Centaine, pojďte si sednout ke mně,“ nařídila. „Chci slyšet všechno o vašich neuvěřitelných dobrodružstvích.“
Centaine tedy popadesáté od své záchrany opakovala pečlivě upravenou verzi o tom, jak byla loď torpédována, a o následném putování pouští.
„Pozoruhodné!“ vmísil se v tomto místě do hovoru
Mark Anders. „Často jsem obdivoval křovácké nástěnné malby v jeskyních Drakensberských hor, některé jsou skutečně docela krásné, ale neuvědomoval jsem si, že ještě existují divocí Křováci. Z těchhle hor je zahnali už před šedesáti lety - nebezpeční a věrolomní malí mizerové, v každém ohledu - a já byl přesvědčen, že už jsou všichni vyhubeni.“
Storm Courtneyová se na hedvábné pohovce teatrálně otřásla. „Já si prostě nedovedu představit, jak jsi dokázala snést, aby se tě některá ta malá žlutá příšera dotkla, chérie.
Vím, že já bych prostě vypustila duši!“
„Bien sur, chérie, a nejspíš by se ti ani nelíbilo jíst syrové ještěrky a kobylky?“ zeptala se Centaine sladce a Storm zbledla.
Sean Courtney přidusal nazpátek do salónu a přerušil je.
„Inu, to rád vidím, že už jste jednou z rodiny, Centaine.
Vím, že budete s naší Storm náramné kamarádky, co?“
„Nepochybně, pater,“ zamumlala Storm a Centaine se zasmála.
„Ona je tak rozkošná, ta vaše Storm! Už jsem si ji zamilovala.“ Centaine zvolila neomylně přídavné jméno „rozkošná“, pod nímž okamžitě na Storminých dokonalých lících vyvstaly zuřivé rumělce.
„Dobře! Dobře! Je oběd hotový, lásko?“ a Ruth vstala, zavěsila se do Seana a všechny je vedla do patia, kde byl pod jakarandou prostřený stůl. Sám vzduch jako by byl zbarven do tmavomodrá a do zelena slunečním svitem, procházejícím větvemi obsypanými květy, takže byli jako v podvodní sluji.
Zulští sluhové, kteří vyčkávavě postávali opodál, na
Seanův pokyn odnesli Sašu jako prince do kuchyně. Jeho radost z jejich usměvavých černých tváří byla stejně zřejmá jako jejich příchylnost k němu.
„Rozmazlí ho, když jim to dovolíte,“ varovala Ruth
Centaine. „Jen jednu věc má Zulu raději než svůj dobytek, a to jsou malí kluci. Posadíte se vedle generála, má milá?“
Během oběda udělal Sean z Centaine úplný střed pozornosti, zatímco Storm se snažila vypadat na konci stolu lhostejně a znuděně.
„A teď, má milá, chci všechno slyšet.“
„Ach Bože, pater, už jsme to všechno probraly,“ obrátila
Storm oči v sloup.
„Pozor na jazyk, děvče,“ varoval ji Sean, a pa,k se obrátil zpátky k Centaine: „Počínaje posledním dnem, kdy jsem vás viděl, a nic nevynechávat, slyšíte? Ani jednu podrobnost!“
Během jídla byl Garry zaražený a zamlklý, což ostře kontrastovalo s jeho bujnou náladou posledních týdnů, a po kávě

rychle vstal, když Sean řekl: „No, musíte nás všichni na pár minut omluvit. Garry a já si s Centaine trochu poklábosíme.“
Generálova pracovna byla obložena mahagonem, knihy na policích vázané v marokánské kůži, kdežto židle byly čalouněny hnědou kůží prošitou knoflíky.
Na podlaze byly orientální koberce a v rohu psacího stolku přepychová bronzová soška od Antona Van Wouwa, ironickou náhodou soška křováckého lovce s lukem v ruce, clonícího si druhou rukou oči při pohledu na pouštní pláň. Centaine tak živě připomněla Owu, až se prudce nadechla.
Sean jí doutníkem ukázal, aby se posadila do křesla naproti stolu, v němž se jakoby zmenšila. Garry usedl do dalšího křesla po jejím boku.
„Mluvil jsem s Garrym,“ zahájil Sean bez okolků. „Řekl jsem mu o okolnostech Michaelovy smrti před svatbou.“
Usedl za svůj psací stůl a zamyšleně otočil na prstě zlatým snubním prstenem.
„My všichni tady víme, že v každém smyslu s výjimkou toho právního byl Michael vaším manželem a pokrevním otcem Michela. Technicky však Michel je,“ zaváhal. „Michel je nemanželský. V očích zákona je bastard.“
To slovo Centaine šokovalo. Zadívala se na Seana skrze stoupající obláčky doutníkového kouře a ticho se protahovalo.
„Tak to nejde,“ přerušil je Garry. „Je to můj vnuk. Takhle to nemůžeme nechat.“
„Ne,“ souhlasil Sean. „Tak to nechat nemůžeme.“
„S tvým souhlasem, má milá,“ Garry skoro šeptal,
„bych rád toho chlapce adoptoval.“ Centaine k němu zvolna otočila hlavu a on spěšně pokračoval: „Bude to jen formalita, legální krok, který mu zajistí status v okolním světě. Dá se to udělat nanejvýš diskrétně a nijak to neovlivní vztah mezi vámi dvěma. Budeš nadále jeho matkou a poručnicí, kdežto já budu mít tu čest stát se jeho pěstounem a udělat pro něj všechno to, co jeho otec nemůže.“ Centaine sebou trhla a Garry vyhrkl:
„Odpusť mi, má milá, ale musíme o tom mluvit. Jak řekl
Sean, všichni tě přijímáme jako vdovu po Michaelovi, přáli bychom si, abys užívala naše příjmení a všichni se k tobě budeme chovat, jako by se obřad toho dne odehrál,“ zarazil se a odkašlal si. „Nikdo se to nikdy nedozví, jen my tři tady v téhle místnosti a Anna. Dáš nám svůj souhlas, kvůli dítěti?“
Centaine vstala a přistoupila k sedícímu Garrymu. Poklekla před ním a položila mu hlavu do klína.
„Děkuju vám,“ zašeptala. „Jste ten nejhodnější člověk, kterého znám. Vy jste teď opravdu zaujal místo mého otce.“
Následující měsíce byly tím nejpříjemnějším, co kdy
Centaine poznala - bezpečné, slunné a uspokojivé, zaplněné zvukem Sašova smíchu a dobrácké, i když plaché přítomnosti Garryho Courtneyho, který se držel vždycky v pozadí, a s hmatatelnější postavou Anny v popředí.
Centaine si vyjížděla na koni denně před snídaní a pak ještě ve večerním chládku a Garry ji často doprovázel, bavil ji vyprávěním o Michaelovu dětství nebo rodinné historii, když stoupali po lesních cestách nebo se zastavovali, aby napojili koně u jezírka pod říčním vodopádem, kde se rozstřikovala voda, padající z výše třiceti metrů, o černé mokré skály.
Zbytek dne trávila vybíráním záclon a tapet, dozíráním na řemeslníky, kteří znovu krášlili dům, radila se s Annou o přestavbě uspořádání theuniskraalské domácnosti, dováděním se Sašou a snahou zabránit zuluským sluhům, aby ho nadobro nerozmazlili, vstřebáváním rad Garryho
Courtneyho stran řízení velkého fiata, zvažováním tištěných pozvánek, které přicházely každý den v poště, a celkově přebíráním řízení a vedení Theuniskraalu tak, jak to kdysi dělala v zámku Mort Homme.
Každé odpoledne spolu se Sašou pili čaj u Garryho v knihovně, kde byl většinu dne zahrabaný, a on jim s brýlemi ve zlatém rámečku na špičce nosu nahlas předčítal, co za den napsal.
„Ach, to musí být nádhera, mít takové nadání!“ vykřikla a on zvedl zrak od listu rukopisu.
„Ty obdivuješ nás, co píšeme?“ zeptal se.
„Jste odrůda sama pro sebe.“
„Nesmysl, má milá, jsme obyčejní lidé, až na to, že jsme tak nafoukaní, že si myslíme, že by si jiní lidé možná chtěli přečíst to, co jim můžeme sdělit.“
„Kéž bych uměla psát.“
„Umíš, tvůj styl je vynikající.“
„Myslím doopravdy psát.“
„Umíš. Vezmi si papíru, kolik chceš, a dej se do toho.“
„Ale,“ zadívala se na něj užasle, „o čem bych já mohla psát?“
„Napiš o tom, co se s tebou dělo tam v poušti. To by bylo pro začátek výborné, řekl bych.“
Trvalo jí tři dny, než se s tou myšlenkou smířila, a stálo ji to námahu. Pak nařídila sluhům, aby jí přestěhovali stůl do besídky na konci trávníku a usadila se k němu s tužkou v ruce, před sebou hromadu Garryho prázdných papírů a hrůzu v srdci. Tentýž děs pak prožívala každého dne, když si k sobě přitáhla první čistý list papíru, rychle však pominul, když po té prázdnotě vykročily řádky slov.
Přestěhovala si do besídky příjemné a známé věci, aby zahnala osamění tvůrčího úsilí - hezký kobereček na dlaždicovou podlahu, na desku stolu delfskou vázu, kterou
Anna každý den naplnila čerstvými květinami, a před sebe si položila Owův zavírací nůž. Tím si ostřila tužky.
K pravé ruce si položila sametem vyloženou šperkovnici a do ní vložila Hanin náhrdelník. Kdykoliv se jí nedostávalo inspirace, odložila tužku a náhrdelník vyjmula.
Mnula zářivé kamínky v prstech jako růženec a jejich chladný, hladký povrch jako by ji uklidňoval a vracel jí odhodlání.
Každé odpoledne od oběda do té doby, než bylo na čase jít na čaj ke Garrymu do knihovny, psala u stolu v besídce a

Saša spal na lehátku vedle ní nebo jí lezl po nohou.
Netrvalo mnoho dní a Centaine si uvědomila, že nikdy nebude moci živé duši ukázat to, co svěřovala papíru.
Zjistila, že si nedokáže nechat nic pro sebe, že píše s brutální otevřeností, která nepřipouští žádnou zdrženlivost nebo úpravy skutečnosti. Ať už to byly podrobnosti jejího milování s Michaelem nebo popis chuti shnilé ryby v ústech, když ležela a umírala na břehu Atlantiku - věděla, že by to nikdo nemohl číst, aniž by byl otřesen a zděšen.
„Je to jen pro mě," usoudila. Na konci každého sezení, když poskládala listy rukopisu na klenotnici s Haniným náhrdelníkem, zaplavil ji pocit zadostiučinění a smysluplného výsledku.
V této symfonii spokojenosti však bylo i několik vrzavých tónů.
Někdy v noci procitala až k hladině vědomí a instinktivně sahala po pružném zlatém těle, které mělo ležet vedle jejího, toužila po doteku tvrdých hladkých svalů a dlouhých hedvábných vlasů, které voněly jako sladká tráva pouště.
Pak se probouzela, ležela potmě a nenáviděla se za tak věrolomné tužby a hořela studem, že tak uráží památku Michaela, Owy a malé Hani.
Dalšího jitra pro ni poslal Garry Courtney, a když se posadila, předal jí balíček.
. „Tohle přišlo s dopisem pro mě. Je to od jednoho pařížského právníka."
„Co se tam píše, papá?"
„Moje francouzština nestojí bohužel za moc, ale podstata věci je v tom, že statky tvého otce v Mort Homme byly prodány, aby se pokryly jeho dluhy."
„Ach, chudák papá."
„Domnívali se, že jsi mrtvá, má milá, a ten prodej nařídil francouzský soud."
„Chápu."
„Ten právník si přečetl v pařížských novinách o tvé záchraně a napsal mi, aby vysvětlil situaci. Naneštěstí měl hrabě de Thiry značné dluhy, a jak sama dobře víš, zámek a všechno v něm podlehly ohni. Právník posílá vyúčtování a potom, co se zaplatily všechny dluhy a soudní náklady, včetně nezanedbatelného palmáre tohohle pána, zbývá ti toho hodně málo."
V Centaine procitly zdravé majetnické pudy. „Kolik, papá?" zeptala se ostře.
„Necelé 2000 liber, bohužel. Pošle bankovní poukázku, až mu vrátíme podepsanou a ověřenou stvrzenku. Naštěstí jsem přísežný znalec, takže to můžeme odbýt v soukromí."
Když byly peníze konečně převedeny, uložila Centaine většinu částky v ladysburské bance na 3 1/2 % úroků a jediný ústupek učinila své novopečené vášni pro rychlost. Za 120 liber si koupila fordku model T, se spoustou mosazi a leskle černým lakem, a když se poprvé přiřítila na příjezdovou cestu k Theuniskraalu rychlostí pětačtyřiceti kilometrů v hodině, vyběhla celá domácnost ven, aby se stroji obdivovala. Dokonce i Garry Courtney přichvátal ze své knihovny, brýle ve zlaté obroučce posunuté nad čelo, a tehdy ji poprvé vyplísnil.
„Musíš se poradit se mnou, má milá, než něco takového uděláš - nedovolím, abys takhle promrhala své úspory. Já jsem tvůj živitel, a kromě toho -" zatvářil se truchlivě,
„- jsem se těšil, že ti koupím auto k příštím narozeninám.
A tys mi pokazila plány."
„Ach papá, odpusťte mi. Už jste nám toho tolik dal, a my vás za to máme hrozně rádi."
Byla to pravda. Zamilovala si toho milého člověka v mnoha ohledech, jako kdysi milovala vlastního otce, ale jaksi ještě silněji, protože její pocity vůči němu byly posíleny narůstající úctou a povědomím o jeho nevyužitých nadáních a skrytých kvalitách, hluboké lidskosti a mravní síle, s níž čelil osudu, který ho připravil o končetinu, ženu a syna a až do této pozdní chvíle života mu nedopřál milující rodinu.
Zacházel s ní jako s paní domu a tohoto večera s ní probíral seznam hostů na slavnostní večeři, kterou měli v plánu.
„Musím tě varovat před tím Robinsonem. Sám jsem váhal, než jsem ho pozval, řeknu ti!"
Byla však myšlenkami jinde než u seznamu pozvaných.
Trhla sebou
„Promiňte, papá," omlouvala se, „neslyšela jsem, co říkáte. Obávám se, že jsem se zasnila."
„I propána," usmál se na ni Garry, „já myslel, že jediný snílek v rodině jsem já. Varoval jsem tě před naším čestným hostem."
Garry rád přijímal hosty dvakrát do měsíce, ne častěji, a vždycky se zvalo k večeři deset hostí, nikdy ne víc.
„Rád slyším, co kdo říká," vysvětloval. „Hrozně nerad přijdu o dobrou historku, která se povídá na druhém konci stolu."
Měl mlsný jazýček a jeden z nejlépe zásobených sklepů v zemi. Svého zuluského šéfkuchaře ukradl z Country Clubu v Durbanu, takže jeho pozvání byla vyhledávána, i když přijmout zpravidla znamenalo absolvovat cestu vlakem a zůstat přes noc v Theuniskraalu.
„Tenhle Joseph Robinson je možná baronet, což je v mnoha případech známkou bezostyšného darebáctví, příliš mazaného, než aby se dalo nachytat, možná má víc peněz, než jich nahromadil i starý Cecil John - patří mu Robinsonova důlní a Robinsonovy zlaté doly a taky Robinsonova banka - ale je to nejhorší ze všech lidí, co jsem kdy poznal. Utratí 10 000 liber za obraz a chudákovi, co umírá hlady, nedá ani penci. Taky je to tyran a nejchamtivější, nejbezcitnější chlap, jakého jsem kdy poznal. Když se premiér poprvé pokusil získat pro něj šlechtický titul, byl z toho takový rumraj, že ten nápad musel rychle opustit."
„Když je tak strašný, proč ho zveme, papá?"
Garry teatrálně vzdychl. „Cena, kterou musím zaplatit za své umění, má milá. Chci se pokusit vymámit z toho chlápka pár fakt, která potřebuj u pro svou novou knihu.
On je jediná živoucí osoba, která mi je může poskytnout."

„Mám ho kvůli vám okouzlit?“
„Ne ne, kdepak! Tak daleko zacházet nemusíme, ale snad by sis mohla vzít nějaké hezké šaty.“
Centaine zvolila žlutý taft s živůtkem vyšívaným perličkami, z nějž jí vystupovala ramena, ještě lehce opálená pouštním sluncem. Jako vždy tu byla Anna, aby jí upravila účes a pomohla ustrojit se k večeři.
Centaine vyšla ze své soukromé koupelny, která byla jedním z největších přepychů jejího nového života, v koupacím plášti ovinutém kolem ještě vlhkého těla a s ručníkem kolem hlavy. Nechávala na žluté dřevěné podlaze mokré šlápoty až k toaletnímu stolku.
Anna, která seděla na posteli a přišívala jí háček vzadu na žluté šaty, odkousla nit, vyplivla ji a zamumlala: „Musela jsem to o celé tři centimetry popustit. Nějak moc těch dobrých večeří, slečno.“ Přepečlivě položila šaty a šla si stoupnout za Centaine.
„Kéž bys mohla sedět u večeře s námi,“ zabrblala Centaine. „Nejsi tady služka.“ Centaine by musela být slepá, aby si nevšimla vztahu, vzkvétajícího mezi Garrym a Annou. Až dosud však nenašla příležitost, aby o něm diskutovala, ačkoliv toužila sdílet Anninu radost, i když jen zpovzdálí.
Anna popadla stříbrný kartáč a zaútočila na Centaininy vlasy dlouhými, silnými tahy, až jí škubla hlavou nazad.
„Chceš, abych plýtvala časem poslouháním spousty bláznivých lidiček, co syčí jako hejno husí?“ Napodobila sykavky anglického jazyka tak obratně, že se Centaine radostně zachichotala. „Ne, děkuju pěkně, nerozumím ani slovu z těch chytrých řečí a stará Anna je daleko šťastnější a užitečnější v kuchyni, když dohlíží na ty zubaté černé loupežníky.“
„Papá Garry tolik chce, aby ses přidala ke společnosti, tak často mi o tom říká. Myslím, že tě začíná mít moc rád.“
Anna stiskla rty a zafuněla, „Tak dost těch nesmyslů, slečno,“ řekla pevně, odložila kartáč a upravila Centaininy vlasy do jemné žluté síťky, posázené žlutými penízky.
„Pas mál!“ O kousek ustoupila a kriticky souhlasně přikývla. „A teď šaty.“
Šla pro ně k posteli, zatímco Centaine vstala a spustila koupací plášť z ramen. Nechala jej spadnout na podlahu a stanula před zrcadlem nahá.
„Ta jizva na noze se ti dobře hojí, ale pořád ještě jsi moc hnědá,“ lamentovala Anna a pak se zarazila a strnula se žlutými šaty v napůl vztažených rukou, zamyšleně se chmuřic, s očima upřenýma na Centaine.
„Centaine!“ Hlas měla ostrý. „Kdys měla naposled měsíčky?“ otázala se a Centaine se sklonila a zvedla spadlý župan, jímž se bojácně zakryla.
„Byla jsem nemocná, Anno. Ta rána na hlavě - a ta infekce.“
„Kdys měla naposled měsíčky?“ Anna byla nemilosrdná.
„Nechápeš, byla jsem nemocná. Nevzpomínáš si, že když jsem měla zápal plic, taky mi vynechaly -“
„Od té doby, co ses vrátila z pouště!“ odpověděla si
Anna sama na svou otázku. „Od té doby, co ses vrátila z pouště s tím Němcem, s tím německo-afrikánským křížencem.“
Hodila šaty na postel a stáhla Centaine z těla župan.
„Ne, Anno, já byla nemocná.“ Centaine se chvěla. Až do toho okamžiku vlastně zavírala oči před tou strašnou možností, kterou teď Anna nanesla.
Anna položila velkou, mozolnatou ruku Centaine na břicho a ona před tím dotykem ucukla.
„Já mu nikdy nevěřila, ty jeho kočičí oči a žluté vlasy a ta boule na rajtkách,“ mumlala Anna vztekle. „Teď chápu, proč jsi s ním nemluvila, když jsme odjížděli, proč ses k němu chovala jako k nepříteli, a ne jako k zachránci.“
„Anno, už jsem vynechala i dříve. Možná -“
„On tě znásilnil, chudinko moje! On ti ublížil! Nemohla ses ubránit. Tak se to stalo?“
Centaine si uvědomila, jaký únik jí Anna nabízí, a zatoužila jej přijmout.
„On tě k tomu přinutil, děťátko, viď? Pověz to Anně.“
„Ne, Anno. Nepřinutil mě.“
„Tys mu dovolila - tys ho nechala?“ Annin výraz byl hrozivý.
„Byla jsem tak osamělá.“ Centaine klesla na stoličku a zakryla si tvář rukama. „Neviděla jsem bílého člověka skoro dva roky, a on byl tak hodný a krásný a já mu byla vděčná za svůj život. Copak nechápeš, Anno? Prosím tě, řekni, že chápeš!“
Anna ji objala těma tlustýma, silnýma rukama a Centaine si přitiskla tvář k její měkké, teplé hrudi. Obě mlčely, otřeseny a zděšeny.
„Nemůžeš si to nechat,“ řekla Anna konečně. „Budeme se toho muset zbavit.“
Ta slova Centaine zasáhla, takže se znovu roztřásla a snažila se uniknout před tou děsivou myšlenkou.
„Nemůžeme přivést na Theuniskraal dalšího parchanta, to už by nevydrželi. To by byla moc velká hanba. Jednoho vzali, ale Mijnheer a generál už by druhého nesnesli. Kvůli nám všem, kvůli Michaelově rodině a kvůli Sašovi, kvůli tobě, kvůli všem těm, které mám ráda, nemáš v té věci na vybranou. Musíš se toho zbavit.“
„Anno, já nemůžu.“
„Miluješ toho muže, co ti to nasadil do břicha?“
„Teď ne. Už ne. Nenávidím ho,“ zašeptala. „Ach Bože, jak já ho nenávidím!“
„Tak se zbav toho jeho spratka, než zničí tebe, Sašu a nás všechny.“
Večeře byla jako noční můra. Centaine seděla na dolním konci dlouhého stolu a zářivě se usmívala, ačkoliv jí oči hořely studem a parchant v břiše jí připadal jako doutnák, zapálený a připravený vybuchnout.

Kapitola 34.

Vysoký postarší muž vedle ní brebentil obzvlášť řezavým a nepříjemným hlasem. Svůj monolog zaměřoval téměř výlučně na Centaine. Holou hlavu mu slunce zbarvilo do barvy čejčího vejce, ale oči měl podivně neživotné, jako mramorová socha. Centaine se nedokázala soustředit na nic z toho, co říkal, připadalo jí to nesrozumitelné, jako by mluvil neznámým jazykem. V myšlenkách stále zalétala k nové hrozbě, která před ní tak náhle vyvstala, ohrožení celé své existence i existence svého syna.
Věděla, že Anna má pravdu. Ani generál, ani Garry
Courtney už si nemohli dovolit v Theuniskraalu dalšího parchanta. I kdyby dokázali pochopit to, co udělala, a stěží se dalo usuzovat nebo doufat, že by pochopili, ani tehdy by jí nemohli dovolit, aby uvrhla zneuctění a skandál nejen na Michaelovu památku, ale na celou rodinu. Nebylo to možné - Annin návrh byl jediná možnost, která jí zbývala.
Nadskočila na židli a skoro zaječela nahlas. Pod deskou jídelního stolu jí muž na vedlejším místě položil ruku na stehno.
„Omluvte mě, papá.“ Kvapně odstrčila židli a Garry se na ni ustaraně podíval přes dlouhý stůl. „Musím na okamžik odběhnout,“ a utekla do kuchyně.
Anna viděla její trápení a běžela jí vstříc, pak ji zavedla do spíže. Zamkla za nimi dveře.
„Obejmi mě, prosím tě, Anno. Já jsem tak zmatená a tolik se bojím - a ten strašný člověk -“ otřásla se.
Annina náruč ji uklidnila a za chvíli zašeptala: „Máš pravdu, Anno. Musíme se toho zbavit.“
„Promluvíme si o tom zítra,“ řekla jí Anna tiše. „Teď si umyj oči studenou vodou a vrať se do jídelny, než z toho bude scéna.“
Centainino odmítnutí splnilo svůj účel a vysoký, plešatý důlní magnát se už na ni ani nepodíval, když se vrátila ke své židli vedle jeho. Obracel se k ženě na druhé straně, ale zbytek společnosti mu naslouchal s pozorností, hodnou jednoho z nejbohatších mužů světa.
„To byly časy,“ říkal právě. „Země byla dokořán, pod každým kamenem jmění, přisámbůh. Barnato začínal obchodovat s krabicí doutníků, navíc pěkně hnusných doutníků, a když ho Rhodes vykupoval, dal mu šek na
3 000 000 liber, největší šek, jaký byl do té doby vydaný, ačkoliv vám mohu říci, že sám už jsem od té doby podepsal pár větších -“
„A jak vy jste začínal, sire Josephe?“
„Pět liber v kapse a nos, který čichem pozná pravý diamant od schlenteru - tak jsem začínal.“
„A jak to děláte, sire Josephe? Jak poznáte pravý diamant?“
„Nejrychlejší způsob je namočit ho do sklenice s vodou, má milá. Když ho vytáhnete mokrý, je to schlenter. Když vyjde z vody suchý, je to diamant.“
Slova Centaine míjela, aniž by na první pohled zanechávala nějaký dojem, protože byla tak zamyšlená a Garry jí od čela stolu signalizoval, že je na čase odvést dámy.
Robinsonova slova však musela zanechat hlubokou stopu v jejím podvědomí, protože následujícího odpoledne, když seděla v besídce, nevidoucně hleděla na sluncem vyprahlý trávník, nešťastně se obírala Haniným náhrdelníkem a třela kamínky mezi prsty, skoro podvědomě se náhle naklonila přes stůl a z křišťálové karafy nalila pohár plný pramenité vody.
Pak zvedla náhrdelník nad pohár a zvolna jej spustila do vody. Za pár vteřin jej zvedla a zklamaně prohlížela. Barevné kamínky se třpytily vodou, a pak se jí náhle srdce rozbušilo. Bílý kámen, ten obrovský krystal uprostřed náhrdelníku byl suchý.
Vložila náhrdelník zpátky do vody a znovu jej vytáhla.
Ruka se jí začala chvět. Jako po zářivě bílé hrudi labutě stekly po kameni i nejmenší kapičky, ačkoliv se třpytil zářivěji než mokré kamínky, které jej obklopovaly.
Provinile se rozhlédla, ale Saša spal na zádech s palcem hluboko v puse a trávník byl v poledním žáru vylidněný.
Potřetí spustila náhrdelník do sklenice, a když bílý kámen opět vyšel ven suchý, tiše zašeptala:
„Hani, má milovaná stará babičko, zachráníš nás zase?
Je to možné, že se o mě pořád ještě staráš?“
Centaine se nemohla poradit s rodinný lékařem Courtneyových v Ladyburgu, takže si s Annou naplánovaly cestu do hlavního města provincie Natal, mořského přístavu
Durbanu. Záminka k cestě byla ta nejběžnější mezi ženami - nákupy.
Doufaly, že se dostanou z Theuniskraalu samy, ale Garry o tom nechtěl ani slyšet.
„Nechat mě doma, podívejme! Pořád do mě obě hučíte, abych si opatřil nový oblek. Inu, tohle je dobrá záminka, abych navštívil svého krejčího, a když už u toho budu, třeba bych, mohl vybrat i párčepců nebo nějakých jiných tretek pro dvě dámy z mého doprovodu.“
Takže to byla rodinná výprava v plném počtu, se Sašou a jeho dvěma zuluskými chůvami, s fiatem i fordkou, a celý konvoj zamířil po dvěstědvaceti kilometrech prašné silnice k pobřeží. Sjeli k hotelu Majestic na pláži s výhledem na Indický oceán a Garry najal dvě apartmá s vyhlídkou na moře.
Vyžadovalo veškerou genialitu Anny i Centaine, aby se ho na pár hodin zbavily, ale podařilo se. Anna se diskrétně pozeptala a získala jméno doktora s ordinací v Point Road.
Navštívily ho pod vymyšlenými jmény a on potvrdil, o čem obě věděly, že je pravda.
„Moje neteř už je dva roky vdova,“ vysvětlovala Anna delikátně. „Nemůže si dovolit skandál.“
„Je mi líto, milostivá. Nemohu vám nijak pomoci,“ odpověděl doktor přísně, když mu ale Centaine dávala guineu za ordinaci, zamumlal: „Napíšu vám recept.“ A naškrábal na kousek papíru jméno a adresu.
Na ulici ji Anna vzala za rameno. „Máme hodinu času, než nás Mijnheer bude čekat v hotelu. Půjdeme - to zařídit.“
„Ne, Anno,“ zastavila se Centaine. „Musím si to rozmyslet. Chci být chvíli sama.“
„Není o čem rozmýšlet,“ řekla Anna mrzutě.

„Nech mě, Anno. Vrátím se dávno před večeří. Půjdeme zítra.“ Anna znala ten tón i výraz. Rozhodila rukama a vyšplhala se do čekající rikši.
Když ji zuluský běžec odvážel ve vysokém dvoukolovém vozíku, zavolala: „Přemýšlej si jak chceš, dítě, ale zítra bude po mém.“
Centaine zamávala a usmívala se, dokud rikša neodbočila do West Street, pak se otočila a spěchala zpátky k přístavu. Všimla si obchodu, který prve míjely: M. NAIDOO,
KLENOTNÍK.
Uvnitř byl malý, ale čistý a úpravný, s levnými klenoty vystavenými v zasklených výkladních skříňkách. V tu chvíli, kdy vstoupila, se za korálkovým závěsem vynořil ze zadní části budovy buclatý, tmavolící Ind v tropickém obleku.
„Dobré odpoledne, velectěná madam, jsem pan Moonsamy Naidoo, k vašim službám.“ Měl kulatou tvář a husté vlnité vlasy, napuštěné kokosovým olejem, až se leskly jako uhlí.
„Ráda bych se podívala na vaše zboží.“ Centaine se sklonila nad proskleným pultem a zkoumala výstavu stříbrných filigránových náramků.
„Dárek pro milovaného, ovšem, milostivá paní, tohle je opravdu stoprocentní čisté stříbro ručně zpracované vyučenými řemeslníky nejvyššího kalibru.“
Centaine neodpověděla. Znala rizika, která na sebe bere, a snažila se muže odhadnout. Stejně tak on ji. Díval se na její rukavice a střevíce, neomylná vodítka ženské kvality.
„Samozřejmě, tyhle drobnosti jsou pouhé cetky. Pokud by snad velectěná dáma chtěla vidět něco vznešenějšího?“
„Obchodujete s - diamanty?“
„Diamanty, veleváženámadam?“ Jeho buclatá tvář se stáhla do úsměvu. „Můžu vám ukázat diamant, který by se hodil pro krále - nebo pro královnu.“
„A já vám taky,“ řekla Centaine tiše a položila velký bílý krystal na skleněnou přepážku mezi nimi.
Indický klenotník se zakuckal překvapením a zaplácal rukama jako tučňák. „Zlatá paní!“ zajíkl se. „Schovejte to, snažně vás prosím. Schovejte to, ať to nevidím!“
Centaine vložila krystal zpátky do kabelky a obrátila se ke dveřím, ale klenotník tam byl dřív než ona.
„Ještě okamžik, vzácná dámo.“
Stáhl přes okna a skleněné dveře rolety, pak otočil klíčem v zámku a vrátil se k ní.
„Jsou výjimečné tresty,“ hlas měl nejistý, „deset let nejpřísnějších nucených prací - a já nejsem žádný silák. Galejníci jsou nanejvýš oškliví a nehodní, dobrá dámo, rizika nekonečná -“
„Už vás nebudu obtěžovat. Odemkněte ty dveře!“
„Prosím, drahá dámo, kdybyste mě laskavě následovala.“ Zacouval ke korálkovému závěsu, po pás se uklonil a širokým květnatým gestem ji pozval dál.
Kancelář měl maličkou a psací stůl se skleněnou deskou ji tak zaplňoval, že tu bylo stěží dost místa pro oba. Bylo tu jedno malé, vysoké okno. Vzduch byl dusný a hustý vůní kari.
„Mohu ten předmět ještě jednou vidět, dobrá dámo?“
Centaine jej položila doprostřed stolu a Ind si našrouboval do oka klenotnickou lupu, než kámen zvedl a podržel jej proti světlu, pronikajícímu oknem.
„Smím se zeptat, kde byl získán, laskavá dámo?“
„Ne.“
Zvolna jej obracel pod zvětšovacím sklem a pak jej položil na malý mosazný tácek klenotnických vah, které stály na straně stolu. Když jej zvážil, zamumlal: „IKD, madam,
Ilegální koupě diamantů - ach, policie je moc přísná a krutá.“
Spokojen s váhou, otevřel zásuvku stolu a vyndal levný řezač skla ve tvaru pera, ale s ostrým hrotem černého průmyslového diamantu zasazeným ve špičce.
„Co chcete dělat?“ zeptala se Centaine podezíravě.
„Jediný skutečný test, madam,“ vysvětloval klenotník.
„Diamant poškrábe všechny ostatní látky, co jich na světě je, s výjimkou jiného diamantu.“ Na důkaz svých slov přejel hrotem po skleněné desce stolu. Zaskřípalo to, až Centaine naskočila husí kůže a zatrnuly zuby, ale špička nechala na povrchu skla hluboký bílý škrábanec. Vzhlédl k ní o dovolení, a když Centaine přikývla, pevně přidržel bílý kámen na desce stolu a přejel po něm hrotem řezače.
Sklouzl hladce po jedné plošce krystalu, jako by byla zvlhčená, a nenechal na jejím povrchu ani stopu.
Kapička potu skanula Indovi po bradě a hlasitě cákla o sklo. Ignoroval to a znovu řízl do kamene, tentokrát větší silou. Ani zvuk, ani stopa.
Ruka se mu začala třást a tentokrát se do toho opřel plnou silou paže i ramena ve snaze udělat rýhu. Dřevěná rukojeť řezače praskla v půli, ale bílý krystal zůstal nedotčen. Oba na něj zírali, až se Centaine tiše zeptala: „Kolik?“
„Riziko je strašné, milá dámo, a já jsem mimořádně poctivý muž.“
„Kolik?“
„Jeden tisíc liber,“ zašeptal.
„Pět,“ řekla Centaine.“
„Madam, drahá zlatá madam, jsem muž neposkvrněné pověsti. Kdybych byl obviněn z IKD -“
„Pět,“ opakovala.
„Dva,“ zasípal a Centaine sáhla po kameni.
„Tři,“ řekl kvapně a Centaine ucukla.
„Čtyři,“ řekla pevně.

„Tři a půl, milá dámo, moje nejposlednější a nejvážnější nabídka. Tři a půl tisíce liber.“
„Platí,“ řekla. „Kde jsou mé peníze?“
„Nemívám u sebe tak nesmírné sumy v hotovosti, dobrá dámo.“
„Vrátím se zítra v tutéž dobu s diamantem. Připravte si peníze.“
Nechápu,“ Garry Courtney si nervózně mnul ruce.
„Zajisté tě všichni můžeme doprovázet?“
„Ne, papá. Je to něco, co musím udělat sama.“
„Tak jeden z nás, Anna nebo já sám? Nemůžu tě prostě jen tak nechat zase odejít.
„Anna tu musí zůstat a postarat se o Sašu.“
„Tak s tebou pojedu já. Potřebuješ muže -“
„Ne, papá. Prosím vás o shovívavost a pochopení. Musím to udělat sama. Docela na svou pěst.“
„Centaine, víš, jak jsem si tě zamiloval. Jistěže mám nějaká práva - právo vědět, kam to jedeš, co máš v úmyslu?“
„Jsem zdrcena, protože jakkoli vaši lásku opětuji, nemohu vám to povědět. Tím by se zničil celý smysl mé cesty. Berte to jako pouť, k níž jsem se zavázala. To je všechno, co vám mohu povědět.“
Garry vstal od psacího stolu, přešel k vysokým oknům knihovny, zastavil se a vyhlížel do slunce s rukama sepjatýma za zády.
„Jak dlouho budeš pryč?“
„Nejsem si jistá,“ řekla mu tiše. „Nevím, jak dlouho to potrvá - nejméně několik měsíců, snad mnohem déle,“ a on sklopil hlavu a vzdychl.
Když se vrátil ke stolu, byl smutný, ale rezignoval.
„Jak ti mohu pomoci?“ zeptal se.
„Nijak papá, jen se starejte o Sašu, co budu pryč, a odpusťte mi, že se vám nemohu se vším svěřit.“
„Peníze?“
„Víte, že mám peníze, své dědictví.“
„Doporučující dopisy? Dovolíš mi, abych pro tebe udělal aspoň tohle?“
„Ty by byly bezcenné, děkuju.“
S Annou to tak snadné nebylo. Měla částečně podezření, co má Centaine v plánu, vztekala se a byla zatvrzelá.
„Nemůžu tě pustit. Přivedeš do neštěstí sebe i nás všechny. Dost toho bláznění. Zbav se toho, jak jsem to zařídila, bude to rychlé a konečné řešení.“
„Ne, Anno, nedokážu zavraždit vlastní dítě, k tomu mě nemůžeš přinutit -“
„Zakazuju ti odjet.“
„Ne.“ Centaine k ní přistoupila a políbila ji. „Víš, že to taky nemůžeš. Jen mě na chvíli obejmi - a postarej se o Sašu, až odjedu.“
„Tak aspoň Anně pověz, kam jedeš.“
„Už se neptej, nejmilejší Anno. Jen mi slib, že se nebudeš snažit mě sledovat a že v tom zabráníš i papá Garrymu, protože víš, nač by přišel, kdyby to udělal.“
„Ach, ty zlobivé, tvrdohlavé děvče!“ Anna ji sevřela v medvědím objetí. „Jestli se nevrátíš, zlomíš staré Anně srdce.“
„Takhle ani nemluv, ty hloupá stará ženská.“
Pach pouště byl jako pach pazourku křesajícího o ocel, spálený suchý odér, který Centaine rozeznávala pod drsnějším odérem uhelného kouře z lokomotivy. Mašinka rachotila v rytmu pražců a vůz rovněž, přitom se kymácel a houpal.
Centaine seděla v rohu malého kupé na zeleném koženém sedadle a dívala se z okna. Plochá žlutá pláň se rozprostírala až k horizontu, kdežto na obloze nad ní se rýsoval slabý příslib modrých hor. Na pláni se popásaly shluky antilop, a když náhle zaječela siréna lokomotivy, rozprchly se v bledě skořicovém kouři a zmizely směrem k horizontu. Zvířata nejblíže k vlaku se vymrštila vysoko do vzduchu a Centaine si bolestně připomněla, jak malý
Owa napodoboval ty strnulé výskoky s vyklenutým hřbetem a skloněnou hlavou. Pak bolest pominula a zbyla jí jen radost ze vzpomínky na něj, usmála se a hleděla dál do pouště.
Ohromné prostory, sežehlé sluncem, jako by z ní vytahovaly duši, jako železo přitahuje magnet, a zvolna si uvědomovala pocit vzrůstající nedočkavosti, to zvláštní vzrušení, které pociťuje cestovatel na posledním kilometru dlouhé cesty k domovu.
Když později toho večera stíny zbarvily pláně na světle ibiškovou barvu, dodaly krajině určitosti, takže její zvlnění a nízké pahorky vystoupily z poledního žáru a skelné záclony fáty morgány, způsobené žárem, vzhlížela k té strohé a majestátní krajině s hlubokým pocitem radosti.
Při západu slunce si přehodila přes ramena kabát a vyšla na otevřenou terásku na zadním konci vagónu. Slunce prošlo paletou kouřově prašných červených a oranžových odstínů a z purpurové noci prorazily hvězdy. Vzhlédla a uviděla ty dvě zvláštní hvězdy, Michaelovu a svoji, mezi nimiž zářily jen Magellanovy oblaky.
Nepodívala jsem se na oblohu od té doby, co jsem odjela z téhle divoké země, pomyslela si a náhle byla zelená pole rodné Francie a šťavnaté pahorky Zululandu jen přelud a neurčitá vzpomínka. Sem patřím - poušťje teďmůj domov.
.Právník Garryho Courtneyho na ni čekal ve Windhoeku na nádraží. Telegrafovala mu, než vlak vyjel z Kapského Města. Jmenoval se Abraham Abrahams a byl to rtuťovitý mužík s velkýma nastraženýma ušima a ostrýma, bystrýma očima, velmi podobný drobné pouštní lišce s netopýřími ušima. Gestem odmítl doporučující dopis od Garryho, který mu Centaine podávala.
„Má milá paní Courtneyová, každý v tomhle teritoriu ví, kdo jste. Příběh vašeho neuvěřitelného dobrodružství překonal všechny naše představy. Mohu vám po pravdě říci, že jste tady žijící legendou a že jsem poctěn, mohu-li vám prokázat nějakou pomoc.“

Zavezl ji do hotelu Kaiserhof a poté, co se ujistil, že se ubytovala a je o ni dobře postaráno, jí dopřál několik hodin ke koupeli a odpočinku.
„Uhelný prach se dostane do všeho, i do pórů pokožky," soucítil s ní.
Když se vrátil a usadili se s podnosem čaje v hale, zeptal se: „Tak, paní Courtneyová, co pro vás mohu udělat?"
„Mám seznam, dlouhý seznam." Podala mu ho. „A jak vidíte, první, co po vás chci, je, abyste mi našel jednoho člověka."
„To nebude moc těžké." Prozkoumal seznam. „Ten člověk je známý, skoro stejně známý jako vy."
Silnice byla hrbolatá, povrch čerstvě odstřelené skály, ostré jako čepele nožů. Dlouhé řady černých dělníků, svlečených do půl těla a lesknoucích se potem, bušily do skály buchary, rozbíjely hroudy a urovnávaly silnici. Ustoupili stranou, opírajíce se o svá kladiva, když Centaine projížděla v uprášené fordce Abrahama Abrahamse kolem nich, zvolna se kodrcala přes zubaté kameny, a když na ně zavolala otázku, zazubili se a ukázali směrem nahoru.
„Pasop, paninko! Pozor, milostpaní! Bude odstřel!"
Centaine zaparkovala na okraji zpola postavené silnice pod cedulí s nápisem:
DE LA REYOVA KONSTRUKČNÍ SPOLEČNOST
STAVBY SILNIC A STAVEBNÍ INŽENÝRSTVÍ
Slezla dolů a protáhla si dlouhé nohy. Měla jezdecké kalhoty, holínky a mužskou košili. Hotentotský předák jí zíral na nohy, až mu ostře řekla: „To by stačilo. Jdi si po svém, člověče, nebo se o tom dozví tvůj šéf."
Odvázala si šátek z hlavy a roztřepala vlasy. Pak si navlhčila hadřík v plátěném chladiči vody, který visel na boku fordky, a setřela si prach z tváře. Byla pětasedmdesát kilometrů od Windhoeku a na cestu vyrazila před úsvitem. Zvedla ze zadního sedadla proutěný košík a položila si jej vedle sebe na palubní desku fordky. Hotelový šéfkuchař ji zásobil sendviči se šunkou a vejci a lahví studeného slazeného čaje. Náhle dostala hlad.
Při jídle se dívala na otevřené pláně daleko pod sebou.
Zapomněla už, jak ve slunečním světle tráva září jako stříbrná tkanina - pak si náhle vzpomněla na dlouhé plavé vlasy, které zářily stejně, a proti své vůli pocítila v břiše sílící žár a bradavky jí ztuhly a napřímily se.
Okamžitě se zastyděla za svou slabost a řekla si zuřivě:
„Nenávidím ho - a nenávidím tu věc, co do mě vložil."
Skoro jako by to ta myšlenka spustila, zavrtělo se to v ní, hluboký a tajný pohyb, a její nenávist zhasla jako plamen svíčky v průvanu.
„Musím být silná," řekla si. „Musím vytrvat, kvůli Sašovi."
Za ní, v ústí průsmyku, se ozval vzdálený jek varovné píšťaly, následovaný křehkým vyčkávavým mlčením. Centaine vstala a zastínila si oči, mimoděk napjatá očekáváním.
Pak se pod ní země otřásla a zvuková vlna výbuchu ji udeřila do ušních bubínků. Sloup prachu vyrazil vysoko do modrého pouštního vzduchu a hora se rozštípla, jako by do ní nějaký obr zaťal sekeru. Ze svahu se odlouply pláty šedomodré břidlice a sklouzly, jako by plynuly po vodě, dolů do údolí. Ozvěna výbuchu se odrážela z jedné rokle do druhé, postupně slábla a sloup prachu se zvolna roz plynul.
Centaine zůstala stát s očima upřenýma na svah a za chvíli se na vysokém hřebeni objevila postava jezdce. Zvolna sjížděl nehotovou cestou, kůň si opatrně vybíral cestu po zrádném rozbitém povrchu, a on byl v sedle vysoký, půvabný a ohebný jako prut ve větru.
„Kdyby jen nebyl tak krásný," zašeptala si.
Zvedl širák s pštrosími pery a oklepal si prach z rajtek.
Zlaté vlasy mu plály jako signální oheň a pod ní se lehce podlomila kolena. Na úpatí svahu, sto metrů od Centaine, přehodil nohu přes koňský krk, sklouzl na zem a hodil otěže hotentotskému předákovi.
Předák horlivě mluvil a ukazoval k místu, kde čekala
Centaine. Lothar přikývl a dlouhými kroky k ní zamířil.
V půli cesty se náhle zastavil a upřeně se na ni zadíval.
I na tu dálku viděla, že se mu oči rozsvítily jako žluté safíry, a rozběhl se.
Centaine se nepohnula. Stála strnule, oči upřené na něj.
Deset kroků od ní uviděl výraz její tváře a zase se zarazil.
„Centaine! Nikdy by mě nenapadlo, že tě ještě uvidím, můj miláčku." Zamířil k ní.
„Nedotýkej se mě," řekla chladně, potlačujíc paniku, která v ní narůstala. „Už jsem tě jednou varovala - už se mě nikdy nedotýkej."
„Tak proč jsi přijela?" zeptal se drsně. „Nestačí, že mě vzpomínka na tebe trápí celé ty dlouhé osamělé měsíce od té doby, co jsem tě naposled viděl? Muselas přijít živá, z masa a kostí, abys mě mučila?"
„Přijela jsem s tebou uzavřít obchod." Hlas měla ledový, protože už se ovládla. „Přijela jsem ti nabídnout výměnu."
„Jaký obchod? Jestli do něj patříš ty, tak přijímám, ještě než řekneš své podmínky."
„Ne," zavrtěla hlavou. „To bych se radši zabila."
Hněvivě zvedl bradu, ačkoliv měl oči zničené a bolavé.
„Ty jsi nemilosrdná."
„To jsem se musela naučit od tebe!"
„Řekni své podmínky."
„Vezmeš mě zpátky na to místo v poušti, kdes mě našel.
Obstaráš dopravu, sluhy a všechno, co je třeba, abych se k té hoře dostala a mohla tam existovat rok."
„Proč tam chceš jet?"
„To se tě netýká."

„To není pravda, týká se mě to. Proč potřebuješ mě?“
„Mohla bych hledat celá léta a zemřít, aniž bych to vůbec našla.“
Přikývl. „Máš pravdu, samozřejmě, ale to, co žádáš, bude stát jmění. Všechno, co mám, je v téhle společnosti. Nemám v kapse ani šilink.“
„Chci jen tvé služby,“ řekla mu. „Zaplatím vozidla, výstroj a mzdy sluhů.“
„Pak by to šlo - ale co z toho budu mít já?“
„Výměnou za to,“ položila si pravou ruku na břicho, „ti dám toho parchanta, cosmi udělal.“
Zalapal po vzduchu. „Centaine -“ Zvolna se mu po tváři rozlila hluboká radost. „Dítě! Ty budeš mít naše dítě!“
Instinktivně k ní opět přistoupil.
„Zůstaň, kde jsi,“ varovala ho, „ne naše dítě. Je jenom tvoje. Já s ním nechci mít nic společného, až se narodí. Nechci ho ani vidět. Vezmeš ho hned po porodu a uděláš si s ním, co budeš chtít. Já ho nechci. Nenávidím ho a nenávidím muže, který je zplodil.“

Kapitola 35.

S Lotharovými vozy trvala cesta od Místa Všeho Života na místo schůzky s Garrym Courtneym u Prstu božího celé týdny. Návrat k hoře zabral jen osm dní a byl by ještě rychlejší, jenže museli postavit motorovým vozidlům silnici přes několik skalnatých údolí a početná vyschlá říční koryta. Dvakrát musel Lothar použít dynamit, aby prorazil cestu neprostupnou skálou.
Konvoj tvořila fordka a dva náklaďáky, které Centaine koupila ve Windhoeku. Lothar vybral šest táborových sluhů, dva černé řidiče k náklaďákům a jako Centainina tělesného strážce a táborového dozorce vybral Swarta Hendricka, svého věrného stoupence z kmene Ovambo.
„Nemůžu mu věřit,“ protestovala Centaine. „Je jako lidožravý lev.“
„Můžeš mu věřit,“ ujistil ji Lothar, „protože ví, že kdyby tě i v nejmenším zklamal, zabiju ho hodně pomalu.“
Řekl to před Swart Hendrickem, který se radostně zazubil.
„Je to pravda, paninko, nebyl bysem první.“
Lothar cestoval v prvním náklaďáku se Swart Hendrickem a stavební partou. V lesní krajině běžela černá banda před pomalým konvojem, klestila cestu, a když se les otevřel, nahrnuli se na korbu náklaďáku a konvoj pokračoval slušným tempem dál. Druhý náklaďák, těžce naložený zásobami a výstrojí, následoval za prvním a vzadu jela Centaine za volantem fordky.
Každý večer si nechala postavit stan důkladně oddělený od zbytku tábora. Tam jedla a spala s nabitou brokovnicí vedle lůžka. Lothar zřejmě přijal její podmínky smlouvy: choval se hrdě, ale byl čím dál tím zamlklejší a mluvil s ní, jen když to postup expedice vyžadoval.
Jednou uprostřed dopoledne, když nečekaně zastavili, slezla Centaine z fordky a netrpělivě spěchala k čelu kon“voje. Přední náklaďák zajel do králičí nory a zlomil si poloosu. Lothar a řidič na tom pracovali a Lothar si svlékl košili. Stál k ní zády a neslyšel ji přicházet.
Náhle se zastavila, když uviděla, jak se bledé svaly na jeho zádech vzdouvají, když pumpoval heverem, a fascinována zírala na ošklivou purpurovou jizvu tam, kde mu kulka z Lugera vyrazila ze zad.
„Jak těsně musela projít okolo plic!“
Pocítila rychlou ostrou lítost a odvrátila se, hněvivá slova, která měla na rtech, zůstala nevyřčená a ona se tiše vrátila na své místo na konci kolony.
Když se konečně před nimi na konci osmého dne objevila hora, plující ve třpytivém oblaku fáty morgány jako nějaká obrovská archa z oranžového kamene, Centaine zastavila a vyšplhala na kapotu fordky. Při pohledu na ni znovu prožívala stovku vzpomínek a zaplavovaly ji mnohé protichůdné city, probuzené radostí z návratu domů a současně drcené pod olověným břemenem žalu a pochyb.
Lothar ji vytrhl ze zadumání. Vrátil se od čela kolony, aniž by si ho všimla.
„Neřeklas mi přesně, kam tě mám zavést.“
„Ke lvímu stromu,“ řekla mu. „K tomu místu, kdes mě našel.“
Stopy spárů šelmy byly ještě vryty do kmene mopani a její kosti roztroušeny v trávě kolem, bílé jako hvězdy a zářící na slunci.
Lothar se svou stavební partou pracoval dva dny, aby jí postavili trvalý tábor. Postavil kolem osamělého stromu palisádu z kmenů mopani a k vnější stěně palisády navršil trnité větve, aby ji posílil a zabezpečil proti šelmám. Vykopal krytou latrínu, spojenou s ohrazeným prostorem tunelem z kulatiny protkané trnitými větvemi a pak vztyčil uprostřed ohrady Centainin stan, ve stínu mopani, a před ním jí postavil ohniště. U vchodu k ohradě vybudoval těžká vrátka z trámů a strážní domek.
„Tady bude spát Swart Hendrick, vždycky na doslech,“ řekl Centaine.
Na kraji lesa, dvě stě kroků od tábora, postavil další větší ohradu pro sluhy a dělníky, a když bylo všechno hotovo, přišel zase k Centaine.
„Udělal jsem všechno, co bylo nezbytné.“
Přikývla. „Ano z tvé strany je smlouva splněna,“ souhlasila. „Vrať se za tři měsíce a já splním svou polovinu.“
Odjel za hodinu v druhém náklaďáku. Vzal si s sebou jen černého řidiče, vodu a benzín na zpáteční cestu do Windhoeku.
Při pohledu na náklaďák, mizící mezi mopani, řekla
Centaine Swartu Hendrickovi: „Probudím tě zítra ráno ve tři hodiny. Chci, aby s námi šli čtyři muži. Musí si vzít

přikrývky, nádoby na vaření a zásoby na deset dní.“
Měsíc jim svítil na cestu, když je Centaine vedla úzkým údolím k jeskyni včel. V temném vchodu vysvětlila, kam je vede, a Swart Hendrick to přeložil těm, kdo nerozuměli afrikánsky.
„Nehrozí nebezpečí, jestli zůstanete klidní a nebudete utíkat.“ Když však uslyšeli hluboké bzučení, znící ozvěnou v jeskyni, dělníci honem couvali, shazovali náklady a shlukli se do oněmělého, zarputilého sousoší.
„Swarte Hendricku, řekni jim, že mají na vybranou,“ nařídila Centaine. „Buď můžou jít za mnou, nebo je zastřelíš, jednoho po druhém.“
Hendrick to opakoval s takovou chutí a sundal z ramene mauserovku tak odborničky, že se honem zase chopili svých nákladů a shlukli se za Centaine. Jako vždy byl přechod jeskyní náročný na nervy, ale rychlý, a když vyšli do tajného údolí, zaplavoval měsíc stříbrem mongongový porost a odrážel se od vysokých okolních útesů.
„Máme hodně práce a budeme žít tady, v tomhle údolí, dokud ji nedokončíme. Tak budete muset projít kolem včel už jen jednou. To jest, až budeme odcházet.“
Abraham Abrahams instruoval Centaine dopodrobna o všem, co se týkalo vykolíkování důlního claimu. Napsal jí vzorek žádosti a ukázal jí, jak se to dělá. Ocelovým pásmem jí předvedl, jak se vyměřuje čtvercový claim po diagonále a jak se musí claimy lehce překrývat, aby mezi nimi nebyly mezery, kterých by se mohl chytit nějaký chytrák.
Stejně to byla práce v horku, vyčerpávající a monotónní.
I když jí pomáhali čtyři dělníci a Swart Hendrick, musela
Centaine provádět veškerá měření sama a vypisovat každé oznámení záboru a připevnit je na sloupky z mongongových trámků, které před ní k jednotlivým claimům vztyčovali.
Každý večer za soumraku se Centaine unaveně odvlekla k termálnímu jezírku v podzemní jeskyni, spláchla pot a bolest z těla v kouřících vodách. Začínala už cítit obtíže postupujícího těhotenství. Tentokrát byla objemnější a zdálo se jí to těžší a únavnější než těhotenství se Sašou, skoro jako by plod vytušil její pocity vůči němu a mstivě reagoval. Záda ji bolela zvlášť zle a na konci devátého dne věděla, že už by to o mnoho déle bez odpočinku nevydržela.
Dno údolí však už bylo křížem krážem protkáno úhlednými řádkami claimových kolíků, každý na vlastní hromádce kamenů. Parta už si zvykla na práci a šlo to rychleji.
„Ještě jeden den,“ slíbila si, „a pak si můžeš odpočinout.“
Večer desátého dne bylo všechno hotovo. Vykolíkovala do čtverečního metru celé dno údolí.
„Balíme,“ řekla Swartu Hendrickovi. „Dneska v noci odcházíme.“ A když se obracel k odchodu: „Dobrá práce, Hendricku, jsi lev a můžeš si být jist, že na to nezapomenu, až ti budu platit mzdu.“
Společná těžká práce z nich udělala společníky.
Zazubil se na ni. „Kdybych měl deset žen tak silných, jako jste vy, a které by pracovaly jako vy, paninko, seděl bych si ve stínu a pil pivo, jak je den dlouhej.“
„To je nejhezčí poklona, jakou mi kdy kdo složil,“ odpověděla francouzsky a našla právě ještě dost síly na to, aby se krátce, nehlasně zasmála.
Po návratu do tábora Lvího Stromu Centaine jeden den odpočívala a následujícího jitra se uvelebila u svého táborového stolku ve stínu mopani, aby vyplnila formuláře žádostí. To byla také monotónní a náročná práce, protože to bylo dohromady 416 claimu a každé číslo musela přenést ze svého zápisníku a pak zanést do náčrtu mapy údolí.
Abraham Abrahams jí vysvětlil, jak je to důležité, protože každý claim bude kontrolovat vládní důlní inspektor a jeho znalec a chyba z nepozornosti by mohla celý majetek znehodnotit.
Za dalších pět dní položila na hromádku poslední dohotovený formulář a všechny je pak zabalila do hnědého papíru a zapečetila voskem.
„Milý pane Abrahamsi,“ napsala, „prosím, vyplňte přiložené claimy na důlním úřadě mým jménem a deponujte potvrzení o jejich vlastnictví ve Standardní bance ve Windhoeku na účtu, k jehož vedení Vás pověřuji jako svého právního zástupce.
Byla bych Vám vděčná, kdybyste pak mohl zjistit jméno nejvyhlášenějšího nezávislého důlního konzultanta, který je k dispozici. Sepište s ním smlouvu na provedení průzkumu a ocenění pozemku, který je subjektem těchto claimů, a pošlete mi ho obratem vozidla, které přiveze tento dopis.
Až se ke mně vozidlo vrátí, prosím, postarejte se, aby bylo naloženo zásobami, jejich seznam přikládám, a zaplaťte je z mého účtu.
Ještě o jednu laskavost Vás požádám. Byla bych nanejvýš vděčná, kdybyste byl - aniž byste prozradil okolnosti mého pobytu zde - tak laskav a zatelegrafoval plukovníku Garricku Courtneymu v Theuniskraulu, jak se daří mému synovi Michelovi a mé společnici Anně Stokové. Vyřiďte všem třem mé nejsrdečnější a nejvřelejší pozdravy, ujistěte je o mém dobrém zdraví a touze opět je spatřit.
Upřímně Vám děkuji a přeji všechno nejlepší.
Centaine de Thiry Courtneyová.“
Dala balíček a dopis řidiči nákladáku a vypravila ho na cestu zpět do Windhoeku. Protože cesta už byla dobře projetá a všechna obtížná místa zprůjezdněna, byl nákladák za osm dní zpátky. V kabině vedle řidiče seděl vysoký postarší muž.
„Dovolíte, abych se představil, paní Courtneyová? Jmenuji se Rupert Twentyman-Jones.“
Vypadal spíš jako pohřební zřízenec než jako důlní inženýr. Měl dokonce i černé alpakové sako, vysoký límec a černou vázanku na gumičce. Vlasy měl černé jako smrt a ulízané, ale kotlety huňaté a bílé jako vata. Nos a špičky uší měl tak obroušené, jak mu je mnohokrát sežehlo tropické slunce, že vypadaly, jako by mu je ožižlaly myši. Pod očima měl pytlíky jako baset a stejně truchlivý výraz ve tváři.
„Těší mě, pane Jonesi.“
„Doktor Twentyman-Jones,“ opravil ji truchlivě. „Dvojitá hlaveň, jako u brokovnice. Mám pro vás dopis od pana

Abrahamse.“ Předal jí jej jako oznámení o soudním vystěhování.
„Děkuju vám, doktore Twentyman-Jonesi. Nevzal byste si šálek čaje, než jej přečtu?“
„Prosím, nenechte se mýlit smutným zevnějškem toho člověka,“ ujišťoval ji ve svém dopise Abraham Abrahams. „Byl asistentem doktora Merenskyho, který objevil nadúrovňové diamantové terasy ve Spieregebiedu a nyní pravidelně konzultuje s řediteli De Beersových Spojených dolů. Je-li zapotřebí dalších důkazů o jeho úrovni, uvažte skutečnost, že jeho smluvní honorář činí 1200 guinejí.
Plukovník Courtney mě ujistil, že Mevrou Anna Stoková i váš syn Michel se těší úžasně dobrému zdraví a všichni Vám posílají nejsrdečnější pozdravy a doufají ve Váš brzký návrat.
Posílám zboží, které jste požadovala. Poté, co jsem jej zaplatil a vyrovnal honorář dr. Twentymana-Jonese předem, zbývá na Vašem účtu ve Standardní bance 6 liber, 11 šilinků, 6 pencí. Potvrzení o vlastnictví Vašich claimů je bezpečně uloženo v bankovním trezoru.“
Centaine dopis pečlivě složila. Z jejího dědictví a výtěžku prodeje Hanina diamantu zbývalo málo přes 6 liber neměla ani na zpáteční cestu do Theuniskraalu, leda že by prodala vozidla.
Twentyman-Jones však dostal zaplaceno a se zásobami, které teď měla v táboře, tu mohla vydržet ještě tři měsíce.
Vzhlédla k němu, jak seděl na její skládací židli a usrkával horký čaj.
„Dvanáct set guinejí, pane - vy ale musíte být dobrý!“
„Ne, madam,“ zavrtěl truchlivě hlavou. „Já jsem prostě ten nejlepší.“
V noci převedla Twentymana-Jonese skrz jeskyni včel, a když vkročili do tajného údolí, usedl na kámen a otřel si tvář kapesníkem.
„Tohle skutečně tak nejde, madam. S tím hmyzem se musí něco udělat. Budeme se jich bohužel muset zbavit.“
„Ne.“ Centainina odpověď byla rychlá a rozhodná.
„Chci poškodit tohle místo a zdejší tvory co nejméně, pokud -“
„Pokud, madam?“ i „Pokud nezjistíme, že je to nezbytné.“
„Nemám rád včely. Z jejich žihadel strašlivě otékám.
Vrátím vám zbytek honoráře a můžete si najít jiného konzultanta!“ Začal vstávat.
„Počkejte!“ zadržela ho Centaine. „Prozkoumala jsem tamhle ty útesy. Existuje cesta, jak se dostat do tohohle údolí přes hřeben. Naneštěstí to bude znamenat zřídit od vrcholu útesů systém kladkostroje s vědrem.“
„To ohromně zkomplikuje mé výzkumy.“
„Prosím, doktore Twentymane-Jonesi, bez vaší pomoci -“ a on vydal nevrle slabý neutrální zvuk a oddusal do tmy.
Lucernu držel vysoko.
Jak světlo zesílilo, zahájil předběžný průzkum. Celý ten den seděla Centaine ve stínu mongonga a každou chvíli zahlédla jeho hubenou postavu, pochodující sem a tam, bradu na hrudi, každých pár minut se zastavoval, aby zvedl úlomek skály nebo hrst půdy, a pak zase zmizel mezi stromy a skalami.
Bylo pozdě odpoledne, než se vrátil k místu, kde čekala.
„No?“ zeptala se.
„Jestli se ptáte na můj názor, madam, tak to je trochu předčasné. Potrvá mi několik měsíců, než -“
„Měsíců?“ vykřikla Centaine v úleku.
„Zajisté -“ a když pak uviděl její tvář, poklesl hlasem.
„Nezaplatila jste mi tolik peněz za tušení. Musím to otevřít a podívat se, co je tam dole. To vyžaduje čas a tvrdou práci. Budu potřebovat všechny dělníky, které máte k dispozici, stejně jako ty, které jsem si přivezl já.“
„Na to jsem nepomyslela.“
„Povězte mi, paní Courtneyová,“ zeptal se přívětivě,
„copak doufáte, že tu najdete?“
Zhluboka se nadechla a za zády udělala prsty znamení rohů, neboť ji Anna naučila, že to zažehnává závistivé oko.
„Diamanty,“ řekla a okamžitě se vyděsila, že to vyslovila nahlas a tím na sebe přivolala nejhorší možnou smůlu.
„Diamanty!“ opakoval Twentyman-Jones, jako by to byla zpráva o smrti jeho otce. „Uvidíme.“ Tvářil se žalostivě.
„Uvidíme!“
„Kdy začneme?“
„My, paní Courtneyová? Vy sem nepůjdete. Nikdo nesmí být kolem mě, když pracuji.“
„Ale,“ zaprotestovala, „copak se nesmím ani dívat?“
„To, paní Courtneyová, je pravidlo, od něhož se nikdy neodchyluji - budete se bohužel muset vzdálit.“

Kapitola 36.

Centaine tedy byla z údolí vyhnána a dny v táboře u Lvího Stromu míjely zvolna. Ze své ohrady viděla, jak se Twentyman-Jonesovy pracovní party plouží vzhůru po skalnaté stezce pod svými náklady výstroje k vrcholu a pak mizí za hřebenem hory.
Skoro po měsíci čekání tam vystoupila sama. Bylo to namáhavé a vysilující šplhání, na každém kroku se jí připomínalo břímě v děloze. Z vrcholku však měla úchvatný orlí výhled na pláně, které jako by se rozprostíraly až na konec světa, a když pohlédla dolů do tajného údolí, bylo to, jako by se dívala až do nitra země.
Kladkostroj od vrcholku útesu vypadal slaboučký jako pavučinka. Otřásla se při představě, že by měla vstoupit do plátěného vědra a nechat se spustit dolů, do hlubin amfiteátru. Daleko pod sebou rozeznávala mravenčí skvrnky hledačských mužstev a hromady zeminy, kterou vyházeli z jam. Dokázala dokonce rozeznat i Twentyman-Jonesovu strnulou čapí chůzi, když přecházel od jednoho výkopu k druhému.

Poslala mu dolů ve vědru vzkaz. „Pane, našel jste něco?“
A za hodinu přišla odpověď. „Trpělivost, madam, je jednou z největších ctností.“
To bylo naposled, co vyšla na útes, protože dítě v ní zřejmě rostlo jako maligní nádor. Sašu nosila s radostí, ale tohle těhotenství jí přinášelo bolest, nepohodlí a zoufalství. Nenalézala úniku ani v knihách, které si s sebou přivezla, protože jí přicházelo zatěžko soustředit se až do konce stránky. Vždycky jí oči přeskakovaly od tištěného slova ke stezce ve skále, jako by vyhlížely tu vyzáblou postavu.
Žár byl den ze dne nepříjemnější, jak se léto blížilo k sebevražedným dnům pozdního listopadu, a ona nemohla spát. Ležela na kavalci a potila se celé noci, pak se zase na úsvitu vyvlekla s pocitem vyprahlosti, tísně a osamělosti. Přejídala se, jídlo byl její jediný opiát proti nudě těch dlouhých, lenivých dní. Zachutnaly jí ledvinky na divoko a Swart Hendrick chodil denně na lov, aby jí je přinesl čerstvé.
Břicho jí naběhlo a dítě narostlo, takže musela roztahovat kolena, když seděla, a nemilosrdně ji štulcovalo, převalovalo se a kopalo a bouchalo do nijako ohromná ryba, pachtící se na konci udice, až sténala: „Buď zticha, ty příšerko - ach Bože, jak se těším, až se tě zbavím!“
Jednou odpoledne pak, když už si skoro zoufala, sešel
Twentyman-Jones z hory. Swart Hendrick ho uviděl na skalní stezce a přispěchal k jejímu stanu, aby ji upozornil, takže měla čas vstát z kavalce, umýt si obličej a převléci propocené šaty.
Když vkročil do ohrady, seděla u skládacího stolu, skrývala za ním velké břicho, a nevstala, aby ho pozdravila.
„No, madam, tady je vaše zpráva.“ Položil na stůl před ní tlustou složku.
Rozvázala stužky a otevřela ji. Úhledným pedantským rukopisem tu byly stránku za stranou vypsány číslice a čísla a slova, která ještě nikdy neviděla. Obracela pomalu stránky a Twentyman-Jones ji smutně pozoroval. Jednou zavrtěl hlavou a zatvářil se, jako by užuž chtěl promluvit, místo toho však vytáhl z náprsní kapsy kapesník a hlučně se vysmrkal.
Konečně k němu vzhlédla.
„Je mi líto,“ zašeptala, „ničemu z toho nerozumím. Vysvětlete mi to.“
„Budu stručný, madam. Vyhloubil jsem šestačtyřicet zkušebních jam, každou do hloubky patnácti metrů, s odběrem vzorků v intervalech metr osmdesát.“
„Ano,“ přikývla. „Ale co jste našel?“
„Zjistil jsem, že celý pozemek pokrývá vrstva žluté zeminy v průměrné tloušťce deseti metrů.“
Centaine náhle pocítila závrať a nevolnost. „Žlutá zemina,“ to znělo tak zlověstně. Twentyman-Jones se odmlčel a opět si vyčistil nos. Centaine bylo zcela zřejmé, že nechce vyslovit fatální slova, která navždy zahubí její naděje a sny.
„Prosím, pokračujte,“ zašeptala.
„Pod touto vrstvou jsme narazili na -“ hlas mu odumřel a zatvářil se, jako by ho pro ni bolelo srdce,“ narazili jsme na modrou zeminu.“
Centaine zvedla ruku k ústům s pocitem, že snad omdlí.
„Modrá zemina.“ To znělo ještě hůř než žlutá zemina.
Dítě se v ní zmítalo a pachtilo a zoufalství na ni stékalo jako proud jedovaté lávy.
Všechno zbytečně, pomyslela si a už neposlouchala, jak pokračoval.
„Je to klasická trubková formace, ovšem, rozkladná brekciová složka navrchu s tvrdší nepropustnou břidlicově modrou formací vespod.“
„Takže tam přece jen nebyly diamanty,“ řekla tiše a on se na ni upřeně zadíval.
„Diamanty? Inu, madam, vypočetl jsem průměrnou hodnotu šestadvaceti karátů na stovku nákladů.“
„Ještě pořád nerozumím,“ zavrtěla tupě hlavou. „Co to znamená, pane? Co je stovka nákladů?“
„Sto nákladů je přibližně osmdesát tun zeminy.“
„A co znamená šestadvacet karátů?“
„Madam, Jagersfontein má obsah jedenáct karátů na sto nákladů, dokonce i Wesselton jde jenom na šestnáct karátů na stovku nákladů - a to jsou dva nejbohatší diamantové doly na světě. Tenhle pozemek je skoro dvakrát tak bohatý.“
„Takže tam přece jen jsou diamanty?“ Zírala na něj.
Vyndal z postranní kapsy alpakového saka svazek malých obálek, svázaných provázkem, a položil je na složku se zprávou.
„Prosím, nepomíchejte je, paní Courtneyová, kameny z každé sondy jsou ve zvláštní obálce, všechny pečlivě označené.“
Prsty, které se jí zdály neobratné a opuchlé, rozvázala provázek a štrachavě otevřela obálku. Vysypala si obsah do dlaně. Některé kameny byly úlomky ne o mnoho větší než zrnka cukru, jeden měl velikost velkého zralého hrášku.
„Diamanty?“ zeptala se znovu, chtěla, aby ji v tom ujistil.
„Ano, madam, a v průměru pozoruhodně dobré jakosti.“
Tupě zírala na hromádku kamenů v dlani, zdály se zamžené, fádní, malé a příliš obyčejné.
„Omluvte mou smělost, madam, ale mohu se vás na něco zeptat? Můžete se samozřejmě rozhodnout neodpovědět.“
Přikývla.
„Jste členkou nějakého syndikátu - máte v tomhle podniku partnery?“
Zavrtěla hlavou.
„Chcete říci, že jste jedinou majitelkou a držitelkou tohoto pozemku? Že jste našla tuhle žílu a vykolíkovala claimy čistě jen na vlastní účet?“
Znovu přikývla.
„Pak,“ zavrtěl truchlivě hlavou, „v této chvíli, paní

Courtneyová, jste pravděpodobně jednou z nejbohatších žen světa.“
Tventyman-Jones zůstal v táboře u Lvího Stromu ještě tři dny.
Prošel s ní každou řádku zprávy, vysvětlil každý údaj, kterému nerozuměla nebo jí nebyl jasný. Otevřel každý balíček vzorků kamenů a vybíral nezvyklé, nebo naopak typické diamanty klenotnickou pinzetou, kladl jí je na dlaň a ukazoval jí jejich zvláštní rysy.
„Některé jsou tak malé - mají vůbec nějakou cenu?“
Převalovala úlomky velikosti zrnka cukru ukazováčkem.
„Tyhle průmyslové, madam, to bude váš chléb a máslo.
Ty vám zaplatí náklady. A ty velké, klenotnické kameny, jako je tenhle, za ty si na ten chleba pořídíte marmeládu.
Jahodovou marmeládu, madam, té nejlepší kvality - Cross a Blackwell, jestli je libo!“ To mělo ze všeho, co kdy řekl, nejblíž k zavtipkování, a i tehdy byl jeho výraz pochmurný.
Poslední část jeho zprávy bylo jednadvacetistránkové doporučení k těžbě na pozemku.
„Máte mimořádné štěstí, madam, že můžete otevírat tuhle žílu systematicky. Všechny ostatní velké diamantové žíly, od Kimberley do Wesseltonu, vykolíkovaly stovky jednotlivých hledačů a každý začal pracovat nezávisle na úsilí svého souseda. Výsledkem byl naprostý chaos.“ Potřásl hlavou a žalostně se zatahal za chundelaté bílé kotlety.
„Stovky dílců, každý devět metrů široký, každý šel pod zem jiným tempem, mezi tím silnice a spletence drátů a kladky a vědra to všechno spojovaly s vrcholem. Chaos, madam, blázinec! Inflace nákladů, lidi zabití v závalech, tisíce dělníků navíc - šílenství!“ Vzhlédl k ní. „Kdežto vy, madam, máte příležitost vybudovat modelovou těžbu, a tahle zpráva,“ položil na ni ruku, „přesně vysvětluje, jak byste to měla udělat. Prozkoumal jsem dokonce i podloží a založil četné kolíky, kterými byste se měla dát vést. Kalkuloval jsem s množstvím zeminy v každém stadiu. Založil jsem vám první šikmou šachtu a vysvětluji zde, jak byste si měla rozplánovat těžbu na jednotlivých úrovních.“
Centaine přerušila jeho výklad. „Doktore TwentymanJonesi, vy pořád říkáte „vy“. Neočekáváte, že všechny ty komplikované úkoly splním já osobně, že ne?“
„Dobrý Bože, ne! Budete si muset opatřit inženýra, dobrého člověka se zkušeností v zemních pracích. Rozhodně předpokládám, že budete zaměstnávat několik inženýrů a mnoho set, možná tisíc mužů tady v -“ zaváhal,
„- máte nějaké jméno pro ten pozemek? Snad Důl Courtney?“
Zavrtěla hlavou. „Důl Hani,“ řekla mu,
„Neobvyklé. Co to znamená?“
„To je jméno jedné ženy z kmene San, která mě sem zavedla.“
„To je pak velmi příhodné. Tedy, jak jsem říkal, budete potřebovat dobrého inženýra, aby se pustil do počátečních prací, které jsem tu načrtl.“
„Myslíte někoho konkrétního, pane?“
„Obtížné,“ zadumal se. „Většinu těch nejlepších zaměstnává permanentně De Beers a z těch ostatních mě napadl jeden, který byl nedávno zmrzačen nešťastnou náhodou při výbuchu.“ Okamžik přemýšlel. „Ale počkejte, slyšel jsem dobré zprávy o jednom mladém Afrikánci. Sám jsem s ním nikdy nepracoval - krucinál, jakpak on se honem jmenoval. Ach ano, už to mám. De La Rey!“
„Ne!“ vykřikla Centaine divoce.
„Promiňte, madam. Znáte ho?“
„Ano. Toho nechci.“
„Jak je libo - pokusím se vymyslet někoho jiného.“
Na svém kavalci se té noci Centaine převracela ze strany na stranu ve snaze udělat si pohodlí, ve snaze přenést dusivou váhu dítěte tak, aby mohla spát, a přemýšlela o Twentyman-Jonesovu návrhu, až se pomalu posadila.
„Proč ne?“ řekla nahlas do tmy. „Stejně se sem musí vrátit. Kdyby sem teď přišel cizí člověk, mohl by vidět víc, než bych si přála.“ A položila si obě dlaně na břicho.
„Je to zapotřebí jen pro úvodní stadium. Napíšu hned
Abrahamu Abrahamsovi, aby sem poslal Lothara!“
A zapálila lucernu a vydala se napříč stanem ke skládacímu stolku.
Ráno byl Twentyman-Jones připraven k odjezdu. Všechno nářadí měl naloženo na korbě nákladňáku a na něm seděli jeho černí dělníci.
Centaine mu vrátila zprávu.
„Byl byste tak laskav a předal svou zprávu mému právníkovi ve Windhoeku, pane, spolu s tímto dopisem?“
„Ovšem, madam.“
„Bude s vámi chtít tu zprávu projít, a potom, protože jsem instruovala pana Abrahamse, aby mi dojednal půjčku u mé banky, bude pravděpodobně ředitel banky chtít mluvit i s vámi, bude chtít znát váš přibližný odhad ceny pozemku.“
„To jsem očekával,“ přikývl. „Můžete se spolehnout, že ho budu informovat o mimořádné hodnotě vašeho objevu.“
„Děkuji vám. V tomto dopise jsem instruovala pana
Abrahamse, aby vám zaplatil z půjčky částku ve výši vašeho původního honoráře.“
„To není nutné, madam, ale je to velmi velkorysé.“
„Víte, doktore Twentyman-Jonesi, jednou v budoucnosti vás budu možná chtít zaměstnat jako stálého konzultanta dolu Hani - přála bych si, abyste si o mně utvořil dobrý názor.“
„Na to není třeba zdvojnásobovat honorář, paní Courtneyová, považuji vás za mimořádně kurážnou, inteligentní a příjemnou mladou dámu. Pokládal bych si za čest, kdybych měl s vámi opět pracovat.“
„V tom případě vás požádám ještě o poslední službu.“
„Cokoli si přejete, madam.“

„Prosím, nezmiňujte se o ničem, co se týká mé osobní situace, a co jste tu snad zpozoroval.“
Jen na letmý okamžik zalétl pohledem k předku jejích šatů.
„Diskrétnost, madam, není nejmenším předpokladem k výkonu mé profese. Kromě toho bych nikdy neudělal nic, co by ublížilo přítelkyni.“
„Dobré přítelkyni, doktore Twentyman-Jonesi,“ ujistila jej a podala mu pravou ruku.
„Velmi dobré přítelkyni, paní Courtneyová,“ souhlasil, potřásl jí rukou a na zcela neuvěřitelný okamžik se jí zdálo, že se užuž usměje. Ale ovládl se a zamířil k čekajícímu nákladňáku.
Cesta z tábora u Lvího Stromu do Windhoeku a návrat trvala jejímu řidiči zase osm dní a Centaine víc než jednou za tu dobu zauvažovala, jestli ji neodkládala příliš dlouho.
Dítě v ní bylo velké a neklidné. Netrpělivě se domáhalo propuštění, takže když konečně uslyšela v dálce tlukot motoru vracejících se vozidel, mohutně se jí ulevilo.
Z plátěného přístřeší pozorovala příjezd. V prvním nákladňáku jel Lothar De La Rey, a přestože se to snažila ignorovat, pocítila, jak se jí zrychlil tep, když ho uviděla sestupovat z kabiny, vysokého, elegantního a půvabného, navzdory prachu a vedru dlouhé cesty.
Další cestující, kterému Lothar pomohl z nákladňáku,
Centaine ohromil. Jeptiška v hábitu a kápi benediktinského řádu.
„Řekla jsem mu chůvu, sestru jsem nečekala,“ zamumlala si vztekle. Na korbě nákladňáku byly dvě mladé dívky z kmene Nama. Zlatohnědá pleť a hezké, veselé mopsličí tvářičky, každá s nemluvnětem na ruce, prsa pod tradičním oděvem z potištěné bavlny těžká mlékem, byly si podobné jako sestry.
„Kojné,“ uvědomila si a teď, když tu byly, ty hnědé cizinky z jiné rasy, které budou kojit její dítě, pocítila
Centaine první skutečně trpké bodnutí lítosti nad tím, co musí udělat.
Lothar přišel za ní do stanu, choval se stále odtažitě a rezervovaně, a podal jí balíček dopisů dřív, než jí představil jeptišku.
„Tohle je sestra Ameliana z nemocnice svaté Anny,“ řekl jí. „Je z rodiny mé matky, sestřenice. Je to školená porodní asistentka, ale mluví jen německy. Můžeme se na ni naprosto spolehnout.“
Vychrtlá a bledolící sestra Ameliana kolem sebe šířila vůni sušených růžových okvětních lístků. Podívala se na Centaine očima mrazivýma a nesouhlasnýma a pak něco řekla Lotharovi.
„Chce tě vyšetřit,“ přeložil Lothar. „Vrátím se později a prodebatujeme, jakou práci máš pro mou společnost.“
„Nelíbím se jí.“ Centaine vrátila sestře Amelianě lhostejně nepřátelský pohled a Lothar zaváhal, než to vysvětlil.
„Nesouhlasí s naším obchodem. Celý život obětovala rození dětí a péči o ně. Nechápe, jak se můžeš vzdát vlastního dítěte - já ostatně taky ne.“
„Řekni jí, že ona se mi taky nelíbí, ale je tady od toho, aby splnila úkol, kvůli kterému sem přijela, a ne aby mě soudila.“
„Centaine -“ zaprotestoval.
„Řekni jí to,“ trvala na svém Centaine a pak mluvili rychlou němčinou, než se obrátil zpátky k Centaine.
„Říká, že si rozumíte. To je dobře. Přišla jen kvůli dítěti.
Co se týče souzení, to přenechá Otci na nebesích.“
„Řekni jí, ať se tedy pustí do prohlídky.“
Když sestra Ameliana skončila a odešla, přečetla si Centaine dopisy. Jeden byl od Garryho Courtneyho, plný všech novinek z Theuniskraalu, a na konci pod jeho podpisem byl inkoustový otisk Sašova palce s poznámkou: „Michel Courtney, vlastní rukou.“
Annin objemný svazek papírů vytržených z notesů, pokrytých velkými a neúhlednými písmeny její škrábanice, bylo sice těžké dešifrovat, ale v Centaine po jeho přečtení zůstal příjemný pocit radosti.
Pak zlomila pečeť dopisu od Abrahama Abrahamse, posledního v balíčku.
„ Má milá paní Courtneyová,
Váš dopis a výsledky průzkumů dr. Twentyman-Jonese mě uvrhly do stavu neuvěřitelného vzrušení. Nenalézám slov, abych vyjádřil svůj obdiv k výsledkům Vašeho snažení, jakož i radost, kterou mi působí Vaše ohromné bohatství. Nicméně Vás nebudu unavovat svými blahopřáními a půjdu rovnou k věci.
Dr. Twentyman-Jones a já jsme podstoupili rozsáhlá vyjednávání s řediteli a správou Standardní banky, kteří prozkoumali a zhodnotili vzorky a zprávu. Banka souhlasí s tím, že Vám poskytne půjčku na 5 1/2 % úrok per annum v částce 100 000 liber, Můžete z ní čerpat podle potřeby a dále bylo dohodnuto, že se jedná jen o předběžnou cifru s tím, že další částky Vám budou poskytnuty v budoucnosti.
Půjčka je jištěna stvrzenkami o vlastnictví pozemků dolu
Hani.
Dr. Twentyman-Jones se také sešel s panem Lotharem De
La Reyem a objasnil mu dopodrobna, co je zapotřebí provést v „první fázi“ těžby na pozemku.
Pan De La Rey podepsal na tyto práce smlouvu v hodnotě 5 000 liber. Jako Váš právní zástupce jsem ji podepsal za Vás a vyplatil mu zálohu ve výši 1000 liber, na niž mám stvrzenku -“
Centaine přelétla pohledem zbytek dopisu a usmála se
Abrahamsovu komentáři:
„Posílám Vám požadované zásoby. Velmi mě však zaujal požadavek dvou tuctů sítí proti moskytům. Jednoho krásného dne mi snad vysvětlíte, nač jste je potřebovala, a tak ukonejšíte mou doutnající zvědavost.“
Pak odložila dopis stranou, aby si jej později přečetla znovu, a poslala pro Lothara.
Přišel okamžitě. „Sestra Ameliana mě ujistila, že je všechno v pořádku, těhotenství postupuje přirozeně bez komplikací a hodně brzo skončí.“

Centaine přikývla a ukázala mu na skládací židli proti své.
„Ještě jsem ti nepogratuloval k objevu," řekl, když usedl. „Doktor Twentyman-Jones odhaduje momentální cenu tvého důlního pozemku na tři milióny liber. Je to skoro k neuvěření, Centaine."
Zlehka sklonila hlavu a řekla mu zpříma a vyrovnaným hlasem: „Protože pro mě budete pracovat a vzhledem k okolnostem našeho osobního vztahu, jsem přesvědčena, že do budoucna bude správné, abyste mě oslovoval paní Courtneyová. Používání rodného jména by napovídalo o familiárnosti, která už mezi námi neexistuje."
Jeho úsměv se zachvěl a odumřel. Nepromluvil.
„A teď, co se týče práce, kterou pro mě vykonáte. Prodebatujeme to."
„Přejete si, abych začal hned, ne až po porodu?",
„Hned, pane," řekla ostře, „a osobně dohlédnu na vyčištění tunelu, který vede do údolí, což bude první krok. Začneme zítra v noci."
Za soumraku byli hotovi. Stezka, vedoucí údolím ke vchodu jeskyně včel, byla pročištěna a rozšířena a Lotharovy pracovní party nanosily otepi dřeva mopani a navršily je tak, aby byly po ruce.
Bylo to, jako by si včely z ohromného roje uvědomovaly hrozbu. Ve světle zapadajícího slunce bylo vidět neustálé poletování zlatých rojů čilého drobného hmyzu a horký vzduch, uvězněný mezi útesy, vibroval bzukotem jejich křídel, když vířily kolem hlav zpocených dělníků. Nebýt ochranných sítí proti moskytům, jistě by všichni utrpěli nejedno bodnutí.
Po setmění však letky vyrušeného hmyzu zmizely opět v hloubi jeskyně. Centaine hodinu počkala, aby se roj uklidnil a uložil na noc. Pak řekla tiše Lotharovi: „Můžete zapálit dýmovnice."
Čtyři muži, Lotharovi nejspolehlivější, se sklonili nad svými dýmovnicemi. Byly to plechovky od dvoukilových konzerv hovězího, ze stran proděravělé, uvnitř plné žhavého uhlí a bylin, které jim Centaine nařídila nasbírat.
Tajemství bylin bylo dědictví po Owovi a ona teď na starého Křováka myslela, když zapalovali dýmovnice a štiplavý odér hořících bylin jí podráždil nozdry. Lotharovi muži houpali dýmovnicemi na krátkých drátech, aby rozdmýchali uhlíky. Připomínali Centaine nosiče kadidla ve velikonočním procesí na Velký pátek v arraské katedrále.
Když se všechny čtyři dýmovnice stejnoměrně rozhořely, vydal Lothar svým mužům tichý rozkaz a oni zamířili ke vchodu jeskyně. Ve světle lucerny vypadali jako zjevení.
Spodní část těla měli chráněnou těžkými botami z teletiny a koženými kalhotami, kdežto přes hlavu a trup měli nabalené strašidelné bílé sítě proti moskytům. Jeden po druhém vstupovali do vchodu jeskyně. Z rozhoupaných dýmovnic stoupal hustý modrý kouř.
Centaine počkala další hodinu, než je s Lotharem následovala do jeskyně.
Štiplavý kouř zamlžil vnitřek jeskyně, takže viděli jen pár kroků před sebe. Hustá modrá oblaka v ní probouzela závrať a nevolnost. Dynamové bzučení ohromného roje však kouř ukolébal. Množství třpytivého hmyzu viselo v omámených chumáčcích ze stropu a z pláství. Ozýval se jen ospalý šepot.
Centaine spěšně vyšla z jeskyně a zvedla si ze zpocené tváře síť. Lokala doušky sladkého, chladného nočního vzduchu, aby utišila nutkání ke zvracení, a když mohla zase promluvit, řekla Lotharovi: „Teď můžou začít nanášet dříví, ale ať neporuší plástve. Visí nízko ze stropu."
Už do temné jeskyně nevstoupila, ale usedla stranou, zatímco Lotharovi muži nosili dovnitř otepi dřeva mopani.
Po půlnoci vyšel ven, aby jí hlásil: „Je to hotovo."
„Chci, abyste vzal své muže a sešel dolů na dno údolí.
Zůstaňte tam dvě hodiny a pak se vraťte."
„Nechápu."
„Chci tady být chvíli sama."
Seděla sama a naslouchala, jak se jejich hlasy vzdalují dolů, do temných útrob údolí. Když bylo ticho, vzhlédla a nad údolím byla Owova hvězda.
„Duchu veliké Lví Hvězdy," zašeptala, „odpustíš mi tuhle věc?"
Vstala a ztěžka zamířila ke skalní stěně.
Zastavila se pod ní, zvedla lucernu vysoko nad hlavu a zadívala se na galerii křováckých maleb, ozářených žlutým světlem. Stíny se mihotaly, takže to vypadalo, jako by obrovské malby Oryxe a Kudlanky pulsovaly životem.
„Duchové Oryxe a Kudlanky, odpusťte mi. Vy všichni, strážcové Místa, Kde Nic Nemusí Zemřít, odpusťte mi tenhle masakr. Nedělám to pro sebe, ale aby mělo dobrou vodu dítě, které se narodilo na vašem tajném místě."
Vrátila se ke vchodu do jeskyně. Pohybovala se ztěžka kvůli dítěti, smutku a pocitu viny.
„Duchové Owy a Hani, díváte se? Přestanete nás chránit, až tohle udělám? Budete nás ještě milovat a chránit, Nám a Sašu, po téhle strašné zradě?"
Klesla na kolena a mlčky se modlila ke všem duchům všech bohů San a neuvědomila si, že uplynuly dvě hodiny, až uslyšela hlasy mužů, vracejících se z údolí.
Lothar De La Rey držel v každé ruce plechovku benzínu. Zastavil se před ní u vchodu jeskyně.
„Udělejte to!" řekla a on vstoupil do jeskyně včel.
Slyšela cvaknutí čepele, nože, pronikající tenkým kovem plechovek, a pak bublání vytékající tekutiny. Pronikavý pach benzínu pronikl z úzkého temného vchodu ve skále a v jejích uších zazněl zvuk miliónu včel, probuzených z kouřového strnulého omámení tím smradem.
Lothar vyšel z jeskyně, utíkal pozadu, vyléval na skalnatou zem poslední zbytky benzínu, nechával za sebou mokrou cestičku, pak zahodil prázdnou plechovku a běžel zpátky kolem ní.
„Rychle!" oddechoval. „Než včely vyletí ven!"
Včely už se rojily kolem ve světle lucerny, usazovaly se na síťoví, které jí stínilo tvář, a víc a ještě víc se jich rojilo z

otvorů ve skalní stěně nad ní.
Centaine ucouvla a pak rozhoupala lucernu nad hlavou a hodila ji do vchodu jeskyně. Lucerna udeřila o skálu. Sklo se roztříštilo, spadla na nerovnou podlahu. Malý žlutý plamínek zablikal a skoro uhasí, a potom náhle chytil rozlitý benzín. S hučivou implozí, která jako by otřásla zemí pod Centainiňma nohama a hodila ji nazpátek, vydechl z hrdla hory ohromný plamen a její zející ústa se naplnila ohněm. Jeskyně měla tvar ohromné pece, nasála vítr a červené plameny vyrazily z otvorů vysoko nahoře ve skalní stěně, hořely jako padesát pochodní, ozařovaly údolí poledním světlem. Hučení větru rychle umlčelo zmučený výkřik miliónu hořících včel a za pár vteřin už zbyl jen vytrvalý řev plamenů.
Když chytilo a rozhořelo se navršené dříví mopani, cítila, že na ni vyskočil žár jako něco zuřivého. Ucouvla před ním a zírala fascinovaně a zděšeně na to ničení. Z ohnivé jeskyně uslyšela nový zvuk, který ji zmátl, zvuk něčeho měkkého a těžkého, co žuchalo na kamennou podlahu, skoro jako by ze stropu jeskyně padalo mnoho živých těl.
Nechápala, co to je, až uviděla ze vchodu jeskyně vytékat hádka tmavé tekutiny, husté a vazké jako olej.
„Med!“ zašeptala. „Plástve se rozpouštějí!“
Ty obrovské plástve, produkt stoleté práce myriády včel, změkly žárem a padaly po stovkách z vysokého stropu do plamenů dole. Pramínek rozpuštěného medu a vosku se změnil v ubíhající potůček, pak v proud vroucí pářící tekutiny, prýštící v zarudlém žáru. Horký sladký puch vroucího medu jako by zahustil vzduch, proud rozpuštěného zlata zahnal Centaine na ústup.
Ach Bože, zašeptala, ach Bože, odpusť mi, co jsem udělala.
Centaine stála a přihlížela hořícím plamenům celý zbytek noci. Za úsvitu byly útesy zčernalé sazemi, z jeskyně byl zničený černý chřtán a dno údolí bylo hustě pokryto zkaramelizovanou vrstvou černého ztuhlého cukru.
Když se Centaine unaveně vpotácela za palisádu v táboře u Lvího Stromu, sestra Ameliana na ni už čekala, pomohla jí na lehátko a umyla jí z tváře a z těla cukrově páchnoucí saze.
Hodinu po poledni začaly Centaine porodní bolesti.
Byl to spíš boj na život a na smrt než porod.
Centaine a dítě spolu bojovali celý zbytek toho žhoucího odpoledne a v noci pokračovali.
„Nevykřiknu,“ mumlala Centaine skrz zaťaté zuby,
„nepřinutíš mě křičet, krucinál.“
A bolest přicházela ve vlnách, které jí připomínaly vysoký příboj Atlantiku, lámajícího se o pusté pláže Pobřeží koster. Sjížděla po nich od hřebenů do hlubin každého odporného stahu.
Pokaždé na špici bolesti se snažila namáhavě zvednout do porodní pozice v dřepu, jak ji to naučila Hani, ale sestra Ameliana ji stlačila zpátky na záda a dítě v ní bylo uvězněno.
„Nenávidím tě,“ vrčela na jeptišku a pot ji pálil v očích a oslepoval ji. „Nenávidím tě - a tu věc v sobě taky nenávidím.“
A dítě cítilo její nenávist a rvalo ji, zkroutilo údy, aby se zablokovalo.
„Ven!“ syčela. „Vypadni ze mě ven!“ a toužila cítit kolem sebe Haniny tenké silné paže, sdílející námahu porodu.
Jednou se u stanu zeptal Lothar: „Jak to jde, sestro?“
Jeptiška odpověděla: „Je to něco strašného - bojuje jako válečník, ne jako matka.“
Dvě hodiny před úsvitem v jediné poslední křeči, která jako by jí projela celou páteří a oddělila jí kyčelní klouby od pánve, vynutila Centaine dětskou hlavu, velkou a kulatou jako dělová koule, a o minutu později zazněl nocí křik novorozence.
„Ty křičíš,“ zašeptala triumfálně, „já ne!“
Když porodila, všechna síla, odhodlání a nenávist z ní odplynuly, takže zbyla jen prázdná, bolavá slupka.
Když Centaine procitla, stál Lothar u nohou jejího lehátka. Úsvit prosvítal plátnem stanu za ním, takže byl jen temnou siluetou.
„Je to chlapec,“ řekl jí. „Máš syna.“
„Ne,“ zaskřehotala. „Já ne. Je tvůj.“
Syn, pomyslela si, chlapec - část mě, část mého těla, krev mé krve.
„Bude mít zlaté vlasy,“ řekl Lothar.
„Já to nechci vědět - tak jsme se dohodli.“
Takže mu vlasy budou žhnout na slunci, pomyslela si, a jestlipak bude tak krásný jako jeho otec?
„Jmenuje se Manfred, po mém prvorozeném.“
„Říkej si mu, jak chceš,“ zašeptala, „a odnes ho ode mě.“
Manfred, můj syn, a cítila, jak jí puká srdce, trhalo se jí v hrudi jako hedvábí. ,
„Teď ho má kojná u prsu - může ti ho přinést, jestli ho chceš vidět.“
„Nikdy. Nikdy ho nechci vidět. Tak jsme se dohodli.
Odnes ho.“ A její naběhlé, nedotčené prsy bolely touhou nakrmit zlatohlavého syna.
„Tak dobře.“ Okamžik počkal, jestli ještě něco neřekne, ale odvrátila od něj tvář. „Sestra Ameliana ho odveze.
Odjíždějí teď hned do Windhoeku.“
„Ať si jede, a ať vezme tvého parchanta s sebou.“
Světlo měl v zádech, takže mu neviděla do tváře. Otočil se a vyšel ze stanu. Za pár minut uslyšela motor nákladáku, nastartoval a pak se vzdaloval přes pláň.
Ležela v tichém stanu a pozorovala východ slunce skrz zelené plátno stěn. Vdechovala ostrý pouštní vzduch, který milovala, ale byl promísen s nasládlým pachem krve, porodní krve jejího syna, nebo to byla krev staré malé ženy kmene San, prýštící a srážející se v horkem slunci Kalahari? Představa Haniny krve na skalách se jí před očima změnila v tmavé, prýštící kalužinky vroucího medu, vytékajícího jako voda z posvátných míst kmene San a dusivý cukrový kouř

se smísil s pachem krve.
Měla dojem, že skrz kouř vidí Haninu srdcovitou tvářičku, jak na ni smutně vzhlíží.
„Pro dítě," zašeptala, „pro Sašu." A tvář vybledla a ona na jejím místě uviděla svého prvorozeného syna.
„Sašo, můj malý, kéž vždycky najdeš dobrou vodu." Ale i jeho podoba se zamžila a jeho tmavé vlasy zezlátly. „Ty taky, můj maličký, i tobě přeju dobrou vodu."
Ale teď to byla Lotharova tvář, nebo snad Michaelova už si nebyla jistá.
„Jsem tak sama!" vykřikla v mlčenlivých prostorách své duše. „A nechci být sama."
Pak si vzpomněla na ta slova: „V této chvíli, paní Courtneyová, jste pravděpodobně jednou z nejbohatších žen světa."
Pomyslela si: Dala bych to všechno, každičký diamant v dole Hani, za právo milovat muže a dovolit, aby on miloval mě - za možnost mít oba své maličké, oba svésyny navždycky u sebe."
Zuřivě tu myšlenku zaplašila. „To jsou sentimentální nápady slabé a zbabělé ženské. Jsi vyčerpaná a je ti špatně. Teď budeš spát," řekla si drsně. „A zítra -" zavřela oči,
„- budeš zase statečná. Zítra."

POZNÁMKA AUTORA
Doufám, že mi čtenář odpustí malé nepřesnosti, kterých jsem se v zájmu příběhu dopustil vůči historické chronologii. Konkrétně jsem o několik měsíců odložil nasazení průzkumných letounů Albatros do německých leteckých sil a uspíšil jsem vypuknutí chřipkové epidemie v roce 1918 skoro o rok.